فهرست الجلد الثانى

فهرست الجزء

الجلد الثامن تفسير زبد الاثار

صاحب امتياز علی و سليمان افنديلر

برنجی دفعه اوله رق

معارف نظارت جليله سندن اعطا بيوريلان رخصت وامتياز
اوزرينه بايزيدده مکتبخانه تحتنده رضا افندی مطبعه سنده
طبع وتمثيل اولنمشدر

تفسير آثار زند

سورة الكهف مكية وهي مائة و عشر آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

(الحمد لله) عالمده نه دكلو مدح وثنا وار ايسه جمله سى خدانك ذات باهر الصفاتنه مخصوصدر (الذي انزل على عبده الكتاب) شول خدا كه كندو قولى اوزره قرآنى ايندردى (ولم يجعل له عوجا) واكا اكريلكدن بر نسنه قيلمدى يعنى نه الفاظنده اختلاف ونه معنالرنده تنافى قيلدى (قيما) دخى آنى مستقيم قيلديكه معناى مطلوبدن اوزكه ايچنده زياده ونقصان يوقدر (لينذر بأسا شديدا من لدنه) تاكه تكرى طرفندن صدور ايتمش برقتى اشكنجه نك وقوعندن كفره مقوله سن قورقده ره (ويبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات) وكوزل اعمال ايشليان مؤمنلرى مژده لنده ره كيم (ان لهم اجرا حسنا) على التحقيق كندولره بر كوزل مكافات وار واو بهشت جاودانه در (ماكثين فيه ابدا) آنك ايچنده هميشه اقامتى تقدير ايتمشلر (وينذر الذين قالوا اتخذ الله ولدا) دخى قورقده ره رشول كيمسه لريكه ديديلر حق تعالى وتقدس اوغول ايدندى (ما لهم به من علم) بو ديدكلرى سوزه اصلا كندولره بر بيلكى يوقدر (ولا لآبائهم) ونه پدرلرينه (كبرت كلمة) كفرده بر سوزلرى غايتله بيوك اولدى (تخرج من افواههم) اغزلرندن چيقار لفظ كلمة تميز اوزره منصوبدر وبو جمله آنك صفتيدر جرأتلرينك استعظامنى افاده ايتمك ايچون ذكر اولندى (ان يقولون الا كذبا) يلاندن اوزكه بر نسنه ديمزلر چون حضرت صلى الله عليه وسلم كفارك ايمانه كلمدكلرندن اوترى غمناك اولوردى حق جل وعلا كندويه تسليه ويروب بيوردى (فلعلك باخع نفسك على آثارهم

ان لم يؤمنوا بهذا الحديث اسفا) پس شايد سن آردلرى اوزره شدت حرص وغضبدن كندو نفسكى اولديره سن بو كلامه ايمان كتورمزلرسه (انا جعلنا ما على الارض) تحقيقا كه بز يوزى اوزره اولان شيء قيلدق (زينة لها) ايچنده سكنى ايدنلره بر بزك (لنبلوهم) تاكه تجربه ايدنك معامله سن كيمدوك ايدرز (ايهم احسن عملا) عمل جهتندن قنقيلرى يكركدر يعنى تاكه دنيانك آلايشنه رغبت ايتميا نمايان اوله (وانا لجاعلون ما عليها) وبى شبهه بز بر يوزى اوزره قيليجيلرز (صعيدا جرزا) اوتلغى كسلمش بر دوز بر يعنى آخر الامر اول زينتى بريله يكسان قيلارز (ام حسبت ان اصحاب الكهف والرقيم) بلكه كمان ايتدكمى كيم مغاره وطاغ ايه لرى (كانوا من آياتنا عجبا) دلائل قدرتمزدن بر عجب شيء ايديلر يعنى آنلرك احوالى سائر آيات قدرتمزه نسبت اولنجه چندان عجيب وغريب كلدر بيلمك كرك كه اصحاب كهف كيم اولدقلرنده چوق اختلاف اولنمشدر اصح اقوال بو كه دقيانوس نام بر پادشاه ستمكار خلقى بت پرستلكه دعوت ايدى افسوس شهرنده الى آكابر زاده يى دخى كندو آيينه دعوت ايدى آنلر آنك سوزين رد ايدوب ديديلر بز كوكلر و يرك خالقنه عبادت ايدرز ايستدكنه شيء بزدن اصلا صدور ايتمز بعده اوچكونه دك آنلره مهل و يروب ديدى بو مدتده نصكره يا مطلوبمزه عودت ايدرسز ياخود سزى قتل ايدرم آنلر دخى بو مهلى بر فرصت بلوب آنك فتنه سندن امين اولمق ايچون هر بريدرى مالندن بر مقدار شيء الوب شهرك طشره سنده اولان طاغه توجه ايتديلر اثناء طريقده بر شبان كندولره رفيق اولوب كوپكى دخى كندويه اويدى هرچندكه آنى منع ايتديلر دوتمدى غايتله الحاحلرين مشاهده ايديجك لسان فصيحله ديدى بندن خوف چكمك كه بن خدانك دوستلرين سورم سز خوابه وارد قده بن سزه پاسبانلق ايدرم صكره طاغه قريب اولدقلرنده شبان ديدى بو طاغده بر مغاره بيلورم صاقلنمغه غايتله مناسبدر بس مغاره ده اقامت ايتمك ايچون توجه ايتديلر بعده كه حق جل وعلا اندن خبر ويروب بيوردى (اذ اوى الفتية الى الكهف) ياد ايت اول وقتيكه اشراف رومدن اولان يكتلر مغاره يه كيدوب اوتورديلر (فقالوا ربنا آتنا من لدنك رحمة) پس ديديلر اى پروردكار ديمز قتندن بزه بر مهربانلق ويركه مغفرتمزه ورزقمزه ودشمندن امين اولدبغمزه باعث اوله (وهيئ لنا من امرنا رشدا) ومباشرت ايتديكمز ايشدن بزه بر ايولك وطوغرولق آماده قيل (فضربنا على آذانهم في الكهف) پس قولاقلرى اوزره بر حجاب اوردق مغاره ده يعنى آنلرى اندن بر يانمق ياترقكه آنلرى چيغرمق قالدرمز (سنين عددا) صايلى يه سى ييللرى (ثم بعثناهم) صكره آنلرى عالم خوابدن عالم بيدارلغنه كوندردك (لنعلم) تاكه بيله لم يعنى تاكه ظاهر و متميز

اوله (أَيُّ الْحِزْبَيْنِ) شانلرنده اختلاف ایدن ایکی کروهك فقضیسی (أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا) زمان
اقامتلری مدتی ضبط ایلدی (نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ) بز انلرین خبرلرین اوزیکه طوغری بلغله اوقوروز
(إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ) تحقیقا که آنلر بر یکیتلردرکه (آمَنُوا بِرَبِّهِمْ) پروردکارلرینه ایمان کتوردیلر (وَزِدْنَاهُمْ
هُدًى) وآنلره ثبات ویقینله هدایت آرتردق (وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ) ویورکلری اوزره بغلادق
یعنی یورکلرین بکتشردك که ترك وطن اوزره صبر ایتدیلر وحقی اظهار ایدوب دقیانوسك
سوزین دوندردیلر (إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) چون دقیانوسك اوکنده
طوروب دیدیلر پروردکاریمز کوکلر ویری ایجاد ایدن خدادر (لَنْ نَدْعُوَ مِنْ دُونِهِ إِلَٰهًا) اندن اوزکه بر معبوده
عبادت ایتمزز واکر اندن اوزکه بر معبوده طپرز (لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا) خدایه قسم اولسونکه
اول وقت حددن طشره سوپلمش اولورز (هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا) بونلرکه بزم کروهمزدرلر (اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ آلِهَةً) ایزد ذو الجلالدن غیری معبودلر ایدندیلر (لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ)
نیچون آنلرك عبادتی اوزره بر آشکارا دلیل کتورمزلر (فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) پس کیمدر
چوق ستملو شول کمسه دنکه تکری تعالی اوزره یالان بغلادی (وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ)
دخی بری برینه دیدیکه چون کروهکزی وتکریدن اوزکه عبادت ایتدکلری اشیایی ترك ایدوب بر طرفه
اولدیکز (فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ) پس مغاره یه کیدوب انده آرام ایدك (يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ)
پروردکاریکز ایکی جهانده فضل وکرمندن سزه رزقی توسعه ایدوب مبسوط قیلار (وَيُهَيِّئْ لَكُمْ
مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا) وایشکزدن سزه بر منفعت ایده جك نسنه مهیا قیلار (وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ)
خطاب حضرت محمد المصطفایه در یعنی انلرك مکانی بویله بر یرده دوشمشدر اکر آنی کورمش اولسیدك
کونشی کوردك چیقدیغی محل (تَتَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ) مغاره لرندن صاغ سمتنه میل ایدر
(وَإِذَا غَرَبَتْ) وباتدیغی وقتده (تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ) انلره ایرشمیوب مغاره نك صول سمتنده کسلور
چون مغاره نك آغزی بنات نعشك مقابله سنده دوشمش ایدی اطرافنده کونش اول کیفیتله کزردی
وآنك صاغ وصولیکا توجه ایدن کسنه ایله مشخص اولور (وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ) وآنلر مغاره دن
بر آچق مکانده اولورلر تاکه مغاره نك وخامتی وکونشك حرارتی کندولرین اینجتمیه (ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ)
بو کونه مغاره یه کیتملری خدانك دلائل قدرتندندر (مَنْ يَهْدِ اللَّهُ) هر کیمی خدا عز وجل موفق ایلدی
طوغرو یول کوستررسه (فَهُوَ الْمُهْتَدِ) اودر طوغرو یولی بولان (وَمَنْ يُضْلِلْ) وهر کیمی کمراه ایدر
(فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا) اکا هرکز بر یول کوستریجی بوله مزسن (وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا) وآنلری

اویومشلر صانورسن کوزلری آچق اولدیغیچون (وَهُمْ رُقُودٌ) وحالبوکه آنلر یاتمشلردر (وَنُقَلِّبُهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ) وانلری صاغ یانه وصول یانه چویررز تاکه یر کندولرین چورتمیه
(وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ) وکوپکلری مغاره نك اوکنده ایکی النی دوشمش (لَوِ اطَّلَعْتَ
عَلَيْهِمْ) اکر انلر اوزره اطلاع ایدوب کندولره نظر ایتسیدك (لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا) البته انلردن
یوز چویروب کیدردك قچمش اولدیغك حالده (وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا) والبته هیبتلرندن قورقودن
دولمش اولوردك (وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ) ونه که کندو کمال قدرتمزه آیت اولمقلریچون انلری
یاتردق بینه کمال قدرتمزه دلیل اولمقلریچون عالم خوابدن کندولرین کوندردك (لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ)
تاکه آرالرنده صورشوب بیله لر حق جل وعلا کندولره نه کونه لطف واحسان ایتمشدر (قَالَ
قَائِلٌ مِنْهُمْ) انلردن بر سویلیجی دیدی (كَمْ لَبِثْتُمْ) نه قدر مدت بونده طوردیکز (قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا
أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ) کمان اوزره بنا ایدوب دیدیلر برکون یا برکونك مقداری بونده اقامت ایتدك زیرا
یاتمش اولان کمسه اویقوسنك مقداریجی ضبط ایدهمز وانکیچون علمی خدایه تفویض ایتدیلر
نته که حق سبحانه وتعالی اندن خبر ویروب بیوردی (قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ) دیدیلر پروردکارکز
مدت اقامتکزی سزدن یخشی بیلور (فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ) پس بریکزی
بو درهمکزله شهر سمتنه یوللیوب (فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا) بقسون اول شهرك اهالیسندن
قنغی کمسنه نك طعامی پاکیزه تردر (فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ) اندن سزه بر روزی کتورسن (وَلْيَتَلَطَّفْ)
وطعامی المغه کیدن کمسه خرید وفروخت محلنده ملایمت ایتسون (وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا)
وبر ایش ایشلسونکه شهر خلقندن برکمسه یه احوالکزدن خبردار ایتمکه باعث اوله (إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا
عَلَيْكُمْ) تحقیقا که شهر خلقی اوزریکزه اطلاع ایدرلرسه (يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ) طاش
آتمسیله سزی هلاك ایدرلر یا کندو آیینلرینه سزی دوندررلر (وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا) واکر آیینلرینه
کیررسز هرکز نجات بوله مزسز کتوردیلرکه چون طعام المسنه کیدن کسنه بازاره کیروب
اول درهمی چیقاردیکی بازار خلقی کوردیلرکه اول درهم اوزره دقیانوسك اسمی یازلمشدرکه از
ایدیلرکه اول کمسه بر دفینه بولمش همان کندوینی حاکمه کتوردیلر ملك اندن استفسار
ایتدی کندو یه کیفیت حاللرین سویلدی ملك ایتدیکه پدرلریمزدن ایشتدك که بر قاچ یکت
دینلرین حفظ ایتمك ایچون دقیانوسدن فرار ایتدیلرمش شاید بونلر اوله لر بعده اعیان دولت
ایله بنوب مغاره یه توجه ایتدیلر آنلرله کورشدکده کندو یه دعا ایدوب مکانلرینه

دوندیلردر عقبجه حق سبحانه وتعالى روحلرین قبض ایتدی پس ملك آنلری آنده دفن ایدوب اوستلرینه
بر مسجد یاپدی و بو احوالدن حق جل وعلا خبر ایدوب بیوردی (وَكَذَلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ) و بونه كه آنلری
اویقودن قالدردق اوزلرینه پادشاهی مطلع قیلدق (لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) تا كه آنلره
مطلع اولنلر بیله لركیم بلا شبهه خدانك وعده سی درستدر یعنی حشر ونشردن تكری تعالی
ایتدوكی وعده حقدر (وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا) و تا كه بیله لركیم على التحقيق قیامتك
اولمسنده هیچ شبهه یوقدر (إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ) اعثرنا لفظنه متعلقدر یعنی آنلری
مطلع قیلدق اول وقتكه امور دینیه یه متعلق اولان ایشلرنده اختلاف ایدرلردیكه كیمسی
دیردی روح وجسد بعث اولنور و كیمسی دیردی یالكز روح بعث اولنور كوردیلركه اول عصرده
اولان پادشاه دیانت صاحبی بر پادشاه ایدی ایام دولتنده اولان علما معاد خصوصنده اختلاف
ایتدیلر بو منوال اوزره كه كیمسی دیردی روح یالكز بعث اولنور و كیمسی دیردی روح وبدن پادشاه
بو اختلافی كوردیجك پلاس كیوب عبادتخانه یه قپانوب ایزد ذو الجلالدن نیاز ایتدیكه بو شبهه یی
لطف وكرمیله ازاله ایده حق جل وعلا نیازك قبول ایدوب ارباب كهفك وقعه سن وجوده كتوردی
پس اندن استدلال ایتدیلر اوچیوز ییل مقداری روحی امسك ایدوب جسمكدن حفظ ایدوب
صكره روحی بدنه ارسال ایدن پروردكار قادردر كه ارواح واجسادی اعاده ایده (فَقَالُوا ابْنُوا
عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا) بعده كه آنلری هیئت مزبوره اوزره كوردیلر بعضیسی دیدیلر مغاره لرینك قپوسی
اوزره بر یاپی یاپك تا كه بر كیمسه آنلره ایرشمیه (رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ) پروردكاری آنلرك احوالنه
هر كسدن دانا تردر (قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ) دیدی شول كیمسه لركه دینی ولاتن امرلری اوزره
غلبه ایتدیلر یعنی اول جماعتكه اجساد وارواحك معادنه ذاهب اولمشلردی و آنلر پادشاه
وكندویه تابع اولان جماعتدرلر (لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا) البته اوزلرینه بر عبادتخانه ایدنورز
تا كه خلق انده عبادت ایده لر (سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ) بی شبهه نصارادن یعقوبیه طائفه سی
دیرلر اصحاب كهف اوچدرلر (رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ) دردنجیلری كوپكلریدر (وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ) دخی
نصارینك طائفه سندن نسطوریه دیرلر آنلر بشدرلر (سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلتنجیلری كوپكلریدر
(رَجْمًا بِالْغَيْبِ) پوشیده اولان شیئه بر آتمق آتارلر یعنی سوزلری دانشدن پیدا اولمدی كندو
نفسلرندن آنی اختراع ایتدیلر (وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ) و اهل اسلام پیغمبرك اخبارله
دیرلر آنلر یدیدرلر و سكزنجیلری كوپكلریدر (قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ) سویله پروردكارم صایلرینی

هر كسدن دانا تردر چون اهل اسلام پیغمبرك اخبارله دیدیلر آنلر یدیدرلر سكزنجیلری كوپكلریدر
سوزلری علم خدایه تعقیب اولندی وازبسكه غیرلرك سوزی فاسد ایدی رجما بالغیبله ختم اولندی
(مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ) آنلری بیلمز الا آز كمسنه و آنلر سرور كائنات واصحابیدرلر حضرت ابن عباس
رضی الله عنهمدن منقولدر كه بیوردی انا من ذلك القليل (فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا) پس
اصحاب كهفك شاننده اهل كتابله مجادله ایتمه الا بر اشكار مجادله یعنی مباحثه ده انلرله چوق
درینه وارمه انجق قرآنده مذكور اولان شیئی آنلره اوقی كندولرینی تجهیل ایدوب سوزلرین اوزلرینه
رد ایتمه (وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا) و اهل كتابدن استرشاد طریقیله آنلرك شاننده بر فرده سؤال
ایتمه كه سكا ایحا اولنان شی آنلره سؤال ایتمكدن سنی غنی ایتمشدر (وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ
ذَلِكَ غَدًا) و بر ایش ایشلمسین قصد ایتدیكك نسنه ایچون دیمه على التحقيق بن آنی یارن ایشلیجیم (إِلَّا
أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ) مكر خدانك خواهشنه مقارن اولدیغنده كه دیه سن آنی ایشلرم ان شاء الله
بیلمك كرككیم بو كلام خدادن پیغمبرینه تادیب طریقیله در نیدركه قچن یهود قریشه دیدیلر محمد
المصطفادن روحی واصحاب الكهفی وذو القرنینی صوروك دیدكده قریش انلری سؤال ایتدیلر حضرت
صلى الله عليه وسلم استثنا ایتمدن بیوردیكه یارن كلك انلرین شانی سزه بیان ایده یم پس اون كوندن
زیاده وحی كلنوب كندویه كلمدی اندن غاینله محصور اولدی وكفار قریش طعن ایتمكه یول بولدیلر
اندن صكره بو آیت نازل اولدی (وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ) پروردكارك مشیئتنی خاطریكه كتور
قچن آنی اونوده سن (وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي) دخی سویله شاید پروردكارم بكا دلالت ایده
(لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا) اهل كهف خبرندن یقینرك بر طوغرو ایشه (وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ
سِنِينَ) و اهل كهف مغاره لرنده اوچیوز ییل اقامت ایتدیلر (وَازْدَادُوا تِسْعًا) و طقوز ییل دخی
اقامتلری انك ایچنده ارتدی لابد كوردیكیم اقامتلری سنین شمسیه حسابیله اوچیوز ییل ایدی
وقمریه حسابیله اوچیوز طقوز ییل ایدی اخبارده كلمشدر كه بعض نصارا دیدیلر اوچیوز ییلی بیلورز
ولكن طقوزی بیلمزز حق جل وعلا بیوردی (قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا) سویله یا محمد ایزد ذو الجلال مدت
اقامتلرینه هر كسدن دانا تردر (لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرك و یرك پوشیده اشیاسی علمنه
مخصوصدر (أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ) حق جل وعلا هر موجودی نه كوزلكورر و هر اشیدیلان نسنه یی نه بخشی اشیدیر
(مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ) كوكلرك و یرلك خلقنه آندن اوزكه اصلا بر دوست یوقدر كه امورلرنی اوزره متولی
اوله (وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا) و قضا و حكومتنده بر كیمسه یی اورتاق قیلمز (وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ

من كتاب ربك) دخی سكا فرشته ايله كوندريلان ربكك كتابنی اوقی (لا مبدل لكلماته) آنك سوزلرين
بر كيمسه تغيير ايتمكه قادر دكلدر (ولن تجد من دونه ملتحدا) وآندن اوزكه بر پناه ايدينجك كيمسه بولمزسن
كورديلركه رؤساء كفره دن بعض كيمسه سرور كائناته كلوب ديديلر خباب وعمار وبلال پشمينه پوش
كدالرى مجلسندن دور قيل تاكه سنكله همنشين اولهلر حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (واصبر نفسك
مع الذين يدعون ربهم بالغداة والعشي) وكندو نفسكى ثابت قيل شول كيمسه لرله كه قوشلق وياتسو
وقتلرنده پروردكارلرينه پرستش ايدرلر (يريدون وجهه) آنك رضاسن ايسترلر (ولا تعد عيناك عنهم)
وايكى كوزك آنلردن اوزاق اولمسون يعنى ايكى كوزك نكاهى آنلردن كسوب غير كيمسه يه مصروف قيلمه (تريد
زينة الحيوة الدنيا) اول حالده كه يقين اولان نصاغلغك آراستلكن طلب ايدرسن (ولا تطع من اغفلنا
قلبه عن ذكرنا) دخی مطيع ومنقاد اولمه شول كيمسه يه كه كوكلنى بزى ياد ايتمكدن مصروف قيلدق (واتبع هويه
وكندو آرزوسنه اويدى (وكان امره فرطا) وايشى تباه وضايع اولدى (وقل الحق من ربكم) دخی سويله
درسنك تكريكدن صادر اولان سنيدر (فمن شاء فليؤمن) پس هر كيم ايسترايسه ايمانه كلسون (ومن شاء فليكفر
وهر كيم ايستر كفرى اختيار ايتسون يعنى بما كلان كشنك ايمانيله وكافر اولانك كفريله مقيد دكلز اوزريمزه لازم
اولان احكامى سزه تبليغ ايتمكدر وبو امردن مراد تهديد وتهويلدر نه اجازت واباحت (انا اعتدنا للظالمين
نارا) تحقيقا كه بز ستمكار اولان كفار ايچون بر آتش آماده قيلدقكه (احاط بهم سرادقها) چادره
مشابه اولان آنك علوى كندولرى قوشادى (وان يستغيثوا) واكر شدت تشنه لكدن فرياد ايدرلر (يغاثوا
بماء كالمهل) ارمش باقير كبى صو ايله فريادلرينه ايريشلور (يشوى الوجوه) ايچمك ايچون ياقين
قيلندقده يوزلرى كباب ايدر (بئس الشراب) غايتله بد ايچله جك نسنه در جهنم صوى (وساءت
مرتفقا) و قتى يرمازار امكاهدر دوزخ (ان الذين امنوا وعملوا الصالحات) تحقيقا شول
كيمسه لركه ايمانه كلوب كوزل عمللر ايشلديلر (انا لا نضيع اجر من احسن عملا) بى شبهه كيم بز آنلرك
بخشى ايشليانلرك اجرينى ايتمزز (اولئك) اولكروهكه اوصاف مزبوره ايله موصوفدرلر
(لهم جنات عدن) كندولره اقامت ايچون اولان باغلر (تجرى من تحتهم الانهار) انهارك سرايلرى
آلتندن بر مقلر آقر (يحلون فيها من اساور من ذهب) مزبور اولان اعزه اول باغلرده آلتوندن
اولان بلازكلردن بزنمش قيلنورلر (ويلبسون ثيابا خضرا) وياشل دونلر كيرلر (من سندس واستبرق)
ديبانك نازكندن ومحكم طوقلمشندن (متكئين فيها على الارائك) بهشت ايچنده تختلر اوزره
يصدنمشلر (نعم الثواب) بهشت برينه كوزل مكافاتدر (وحسنت مرتفقا) وايچنده اولان

تختلر غايتله بخشى يصدنجق نسنه در (واضرب لهم مثلا رجلين) دخی اهل ايمانه وكفاره ايكى كشنك حالن
مثال قيل وآنلر بنى اسرائيلدن ايكى برادر ايديلر بريسى كافر بريسى مؤمن ايدى پدرلرندن كندولره سكز بيك
آلتون ميراث قالدى كافر اولان قرنداش حصه سيله املاك وعقارات آلدى مؤمن اولان حصه سنى
وجوه خيره صرف قيلدى بعده نتيجه لرينه اولديغنى حق سبحانه وتعالى بيان ايدوب بيورر (جعلنا
لاحدهما جنتين) برلرينه ايكى باغ قيلدق (من اعناب) اوزملردن (وحففناهما بنخل) وانلرى
چوره سن خرما اغاجلريله قبلنمش قيلدق (وجعلنا بينهما زرعا) واول ايكى باغك اورته سنده
اكين قيلدق تاكه هر بر باغ اقوات وميوه لره جامع اوله (كلتا الجنتين) ول ايكى باغك هر برى
(اتت اكلها) ميوه سن ويردى (ولم تظلم منه شيئا) وانندن بر نسنه اكسك ايتمدى يعنى سائر باغلر
كبى كاه كل ايديكركه اغلبده بر ييل ميوه تمام ويررلر وبر ييل اكسك (وفجرنا خلالهما نهرا) وانلرك
اورته سنده بر ابرمق اقتدردق تاكه ايچمكلرى مستوفا اوله (وكان له ثمر) وايكى باغدن
ماعدا انواع مال اكا وار ايدى (فقال لصاحبه) پس دوستنه ديدى يعنى كافر برادر مؤمن
برادرينه ديدى (وهو يحاوره) اول حالده كه كندوسى برادريله سوز ويروب الوردى (انا اكثر منك
مالا واعز نفرا) بنم مالم سنك مالكدن چوقدر وخدم وحشم سنك خدم وحشمكدن
آرتقدر (ودخل جنته) وكندو باغنه برادريله مفاخره ايتمك ايچون كيردى (وهو ظالم لنفسه
وحال بوكه كفر عجبى سببيله كندو نفسنه ستم ايديجيدر (قال ما اظن ان تبيد هذه ابدا
ديدى كمان ايتمم كه بو باغ فنا قبول ايده هركز (وما اظن الساعة قائمة) دخی كمان ايتمم كه قيامت اوله جق
(ولئن رددت الى ربى) واكر پروردكاريمه دوندرلمش قيلنورم نته كه سن كمان ايدرسن (لاجدن خيرا
منها منقلبا) البته اول باغدن ييكراك بر دونجك مكان بولورم يعنى بنم استحقاقم بونى اقتضا ايدركه
بهشت جاودان بكا ويريله نته كه شمدى بو باغ بكا ويرلدى (قال له صاحبه وهو يحاوره) مؤمن
اولان برادرى كندويه ديدى اول حالده كه كندوسيله مجادله ايديوردى (اكفرت بالذى خلقك من تراب
كافر اولدكمى يعنى كركوتديكه كافر اوله سن شول خدايه كه اصل ماده كى طپراقدن يراتدى (ثم من نطفة
صكره سنى بر پاره صودن خلق ايتدى (ثم سويك رجلا) بعده سنى بر كامل كشى قيلدى (لكنا
هو الله ربى) ليكن بن سويلرم شان بوكه تكرى تعالى ترابدن ونطفه دن بنى ايجاد ايتمشدر
(ولا اشرك بربى احدا) وبن پروردكاريمه بر كيمسه يى اورتاق طوتمم (ولولا اذ دخلت جنتك قلت
دخی نيچون باغكه كيردكك وقتده ديمدك (ما شاء الله) تكرى تعالى ايستدوكى شى اولمليدر

لا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ) بر کیمسه نه کوج یوقدر الا خدانك یاردمیله (اِنْ تَرَنِ اَنَا اَقَلَّ مِنْكَ مَالاً وَوَلَداً
اکر بنی مال واوشاقجه سندن زیاده آز کوررسم (فَعَسٰى رَبّٖٓ اَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْراً مِنْ جَنَّتِكَ
شاید پروردکارم دنیاده وآخرتده سنك باغندن یکرك بکا بر باغ ویره (وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَاناً
مِنَ السَّمَٓاءِ) وسنك باغك اوزره کوك طرفندن صاعقه لر یوللیه (فَتُصْبِحَ صَعٖيداً زَلَقاً
که بر هموار یر اولوب بجنده اوت یا قصورچیه (اَوْ يُصْبِحَ مَٓاؤُهَا غَوْراً) یا صویی یره یوتلمش اوله (فَلَنْ
تَسْتَطٖيعَ لَهُ طَلَباً) که آنی جست وجو ایتمکه قدرتك اولمیه (وَاُحٖيطَ بِثَمَرِهٖ) وجمیع اموالی نابود
قیلندی (فَاَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ) پس ایکی الینی وندردی اولدی یعنی حسرت واندوه جهتندن اللرینی بربرینه
چالوب پشیمانلق اظهار ایدردی (عَلٰى مَٓا اَنْفَقَ فٖيهَا) شول شیء اوزره که عمارتنده آنی صرف ایتدی
(وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا) وحالبوکه اول باغ یعنی آنلر اوزملری چارد قلری اوزره دوشمشدی
(وَيَقُولُ يَا لَيْتَنٖي لَمْ اُشْرِكْ بِرَبّٖٓ اَحَداً) بو جمله یقلب کفیه جمله سی اوزره معطوفدر یعنی اللرینی
آلت اوست دوندرر دیردی ای کاشکی پروردکاریمه بر کیمسه اورتاق قیلمسیدم (وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ
يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) واکا بر جماعت یوق ایدیکه تکریدن اوزکه کندویه یاردم ایدیلر باغنی
کالاول دوندرلر (وَمَا كَانَ مُنْتَصِراً) وکندو نفسنه زور ایله یاردم ایدیجی دکل ایدی (هُنَالِكَ
الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ) ولمقامده نصرت ومعونت طوغرو لغله متصف اولان تکریدر (هُوَ خَيْرٌ ثَوَاباً
مکافات ایتمك جهتندن کندوسی هر کسدن یکر کدر (وَخَيْرٌ عُقْباً) و نتیجه جهتندن کندوسی
غایتله ایودر یعنی کا عبادت ایتمکك نتیجه سی اوزکه لرین عبادتنك نتیجه سندن یکدر (وَاضْرِبْ
لَهُمْ مَثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) دخی خلقه یقین اولان صاغلغك صفتنی بیان ایت (كَمَٓاءٍ اَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَٓاءِ
او بر صو کبیدر که آنی کوك سمتندن ایندردی (فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْاَرْضِ) پس آنك سببیله زمینك
اوتلغی تازه لنوب بری برینه چاتلدی (فَاَصْبَحَ هَشٖيماً تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ) صکره قرلمش اولدی بو حرتبه دکه
که آنی یللر پراکنده اوچرد (وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِراً) وایزد ذو الجلال هر نسنه اوزره
توانا ایدی (اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زٖينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) مال مقوله سی واوغللر یقین اولان صاغلغك
آرایشیدرکه انسانلر انلرله مزین اولور (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ) و پایدار اولان کوزل ایشلر
(خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَاباً) پروردکارك قتنده مکافات جهتندن مال وبنیندن یکرکدر (وَخَيْرٌ اَمَلاً
دخی امید جهتندن آنلردن غایتله کوکجکدر بر قولده الباقیات الصالحاتدن مراد بش وقت
نمازدر و بر قولده سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر وبعضیلر ذاهب اولدیکه

اندن مقصود کوزل سوزدر وجمله اقواله جامع بوقولدر که اندن مراد جمله اعمال خیردر (وَيَوْمَ نُسَيِّرُ
الْجِبَالَ) ومذکور قیل اول کونیکه طاغلری مکانلرندن قوپروب هواده یوریدرز (وَتَرَى الْاَرْضَ
بَارِزَةً) وطاغلرك التنده یری چیقمش کوررسن (وَحَشَرْنَاهُمْ) وخلق عرصه محشرده بیغدق
(فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ اَحَداً) پس آنلردن بر کیمسه متروك قیلمز یعنی جمله سن بیغرز (وَعُرِضُوا عَلٰى رَبِّكَ صَفّاً
دخی پروردکارك اوزره عرض اولندیلر دوزلمش اولدقلری حالده تاکه بر کیمسه بر کیمسه یه حجاب اولمیه
(لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ) آنلره دیمش ایکن علی التحقیق بزه کلدیکز نته که ایلك کز سزی ایجاد
ایتدك یعنی نته که ابتداسزی براتدیغمزده دنیایه چپلاق کلدیکز وشمدی دخی اول قلغله بزه کلدیکز
(بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِداً) بلکیم کمان ایتدیکز که بز سزه بر وقت قیلمدقکه حشر ونشرك وعده سنی
تجاوز ایتمز (وَوُضِعَ الْكِتَابُ) وصحائف اعمال اهل محشرك اللرنده قوندی (فَتَرَى الْمُجْرِمٖينَ مُشْفِقٖينَ
مِمَّا فٖيهِ) پس کنهکارلری کوررسن ایچنده یازلمش اولان کنهلردن قورقشلر (وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا
ودیرلر ای هلاکمز حاضر اولکه هلاك بودر (مَالِ هٰذَا الْكِتَابِ) بو نامه یه نه اولدیکه (لَا يُغَادِرُ صَغٖيرَةً
وَلَا كَبٖيرَةً اِلَّٓا اَحْصٰيهَا) نه بر کوچك کناه ونه بر بیوك کناه الا آنی حساب یو مضبوط قیلدی (وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا
حَاضِراً) وایشلدکلرینی نامه لرده یازلمش کوررلر (وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَداً) و پروردکارك بر کیمسه یه
ستم ایتمز یعنی بنده ایشلمدوکی شیء اوزرینه یازمز (وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ) ویاده کتور
اول وقتیکه فرشته لره دیدك حضرت آدمه سجده ایدك (فَسَجَدُوا اِلَّٓا اِبْلٖيسَ) فرماندن صکره
قولری سجده ایدیلر انجق شیطان سجده ایتمدی اولجهتدنکه (كَانَ مِنَ الْجِنِّ) پری مقوله سندن
ایدی (فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖ) که پروردکارك فرماندن خروج ایدوب سجودی ترك ایتدی (اَفَتَتَّخِذُونَهُ
وَذُرِّيَّتَهُٓ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونٖي) پس معقول میکه اوکونا ایشلنده نصادر اولد قدنصکره بنم ولایتمی
کچوب آنی واولادینی امور یکزه متوالیلر ایدنورسز (وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ) وحالبوکه آنلر سزه دشمندرلر
(بِئْسَ لِلظَّالِمٖينَ بَدَلاً) ستمکارلره اولان بدل غایتله یمان بدلدر یعنی ستمکارلر خدایه بدل قیلدقلری
بدلکه شیطان وذریتیدر غایتله براماز بدلدر (مَٓا اَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ) بلیس
وذریتلرینی کوکلر ویرلر یراتمسی محلنده حاضر قیلمدم (وَلَا خَلْقَ اَنْفُسِهِمْ) ونه کندوجانلرین یراتدیغم
وقتده کندولرین حاضر قیلدم (وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلّٖينَ عَضُداً) و
خلقی کمراه ایدنلری اعوان وانصار ایدیجی دکلدم (وَيَوْمَ يَقُولُ) دخی مذکور قیل اول کونیکه
ایزد ذو الجلال سویلر (نَادُوا شُرَكَٓائِيَ) بنم اورتاقلریمی چیغرك (اَلَّذٖينَ زَعَمْتُمْ) شول کیمسه لرکه

كمان ایتدیکز کیم آنلر بنم اورتاقلرمدر (فدعوهم) پس آنلری مدد ایچون چاغردیلر (فلم يستجيبوا لهم) پس کوز
معبودلری آنلره مدد ایتمدیلر (وجعلنا بينهم موبقا) وکفار ایله معبودلری آراسنده بر هلاك یری قیلدق که
ایچنده مشترك اولورلر واو جهنمدر (ورأى المجرمون النار) واهل شرك آتشی کوردیلر (فظنوا أنهم
مواقعوها) پس بیلدیلر که کندولر انکله آلوده اولوب ایچنده دوشیجیلردر (ولم يجدوا عنها مصرفا)
وآنلره احاطه ایتدیکه اندن بر صرف ایدجك یر بولمدیلر (ولقد صرفنا في هذا القرآن للناس من كل مثل) دخی
قسم اولسون که بو قرآنده مخلوق ایچون هر محتاج اولدقلری نوعدن بیان ایتدك (وكان الإنسان أكثر
شيء جدلا) وادم اوغلی باطل ایله خصومت ایتمك جهتندن چوق خصومتلو ایدی (وما منع الناس
أن يؤمنوا) وخلقی ایمان کتورمکدن بر شئ منع ایتمدی (إذ جاءهم الهدى) هدایت یعنی محمد المصطفی
وقرآن عظيم الشان کندولره کلدکده (ويستغفروا ربهم) دخی پروردکارلرندن مغفرت طلب
ایتمکدن کندولرین بر شئ الیقومدی (إلا أن تأتيهم سنة الأولين) الا طلب ایتمکلریکه کچمشلرك
طریقی کندولره کله (أو يأتيهم العذاب قبلا) یا آخرت اشکنجه سی کندولره آشکارا کله یعنی کذشته
اولان کروهلرین دأبی بو ایدیکه پیغمبرلرینه تکذیب ایلدکلری باشلرینه عقوبت کلوردی بونلر دخی پیغمبرلرین تصدیق
ایتمامکدن مرادلری بو که آنلر کبی دنیاده باشلرینه بر عقوبت کله یا آخرت عذابن عیانا کوره لر (وما
نرسل المرسلين إلا مبشرين ومنذرين) وبز پیغمبرلری خلقه کوندرمزز الا مؤمنلره مژده ویریجیلر
وکفاره قورقو ویریجیلر (ويجادل الذين كفروا بالباطل) وکفر ایدنلر اصلی اولمیان سیئله خصومت
ایدرلر (ليدحضوا به الحق) تا که اول خصومتله طوغرو ولعی یرندن قالدره لر (واتخذوا آياتي وما أنذروا
هزوا) وکتابمزك آیاتنی وکندولرین تخویف ایدن شیئی استهزا ایدندیلر (ومن أظلم ممن ذكر بآيات ربه)
دخی کیمدر زیاده ستمکر شول کیمسه دنکه آیات قرآنیه ایله پند ویرلدی (فأعرض عنها) دنکه انلردن
یوز چویروب پند المدی (ونسي ما قدمت يداه) دخی کفر ومعصیتدن الللری ایلرو کوندردوکی نسنه
اونتدی (إنا جعلنا على قلوبهم أكنة) على التحقيق بز آنلرك کوکللری اوزره اورتوکلر قیلدق
(أن يفقهوه) تا که آنی بیلمیه لر (وفي آذانهم وقرا) وقولاقلرنده صاغرلق قیلدق تا که آنی کما هو
حقه ایشتمیه لر (وإن تدعهم إلى الهدى) واکر طریق حقه آنلری چاغررسن (فلن يهتدوا إذا أبدا)
آنلر طریق حقی بولمغه هرکز قدرتلری اولماز (وربك الغفور ذو الرحمة) دخی کناهلری غایله پوشیده
قیلوب رحمتا به سی اولان پروردکارك (لو يؤاخذهم بما كسبوا) کفاری مؤاخذه ایتسیدی قزاندقلری
شئ سببیله (لعجل لهم العذاب) البته آنلره اشکنجه یتیرردی (بل لهم موعد) بلکیم آنلره بر معین وقت

وار واو قیامت کونیدر یا بدر وقعه سی (لن يجدوا من دونه موئلا) انك عذابندن اوزکه بر الجا
اولنه جق یر بولمازلر (وتلك القرى) واول کویلرکه احواللرین سکا نقل ایتدك (أهلكناهم
لما ظلموا) کندولرین نابود قیلدق قچن ستم ایتدیلر (وجعلنا لمهلكهم موعدا) وآنلرك هلاکی ایچون بر معین
مدت قیلدق که اول مدت حلول ایدیجك اوزرلرینه عذاب مستولی اولور کتوردیلرکه فرعون واتباعی هلاك
اولدقلرندنصکره حضرت موسی علیه السلام بر کون بر بلیغ خطبه اوقیوب بنی اسرائیل اندن خیلی خوش
حال اولدیلر بریلری قالقوب ایدی کلیم الله زمینده سندن اعلم بر کیمسه وارمی حضرت موسی
جواب ویردیکه روی زمینده بر کیمسه بندن اعلم اولدیغن بیلم حق جل وعلا اکا وحی ایلدیکه
مجمع البحرین نام مکانده خضر نام بر قولمز واردر اول سندن اعلمدر اکر انکله ملاقات ایتمك ایسترسن
بر زنبیل ایچنده بر بشمش بالق آل بو بالق طوت کیت قنقی مکانده کیم اول بالغی بولمزسن ولعزنر الوجودی
انده بولورسن بعده حضرت موسی آلات سفری تهیه ایدوب شاکردی حضرت یوشع ایله الوب متوجه اولدی
نته کم حق سبحانه وتعالی اول احوالی نقل ایدوب بیوردی (وإذ قال موسى لفتاه) دخی مذکور قیل
اول وقتکه حضرت موسی شاکردینه دیدی (لا أبرح) بو سفرده طورمیوب کیدرم (حتى أبلغ مجمع البحرين)
ایکی دریانك راسن جمع ایدن یعنی خضر علیه السلام اولدیغی مکانه ایرشنجیه دك (أو أمضي حقبا) یا بر
اوزون مدت سفر ایدوب کیدرم یعنی هیچ بر وجهله بو سفری ترك ایتمم مقصدیمی تحصیل ایتمنجه
منقولدر کیم اول وقتکه ایکی دریانك راسن جمع ایدن مکانه واصل اولدیلر بر بچار کنارنده
اوتوردیلر حضرت موسی بر طاش اوزره یاتوب حضرت یوشع ابدست المغه شروع ایتدیکی کنارده بر
عین الحیات اولمغله یوشعك ابدستی صوییندن بالغه برقچ قطره دکوب زنده اولوب دریایه
متوجه اولدی حضرت یوشع بو حالی مشاهده ایدکده کندوینی بر حیرت الدی حضرت موسی ویقودن
قالقوب حضرت یوشعله بالغك احوالنی تفقد ایتمدن یوله طوتوب کتدی نته کم حق سبحانه وتعالی
اکا اشارت ایدوب بیوردی (فلما بلغا مجمع بينهما) پس اول وقتکه ایکی دریانك راسن جمع ایدن مکانه
ایرشدیلر (نسيا حوتهما) حضرت موسی اونتدیکه حضرت یوشعدن بالغی سؤال ایده
ویوشع اونتدیکه اکا بالغك کیفیت احوالنی سویلیه (فاتخذ سبيله في البحر سربا) پس بالق
کندو یولنی دریاده بر مسلوك اوله جق مکان ایتدی (فلما جاوزا) وقتاکه مکان مزبوردن
کچدکلرنده (قال لفتاه) حضرت موسی شاکردینه دیدی (آتنا غداءنا) قوشلق ییجکمزی
کتور (لقد لقينا من سفرنا هذا نصبا) تحقیقا که بز بو سفرمزدن بر یورغنلق بولدق پس حضرت

یوشع طعامی کتورمك ایستدیکنده بالعکس احوالی خاطره کتوردی (قال ارأیت اذ اوینا الی الصخرة
حضرت موسی‌یه دیدی خبرك وارمیدر چشمه کنارنده اولان طاشه کلوب انده آرام ایتدیك (فانی
نسیت الحوت) کیم علی التحقیق بن بالعکس احوالی سکا سویلمکه اونتدم (وما انسانیه الا الشیطان
وبر کیمسه بکا آنی اونتدرمدی الا ابلیس شقی (ان اذکره) ضمیردن بدلدر یعنی ابلیس آنك اکسیکنی
اونتدردی (واتخذ سبیله فی البحر عجبا) دخی بالق کندو یولنی دریاده بر غریب ایلدنش ایدندی
(قال ذلك ما کنا نبغ) حضرت موسی دیدی بزم ایستدیکمز بو ایش ایدی زیرا مطلوبك علامتی او حالت
اولمشیدی (فارتدا علی آثارهما) پس کلدکلری یولده ایزلری اوزره دوندیلر (قصصا) کندو
ایزلرینه متبع اولدقلری حالده تاکه اول طاشه کلدیلر (فوجدا عبدا من عبادنا) پس خضر
قوللرمزدن بر قول کوردیلر واو حضرت خضر علیه السلام ایدی (آتیناه رحمة من عندنا) اکا
کندو قتمزدن بر بخشش ویردك واو وحی ونبوتدر (وعلمناه من لدنا علما) دخی بزه مخصوص اولان
دانشدن اکا بر دانش اوکرتدك که بر کیمسه اکا مطلع اولماز مکر بزم توفیقمزله (قال له موسی هل
اتبعك علی ان تعلمن مما علمت) حضرت موسی اکا دیدی سکا پیرولك ایدهیمی بو شرط اوزره که
اوکرنمش قیلندیغك شیدن بکا اوکرتدهسن (رشدا) بر بیلکی که اصابت خیر اوزره مبنی اوله
(قال انك لن تستطیع معی صبرا) حضرت خضر دیدی بی شبهه سن بنمله تاب کتورمکه قدرتك
یوقدر حضرت موسی دیدی نیچون سنکله صبر کتورهمم حضرت خضر دیدی اول سببدنکه سن بر مرسل
پیغمبرسن وسنك حکمك ظاهر اوستنه در شاید بندن بر فعل صادر اوله که صورتا اوبر منکر
ونامعقول ایسه درپس اکا صبر کتورهمزسن (وکیف تصبر علی ما لم تحط به خبرا) ونیجه صبر ایده
بیلورسن شول شیء اوزره که دانش جهتندن سن آنی قیلمامشسن (قال ستجدنی ان شاء الله
صابرا) حضرت موسی دیدی تکری تعالی ایسترسه بی شبهه سن بنی تاب کتوریجی بولورسن (ولا اعصی
لك امرا) وسکا بر فرماندن مخالفت ایتمم (قال فان اتبعتنی فلا تسئلنی عن شیء) حضرت خضر علیه السلام
حضرت موسی علیه السلامه دیدی اکر بکا پیرولك ایدرسن بر نسنهدن بکا صورمه یعنی بندن
بر ایش صدور ایدرجك وسن آنك حقیقتندن خبردار دکلسن ابتدا آنی بکا صورمه (حتی احدث
لك منه ذکرا) بن سکا اندن بر بیان ایدنجه حضرت موسی قبول ایتدی (فانطلقا) حضرت
خضر ایله بر کمیه بنمك ایچون دریا کنارنده یوردیلر تاکه بر کمی یه ایرشدیلر مرویدرکه آنك اهللرندن
اکا بنمك اجازتنی ایستدیلر ملاحلر قبول ایتمدیلر بعده حضرت خضری بیلوب کندولرین تعظیم

تام ایله کمی یه آلدیلر (حتی اذا رکبا فی السفینة) ولوقتده که کمییه بندیلر (خرقها) حضرت خضر
اول کمینك شاغ سنندن ایکی تخته قوپروب آنی دلدی (قال اخرقتها لتغرق اهلها) حضرت موسی
دیدی یا سن بو کمی یی دلدك تاکه آیهلری صوده بوغهسن (لقد جئت شیئا امرا) خدایه قسم که
بر بیوك ایش مباشرت ایتدك (قال الم اقل انك لن تستطیع معی صبرا) حضرت خضر دیدی سکا
دیمدممیکه بی شبهه سن بنمله تاب کتورمکه طاقتك یوقدر (قال لا تؤاخذنی بما نسیت) حضرت
موسی دیدی اونتدیغم شیئله بنی مؤاخذه ایتمه (ولا ترهقنی من امری عسرا) وایشمدن بکا بر دشوارلق
قیلمه یعنی بکا ورك تشدید ایتمه وبودکلو شیئله بکا مضایقه ایتمه که بو سکا متابعتمه مشقت
ویرر (فانطلقا) پس عذرنی قبول ایدوب کیدن چیقوب کتدیلر (حتی اذا لقیا غلاما فقتله
بو محلهده که ایکیلری بر اوغلانه ملاقی اولوب حضرت خضر آنی اولدردیجك (قال اقتلت نفسا
زکیة بغیر نفس) حضرت موسی حضرت خضره سویلدی نیچون کناهدن پاك اولمش بر جانی اولدردك
بر نفس محرمه یی اولدرمش ایکن (لقد جئت شیئا نکرا) خدایه قسم که بر نامعقول ایش مباشرت
ایتدك (قال الم اقل لك انك لن تستطیع معی صبرا) حضرت خضر علیه السلام دیدی سکا دیمدممیکه
علی التحقیق سن بنمله صبر ایتمکه قدرتك یوقدر (قال ان سألتك عن شیء بعدها) حضرت
موسی دیدی بو وقعهدن صکره بر شیدن اوتری سکا صورر ایسم (فلا تصاحبنی) بنمله مصاحبت
ایتمه واکر بن سنك صحبتکه طالب اولورایسم (قد بلغت من لدنی عذرا) تحقیقا که سن بنم
قتمدن بر عذره ایرشدك یعنی سکا اوچکره مخالفت ایتمك جهتندن سن بنم طرفمدن بر اولو عذر
بولمش اولدك حدیث شریفده وارد اولمشدرکه حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم بیوردیکه خدا عزوجل
برادرم حضرت موسی‌یه رحمت ایتسون حیا ایدوب بو سوزی سویلدی یولداشیله صبر ایتسیدی البته
اعجب عجائبی کوروردی (فانطلقا حتی اذا اتیا اهل قریة) بو کفتکولر ارنده واقع اولدقدن صکره
کتدیلر او محلهده که بر کوی خلقنه کلوب (استطعما اهلها) اول کوی خلقندن ییجك ایستدیلر
(فأبوا ان یضیفوهما) پس اولنلر اول ایکی عزیز الوجودی مهمانلق ایتمکدن ممتنع اولدیلر (فوجدا
فیها جدارا یرید ان ینقض) درعقب ایچنده بر دیوار کوردیلر که دوشمك ایستر (فاقامه
پس حضرت خضر اول دیواری برادریله دوروتدردی (قال لو شئت لاتخذت علیه اجرا
حضرت موسی دیدی ایستسیدك بو ایش اوزره اجرت آلوردك (قال هذا فراق بینی وبینك
حضرت خضر سویلدی بو وقت آرامزده وارکه آیرلمق وقتیدر (سأنبئك بتأویل ما لم تستطع

عَلَيْهِ صَبْرًا) بی شبهه سنی خبردار ایلدم اول شیئك نتیجه سندنكه سن آنك مشاهده سی
اوزره تاب كتورمدڭ (أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ) اما كمینك خبری بودر كه
اوبر بوقسللرڭ ملكی ايديكی آنلر درياده ایشلرلر (فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا) پس آنی عيبلو قيلمق
ایستدم (وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ) وایلرولرنده بر پادشاه وار ايديكه (يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا)
هر صاغ كمی‌یی اربابندن ناحق یره چكوب الوردی پس آنی عيبلو ایتدم تا كه اللرندن چكوب
المیه (وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ) واما اوغلامك خبری بودر كه آنك آتاسی وآناسی
اهل ایمان ايديلر (فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا) پس قورقدق كه حددن تجاوز ایتمكله
طغيانا وكفرله قبليه يعنی آنی اولجه ايتدك تا كه آنك علتی انلره سرايت ايدوب مرتد اولميه‌لر
(فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا) پس ايستدك كه پروردكارلری انلره یرینه ويره (خَيْرًا مِنْهُ)
اندن يكرك بر اوغول (زَكَاةً) پاكلكجه ستندد (وَأَقْرَبَ رُحْمًا) واندن يقينرك مهربانلق
جهتندن (وَأَمَّا الْجِدَارُ) واما ديوارڭ شانی بودر كه (فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ)
شهرده ايكی اوكسز اوغلانلرڭ ملكی ايدی (وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا) وآنك آلتنده آنلرڭ ايچون
قويلمش آلتون وكوموشدن بر كنج وار ايدی واكر بو ديواری دوروب تعمير ايتمسيدك الته ديوار دوشوب
كنج ظاهر اولوب خلق انی يغما ايدرلردی (وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا) و پدرلری بر كوزل عملو كیمسه ايدی
(فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا) پس پروردكارڭ ايستديكه آنلر بلوغه وكمال رشده ايرشسنلر
(وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا) و ديوارڭ آلتندن كنجلرين چيقاره‌لر (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) سنك پروردكار
ايدندن مرحوم اولدقلری حالده (وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي) و بو كورديكك ايشلری بن كندو رايمدن
ایشلمدم بلكه حق جل وعلانك فرمانيله انلری ایشلدم (ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا)
بو كلامی سكا ابرا ايتدم مشاهده سی اوزره تاب كتورمديكك ايشلرڭ بیان ونتيجه سيدر
وبو حكايه‌نك فوائدندن مراد انسان كركدر علمنه مغرور اولميه وهر كوروب بكمديكی شيئی
تقبيح ايتميه كه شايد آنده بر سر اوله كيم كندوسی آكا مطلع دكلدر ومعلمنه تواضع ايليه همیشه
تعلم ايليه (وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ) دخی يهود طائفه‌سی امتحان یوزندن مشرق
ومغرب پادشاهی اولان اسكندرڭ احوالنی سندن تصور درلر واشهر اقوال اوزره اسكندر
رومیدر وبعض كسنه يونانی اولدیغنی ترجيح ايتدی (قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا) سویله
بی شبهه كيم آنك احوالندن اوزريكزه بیان وخبر اوقورم (إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ) تحقيقا كه

بز آكا بر يوزنده ايستدوكی كبی قوت وتصرف ويردك (وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا) وهر نسنه‌دن
آكا بر وسيله ويردك قلعه فتحنده پادشاهلره لازم اولان اشيايی كندويه مهيا قيلدق
(فَأَتْبَعَ سَبَبًا) پس مغرب سمتنه ايرشمك ايستديكنده آكا ايصال ايدن وسيله‌یه پیرو اولدی
(حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ) و محله دككه كونش باته‌جق مكانه ايرشديكنده (وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ
حَمِئَةٍ) آنی بر چامورلی كوزده غروب ايدر كوردی (وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا) وآنك یاننده بر كروه بولدی بعض
روايتده ثابت اولمشدر كه اولكروهڭ لباسی يبانی حيوانڭ دريلری ويمكلری دريانڭ آتديغی
اشيادن ايدی بعده حق سبحانه وتعالی كندويی مخير ايتديكه كفرلری سببيله انلری معذب ايليه ياخود
كندولرين ايمانه دعوت ايليه نته كه بیوردی (قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِمَّا أَنْ تُعَذِّبَ) ديدك يا ذا القرنين
يا بونلری كفرلری اوزره قتل ايله تعذيب ايدرسن (وَإِمَّا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا) ياخود تعليم شرايع
وارشاد ايله انلرڭ شاننده بر ايولك ايدرسن (قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ) اسكندر
ايمانه دعوت ايتملرين اختيار ايدوب ديدی اما اول كيمسه كه ايمانه دعوت ايدوب كفر اوزره اصرار ايتمكله
كندو نفسنه ستم ايتمش اوله بی شبهه بز آنی معذب قيلارز (ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى رَبِّهِ) صكره پروردكارينه
دونمش قيلنور (فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا) پس آنی بر قاتی اشكنجه ايله معذب ايلدكه آنك كبی كورلمامشدر
(وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) واما اشول كيمسه كه ايمانه كلوب كوزل عمل ايشلدی (فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَى)
ايكی جهانڭ مكافاتی جنتندر آكا بر كوزل مكافات اولور (وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا) دخی
على التحقيق فرمانمزدن آكا بر قولای ايش سويلرز يعنی آكا ايتديكمز فرمانی بر مشقتلو فرمان قيلمز
(ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا) صكره مشرق سمتنه ايصال ايدن بر وسيله‌یه تابع اولدی (حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ
الشَّمْسِ) اول مكانه دككه آفتابڭ طلوع ايده‌جك يرينه ايرشديكنده (وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَى قَوْمٍ)
آنی بولدی بر كروه اوزره چيقاركه (لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا) كونشك بروسندن
انلره لباس وبنا مقوله سندن بر پرده قيلمدق (كَذَلِكَ) نته كه مغرب خلقيله ايتدی بونلرله
دخی اويله ايتدی (وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا) وحال بوكه على التحقيق آنك قتنده اشيانی كاملك
جهتندن قيلدق يعنی حصيری قبول ايتميانلشكر وآلات واسبابنه علممز احاطه ايتمشدی (ثُمَّ
أَتْبَعَ سَبَبًا) صكره مغربله مشرق اراسنده جنوبدن شماله توجه ایتمش بر يوله سلوك ايتدی
(حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ) بر حده دككه آذربيجان اقليمنده دوشن ايكی طاغك اراسنه ايرشجه
(وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا) اول ايكی طاغك بروسنده بر كروه بولديكه (لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا)

یقلشمزکه برسوز کلیه‌لر (قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ) ترجمانلری لسانلرندن دیدیلر ای حکمی مغرب
ومشرقه ایریشن پادشاه (إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ) تحقیقا که یافث بن
نوحك نسلندن اولان ایکی قبیله یریمزده بدلکله سعی ایدرلرکه بزی قنده بولسه‌لر اولدررلر
واکینلریمزی تلف ایدرلر (فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا) پس کندو اموالمزدن سکا بر مقدار شیء معین
قیلیه‌لم می (عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا) آنك اوزره که ارامزده وارالرنده بر بند ایده‌سن
تاکه انلری بزم سمتمزه چیقمقدن منع ایده (قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ) اسکندر دیدی پروردکارم
مال وملکدن بکا ایچنده تصرف ویردیکی نسنه ویردیککز شیدن یکوکدر وبنم کا حاجتم
یوقدر (فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ) پس بکا توانالکله یعنی آلاتدن بکا قوت اوله‌جق شیئله یاردم ایدك
(أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا) اراکزده وارالرنده بر محکم سد قیلارم (آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ) تمورلر
پاره‌لرین بکا کتورك انلر دخی فرمانه امتثال ایدوب کتوروب ایکی طاغك اراسنده دوزدیلر (حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ
بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ) اول وقته دك که ایکی طاغك اراسن تمور پاره‌لریله برابر قیلیجق (قَالَ انْفُخُوا) فعله‌یه
دیدی مهیا اولنان اودونلرده کورکلرله اوفورك (حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا) بر محله دك که چون آنی اتش پاره
کبی قیلدی (قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا) دیدی بکا باقر کتورك اریمش تمور اوزره آنی دوکه‌یم (فَمَا
اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ) پس یاجوج وماجوج شدت ارتفاعندن ویمشاقلغندن قادر اولمدیلر آکا
چیقه‌لر (وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا) دخی انی دلمکه قادر اولمدیلر برکلکندن (قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي)
اسکندر دیدی بو سد پروردکارمدن بر مهربانلکدر (فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي) پس اول وقتکه ربمك
وعده‌سی کلور یعنی یاجوج وماجوجك چیقمسنه اولان خدانك وعده‌سی حلول ایدیجك (جَعَلَهُ دَكَّاءَ)
آنی یرله یکسان قیلار (وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا) وربمك وعده‌سی درستدر البته واقع اولور بو کلام
اسکندرك احوالنه متعلق اولان کلامك آخریدر (وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ) و
اول کونکه یاجوج وماجوج سددن چیقارلر خلقی بری برلرینه قاریشور قیلدق شدت ازدحامدن
(وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) وقیامتك قالقمسیچون صورده اوفورلدی (فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا) پس خلقی بر ایره یغو
یغدق (وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا) دخی اول کونده دوزخی کفار ایچون بر خوش اظهار
ایدوب نمایان ایتدك (الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي) شول کفار که توحید وتمجیده
مؤدی اولان ایاتك کورمسندن کوزلری پرده‌ده ایدی (وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا) وسوزی
ایشتمکه قدرتلری یوق ایدی (أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ) پس کفر

ایدنلر کمان ایتدیلرمیکه مسیح وفرشته کبی اولان قوللریمی بندن اوزکه معبودلر ایدینه‌لر وبن
کندولرین معذب ایتم (إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ) بلاشبهه بز کفار ایچون دوزخی اماده قیلدق
نُزُلًا) مهمان ایچون اماده اولنان نسنه کبی برشیء بو سوز کفاره تهکم ایتمکدر وآنك اوزره
دخی تنبیه ایدرکه بر طائفه‌یه ابتدا اماده اولنان شیء دوزخ اوله البته اندن صکره انلره
اولنان عذاب بر عظیم عذابدر (قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا) سویله سزی آکاه ایتمیمی
شول کیمسه‌لرین احوالندنکه اعمال جهتندن غایتله اوتوزنلردر (الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) انلر شول کیمسه‌لردرکه یقین اولان صاغلقده چالشمقلری باطل ومحو اولدی
(وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا) وحالبوکه آنلر مغرورلکلرندن کمان ایدرلرکه کندولر
کوزل ایش ایشلیورلر (أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) بومذکور اولانلر شول کیمسه‌لردرکه
پروردکارلرینك وحدانیتنه دلالت ایدن علاماته تصدیق کتورمدیلر (وَلِقَائِهِ) وبولشمسنه
دخی یعنی حشر ونشره اولمسنه اینانمدیلر (فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) پس کفرلری سببیله اعماللری
باطل اولدی (فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا) پس روز قیامتده انلره بر ترازو قالدرمزکه اعماللری
ایچنده وزن اوله یا معنی بو اوله‌که قیامتده آنلره بر اعتبار وقدر قیلمزز (ذَٰلِكَ) ایش ویعنی
جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ) انلرك سزاسی دوزخدر (بِمَا كَفَرُوا) ایمان کتورمدکلری سببیله (وَاتَّخَذُوا آيَاتِي
وَرُسُلِي هُزُوًا) وکتابمك ایاتنی وپیغمبرلریمی سخریت ایدندکلریله (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
تحقیقا شول کیمسه‌لرکه ایمان کتوروب کوزل اعمال ایشلدیلر (كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا)
بهشتلرك یوکسك پایه‌لری آنلره پیشکش اولدی (خَالِدِينَ فِيهَا) انلرده اقامت علی الدوام تحمین
ایتمشلر (لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا) اول بهشتلردن بر اوزکه مکانه انتقال ایتمکی ایستمزلر
(قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي) سویله اکر دریا پروردکارمك سوزلرینی یازلمسیچون مرکب
اولسیدی (لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي) البته دریانك صوی دوکنوردی پروردکارمك
سوزی دوکنمزدن اول (وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا) واکر آنك کبی بر دریا دخی کتورسیدك کتوردیلرکه
جندب بن زهیر سرور کائناته دیدی یا رسول الله بن بر ایش خدایه تقرب ایتمك ایچون ایشلرم بعده
آنك اوزره بر کیمسه مطلع اولیجق محظوظ اولورم حضرت صلی الله علیه وسلم بیوردیکه حق جل
وعلا قبول ایتمز او عملیکه ایچنده کندویه ورتاق قیلنه درعقب سرور کائناتك تصدیقنه
بو آیت کریمه نازل اولدی (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) سویله بوندن اوزکه برنسنه یوقدرکه بن

سزلر کبی بر انسانم (يوحى الي) خدادن بکا فرشته ایله خبر کلور (انما الهكم اله واحد) معبودکز
بالکز بر معبوددر (فمن كان يرجو لقاء ربه) پس هرکیمسه پروردکارینک لقاسنه امید طوتر
(فليعمل عملا صالحا) برکوزل ایش ایشلسون (ولا يشرك بعبادة ربه احدا) وکندوبی پرورده
ایدنک پرستشنه برکیمسه‌یی اورتاق قیلمسون روایتدرکیم سرور کائنات بیوردی اتقوا الشرک کوچک
شرکدن دجوابلرنده بیوردیکیم ریادر

سورة مريم مكية وهي ثمان وتسعون آية
بسم الله الرحمن الرحيم

(كهيعص) تفسیرنده چوق اختلاف واقع اولمشدر بعضیسی بکا ذاهب اولدیکه بو سوره‌نک
اسمیدر پس تقدیر کلام بویله اولورکه بو سوره (ذكر رحمت ربك عبده زكريا) پروردکارک
قولی زکریایه ایتدوکی رحمتک اکسیدر (اذ نادى ربه نداء خفيا) قچن خداوندی براهسته
چیغرمق چیغردی (قال رب اني وهن العظم مني) دیدی ای پروردکارم علی التحقیق بن بدنمدن کوك
زبون اولدی (واشتعل الرأس شيبا) واتشک شعله‌سی کبی اولان باشمك اغ توبی آتشك
اودنه یایلمشی کبی باشمده یایلدی (ولم اكن بدعائك رب شقيا) وسکا دعا ایتمکله ای بنم پروردکارم
بی بهره دکل ایدم بلکه هرکاهکه سکا دعا ایله توجه ایتدم بنی خائب وناامید قلمدک وبونک اوزره
معتاد اولمشم (واني خفت الموالي من ورائي) وبی شبهه کیم بن مومند نصکره عمزاده‌لرمدن
قورقدمکه خلافتمده تقصیر ایده‌لر امور دینیه‌ده تهاون ایده‌لر (وكانت امرأتي عاقرا) وحالبوکه
عورتم بر قصیر عورت ایدیکه اولاد کتورمز (فهب لي من لدنك وليا) پس بکا کندو کرمکدن امور دینیه‌یه
متولی براوغول باغشله که (يرثني) بنم علم وحکمتمه وارث اوله (ويرث من آل يعقوب) دخی
حضرت یعقوبک نسلندن علم وحکمته وارث اوله (واجعله رب رضيا) وآنی ای خداوندم
برشایسته پسندیده کیمسنه قیلکه قول وفعلی پسندیده اولمش اوله سن وبودعادن صکره
باشن سجده‌یه قویوب تضرع ونیاز ایتمکه باشلدی منادی کرم دعاسنی مستجاب اولدیغنه
وعده ایتدی تاکه حق سبحانه وتعالی بیوردی (يا زكريا انا نبشرك بغلام اسمه يحيى) ای زکریا علی
التحقیق بز سنی مژده‌لرز براوغلانله که آدی یحیی‌در (لم نجعل له من قبل سميا) بوندن اقدم
اکا برهمنام ایجاد ایتمدک (قال رب انى يكون لي غلام) حضرت زکریا دیدی ای بنم پروردکارم نیجه
بکا اوغول اولور (وكانت امرأتي عاقرا) وعورتم بر طوغرمز عورت ایدی (وقد بلغت من الكبر عتيا)

دخی بلا شبهه بیوکلکدن ضعف وسستلکه یتشمیشم یعنی وجودم غایتله ضعیف اولوب
قورومشدر حضرت زکریا بوکلامی استعلام ایچون دیدی بو معنایله که سن بنی کنج ایدر می سن یا بو ایشی اجرا
ایده‌جکسن یاخود بو حالمده قدرتکی اظهار ایتملیسن آنک وقوعنی استبعاد ایلدی (قال كذلك)
مژده ویرن ملك حضرت زکریایه دیدی ایش دیدیککبیدرکه پیرلك وضعف وزریکه مستولی
اولمشدر لیکن (قال ربك هو علي هين) پروردکارك دیدی ایکی پیردن اوشاق پیدا ایتمك اوزریمه
آساندر (وقد خلقتك من قبل ولم تك شيئا) وحالبوکه بوندن اول بن سنی یراتدم وسن
برامر معدوم ایدك (قال رب اجعل لي آية) حضرت زکریا دیدی ای پروردکارم بکا برعلامت
قیلکه آنکله موعود اولدیغم شیئی بیله‌یم (قال آيتك الا تكلم الناس ثلاث ليال) حق جل وعلا دیدی
سنک علامتك بوکه خلق ایله اوچ کیجه واوچ کون سویلشمیه‌سن قدرتك اولمیه با وجود اکا
تسبیح ایتمکه قدرتك اوله (سويا) اول حالده که خلقتك درست ورسنده نه دیلسزلك ونه
صاغرلق وار (فخرج على قومه من المحراب) پس حضرت زکریا جماعتی اوزره مصلاسندن چیقوب
(فاوحى اليهم) انلره اشارت ایتدیکه (ان سبحوا بكرة وعشيا) صباح واخشام خدایی
تنزیه ایدك پس مدت حمل تمام اولیجق حضرت یحیی وجوده کلوب عالم طفولیتده احبارله عبادته
مشغول اولدی قچن کندویه وحی کلدی ایزد ذوالجلالدن کندویه خطاب کلدیکه (يا يحيى خذ
الكتاب بقوة) ای یحیی توراتی جد وجهد ایله ال (وآتيناه الحكم صبيا) دخی حضرت یحیایه حکمتی
وتوراتك فهمنی اوشاق ایکن ویردك (وحنانا من لدنا) وفضل وکرممزدن شفقت ایتمش مهر
بانلق اکا ویردك (وزكاة) وکناهلردن پاکلك (وكان تقيا) دخی معاصیدن پرهیزکار
وفرمانه منقاد ایدی (وبرا بوالديه) دخی آتاسنه وآناسنه کوزل احسان صاحبی ایدی (ولم يكن
جبارا عصيا) دخی برسرکش معصیتلو دکل ایدی (وسلام عليه يوم ولد) دخی شیطانک
سنقینک شرندن اوزرینه خدادن صدور ایتمش برسلامت اولسون اولکونکه طوغدی
(ويوم يموت) واولکونکه روحی قبض اولنور (ويوم يبعث حيا) واولکونکه قبردن زنده
اولوب مبعوث اولور (واذكر في الكتاب مريم) دخی قرآنده مریم خاتونك احوالنی یاد ایت (اذ انتبذت
من اهلها) اولوقت کندو اهلندن ایراق اولدی (مكانا شرقيا) بیت المقدسك جانب شرقیسنده
بر پرده یا خاله‌سی اوندمچون حضرت مریم بیت المقدسك ایچنده اولوردی هرکاهکه کندویه
حیض کلوردی خاله‌سی حضرت زکریانك خانه‌سنده مدت حیضنی کچیروردی بعده اغتسال ایلردی.

بيت المقدسه دوندی بر کون معتادی اوزره حيضدن اغتسال ايتمكی قصد ايتدی (فَاتَّخَذَتْ مِنْ
دُونِهِمْ حِجَابًا) پس اهلنه يقين يردن بر پرده ايدندی تا كه كنديه كورنمكدن مانع اوله (فَأَرْسَلْنَا
إِلَيْهَا رُوحَنَا) در عقب حضرت جبريلی كنديه كوندردك (فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا) پس حضرت جبريل
بر تام الخلقه كنج انسان صورتيله اكا كوروندی (قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنْكَ) حضرت مريم جبريله
ديديكه بن چوق مرحمتلو خدايه سندن صيغنورم (إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا) كر پرهيزكار كشی ايدك (قَالَ إِنَّمَا أَنَا
رَسُولُ رَبِّكِ) جبريل ديدی بوندن اوزكه بر نسنه يوقدر كه بن خداوندك كوندرلمشيم (لِأَهَبَ لَكِ
غُلَامًا زَكِيًّا) تا كه سكا كناهدن پاك اولمش بر اوغلان بغشلمسنه سبب اوله يم (قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي
غُلَامٌ) مريم خاتون ديدی نيجه بكا اوغول اولور (وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ) وحال بو كه بنی حلال ايله بر كشی مس ايتمدی
(وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا) و زنا ايدیجی دكل ايدم (قَالَ كَذَٰلِكِ) حضرت جبريل ديدی ايش ديديكك كبيدر (قَالَ رَبُّكِ
هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ) پروردكارك ديدی ارككسز اوشاق پيدا ايتمك اوزريمه غايتله آساندر تا كه آنك
سببيله قدرت كامله مزی بيان ايدرز (وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ) و تا كه خلق ايچون آنی بر اولو علامت
قيلارز (وَرَحْمَةً مِنَّا) و كرمزدن صدور ايتمش قوللريمز اوزره آنی بر رحمت قيلارز (وَكَانَ أَمْرًا
مَقْضِيًّا) و آنك اولمسی حكم اولنمش بر ايش ايدی (فَحَمَلَتْهُ) پس آنكله حضرت مريم كبه اولديكه
حضرت جبريل يقنه‌سنه اوفوردی و فورمسی قارننه كيروب حامله اولدی (فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا
قَصِيًّا) در عقب حضرت عيسی قارننده ايكن بر اوزاق يره كندی و اهلندن معتزل اولدی (فَأَجَاءَهَا
الْمَخَاضُ) پس طوغرمق كنديی مضطر قيلدی (إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ) خرما آغجنه تا كه آنكله مستتر
اولوب اكا استناد ايليه (قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا) خلقدن اوتنديغی اجلدن ديدی ای كاشكی
بن بوندن اسبق روحم قبض اولنسيدی (وَكُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا) دخی خاطره كلميان اونوتلمش نسنه اولسيدم
(فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا) پس حضرت عيسی آلتندن چاغردی كه (أَلَّا تَحْزَنِي) غمكين اولمه (قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا) كه بی شبهه پروردكارك آلتنده بر ايرمق قيلدی تا كه آنكله طهارت ايده سن (وَهُزِّي
إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ) دخی خرما آغاجنی چالقوب طرفكه ميل ايتدر (تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا)
تر و تازه بر خرما اوزريكه دوشورر (فَكُلِي) پس اول خرمادن تناول ايت (وَاشْرَبِي) و اول صودن
ايچ (وَقَرِّي عَيْنًا) و اوغلك ديداری مشاهده سيله كوزيكی روشن قيل (فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا)
پس اكر انسان مقوله سندن بر كمسنه كوريرسن (فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا) سويله علی التحقيق بن ايزد ذو الجلاله
اوروج نذر ايتدم و انلرك اوروجی طعامدن و كلامدن ترك اولمسيدی (فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا) پس بو كون انسی

مقوله سيله سويلشمم (فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا) در عقب اوغليله كندی جماعتنه كلدی (تَحْمِلُهُ)
آنی قالدرمش ايكن (قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا) جماعتی كنديه ديديلر ای مريم بلا شبهه
سن بر امر غريب كتوردك (يَا أُخْتَ هَارُونَ) ای حضرت هرونك باجيسی چونكه اول زمانده هرون
نام بر مرد صالح وار ايدی حضرت مريم عبادتده اكا مشابه اولديغيچون ديديلر ای حضرت هرونك
همشيره‌سی (مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ) پدرك بريمان كشی دكل ايدی (وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا) و آنانك
زناكار و فاجره خاتون دكل ايدی (فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ) پس حضرت مريم حضرت عيسايه اشارت ايلديكه
آنكله سويلشين سزه جواب ويرر (قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا) ديديلر نيجه بشكده
اولان اوشاغله سويلشورز حضرت عيسی چون بو كلاملرين ايشتدی قدرت الهيه ايله نطقه كلوب
(قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ) ديدی بلا شك بن خدانك قوليم (آتَانِيَ الْكِتَابَ) انجيلی بكا ويردی يعنی روز ازلده
تقدير ايديكه انجيلی بكا ويره (وَجَعَلَنِي نَبِيًّا) دخی بنی پيغمبر قيلدی (وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا) دخی
بنی چوق نفعلو قيلدی (أَيْنَ مَا كُنْتُ) قنغی مكانده اولسم (وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ)
و نمازك قيلمسيله و زكوتك ويرمسيله بكا امر ايلدی (مَا دُمْتُ حَيًّا) مادامكه بن صاغ ايسم
(وَبَرًّا بِوَالِدَتِي) دخی بنی انامه مهربانلق ايديجی قيلدی (وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا) دخی بنی سركش
بد فعل قيلمدی (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ) و سلامت اوزريمه در بيمان اشيادن (يَوْمَ وُلِدْتُ) اول كونكه
والده‌مك قارنندن وضع اولندم (وَيَوْمَ أَمُوتُ) و اول كونكه دنيای فانيه‌دن انتقال ايدرم
(وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا) و اول كونكه قبردن زنده اولوب كوندرلمش اولورم (ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ)
بو اوصاف بوديله موصوف اولان وجود شريف مريم اوغلی عيسادر (قَوْلَ الْحَقِّ) درست سوز ديكه
(الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ) اشول درست سوز كه ايچنده يهود و نصاری شك ايدر (مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ
مِنْ وَلَدٍ) قادر مختاره هيچ لايق و صحيح دكلدر كه اوغول ايدينه يعنی اوغول ايدنمكدن منزه و مقدسدر زيرا اوغول
ايدنمك احتياج و نقصه مؤديدر (سُبْحَانَهُ) نقصه موجب اولان اشيادن ذات پاكی
منزهدر (إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا) قچن بر شيئك اولمسنه حكم ايدر (فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ) بوندن
غيری بر شیء يوقدر كه اكا در اول در عقب اول شیء وجوده كلور (وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ) دخی
حضرت عيسی ديدی علی التحقيق خدا عز و جل بنم ربم و سزك ربكزدر (فَاعْبُدُوهُ) پس اكا پرستش
ايدك (هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو ديدوكم سوز بر طوغرو يولدر كه انسانی جنته ايصال ايدر
(فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) پس يهود و نصاری آراسنده فرقه‌لر حضرت عيسانك شاننده

خلاف ايتديلركه يهود آنك حقنده تفريط ايدوب حاشا ساحرلكه كندويى نسبت ايتديلر ونصارى
آنك حقنده افراط ايدوب تعالى الله تكريلغه آنى منسوب قيلديلر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) پس عذابك
اشدّى كفر ايدنلره اولسون (مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ) براولو كوننك مشاهده سندن واو قيامت
كونيدر (أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ) كفره مقوله سى باوجود كه حقى نه كوردلر ونه ايشيدرلر نه عجب ايشيدرلر
ونه غريب كوردلر (يَوْمَ يَأْتُونَنَا) اول كونكه جزاء كلورلر (لَكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ)
ليكن ستم ايدنلر بوكون براشكارا آزغونلقده درلر (وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ) دخى كفاره قورقو
ويراولكوندنكه بدلك ايدن ايتديكى بدلك اوزره پشيمان اولورو ايولك ايدن ايولكى آز ايتديكنه
نالش چكر (إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ) اول وقتكه حساب دوكوب هركس كندويه معين اولان مكانه كيدر (وَهُمْ
فِي غَفْلَةٍ) دخى آنلره برقورقو ويراول حالده كه كندولر برغفلته دوشمشلردر (وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ)
وانلر ايمانه كلمزلر (إِنَّا نَحْنُ) تحقيقا كه بز كندومز (نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا) يره وانك اوزره
اولان مخلوقاته وارث اولورز يعنى زمينى اوزرنده اولان اشيايى فنا ايدوب بز باقى قالورز
(وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ) وفانى اولدقلرندنصكره جزا ايچون طرفمزه ارجاع اولنورلر (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ
إِبْرَاهِيمَ) دخى قرآنده حضرت ابراهيمك احوالنى ياد ايت (إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا) تحقيقا كه اول عزيز
الوجود طوغرو سوزلو پيغمبر ايدى (إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ) چون پدرى آزره ديدى (يَا أَبَتِ) اى بنم پدرم (لِمَ تَعْبُدُ
مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ) نيچون عبادت ايدرسن شول نسنه يه كه نه دعاكى ايشيدر ونه خشوع وتواضعكى
كورر (وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا) وسندن برادنى شى دفع ايتمكه قادر دكلدر (يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي
مِنَ الْعِلْمِ) اى بنم پدرم بلاشبهه كه بن كلدى بكا دانشدن (مَا لَمْ يَأْتِكَ) شول شيكه سكا
كلمدى (فَاتَّبِعْنِي) پس بكا اوى (أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا) كه سكا بر معتدل يول كوسترهيم (يَا أَبَتِ
لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ) اى بنم پدرم ابليسه قوللق ايتمه (إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا)
بى شك كيم شيطان ايزد ذو الجلاله چوق عصيان ايديجيدى (يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ
مِنَ الرَّحْمَنِ) اى بنم پدرم على التحقيق بن قورقرمكه تكرى تعالى طرفندن سكا براشكنجه دكه
(فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا) پس عذابده ابليسه قرين اولورسن (قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ) آزر ديدى
اى ابراهيم ايا سن بنم معبودلرمدن يوز چويريجيسن (لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ) اكر بو سوزدن واز كچمزسن
لَأَرْجُمَنَّكَ) البته طاشله سنى اورورم (وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا) وكندوكى بندن صاقوب براوزون
مدت اوزاق اول (قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ) حضرت ابراهيم ديدى اوزريكه سلام اولسون يعنى كيدوب

سكا وداع ايدرم وطبيعتلرى بو سوزله رنجيده قيلم (سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي) يقينده پروردكارمدن
سكا مغفرت طلب ايدرم (إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا) بى شبهه كيم ربم بكا چوق لطف واحسان ايديجيدر
(وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دخى سزى وتكريدن اوزكه عبادت ايتديككز اشيايى
هجر ايدوب برطرفده اولورم (وَأَدْعُو رَبِّي) وخداوندمه يالكز عبادت ايدرم (عَسَى أَلَّا أَكُونَ
بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا) شايدكيم پروردكارمك عبادتى سببيله نا اميد وبى بهره اولميه يم بيلمك
كركدركيم بو كلام آنك اوزره دلالت ايدركه مخاطب اولانلرك عملى ضايع وباطلدر دخى ايجنده
تنبيه واردركه عبادتك قبول ومكافاتى خدانك محض كرمندندر نه وجوب طريقيله در (فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ
وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) پس اول وقتكه حضرت ابراهيم انلردن دور اولوب شام زميننده
سكنى ايتدى (وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) اسحق نام براوغول وآنك اوغلى يعقوبى كا بغشلدق
(وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا) وهربرينى پيغمبر قيلدق (وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا) وكندو رحمتمزدن
انلره باغشلدق بومقامده رحمتدن مراد اموال واولاد ونبوتدر (وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ
عَلِيًّا) وانلره بر بلند ذكر جميل قيلدقكه جمله خلق انلرله افتخار ايدوب ايولكلرك سويلرلر
(وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى) دخى قرآنده حضرت موسانك اخبارينى ذكر ايت (إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا)
تحقيقا كه او دنس ونقصاندن پاك قيلنمش بر وجود شريف ايدى (وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا) وحقدن
كوندرلمش اندن خبر ويريجيدى (وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ) دخى حضرت موسايى
طور طاغنك صاغ طرفندن چاغردق (وَقَرَّبْنَاهُ) دخى دركاه قربه آنى يقلشدردق (نَجِيًّا) بزمله
راز سويلشديكى حالده (وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا) ومهربانلغمزك اقتضاسندن
آكا برادرى هرونى پيغمبر اولديغى حالده بغشلدق تاكه امور دينيه ده كندويه اعانت ايده (وَاذْكُرْ
فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ) دخى قرآن عظيم الشانده حضرت اسمعيلك احوالنى مذكور قيل (إِنَّهُ كَانَ
صَادِقَ الْوَعْدِ) تحقيقا كه اول خوش ذات بر درست وعده لو ايديكه بركيمسه يه بر وعده ويردكى
آنى انده برييل مقدارى انتظار ايتدى (وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا) دخى ايزد متعالدن خلقه كوندرلمش
اتلره اندن خبر ويريجيدى (وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ) دخى كندويه مخصوص اولان
جماعته نماز قيلمسيله وزكوة ويرمسيله فرمان ايدردى (وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا) دخى پروردكار
قتنده پسنديده اولمش بر مرد ايدى (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ) دخى قرآنده حضرت ادريسك
اوصافنى ذكر ايت (إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا) تحقيقا كه او جليل القدر غايتله راستكو خلق

ارشاد ایدیجیکی (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) وانی بر یوجه یره قالدردق وا وشرف نبوت ویا بهشت
جاودان یادردنجی کوکدر (اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ) ا ولکروهکه بو سوره ده مذکور
اولدیلر شول کیمسه لردرکه ایزد ذوالجلال اوزرلرینه نعم دینیه ودنیویه ایله انعام ایتدی
(مِنَ النَّبِيِّينَ) موصوله بیاندر یعنی خدانک نعمتنه مظهر اولنلر انبیا مقوله سیدرلر
(مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ) جار ومجروردن بدلدر یعنی اول پیغمبرلر حضرت آدمك نسلندندرلر (وَمِمَّنْ
حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ) وحضرت نوحله کمیده قالدردیغمز کسنه لرك نسللرندن وآنلر حضرت ادریسدن
ماعدادرلر (وَمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْرَآئِيلَ) وحضرت خلیل الهك وحضرت یعقوبك اولادندن
(وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا) دخی طوغرو یول کوستروب نبوت وکرامتله برکزیده قیلدیغمز کسنه لردر
(اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا) قچن مزبورلر اوزره ایزدك آیاتی اوقنور سجده ایدوب
اغلشلر ایکن یوزلری اوزره دوشرلر (فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ) پس آنلردنصکره بر بد فعل وشاقلر
پیدا اولدیکه (اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ) نمازی ترك ایتدیلر (وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ) وانواع معاصیده
نفسلرینك آرزولرینه پیروداك ایتدیلر (فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا) بلاشبهه کیم بر عظیم بدلك بولورلر
(اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) مکر انلردن شول کیمسه که کفردن توبه ایدوب ایمان کتوردی وکوزل عمل
ایشلدی (فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) پس اولکروهکه ایمان وعمل صالح ایله منعوت اولدیلر
بهشته داخل اولورلر (وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا) دخی اعماللرینك مکافاتندن بر ازنسنه اکسك قلنمازلر
مع الزیاده کندولره ایصال اولنور (جَنَّاتِ عَدْنٍ) سبقت ایدن لفظ جنتدن بدل بعضدر یعنی
بهشت مقوله سندندر اقامت ایچون تعیین اولنان بهشتلره کیررلر (الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ)
شول باغلر که ایزد ذوالجلال قوللرینه وعده ایتدی اندن غائب اولدقلری حالده (اِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا)
بی شبهه کیم شان بودرکه خدانك وعده سی کلیجیدر یعنی موعود اولان بهشت اوزان ظهوره کلوب
مؤمن البته اکا کیریجیدر (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا) بهشتیلر بهشتده اصلا بیهوده سوز ایشتمزلر
(اِلَّا سَلَامًا) لیکن بر سوز ایشیدرلر که عیب ونقصدن مبرادر (وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا)
وانلرك آنك ایچنده روزیلری مقرردر صباح واخشام یعنی نته که دنیاده ارباب نعمتك صباح واخشام
ییجکلری معیندر ارباب بهشتك دخی روزیلری تعبسز ایاقلرینه کلور (تِلْكَ الْجَنَّةُ) اول مذکور
اولان بهشت (الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا) شول نسنه درکه قوللریمزدن تقوی
صاحبی اولانکسنه یه انی میراث قیلارز کوردیلرکیم قچن سرور کائناتدن اصحاب کهفك

وذوالقرنینك وروحك احواللرین یهود سؤال ایدوب حضرت استثنا ایتمدن بیوردیکه یارین کلك
سزه جواب ویره یم بعده اون بش کون یا یکرمی کون حضرت جبریل کلمدی وکلمدیکندن اوتری اهل
شرك دیدیلر محمدك معبودی کندوبی ترك ایتدی اندنصکره کلدکده حضرت صلی الله علیه وسلم
اکا دیدی قچن کلدك بن سکا منتظر ایدم حضرت جبریل بو مضمون اوزره جواب ایتدی نته که حق
سبحانه وتعالی بیوردی (وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَ) وبز آنکا فانکا اینمزز الا پروردکارکك فرمانیله
(لَهُ مَا بَيْنَ اَيْدِينَا) کندویه در الکریمزده اولان امورك تصرفی (وَمَا خَلْفَنَا) واکسه مزده قلان
اشیانك تصرفی (وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَ) وایکیسنك اراسنده اولان احوالك تصرفی یعنی کلجکده وکچمشده
وحالا اولان احوالمز قدرتی التنده در بزم اصلا بر شیده تصرفمز یوقدر (وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا)
وخداوندك سنی اونودوب ترك ایدیجی دکلدی پس حکمتی وحیك تأخیرینی اقتضا ایلدی نه انکه کفرة
کمان ایتدوکی شیء اوله (رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) ا و درکوکلرك ویرك وارالرنده اولان
اشیانك پروردکاری (فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ) پس اکا عبادت ایدوب عبادتیچون صبر
ایت یعنی هرکاه که بیلدك سنی اونتمز کوکدرکه سن عبادتی اوزره ثابت اولوب وحیك ککلمسندن
اوتری سینك طار اولمیه (هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا) هیچ اکا همنام بر کیمسه بیلورمیسن یعنی الله
لفظیله هیچ برشیء تسمیه اولنمامشدر زیرا اهل کفر اکرچه پتلرینه اله ادقودیلر ولکن
لفظ جلال ایله هرکز بریکو صنمی تسمیه ایتمدی (وَيَقُولُ الْاِنْسَانُ) وآدم اوغلی دیر (ءَاِذَا مَا مِتُّ
لَسَوْفَ اُخْرَجُ حَيًّا) ایا بن اولدوکم محل البته زنده اولدیغمده چیقمش قیلنورمیم یعنی ابی بن خلف
منافق بو کلامی دیدی زیرا اولی دین برقاچ چوریمش کوك النه الوب انلری ریزه قیلوب علی
طریق الاستبعاد دیدی محمد کمان ایدرکه بز بعد الموت مبعوث اولورز (اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا
خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ) ایا آدم اوغلی بوکونا سوز سویلیوب فکر ایتمزمیکه بلاشبهه بز کندوبی
بوندن اسبق ایجاد ایتدك (وَلَمْ يَكُ شَيْئًا) وکندوسی برنسنه دکل ایدی (فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ
وَالشَّيَاطِينَ) پروردکارکه قسم که قیامت کوننده انلری بولرله بیغرز (ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ
حَوْلَ جَهَنَّمَ) صکره البته دوزخ چوره سنده انلری احضار ایدرز (جِثِيًّا) حسابك قورقوسندن
دیزلری اوزره کلمش اولدقلری حالده (ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ) صکره هرکروهدن البته چیقارر
جهنمه صالورز (اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا) هرکیمکه ایزد ذوالجلال اوزره زیاده سرکشلك
ایتدی (ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ اَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا) اندنصکره بز دانا تورز شول کیمسه لره که کندولر

دوزخده یاتمسنه زیاده مستحقدرلر (وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا) وسزدن بنی آدمدن اوغلانلری برشخص یوقدر
الا که جهنمه بتشوب اوزرینه کچلیدرلر انجق اهل ایمان اوزرینه کچدکلری دم سونمش اولور (كَانَ عَلَى رَبِّكَ
حَتْمًا مَقْضِيًّا) هرکسک جهنمه ورود ایتمسی پروردکارک اوزره قطع حکم اولنمش بر ایش ایدی یعنی
حق سبحانه وتعالینک وعده سی اقتضاسیله بوحکم هرکز تخلف قبول ایتمز (ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا)
صکره کفر ومعصیتدن پرهیزکار اولنلری اندن قورتاروز (وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا) وکفر
ومعصیتله جانلرینه ستم ایدنلری ایچنده دیزلری اوزره اوتورمش براقورز (وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ
آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) واولوقتکه اوزرلرینه آیاتمز اوقنور معنالری روشن اولدیغی حالده (قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا) کفر ایدنلر اهل ایمانه دیرلر (أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا) ایکی کروهک
یعنی کافر ومؤمن کروهنک قنغیسی منزل جهتندن یکرکدر (وَأَحْسَنُ نَدِيًّا) دخی قنغیلری مجلس
جهتندن غایتله کوزلدر حاصل کلام بوکه کفاره هرکاه که برمعجزه دلیل کلورایسه آکا معارضه
ایتمکدن عجزلری ولمغله منزل ومجلسلرینه افتخار ایتمکه باشلرلر پس حق جل وعلا ایتدکلری
افتخاری تهدید ایله رد ایدوب بیوردی (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) دخی بونلردن اسبق
نیجه اهل زمانه نابود قیلدق (هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِئْيًا) کانلر سر وسامان وکوزل هیئت
جهتندن بونلردن غایتله کوزلدرلر (قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ) سویله هرکیمکه آزغونلقده
ایدی (فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا) حق سبحانه وتعالی اکا بر اوزاتمق اوزاتسون یعنی اکا چوق مهلت
ویروب نعمتی چاندریجا کابولر (حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ) اولوقته دکه موعود اولدقلری نسنه
مشاهده ایدرلر (إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ) ما یوعدون لفظندن بدل تفصیلدر یعنی
موعود اولندقلری نسنه یا اهل اسلام اوزرلرینه غلبه ایدوب قتل واسیر له کندولری
معذب قیلارلر یا روزجزاده کندولره دکن عقاب ورسوالکدر (فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا
وَأَضْعَفُ جُنْدًا) پس علی التحقیق بیلجکدرلر شول کمسنه که کندوسی منزل جهتندن بدتردر
وتوابع ولواحق جهتندن زبونترکدر (وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى) وایزد ذوالجلاله
مهتدی اولنلره هدایت آرتر (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا) وفائده سی
باقی قالان کوزل ثواب جهتندن پروردکارک قتنده یکدرلر ودونمک جهتندن یکدرلر اولفانی
نعمتلردنکه دنیاده کفار انلرله بهره یاب اولدیلر کتوردیلرکه حضرت خبابک برمقدار بورجی
وار ایدی وائل وغلی عاص یاننده اندن حقنی ایستیجک آکا جواب ایتدیکه سن محمده کفر

ایتمیجه بن سکا حقکی ویرمم خباب ایتدیکه بن نه صاغلغمده ونه موتمده ونه مبعوث اولدیغمده اکا کفر ایتمم اولخبیث
ایتدیکه پس مبعوث اولدیغک محل بکا کل بورجکی اندە ویرم زیرا اولوقت بنم مالم واولادم چوقدر بعده حق جل
وعلا بو آیتی آنک حقنده منزل ایدوب بیوردی (أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا) پس کوردکمی شول کمسنه‌یی که آیاتمزه کفر
ایتدی (وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا) ودیدی البتة مال واوغول ویریلورم (أَطَّلَعَ الْغَيْبَ)
ایا پوشیده اولان نسنه یه مطلع اولدیمی (أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا) یاخود کندویه مال
واولاد ویرلمسنه تکری قتنده بر پیمان الدیمی (كَلَّا) دیدوکی کبی دکلدر (سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ) بلا شبهه
دیدوکی سوزی یازارز یعنی کندویه ظاهر اوله جقدرکه دیدوکی کلامی بز ایشتمشوز (وَنَمُدُّ لَهُ
مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا) واکا اشکنجه دن بر عظیم اوزاتمق اوزاددورز (وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ) وبز اکا
وارث اولورز شول شیئه که سویلری یعنی دیدوکی مال واوغول قبضه تصرفمزه قالور (وَيَأْتِينَا
فَرْدًا) وروزجزاده بزه یالکز کلور (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) دخی کفار قسمی ایزد ذوالجلاله
عبادتندن تجاوز ایدوب معبودلر ایدندیلر (لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا) تاکه کندولره سبب عزت اوله لر
یعنی تکری قتنده کندولره شفاعت ایدوب اول سببله ارباب عزت اوله لر (كَلَّا) کمان ایتدکلری
کبی دکلدر (سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ) بلا شبهه معبودلر ایدندکلری اشیانک عبادتندن انکار
ایلیه جکدرلر (وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا) واوزرلرینه سبب خوارلق اولورلر (أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا
الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ) بلمدیکمی علی التحقیق بز دیولری کفار اوزرینه مسلط قیلدق
(تَؤُزُّهُمْ أَزًّا) کندولرین بر برلرک دپرتمک دپردوب معاصی اوزره حمل ایدرلر (فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ) پس
اوزرلرینه تیز ایله (إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا) بوندن غیری برشی یوقدرکیم مدت اجللرین انلره
برصایمق صایرز یعنی انلره قالمامش الا بر قاچ معلوم کون وبر قاچ صایلمش نفس پس هلاکلرینه چوقلق
عجله ایتمه (يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ) مذکور قیل اولکونیکه شرکدن پرهیزکار اولانلری ایزد ذوالجلال
سمتنه جمع ایدرز (وَفْدًا) بینمش اولدقلری حالده (وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ) وبی دین اولانلری
دوزخ سمتنه سورز (وِرْدًا) تشنه اولدقلری حالده (لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ) جمله عباد
دیلک ایتمکه قدرتلری قالماز (إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا) مکر شول کمسنه که شفاعت خصوصنی
تکری قتنده بر پیمان المش اوله (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا) دخی کفره دیدیلر خدای ذوالجلال اوغول
ایدندی (لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا) قسم اولسونکه بر یمان نسنه کتوردکز (تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ
مِنْهُ) یقلشورکه کوکلر اول سوزک عظمتندن چاتلیه (وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ) ویر دخی اندن

یاریله (وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا) وطاغلردخی اندن پاراولوب دوشمکده دوشه (أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا) اول
جهندنکه ایزد ذوالجلاله اوغول ایدنمسین اسناد ایتدیلر (وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمٰنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا) و
هرنسنه دن مستغنی اولانه جائز دکلدرکه اوغول ایدینه زیرا اوغول ایدنمک معاونت ایچوندر وحق سبحانه
وتعالی هرنسنه دن مستغنیدر (إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ) کوکلرو یرده هر کیمسه که
وار برنسنه دکلدر (إِلَّا آتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا) الا ایزد ذوالجلال طرفنه کلیجیدر قول اولدیغی حالده
(لَقَدْ أَحْصٰيهُمْ) تحقیقا که انلری بیلوب محصور قیلدی (وَعَدَّهُمْ عَدًّا) واشخاص واقوال وافعاللرین
بردرست صایوب صایدی (وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ) وقوللری روز جزاده حضور عزته کلیجیدرلر
(فَرْدًا) تك وتنها اولدقلری حالده (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) تحقیقا کیم ایمانه کلوب کوزل
اعمال ایشلیانلر (سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا) بلاشبهه ایزد ذوالجلال خلقك قلوبنده انلره محبت
قیلار (فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ) پس بوندن اوزکه برشی یوقدرکه قرآنی دیلکه آسان قیلدق یعنی
قرآنی لغتکه موافق قیلدق (لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ) تاکه انکله اهل تقوایه مژده ویره سن (وَتُنْذِرَ
بِهِ قَوْمًا لُدًّا) وتاکه خصومتده برك اولان کروهی انکله قورقیدره سن (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ)
وانلردن اسبق نیجه زمانه خلقك نابود قیلدق (هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ) انلردن هیچ برکیمسه کوروب
بیلورمیسن (أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا) یا انلره براهسته صوت ایشیدرمیسن یعنی انلری
بالکلیه هلاك ایتدك انلردن اصلا براثر قالمدی والله اعلم بالصواب

سورة طٰهٰ مکیة فهی مائة وخمس وثلاثون آیة
بسم الله الرحمن الرحیم

(طٰهٰ) معناسنده نیجه وجوه واربری بوکه سرور کائناتك اسمیدر پس بو وجهه کوره منادی
اولور کتوردیلرکه فخر سید الکونین اوزره سورهٔ یا ایها المزمل ایندیکی وقتده کلوقیام لیل ایتدیکه
مبارك دبانلری شیشدکی بعده حق جل وعلا بوسورهٔ تنزیل واثلنی منزل قیلدی پس تقدیر کلام بویله
اولورکه ای بوایکی حرفله مسمی اولان ذات پاك (مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقٰى) قرآنی اوزریکه
ایندرمدك تاکه محنت ومشقته دوشه سن (إِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشٰى) لیکن قلبنده خوف اولان
شکسته برینده اولمق ایچون آنی ایندردك (تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمٰوَاتِ الْعُلٰى) برایندرمك
ایندی شول خدادنکه یری وبلند اولان کوکلری ایجاد ایتدی (الرَّحْمٰنُ) غایتله مرحمت ایه سی
(عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى) فرمانی عرش اوزره مستولی اولدی (لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى) کندویه مملوکدر کوکلرده اولان مبدعات ویرده اولان مخترعات واراولرنده اولان عناصر
وموجودات وطپراق التنده اولان اشیا (وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفٰى) واکر سوزی
آشکارا قیلارسن بی شبهه که حق جل وعلا کیزلی اولان نسنه‌یی وکیزلیدن کیزلیتر اولانی بیلور
(اللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) اوصاف مزبوره ایله متصف اولان ذات پاك ایزد ذوالجلالدر اندن اوزکه
برفرد عبادته مستحق دکلدر (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى) کندویه درمدحله موصوف اولان آدلر (وَهَلْ
أَتٰيكَ حَدِيثُ مُوسٰى) دخی سکا حضرت موسانك خبری کلدیمی (إِذْ رَأٰى نَارًا) چون برآتش کوردی
(فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا) پس کندو اهلنه دیدی بومکانده توقف ایدك کیم (إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) علی التحقیق
بن برآتش کوردم (لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ) شاید بن سزه اندن برشعله کتوررم (أَوْ أَجِدُ عَلَى
النَّارِ هُدًى) یاخود آتش اوزره بریول کوستریجی بوله یم که بکا یول کوستره بعده اهلنی براقوب
آتشه متوجه اولدی (فَلَمَّا أَتٰيهَا) پس اول وقتکه کوردوکی آتشه کلدی برکوك اغجده بر بیاض
آتش ینار کوردی واطرافنده هیچ برکیمسه کورمدی کندوپی برحیرت آلدی اول اثناده (نُودِيَ يَا مُوسٰى)
کندویه صدا کلدیکه ای موسی (إِنِّي أَنَا رَبُّكَ) تحقیقا که بن کندوم سنك پروردکارکم تکرار
ضمیر تاکید وتحقیق ایچوندر یعنی بوکا متیقن اول شك ایتمه مرویدرکیم چون حضرت موسی ندا اولندی
دیدی سویلیان کیمدرکند ویه طرف حقدن جواب ویرلدیکه بنم ایزد ذوالجلال درعقب ابلیس
لعین کندویه وسوسه ایتدیکه شاید بوسوز شیطان سوزیدر پس حضرت موسی کندو
نفسنه رجوع ایدوب دیدیکه بن فهم ایتدمکه بوسوز خدانك سوزیدر زیرا بن آنی جمیع جهاندن وتمام
عضولرمدن ایشتدم (فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ) پس تادب ایتمك ایچون کندویه فرمان اولندیکه ایکی
نعلنی چیقار (إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى) که بی شبهه سن طوی نام پاك اولان درهده سن (وَأَنَا
اخْتَرْتُكَ) وبن سنی نبوت ایچون برکزیده قیلدم (فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى) پس سکا وحی اولنان نسنه‌یه
قولاق طوت واول وحی اولنان نسنه بودرکه (إِنَّنِي أَنَا اللّٰهُ) علی التحقیق بن کندوم ایزد ذوالجلالم
(لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا) وجودده بندن اوزکه عبادته مستحق برمعبود یوقدر (فَاعْبُدْنِي) پس بکا پرستش
ایله (وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِي) دخی بنی یاد ایتمك ایچون نمازی قیل (إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ) بی شبهه کیم
قیامت کلیجیدر (أَكَادُ أُخْفِيهَا) آنك وقتنی کیزلی قیلمق ایسترم (لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى)
آتیه لفظنه متعلقدر یعنی قیامت البته کلیجیدرتاکه هرجان قزاندیغی شیله مکافات اولنور
(فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا) پس سکا ایمان کتورمکدن سنی الیقومسون (مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ

شول كيمسه كه اكا ايمان كتورميوب نفسنك آرزوسنه اويه (فَتَرْدَىٰ) كه اكا اويمغله هلاك
اولورسن بو كلامدن صكره حق جل وعلا حضرت موسايه استيناس حاصل اولمق ايچون وكندوى
عجائب كوسترمك ايچون خطاب ايدوب بيوردى (وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ) وندر اول شيئ كه
صاغ الكده در اى موسى (قَالَ هِيَ عَصَايَ) حضرت موسى ديدى اول بنم دكنكمدر (أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا)
اوزرينه طيانورم (وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي) وانكله قيونمك باشلرى اوزره اغجلردن يپراغن
سلكرم (وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ) وبكا اندن برشيقه ايشلر وار مثلا مسافر اولنجه اوموزمه
اوزره قويوب مطهره سن باشنده آصرو اقتضا ايتدكده دشمنى انكله مدافعه ايدرو بونلرك
امثالى نيجه ايشلر (قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ) حق جل وعلا ديدى اى موسى آنى صال (فَأَلْقَاهَا)
در عقب حضرت موسى آنى صالدى (فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ) بلا توقف اول دكنك يوروريلان اولدى
كتوردیلر كه چون اول دكنك ايلان اولدى حضرت موسى آنى كوردى كه سعى ايدوب طاش واغاجى
يوديورا ندن خوف ايلدى (قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ) حق جل وعلا حضرت موسى يه فرمان ايتديكه
انى ال واندن قورقمه (سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ) يقينده آنى اولكى هيئتنه دوندرورز روايتدر كه
حضرت موسى بو كلامى ايشتدوكى محلده كندويه برآرام حاصل اولدى بعده بر الني آنك اغزينه
صوقوب چكه لرينه اوبر الیله ياپشدى فى الحال كمان كان دكنك اولدى (وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ
جَنَاحِكَ) وقولتغك آلتنه الكى ال (تَخْرُجْ بَيْضَاءَ) ايشغلى بياض چيقار (مِنْ غَيْرِ سُوءٍ) علتسز وعيبسز
يعنى آنك بياضلغى برص دكلدر بلكه برق كبى درخشنده بياضلقدر (آيَةً أُخْرَىٰ) بوتكه شاهد بونى
دخى برشقه معجزه ال (لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى) تاكه سكا اولو اولان آيتمزدن كوسترورز (اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ)
بو ايكى معجزه ايله فرعونه وار (إِنَّهُ طَغَىٰ) تحقيقا كه او لخبيث حدى تجاوز ايلدى (قَالَ رَبِّ
اشْرَحْ لِي صَدْرِي) حضرت موسى ديدى اى بنم خداوندم بكا سينه مى منشرح قيل (وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي) وايشمى
بكا آسان قيل (وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي) ودلمدن برده كيدر (يَفْقَهُوا قَوْلِي) تاكه سوزيمى اكلیه لر
كتورديلر كه بركون فرعون حضرت موسايى قوجاغنه المشدى موسى عليه السلام فرعونك
جواهر دوزلمش صقالنه ال اوزاتدى اندن بر مقدار قوپردى فرعون بو وضعدن غضبناك
اولوب موسانك قتلنه فرمان ايتدى قاريسى آسيه خاتون ديدى بو طفلدر جواهر
پارلسين مشاهده ايدنجك اكا ال اوزاتدى شمدى بلكه اكر بركوز كتوررسن اكا دخى ال اوزادر
پس فرعون بر مقدار كوزك وبر مقدار ياقوتك حاضر اولمسنه فرمان ايلدى چون حاضر اولدى

حضرت موسى مراد ايتديكه ياقوته ال اوزاده همان حضرت جبريل آنك النى كوز سمتنه كوتوردى حضرت
موسى اندن بر كوز الوب اغزينه براقدى ديلنده برعقده پيدا اولديكه كلامى تيز فهم اولنماز قالدى
بو سببدن ايزد ذو الجلالدن ايستديكه ديلندن اول عقده يى حل ايده حضرت موسى خدايه مناجات ايدوب
ديدى (وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي) دخى كندومه مخصوص اولان جماعتدن بكا بر ياردمجى قيل (هَارُونَ أَخِي)
قرنداشم هارونى (اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي) قوتمى انكله محكم قيل (وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي) دخى رسالت
امرنده آنى بكا اورتاق قيل (كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا) تاكه سنى چوق تنزيه ايدهلم وحمد
وثنا ايله سنى چوق اكه لم (إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا) كه بى شبهه سن بزم احوالمزه دانا ايدك هر
وجهله بزه نافع اولان شيئ احسان ايدرسن (قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ) حق جل وعلا ديدى
تحقيقا كيم مقصودك سكا ويرلدى اى موسى (وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ) وبى شبهه كيم بر وقتده
اوزريكه منت قودق (إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ) چون وحى ايدن وركه شيئله بيلمنى اسنه يى
اناكه وحى ايدك يعنى اكا الهام طريقيله بيلدردك كه (أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ) حضرت موسايى
صندقده قوى (فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ) پس اول صندقى نيل درياسنه صال (فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ)
صكره دريا آنى كناره براقسون (يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ) بكا دشمن وكندويه دشمن بركيمسه آنى
آلسون كورديلر كه حضرت موسانك والده سى صندقده بنبه قويوب حضرت موسايى ايچنده
قيلدى صكره صندوغك باشنى زفتليوب نيل درياسنه صالدى چون نيلدن بر ايرمق فرعونك
باغنه چيقاردى بامر الله تعالى صو آنى اول ايرمغه صالوب باغ ايچنده اولان حوضه داخل
اولدى قدرت الهيه ايله فرعون وخاتونى آسيه حوض باشنده بولنديلر اول صندوقى الوب
ايچنده حضرت موسايى بولديلر آنى مشاهده ايتدكلرنده محبتى كوكلرنده غايتله تأثير ايتدى
بو مرتبه ده كه بر لحظه جمالك مشاهده ايتمدكلرنده ديوانه اولورلردى (وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي)
واوزريكه بندن صندوراتمش برسومك صالدم يعنى محبتكى قلوبده صالدم كه سنى كورن
البته سكا محبت ايدر (وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي) وتاكه كورمكم اوزره تربيه اولنه يعنى حفظ
ونكهبانلغمله بسلنوب وجوده كله (إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ) چون همشيرك كيدوب سويلردى
(هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ) سزه دلالت ايده يمى شول كيمسه اوزره كه بو طفله سود ويروب
كندونى حفظ ايدركتوديلر كه چون حضرت موسايى صندقده بولديلر آنى دايه لر اوزره عرض
ايدوب هيچ بريلرينك امجكنى قبول ايتمدى همشيره سى مريم خاتون خبر آلمق ايچون فرعونك سراى

خاصه سنه ایریشوب صورت حالی مشاهده ایتدی همان ایلرو کلوب آسیه خاتونه دیدی ایستر میسز که
بو اوشاغك صاقلسنه درعهده اولان کسنه اوزره سزه دلالت ایده یم اکا جواب ایتدیلر که
مقصودمز عظیم بودر علی الفور اناسن احضار ایتدی حضرت موسی فی الحال قوجاغنه التجه بلا توقف
امجکنی قبول ایتدی (فَرَجَعْنَاكَ اِلَى اُمِّكَ) پس سنی اناکه دوندردك (كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا) تاکه سنی
مشاهده ایتمکله کوزی روشن اوله (وَلَا تَحْزَنَ) وتاکه فراقك سبیبله غمناك اولمیه (وَقَتَلْتَ
نَفْسًا) وبرجان اولدردك واو قبطیلردن برشخص ایدی نته که بیانی کلوران شاء الله الملك العزیز
(فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ) پس سنی قیغودن قورتردق یعنی عقاب اخرویدن ودنیاده قصاصدن غمدن
سنی قورتردق که مدین شهرینه هجرتی سکا میسر قیلدق (وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا) وبلالرك انواعیله
سنی مبتلا قیلدق تاکه نفسك کدورتدن پاك اوله (فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي اَهْلِ مَدْيَنَ) اندنصکره
مدین خلقی اراسنده ییللر اقامت ایتدك واون ییل ایدی (ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَا مُوسَى) صکره
برمعین وقت اوزره کلدك ای موسی یعنی بن سکا تعیین ایتدوکم محل حلول ایدیجك کلوب بنمله
تکلم ایتدك (وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي) دخی بنم محبتم ایچون سنی برکزیده قیلدم (اِذْهَبْ اَنْتَ
وَاَخُوكَ بِآيَاتِي) سن وبرادرك معجزه لرمله کیدك (وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي) دخی بنی خاطره کتورمکده
فتور وتقصیر ایتمك (اِذْهَبَا اِلَى فِرْعَوْنَ) مصر حاکمنه کیدك (اِنَّهُ طَغَى) که بی شبهه اول
بدعمل حدکن تجاوز ایتدی (فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا) پس اکا برملایم سوز سویلیك یعنی حقوق تربیتی
انکله کوزدوب کندویه درشتلك ایتمك (لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشَى) شاید اول عناد کاربندالله
یا قورقه (قَالَا رَبَّنَا اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا) حضرت موسی وهرون دیدیلر ای پروردکاریمز
تحقیقا بز قورقرز که فرعون عقوبتی اوزریمزه تعجیل ایده (اَوْ اَنْ يَطْغَى) یاخود طغیانی زیاده
ایده اوله که ذاتکه لائق اولمیان سوزی سویلیه (قَالَ لَا تَخَافَا اِنَّنِي مَعَكُمَا) ایزد ذو الجلال دیدی
قورقمك که علی التحقیق بن حفظ ویاردمله سزکله یم (اَسْمَعُ وَاَرَى) اراکزده اولان اقوال وافعالی
ایشیدوب کوروروم (فَاْتِيَاهُ فَقُولَا اِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ) پس اکا کیدوب سویلیك بی شبهه بز بسنك
کوندرلمشلریوز (فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي اِسْرَائِيلَ) پس بزمله یعقوب اوشاقلرین یوللا تاکه مسکن
اجدادمز اولان ارض مقدسه کیده لم (وَلَا تُعَذِّبْهُمْ) وانلری تکالیف شاقه ایله معذب قیلمه
زیرا جماعت اسرائیلیه قبطك تصرفنده ایدیلر ایستدکلری اشیاده انلری استخدام ایدرلردی
(قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ) تحقیقا که بز سکا پروردکاریکدن بر معجزه ایله کلدك (وَالسَّلَامُ عَلَى

مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى) وایکی جهانده سلامت شول کیمسه اوزره اولسونکه طوغری ولغه اویدی (اِنَّا قَدْ
اُوحِيَ اِلَيْنَا) بی شبهه که بز فرشته ایله بزه خبر کلدیکه (اَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى) علی
التحقیق اشکنجه شول کیمسه اوزره درکه پیغمبرلری تکذیب ایدوب انلردن یوز چویردی بعده حضرت
موسی وهرون کلوب تلقین اولندقلری کلامی فرعونه ایراد ایتدیلر (قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسَى)
فرعون دیدی پس پروردکاریکز کیمدر ای موسی (قَالَ رَبُّنَا الَّذِي اَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ) حضرت موسی
دیدی پروردکاریمز شول قادر مختاردرکه مخلوقاته هر محتاج اولدقلری نسنه یی ویردی (ثُمَّ هَدَى)
صکره ویردوکی نسنه لرك کیفیت استعمالنی انلره تعلیم ایتدی (قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْاُولَى)
فرعون ایتدی کچمشلرك حالی ندر یعنی زمان سابقده قوم عاد وقوم ثمود کبی اولان طوائفك
حال کذشته واردی سعادتده میدرلر یاخود شقاوتده که آنلر خدایه عبادت ایتمامشلردی (قَالَ عِلْمُهَا
عِنْدَ رَبِّي) حضرت موسی دیدی انلرك مآل احواللرینك بیلکیسی پروردکارم قتنده در (فِي كِتَابٍ) لوح
محفوظده مثبت اولمش (لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى) پروردکارم نه بر نسنه یی خطا ایدر ونه اونودر
یعنی علمی جمیع اشیایی محیطدر اوله جقی کندوسی بیلور بن سنك کبی بر مخلوقم مغیباته اطلاعم یوقدر
مکر پروردکارم بنی برشی اوزره مطلع قیله (الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ مَهْدًا) شول پروردکارکه
زمینی سزه دوشك نسنه کبی قیلدی تاکه اوزرینه آرام ایده سز (وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا) وایچنده
سزکیچون یوللر پیدا ایتدی تاکه انلرله مقصدلریکزه یتشه سز (وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) وکوکدن
صو ایندردی (فَاَخْرَجْنَا بِهِ اَزْوَاجًا) پس انکله کوناکون اصناف چیقردق (مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى) لون وطعم
ورائحه ده پراکنده بتمشلردن چون ایزد ذو الجلالك کمال قدرتی وعظم حکمتی نباتاتك چیقرمسنده
غایتله نمایاندر نظم کوییدن غیبتدن تکلمه عدول اولندی (كُلُوا وَارْعَوْا اَنْعَامَكُمْ) ول نباتاتی
انواع ایتدك خلقه دیمش اولدیغمزده اندن ییك وطوارلریکزی اوتلاندرك (اِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِاُولِي النُّهَى) تحقیقا که مذکور اولان اشیاده ارباب عقول ایچون خدانك قدرتی اوزره
دلیللر وار (مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ) یردن سزی ایجاد ایتدك (وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ) وایچنده سزی دوندرورز
(وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً اُخْرَى) واندن سزی بر دخی چیقاررز (وَلَقَدْ اَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا) دخی علی
التحقیق کیم حضرت موسی ویردیکمز معجزاتی فرعونه کوستردك (فَكَذَّبَ وَاَبَى) پس انلری بلا
نسبت ایدوب عناد وتکبردن ایمانه کلمکه قبول ایتمدی (قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ
يَا مُوسَى) حاکم مصر دیدی ای موسی یا سن بزه کلدك تاکه جادولکله بزی زمینمزدن چیقره سن

وَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ) پس قسم اولسونكه سكا آنك كبی برجادولكله كلورز (فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ
مَوْعِدًا) پس آرامزده واراكده بر وعد قیلكه (لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ) آنی نه بز ونه سن اخلاف ایدرز
مَكَانًا سُوًى) بر یرده كه مسافه‌سی بزه وسكا برابر اوله (قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ) حضرت موسی
دیدی وعده كوننك زمانی قبطیلرك آرایش كونیدر واو نوروز یا عاشورا كونیدر (وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ
ضُحًى) دخی وعده كوننك وقتی چاشت محلنده خلقك بیغلمسی وقتیدر (فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ
پس فرعون كندو مجلسندن كیدوب مكر وحیله‌سن بیغدی یعنی جادولرین والاتلرین جمع ایتدی
ثُمَّ أَتَى) صكره وعد اولنمش مكانه كلدی (قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ) حضرت موسی جادولره دیدی
وای سزه (لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) تكری تعالی اوزره یلان بغلمك (فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ) كه
سزی بر اشكنجه ایله دیبدن قیرر (وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَى) وبی شبهه كیم بی بهره اولدی شول
كمسنه كه تكری تعالی اوزره افترا ایتدی (فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ) پس حضرت موسانك معارضه‌سی
خصوصنده آرالرنده محاوره ایتدیلركه نه كونه معارضه ایده‌لم (وَأَسَرُّوا النَّجْوَى) ومشاوره‌یی
كیزلی قیلدیلر (قَالُوا إِنْ هَذَانِ لَسَاحِرَانِ) دیدیلر علی التحقیق بونلر ایكی جادودرلر (يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ
مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا) ایسترلركه زمینكزدن سزی چیقاره‌لر جادولكلریله (وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ
الْمُثْلَى) وایسترلركه آیینلرك افضلی اولان آیینكزی كیدره‌لر (فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ) پس مكر وحیله‌كزك
الاتن جمع ایدوب آماده قیلك (ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا) صكره صف بغلمش اولدیغكز حالده كلك تاكه خلقك
قلوبنده هیبتكز قرار طوته (وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى) دخی تحقیقا كه بو كون مطلوبه واصل
اولدی شول كمسنه كه غالب كلدی بعده یتمش بیك یا اوتوز اوچ بیك ساحر هر بریله زیبق ایله آلوده
بر دكنك وبر راپ صف بغلیوب دفعهٔ واحده‌ده میدانه كلدیلر وحضرت موسی برادریله میدانه
توجه ایتدی (قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى) طریق ادبی كوزدوب دیدیلر
ای موسی یا سن دكنككی اول صال یا بز صالان كمسنه‌لرك اولی اوله‌لم (قَالَ بَلْ أَلْقُوا) حضرت
موسی ادبلرك ادبله مقابله ایدوب وایتدكلری ایشه اعتدا ایتمیوب دیدی بلكیم سز صالك
آنلر آلاتلرك صالدیلر (فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى) درعقب اولوقتده
ایپلری ودكنكلری جادولكلرندن حضرت موسایه كورندیكه علی التحقیق آنلر یوررلر (فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ
خِيفَةً مُوسَى) پس حضرت موسی اقتضاء بشریتله كندو نفسنده بر قورقو حس ایتدی (قُلْنَا لَا تَخَفْ
كندویه سویلدك توهم ایتدیكك نسنه‌دن قورقمه (إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى) زیرا علی التحقیق سن كندك

آنلره غلبه ایدیجی اوست اولانسن (وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ) وصاغ الِنده اولان نسنه‌یی صال یعنی دكنككی
صال (تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا) ایشلدكلری نسنه‌یی یوده‌ر (إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ) تحقیقا ایشلدكلری
نسنه جادو وحیله‌سیدر (وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ) وجادو مقوله‌سی قورتلوب مقصده نائل
اولماز (حَيْثُ أَتَى) كلدیكی یرده وكتدیكی یرده بعده حضرت موسانك دكنكی سحرلرك ایلدیكی جمیع اشیایی
یوتدی وخلق قورقودن فرار ایتدیلر پس موسی علیه السلام الدی ینه كماكان دكنك اولدی
جادولر بو حالی مشاهده ایدیجك بربرینه دیدیلر بو جادو دكلدر بلكه بر قدرت الهیه‌در (فَأُلْقِيَ
السَّحَرَةُ سُجَّدًا) پس قوجا جادولر سجده ایدكلر حالده دوشمش قیلندیلر (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ
هَارُونَ وَمُوسَى) دیدیلر حضرت هرونك وموسانك پروردكارینه تصدیق كتوردك
(قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ) فرعون سحره‌یه دیدیكه بن سزه دستور ویرمدن اول كا اتباع
ایدوب تصدیق ایتدیكز (إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ) بی شبهه كه موسی جادولكی تعلیم
ایدن بیوككزدر (فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ) پس البته اللریكزی وایاقلریكزی
بری برینه مخالف كسرم یعنی صاغ ال وصول ایاغی كسرم یا برعكس (وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ
والبته خرما دیركلرندن سزی اصارم (وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى) وبی شبهه بیلورسكز كیمك
قنغمزك بنم یا موسانك اشكنجه‌سی غایتله دشوار وباقیدر (قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا) سحره
دیدیلر سنی ای فرعون اختیار ایتمزز شول شیء اوزره كه بزه كلدی (مِنَ الْبَيِّنَاتِ) آشكارا
معجزه‌لردن (وَالَّذِي فَطَرَنَا) دخی سنی ایثار ایتمزز شول قادر مختار اوزره كه بزی عدمدن
وجوده كتوردی (فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ) پس حكم ایده‌جك نسنه‌كی حكم ایت (إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا) بوندن اوزكه بر نسنه یوقدركه خواهشكی بو یقین اولان صاغلقده اجرا ایده‌سن
(إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا) تحقیقا كه بز تكریمزه ایمان كتوردك (لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا) تاكه كناهلریمزی بزه
مغفرت ایده (وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ) وتاكه جادولكدن بزی اوزرینه جبر ایتدیككی
نسنه‌یی بزه غفران ایده مرویدركه قچن سحره فرعونك قتنده جمع اولندیلر دیدیلر حضرت موسانی
یاتور ایكن بزه كوسترك پس كوردیلركیم حضرت موسی یاتوب دكنك كندویه حراست ایدیوردیدیلر
بو سحر دكلدر زیرا ساحر یاتدقده صكره سحری باطل اولور بز بوكا معارضه ایتمكه طاقتمز
یوقدر فرعون سوزلرین قبول ایتمیوب كندولرین معارضه‌سنه جبر ایتدی (وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى)
وایزد ذوالجلال مكافات ایتمكده سندن هركسدن یكركدر وباینده‌تردر (إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ) تحقیقا

شان بودركه هركيم پروردكارى حضورينه كلور (مُجْرِمًا) كفر ومعصيتله كنهكار اولديغى حالده
(فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ) بى شبهه اكا دوزخ اولور (لَا يَمُوتُ فِيهَا) نه ايچنده اولوركه راحت بوله (وَلَا يَحْيَى)
ونه صاغ اولور بر صاغلقكه انكله خوش حال اوله (وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا) وهركيمكه ايزد ذو الجلالك
حضورينه ايمان كتورمش اولديغى حالده كلور (قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ) كوزل عمللرى ايشلمش اولديغى
حالده (فَأُولَئِكَ) اول كروه كه اهل ايمان وكوزل عمللودر (لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى) كندولرينه در
يوجه اولان پايه‌لر (جَنَّاتُ عَدْنٍ) اول پايه‌لر اقامت باغلريدر (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ)
اشجارى التندن ايرماقلر آقار (خَالِدِينَ فِيهَا) ايچنده اقامتى على الدوام تقدير ايتمشلر (وَذَلِكَ
جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى) اونعمتلر كفر ومعصيتدن پاك اولان كمسنه‌لرك سزاسيدر (وَلَقَدْ
أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى) دخى تحقيقا كيم حضرت موسايه فرشته ايله خبر صالدقكه (أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي)
مصر شهرندن قوللرمله كيجه كيت (فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا) پس انلر ايچون دريا ده
بر قورى يول قيل (لَا تَخَافُ دَرَكًا) اول حالده كه دشمنك يتشمسندن امين سن (وَلَا تَخْشَى)
وصوده بوغلمقدن خوف ايتمزسن (فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ) پس چيقلرى معلوم اولنجه
فرعون كندو لشكريله اردلرينه دوشدى (فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ) درعقب فرعونك
لشكرين دريادن قابلدى اولشيكه كندولرين قابلدى بو مقامده مسند اليهك ابهامى تفخيم
ايچوندر يعنى انلرى بر موج قابلديكه آنك حقيقتنى خدادن اوزكه بركيمسه ادراك ايتمز (وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ
قَوْمَهُ وَمَا هَدَى) وفرعون كندو كروهك كمراه ايدوب طوغرو يول كوسترمدى (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) اى يعقوب
اوغللرى (قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ) تحقيقا كه سزى دشمنكزدن قورتردق (وَوَاعَدْنَاكُمْ
جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ) دخى پيغمبريكزك مناجاتى ايچون وتوراتك ايندرلمسيچون طور طاغنك صاغ طرفك
سزه وعده ويردك بو وعده حضرت موسايه ويرلمشدى ليكن ملابسه طريقيله قومنه اضافت
اولندى (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى) وترنجبين وبلدرجين قوشلرين سزه منزل قيلدق
(كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) سزه روزى قيلديغمز شيئلرك پاكيزه‌لرندن ييك (وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ)
دخى سزه روزى قيلنان نسنه‌ده حددن تجاوز ايتمك كه شكرين ادا ايتميه‌سز وايچنده اسراف
ايدوب مستحقندن آنى منع ايده‌سز (فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي) كه بو ايشكز سببيله اوزريكزه خشمم
اينار (وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي) وهركسكه اوزرينه خشمم اينار (فَقَدْ هَوَى) بى شبهه كه
اول كيمسه هلاك اولدى (وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) دخى على التحقيق بن غايتله

مغفرت ايديجيم اول كيمسه‌يه كه شركدن توبه ايدوب ايمان كتوردى وكوزل عمل ايشلدى (ثُمَّ اهْتَدَى)
صكره هدايت اوزره استقامت ايتدى كتورديلركه فرعون هلاك اولدقدنصكره بنى اسرائيل
حضرت موسادن استدعا ايتديلركه قواعد شرعيه‌يى وقوانين واحكامى كندولره مبين ومعين
ايليه حضرت موسى عليه السلام بو خصوصى جناب رب الاربابه عرض ايلدى كندويه خدادن
خطاب كلديكه بنى اسرائيلك اشرافندن بر جمله طور طاغنه كل تاكه احكام شرعيه‌يى جامع
بر كتاب سكا ويره‌يم حضرت موسى برادرى هرونى مكاننه جانشين ايدوب بنى اسرائيلدن يتمش
كيمسه ايله طور طاغنه توجه ايتدكده محل معهوده يقلشديلر حضرت موسى شدت اشتياقندن
شتاب ايدوب طاغه ايلرو چيقدى ايزد ذو الجلالدن كندويه خطاب كلدى نه‌كه بيوردى
(وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى) دخى قنغى نسنه سنى جماعتندن تيز ايلتدردى اى موسى (قَالَ هُمْ
أُولَاءِ عَلَى أَثَرِي) حضرت موسى ديدى بنم جماعتم بونلر بنم ايزمه اوزره كليورلر اوزرلرينه تقدم
ايتدم الا بر قاچ آديمله كه اكا اعتداد اولنمز (وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى) ويا الهى حضور عزتكه
كلمكه شتاب ايتدم تاكه بندن خشنود اوله‌سن (قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ)
ايزد ذو الجلال ديدى پس على التحقيق سندنصكره كندو عشيرتكى فتنه‌يه صالدق (وَأَضَلَّهُمُ
السَّامِرِيُّ) وانلرى سامرى كمراه قيلدى يعنى ازغونلقلرينه سامرى سبب اولديكه التوندن بر
بوزاغو پيدا ايدوب آنك عبادتنه كندولرين دعوت ايلدى (فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ) حضرت موسى
توراتى الدقدنصكره عشيرتنه دوندى (غَضْبَانَ أَسِفًا) فعللرندن خشمناك اندوهكين
اولديغنده (قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا) ديدى اى بنم عشيرتم پروردكاريكز سزه بر كوزل
وعده ايتمديمى (أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ) پس زمان مفارقتم اوزركزه اوزاندميى (أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ
غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ) ياخود ايستديكزكيم اوزريكزه ربكزدن بر خشم اينه (فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي)
كه ايمان اوزره ثبات ايتمكده بكا ويرديككز پيمانه اخلاف ايتديكز (قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا)
ديديلر وعده‌كى اختيارمزله اخلاف ايتمدك (وَلَكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ) وليكن
بز فرعونيلرك الات زينتلرندن يوكلر كوتورمش قيلندق (فَقَذَفْنَاهَا) درعقب انلرى آتشه
صالدق (فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ) پس نيجه‌كه بز صالدق سامرى دخى حليه‌لرين كندو وسيله اولان
شيئى صالدى مرويدركيم قچن حضرت موسى طور طاغنه كتدى بنى اسرائيل آنك دونمسنه تعيين اولنان
قرق كونى حساب ايدوب كورديلركه تمام اولوب كلمدى زيرا آنلر كيجه‌يى بر وقت وكوندزى بر وقت حساب ايدوب

يكرمى كون تمامنده ديديلر مدت بالتمام كچوب موسادن بر اثر ظاهر اولمدى سامرى كندولره ديدى
حضرت موسانك سبب تأخيرى بزدن بودركه عاريت طريقيله فرعونيلردن الديغمز الات زينتك
بزده بولنمسيدر انلرى يانمزدن اخراج ايتميجه او بزه كلمز كلك برچقور قازه لم ايچنده آتش ياندروب
اول الات زينتى ايچنده براقه لم بنى اسرائيل آنك سوزين قبول ايدوب فرعونيلردن الدقلرى
جميع الات زينتى آنده براقديلر (فأخرج لهم عجلا جسدا) در عقب اول زينت آلاتدن بر بوزاغو
قالبى چيقردى (له خوار) كندويه بوزاغو صوتى وار (فقالوا هذا الهكم واله موسى) پس سامرى
وتوابعى ديديلر بو سزك تكريكز وموسانك تكريسيدر (فنسى) پس موسى اونودوب
طور طاغنه انى آرامغه كتدى (أفلا يرون الا يرجع اليهم قولا) پس آكا عبادت ايدنلر بقوب
بيلمزلرميكه بو بوزاغو كندولره بر سوز دوندرمز يعنى انلردن برشئ سؤال ايتسه لر كندولره جواب
ويرمز (ولا يملك لهم ضرا ولا نفعا) وكندولره نه نفع يتشدرمكه ونه ضرر دفع ايتمكه قادر
اولور (ولقد قال لهم هرون من قبل) دخى تحقيقا كه حضرت موسى رجوع ايتمدن اول
حضرت هرون انلره ديدى (يا قوم انما فتنتم به) اى بنم عشيرتم بوندن اوزكه برشئ يوقدركه
سز بوزاغونك عبادتيله مبتلا اولديكز (وان ربكم الرحمن) دخى تحقيقا كه خداونديكز
عدمدن سزى ايجاد ايدن چوق رحمتلو خدادر (فاتبعونى) پس بكا اويك (واطيعوا امرى) ودين
اوزره ثبات ايتمك فرمانمه اطاعت ايدك (قالوا لن نبرح عليه عاكفين) ديديلر بوزاغونك
عبادتى اوزره اقامت ايتمكدن منفك اولمزز (حتى يرجع الينا موسى) طور طاغندن حضرت موسى
بزم طرفمزه دونميجه بعده حضرت موسى كلوب انلرى و الحالده كوردى (قال يا هرون ما منعك اذ رأيتهم
ضلوا) برادرينه ديدى اى هرون قنقى نسنه سنى اليقودى چون بنى اسرائيلى كوردك كه ازديلر
(الا تتبعن) بكا متابعت ايتميه سز الله ايچون غضب ايتمه (أفعصيت امرى) پس فرمانمه سركشلك
ايتدك بعده حضرت موسى دين ايچون غضبه كلوب حضرت هرونك صاچنه ياپشوب حضرت
هرون استعطاف طريقيله كندويه ديدى نته كه حق سبحانه وتعالى بيوردى (قال يا ابن أم
لا تأخذ بلحيتى) حضرت هرون ديدى اى انامك اوغلى صقالمه ياپشوب چكمه (ولا برأسى) ونه باشمك
صاچنه (انى خشيت ان تقول فرقت بين بنى اسرائيل) على التحقيق قورقدمكه ديه سن بنى
اسرائيل آراسنه جدال القا ايلدك (ولم ترقب قولى) وقورقدمكه ديه سن طوره كتديكم محل سكا
ديدوكم سوزه محافظه ايتمدك زيرا اولوقت سكا سويلدك بريمه قائمقام اول وخلق

اراسنده اصلاح ايت واصلاح بو ايديكه قانلرى دوكلمكدن حفظ اولنه وكندولره مدارا اولنه
تاكه سن كله سن شمدى نصكره رأيكله ايشى تدارك ايله پس حضرت موسى سامرى طرفنه خطابى
توجيه ايتدى نته كه حق سبحانه وتعالى بيوردى (قال فما خطبك يا سامرى) ديدى پس بو ايشدن
سنك مرادك ندر اى سامرى و ايشلسنه قنقى نسنه سكا باعث اولدى (قال بصرت بما لم يبصروا
به) سامرى ايتديكه كورمدكلرى شيئ بن كوردم يعنى حضرت جبريل حيات آتنه بنمش كلور كوردم بيلدمكه
او بر روحانى وجوددر ايزى قنقى شيئه دوكرسه اول شئ حيات بولور (فقبضت قبضة من اثر الرسول)
پس كوندرلمش يعنى حضرت جبريلك آتى ايزندن بر آوچ طپراق الدم (فنبذتها) صكره آنى التوندن
يابديغمز بوزاغونك ايچنده صالدم زنده اولدى (وكذلك سولت لى نفسى) وبويلجه كه ايتدم
نفسم بكا تحسين ايلدى (قال فاذهب فان لك فى الحيوة ان تقول لا مساس) حضرت موسى
سامرى يه ديدى پس وارغل ندن چيقكيت كه على التحقيق دنياده اغلغنده سكا بوكه ديه سن دكمك
بكا يعنى دنياده عقوبتك بو اولسونكه هركيمى كوررسك ديه سن بكا دكمكه سنى وبنى حمى الور
اندن صكره خلقدن نفرت ايده سن وانلر سندن نفرت ايده لر پس بيابانى حيوانات كبى يالكز قاله سن
(وان لك موعدا لن تخلفه) وبى شبهه اخرتده سكا بر موعد واركيم آنى اخلاف ولنمزسن يعنى حق
جل وعلا آنى سكا بر وجهله اخلاف ايتمز (وانظر الى الهك) ومعبودكه بق (الذى ظلت عليه
عاكفا) شول معبودكه عبادتى اوزره پيوسته مقيم قالدك (لنحرقنه) البته آنى ياندررز
(ثم لننسفنه فى اليم نسفا) صكره آنك كوليني دريايه بر صاوورمق صاوورزكه هيچ اندن بر اثر بولنميه
(انما الهكم الله) عبادته مستحق اولان خداء عز وجلدر اوزكه سى دكل (الذى لا اله الا هو) شول
خداكه كندوسندن اوزكه عبادته مستحق بر معبود يوقدر (وسع كل شئ علما) دانشى هرنسنه يه
احاطه ايتدى (كذلك) نته كه حضرت موسانك اخبارك سكا يا محمد نقل ايتدك (نقص عليك
من انباء ما قد سبق) امور ماضيه وامم سالفه نك اخبارين اوزريكه اوقورز (وقد آتيناك
من لدنا ذكرا) دخى تحقيقا كيم قتمزدن سكا بر كتاب ويردككه اول اخبار اوزره مشتملدر (من
اعرض عنه) هركيمكه آندن يوز چويردى (فانه يحمل يوم القيمة وزرا) بى شبهه اول شخص قيامت
كوننده بر اغر يوك كتورر (خالدين فيه) اول اغر يوكك سزاسنده اقامتى على الدوام تقدير
ايتدكلرى حالده (وساء لهم يوم القيمة حملا) وروز قيامتده اول اغر يوك انلره يمان يوكدر
(يوم ينفخ فى الصور) مذكور قيل اول كونيكه صورده اوفورلور (ونحشر المجرمين يومئذ زرقا)

وكنهكارلرى اولكوندە جمع ايدرز كوك كوزلو اولدقلرى حالدە (يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ) رالرندە آهستە
سويليشورلركە (اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا عَشْرًا) اونكوندن اوزكە دنيادە اقامت ايتمديكز يعنى آخرتك
مدتنى اوزن كوردكلريچون دنيادە اقامتلرين آزصابرلر (نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بزديدكلرى
سوزەيعنى اقامتلرينە داناترز (اِذْ يَقُولُ اَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً) قچن راى ودانش جهتندن اشبهلرى
اولان كمسنە سويلر (اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا) دنيادە بركوندن غيرى اقامت ايتمديكز كتوزديلركە
ثقيف طائفەسندن بركيمسنە سيرودكائناتدن سؤال ايتديكە ياراك روزقيامتدە طاغلر بوصلابتلە
نيجە اولور حق سبحانە وتعالى بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ) دخى طاغلردن
اوترى سكا صوررلر (فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا) پس سويلە پروردكارم انلرى صاورمق ايلە
صاوررىعنى انلرى قوم كبى قيلار بعدە يللرى اوزرينە ارسال ايدوب انلرى پراكندە ايدر (فَيَذَرُهَا)
صكرە انلرك مكانلرك براقور (قَاعًا) برخالى يير (صَفْصَفًا) هموار كە كويا جملە اجزالرى برنسق
اوزرەدر (لَا تَرٰى فِيهَا عِوَجًا) نە ايچندە اكريلك كوررسن (وَلَا اَمْتًا) ونە بوكسكلك (يَوْمَئِذٍ
يَتَّبِعُونَ الدَّاعِىَ) اول كوندەكە اول احوال واقع اولور خلق چيغرىجى يە اويرلر يعنى حضرت اسرافيل
كندولرين چيغرنجە قبورلرى صوتنە تابع اولور (لَا عِوَجَ لَهُ) اكا هيچ اكريلك اولماز يعنى هرمدعو
اولان كمسنە آنك صوتنە اويوب تخلف ايتمز (وَخَشَعَتِ الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ) وايزد ذوالجلالك
عظمت وهيبتنە جملە اوازلر پست اولدى (فَلَا تَسْمَعُ اِلَّا هَمْسًا) پس اولكوندە ايشتمزسن الا برخفى
اواز (يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ) اولكوندەكە امور اولصورتدە اولوردبلك بركيمسنەيە ايراماز
(اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ) مكر شول كيمسنە ديلكى كە خداعزوجل كندويە ديلك ايتمكە اذن ويردى
(وَرَضِىَ لَهُ قَوْلًا) واكا برسوز پسند ايتمش اولە (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ) خداعزوجل خلقك
ايلروسندە اولان احوالى بيلور (وَمَا خَلْفَهُمْ) وكيرولرندە قلان احوالى (وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا)
وخلقك دانشى آنك معلوماتنە احاطە ايتمز (وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَىِّ الْقَيُّومِ) دخى يوزلر پاينندە
اولان خداى ذوالجلالە خوار وذليل اولدى اسيرلر امرلرينە خضوع ايتملرى كبى (وَقَدْ خَابَ
مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا) دخى تحقيقا كە ستم يوكلنان كمسنە بى بهرە اولدى يعنى شركك يوكنى كتوروب
محشرە كلان كمسنە خائب وخاسر اولدى (وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ) دخى هركيمكە
كوزل عمل ايشلوك بر مقدارك ايشلدى وحال بوكە كندوسى ايمانە كلمشدر (فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا)
مقتضاى وعدايلە مستحق اولديغى ثوابك منع اولنمسين ملاحظە ايدوب قورقمز (وَلَا هَضْمًا)

ونائك اكسلك قلنمسين ملاحظە ايدوب قورقمز (وَكَذٰلِكَ) دخى نتە كيم وعد ووعيدە متضمن
اولان اياتى ايندردك (اَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا) جملە كتابى لغت عربە منسوب برقرآن ايندردك
(وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ) واياتِ وعيدى ايچندە مكرر قيلدق (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) تاكە خلق معاصيدن
صاقنەلر (اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا) يا انلرە برپند ونصيحت تجديد ايدر قچن آنى استماع ايدەلر (فَتَعَالَى اللّٰهُ
الْمَلِكُ الْحَقُّ) پس امرونهى نافذ اولان ذات وصفاتندە ثابت اولان ايزد ذوالجلال مخلوقاتك
مشابهەسندن يوجە لنوب منزە اولدى (وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ) دخى كلام مجيدك اوقومسيلە
(مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰى اِلَيْكَ وَحْيُهُ) سكا وحى ادا اولنمدن اول بعض علما بو آيتك معناسندە بيورديكە
سكا وحى كلمدن اول قرآنك منزل اولمسين ايستمە (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا) وعجلە برينە سويلە
يا الهى بكا بيلكى آرتر احكام شرعيەدە (وَلَقَدْ عَهِدْنَا اِلٰى اٰدَمَ) دخى تحقيقا كە بزآدم عليه السلامە
فرمان ايتدك (مِنْ قَبْلُ) بو وقتدن اسبق (فَنَسِىَ) صكرە فرمانمزى اونتدى (وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا)
واكا فرمان اوزرە ثبات وتصميم بولمدق (وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ) وياده كتور حضرت
آدمك احوالنى اولوقتكە فرشتەلرە ديدك آدم ايچون سجدە ايدك (فَسَجَدُوا اِلَّا اِبْلِيسَ)
درعقب قولرى سجدەيە وارديلر انجق شيطان شقى (اَبٰى) سجدە ايتمكدن ممتنع اولدى
(فَقُلْنَا يَا اٰدَمُ اِنَّ هٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ) صكرە ديدك اى آدم بو شقى سكا وجفتكە دشمندر
(فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ) پس بهشتدن سزى چيقرمسون يعنى كا متابعت ايتمكزكە
متابعتى جنتدن چيقمكزە سبب اولور (فَتَشْقٰى) پس محنت ومشقتە دوشرسز
(اِنَّ لَكَ اَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرٰى) تحقيقا كە بهشتدە سكا بوحال واركە ايچندە آچ اولميەسن
وچپلاق اولميەسن (وَاَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيهَا وَلَا تَضْحٰى) وبى شبهە سن ايچندە صوسز اولمزسن
دخى افتابدە قالمزسن هميشە شربت صويندن ايچوب قالن كولكەسى التندە اوتوررسن (فَوَسْوَسَ
اِلَيْهِ الشَّيْطَانُ) پس ابليس پرتلبيس آدمە طوغرى وسوسەسنى توجيە ايدوب (قَالَ يَا اٰدَمُ هَلْ اَدُلُّكَ
عَلٰى شَجَرَةِ الْخُلْدِ) ديدى اى آدم حيات ابديەيە مؤدى اولان اغاج اوزرە سكا دلالت ايدەيمى (وَمُلْكٍ
لَا يَبْلٰى) وزوالى قبول ايتميان ملك اوزرە دخى (فَاَكَلَا مِنْهَا) بوكلمات كندولرە القا اولندقدنصكرە
اول اغجدن يديلر (فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا) درعقب عورتلرى كندولرە نمايان اولدى (وَطَفِقَا
يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ) وباشلديلر بهشتك ييراقلرندن عورتلرى اوزرە يپشدررلر
(وَعَصٰى اٰدَمُ رَبَّهُ فَغَوٰى) وحضرت آدم پروردكارينە عصيان ايدوب كندو مطلوبندن بى بهرە

اولدی (ثم اجتبیه ربه فتاب علیه) صکره پروردکاری کندوبی برکزیده قیلوب توبه ایدیجک توبه سن
قبول ایلدی (وهدی) وطوغرو یولی کندویه کوستردی (قال اهبطا منها جمیعا) تکری تعالی دیدی
ای آدم وحوی ایکوکز بهشتدن اینوک (بعضکم لبعض عدو) اولادکزک بر بلوکی بر بلوکه دشمن اولدیغی
حالده (فاما یاتینکم منی هدی) پس اکر بندن هدایته سبب بر کتاب ورسول کلورسه (فمن اتبع
هدای) هر کیم هدایتمه پیرولک ایدر (فلا یضل ولا یشقی) نه دنیاده آزغون اولور ونه آخرتده
محنت ومشقته دوشر (ومن اعرض عن ذکری) وهر کیم بنی اکمه باعث اولان هدایتمدن یوز چویردی
(فان له معیشة ضنکا) بی شبهه که دنیانک تحصیلنه رغبت ایدوب راحت بولمز (ونحشره یوم القیمة
اعمی) وانی روز قیامتده اعمی اولدیغی حالده بولداشلریله بیغرز (قال رب لم حشرتنی اعمی) سویلر
ای بنم پروردکارم نیچون بنی کور حشر ایلدک (وقد کنت بصیرا) وحالبوکه دنیاده بن اچق کوزلی ایدم
(قال کذلک اتتک آیاتنا) حق جل وعلا دیرسن آنک کبی بو ایش ایشلدک که بزم ایاتمز سکا روشن
واشکارا کلدی (فنسیتها) درعقب انلرک کورمسندن کور اولوب کندولرین اونتدک (وکذلک
الیوم تنسی) ونته که انلری ترک ایدوب اونتدک بوکون عذاب جهنمده اونودلمش نسنه کبی ترک
اولنورسن (وکذلک نجزی من اسرف ولم یؤمن بآیات ربه) ونته که ایاتمزدن اعراض ایدنه عذابیله
مکافات ایتدک حدودی تجاوز ایدوب پروردکارینک ایاتنه ایمان کتورمیان کمسنه یه مکافات ایدرز (و
لعذاب الاخرة اشد وابقی) وبی شبهه اوبر جهانک اشکنجه سی دنیانک تنک معیشتندن غایتله صعوبتلو
وباینده تردر (افلم یهد لهم) پس حق جل وعلا کفاره یول کوسترمدی کیم (کم اهلکنا قبلهم
من القرون) کندولردن ناسبق نیجه اهل زمانه لردن کروهلر اهلاک ایتدک یعنی تکری تعالی اهل
مکه یه امم سالفه نک احوالنی بیلدردی (یمشون فی مساکنهم) اول حالده که سفرلرنده اهلاک اولنان
کروهلرک مکانلرنده یوریوب آثارلرین مشاهده ایدرلر زیرا اکثرا اوقاتده مکه خلقی تجارت ایچون
شام ویمنه سفر ایدوب حجر واحقافه مرور ایدرلردی (ان فی ذلک لآیات لاولی النهی) تحقیقا که
اول مسکنلرک مشاهده سنده ارباب عقوله اولو علامتلر وار (ولولا کلمة سبقت من ربک
واکر پروردکارندن بر سوز سبقت ایتمسیدیکه سکا انکار ایدنلرک عذابی اخرته تأخیر اولنمشدر
لکان لزاما) البته عذابک وقوعی انلره لازم اولوردی (واجل مسمی) کلمة اوزره معطوفدر یعنی
تأخیرا ولان عذابک وعده سی وعمرلرینه بر معین مدت اولمسیدی البته آنلره عذاب نازل اولوردی
(فاصبر علی ما یقولون) پس اهل شرکک دیدوکی سوزا اوزره صبر ایت (وسبح بحمد ربک قبل

طلوع الشمس) دخی پروردکارکک مدح وثناسنه مقارن اولدیغک حالده نماز قیل کونش چیقمدن
اول یعنی صباح نمازین قیل (وقبل غروبها) دخی کونش باتمدن اول نماز قیل یعنی اویله وایکندی
نمازلرین قیل (ومن آناء اللیل فسبح) دخی کیجه نک ساعتلرندن نماز قیل یعنی مغرب ویتسو نمازلرین
قیل (واطراف النهار) وکوندوزک طرفلرنده نماز قیل وانلردن مراد صباح ومغرب نمازلریدر طلب
اختصاص ایچون مکرر اولدی حاصل کلام بوکه بش وقت نمازک قلمسنه غایتله محافظه ایله (لعلک
ترضی) تاکه سن خشنود اوله سن یعنی بو اوقاتده نمازی قیل اول امید ایله که تکرینک قتنده بر نسنه یه
نائل اولوب انکله نفسکی خشنود قیله سن (ولا تمدن عینیک) دخی استحسان ایدوب کوزلریکی
نکاه اوزاتمه (الی ما متعنا به ازواجا منهم) شول نسنه یه که کفاردن بر نیچه کروهی انکله برخوردار
ایدوب ویردک (زهرة الحیوة الدنیا) یقین اولان زنده کانیلکک زینتین (لنفتنهم فیه) تاکه آنک
سببیله روز قیامتده کندولرین تعذیب ایدرز (ورزق ربک خیر وابقی) وآخرتده سکا
مدخر اولان پروردکارکک رزقی دنیاده آنلره اولان روزیدن یکرک وپاینده تردر (وأمر اهلک
بالصلوة) دخی سکا مخصوص اولان کسنه لره نمازک قیلمسیله فرمان ایت (واصطبر علیها) دخی
نماز اوزره مداومت ایدوب صبر ایله (لا نسئلک رزقا) سندن روزی وبرمکی طلب ایتمز یعنی
سکا دیمز که نه واهلکه معیشت ایده جک شی پیدا ایت (نحن نرزقک) بز سکا وانلره
روزی ایصال ایدرز (والعاقبة للتقوی) وکوزل عاقبت ارباب تقوایه در (وقالوا لولا یأتینا بآیة
من ربه) دخی کفار عناد وتعنت یوزندن دیدیلر نیچون پروردکارندن بزه بر معجزه ایله کلمدی
(اولم تأتهم بینة ما فی الصحف الاولی) ایا دخی کلمش اولان کتب سماویه ده مثبت اولان نسنه لرک
خبری کندولره کلمدیمی (ولو انا اهلکناهم بعذاب من قبله) واکر کفار قریشی محمد کلمدن اول
بر اشکنجه ایله نابود قیلسیدق (لقالوا ربنا لولا ارسلت الینا رسولا) البته دیرلردی یا الهی
نیچون بزه بر نبی مرسل کوندرمدک (فنتبع آیاتک) که سنک ایاتکه پیرولک ایدردک (من قبل
ان نذل ونخزی) قتل واسیرله خوار ورسوا اولمدن اول (قل کل متربص) سویله بزدن
وسزدن هر کروه مآل امره منتظردر (فتربصوا) پس سز منتظر اولک (فستعلمون من اصحاب
الصراط السوی) که علی التحقیق بیلجکسز که کیملر طوغرو یولایه لری (ومن اهتدی)
وکیملر طوغرو یوله سلوک ایدن والله اعلم بالصواب

سورة الانبیاء مکیة مائة واثنا عشرة

بسم الله الرحمن الرحيم

اقترب للناس حسابهم) كفار اولان كسنه اعماللرينك محاسبه سى وقتى يقلشدى (وهم فى غفلة
معرضون) وحال بوكه كندولر حسابدن بيخبر اولوب ايچنده تفكر ايتمكدن يوز چويرمشلر
(ما يأتيهم من ذكر من ربهم محدث) كندولره پروردكارلرى طرفندن تازه ايندرلمش بر پند كلمز
(الا استمعوه وهم يلعبون) الا آنى ايشيدرلر اوحالده كه كندولر اويناولر (لاهية قلوبهم) كوكللرى
غير شيئه مشغول ايكن (واسروا النجوى الذين ظلموا) دخى شرك ومعصيتله نفسلرينه ستم
ايدنلر خفى سوزى كيزليوب ديديلر (هل هذا الا بشر مثلكم) بوكه دعواى نبوت ايليور دكلدر الا
سزك كبى بر آدمى (أفتأتون السحر) پس جادولكه كلوب اتباع ايدرميسز (وانتم تبصرون) وحال بوكه
سز كورورسز كه او جادولكدر (قال ربى يعلم القول فى السماء والارض) حضرت پيغمبر جوابلرنده
ديدى بنم پروردكارم كوكده ويرده اولان سوزى بيلور كيزلى ايسه يا آشكارا (وهو السميع العليم
وكندو در بو ايكى صفتله موصوف اولان پس كيزلى سويلشدكلرى نسنه وكوكللرنده اضمار
ايتدكلرى شئ اوزرينه خفى اولماز (بل قالوا اضغاث احلام بل افتريه بل هو شاعر) قرآنه اول
نسبت ايتدكلرى سوزدن اضراب ايدر يعنى اول ديديلر كه محمد المصطفى كورديكى شئ سحردر صكره
بو سوزدن اعراض ايدوب ديديلر اويقولرك قارشمشلريدر بو سوزى دخى ترك ايدوب ديديلر آنى
كندو قندن پيدا ايتدى بو سوزده دخى قرار طوتميوب ديديلر محمد المصطفى شاعردر حاصل كلام
انلر حضرتك شاننده مضطر ومضطرب ايديلر كاه كندويى سحره نسبت ايتديلر وبر وقت
كورديكى شيئ اضغاث احلامه وكاه يلانه وبر زمان شاعرلكه دخى ديرلرديكه اكر كندو سوزى
درست پيغمبردر (فليأتنا باية كما ارسل الاولون) بزه بر معجزه كتورسون نته كه زمان سابقده
پيغمبرلر اولنلر ارسال اولنديلر يد بيضا وعصا واحياء موتى كبى اشيا ايله (ما آمنت قبلهم من قرية
كفار مكه دن اسبق بر كويى خلقى ايمانه كلمديلر (اهلكناها) انلرى نابود قيلدق يعنى اهلاك اولنان
امم سالفه دن اصلا بر امت ايمانه كلمديكى ايستدكلرى آيات كندولره ويرلدى (افهم يؤمنون
پس كندولرمى ايمانه كلورلر ايستدكلرى معجزه يى كتوررسن (وما ارسلنا قبلك) دخى سندن
اسبق پيغمبرلكله كوندرمدك (الا رجالا نوحى اليهم) الا بر كشيلركه انلره فرشته ايله خبر كوندررز
نه انكه غير جنسندن بر پيغمبر كوندردك كه بونلرده بولوب كلدرلر الا بر بشر نيجه پيغمبرلر اولسون
(فاسئلوا اهل الذكر) پس اهل كتابدن صورك (ان كنتم لا تعلمون) اكر بيلمز ايديكز كه پيغمبر قسمى

بشردر اوزكه بر قسمدن اولماز واعتقاد ايتديكز كه پيغمبرلر يمك وملك اولماز (وما جعلناهم
جسدا لا يأكلون الطعام) دخى پيغمبرلرى بر جسم قيلمدقكه يمكى يمزلر (وما كانوا خالدين)
ودنياده باقى اوله جق دكل ايديلر (ثم صدقناهم الوعد) صكره وعده مزى انلره كرچك قيلدق يعنى
انلره ويرلان وعدكه غالبيت اهل توحيد ومغلوبيت اهل شركه در وجوده كلدى (فانجيناهم)
پس انلرى قورتردق (ومن نشاء) واهل ايماندن وبقالرنده حكمت اولان كسنه لردن ايستدكلريمز
كسنه لرى دخى (واهلكنا المسرفين) وكفر ومعصيتده حددن تجاوز ايدنلرى يوق ايتدك (لقد انزلنا
اليكم كتابا) قسم اولسونكه سزه اى قريش بر كتاب اندردك كه (فيه ذكركم) سزه پند اوله جق نسنه
ايچنده وار (افلا تعقلون) پس نيچون تفكر ايدوب ايمانه كلمزسز (وكم قصمنا من قرية) ونيجه
كويى خلقك قيردقكه (كانت ظالمة) ستمكار ايديلر (وانشأنا بعدها قوما آخرين) وآنلردن
صكره بر بشقه كروه ايجاد ايتدك (فلما احسوا بأسنا) پس اول محلكه عذابمزى حواسله مشاهده
ايتديلر (اذا هم منها يركضون) بلا توقف انلر اول كويدن قچوب سكرديلر (لا تركضوا وارجعوا الى
ما اترفتم فيه ومساكنكم) فرشته لر انلره ديرلر سكروب قچمك وايچنده تنعم ايتديككز شيئه
واولريكزه دونك (لعلكم تسئلون) شايد سز اعماللكزدن وترى صورلورسز بعده عذابك وقوعنى
محقق بيلديلر (قالوا يا ويلنا) ديديلر اى هلاكمز حاضر اولكه محلك بودر (انا كنا ظالمين) تحقيقا
بز نفسمزه ستمكارلر ايدك (فما زالت تلك دعويهم) پس هميشه چيغرمه لرى يا ويلنا كلمه سى اولدى
(حتى جعلناهم حصيدا خامدين) تا كه كندولرين سونمش چلمش اوتلق كبى قيلدق (وما خلقنا السماء
والارض وما بينهما لاعبين) وكوكى ويرى وارالرنده اولان اشيايى براتمدق اوينمش اولديغمزده
بلكه اهل نظره تبصره وارباب دانشه تذكره اولمق ايچون انلرى براتدق زيرا هر ذره سنده بر درلو
حكمت واركه اوبر نسنده بولنماز بيت ❀ بنكر بچشم فكركه از عرش تا بثرى ❀
❀ در هيچ ذره نيست كه سر عجيب نيست ❀ (لو اردنا ان نتخذ لهوا) پس بر اوينجق نسنه
ايستسيدك (لاتخذناه من لدنا) البته انى كندو قتمزدن ايدينوردك يعنى انى بر وجه اوزره اتخاذ
ايدردككه حضور عزتمزه لايق اوله (ان كنا فاعلين) اكر آنى ايديجيلر ايدك (بل نقذف بالحق على
الباطل فيدمغه) اتخاذ لهودن اضراب ايدر يعنى هركز لهو ايدينمزز بلكه درستلكى لهو ولعب
اوزره صالوب آنى محو ايدرز (فاذا هو زاهق) پس همان اول باطل شئ جانى چيقمش حيوان كبى اولور
(ولكم الويل) واندوه وحسرت مسعر اولان سوز سزه در (مما تصفون) شول نسنه دنكه

انكله خدایی وصف ایدرسز یعنی خدانك ذات باهر الصفاتنه لائق اولمیان اشیایی نسبت ایتدیككز
اوتری پشیمانلق وحسرت همیشه سزه‌در (وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ) وكوكلرده ویرده اولان
مخلوقات كندو یه مخلوق ومملوكدرلر (وَمَنْ عِنْدَهُ) وقتنده اولانلر یعنی درگاه الوهیته مقرب
اولان ملائكه كرام (لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ) كندو یه پرستش ایتمكدن استنكاف ایتمیوب
سركشلك ایتمزلر (وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ) دخی اندن اوصانمزلر (يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) كیجه وكوندز
ذات پاكنی تنزیه وتعظیم ایدرلر (لَا يَفْتُرُونَ) اصلا سست وزبون اولمازلر (أَمِ اتَّخَذُوا آلِهَةً
مِنَ الْأَرْضِ) بلكه كوكمز دیكه كفار یرجنسندن معبودلر ایدندیلر (هُمْ يُنْشِرُونَ) كه انلر اولمشلری
زنده قیلادرلر بیلنمك كرك كیم اهل شرك احیاء موتایی معبودلرینه ادعا ایتمدیلر لكن انلره الوهیت
اثبات ایتدكلری اجلدن بو كلام ایله توبیخ اولندیلر (لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا) اگر كوكده
ویرده تكریدن اوزكه معبودلر اولسیدی البته بوزیلورلردی زیرا تكریلرك مرادی برشیء اوزره
متفق اولورسه لازم كلوركه برمقدور اوزره ایكیجه قدرت مسلط اوله واگر مرادلری برشیده
مختلف اولور اقتضا ایدركه اولشنه معطل اوله (فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ) پس عرشی ایجاد
ایدن ایزد ذو الجلاله درست تنزیه اولسون (عَمَّا يَصِفُونَ) اتخاذ شریك وولد وصاحبه كبی
ذات باهر الصفاتنه نسبت ایتدكلری ناسزا ایشادن (لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ) تكری تعالی عظمت
وهیبتندن اوتری ایشلدیكی شیدن صورلمز (وَهُمْ يُسْأَلُونَ) وجمله قوللر ایشلدكلری نسنه‌دن
صوریلورلر (أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) بلكه تكرینك عبادتندن تجاوز ایدوب اوزكه معبودلر
ایدندیلرمی (قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) سویله دیلككزی كتورك (هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ) بو یعنی قرآن بنمله
اولانلرك پندیدر (وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي) وبو یعنی كتب سماویه بندن اسبق اولانلرك پندیدر پس
انلره نظر ایدوب كورك توحید ایله فرمان اولنمقدن اوزكه واشراكدن نهی اولنمقدن غیری
نسنه وارمی (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ) بلكه چوقلری حقی بیلمزلر ونه آنك اراسنده وباطل اراسنده
تمییز ایده بیلورلر (فَهُمْ مُعْرِضُونَ) پس آندن اوتری كندولر حقدن یوز چویرمشلر (وَمَا
أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ) دخی هیچ برپیغمبر سندن اسبق كوندرمدك (إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ
أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ) الا وحی ایدرزكه بندن اوزكه برمعبود یوقدر پس بكا عبادت
ایدك (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا) دخی اهل شرك دیدیلر چوق مرحمتلو خدا فرشته‌لردن اوغول
ایدندی بو كلامی سویلیان خزاعه قبیله‌سیدر (سُبْحَانَهُ) بو كونا اشیادن خدانك ذات پاكی

منزهدر (بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ) بلكه انلر درگاه كبریاییه مقرب قوللردر (لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ) سوزله
ایلرو وارمزلر یعنی اذن شریفی اولمینجه برسوزی ایراد ایتمزلر (وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ) وكندولر فرماننیله
ایشلرلر فرمان ایتمدیكی شیئه اصلا یاپشمزلر (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) بیلورلرندن اولانی
شیء وكیرولرنك قلان شیئی بیلورلر (وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ) دخی بركیمسه‌یه دیلك ایتمزلر مكر
شول كیمسنه‌یه كه حق جل وعلا اكا شفاعت اولنمسین پسند ایتمش اوله (وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ)
وحالبوكه كندولر خدانك قورقوسندن ترسنده‌مشلر (وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلٰهٌ مِنْ دُونِهِ) وهر كیم
انلردن دیر علی التحقیق بن خدادن اوزكه برمعبودم (فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ) اول كیمسنه‌یه دوزخی
كندوسنه سزا ویرورز (كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ) بونك كبی سزا ایله ستم ایدنلره سزا ویرورز
(أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ) یا كافر ایدن كیمسنه‌لر تفكر ایدوب بیلمزلرمیكه كوكلر
ویر (كَانَتَا رَتْقًا) بتیشیك ایدیلر یعنی شیء واحد ومتحد حقیقت ایدیلر (فَفَتَقْنَاهُمَا) پس تكری
تمییز وتنویع ایله آیردق (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ) دخی صودن هر زنده نسنه‌یی ایجاد ایتدك
(أَفَلَا يُؤْمِنُونَ) پس كوكدیكه بو كونا باتك ظهوریله ایمانه كلەلر (وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ
أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ) دخی یرده یوكسك طاغلر قیلدق تاكه آدمیلرله حركت واضطراب ایتمیه (وَجَعَلْنَا
فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا) ویرده آچق یوللر قیلدق (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) تاكه آدمیلر سفرده یوللری
بوله‌لر (وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا) دخی كوكی دوشمكدن صاقلنمش بردام قیلدق (وَهُمْ
عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ) وكفار قسمی كوكك نشانلرندن یوز چویرمشلردر با وجودكه آنلرك دلائلی
صانعك وجودی وكمال قدرتی اوزره غایتله ظاهردر (وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) وكندودر
شول خالق ذو الجلال كه كیجه‌یی وكوندزی یراتدی (وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) وكونشی وآیی دخی (كُلٌّ
فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) هر بری كونشدن وآیدن برچرخده یچمجی كبی سرعتله یوررلر كتوردیلركه
سرور كائناته عداوت ایدنلر دیرلردی حوادث روزكارك كلمسنی محمد واصحابی اوزره انتظار
ایده‌لم حق سبحانه وتعالی پیغمبرینه تسلیه ویرمك ایچون بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وَمَا جَعَلْنَا
لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ) دخی سندن اسبق برانسانه دنیاده پاینده‌لكی قیلمدق (أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ
الْخَالِدُونَ) پس سن فوت اولسك كندولرمی دنیاده پاینده اولانلردر (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ)
هر جان مرگی داد ایجیدر (وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً) دخی بلا ایله ونعمتله تجربه ایدنك معامله‌سی
كبی سزكله برمعامله ایدرز (وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ) دخی بزم حكمزه دونرسز پس اعمالكز حسبیله

مكافات اولنورسز (وَإِذَا رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی قچن كفر ايدنلر سنی كوررلر (إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا)
سنی ايدنمزلر الا استهزا اولنه جق شی كه ديرلر (أَهَٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ) بوميدر شول كيمسنه كه
معبودلركزی بدلكله يادايدر (وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ) وحال بوكه انلر چوق مرحمتلو خدانك توحيدينه
(هُمْ كَافِرُونَ) كندولر منكردرلر (خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ) بشر مقوله سی تيزلكدن يرادلدی يعنی شتابندن
كويا كه شتابلقدن خلق اولنمشدر (سَأُرِيكُمْ آيَاتِي) يقينده انتقاملری سزه كوسترردم واودنياده
بدر وقعه سی كبی عذابدر ولنوب ده جهنم اشكنجه سيدر (فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ) پس بكا آنك طلبيله عجله
ايتمك (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ) دخی كفار ديرلر عذابك وعده سی نه زمان واقع اولور (إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ) اكر سوزكزده كرچك سويليجيلر دكز (لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) كفر ايدنلر بيلسيديلر (حِينَ
لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ) ولو شيكه نه يوزلرندن آتشی دفع ايتمكه قدرتلری وار (وَلَا عَنْ
ظُهُورِهِمْ) ونه ارقه لرندن (وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ) ونه كندولره ياردم اولنورلر البته عذابك وقوعنی
استعجال ايتمزلردی (بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً) بلكيم وعده انلره فجاءة كلور (فَتَبْهَتُهُمْ) كه كندولرين حيرانده قيلا
(فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا) اندن صكره آنك دوندرمسنه قدرتلری اولماز (وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ) ونه كندولره
مهلت ويرلمش اولنورلر (وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ) دخی تحقيقا كيم سندن اسبق اولان
پيغمبرلر استهزا اولنديلر (فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) پس انلردن كولوب استهزا
ايدنلره كلنلوشنه استهزا ايتدكلری شيئك سزاسی قبلدی (قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَٰنِ) سويله
كيمدر خدانك عذابندن كيجه وكوندز سزی صاقلر (بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ) بلكه انلر پروردكار
لرينك پند ونصيحتندن يوز چورمشلردر (أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا) ياخود انلره معبودلرمی
واركه كندولره اولان منعمزی بجاوز ايدوب عذابمزدن انلری صاقلر (لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ)
معبودلردر بوكمان ايتدكلری بتلر نه كندو جانلرينه ياردم ايتمكه قدرتلری وار (وَلَا هُمْ مِنَّا
يُصْحَبُونَ) ونه انلر بزدن امان ويرلمش قيلنورلر (بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ) بلكه بونلری يعنی
مكه خلقنی وپدرلرينی فراغت عيشله برخوردار قيلدق (حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) تاكه مدت
حياتلری اوزرلرينه اوزانوب مغرور اولديلر برمرتبه ده كيم تصميم ايتمشلردركه اوقاتلری
بوحال اوزره هميشه كچمليدر (أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ) پس بقمزلرمی كه على التحقيق فرمانمز
كفارك زمينه كلوب (نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا) اهل اسلامك غلبه سيله چوره سندن آنی
اكسلتايدرز (أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ) پس كندولری غلبه ايدنلر پيغمبری واهل ايمانی هركز بولمازلر

(قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ) سويله انجق بكا وحی اولنان نسنه ايله سزی قورقتدردم (وَلَا يَسْمَعُ
الصُّمُّ الدُّعَاءَ) وصاغرلر اولانلر چاغرمغی ايشتمزلر (إِذَا مَا يُنْذَرُونَ) قچن تخويف اولنورلر (وَلَئِنْ
مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ) وبی شبهه اكر پروردكارك اشكنجه سندن انلره بر ازنسنه دكر
لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) البته ديرلر ای وای بزه كيم على التحقيق بز كندو جانمزه كفرله
ستم ايتمشلرايدك (وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ) دخی عدل صاحبی اولان ترازولری قورورز (لِيَوْمِ
الْقِيَامَةِ) روز قيامتك سزاسيچون (فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا) پس هرجان بر آز شيله ستم كورمش
قيلنماز (وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ) واكر عمل خردلدن بردانه چكيسی قدر ايسه (أَتَيْنَا بِهَا
آنی كتورورز ترازوی عدلده قيلارز (وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ) وقوللرك اعمالن حساب ايتمكه بز كفايت
ايدیجيلرز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ) دخی تحقيقا كيم بو ايكی سروره ويردك حقی
باطلدن آيريجی كتابی (وَضِيَاءً) وظلام حيرتده ايشغ ويريجی شی (وَذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ) وپرهيزكار
بنده اوله جق نسنه يی يعنی انلره بويله بر كتاب ويردك كه بو صفاته جامعدر (الَّذِينَ يَخْشَوْنَ
رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ) ارباب تقوی شول كيمسه لردركه پروردكارلرندن غائب اولدقلری حالده قورقولر
يعنی خدای ذوالجلالی مشاهده ايتمامشلر ليكن فرمانه امتثال ايدوب اجلال وتعظيم ايدرلر
(وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ) وكندولر قيامتك احوالندن خوف ايدرلر (وَهَٰذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ)
وبو يعنی قرآن عظيم الشان برچوق منفعتلو سوزدر (أَنْزَلْنَاهُ) آنی محمد المصطفی اوزره
ايندردك (أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ) پس سزمی آنی انكار ايدرسز (وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ) دخی
على التحقيق كيم حضرت ابراهيمه طريق صلاحه يول بولمسين ويردك (مِنْ قَبْلُ) حضرت موسی وهروندن
اسبق (وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ) وحال بوكه بز آنك استحقاقنه دانالر ايدك كه اكا اوكونه هدايت احسان
ايدك (إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ) قچن پدرينه وعشيرتنه ديدی (مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ) ندر بو قليقلر
الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ) شول قليقلر كه سز آنلره مجاورلرسز (قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ)
جوابنده ديديلر كه پدرلرمزی انلره پرستش ايدیجيلر بولدق (قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ
مُبِينٍ) حضرت ابراهيم انلره ديدی تحقيقا كه سز وپدرلركز بر آشكارا آزغونلقده ايديكز
(قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ) حضرت ابراهيمه ديديلر آيا سن بزه طوغرولغله كلدك
بلخود سن اوينايانلردنسن (قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) حضرت ابراهيم انلره ديدی بن لعب
ايليجيلردن دكلم بلكه سزك پروردكاركز كوكلر ويرلر خالقيدر (الَّذِي فَطَرَهُنَّ) شول خالق كه

انلری عدمدن وجوده كتوردی (وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ) دخی بن توحیددن مذكور اولان
شیئه اوزره كواهلردنم یعنی تحقیق اوزره اداء شهادت ایدرم كه پروردكاریكز كوكلر و یرك
خالقیدر كتوردیلر كه نمرودیلرك بر بیرام كونلری وار ایدی كیم انده صحرایه چیقوب تماشا ایدرلردی
شهره دوندكلری محل بتخانه لرینه عبور ایدوب مراسم عباداتلرین ادا ایدرلردی چون حضرت ابراهیم
علیه السلام انلرك بریلكیله بتلر خصوصنده مناظره ایتمشدی كندویه دیدیلر كل بزم عیدكا همزه تا كه آیینمز
حسننی مشاهده ایده سن حضرت ابراهیم لا و نعم سویلیوب جوابلرك ویرمكی بعده چیقدقلری دم
ایستدیلر كه كندولرله چیقه خسته لكی بهانه ایدوب چیقمقدن تخلف ایتدی (وَتَاللّٰهِ لَاَكِيدَنَّ
اَصْنَامَكُمْ) واهسته دیدی خدایه قسم كه البته بتلر كزك قیرمسنه جهد ایدرم (بَعْدَ اَنْ تُوَلُّوا
مُدْبِرِينَ) انلردن یوز چویردیكز دن صكره انلره اكسه ویروب عیدكاهه توجه ایتدیككز حالده
(فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا) در عقب الله بر كسر الوب قوللرین پاره پاره قیلدی (اِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ) انجق بتلرك
بیوكنی قیرمیوب كسری بوینته آصدی (لَعَلَّهُمْ اِلَيْهِ يَرْجِعُونَ) تا كه اكا دونوب سؤال ایدهلر كیم شا
بتلری قیردی كیمدر (قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا) قچن عیدكاهدن دونوب بتخانه یه كیروب انی
مشاهده ایتدیلر دیدیلر معبودلریمزه بو ایشی كیم ایشلدی (اِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ) تحقیقا كه
بوكونا جرائت ایدن كمسنه ستمكارلردندر (قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ) حاضر اولانلر نمروده
دیدیلر خلقدن ایشتدك كیم بر یكت انلری بدلكله اكر (يُقَالُ لَهُ اِبْرَاهِيمُ) كا ابراهیم دینلور یعنی
اسم شریفی ابراهیمدر (قَالُوا فَاْتُوا بِهِ عَلٰى اَعْيُنِ النَّاسِ) نمرود و امراسی دیدیلر پس آنی خلقك
كوزلری اوزره كتورك یعنی آنی بو كونه احضار ایدك كه جمله خلقك كوزلری آنی كوره (لَعَلَّهُمْ
يَشْهَدُونَ) تا كه فعلنه یا قولنه خلق شهادت ایده لر بعده حضرت ابراهیمی احضار ایتدیلر
(قَالُوا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يَا اِبْرَاهِيمُ) دیدیلر ای ابراهیم سنمی بو ایشی معبودلریمزه ایشلدك
(قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هٰذَا) حضرت ابراهیم سویلدی بو ایشی بن ایشلمدم بلكیم بیوكلری انی
ایشلدی (فَاسْاَلُوهُمْ اِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ) پس انلردن صورك اكر انلر سویلیشورلرسه (فَرَجَعُوا
اِلٰى اَنْفُسِهِمْ) صكره كندو كندولرینه دونوب یعنی عقوللرینه مراجعت ایدوب (فَقَالُوا اِنَّكُمْ
اَنْتُمُ الظَّالِمُونَ) بری برینه دیدی على التحقیق سز كندوكز ایشیدوب سویلشمیان اشیانك
پرستشنده ستمكارلرسز (ثُمَّ نُكِسُوا عَلٰى رُءُوسِهِمْ) اندن صكره باشلری اوزره دونمش
قیلندیلر یعنی نفسلرینه مراجعه ایتمك سببیله استقامت ایتدكدن صكره مجادله یه

دونوب دیدیلر (لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ) على التحقیق سن ای ابراهیم بیلدك كه بتلر
سوز سویلشمزلر پس نیجه انلردن سؤال ایتمكه بزه امر ایدرسن بعده كه انلر بتلرك عجزینه معترف
اولدیلر (قَالَ اَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) حضرت ابراهیم انلره دیدی پس نیچون خدانك عبادتندن
وازكچوب عبادت ایدرسز (مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ) شول شیئه كه سزه نه بر ازنسنه نفع
ایدر ونه سزه بر ازنسنه زیان ایدر (اُفٍّ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) بدلك و بدبولق سزه
وتكریدن اوزكه پرستش ایتدیككز نسنه لره اولسون (اَفَلَا تَعْقِلُونَ) پس نیچون ایشكزك قبحنی
تعقل ایتمزسز (قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوا اٰلِهَتَكُمْ) چون نمرودیلر مباحثه دن عجز ایتدكلرندن ضرر
ایتمكه شروع ایدوب دیدیلر ابراهیمی یاندرك و اندن انتقام المغله معبودلریكزی منصور قیلك
(اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ) اكر بتلریكزه نصرت ایدیجیلر دیكز پس نمرود فرمان ایتدیكه بر خطیره بنا اولنه
دیوارینك ارتفاعی التمش ارشون اوله تمام اولدقدنصكره آنی اودونله و یاغله طولدروب
ایچنده آتشی اوردیلر در عقب حضرت ابراهیمك اللرین بغلیوب منجنیق آلتیله اتشه صالدیلر حضرت
جبریل كا هواده ایكن دیدی بر حاجتك واری حضرت ابراهیم دیدی وار لیكن سكا دكل جبریل ایتدی پس
حاجتك كیمدر ایسه ایسته حضرت ابراهیم ایتدیكیم حسبی عن سؤالی علمه بحالی چون كمال توكلی اولتو
ماسوادن منقطع اولدی (قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰى اِبْرَاهِيمَ) دیدك ای آتش حضرت
ابراهیم اوزره صاوقلق و سلامتی سبی اول (وَاَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) واكا بر مكر و ایذا ایتشرملك
ایستدیلر اتشده یاندرمغله (فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَخْسَرِينَ) پس كندولرین زیاده زیان بولنلر قیلدق
زیرا ایتدكلری سعی حضرت ابراهیمك كلامنه بر برهان قاطع اولدی كتوردیلر كه قچن خلیل الله
صلوات الله علیه آتشك اورته سینده اولدی على الفور بندلری یانوب اطرافنده انواع ریاحین
بتوب و كنده بر چشمه صو روان اولدی نمرود كوشكك یوقارو سندن بقوب حضرت ابراهیمی و یانده
ملك الظل ایله صحبت ایدركوردی چیغروب دیدی ای ابراهیم سنك تكرك كه بوكونا قدرته مالكدر
اولو تكریدر بن اكا قربانلر ایتسم كرك حضرت ابراهیم اكا جواب ویروب دیدی قربانك حیز قبوله كیمز
اولدیغجه آیینك فراغت ایتمینجه بعض اخبارده كلمشدر كه نمرود درتبیك قربان بوغازلیوب حضرت
ابراهیمی بحیله قیلمقلغی قصد ایدی (وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا) و آنی و قرنداشی اوغلی لوطی انلوك شرندن
قورتردق (اِلَى الْاَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ) شول زمینه كه خلق ایچون بركت صالدق یعنی
كندو عراق زمیننده نقل ایدك انبیا اولان شام زمیننه نقل ایتدك (وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ) و كندوسنه

حضرت اسحاقی بغشلدق (وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً) دخی حضرت یعقوبی اوغلنك اوغلی اولدیغی حالده
(وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ) دخی بونلرك هر برین كوزل عملو قیلدق (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً) وانلری مقتدا
اوله جق كسنه لر قیلدق كه (يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا) فرمانمزله خلقی طریق حقه دعوت ایدرلر (وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ) دخی انلره فرشته ایله خبر كوندردككه كوزل ایشلری ایشلیه لر تا كه خلق
خیر ایشلمسنه رغبت ایده لر (وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ) دخی انلره وحی ایتدك كه نمازی
شرائط وادابیله قیله لر ومال زكوتی ارباب استحقاقه ایصال ایده لر (وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ) وبزه
اخلاصله پرستش ایدیجیلر ایدی (وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا) دخی حضرت لوطه نبوت ودانش ویردك
(وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ) وآنی قورتردق یمان ایشلرك ایشلمسنه مباشرت ایدن
كوی خلقنك شرندن (إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ) تحقیقا كیم انلر حدودی تجاوز ایتمش
كروه ایدیلر (وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا) دخی حضرت لوطی محل رحمتمز اولان بهشته كیرمش قیلدق
(إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) تحقیقا كه اول ذات پاك صلحا زمره سندندر (وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ)
دخی حضرت نوحك احوالنی مذكور قیل قچن بو مذكور اولان پیغمبرلردن اسبق قومی اوزره تكوی یه
دعا ایتدی (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ) پس دعاسن مستجاب قیلدق (فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ)
كه كندوبی واتباعنی ولوقیغودن قورتردق یعنی طوفانك محنتندن انلری خلاص ایتدك (وَنَصَرْنَاهُ
مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) وكندوبی منصور ایدوب حمایت ایتدك شول كروهدن كه آیاتمزه تصدیق
كتورمدیلر (إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ) تحقیقا كه انلر بربد كروه ایدیلر (فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ)
كم كندولرین قوصوده بوغدق (وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ) دخی حضرت داود وسلیمانك اخبارك یاده
كتور منقولدركیم حضرت داود علیه السلام بر كون حكومت ایچون اوتورمشدی ایكی كمسنه حضورینه
كلوب بری دیدیكه یا نبی الله بو كشی بنم اكینمه قیونك قوبی ویروب جمله سن انلر ییدردی خصمندن سؤال
ایلدیكه سوزین تصدیق ایتدی حضرت داود حكم ایتدیكه جمله قیون اكین صاحبنه ویریله حضرت
سلیمانك اون بر یاشنده صبی ایكن بو حكمی مشاهده ایلیجك دیدیكه بو حكمدن وزكه بر حكم اولسیدی
ایكیسنك حقنده یكراك اولوردی پدر بزركوار بو كلامی ایشیدیجه حكملرك كندویه مفوض قیلدی
همان حضرت سلیمان فرمان ایتدیكه قیون اكین صاحبنه بریل مكث ایدوب آنك نماسیله منتفع اوله
وبیر قیون صاحبنه تسلیم اولنوب بر سنه كامله آنك زراعتنه مشغول اوله كیفیتی كالاول
اولدقدنصكره یر اكینله مالكنه رد اولنه وقیون یه سنه چون حدیقه نبوتك كلندن بو حكم

عجیب صادر اولدی خدای عز وجل جیب اكرهنه فرمان ایتدیكه انلرك احوالن مذكور قیل (إِذْ يَحْكُمَانِ
فِي الْحَرْثِ) قچن اكین خصوصنده حكومت ایدرلردی (إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ) اول وقتكه كروهك
قیونی ایچنده منتشر اولوب كیجه انی یدی (وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ) وبز حكومتلرینه دانا ایدك
(فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ) پس حكومتی حضرت سلیمانه آڭلاتدردق (وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا) وهر برینه
اوغوله وپدره پیغمبرلك وامور دینیه ده دانش ویردك (وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُودَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ) دخی
طاغلری رام ایتدك اول حالده كه حضرت داودله بالاتفاق خدایی تقدیس وتنزیه ایدرلر
(وَالطَّيْرَ) دخی قوش مقوله سن اول كیفیتا وزره مسخر قیلدق (وَكُنَّا فَاعِلِينَ) وبو كونا اشیای
ز ایدیجیلر ایدك پس بزدن بویله شیء صدوری ایسه مستبعد كلدر واكرچه فكرده بو برامر
بعیددر (وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ) دخی اكا زرهلرك ایشلمسین وكرمك سزكچون
(لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ) تا كه اول زرهلر دشمنكزك سلاحندن سزی حفظ ایده (فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ)
پس سز شكر ایدیجیلرمیسز یعنی بو كونه نعمتلرك مقابله سنده خدا ایچون واجلاله مدح وثنا ایدك
(وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي) دخی حضرت سلیمانه یلی شدتلو اسرایكن مسخر قیلدق كه تختنی
برآز مدتله برآیلق یوله كوتورر (بِأَمْرِهِ) خواهشیله كیدر (إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا) اول
یره كه ایچنده چوق نفعلو اشیا قیلدق واول شام زمینیدر مختار القصصده كتوردیكیم
حضرت سلیمان علیه السلام شام زمیننده دوشن تدمر نام شهردن بساطه بنوب یل آنی
فارس اقلیمنده دوشن اصطخر نام شهره قیلوله وقتنده كوتوردی اندن جماعتیله بساط اوزره
بنوب اخشام خراسانده دوشن كابل شهرینه واصل اولوردی كیجه انده مكث ایدوب صباح ترتیب
سابق اوزره تدمره كلوردی (وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ) وبز هر نسنه نك حقیقتنه دانالر ایدك پس
مقتضای حكمت اوزره اشیایی اجرا ایدرز (وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ) دخی اكا مسخر
قیلدق دیولردن شول كیمسنه لری كه دریالرده باتوب نفیس اولان اشیایی كندو ایچون چیقاردرلر
(وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَٰلِكَ) دخی غوص اتلقدن وزكه كندو ایچون ایشلر ایشلرلر شهرلرك بناسی وغریب
اولان صنایع كبی (وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ) وبز انلره نگهبانلر ایدك تا كه فرمان سلیماندن تجاوز
ایتمیه لر (وَأَيُّوبَ) دخی حضرت ایوبك سركذشتنی یاده كتور بیلمك كركدركیم حضرت ایوب
علیه السلام رومی ایدی نسبی اسحق علیه السلامه واوغلی عیصه متصل ایدی حق جل وعلا
اكا خیلی اموال واولاد وانعام ایتمشدی بعده حق سبحانه وتعالی انواع محنتلره كندوبی مبتلا قیلدیكه

دوه لرك برصاعقهٔ سماویه اهلاك ایتدی وقیونی سیل سبیله کردابا فنایه دوشدی وزرعی
ریح عاصفله نابود اولدی وایکی اوغلی واوچ قیزی اوزره دیوار دوشوب آلتنده قالدیلر و
مبارك جسدنده عظیم یاره لر پیدا اولدیکه جمیع خلق کندوسندن نفرت ایتدی انجق قاریسی
حضرت یوسفك اوغلی افرایمك قزی رحمه خاتون خدمتنده طوردی بو حال اوزره یدی ییل ویدی
آی ویدی کون ویدی ساعت قالدی وبرکون وبرساعت اللهٔ شکوی ایله مخلقه آچلمدی پس حق جل
وعلا سید الکونینه تسلیه ویرمك ایچون وامتنه بلا اوزره صبر ایتمكك کیفیتنی تعلیم
ایتمك ایچون حبیبنه فرمان ایدیکه ایوبك سرگذشتنی ذکر ایله (اذ نادی ربه) اول وقتکه پروردکارینی
چیغردی (انی مسنی الضر) علی التحقیق کیمه بن رنج ومحنت بکا دکدی (وانت ارحم الراحمین) وسن
اسرکیانلرك زیاده اسرکیجیسیسن (فاستجبنا له) درعقب دعاسن کندوسنك بز قبول
ایدوب (فکشفنا ما به من ضر) رنج والمدن وجودنده اولان شیئی قالدردق (وآتیناه اهله
واولادینی احیا ایدوب کندویه ویردك (ومثلهم معهم) وانلر ایله انلر کبی اولاد کندویه ویردك که
کندولره مانند اولان کندولرندن حاصل اولدی (رحمة من عندنا) حضرت ایوبه قیمزدن رحمتا ولمق
ایچون (وذکری للعابدین) وعبادت ایدنلره پند اولمق ایچون (واسمعیل وادریس وذا الکفل)
دخی حضرت اسمعیلی وحضرت ادریسی ونصیبا یه سن یعنی الیاسی یاده کتور (کل من الصابرین)
بونلرك هر بری مصائب اوزره وتکالیف شاقه اوزره صبر ایدنلردندر (وادخلناهم فی رحمتنا)
وانلری نعم اخرویه اولان رحمتمزه داخل قیلدق (انهم من الصالحین) بلاشبهه انلر اعمال خیرده رتبهٔ
کماله ایریشنلردر (وذا النون اذ ذهب مغاضبا) دخی مذکور قیل بالق ایه سنك ماجراسنی اول وقتکه
کندو جماعتنه خشمناك اولوب کتدی (فظن ان لن نقدر علیه) پس کمان ایتدیکه بز اوزرینه
طارلق ایتمزز اندن صکره بز کندوبی دریایه اتوب بالق قارننده محبوس قیلدق (فنادی فی الظلمات)
پس قرنلقلرده یعنی دریانك وبطن حوتك وکیجه نك قرنلقلرنده چیغردیکه (ان لا اله الا انت)
تحقیقا شان بودرکه اکواندن سندن اوزکه بردرست معبود یوقدر (سبحانك) سن شوائب
نقصدن منزهسن (انی کنت من الظالمین) بی شبهه بن ستمکارلردن ایدم (فاستجبنا له ونجیناه
من الغم) درعقب بز آنك دعاسن مستجاب قیلوب کندوبی قیغودن قورتردق که درت ساعت
بالغك قارننده طوردقدنصکره کندوبی دریا کنارنده قذف ایتدی (وکذلك ننجی المؤمنین)
ونته که حضرت یونسی اوزکه غمدن قورتردق اهل ایمانی قورترز بر غمومدنکه ازاله سینه

خدایه دعا ایدرلر (وزکریا اذ نادی ربه) دخی حضرت زکریانك احوالنی یاد ایت قچن پروردکارك
چیغروب دیدی (رب لا تذرنی فردا) یا الهی بنی تنها قویمه یعنی بکا براوغول احسان ایت که بکا وارث اوله
(وانت خیر الوارثین) وسن وارث اولانلرك یکرکیسن پس اگرچه بکا برمیراث الیجی اوغول احسان ایتمزسن
پاکه یوقدر (فاستجبنا له ووهبنا له یحیی) صکره دعاسن کا بز مستجاب قیلوب یحیی نام
براوغولی کا بغشلدق (واصلحنا له زوجه) وکندویه قاریسی قصر ایکن ولادت ایچون
یارر قیلدق (انهم کانوا یسارعون فی الخیرات) تحقیقا که مذکور اولان سرورلر ایو ایشلر
ایشلمسنده شتاب ایدرلردی (ویدعوننا رغبا ورهبا) دخی ثوابه رغبت ایتدکلری اجلدن
وعقابدن ملاحظه ایتدکلرندن ناوتری بزه دعا ایدرلردی (وکانوا لنا خاشعین) دخی بزه
متضرع ومتذلل ایدیلر (والتی احصنت فرجها) دخی مذکور قیل شول خاتونی که حلال وحرامدن
فرجنی حفظ ایتدی (فنفخنا فیها من روحنا) پس روحمزدن ایچنده اوفوردك یعنی فرمانمز
صدور ایدن روحدن قارننده حضرت عیسایی زنده قیلدق (وجعلناها وابنها آیة للعالمین)
وکندوسنك واوغلنك حالنی خلق ایچون براولو علامت قیلدقکه کمال قدرتمزه دلالت ایدر (ان
هذه امتکم) تحقیقا که بو یعنی ملت توحید واسلام سزك ملتکزدر پس اوزرینه استقامت
ایدك (امة واحدة) بریکانه ملت یعنی اصلا ایچنده اختلاف یوقدر جمله انبیانك اصولنده
متفقدرلر (وانا ربکم) وبن سزك پروردکاریکزم (فاعبدون) پس بکا پرستش ایدك
(وتقطعوا امرهم بینهم) وامم سالفه ایشلرین آرالرنده کسدیلر یعنی دین بابنده بلوك بلوك
اولدیلر بر بلوکلری وبربلوکلرك تکفیر ایدر (کل الینا راجعون) هر بلوکلر بزم حکممزه دونجیلردر
ایتدکلری اعمالك مکافاتك بز ویرورز (فمن یعمل من الصالحات) پس هر کیم کوزل ایشلردن
ایش ایشلر (وهو مؤمن) وحال بوکه کندوسی ایمانه کلمشدر (فلا کفران لسعیه) البته
چالشمسنه ایترمك یوقدر (وانا له کاتبون) وبی شبهه بز اکا یازیجیلرز یعنی صحیفهٔ اعمالنده
آنی اثبات ایدرز (وحرام علی قریة اهلکناها) دخی برکویه اوزره که بز انلرك اهلاکنه حکم
ایتمشزدر عمل صالح وسعی مشکور حرامدر (انهم لا یرجعون) زیرا علی التحقیق انلر کفردن رجوع
ایتمزلر (حتی اذا فتحت یأجوج ومأجوج) اول وقته دکینکه قیامت علامتی اولان سد یأجوج
ومأجوج آچلدقده (وهم من کل حدب ینسلون) واول ایکی طائفه هر یوکسك یردن شتاب
ایدوب کلورلر (واقترب الوعد الحق) ودرست اولان وعده یعنی قیامتك وقوعی یقین

اولیجق (فَاِذَا هِیَ شَاخِصَةٌ اَبْصَارُ الَّذِینَ كَفَرُوا) والحاصل همان شان بوكه كفر ایدنلرك كوزلری
شدت هولدن آچیق قالوب دیرلر (یَا وَیْلَنَا قَدْ كُنَّا فِی غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا) ای وای بزه كیم علی التحقیق
بز بو حالدن بر غفلتده ایدك (بَلْ كُنَّا ظَالِمِینَ) بلكه كندو جانلریمزه ستم ایدیجیلر ایدك كه بز كلام
پیغمبرلرك سوزك ایشتمدك (اِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) تحقیقا كه سز ای مشركلر و تكریدن
اوزكه عبادت ایتدیككز نسنه‌لر (حَصَبُ جَهَنَّمَ) در دوزخك یاقجق نسنه‌لریسز (اَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ)
البته سز اكا وارد ایدیجیلرسز (لَوْ كَانَ هٰؤُلَاءِ آلِهَةً) اكر اول پتلر معبودلر اولسیدیلر (مَا وَرَدُوهَا)
اكا كیرمزلردی زیرا معبود اولان كندوسی تعذیب ایدر نه انكه معذب اولور (وَكُلٌّ فِیهَا خَالِدُونَ)
و دوكلی بت و بت پرست دوزخده علی الدوام اقامت ایدیجیلردر (لَهُمْ فِیهَا زَفِیرٌ) كفاره دوزخ
ایچنده ناله و فریاد وار (وَهُمْ فِیهَا لَا یَسْمَعُونَ) كندولر انك ایچنده بر سوز ایشتمزلر كه انكله مسرور
اولورلر (اِنَّ الَّذِینَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنٰی) تحقیقا شول كیمسه‌لر كه بزدن كندولره كوزل خصلت
یعنی سعادت سبقت ایتدی (اُولٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ) اول كروه دوزخدن اوزاقلنمش قیلنورلر (لَا
یَسْمَعُونَ حَسِیسَهَا) انك آوازین ایشتمزلر (وَهُمْ فِی مَا اشْتَهَتْ اَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ) و كندولر نفسلری
آرزو ایتدیكی نسنه‌ده دائمدرلر اصلا اندن منفك اولمازلر (لَا یَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ) كندولرین
محزون قیلمز بیوك قورقو اول نفخهٔ ثانیه‌در (وَتَتَلَقّٰیهُمُ الْمَلٰئِكَةُ) و تهنیه ایتمك
ایچون فرشته‌لر كندولره قارشو واروب دیرلر (هٰذَا یَوْمُكُمُ الَّذِی كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) بو سزك كونكزدر
شول كونكه دنیاده سزه انكله وعد اولنوردیكز (یَوْمَ نَطْوِی السَّمَاءَ كَطَیِّ السِّجِلِّ) خاطره كتور
اول كونیكه كوكی بوكرز طومارك بوكلسی كبی بوردقلر (لِلْكُتُبِ) ایچنده یازیلان معانی مصلحتی
ایچون (كَمَا بَدَاْنَا اَوَّلَ خَلْقٍ نُعِیدُهُ) ابتدا یراتدیغمز اشیایی دوندروروز بر دوندرمك ابتدا
ایجاد ایتدیككز كبی (وَعْدًا) خلقك اعاده سن درست وعد ایتدك (عَلَیْنَا) كه اتمامی اوزریمزه‌دور
(اِنَّا كُنَّا فَاعِلِینَ) بی شك كیم بز انی ایشلیجیلر ایدك (وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِی الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ) دخی تحقیقا كیم
زبورده توراتدنصكره یازدقكه (اَنَّ الْاَرْضَ یَرِثُهَا عِبَادِیَ الصَّالِحُونَ) بی شبهه كیم بهشت
برینك زمینی كوزل عملو اولان قوللرم اكا وارث اولور (اِنَّ فِی هٰذَا لَبَلَاغًا) تحقیقا كه بو مذكور
اولان پند و نصیحتلرده بر كفایت وار (لِقَوْمٍ عَابِدِینَ) بر كروهه كه همتلرین عبادته صرف ایدرلر
(وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِینَ) دخی سنی كوندرمدك الا خلق ایچون بر رحمت زیرا كندولره
كوندردیكك شی سعادتلرینه سببدر و امور معاش و معادلرین اصلاح ایتمكه موجبدر

(قُلْ اِنَّمَا یُوحٰی اِلَیَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ) سویله بوندن اوزكه بر نسنه یوقدر كیم بكا وحی اولنور كه
معبودكز یالكز بر معبوددر (فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) پس سز عبادتده اخلاص ایلیجیلرمیسز (فَاِنْ تَوَلَّوْا)
بو سوزدنصكره توحیددن یوز چویررلرسه (فَقُلْ آذَنْتُكُمْ) انلره سویله مأمور اولدیغم شیئی
سزه بیلدردم (عَلٰی سَوَاءٍ) بن و سز آنی بیلمده برابر اولدیغمز حالده (وَاِنْ اَدْرِی اَقَرِیبٌ اَمْ بَعِیدٌ مَا تُوعَدُونَ)
دخی بیلمم كه یقینمیدر یا اوزاقمیدر حشر و نشردن موعود اولدیغكز شی (اِنَّهُ یَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ)
تحقیقا كه خدا عز و جل سوزدن آشكارا اولانی نسنه‌یی بیلور یعنی دین اسلامده آشكارا
قیلدیغكز طعنی بیلور (وَیَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ) دخی اهل اسلامه كیزلی قیلدیغكز حقد و حسدی
بیلور (وَاِنْ اَدْرِی لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ) دخی بیلمم كه شاید عقابكزك تأخیری سزكچون بر استدراج
اوله (وَمَتَاعٌ اِلٰی حِینٍ) و شاید انك تأخیری سزكچون بر برخوردارلق اوله بر معین مدته دك
(قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ) حضرت رسول اكرم دیدیكه ای پروردكارم بنمله مكه خلقی آراسنده طوغرو
حكم ایت (وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ) دخی پروردكاریمز چوق رحمتلو اولاندر (الْمُسْتَعَانُ) كندوسندن
یاردم طلب اولنان (عَلٰی مَا تَصِفُونَ) شول نسنه اوزره كه سز وصف ایدرسز دیرسز كیم موعود
اولان عذاب حق اولسیدی ظهوره كلوردی و اسلامك شوكتی بش اون كونده تملی یوقدر و بو كا كوره ناسزا سوزلر

سورة الحج مدنیة وهی ثمان وسبعون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یَا اَیُّهَا النَّاسُ) ای مقام تكلیفه ایرشمش كسنه‌لر (اتَّقُوا رَبَّكُمْ) پروردكاركزك عذابندن صاقنوك
(اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَیْءٌ عَظِیمٌ) كه بی شبهه قیامتك زلزله‌سی بر اولو نسنه‌در (یَوْمَ تَرَوْنَهَا) اول كونكه
آنی كورورسز (تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا اَرْضَعَتْ) هر سود ویریجی قاری سود ویردیكی نسنه‌دن بیخبر اولوب
آنی اونودر (وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا) و هر یوكلی یه‌سی یوكنی براغور یعنی آنك هیبتندن هر كبه
قاری حملن وضع ایدر (وَتَرَی النَّاسَ سُكَارٰی) و خلقی سرخوش كبی كورورسن (وَمَا هُمْ بِسُكَارٰی)
و حقیقتده انلر هیچ سرخوش دكلدرلر (وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِیدٌ) و لیكن خدانك شكنجه‌سی
قتیدركه عقللرینی و جرئت و تمییزلرین كیدرمشدر (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ یُجَادِلُ فِی اللّٰهِ بِغَیْرِ عِلْمٍ) دخی
خلقدن شول كیمسه واركه تكرینك كتابی شاننده مجادله ایدر دانشی یوغیكن نضر بن الحارث
كبی كه قرآن حقنده اساطیر الاولین دیردی (وَیَتَّبِعُ كُلَّ شَیْطَانٍ مَرِیدٍ) و هر سركش دیوه پیرولك
ایدر (كُتِبَ عَلَیْهِ) اول دیو اوزره لوح محفوظده یازلدیكیم (اَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ) علی التحقیق

شان بوکه هر کیمه کادوستلق ایدوب اتباع ایدر (فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ) محققدرکه اول دیوانی گمراه ایدر
(وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) ویانمش اتشك اشكنجه سنه اكا یول كوستررد (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ
كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ) ای بشر مقوله سی اكر حشر ونشر جهتندن برشكده دوشدیكزكه دیرسز
ایا ممكن ومقدوردركه انسان ترابا ولدقدنصكره بردخی دونه (فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ
بی شبهه ابتدا پدریكزی طپراقدن یراتدق یعنی بدء ایجادیكزه تفكر ایدككه اول شبهه كزی
كیدررتدرر (ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ) پدركزی طپراقدن خلق ایتدكدنصكره سزی منی صوییندن یراندق
(ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ) صكره برطوكمش قاندن (ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ) بعده برات پارهسندن (مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ)
یاردلشی تمام اولمش ویا ردلشی تمام اولمامش (لِنُبَيِّنَ لَكُمْ) تاكه بوندیجله قدرتمزی سزه
بیان ایدرز (وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ) و رحملرده طوتدوررز اول شیئ كه طورمسین
ایسترز (إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى) برمعین مدته دك واوطوغمق وقتیدر (ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا) صكره
انالریكزدن قارنتدن سزی كوچك اوشاقچیقاررز (ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ) فحوای كلامدن
مستفاداولان فعله علتدر تقدیری اول قرار واخراج اولدی تاكه قوتكزه كمالكره ایرشه سز
ولفظ ثم ربطی ولان تراخی افاده ایدر (وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى) دخی سزدن شول شخص واركه
بلوغ محلنده یااندن اول دارآخرته انتقال اولنور (وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ) دخی سزدن شول
كیمسه واركه یاشنك آچقركنه دونمش قیلنوروا و فرتوتلق سنیدر (لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ
شَيْئًا) تاكه بیلكیدنصكره برنسنه بیلمیه یعنی اوازطفلو تیداولان سخافت عقل قلت فهمه دونه
(وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً) دخی یراولمش قورمش كوررسن (فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) پس قچنكیم
اوزرینه صوی ایندررز (اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ) اوتلغله جنبش ایدوب شیشر (وَأَنْبَتَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ) ونباتاتك هرتازه وترصنفندن بتوردی (ذَلِكَ) بومذكور اولان اشیا انسانك
اطوار مختلفه ده خلقتی ولحوال متضادیه تحویل ولنمسی وزمینك اولدكدنصكره احیا اولنمسی
(بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) اول سبیله دركه ایزد ذو الجلال كند وذاتنده ثابت ومستحق اولان صفات
كمالدر (وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَى) واوجهتله دركه على التحقیق كند وسی اولمشلرزنده قیلار (وَأَنَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) وآنك ایچونكه بلاشبهه كندوسی هرنسنه اوزره توانادر (وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ
واندنا وتریكه قیامت البته كلجكدر (لَا رَيْبَ فِيهَا) كلمسنده شك یوقدر (وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ
مَنْ فِي الْقُبُورِ) واول سبیله دركه یكانه خدای ذو الجلال كورلرده اولان كسنه لری زنده

قیلوب كوندررر (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دخی خلقدن شول كیمسه واركه خدانك قدرتنده
مجادله ایدر (بِغَيْرِ عِلْمٍ) دانشسز (وَلَا هُدًى) ودلیلسزكه مقصده یول كوستره (وَلَا كِتَابٍ
مُنِيرٍ) وروشنلك ویریجی كتابسزكه انكله صوابی خطادن تمییز ایده یعنی مجادله سنده اصلا
برسندا یدنه جك نسنه سی یوقدر انجق تقلید محضله مباحثه ایدر (ثَانِيَ عِطْفِهِ) یانك چویرمش
ایكن یعنی متكبر اولدیغی حالده مجادله ایدر (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) تاكه خلقی خدانك یولندن
گمراه ایده (لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ) اكا بوجهانده رسوالق وار (وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ)
وروز قیامتده اكا یانمق اشكنجه سن داندررزكند ویه دینلمش ایكن (ذَلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ)
بواشكنجه نك داتمسی الكری ایلروكوندردیكی نسنه سببیله در (وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) واندن
اوتریدركیم على التحقیق تكری تعالى قوللرینه ستم ایلیجی دكلدر منقولدركه اعرابدن بركروه
مدینه یه كلوب شرف اسلامله مشرف اولدیلر پس انلردن هركیمكه بدنی صاغ اولوب آتی بركوزل
طای یاقنجوق طوغروب وقاریسی بركوزل اوغلان كتوروب مالی چوق اولوردی دیردی بن دین اسلامه
كیردن او زكه برشیئ كورمدم ودیننده ثابت اولوردی واكر قضیه برعكس اولوردی سویلردی دین اسلامه
بدلكدن اوزكه برنسنه بولمدم دخی والعیاذ بالله مرتد اولوردی حق سبحانه وتعالى انلرك احوالندن
خبر ایدوب بیوردی (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ) دخی آدمیلردن شول كیمسه واركه تكری
تعالى یه برطرف اوزره عبادت ایدر یعنی دیننده ثابت وتمكنی یوقدر شول كیمسه یه بكزركه عسكرك
برطرفنده اولوب ظفر وقتنده طورر صنقلق محلنده قرار ایدر (فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ) پس كنده
برایولك دكوسه انكله برقرار اولور (وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ) واكر كندویه بریمانلق دكر (انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ)
یوزی اوزره دونر یعنی مرتد اولوب كلدیكی یوله عودت ایدر (خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ) عصمتی كیتمكله
وعملی محبط اولمغله ایكی جهانی اوتوزدی (ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) ایكی جهانك اوتوزمسی كندودر
هویدا اوتوزمق (يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ) تكریدن اوزكه شول نسنه یه
عبادت ایدركه نه كندویه زیان ایدر ونه كندویه نفع یتشدرر (ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) ول
عبادت كندودراوزاق كمراهلق (يَدْعُو لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ) قیامت كوننده كافر فریاد
ایدوب سویلر شول كیمسه كه ضرری نفعدن یقیندر (لَبِئْسَ الْمَوْلَى) البته اوكوناكیمسه بدیار دمجیدر
(وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ) وغایتله یمان مصاحبدر (إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
تحقیقا كه تكری تعالى كیوردر شول كیمسه لریكه ایمانه كلوب كوزل عملر ایشلدیلر

جنات تجری من تحتها الانهار) بر باغلره که اشجاری آلتندن ایرمقلر آقر (ان الله یفعل ما یرید) بی شبهه
ایزد عز وجلّه ایستدیکی نسنه یی ایشلر پس بر کیمسه اکا مانع اولماز اکر مطیع مثاب ایدر و عاصی یی
معذّب ایدر سه کوردیلرکه اهل اسلامدن بر کروه استعجال ایلدیلر و مشرکلر اوزره شدّت اجلندن خدانک
نصرتنی استبطا ایدیلر حق سبحانه وتعالی بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (من کان یظن ان لن ینصره الله فی الدنیا
والاخرة) هر کیم کمان ایدر ایسه که حق تعالی پیغمبرینه ایکی جهانده یاردم ایتمز (فلیمدد بسبب الی السماء
پس اوجاغه کید دیمک ایچون خانه سنک طامنه بر ایپ اوزادوب کندو بوینکه اصسون (ثم لیقطع
صکره کندو صسی بوغسون (فلینظر هل یذهبن کیده ما یغیظ) اندن صکره کندو نفسنده تصوّر ایدوب
بقسون ایدوکی حیله اجغک کیدردی (وکذلک) دخی شونکه بو آیتی بیان ایدوب و واضح قیلدق (انزلناه
آیات بینات) قرآنی احکام و اخبارده اشکار آیتلر ایندردک (وان الله یهدی من یرید) دخی شان
بودرکه علی التحقیق خدای لایزال ایستدوکی کسنه یه طوغرو یول کوسترر (ان الذین آمنوا والذین
هادوا والصابئین والنصاری والمجوس والذین اشرکوا) تحقیقا که بو مذکور اولان کروهلر
ان الله یفصل بینهم یوم القیمة) بی شک حق سبحانه وتعالی انلرک آراسنده روز قیامتده حکومت
ایدوب محقی مبطلدن آیرور (ان الله علی کل شیء شهید) بلاشبهه کیم ایزد ذوالجلال هر نسنه اوزره
کواه و جمله نک احوالندن آکاهدر (الم تر ان الله یسجد له من فی السموات ومن فی الارض والشمس
والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب) بقمز میسن کیم علی التحقیق خدای ذوالجلاله بو اولان اشیاء
کندو قدرتنه رام اولورلر (وکثیر من الناس) دخی خلقدن چوق کیمسه وارکه کندویه سجده
طاعت کتورورلر (وکثیر حق علیه العذاب) دخی خلقدن چوق کیمسه وارکه کفری سببیله اوزرینه
اشکنجه لازم اولدی (ومن یهن الله فما له من مکرم) و هر کیمی که ایزد ذوالجلال خوار و حقیر
ایدر آنی بر کیمسه عزیز ایتمز (ان الله یفعل ما یشاء) بی شبهه کیم خدا عز وجل ایستدوکی نسنه یی
ایشلر کوردیلرکه یهود طائفه سی اهل اسلام ایله بر زمره سیله خصومت و جدال ایدوب دیدیلر بزم کتابمز
سزک کتابکزدن اقدم و پیغمبرمز سزک پیغمبریکزدن اقدمدر پس خدایه بز سزدن احقّز اهل ایمان دیدیلر
بز اکا سزدن سزاوارز زیرا بز محمد المصطفی یه و سزک پیغمبریکزه تصدیق کتوردک و جمله کتب
سماویه یه دخی ایمان ایتدک و سز بزم کتابمزه و پیغمبرمزه طوغرو لغین بیلدکدنصکره حسد یوزندن
حق اولدقلرک انکار ایتدیکز پس حق جلّ وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (هذان خصمان) بو ایکی
کروه دشمنلردرکه (اختصموا فی ربهم) پروردکارلرینک دیننده خصومت ایتدیلر (فالذین کفروا

پس شول کیمسه لرکه کفر ایتدیلر (قطعت لهم ثیاب من نار) کوده لرینه کوره کندولره آتشدن
کوملکلر کسلدی یعنی دوزخک آتشی وجودلرین قبلار نتکه کوملک انسانک وجودن قبلار
یصب من فوق رؤسهم الحمیم) باشلری اوستندن حمیم اسی صو دوکیلور که (یصهر به ما فی بطونهم
والجلود) انکله قارنلرنده اولان اشیا و دریلری اریمش قیلنور (ولهم مقامع من حدید) و تعذیب
اولندقلرنده کندولر ایچون تیموردن کورزلر وار (کلما ارادوا ان یخرجوا منها من غم) هرکاهکه قصد
جهنمدن آتشدن چیقمغه ایسترلر (اعیدوا فیها) انک ایچنه دونمش قیلنورلر (وذوقوا عذاب
الحریق) و کندولره دینلوریا تمغک اشکنجه سن دادک (ان الله یدخل الذین آمنوا وعملوا الصالحات
جنات تجری من تحتها الانهار) تحقیقا که خداء عز وجل کندو یه ایمان کتورنلری و کوزل عمللر
ایشلیانلری داخل قیلادر بر باغلره که اشجاری آلتندن ایرمقلر آقر (یحلون فیها من اساور
من ذهب) آنک ایچنده آلتوندن اولمش بلزکلردن بزنمش قیلنورلر (ولؤلؤا) و اینجو ایله دخی آراسته
قیلنورلر (ولباسهم فیها حریر) و ایچنده کیجکلری ابریشمدر حدیث شریفده وارد اولمشدر که دنیاده
حریر کینلر آخرتده آنی کیمزلر و آنلردن مراد امتک کشیلریدر زیرا قادینلره آنک کیمسی جائزدر (وهدوا
الی الطیب من القول) دخی سوزدن پاک اولان شیئه هدایت اولندیلر و او سوزلر که الحمد
لله الذی صدقنا وعده (وهدوا الی صراط الحمید) دخی مآل و عاقبتی مدح اولنه جق طریقه هدایت
قیلندیلر و او دین اسلامدر (ان الذین کفروا ویصدون عن سبیل الله والمسجد الحرام) تحقیقا
شول کیمسه لرکه کفر ایدوب خلق خدانک یولندن و محترم اولان مسجدک طوافندن منع ایدرلر
کندولر تعذیب اولنورلر (الذی جعلناه للناس) شول مسجدکه کندوی جمیع خلقه قیلدق
سواء العاکف فیه والباد) ایچنده اقامت ایدن و طشره دن کلان برادرلر یعنی غریب و ایچنده
ساکن اولان مناسکی ادا ایتمده مساویلردر (ومن یرد فیه) و هر کیم ایچنده برادنی شیء ایستیه
بالحاد بظلم) ستم ایتمکله حقدن مائل اولدیغی حالده (نذقه من عذاب الیم) بر دردناک
اشکنجه دن اکا داددررز (واذ بوأنا لابراهیم مکان البیت) دخی یاد ایت اول وقتکه حضرت
ابراهیمه کعبه خانه سنک مکانی تعیین ایدوب بانی کندویه سکنی ایده جک یر قیلدق یعنی اکا
انده عبادت ایتمسیچون فرمان ایدوب دیدک (ان لا تشرک بی شیئا) بکا بر نسنه اورتاق قیلمه زیرا
اورتاقدن ذاتم منزه و مقدسدر (وطهر بیتی) دخی خانه می بتلردن و مردار اشیادن پاک قیل
للطائفین) اطرافنده طولنانلر ایچون (والقائمین والرکع السجود) و نماز قیلانلر ایچون

(وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ) دخی خلق اراسنده حجك دعوتیله چیغر (يَأْتُوكَ رِجَالًا) سكا پیاده كلورلر
(وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ) وهر بر زبون دوه اوزره (يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ) كه اول زبون دوه‌لر هر بری
اوزاق یردن كلورلر حاصل كلام بوكه خلقی حج شریفه دعوت ایت انلر كا پیاده وبنمش كلورلر
(لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ) تاكه كندولر ایچون دینیه ودنیویه اوله جق منفعتلره حاضر اوله‌لر (وَيَذْكُرُوا
اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ) وتاكه بیلنمش كونلرده خدانك اسم شریفنی اكه‌لر یعنی ذی الحجه نك
اون كوننده (عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم) شول نسنه اوزره كه كندولره روزی قیلدك (مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ)
لسانسز اولان طوارلردن یعنی حجه كلمنك فائده سی بوكه منفعت تحصیل ایدرلر وقربانلری
تهیئه وذبح محلنده تكرینك اسمك اكرلر (فَكُلُوا مِنْهَا) پس انلرك اندن ییك (وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ
الْفَقِيرَ) والی طاریو خسله اندن ییدرك (ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ) صكره احلال محلنده طرناقلرین
كسمسیله وقولتق آلتك یونمسیله وسحلرین زائل قیلسونلر (وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ) ونفسلری
اوزره لازم قیلدقلری یونسنه لره ایفا ایتسونلر (وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ) وتاكه ظالملرك
تسلطندن ازاد اولان خانه یه زیاده طواف ایتسونلر (ذَٰلِكَ) مبتداء محذوفه خبردر یعنی ایش
اولدر وبو لفظ وامثالی ایكی كلامك اراسنده فصل ایتمك ایچون ایراد اولنور (وَمَن يُعَظِّمْ
حُرُمَاتِ اللَّهِ) دخی هر كیم تكرینك احكامنی تعظیم ایدر (فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ) اول تعظیم ایتمك كندویه
خیرلودر ثواب جهتندن (عِندَ رَبِّهِ) پروردكاری قتنده (وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ) دخی
قیون وكچی وصغر ودوه نك یمسی سزه حلال قیلندی (إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ) مكر اول شیء كه تحریمی
اوزریكزه اوقنور كه آنك یمسی سزه روا دكلدر لحم میته وبتلر ایچون ذبح اولنان حیوانك انی كه
بیانی سبقت ایتدی (فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ) پس حرامدارلق اولان بتلرك عبادتندن اجتناب
ایدك (وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ) دخی یالان سوزدن صاقنوك (حُنَفَاءَ لِلَّهِ) ایزد ذوالجلاله
مخلص اولدیغكز حالده (غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ) كندویه اورتاق طوتمشلر ایكن (وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ)
وهر كیم خدایه اورتاق قیلار (فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ) كویا كوكدن دوشوب قوش
كندویی قپار (أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ) یا كویا كه یل كندویی بر اوزاق یرده صالر یعنی
هر كیم اوج ایماندن حضیض كفره دوشر بلا شبهه هوای نفس آنی پریشان وپامال قیلار یا وسوسه
شیطانیه ریحی كندویی وادی ضلالته براقوب نابود قیلار (ذَٰلِكَ) ایش اولكه مذكور
اولدی (وَمَن يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ) وهر كیم تكرینك نشانلرینی یعنی حجك مناسكن تعظیم

ایدر (فَإِنَّهَا مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ) بی شبهه كه اول تعظیم ایتمك كوكللرك تقواسندن صادر
اولمشدر (لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) قربان اوله جق طوارلرده سزه منفعت وار سودندن وتوسلندن
ویوندن ویوكلتدرمسندن (إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) بر معین وقته دك كه نحر وقتیدر (ثُمَّ
مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ) صكره بوغازلنجق وقتی طوفانده غرقدن ازاد اولان خانه یه یتشنجیه دك
(وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا) دخی ارباب ادیاندن هر بر كروهه بر قربان قیلدقكه انكله خدایه
تقرب ایدرلر (لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) تاكه ذبح محلنده خدانك اسم شریفنی اكرلر (عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم
شول نسنه اوزره كه تكری تعالی كندولره روزی قیلدی (مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) دلسز اولان
طوارلردن (فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ) پس معبودكز بر معبوددر (فَلَهُ أَسْلِمُوا) پس انكا مطیع ومنقاد اولك
وقربانلركزی شرك ایله ملوث ایتمك (وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ) وارباب تواضعه بهشت جاودانك
كیرمسیله مژده ویر (الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ) شول ارباب تواضع كه قچن ایزد ذوالجلال
اكلوور اشراق اشعۀ جلالك هیبتندن كوكللری قورقر (وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ) دخی كندولره
دكن محنتلر اوزره صبر ایدرلر (وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ) دخی نمازی اوقانده قیلارلر (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُنفِقُونَ) دخی كندولره روزی قیلدیغمز نسنه دن فقرایه ویررلر (وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُم
مِّن شَعَائِرِ اللَّهِ) دخی دوه‌لری خدانك دینی نشانلرندن سزه قیلدق (لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ) پس سزكچون
انلرده دینیه ودنیویه منفعت وار (فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا) پس خدانك اسم شریفنك
اوزرلرینه ذكر ایدك كه ذبح محلنده دیه سز الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر اللهم منك
والیك (صَوَافَّ) اللرین وایاقلرین دوزوب دورمش اولدقلرنده (فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا) پس
قچن قربان ایچون بوغازلنان دوه‌لرین یانلری یر اوزره دوشر یعنی ذبح اولندقدنصكره
(فَكُلُوا مِنْهَا) سز اندن ییك (وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ) دخی سؤال ایتمیانی یوقسله ییدرلك
(وَالْمُعْتَرَّ) وسؤال ایدن یوقسله (كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ) بو وصف ایتدیكمز كبی انلری سزه رام
قیلدقكه اول قوّت وعظم هیكل ایله طورمشلر ایكن بوغازلنه‌لر (لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) وتـ
تاكه سز حاصل اولان نعمتلر اوزره خدای ذوالجلالی تعظیم وتبجیل ایده سز (لَن يَنَالَ اللَّهَ
لُحُومُهَا) انلرك اتلری خدانك رضاسن اصابت ایتمز (وَلَا دِمَاؤُهَا) ونه قانلری (وَلَٰكِن
يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنكُمْ) ولیكن سزدن اولان پرهیزلك آنك رضاسن اصابت ایدر (كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا
لَكُمْ) نته كه ذكر اولندی انعامی سزه رام قیلدق (لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ) تاكه تكری تعالی یه

بزركلكله بادايله سز (عَلىٰ مَا هَدٰيكُمْ) شول نسنه اوزره كه انلرى تسخير ايتمكه وانلرك بوغازلمسيله
تقرب ايتمكه سزه يول كوستردى (وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ) دخى يولك ايدنلرى قبول طاعتله مژده لندر
(اِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ اٰمَنُوا) تحقيقا كه حق سبحانه وتعالى مشركلرين غائله سن ايمانه كلانـ
كمسنه لردن مدافعه ايدر (اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ) بى شبهه كه خدا عز وجل سومز
هر كيمسه كه امانته خيانت ايدر وخدانك نعمتنى انكار ايدر اسباب نزولده كتوردیكه كفار
مكه الله ودلله اهل اسلامك ايذالرينه سعى ايدرلردى وهر ساعت صحابهٔ كرامدن باشى يارلمش الى
بغلنمش كمسنه لر سرور كائناتك حضورينه شكايت ايتمكه كلورلردى حضرت صلى الله عليه وسلم
انلره ديردى صبر ايدك زيرا بونلرله قتال ايتمكه مأمور اولمامشم تا مدينهٔ منوره يه هجرتى واقع
اولدى كفارله جنك اولنمغه اذن ايچون اول اينان آيت بودركه (اُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ) جنك اولنانـ
كمسنه لره جنك ايتمكه دستور ويرلدى (بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوا) ول سببله كيم على التحقيق انلر ستم كورمش
قيلنديلر (وَاِنَّ اللّٰهَ عَلىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) دخى بى شبهه كيم خداى عز وجل ياردملرى اوزره
توانادر (اَلَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ) انلر شول كيمسه لردركه مسكنلرندن ناحق يره
چيقمش قيلنديلر يعنى بر ايش ايشلمديلركه چيقرلمقلرينه موجب اوله (اِلَّا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُ)
مكر ديملرى خدا عز وجل پروردكاريمزدر و بو سوز چيقرلمقلرينى ايجاب ايتمزدى بلكه اعزاز
واكراملرين (وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ) واكر ايزد ذو الجلال خلقى برى بريله دفع
ايتميسيدى يعنى مؤمنلرى كفار اوزره مسلط قيلميسيدى (لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ) البتده ويرانه اولوردى
راهبلرين عبادتخانه لرى (وَبِيَعٌ) وترسالرك كنيسالرى (وَصَلَوَاتٌ) ويهودك مكان پرستشلرى
(وَمَسَاجِدُ) واهل اسلامك مسجدلرى (يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًا) كه مذكور اولور انلرده خدانك
آدى چوق كلور (وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ) والبتده تكرى تعالى ياردم ايدر شول كيمسه كه
دينينه ياردم ايدر (اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ) بى شبهه كيم خدا عز وجل ياردملرى اوزره توانادر (عَزِيزٌ)
هر كيمسه اوزره غالبدركه ايستديكى شيئه بر فرد مانع اولماز (اَلَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِى الْاَرْضِ)
ديارلرندن اخراج اولنان شول كيمسه لردركه يريوزنده كندولرينه تصرف ويرسك (اَقَامُوا
الصَّلٰوةَ) نمازى شرائط واداب ايله قيلارلر (وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ) وفرض اولان زكوتى ارباب
استحقاقه ادا ايدرلر (وَاَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ) وشرعا مستحسن اولان ايشله خلقه فرمان ايدرلر
(وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ) وشرعا مستقبح اولان ايشدن خلقى منع ايدرلر بو آيت كريمه چهارك صحت

خلافتلرينه دليلدر زيرا مهاجريندن انلر دنا اوزركه بر كيمسه بو صفاته جامع اولدى (وَلِلّٰهِ
عَاقِبَةُ الْاُمُورِ) دخى قو ايشلرك صوكى ايزد ذو الجلاله در زيرا جمله عالمك مرجعى فرماننه در
(وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ وَقَوْمُ اِبْرٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ وَاَصْحَابُ
مَدْيَنَ) واكر سنى يا محمد جماعتك يلانجى طوتديلر المحمكه كه بى شبهه كندولردن اسبق مذكور
اولان كروهلر پيغمبرلرين تكذيب ايتديلر (وَكُذِّبَ مُوسٰى) دخى حضرت موسى يلانه منسوب اولندى
چون حضرت موسانك كندو جماعتى تكذيب ايتميوب قبططائفه سى كندوين تكذيب ايتديكى نظم كريم
شاننده تغيير اولندى (فَاَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ) پس اهل كفره مهلت ويردم اجالكر منقضا ولنه دى
(ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ) صكره عذابله كندولرين الدم (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) پس نيجه ايدى اوزرلرينه انكار
ايتمكم كه نعمتلرين محنته وحياتلرين هلاكه تبديل ايتدم (فَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا) پس نيجه
كوى كه خلقك اهلاك ايتمكله كندوين نابود قيلدق (وَهِىَ ظَالِمَةٌ) واول حالده كيم اول كوى خلقى
ستمكار ايديلر (فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلىٰ عُرُوشِهَا) پس اول كوى قسمى طاملرى اوزره ديوارلرى دوشمشدى
(وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ) ونيجه ترك اولنمش قويى دخى يعنى صحرالرده نيجه معمور قويى واركه اربابى هلاك
اولدينيچون ترك اولنمشدى اصلا بر كيمسه آندن صو الماز (وَقَصْرٍ مَشِيدٍ) ونيجه كريجله ياپلمش يوكسك
كوشك كيم اربابندن آنى خالى قيلدق (اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ) اياغفلت ايدوب يريوزنده سياحت
ايتمديلرمى (فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا) كه كندولره بر كوكللر اوله كيم انلرله امم ماضيه نك
اثارين مشاهده ايتدكلرنده حقيقت احوالرين تعقل ايليوب حصه مند اوله لر (اَوْ اٰذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَا) يا بر قولاقلركه انكله امم سالفه نك احوالن ايشيدوب اعتبار اله لر (فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ)
پس بى شبهه كيم حالت بودركه كوزلريكز كور اولماز (وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِى فِى الصُّدُورِ)
ولكن سينه لرده اولان كوكللر كور اولور (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) دخى كندولره موعود
اولان عذابك وقوعنى سندن تيز ايسترلر (وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ) وحق جل وعلا هر كز وعده سنه
خلاف ايتمز (وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ) دخى تحقيقا كيم پروردكارك قتنده بر كون (كَاَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا
تَعُدُّونَ) بيك ييل كبيدر صايديغكزدن پس عذابك كلسنه نه فى استعجال ايتمكز البتده اوكلليدر
(وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ) دخى نيجه كوى خلقك (اَمْلَيْتُ لَهَا) انلره مهلت ويردم نته كه سزه مهلت ويرمشم
(وَهِىَ ظَالِمَةٌ) وحالبوكه انلر ستم ايديجيلردر (ثُمَّ اَخَذْتُهَا) صكره انلرى عذابله الدم (وَاِلَىَّ الْمَصِيرُ)
وجمله نك دونمكى بنم سمتمه در (قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا اَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ) سويله يا محمد اى آدميلر

بوندن اوزکه برهنسه یوقدرکه بن سزه قورقوویریجی یم (مُبِينٌ) قورقوویرد یکم نسنه یی آشکارا ایدیجی یم (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) پس شول کیمسه لرکه ایمانه کلوب کوزل عمللر ایشلدیلر (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ) کندولره یکمش کناهلرین یارلغسی وار (وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) و تعبسز روزی وار اول جنتده در (وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا) وشول کیمسه لرکه آیاتمزده ردّ وابطال اوزره چالشدیلر (مُعَاجِزِينَ) اوحالده که کمانلرنده ایلر وکیدوب اسلامه ایتدکلری مکر وحیله کندولره قاله (أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ) اول کروه جهنم اربابیدر (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ) دخی سندن اسبق اصلا برشریعت صاحبی رسول کوندرمدك ونه بر پیغمبر (إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ) الا قچنکیم نفسنده برآرزو تصور ایدر (أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ) ابلیس شقی دنیایه اشتغال ایتمکه موجب اولان نسنه یی اول عزیزك آرزوسنه صالور (فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ) پس ایزد ذو الجلال انك خاطرندن محو ایدر شول شیئی که شیطان شقی انی صالدی (ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ) صکره تکری تعالی امور اخرویه ده استغراقه داعی اولان آیاتن اثبات ایدر (وَاللَّهُ عَلِيمٌ) وخدای عز وجل خلقك احوالنه غایتله دانا (حَكِيمٌ) انلره ایشلدوکی ایشده درست حکم ایدیجیدر (لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) شیطانك تمکیننه علتدر یعنی القاء مزبوردن شیطانی متمکن قیلدی تاکه کوکلرنده شك ونفاق خسته لکی اولان کسنه لره بر تجربه وآزمایش اوله (وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ) وکوکلری قتی اولان کروهه دخی آزمایش اوله وانلر اهل شرکدرلر (وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) وبی شبهه کیم ستم ایدنلر یعنی بو ایکی کروه اهل نفاق واهل شرك حقدن اوزاق برخلافده اولمشلردر (وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دخی شیطانه اول تمکین ویردیکی تاکه کندولره دانش ویریلان کسنه لربیله (أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) علی التحقیق قرآن عظیم الشان پروردکارندن نازل اولان درستلك وطوغریلقدر (فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ) پس اکا ایمان کتوروب کوکلری انکچون ملایم ونرم اولور (وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا) دخی تحقیقا کیم خدای عز وجل ایمانه کلانلره یول کوستریجیدر (إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) بر معتدل یوله یعنی حق جل وعلا انلری برصحیح اندیشه یه مهدی قیلدی که انك سببیله مقصد اعلایه واصل اولورلر (وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ) دخی طورمیوب کفر ایدن کروه قرآندن برشبهه ده درلر (حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً) کندولره قیامت ناکهان کلنه دك (أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ) یا نسلی کسن برکونك اشکنجه سی کندولره کلنه دك (الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) اول کونده پادشاهلق خدایه در (يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) مؤمنلر وکافرلر

اراسنده مکافاتله حکومت ایدر (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) پس شول کیمسه لرکه ایمانه کلوب کوزل عمللر ایشلدیلر (فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) نازونعمت باغلرنده اولورلر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) وشول کیمسه لرکه کفر ایدوب آیاتمزه تصدیق ایتمدیلر (فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ) پس اول کروه کندولره خوار ایدیجی اشکنجه اولور (وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا) دخی شول کیمسه لرکه تکرینك یولنده وطنلرك ترك ایدوب صکره کفارله جهاد ایتدکلری دم شهید قیلندیلر (أَوْ مَاتُوا) یا خود شربت شهادت ایچمسی کندولره میسر اولمیوب دوشکلرنده اولدیلر (لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا) البته خدا عز وجل انلره کوزل روزی رزق ویرر (وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) وبی شبهه کیم خدای عز وجل کندودر رزق ویرنلرك یکرکی (لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ) البته حق جل وعلا انلری بر کیره جك یره داخل قیلادرکه آنی پسند ایدرلر (وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ) وبی شبهه کیم ایزد متعال احواللرینه غایتله دانادر (حَلِيمٌ) اعدانك عقوبتنده تعجیل ایتمز (ذَٰلِكَ) مؤمن وکافر حقنده خدانك حکمی اولدرکه ذکر اولندی (وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ) وهر کیم عقوبت اولندیغی نسنه کبی بر عقوبت ایتدیکه آنك اوزرینه بر نسنه ارترمدی (ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ) صکره اوزرینه تعدی اولندی (لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ) البته حق جل وعلا اکا یاردم ایدر شول کیمسه اوزرکه اوزرینه تعدی اولندی (إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ) تحقیقا کیم خدا عز وجل انتقام آلان کسنه نك تقصیرینی محو ایدوب اورتر ایدر یعنی عفو ایتمك انتقام المقدن کوزلدر پس برکیمسه که خصمندن عفو ایتمیوب انتقام آلدیکی لاسنك تقصیر ایتمش اولور وحق جل وعلا لطف وکرمندن انك تقصیرینی عفو ایدر (ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) اول یاردم ایتمك اول سببله درکیم علی التحقیق ایزد جل جلاله کیجه یی کوندزده کیوررکه کیجه یی اکسك ایدوب کوندزی آرترر وکوندزی کیجه یه که ساعتلرین اکسك ایدوب کیجه یی انکله آرترر یعنی اول یاردم ایتمك اول سببله درکه حق جل وعلانك شان وعادتی بوکونا جاری اولدیکه اضداده بریبری اوزره غلبه ویرد ویرر (وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) دخی اول سببله درکه بلا شبهه ایزد متعال عقوبت ایدنك وعقوبت اولنانلرك سوزلرین ایشیدیجی افعاللرین مشاهده ایدیجی کندولرین اهمال ایتمز (ذَٰلِكَ) خدای عز وجل کمال قدرت وعلمله وصف اولنمسی (بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) اندن اوتریدرکه بلا شبهه تکری تعالی کندو در نفسنده ثابت وواجب الوجود اولان (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ) دخی نصرت ایتمك وبحثله درکه کفار تکریدن اوزکه معبود چیغیردقلری شیء (هُوَ الْبَاطِلُ) کندو در الوهیتی باطل اولان نسنه (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ)

(الكبير) دخی اول سبیله درکیم علی التحقیق تکری تعالی کند ودر هر نسنه اوزره غایتله بوجه
کندویه شریك اولمقدن بزرك ومنزه اولان (الم تر ان الله انزل من السماء ماء) کوردمیسن کیم
بلاشبهه حق جل وعلا کوکدن صو ایندردی (فتصبح الارض مخضرة) دعقب زمین وتلعله
یاشل اولور (ان الله لطیف خبیر) تحقیقا که ایزد ذو الجلال بنده لرینه چوق لطف ایدیجی ظاهر
وباطنده اولان تدبیراتی بیلور (له ما فی السموات وما فی الارض) کوکلرده ویرده اولان اشیا کندونك
مخلوق ومملوکدرلر (وان الله لهو الغنی) وبی شبهه کیم حق جل وعلا کندودر هر اشیادن بای اولان
(الحمید) صفات وافعالیله حمد وثنایه مستوجب اولان (الم تر ان الله سخر لکم ما فی الارض) کورمدیسکز کیم
علی التحقیق تکری تعالی یرده منفعتلو اولان اشیایی سزه مطیع ومنقاد قیلدی (والفلك تجری فی البحر)
وکمی یی دریاده مسخر قیلدی (بامره) فرمانیله یوریمش اولدیغی حالده (ویمسك السماء ان تقع
علی الارض) وکوکی یر اوزره دوشمکدن طوتر (الا باذنه) مکر خواهشیله دوشمسی اوله واو قیامت
کوننده واقع اولور (ان الله بالناس لرؤف رحیم) بی شبهه کیم ایزد متعال خلقه چوق مهربانلق
ایدوب اسرکر که اسبابی استدلالی کندولره مهیا قیلوب منفعت قپولرین آچوب کندولردن انواع
ضرری دفع ایتدی (وهو الذی احیاکم) وکندودر شول پروردکار که سزه جان ویروب سزی زنده قیلدی
(ثم یمیتکم) صکره اجلکز کلدیکی محل روحکزی قبض ایدر (ثم یحییکم) بعده آخرتده سزی
دیرلتدرر (ان الانسان لکفور) تحقیقا کیم آدم اوغلی نعمتك انکارنده مبالغه ایدر (لکل امة
جعلنا منسکا) هر بر دین اهالیسنه بر شریعت قیلدق که آنك احکامیله متعبد اولك (هم ناسکوه)
کندولر آنی قبول ایدوب مقتضاسیله تعبد ایدرلر اوزکه لری دکل (فلا ینازعنك فی الامر) پس
سائر ارباب ملل دین خصوصنده سنکله منازعه ایتمسونلر (وادع الی ربك) دخی پروردکارك
توحیدینه خلقی دعوت ایت (انك لعلی هدی مستقیم) بی شبهه که سن بر طوغری یول اوزره سز
(وان جادلوك) واکر سنکله خصومت ایدرلر (فقل الله اعلم بما تعملون) سویله حق جل وعلا
ایشلدیککز نسنه یه داناتردر (الله یحکم بینکم یوم القیمة) ایزد ذو الجلال قیامت کوننده سزدن اولان
مؤمنلر وکافرلر اراسنده ثواب وعقابله ایرور (فیما کنتم فیه تختلفون) اول نسنه ده که
ایچنده اختلاف ایدردیکز امور دینیه دن (الم تعلم ان الله یعلم ما فی السماء والارض) بیلمزمیسن کیم
علی التحقیق خدا عز وجل کوکده ویرده اولان اشیایی بیلور (ان ذلك فی کتاب) تحقیقا که کوکده
ویرده اولان اشیا بر کتابده مثبتدر واو لوح محفوظدر (ان ذلك علی الله یسیر) بی شبهه کیم

اول اشیایه احاطه ایتمك ایزد ذو الجلال اوزره بر آسان ایشدر (ویعبدون من دون الله ما لم ینزل به سلطانا)
دخی تکری یدن اوزکه عبادت ایدرلر شول نسنه یه که آنك عبادتی جائز اولمسنه خدا بر دلیل ایندرمدی
(وما لیس لهم به علم) دخی عبادت ایدرلر شول شیئه که کندولره انك حقیقتنه بر دانش یوقدر
یعنی انلره پرستش ایتمکلرنده بر استدلال عقلیلری یوقدر انجق محض تقلید له انلره عبادت
ایدرلر (وما للظالمین من نصیر) وبوکونه مظلمه ارتکاب ایدنلره اصلا یاردمجی اولماز
(واذا تتلی علیهم آیاتنا) دخی قچن اوزرلرینه آیاتمز اوقنور (بینات) آشکارا اولدقلری حالده
(تعرف فی وجوه الذین کفروا المنکر) کفر ایدن کسنه لرك یوزنده شدت اججعدن انکاری کوروب
بیلورسن (یکادون یسطون بالذین یتلون علیهم آیاتنا) یقلشورکه اوزرلرینه آیاتمزی
اوقیان کسنه لره ال اوزادوب اوره لر (قل افأنبئکم بشر من ذلکم) سویله پس سزی خبردار
ایده یم می اججعکزدن یمانرك اولان نسنه یه (النار) اول نسنه دوزخدرکه اوغیظ وسطوتکزدن
اشددر (وعدها الله الذین کفروا) تکری تعالی آنی کفر ایدنلره وعد ایتدی (وبئس المصیر)
ویمان دونجك یردر دوزخ آتشی (یا ایها الناس ضرب مثل) ای آدمیلر سزه بر مستغرب حال
بیان اولندی (فاستمعوا له) پس اکا قولاق طوتوب ایچنده تأمل ایدك (ان الذین تدعون
من دون الله) تحقیقا شول کمسه لر یعنی پتلر که تکری نك عبادتندن تجاوز ایدوب انلره
عبادت ایدرسز (لن یخلقوا ذبابا) بر سنك ایجاد ایتمکه قدرتلری یوقدر (ولو اجتمعوا له)
وحال بوکه اکر قولری آنك ایجادینه ییغلورلر خلق ایده مزلر پس منفرد اولدقلری محل نیجه آنی
ایجاد ایده بیلورلر (وان یسلبهم الذباب شیئا لا یستنقذوه منه) واکر سنك انلردن بر نسنه
الور آنی اندن قورترمزلر (ضعف الطالب والمطلوب) پته عبادت ایدن ومعبودی زبون اولدی
(ما قدروا الله) تکری تعالی یی بیلمدیلر (حق قدره) ذات باهر الصفاتنه لایق اولان درست بیلمکی
یعنی حق سبحانه وتعالی یی درست تعظیم ایتمدیلر که ذاتنه لایق اولمیان اشیایی کندویه نسبت
ایتدیلر (ان الله لقوی) بی شبهه کیم حق جل وعلا ممکناتك برابمسی اوزره توانادر (عزیز) هر کس
اوزره غالبدر وکفارك معبودلری غایتله ذلیل ومقهوردرلر (الله یصطفی من الملائکة رسلا)
ایزد ذو الجلال فرشته لردن کوندریلجك کسنه لر انتخاب ایدرکه کندو وسیله پیغمبرلره رسالت
وحی ایله واسطه اوله لر (ومن الناس) دخی آدمیلردن رسل انتخاب ایدرتا که خلقی طریق
حقه دعوت ایدوب ارشاد ایده لر (ان الله سمیع بصیر) بی شبهه کیم حق سبحانه وتعالی قو

اشیایی ایشیدوب کورر (یَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) بیلورلر نده وار دلرنده اولان اموری بیلور
(وَإِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ) و ایزد ذوالجلالك حکمنه قمو ایشلرد ونمش قیلنورلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا) ای ایمانه کلانلر نمازکزده بر رکوع و سجود ایدك (وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ) دخی پروردکارکزه
قوللق ایدك (وَافْعَلُوا الْخَيْرَ) و ایو اولان شیئك ایشلسنه قصد ایدك (لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)
شاید سز قورتله سز یعنی بو مذکور اولان اشیایی جمله سن ایشلك و حالده که قورتلمغه امید
وار اوله سز نه انکه اعمالکزه اعتماد ایدوب محنتلردن خلاصکزه جزم ایده سز (وَجَاهِدُوا فِي اللّٰهِ)
دخی تکری تعالینك رضاسن تحصیل ایتمك ایچون دین دشمنلریله جنك ایدك (حَقَّ جِهَادِهِ)
بر جنك که خدانك رضاسنه خالص اوله (هُوَ اجْتَبَاكُمْ) کندو سی دیننه یاردم اتمکه سزی
اختیار ایتدی (وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ) و دین بابنده اوزریکزه هیچ بر آغر تکلیف قیلمدی
(مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ) پدریکز حضرت ابراهیمك ملتنه ملازمت ایدك (هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ)
حضرت ابراهیم علیه السلام سزه مسلمانلر آد قودی قرآندن اسبق کتب سالفه ده (وَفِي هٰذَا)
و بونك ایچنده دخی یعنی قرآن عظیم الشانده مسلمان تسمیه اولنمغکز اول تسمیه سبب
ایدیکی چون دعاسنده دیمشدی ومن ذریتنا امة مسلمة لك و بو تسمیه سزه اولدی (لِيَكُونَ الرَّسُولُ
شَهِيدًا عَلَيْكُمْ) تا که پیغمبر اوزریکزه شهادت ایده که سزه رسالتی ادا ایتدی (وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ
عَلَى النَّاسِ) و تا که خلق اوزره سز طانقلر اوله سز که پیغمبرلر انلره احکامی تبلیغ ایتدیلر
(فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ) پس نمازی شرائط و ادابیله قیلك و زکوتی اربابنه ادا ایدك
(وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِ) و جمله امورکزده خدای ذوالجلاله التجا ایدك (هُوَ مَوْلَاكُمْ) کندو در یاردمجیکز
(فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ) که اموره یخشی متولی اولان و کما ینبغی یاردم ایدن کندو در

سورة المؤمنون مكية وهي مائة وثمان عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ) تحقیقا که اهل ایمان اولان کیمسه لر مقصدلرینه یتشوب یماندن اولان
اشیادن قورتلدیلر (الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ) شول مؤمنلر که نمازلرنده تکریدن
خوف ایدوب کوزلرین سجده ایتدکلری یره دیکرلر روایتدر که سرور کائنات نمازده نظر شریفلری
کوك سمتنه قالدررردی چون بو آیت کریمه نازل اولدی نظر شریفلری سجده کاهنه ملازم قیلدی
دخی روایت اولندیکه حضرت صلی الله علیه وسلم بر کیمسه نی نمازده صقالیله اوینار کوردی

پس بیوردیکه بونك کوکلی خشوع ایتسیدی البته اعضاسی خشوع ایدردی (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ)
دخی شول مؤمنلر که اقوال و افعالدن مهملاتی اولمیان شیئدن کندولری یوز چورمشلردر (وَالَّذِينَ هُمْ
لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ) دخی شول اهل ایمانکه کندولره واجب اولان مال زکوتی ادا ایدیجیلردر (وَالَّذِينَ هُمْ
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) دخی شول مؤمنلر که کندولر فرجلرین هر کیمسنه دن صاقلیجیلردر (إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ)
مگر کندو قاریلری اوزره (أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) یا صاغ اللری مالك اولدقلری اشیا اوزره یعنی
ملکیت طریقیله تحت تصرفلرنده اولان قرواشلر اوزره (فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ) که علی التحقیق آنلر
مزبورلره وجه مشروع اوزره جماع اتمکده ملامت اولنمازلر (فَمَنِ ابْتَغَى وَرَاءَ ذٰلِكَ) پس هر کیمکه مباشرت
اتمکه قاریلرندن و خلایقلرندن اوزکه لره طالب اولدی (فَأُولٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) اولکروه که حلالدن
اوزکه شیئه طالب اولدیلر کندولر در حدودی تجاوز ایدنلر (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ)
دخی شول اهل ایمانکه کندولر در قتلرنده قویلان اماناتلره و بغلدقلری پیمانك طورمسنه محافظه
ایدیجیلردر (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) دخی شول مؤمنلر که نمازلری اوزره مداومت
ایدوب اوقات معینه ده انلری کما ینبغی ادا ایدرلر چون نماز اسلامك رکن اعظمیدر اهل ایمانك
اوصافنده ابتداده و انتهاده مذکور قیلندی (أُولٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ) اولکروه که اوصاف مزبوره یه
جامعدرلر کندولردر وارثا ولنلر یعنی وارثله تسمیه اولنمغه کندولر مستحقدرلر نه انلر که دنیاده باقی
متاعن میراث الورلر (الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ) وارث اولنه جق شیئه بیاندر یعنی وارث اسمنه مستحق
اولانلر شول کیمسه لردر که بهشت سماوادانك بلند مرتبه لرینه ارثه مستحق اولدقلری کبی مستحق اولورلر
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) کندولر فردوس برینده علی الدوام اقامت ایتمشلردر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ
مِنْ طِينٍ) دخی تحقیقا کیم حضرت آدمی چامورد نچکلمش بر خلاصه دن براتدق (ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً)
صکره آنك نسلنی بر بیاض صو قیلدق (فِي قَرَارٍ مَكِينٍ) بر محکم قرارکاهده که اور حمدر (ثُمَّ
خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً) اندن صکره بیاض صویی بر قرمزی قان قیلدق (فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً)
بعده اول قانی بر ات پاره سی قیلدق (فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا) در عقب اول ات پاره سین
کمو کلر یراتدق (فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا) پس کموکلره ات کیدردك (ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ) صکره
آنی بر بشقه یرادلش یراتدق که روحی قالبنده نفخ ایدوب کندوبی زنده ایتدك (فَتَبَارَكَ اللّٰهُ) پس
خدای عز وجلك شانی حکمت و قدرتنده یوجه لندی (أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ) کندو در تقدیر ایلنلرك
یکوکی (ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ) صکره علی التحقیق سز مذکور اولان خلقتلردن صکره لا محاله

اوله جكسز (ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُونَ) بعده بلا شبهه سز روز قيامتده حساب وجزا ايچون زنده اولوب
كوندريلورسز (وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ) دخى تحقيقا كيم اوستكزده يدى كوك يراتدق (وَمَا
كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ) دخى جميع مخلوقاتدن بيخبر دكل ايدك يعنى انلرى اهمال ايتمزز بلكه زوال واختلالدن
صاقلوب امرلرين تدبير ايدرز كندولره مقدر اولان كماله بلوغلرى اوليجه (وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ)
دخى كوكدن اندازه ايله صو ايندردك كه خلقه نفعى چوق اوله وضررى آز (فَاَسْكَنَّاهُ فِى الْاَرْضِ)
اندنصكره اول صويى زمينده ثابت ومستقر قيلدق (وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ) وبينه
بز آنى كيدرمكه توانايوز (فَاَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ) پس اول صو ايله سزكچون
خرمادن واوزمدن باغلر پيدا ايتدك (لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ) سزه اول جنتلرده چوق ميوه لر وار
(وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) وآنك ميوه لرندن واكيننددن ييرسز (وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ) دخى سزه
پيدا ايتدك بر شجره كه حضرت موسايه منسوب اولان سينا طاغنده چيقر (تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ)
ياغله مقارن اولديغى حالده بتر (وَصِبْغٍ لِلْاٰكِلِينَ) وييانلره قاتقله بتر واول زيتون اغاجيدر (وَاِنَّ
لَكُمْ فِى الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً) دخى تحقيقا كيم طوارلرين شاننده سزه بر عبرت وار (نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِى بُطُونِهَا)
قارنلرنده اولان سودلرندن سزه ايچرورز (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ) دخى سزكچون انلرده چوق
منفعتلر واركه يوكلرندن وتويلرندن نيچه لوازم ايدنورسز وقارنلرندن بهره صاحبى اولورسز
(وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) وانلرك اتلرندن ييرسز (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ) وانلرك ارقه لرى اوزره كيملر
اوزره صحراده ودرياده كوتورلورسز بيلمك كركدر كيم انعام عرف لغتده قيون وكچى وصغر ودوه در ليكن آيتده
محمول عليهدن مراد دوه وصغردر زيرا بنلمكه انلرك لياقتى وار وبر قولده يالكز دوه مراددر زيرا قيلرنده
يوك كتورن يالكز دوه در (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهِ) دخى تحقيقا كيم حضرت نوحى كندو عشيرتنه
كوندردك (فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ) پس ديدى اى بنم كروهم ايزد ذو الجلاله عبادت ايدك (مَا لَكُمْ
مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ) اندن اوزكه سزه هيچ بر درست معبود يوقدر (اَفَلَا تَتَّقُونَ) پس ايتديككز شركدن
اوترى قورقمزميسز كيم تكرى تعالى نعمتلرين سزدن كيدروب سزى نابود ايدر (فَقَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ) درعقب جماعتندن كفر ايله متصف اولانلر انكا بر خلقك عوامنه ديديلر
(مَا هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) بو بر نسنه دكلدر الا سزك كبى بر آدمى (يُرِيدُ اَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ) ايستركه
اوزيكزه برتر تفوق پيدا ايدوب بيوك اوله (وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ) واكر تكرى تعالى ايستسيدى كه آدملرى دعوته
بر رسول كوندره (لَاَنْزَلَ مَلَائِكَةً) البته فرشته لر ايندرردى (مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى اٰبَائِنَا الْاَوَّلِينَ) بونى

ايشتمدك كچمش اولان پدرلرمزك عصرنده كه تكرينك رسولى انسان قسمندن اولور (اِنْ هُوَ اِلَّا رَجُلٌ بِهِ
جِنَّةٌ) حضرت نوح بر نسنه دكلدر الا بر كشى كه وجودنده جنون وار پس نيچون دعواى رسالت ايديور
(فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتّٰى حِينٍ) بوندنصكره تحمل ايدوب بر مدته دك انكا منتظر اولك شايد بو جنوندن آيقلوب
ايتدوكى دعوادن فراغت ايده (قَالَ رَبِّ انْصُرْنِى بِمَا كَذَّبُونِ) حضرت نوح ايمانلرندن مأيوس اولدقدن
صكره ديدى يا الهى بكا ايتدكلرى تكذيبك مقابله سنده بكا يارد ايت (فَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِ) بعده انكا
فرشته ايله خبر صالدقكه (اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا) كمى يى محافظه مزله وتعليممزله
ايشله (فَاِذَا جَاءَ اَمْرُنَا) پس چونكيم عذابك وقوعنه فرمانمز كلور (وَفَارَ التَّنُّورُ) وتنور صو ايله قينادى
(فَاسْلُكْ فِيهَا) كمينك ايچنده داخل قيل (مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ) هر بر نوعدن ايكى چفت ارككك وديشى
(وَاَهْلَكَ) دخى سكا مخصوص اولانلرى ايچنده كيور (اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ) مكر اهلندن
اول كيمسه اوزرينه حكم ازلى سبقت ايتديكه اول هلاك اوله جقدر (وَلَا تُخَاطِبْنِى فِى الَّذِينَ ظَلَمُوا)
دخى ستم ايدنلرك نجاتى خصوصنده بكا مراجعه ايتمه (اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ) كيم على التحقيق انلر صوده بوغله
جقدرلر (فَاِذَا اسْتَوَيْتَ اَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ) پس وقتاكه سن وسنكله اولنلر كمى اوزره برقرار
اولوب اوتورورسز (فَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ) سويله جمله اوكمكلر خدايه مخصوصدر (الَّذِى نَجّٰينَا مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ) شول خدا كه ستم ايدن كروهك عذابندن بزى قورتردى (وَقُلْ رَبِّ اَنْزِلْنِى مُنْزَلًا مُبَارَكًا)
دخى سويله يا الهى بر يوزنده بنى بر چوق منفعتلو قوناقده قوندر (وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ) وسن قوناق
ويرنلرك يكركيسن (اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ) تحقيقا اول نسنه ده كه حضرت نوحه وقومنه واقع
اولدى براولونشانلر كه انكله ارباب بصيرت استدلال ايدوب اعتبار آلورلر (وَاِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ)
دخى تحقيقا كه بز قوللرمزى اول آيتله امتحان ايديجيلر دك (ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا اٰخَرِينَ) پس
انلردنصكره بر بشقه كروه پيدا ايتدك وانلر قوم عاد يا ثموددرلر (فَاَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ)
درعقب ايچلرندن كندولردن بر پيغمبر كوندردوب وآنك لسانى اوزره ديدك (اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ) خدايه پرستش
ايدك (مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ) اندن اوزكه سزه هيچ بر درست معبود يوقدر (اَفَلَا تَتَّقُونَ) پس
نيچون تكرينك عذابندن قورقمزسز (وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهِ) دخى اول رسولك جماعتندن اشراف
اولانلر ديديلر (الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْاٰخِرَةِ) شول اشراف كه كفر ايدوب آخرتك كورمسين تكذيب
ايتديلر (وَاَتْرَفْنَاهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) ويقين اولان صاغلقده كثرت اموال واولاد له كندولرين منعم
قيلدق (مَا هٰذَا اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) مقول قولدر يعنى ديدكلرى سوز بودركه دعواى نبوت

ایدن کمسنه بر نسنه دکلدر الا سزك کبی بر آدمی (یأکل مما تأکلون منه) اول شیدن یرکه سز آندن
یرسز (ویشرب مما تشربون) واچر اول نسنه دنکه سز آندن ایچرسز یعنی وصف وحالده ارا کزده اونك
ارلسنده اصلا بر فرق یوقدر (ولئن اطعتم بشرا مثلکم) و بی شبهه اکر سزك کبی بر انسانه اطاعت
ایدرسز (انکم اذا لخاسرون) علی التحقیق سز اول محلده زیان ایدیجیلرسز که کندوکزی سزك کبی بر شخصه
ذلیل قیلدکز (ایعدکم انکم اذا متم وکنتم ترابا وعظاما) یا پیغمبرلك ادعا ایدن کمسنه سزه وعد
ویرر میکیم علی التحقیق چونکیم اولورسز طپراق وکوکلر اولورسز (انکم مخرجون) که بی شك سز زنده
اولوب کورلردن چیقمش قیلنورسز (هیهات هیهات لما توعدون) موعود اولدیغکز شیئه ایناغق
اوزاق اولدی اوزاق اولدی (ان هی الا حیاتنا الدنیا) صاغلق دکلدر الا یقین اولان صاغلغمز
(نموت ونحیا) بر مقدارمز اولوب و بر مقدارمز طوغر (وما نحن بمبعوثین) و بز قبوردن زنده اولوب
کوندرلمش اولمزز (ان هو الا رجل افتری علی الله کذبا) حضرت هود یا صالح دکلدر الا بر کشی که
تکری تعالی اوزره یلان باغلدی (وما نحن له بمؤمنین) و بز اکا اینانیجی دکلز (قال رب انصرنی بما
کذبون) طائفهٔ مزبوره یه مرسل اولان پیغمبر دیدی یا الهی طائفه م بکا ایتدکلری تکذیبك مقابله
سنده بکا یاردم ایت (قال عما قلیل) حق جل وعلا دیدیکه از مدتدن صکره (لیصبحن نادمین) البته پشیمان
اولورلر (فاخذتهم الصیحة بالحق) پس چیغرمق کندولرینی الدی کرچك اولان وعده سبیله ولو حضرت
جبریلك چیغرمسیدر اوزرلرینه بر چیغرش چیغردیکه کوکلراندن چتلادی چون نظم کریمده بو جماعت
کیم اولدقلری تصریح اولنمدی قوم صالح یا قوم هود اولدقلرنده اختلاف واقع اولدی لکن هلاکلری
صیحه ایله اولمسی قوم صالح اولدقلرینی تأیید ایدر زیرا انلرك هلاکی صیحه ایله اولمشدی نته که
بیانی سبقت ایتدی سورهٔ اعرافده (فجعلناهم غثاء) پس تکذیب ایدنلری سیل کتوردیکی خاشاك
کبی قیلدق (فبعدا للقوم الظالمین) پس ستم ایدن کروهه اوزاقلق اولسون (ثم انشأنا من بعدهم
قرونا آخرین) بعده انلردن صکره بشقه کروهلر ایجاد ایتدك (ما تسبق من امة اجلها) هیچ بر کروه
کندو هلاکلرینه معین اولان مدتدن ایلرو کتمزلر (وما یستأخرون) و نه اول مدتدن کیرو قالورلر
(ثم ارسلنا رسلنا تترا) صکره پیغمبرلرمزی بری بری آردنجه کوندردك (کل ما جاء امة رسولها
کذبوه) هرکاه که بر کروهه کندولره کوندریلان پیغمبر کلوردی انی یلانجی طوترلر (فاتبعنا بعضهم بعضا)
پس هلاکده تکذیب ایدنلرك بر کروهلرینی بر کروهلرینه تابع قیلدق یعنی هیچ برلرینه مهلت ویرمدك علی التتابع
قولرینی نابود قیلدق (وجعلناهم احادیث) وانلری سوزلر قیلدق یعنی انلردن براثر قالمدی الا

افسانه لریکه خلق انکله اکلنورلر (فبعدا لقوم لا یؤمنون) پس خدانك رحمتندن دورلق اولسون بر کروهه که
انبیانك کلامنه تصدیق ایتمزلر (ثم ارسلنا موسی واخاه هرون بآیاتنا) صکره حضرت موسایی
و برادری حضرت هرونی معجزه لریله کوندردك (وسلطان مبین) و بر آشکارا دلیل ایله یعنی عصا ایله
انلری کوندردك (الی فرعون وملائه) مصر حاکمنه و اعیان دولتنه (فاستکبروا) پس انلره انقیاد ایتمکدن
سرکشلك ایتدیلر (وکانوا قوما عالین) و انلر بر متکبر کروه ایدیلر (فقالوا انؤمن لبشرین مثلنا)
پس دیدیلر ایمان کتوررمیوز بزم کبی ایکی کشی یه (وقومهما لنا عابدون) و حالبوکه انلرك عشیرتی
بزه قوللر کبی مطیع و خدمتکاردرلر (فکذبوهما) صکره فرعون واتباعی حضرت موسی وهرونی تکذیب
ایتدیلر (فکانوا من المهلکین) در عقب غرقله هلاك اولنانلرك زمره سندن اولدیلر (ولقد آتینا
موسی الکتاب) دخی تحقیقا کیم فرعون هلاك اولدقدن صکره حضرت موسایه توراتی ویردك (لعلهم
یهتدون) تاکه بنی اسرائیل احکام شرعیه یه یول بوله لر (وجعلنا ابن مریم وامه آیة) و مریم اوغلی
حضرت عیسایی وانا سنی کمال قدرتمزه بر دلیل قیلدق (وآویناهما) و ایکیسنه یر ویروب کوندردك
(الی ربوة) بیت مقدسك زمیننده ن بر مرتفع مکانه کیم (ذات قرار ومعین) راملو و آقر صوایه صاحبدر
(یا ایها الرسل) ای احکامی تبلیغ ایتمکه مأمور اولان پیغمبرلر (کلوا من الطیبات) پاکیزه حلال
اولان نعمتلردن ییك (واعملوا صالحا) و بر ممدوح ایش ایشلك (انی بما تعملون علیم) که بی شبهه بن
ایشلدیککز اشیایه دانایم (وان هذه امتکم) دخی تحقیقا که بو یعنی دین اسلام و توحید ملتکزدر
ای پیغمبرلر (امة واحدة) اصول و عقائده یالکز بر ملت اولدیغی حالده (وانا ربکم) دخی بن سزك
ربکزم (فاتقون) پس سوزیمه مخالفت ایتمکدن حذر ایدك (فتقطعوا امرهم بینهم زبرا) پس
رسله تبعیت ایدنامم دینلرینك ایشنی ارالرنده پاره پاره قیلوب کیتدیلر یعنی دین خصوصنده فرقه
فرقه اولدیلر (کل حزب بما لدیهم فرحون) هر بر فرقه دیندن قتلرنده اولان شیئله شادمانلردر
(فذرهم فی غمرتهم حتی حین) پس نادانلقلرنده انلری براق بر وقته دککه ایچنده قتل اولنورلر یا اولورلر
(ایحسبون انما نمدهم به) ایا اهل شرك کمان ایدرکیم علی التحقیق اول نسنه که کندولره انکله مدد قیلارز
(من مال وبنین) اوغول و مال مقوله سندن (نسارع لهم فی الخیرات) انکله ایولکلرده کندولره
شتاب ایدرز (بل لا یشعرون) کمان ایتدکلری کبی دکلدر بلکه انلر اکلمزلرکه ایولکلرك تیز کلمسی
استدراجدر نه ایولکده تیز لکدر (ان الذین هم من خشیة ربهم مشفقون) تحقیقا شول
کیمسه لرکه کندولر پروردکارلرینك عقابی قورقوسندن صاقنمشلردر (والذین هم بآیات ربهم

يُؤْمِنُونَ) وشول كيمسه لركه كندولر پروردكارلرينك آياتنه ايمان كتورردلر (وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ
وشول كيمسه لركه كندولر پروردكارلرينك عبادتنده خفى وجلى اورتاق قيلادرلر (وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ
مَا آتَوْا) وشول كيمسه لركه صدقاتدن ويردكلرى شيئى ويردلر (وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ) وحالبوكه
كوكللرى قورقمشدركه شايد كندولردن قبول اولنميه (أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ) اول سببدنكه
على التحقيق كندولر پروردكارلرى سمتنه دونيجلردر واول صدقاتده اوزرلرينه خفى اولان تقصيرى
بيلورلر پس قورقرلركيم آنك سببيله مؤاخذه اولنورلر (أُولَئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) ولكروه كه
بو اوصافه بويره ايله متصفدرلر طاعتك ايشلمسنه رغبت ايدوب شتاب ايدرلر (وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ)
وكندولر اول خيراته آخرتده اول نائل اولورلر (وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا) دخى بر جانه تكليف
ايتمزز برنسنه مكر طاقتى قدر (وَلَدَيْنَا كِتَابٌ) وقتمزده بركتاب وار (يَنْطِقُ بِالْحَقِّ) طوغريلغى
سويلر ايچنده خلاف واقع بولنمز واول لوح محفوظدر (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) وكندولر عقابك
آرتمسيله وثوابك نقصانيله ستم كورمش قيلنمازلر (بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا) بلكيم كافرلرك
كوكللرى مزبور اولان جماعتك اوصافندن غفلتده دركه انلرى قابلمشدر (وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ
ذَلِكَ) دخى كفار مكه يه شركدن آشغه بد ايشلر وار (هُمْ لَهَا عَامِلُونَ) كندولر آنك ايشلمسنه
معتاددرلر (حَتَّى إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ) اول وقته دككه ارباب تنعم اولنلرى اجلق اشكنجه سيله
الديغمزده (إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ) بلا توقف كندولر فرياد ايدرلر (لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ) انلره ديلور بوكون
فرياد ايتمك (إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنْصَرُونَ) تحقيقا كه سز بزم طرفمزدن ياردم اولنمازسز (قَدْ كَانَتْ
آيَاتِي تُتْلَى عَلَيْكُمْ) بى شك كيم آيتمز اوزريكزه اوقنوردى (فَكُنْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ) پس
اوكچه لريكز اوزره دونرديكز (مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ) وحالدكه كتابمك آياتنه تصديق ايتميوب
تكبر ايدرسز (سَامِرًا تَهْجُرُونَ) كيجه صحبت ايتديككزده قرآنك شاننده هذيان ايدرسز
(أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ) پس نيچون قرآنك اعجازنده تفكر وتأمل ايتمزلر تاكيم بيله لر بوكونا اعجازه
جامع اولان سوز بى شبهه خدادن صادر اولمشدر (أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ)
ياخود كندولره كلدى كتاب ورسولدن شول شى كه كچمش اولان پدرلرينه كلمدى تاكه انى استبعاد
ايده لر بو محل استبعاد دكلدر زيرا خدانك عادتى آنك اوزره جارى اولديكه هر نسيان
اولمجق مدتده خلقه بركتاب ورسول كوندررز (أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ) ياخود كندولره مرسل اولان
وجود شريفى امانت وحسن خلقله بيلمديلرمى (فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ) كه كندولر ايديكى دعوى

انكار ايديجيلردر بو دخى خلاف واقعدر زيرا آنك صدق وامانتى فوق الحد قاتلرنده ثابت اولمشدر
(أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ) ياخود ديرلرميكه رسولمزده برجنون وار پس آنك سوزينه اعتماد ايتمزلر بو دخى
كندولره مسلم دكلدر انكچونكه قوللرى انك كمال عقلنه اعتراف ايتمشلردى ولكن حقيقة
الحال نظر اولنجه بو امورك بريسى كفرلرينه سبب دكلدر (بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ)
بلكيم سبب بودركه محمد المصطفى كندولره طوغرولغله كلدى وانلرك چوغى طوغرولغى سومييوب
اكراه ايدرلر زيرا حق اولان شى آرزولرينه وشهوتلرينه مخالفدر (وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ)
واكر طوغرولق آرزولرينه اويوب وجودده متعدد معبودلر اولسيدى (لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ) البته كوكلر ويرواپچنده اولان اشيا بوزيلوردى (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ)
بلكيم انلره وعظ ونصيحته مشتمل اولان كتابلرك كتوردك (فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ) پس انلر
وعظ ونصيحتلردن يوزچويرمشلردر (أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا) ياخود رسالتك تبليغى اوزره
انلردن اجرت طلب ايدرميسن كه اندن بودكلو قچنورلر وبوسنلن متصور دكلدر (فَخَرَاجُ
رَبِّكَ خَيْرٌ) زيرا پروردكارك منقطع اولميان رزقى انلرك اجرتندن يكركدر وسنك
اعتقادك اكا درستدر (وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) وكندودر روزى ويرنلرك يكركى (وَإِنَّكَ
لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) دخى تحقيقا كه سن انلرى بر طوغرو يوله چيغررسن (وَإِنَّ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ) وبى شبهه كيم روزجزايه تصديق ايتميانلر
طوغرو يولدن انحراف ايتمشلردر (وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ) واكر بز مكه كفارك
اسركيوب اوزرلرينه مسلط اولان قحطك ضرورتك قالدرسيدق (لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ) البته كفرلرنده افراد ايتمده ويبغمبرك عداوتنده ثابت ومستقيم اولورلردى سركردان
اولدقلرى حالده كتوردبلركه مكه خلقى اوزره اودكلو قحط مسلط اولديكه قانى دوه نك
تويله قارشديروب يديلر بعده ابو سفيان حضرتك دركاه معلاسنه كلوب ديدى سن كمان
ايدرسن كه خلقه ايچون رحمت كلدك ومكه خلقنك پدرلرك قليچله قردك واولادلرك آجلغله
حق جل وعلا اول آيتى منزل ايتدى وانك مصدقى بو آيتله مقرر قيلدى (وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ)
دخى قسم اولسونكه كفار مكه يى بدر كوننده قتل اشكنجه سيله الدق (فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ)
پس پروردكارلرينه خضوع وتذلل ايتمديلر (وَمَا يَتَضَرَّعُونَ) وبلوارمديلر بلكه سركشلكلو
اوزره ثابت اولديلر (حَتَّى إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ) اولوقته دك كه اوزرلرينه

برقی اسکیجه نایه سی فی الحال بغته (اذا هم فیه مبلسون) ولوقت کندولر ایچنده حیران ومأیوس اولورلر (وهو الذی انشأ لکم السمع والابصار) واودر اول پروردکار که سزکیچون قولاق وکوز پیدا ایتدی تاکه انلرله ایاتی ادراک ایده سز (والافئدة) وکوکللر سزکیچون پیدا ایتدی تاکه انلرله تفکر ایدوب دلائل قدرتی فهم ایده سز (قلیلا ما تشکرون) وبونعمتلرین مقابله سنده غایتله از شکر ایدرسز (وهو الذی ذرأکم فی الارض) دخی کندودر او خالق ذو الجلال که سزی بریوزنده منتشر قیلدی (والیه تحشرون) وروز قیامتده آنک حکمنه جمع اولنورسز (وهو الذی یحیی ویمیت) وکندودر شول قادر علی الاطلاق که نجا ویروب جان آلور (وله اختلاف اللیل والنهار) وفرمانه مخصوصدر کیجه وکوندزک اختلافی (افلا تعقلون) پس نیچون فکرله تعقل ایتمزسزکه بوکونه اشیایه قادر اولان حشر ونشره اوزره دخی قادردر (بل قالوا مثل ما قال الاولون) بلکیم کفار مکه دیدیلر کچمشلرک دیدیکی کبی (قالوا ائذا متنا وکنا ترابا وعظاما ائنا لمبعوثون) که دیدیلر ایا بز اولوب طپراق وکوکلر اولدیغمزده علی التحقیق بز زنده اولوب کوندرلمش اولورمیوز (لقد وعدنا نحن واباؤنا هذا من قبل) تحقیقا که بز وپدرلریمز بوسوزی وعدا ولندق بوندن اسبق (ان هذا الا اساطیر الاولین) بوسوز بر نسنه دکلدر الا کچمشلرک افسانه لری (قل لمن الارض ومن فیها) سویله کیمه در یرایچنده اولان اشیا (ان کنتم تعلمون) اکر اربابه دانش ایدیکز (سیقولون لله) بی شبهه که دیرلر خداعز وجله مخصوصدر (قل افلا تذکرون) سویله انلره کا معترف اولدقدنصکره نیچون پند آلوب فهم ایتمزسزکه کائناتی ابتدا ایجاد ایدن قادر مختار اعاده سنه دخی توانادر (قل من رب السموات السبع ورب العرش العظیم) سویله کیمدر یدی کوکک خالقی واولو عرشک پروردکاری (سیقولون لله) البته دیرلر آنک بر امتسی ایزد ذو الجلاله مخصوصدر (قل افلا تتقون) سویله پس نیچون عقابندن قورقمزسز (قل من بیده ملکوت کل شیء) سویله کیمدر که هرشیئک نهایت تصرفی النده در (وهو یجیر) وکندو ایستدیکی کسنه یه امان ویروب صاقلر (ولا یجار علیه) واوزرینه امان ویرلمز یعنی بر کیمسه نک تعذیبک قصد ایلدیکی بر کیمسه مانع اولوب معذب اولان کیمسه یه امان ویره مز (ان کنتم تعلمون) اکر سز بیلور ایدیکز (سیقولون لله) بی شبهه که دیرلر مذکور اولان اشیانک تصرفی ایزد ذو الجلاله مخصوصدر (قل فانی تسحرون) سویله پس قندن آلدانورسزکه طریق حق واضح ایکن اندن عدول ایدرسز (بل اتیناهم بالحق

بلکه انلره طوغریلغی کتوردک (وانهم لکاذبون) دخی بلا شبهه کیم کندولر یلانجیدرلرکه انی انکار ایدیلر (ما اتخذ الله من ولد) تکری تعالی اصلا اوغول ایدنمدی (وما کان معه من اله) دخی کندو سیله هیچ بر معبود یوقدر ایدی واکر کندوسیله بر معبود دخی اولسیدی (اذا لذهب کل اله بما خلق) البته اولوقت هر بر معبود برانیدیغی شیء الوب کیدردی (ولعلا بعضهم علی بعض) وبی شبهه بری بری اوزره یوجه لنوب غلبه ایدردی (سبحان الله عما یصفون) اوغول وشریکدن وصف ایتدکلری اشیادن خداعز وجل منزه ومقدسدر (عالم الغیب والشهادة) کیزلی واشکارا اولانی اموره دانا (فتعالی عما یشرکون) پس ایتدکلری اشراکدن یوجه لندی (قل رب اما ترینی ما یوعدون) ای محمد سویله یا الهی کفاره عذابدن وعدا ولندقلری نسنه اکربکا کوسترر سن (رب فلا تجعلنی فی القوم الظالمین) ای پروردکارم بنی ستم ایدن کروهک زمره سنده قیلمه یعنی عذابده بنی انلره مقارن قیلمه بیلنمک کرک کیم خداعز وجل حبیبنه تواضعی تعلیم ایتمک ایچون بودعاء تلقین ایتدی یا خود تنبیه ایتمک ایچونکه کاه اولورکه ظالملرک شأمتی انلرله علاقه سی اولمیانه دکر (وانا علی ان نریک ما نعدهم لقادرون) دخی علی التحقیق بز توانالروز آنک اوزره که سکا کوستره لم شول شیئی که بز انلرله وعد ایدرز (ادفع بالتی هی احسن السیئة) کندو ذاتنده غایتله کوزل اولان خصلتله بدلکی کیدر یعنی بر کیمسه دن بر بدلک صدور ایلدیکی انی احسان ایله یا خود اندن تغافل ایتمکله دفع ایت اما بو شرطله که زبونلغه وخوارلغه مؤدی اولمیه (نحن اعلم بما یصفون) بز دانا ترز شول شیئه که سکا نسبت ایدرلر (وقل رب اعوذ بک من همزات الشیاطین) دخی سویله ای خداوندم سکا صیغنورم دیولرک وسوسه لرندن (واعوذ بک رب ان یحضرون) وای پروردکارم سکا التجا ایدرم نماز محلنده قتمده حاضر اولمقلرندن (حتی اذا جاء احدهم الموت) متعلقدر یصفون لفظنه یعنی سنی بدلکله وصف ایتمکه مستمر اولورلر اولوقتکه برلرینه موت کلیجک (قال رب ارجعون) حسرت یوزندن دیرلر ای پروردکارم بنی دنیایه دوندر صیغه جمع وتعظیم مخاطب ایچوندر (لعلی اعمل صالحا فیما ترکت) شاید بن ترک ایتدیکم نسنه ده بر کوزل ایش ایشلدم یعنی شاید دنیایه دوندکده ایمان کتوروب بر کوزل عمل ایشلرم (کلا) بردخی دنیایه کلمکه امید طوتمسون (انها کلمة هو قائلها) تحقیقا که رب ارجعون آخرینه بر سوزدرکه کافر اولان کسنه انی سویلیجکدر (ومن ورائهم برزخ) دخی کفر ایدنلرک اوکنده بر حائل وارکه کندولرین دنیایه کلمکدن منع ایدر واو قبردر (الی یوم یبعثون) ولکونه دکک که قبوردن بعث اولنورلر (فاذا نفخ

فی الصور) پس نجیکیم قیامت ایچون صورده اوفورلور (فلا انساب بینهم یومئذ) خصملکلر
ارالرنده اول کونده اولماز (ولا یتساءلون) ونه بیله لرینک حالن صورر نفسلرنده مشغول اولدقلری ایچون
(فمن ثقلت موازینه) پس هر کروه که کوزل اعمال الله ترازولری آغر اولدی (فاولئك هم المفلحون)
پس انلردر اول جماعتکه کندولر قورتلمشلردر (ومن خفت موازینه) وهر کروه که ترازولری
بد اعمال الله یونکل اولدی (فاولئك الذین خسروا انفسهم) انلردر شول کروه که جانلرین و توزدیلر یعنی سرمایه
عمری باد غفلته ویردیلر واستعدادلر تحصیل کمالی نفسك آرزولرینه تبدیل ایتدیلر (فی جهنم خالدون)
دوزخده همیشه اقامت ایتمشلردر (تلفح وجوههم النار) آتش یوزلرین یاندرر (وهم فیها کالحون)
وحال بوکه انلر ایچنده یوزلرین اکشیتمشلر شدت المدن دخی کندولره دینلور (الم تکن آیاتی تتلی
علیکم) یا بنم آیاتم اوزریکزه اوقنمزمیدی (فکنتم بها تکذبون) در عقب سز انلره تصدیق کورمزدیکز
(قالوا ربنا غلبت علینا شقوتنا) دیدیلر ای پروردکاریمز بدبختلکمز اوزریمزه غلبه ایتدیکه نتیجه سی
بو اولدی (وکنا قوما ضالین) و بز حقدن آزمش بر کروه ایدك (ربنا اخرجنا منها) ای پروردکارمز
بزی دوزخدن چیقر (فان عدنا) صکره پیغمبرلری تکذیبا ایتمکه دونرسك (فانا ظالمون)
بی شبهه که بز اول محل ستمکار اولورز (قال اخسئوا فیها) حق جل وعلا انلره دیدی خوارلق سکوتك
سکوت ایدك (ولا تکلمون) واصلا بکا بر سوز سویلیك که جهنم محل سؤال دکلدر (انه کان
فریق من عبادی) تحقیقا شان بودر که قوللرمدن بر کروه وار ایدیکه (یقولون ربنا آمنا فاغفر لنا
وارحمنا) دیرلر ای پروردکارمز سکا ایمان کتوردك پس کناهلریمزی بزه یارلغه و بزی اسرکه
(وانت خیر الراحمین) وسن اسرکیانلرك یکرکیسن (فاتخذتموهم سخریا) پس سز انلری استهزا
ایدندیکز یعنی انلره مبالغه ایله استهزا ایدردیکز (حتی انسوکم ذکری) واول حده دك که بنی
یاد ایتمککزی اونتدردیلر یعنی اودکلو استهزا ایتملرینه مشغول اولدیکز که بنم یادمی اونتدیکز
(وکنتم منهم تضحکون) وسز انلرك احوالندن کولردیکز استهزا یوزندن (انی جزیتهم الیوم بما
صبروا) علی التحقیق بن بو کون انلره مکافات ایتدم اذیتکزه اوزره صبر ایتدکلری مقابله سنده
(انهم هم الفائزون) تحقیقا که انلر کندولردر جمیع مرادلره نائل اولوب زحمتلردن قورتلانلر
(قال کم لبثتم فی الارض عدد سنین) دخی حق سبحانه وتعالی کفاره دیدی سز صاغ ایکن واولمش
ایکن یرده نه قدر طوردیکز ییللرك صایسی جهتندن (قالوا لبثنا یوما او بعض یوم) جهنمده
طول قالمالرندن اوتری دیدیلر بر کون یا بر کونك بر مقداری اقامت ایتدك (فاسئل العادین

پس تحقیقك ایسترسن صایوب ضبط ایدنلردن آنك مقدارك صور (قال) سؤاللرینه مأمور اولان
فرشته یه امر اولندیکه جوابلرنده سویله (ان لبثتم الا قلیلا) دنیاده طوردیکز الا براز مدت
(لو انکم کنتم تعلمون) اکر علی التحقیق سز بیلمش اولسیدیکز کیم اقامتکز غایتله ازایدی (افحسبتم
انما خلقناکم عبثا) پس سز کمان ایتدیکزمیکیم بز سزی یالکز اوینمق ایچون یراتدق (وانکم الینا
لا ترجعون) دخی کمان ایتدیکزمیکیم علی التحقیق سز بزم حکممزه دوندرلمزسز (فتعالی الله) پس
ایزد ذو الجلال بو وجه له لندی (الملك الحق) تصرف مطلقه سزاوار اولان پادشاه (لا اله الا هو
اندن اوزکه بر درست معبود یوقدر (رب العرش الکریم) جمیع اجرامه محیط اولوب اندن
خیر وبرکت اینان اولو جرمك خالقی (ومن یدع مع الله الها آخر) وهر کیم تکریله بر معبود دخی
عبادت ایدر (لا برهان له به) که اکا عبادت ایتمسنه کندویه بر دلیل یوقدر (فانما حسابه عند ربه
بوندن اوزکه برشی یوقدر که ایتدیکی عملك حسابی پروردکاری قتنده در (انه لا یفلح الکافرون
بی شبهه کیم شان بو که بی دینلر اولانلر قورتلمزلر (وقل رب اغفر وارحم) دخی سویله یا الهی
کناهمزی یارلغه ولطفکله بزی اسرکه (وانت خیر الراحمین) وسن اسرکیانلرك یکرکیسن
اخبارده کلمشدرکه بو سوره نك اولی واخری بهشتك کنجلرندندر

سورة النور مدنیة وهی اربع وستون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(سورة) بو قرآن مجیدده معین بر مقدار سوزدرکه (انزلناها) آنی عالم قدسدن جبریل علیه السلام
واسطه سیله ایندردك (وفرضناها) دخی ایچنده اولان احکامی اوزریکزه فرض قیلدق
(وانزلنا فیها آیات بینات) دخی ایچنده دلالتی روشن اولمش آیتلر ایندردك (لعلکم تذکرون
تاکه سز پند آلوب محرمات دن پرهیز ایده سز (الزانیة والزانی) هر زنا ایدن قاری وهر زنا
ایدن کشی (فاجلدوا کل واحد منهما مائة جلدة) هر برینه دکنك ایله یوز اورش اورك بیلنمك کرك کیم
بو حکم شول کیمسه اوزره اجرا اولنورکه حر وعاقل وبالغ اوله ومحصن اولمیه محصن اولان
کمسنه نك حدی رجمدر (ولا تأخذکم بهما رأفة) وسزی بو ایکی زنا ایدنك حالی سببیله بر مهربانلق
آلمسون (فی دین الله) تکرینك طاعتنده وقوردیغی حدی اقامت ایتمده یعنی هیچ بر کمسه دن
زنا فعلی صدور ایدر اکا مرحمت ایدوب اوزرینه حدی اقامت ایتمده تقصیر ایتمکز (ان کنتم تؤمنون
بالله والیوم الآخر) اکر خدانك وحدانیتنه ورو زجزانك ولمسنه تصدیق ایدردیکز ایمان

الى افضا ایدركه نكوینك حدودنی اقامت اولنه (وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دخی
زنا ایدنلرین عذابلری وقتنده اهل ایماندن بر كروه حاضر اولسونلرتا كه كمال تشهیرلری حاصل
اولوب اولكونه فعله بردخی معاوده ایتمیه لر (الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً) فعل زنایه ارتكاب
ایدن كیمسه نكاح ایتمز الا بر زنا ایلیجی عورت یا بر شرك كتورمش قاری (وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا
زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ) دخی زنا ایلیجی عورت آنی بر كیمسه نكاح ایتمز مكر بر زنا ایدیجی كشی یا شرك كتورمش
بر كشی زیرا اغلب بوكه زنی اولان كیمسه صالحه اولان خاتونك نكاحنه رغبت ومسافحه
نكاحنه صالح اولان شخص میل ایتمز (وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) واوكونه اولنمك اهل
ایمان اوزره حرام اولدی یعنی اهل ایمانه اولانه اوكونه قاری اولنمك لائق دكلدر پس نظم كریمك
تحریمدن مرادی تنزیهدر لكن مبالغه ایچون تحریم عنوانیله ذكر اولندی بر قولده بو حكم ابتدا
اسلامده ایدی بعده وانكحوا الایامی منكم آیتله منسوخ اولدی زیرا لفظ ایامی سفاح ایدن
قاریه متناولدر (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ) دخی شول كیمسه لركه محصنه اولان خاتونلری زنا
فعلنه نسبت ایدرلر (ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ) صكره انلری نسبت ایتدكلری فعل اوزره درت
طانق كتورمزلر (فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً) پس اول كیمسه لره دكنكله سكسان اورش اورك
(وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا) وانلره بر شهادت هركز حیز قبوله كچیرمك (وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ)
وانلر كندولردر حدود الهیه یی تجاوز ایدنلر (إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا) مكر شول
كیمسه لركه ایتدكلری قذفدن صكره توبه ایدوب عملرك یخشی قیلدیلر كه انلر فسقك صفتندن
خلاص اولورلر اما شهادتلری مقبول اولماز (فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) زیرا علی التحقیق ایزد
ذوالجلال توبه ایدنلرك كناهلرین غایتله ستر ایدوب كندولرین اسیركر (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ)
دخی شول كیمسه لركه قاریلرك زنا فعلنه نسبت ایدرلر (وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ)
وحالبوكه كندولره طانقلر اولمیوب كند وجانلرندن اوزكه (فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ
بِاللَّهِ) پس برلرینك شهادتی خدایه درت كز قسم ایدوب شهادت كتورمكدر یعنی درت كز تكری یه قسم
ایدوب شهادت كتورر بو مضمونله كیم (إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ) علی التحقیق كندوسی قاریسنی زنایه
نسبت ایتدیكنده كرچك سویلیانلردندر (وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ)
وبشنجی شهادت بوكه خدانك رحمتندن دور اولمق آنك اوزره اولسون اكر قاریسن زنایه نسبت
ایتدیكنده یالانجیلردن ایسه بو صورت كشینك كیفیت لعانیدر وبعده قاری ملاعنه یه تكلیف

اولنور ایتدیسه طلاقنه حكم اولنوب كشیدن حد قذف ساقط اولور واكر ایتمز حبس اولنور
اولمحله دك كه كشی كندوسنك حقنده دیدوكی سوزه معترفه اولوب نكاحی باقی قالور یاخود
كندوسی دخی ملاعنه ایلیه وآنك صورتی بو در (وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ) دخی قاریدن حبسی دفع
ایدر (أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ) خدایه قسم ایدوب شهادت كتورمسی یعنی درت كز قسم ایدوب
شهادت ایلیه كه (إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ) علی التحقیق قوجه سی كندوینی زنایه نسبت ایتدیكنده یالان
سویلیانلردندر (وَالْخَامِسَةَ) وبشنجی شهادتی بویله شهادت ایلیه كیم (أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ
كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) بی شبهه كیم خدانك خشمی اوزرینه اولسون اكر قوجه سی دیدوكی سوزده كرچك
سویلیانلردن ایسه كتوردیلركه نچون آیت قذف نازل اولدی سرور كائنات آنی منبر اوزره اوقودی
همان عاصم بن عدی انصاری قالقوب دیدی یا رسول الله حق جل وعلا بنی سكا فدا قیلسون بر كیمسه
عورتیله بر بیكانه كوریجك واروب درت كیمسنه شهادت ایچون احضار ایدنجه بیكانه ایشین بتوروب
كیدر واكر شاهد سز سوز سویلرسه سكسان دكنك اوریلور واكر سكوت ایدركو كلنده بر درد پیدا
ایدر بو سوزی سویلدی مسجددن طشره اولدی اثنای طریقده هلال بن امیه یه تصادف ایدوب
چهره سنده بر بوزغونلق كوردی اندن سؤال ایتدیكه ملالكه باعث ندر هلال كا جواب ویردیكه
ای برادر عورتم خوله اوزره بر بیكانه كیمسنه كوردم عاصم ایتدی سبحان الله حالا حضرته بو كونا
بر سؤال ایتدم پس مسجده بیله دونوب حضرته صورت حالی عرض ایتدیلر حضرت صلی الله علیه وسلم
خوله یی احضار ایدوب اول احوالی اندن سؤال ایتدی اصلا بقلشدرمیوب انكار ایتدی اول محل
حق جل وعلا آیت مزبوره یی منزل قیلدی پس حضرت صلی الله علیه وسلم حكم ملاعنه یی اجرا ایدوب
فرقتلرینه حكم ایتدی (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واكر خدانك فضل ومهربانلغی اوزریكزه
اولمسیدی (وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ) وبی شبهه اكر خدا عز شانه توبه یی قبول ایدوب درست حكم
ایدیجی اولمسیدی البته سزی رسوا ایدردی كتوردیلركه سرور كائنات بعضی غزالرنده ام المؤمنین
حضرت عائشه بیله كوتورمشلردی غزادن دوندكلرنده بر كیجه ام المؤمنین هودجندن قضاء
حاجته چقدی دوندیكنده كردننده اولان بیونباغی غائب قیلوب كندیكی یره آنی ارامغه واردی
بریدن كوچ اولوب بندوكی دوه یی یدن كیمسنه چكوب كندی اولكمانله كه حضرت صدیقه هودج
ایچنده در بعده حضرت صدیقه دونجه یورتده بر كیمسه كورمدی انده او تورمش قالدی كیرودن
صفوان بن المعطل السلمی رضی الله عنه كلوب بر قارالتی كوردی بیلدیكه سرور كائناتك حرم محترمیدر

همان دوه سن چوکوردوب ام المؤمنین رضی الله عنها اکا سوار اولوب حضرت صفوان دوه نك یولارینه
یاپشوب لشکره دك آنی ایلتدی ارباب نفاقك بر قاچی اول جناب عفت مآبك عرض محترمی حقنده
لایق اولمیان سوزلری ایراد ایتدیلر حق جل وعلا آنك عفتنه شهادت ایدوب بواون سکز آیتی منزل
ایدوب بیوردی (إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ) تحقیقا شول کیمسه لرکه صرف یالانله کلدیلر (عُصْبَةٌ
مِنْكُمْ) سزدن بر کروه درلر عصبه اوندن برقرقه جماعتدر وانلر عبدالله ابن ابی وزید بن رفاعه
وحسان بن ثابت وحمنه بنت جحش ومسطح بن اثاثه وانلره مشابه ایدن کسنه لردر (لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا
لَكُمْ) آنی سزه بر بدلك کمان ایتمك (بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) بلکیم او سزه برایولکدر زیرا آنك سببیله ثواب
عظیمه نائل اولورسز وتکرینك قتنده معزز ومکرم اولدیغکز بیلندیکه بودکلو آیات عفتکز ثابت
اولمق ایچون ایندی وبوخطاب رسول اکرمه وابی بکر وعایشه وصفوانه در (لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ)
صرف یالانی کتورنلردن هر برکشی یه اولور (مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ) کناهدن قزاندیغی شیئك سزاسی
(وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ) وانلردن شول کیمسه که اول صرف یالانك بیوکنه مستولی اولوب سویلدی
(لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ) اکا بر اولو اشکنجه اولور (لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ) نیچون اول سوزی ایشتدیککزده
(ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا) اهل ایماندن اولان کشیلر واهل ایماندن اولان عورتلر جانلری
پایه سنده اولان اهل ایمانه ایولك کمان ایتمدیلر (وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُبِينٌ) دخی نیچون ایشتدکلرنده
دیمدیلر بو بر آشکارا صرف یالاندر بیلنمك کرك کیم توبیخده مبالغه ایتمك ایچون که ایمان ظن اولنمسین
اقتضا ایدر بو آیتده خطابدن غیبته عدول اولنمشدر (لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ) نیچون
دیدکلری سوزه اوزره درت طانق کتورمدیلر (فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ) پس چونکه طانقلری کتورمدیلر
(فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ) اولکروه خدانك حکمی قتنده کذب ولردر یالان سویلیانلر (وَلَوْلَا
فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) دخی تکرینك احسانی ومهربانلکی اوزریکزه اولمسیدی (فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)
بوجهانده توبه یه توفیق وبرمکله واوبرجهانده عفو ومغفرتله (لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ)
البتده سزه بر اولو اشکنجه دکوردی اول نسنه ده که صرف یالاندن تصدیقه شتابنده خوض ایدوب
سویلردیکز (إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ) اول محلکه دیللریکزله آنی الوردیکز یعنی چون بریکز اندن اوتری
سؤال اولنوب آنی الوردی (وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ) واغزلریکزله سویلرسز اول شیئی که
سزه انکله بربیلکی یوقدر یعنی قلوبك مساعده سی سزکله اولمیوب انجق اغزلره مخصوص بر سوز سویلرسز
(وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا) وآنی بر قولای ایش صانورسز (وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ) وحالبوکه او خدانك

قتنده بر اولو کناهدر (وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ) دخی نیچون آنی ایشتدیککزده (قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ
بِهَذَا) دیمدیکز بزه جائز ولائق دکلدر که بوکونه ناسزا سوزی اغزیمزه الەلم (سُبْحَانَكَ) منزهسن یا الهی
اندنکه پیغمبریکك حرمنده بوکونه شئ اوله (هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ) بوافك بر سوزکه اهل نفاق دیدیلر
اولو یالان بغلمقدر (يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا) ایزد ذوالجلال سزه پند ویررکه بوکونه
سوزه مادامکه زنده سز دونمیه سز (إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) اکر اهل ایمان ایدیکز زیرا ایمان برینك مسلمانك
عرضنه طعن ایتمکه مانعدر خصوصا سیدالکونینك حرمنه (وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ) دخی تکری تعالی
شرائع ومحاسن ادابه اوزره دلالت ایدن آیاتی بیان ایدرتاکه نصیحت پذیر اولوب مؤدب اوله سز
(وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) وایزد ذوالجلال جمیع احواله داناتدبیراتنده درستحکم ایدیجیدر (إِنَّ الَّذِينَ
يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا) تحقیقا شول کیمسه لرکه ایمانه کلان کسنه لرك حقنده
بد فعلك فاش اولمسین سورلر (لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) آنلره بر دردناك اشکنجه وار (فِي الدُّنْيَا) بوجهانده
حد قذفله (وَالْآخِرَةِ) واوبرجهانده جهنم آتشیله (وَاللَّهُ يَعْلَمُ) وایزد ذوالجلال کوکلرده اولان
اشیایی بیلور (وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) وسز بیلمزسز پس صورت ظاهرده ثابت اولان نسنه اوزره حکم
ایدك وسینه لرده مضمر اولان بدلکك سزاسی خدای ذاالجلاله مفوضدر (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ) دخی اکر تکرینك کرم ومهربانلغی اوزریکزه اولمسیدی (وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ) دخی علی التحقیق
تکری تعالی کمال رحمتله متصف اولمسیدی البته عقوبتکز تعجیل اولنوردی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا)
ای ایمانه کلان کسنه لر (لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) بد فعلی فاش ایتمکله ابلیس شقینك ادملرینه
یعنی وسوسه لرینه اویمك (وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) وهرکیم ابلیس لعینك اثارینه ییرولك
ایدر بلاشبهه کمراه اولور (فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ) زیرا علی التحقیق شیطان شقی غایتله قبیح
اولان ایشك وشرعا ناپسندیده نسنه نك فعلنه امر ایدر (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ)
دخی اکر تکرینك احسانی ورحمتی اوزریکزه اولمسیدی (مَا زَكَى مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا) سزدن اصلا بر فرد
زمانه نك آخرینه دك پاك اولمزدی (وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ) ولیکن ایزد ذوالجلال ایستدیکی
کسنه یی پاك قیلار (وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) وخدای عز وجل خلقك سوزینی ایشیدوب نیتلرینه درست
دانادر کتوردیلرکه حضرت صدیق رضی الله عنه آنده ایچدیکیم فقراء مهاجریندن اولان خاله سی
اوغلی مسطحه اوزره انفاقی یمیه اول سببدنکه حضرت صدیقه حقنده ناسزا سوز سویلیانلرك
برسی اول بدزبان ایدی حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ

دخی سزدن دینده فضیلت صاحبی ومالده وسعت اربابی اولان کسنه قسم ایتمسونلرکه (أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) برشنه احسان ایتمیه لر خصملق ایه سی اولنلره
ویوقسللره وخدا یولنده هجرت ایدنلره (وَلْيَعْفُوا) وانلردن صدور ایدن سوزك مكافاتندن واز
کچسونلر (وَلْيَصْفَحُوا) وایتدکلری ایشدن یوزچویروب اغماض ایتسونلر (أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ
لَكُمْ) سوومیسمزکه ایزد ذوالجلال عفوکز مقابله سنده سزه مغفرت ایده (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ)
وخدای ذوالجلال کمال قدرتیله کنهکارلرك صوچنی ستر ایدیجی کندولرینه اسیرکیجی خدانك اخلاقیله تخلق
ایدك (إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ) تحقیقا شول کیمسه لر که زنا فعلنه نسبت ایدرلر (الْمُحْصَنَاتِ) عفت صاحبی
اولان محصن خاتونلری (الْغَافِلَاتِ) کندولره نسبت اولنان شیدن بیخبر اولانلری (الْمُؤْمِنَاتِ)
خدایه ورسولنه ایمان کتورنلری (لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) بوجهانده واوبرجهانده خدانك رحمتندن
دور قیلندیلر یعنی بوکوزل اوصافله موصوفه اولان خاتونلری قذف ایدن کمسنه لر ایکی جهانده ملعونلردر
(وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) وانلره برا اولو اشکنجه وار (يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ) اول کونده که اوزرلرینه طانقلق ایدر
(أَلْسِنَتُهُمْ) دیللری (وَأَيْدِيهِمْ) واللری (وَأَرْجُلُهُمْ) واایاقلری (بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ایشلدکلری ایشه یعنی
حق جل وعلا منبورا اولان اعضایه قوت نطق ویروب ایشلدکلری شنه ایله معترف اولورلر
(يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ) اول کونده ایزد ذوالجلال ثابت ومستحق اولان سزالرین بالتمام کندولره
یتشدرر (وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ) دخی بیلورلرکیم علی التحقیق تکری تعالی کندو ذاتنده ثابت
الوهیتی ظاهردرکه اندن اوزکه لرکندویه شریك اولمازلر وکندو سندن غیری برفرد عقاب وثواب
ویرمکه قادر دکلردر (الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ) بدا اولان قاریلر بدا اولان کشیلره در (وَالْخَبِيثُونَ
لِلْخَبِيثَاتِ) وعکسی اویله در (وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ) وپاك اولان خاتونلر پاك اولان مردلره در
(وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ) وبرعکس یعنی هرکس کندویه هم وصف اولانی ایو بیلور (أُولَٰئِكَ) ولکروه
یعنی سرورکائنات وحضرت عایشه وصفوان (مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ) اهل نفاق حقلرنده اسناد
ایتدکلری سوزدن منزهدرلر زیراکرچك سویلمش ولسیدیلر اول سوزی ممکن دکلدیکه حضرت
عایشه حضرت صلی الله علیه وسلمك زوجه سی اوله (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) انلره برا اولو یارلغق
واروبرکوزل روزی وانلدن مراد بهشت بریندر بیلنمك کرککیم حضرت عائشه نك براءتنده نازل
اولان ایات بونده منتهی اولدی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ) ای اهل ایمان اولانلر
سکنا ایتدیکزاولدن اوزکه اولره کیرمك (حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا) تاکه کیرمکه دستورالمینجه

(وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا) واول اولرك ایه لری اوزره سز سلام ویرمینجه حدیث شریفده کلمشدرکه او
ایه لرینه سلام ویرمك بوکونه اولورکه برادم براوك قپوسنه کلیجك کرکدرکه سویلیه السلام
علیکم ءادخل اوچ کز (ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ) دستورالوب سلام ویرمککز سزه خیرلودر (لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ)
سزه بوحکم دینلدی تاکه سز ایتوا اولان شیئ بیله سز (فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا) پس اکر اولر ایچنده
برکیمسه بولمزسز (فَلَا تَدْخُلُوهَا) انلره کیرمك (حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ) سزه اذن اولنمینجه یعنی برکیمسه
کلوب سزه اذن ویرمینجه (وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا) واکر سزه دینلورکیم دونك بلاتوقف
دونك الحاح ایتمك (هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ) اولدونمك قپواوزره طوروب الحاح ایتمکدن پاکیزه تردر (وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) وخدای متعال ایشلدیککز نسنه یه کماینبغی داناردر پس امراولندیغکز نسنه یه امتثال
ایتمککزی ایو بیلورمرویدرکه حضرت ابوبکر الصدیق رضی الله عنه سرورکائناته سؤال ایتدیکه
یارسول الله حق جل وعلا فرمان ایتدیکه براوه سزه دستوراولمینجه کیرمك پس تجارت ایچون سفر
ایتدیکمزده خانه لره قونرز انلرده دخی اذن المنمسی لازممیدر حق جل وعلا بوآیتی منزل ایدوب بیوردی
(لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ) اوزریکزه برکناه یوقدر سکنی اولنمامش اولره کیرمکده
(فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ) ایچلرنده سزه کچمك ونفع وارایسی وصاوقدن صاقنمق کبی سببا وانقالکزی ایچنده
صاقلمق کبی (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ) وایزد جل وعلا اشکارا قیلدیغکز نسنه یی وکیزلی
قلدیغکز شیئ بیلور بوآیت وعد درشول کیمسه یه که فسادایچون بریره کیرر (قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ) سویله
یا محمد اهل ایمانه (يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ) کوزلرین نامحرمه بقمقدن قپاتسونلر (وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ)
وحرامدن فرجلرین صاقلسونلر (ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ) نامحرمدن کوزی قپاتمق وحرامدن فرجی حفظ ایتمك
کندولره پاکیزه تردر (إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ) بی شبهه کیم خدا عز وجل ایشلدکلری شیئه دست
داناردرکه اعضالرینی قنقی شیده ایتدکلرین بیلور (وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ) دخی
اهل ایمان اولان خاتونلره سویله نامحرم اولان کشیلره بقمقدن کوزلرین قپاتسونلر (وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ) دخی زنا فعلندن فرجلرین صاقلسونلر (وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ) دخی خشل وطونلرورنکلر
کبی بزکلرین ظاهر قیلمسونلر لجنبیلره (إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا) مکرشول نسنه که برایش مباشرت ایتدکلرنده
اندن ظاهر اوله اندنا وزرلرینه برحرج اولماز خاتم وکوملکلرین ینکی وانکی کبی (وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ
عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ) دخی مقنعه لرین یاقه لری اوزره صالسونلرکردنلرك ستر ایتمك ایچون (وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ) دخی زینتلرینك یرلرین برکیمسه یه اظهار ایتمسونلر (إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ) مکر قوجه لرینه که بزنمك

انلر ایچوندر (أَوْ آبَائِهِنَّ) یا پدرلرینه (أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ) یا قوجه لرینك پدرلرینه (أَوْ أَبْنَائِهِنَّ) یا کندی
اوغللرینه (أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ) یا قوجه لرینك اوغللرینه (أَوْ إِخْوَانِهِنَّ) یا کندو قرنداشلرینه (أَوْ بَنِي
إِخْوَانِهِنَّ) یا قرنداشلرینك اوغللرینه (أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ) یا باجیلرینك اوغللرینه یعنی قاریلرك
کوزلری والری وقوللری وطوقلری کبی اعضا بو مزبورا ولان کسنه لره کورنسه اوزرلرینه
برکناه اندن مترتب اولماز زیرا بونلرله مداخله لری چوقدر پس بونلردن صاقنمه لرا وزرلرینه
حرج اولوروهم بونلرطرفندن فتنه ازمتوقعا ولور (أَوْ نِسَائِهِنَّ) یاکندولوله دینداش اولان قاریلره
یعنی زینت یرلرین مؤمن اولان خاتونلره کوسترسه لرا وزرلرینه بر باس یوقدر امّا کافراولان
قاریلره کوسترملری جائز دکلدر زیرا محتملدرکه حسن وجماللرین قوجه لرینه وصف ایدرلر
(أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ) یا صاغ اللری مالك اولدیغی کسنه لره بو نصّ جلیلك ظاهری قول وقراوشه
شاملدرلکن امام اعظم رحمه الله قراوشه مخصوص قیلوب قولی اجنبی حکمنده طوتدی
(أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ) یا کشیلردن شول کیمسنه لره که قاریلره حاجتایه سی اولمیوب
انجق طعام ایچون خلقه تبعیت ایدرلر انلره دخی کورنسه لرا وزرلرینه کناه اولماز (أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ
لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ) یا قاریلرك عورتلرا وزره اطلاع ایتمیان اوشاقلر تمیزلری اولمدیغی
جهتدن (وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ) ویورودکلرنده ایاقلریله یره اورمسونلر (لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ
زِينَتِهِنَّ) که خلخاللری صدا ویروب زینتلرندن صاقلدقلری نسنه بیلنه (وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا
أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ) دخی تکری سمتنه قموکز توبه ایدوب دونك ای اهل ایمان اولان کسنه لر (لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)
تاکه سز ایکی جهانك سعادتنه نائل اولوب زحمتلردن قورتله سز چونکیم حق جل وعلا انسابك
تضییعنه موجب سفاحك اسبابندن خلقی نهی ایتدی حفظ انسابه وبقاء نوعه موجب اولان
نکاحله فرمان ایدوب بیوردی (وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ) دخی سزدن ارکن اولان کشی یه وارکن اولان عورته اولندرك
ای ولادت صاحبی اولانلر (وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ) دخی قوللریکزدن وقراوشلریکزدن
کوزل عملو اولانلری اولندرك (إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ) اکراولنان کسنه لر یوقسللر ایسه (يُغْنِهِمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ) ایزد ذوالجلال کندو کرم واحساننده انلری بای قیلار بو حکم خدانك مشیئتیله
مقیددر (وَاللَّهُ وَاسِعٌ) وخدا عزّ شانه وسعت صاحبیدر نعمتی نفود بولماز (عَلِيمٌ) ارباب
استحقاقه داناد (وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا) دخی حرامدن نفسلرین پاك ایتسونلر شول
کیمسنه لرکه اسباب نکاحی بولمازلر (حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ) ایزد ذوالجلال کرم واحساننده کندولرین

بای ایدنجه که کبین ویرمکه قدرتلری اوله (وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ) دخی شول کیمسنه لرکه مکاتب اولمق
ایسترلر (مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) صاغ اللریکز مالك اولدقلری قول وقراوشدن (فَكَاتِبُوهُمْ) انلری
مکاتبه ایدك بیلمك کرککیم عقد مکاتبه نك صورتی بوکه اغا قولنه سویلیه بکا بو دکلو مال
پیدا ایدوب کتورسن ازاد اولورسن بنده دخی آنی قبول ایدوب بالتمام آنی ادا ایدیجك ازاد اولوروبو شرط
اول محل مستحسن اولور (إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا) اکر انلرده برایولك بیلورسز یعنی اوزرلرینه مقنن
اولان مال کتابتی ادا ایتمکه لیاقتلری ولیجق (وَآتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ) دخی تکرینك مالندن انلره ویرك
(الَّذِي آتَاكُمْ) شول مالکه ایزد ذوالجلال سزه آنی احسان ایتدی یعنی ای اهل اسلام مکاتب
اولان کروهه کردنلرك طوق رقیتدن ازاد ایتمك ایچون مال زکوتدن انلره برشیء ویرك تاکه عقوبتك
عقبه سندن سهولتله عبور ایده سزکوردیلرکه عبدالله بن ابیك الی قراوشی وارایدی زنا فعلنه
کندولرین اکراه ایدوب اوزرلرینه برمقدار شیء تقسیم ایتمشدی انلردن ایکیسی کلوب بو احوالدن حضرته
شکایت ایتدیلر حق سبحانه وتعالی بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ) دخی
قراوشلرکزی زنا فعلی اوزره اکراه ایتمك (إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا) اکرنفسلرك حفظ ایتمك ایسترلر یعنی
هرحال اوزره انلری زنا فعلنه اکراه ایتمك پس نص مورد ینه بناء بو حکم شرطله تقیید اولندی
(لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) یقین اولان صاغلغك مالن طلب ایتمك ایچون انلری زنا فعلنه اکراه
ایتمك (وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ) وهرکیم قراوشلری زنا فعلی اوزره اکراه ایدر (فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ)
بی شبهه کیم خدای عزّ وجل قراوشلر مکره اولدقدنصکره (غَفُورٌ رَحِيمٌ) انلره مغفرت ایدوب
کندولرین اسیرکر (وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ) دخی بی شبهه کیم بو سوره ده سزه احکامی بیان
ایدیجی آیتلر ایندردك (وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ) دخی سزدن اسبق اولانلرك مثلندن سزه
برمثل ایندردك یعنی کچمشلرك حالی کبی برعجیب حال سزه بیان ایتدی واو حضرت عائشه نك
ساحهٔ عرضنك تبرئه سن بیان ایدن آیاتدرکه اول تبرئه حضرت یوسفك ومریمك تبرئه سنه
ماننددر (وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ) دخی پرهیزکاراولانلره برپند ونصیحت بو سورده ایندردك (اللَّهُ
نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) ایزد ذوالجلال کوکلرو یری ایشغلتدیجیدر (مَثَلُ نُورِهِ) اکا منسوب
اولان نورك صفتی (كَمِشْكَاةٍ) برافذاولمیان پنجره کبیدر (فِيهَا مِصْبَاحٌ) ایچنده بریانمش چراغ ∴
(الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ) اول چراغ صرچه دن برقندیلده در (الزُّجَاجَةُ) اوقندیل غایت لطافتدن
(كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ) کویاکه کندوسی برایشغلی یلدزدرکه (يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ) وچراغ

برچوق نفعلو اغاجك يلغندن يانديلور (زَيْتُونَةٍ) بدلدر شجرهٔ مباركه دن يعنى اول نفعلو آغج
زيتون اغجيدركه (لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ) نه كونشن چيقيجق اقليمده ونه باتيجق اقليمده دوشمش بلكه
معمورهنك اورته سنده بتمشدر واول شام اقليميدر زيرا آنك زيتونى جمله زيتونلردن يخشيدر
(يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ) بقلشوركه ياغى روشن اوله (وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ) واكر كندويه آتش دكمز
(نُورٌ عَلَى نُورٍ) مذكور اولان ايشغ اوزره ايشغدر يعنى آنك نورى قات قات اولمشدر اول
سببدنكه زيت ياغنده اولان صافلك چراغن ايشغن آرتردى وقنديلك لطافتى ومجرهنك
جميعتى آنك شعاعن زياده ايتدى (يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ) ايزد ذو الجلال كندو نورينه
ايستدوكى كسنه يه يول كوسترر بو تشبيهك معناسنده چوق وجوه ذكر اولنمشدر برسى
بوكه نوردن مراد نور ايماندركه حق سبحانه وتعالى مؤمنك سينه سن مشكاته تشبيه ايتدى وسينه
سنده اولان كوكلى مشكاتده اولان قنديله وايمانى قنديلده يانن چراغه وقنديلى بر روشنلى
يلديزه وكلمهٔ اخلاصى شجرهٔ مباركه يه خوف كونشنك حرارتندن ورجا نوالنك سياسندن بهره
صاحبيدر واول كلمهٔ اخلاص بقلشوركه مؤمنك لسانى اوزره جارى اولمدن عالم آنك فيضندن
منور اوله وقچنكيم كوكل اتفاقيله لسانى اوزره جارى اولور نور على نور عالمه ظهور ايدر (وَيَضْرِبُ
اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ) دخى حق جل وعلا خلق ايچون مثللر اورر يعنى معقولات اولان اشيايى
محسوسات ايله بيان ايدر آنلر ايچون (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) وايزد ذو الجلال هرنسنه يه دانادر ايسترسه
اول شئ محسوس اولسون يا معقول (فِي بُيُوتٍ) ماقبلنه متعلقدر يعنى اول مشكاة براولرده كه
(أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ) حق جل وعلا فرمان ايدوب دستور ويرديكه يوكسك بنا ايله قالدريله (وَيُذْكَرَ
فِيهَا اسْمُهُ) وايچنده اسم شريفى كله (يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ) آنك ايچنده كندويه صباح
واخشاملرده تسبيح ايدر (رِجَالٌ) بركشيلر كه (لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ) كندولرينى نه بر رايج معامله
ونه خريد وفروخت مشغول قيلار (عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) خدانك اكماسندن (وَإِقَامِ الصَّلَاةِ) ونمازك
قلمسندن (وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ) وارباب مستحقه مال زكوة واجب اولان شيئك
اداسندن (يَخَافُونَ يَوْمًا) بو مذكور اولان احواللرى وار ايكن بر كونك زحمتلرندن قورقرلركه
(تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ) ايچنده كوكللر وكوزلر مضطرب اولوب طوترر (لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ
مَا عَمِلُوا) متعلقدر يسبح كلمه سنه يعنى تسبيح ايدرلر تاكه خداى متعال كندولره ايشلدكلرى
نسنه نك اك كوزل مكافاتى كه انكله موعود اولديلر مكافات ايليه (وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ) وتاكه

كندو كرمندن انلره براشيا ارتره كه انكله موعود اولمديلر (وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ) وخدا
عز وجل ايستديكى كسنه يه حسابسز روزى ويرر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ) دخى
شول كيمسه لركه كفر ايتديلر اعماللرى دوزيرده واقع اولمش برسرابه بكزركه (يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ
مَاءً) تشنه اولان كسنه آنى برصو كمان ايدر (حَتَّى إِذَا جَاءَهُ) بر وقتده دككه اكا كلديكنده (لَمْ يَجِدْهُ
شَيْئًا) كمان ايتدوكى شيدن آنى برنسنه بولمدى (وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ) وخدانك عقابنى عملى قتنده بولدى
(فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ) پس ايتدوكى اعماللك سزاسى كندويه بالتمام ويرلدى (وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ) وايزد
ذو الجلال تيز حسابلودر بر حسابدن بر حسابدن مشغول ايتمز (أَوْ كَظُلُمَاتٍ) ياخود كفارك اعمالى
برقرانلقلره بكزركه (فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ) بردرين درياده اولمشدر (يَغْشَاهُ مَوْجٌ) اول دريايى بر طالغه قبلار
(مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ) اول طالغه نك اوستندن بر طالغه دخى (مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ) ايكنجى طالغه نك
اوستندن بربولت واركه يلدزلرين ايشغنه مانعدر (ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ) بونلر برقرانلقلردركه
بربرى اوستنده متراكم اولمشلردركيم (إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا) حتى بركيمسه الن چيقارد انى كورمكه
بقلشمز (وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا) وهركيم كه حق تعالى كندويه بر روشنلك قيلمدى (فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ)
اكا هيچ روشنلك اولماز (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) يا بيلمدكمى كيم على التحقيق
ايزد جل شانه كوكلرده ويرده اولانلر كندو ذاتن هر نقصاندن تنزيه ايدر (وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ) وقوشلر
هواده قنادلرين آچمشلر ايكن كندويه تسبيح ايدرلر (كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ) مذكور
اولانلردن هربر فرد حق جل وعلانك دعاسن وتنزيهن بيلدى (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ) وخدا
عز وجل ايشلدكلرى اشيايه دانادر (وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) دخى كوكلر ويرك پادشاهلغى
خدايه مخصوصدر (وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ) وجمله نك مرجعى ايزد ذو الجلاله در (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا)
بيلمزميسن كيم حق جل وعلا بربولت سوررر (ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ) صكره اراسنده جمع ايدر (ثُمَّ يَجْعَلُهُ
رُكَامًا) بعده آنى قات قات قيلار (فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ) پس يغمورى كوررسن دلكلرندن
چيقار (وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ) دخى بولندن ايندرر (مِنْ جِبَالٍ فِيهَا) ماقبلندن بدلدر يعنى كوكده كه
طاغلرك هيكلندن ايندرر (مِنْ بَرَدٍ) برمقدار طولو (فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ) پس اول طولو ايله
ايستدوكى كسنه يى دكور (وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ) وايستدوكى كسنه دن آنى اليقور (يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ)
بقلشوركه اول بولتك ايشغى (يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ) كوزلرى قپايوب كيدرر (يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ)
حق جل وعلا كيجه يى وكوندزى دوندرركه برين اكسلدوب برين ارتق قيلار (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً)

لِاُولِي الْاَبْصَارِ) بی شبهه که مذکور اولان اشیاده ارباب بصائره بر دلالت و اعتبار وار (وَاللّٰهُ
خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِنْ مَآءٍ) دخی ایزد ذو الجلال هر حیوانی بر صودن یراتدی (فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى بَطْنِهِ) پس
انلردن بر کروه وارکه قارنی اوزره یورر ایلان کبی (وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى رِجْلَيْنِ) و انلردن بر بلوك وارکه
ایکی ایاق اوزره یورر انسان و قوش کبی (وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى اَرْبَعٍ) و انلردن بر قسم وارکه درت ایاق
اوزره یورر طوارلر کبی و درت ایاقدن زیاده ایاقلو اولان حیوان بو قسمه مندرج اولورلر زیرا بونلر
یوردکلرنده اعتمادلری درت ایاق اوزره در (يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ) تکری تعالی ایستدوکی نسنه یی
ایجاد ایدر مذکور اولان اشیادن و مذکور اولمیان اشیادن (اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) بی شبهه کیم
خدای متعال هر نسنه اوزره تواناد در پس هر نه ایسترسه ایشلر (لَقَدْ اَنْزَلْنَا اٰيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ) تحقیقا
انواع دلائل ایله حقائق بیان ایدیجی آیتلر ایندردك (وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ) و ایزد ذو الجلال
ایستدیکی کسنه یه آنلرده تفکر ایتمکله یول کوسترر (اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) بر طوغری یوله و او دین
اسلامدر که حقی بیلمکه مؤدیدر و جنته فائز اولمغه موصلدر کوردیلر که بشر نام بر منافق
بر یهودی ایله خصومتی واقع اولدی یهودی اکا دیدی کل سنکله محمد المصطفانك حضورینه چیقه لم
بشر اکا دیدی یوق کعب بن الاشرفك حکمنه راضی اولورم حق جل و علا انلرك احوالندن خبر
ویروب بو آیتی منزل قیلدی (وَيَقُولُونَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُولِ) دخی اهل نفاق دیرلر که خدانك
وحدانیتنه و رسولك حق اولمسنه تصدیق ایتدك (وَاَطَعْنَا) دخی انلرك فرمانه منقاد اولدق
(ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ) پس بو کلامی دید کلرندنصکره انلردن بر کروه پیغمبرك حکمن قبول
ایتمکدن دونرلر (وَمَا اُولٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ) و اول کروه نفس لامرده اهل ایمان دکلدرلر (وَاِذَا دُعُوا اِلَى اللّٰهِ
وَرَسُولِهِ) و اول محل که خدانك و پیغمبرك طرفنه دعوت اولنورلر (لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ) تاکه پیغمبر انلر ارنده
حکومت ایده چون بحسب الظاهر حکومت پیغمبره در حکم اکا یالکز اسناد اولندی پس خدانك
ذکر اولنمسی تعظیم ایچوندر دخی دلالت ایتمك ایچونکه پیغمبرك حکمی خدانك حکمیدر (اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ
مُعْرِضُونَ) على الفور انلردن بر کروه پیغمبرك حکمندن یوز چویریجیلردر (وَاِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ) و اکر
حکم کندولره اولور (يَأْتُوا اِلَيْهِ مُذْعِنِينَ) پیغمبرك طرفنه کلورلر فرمانبر اولدقلری حالده (اَفِي قُلُوبِهِمْ
مَرَضٌ) یا کوکلرنده خسته لك یعنی ظلمه میل ایتمکی وار (اَمِ ارْتَابُوا) یا خود شکه می دوشدیلر که
پیغمبره تهمته موجب بر نسنه مشاهده ایتدیلر (اَمْ يَخَافُونَ اَنْ يَحِيفَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ)
یا خود قورقرلرمیکه ایزد ذو الجلال و رسولی و زرلرینه حکومتده جور ایده (بَلْ اُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ)

بلکیم اولکروه کندولرده ستمکار اولنلر (اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ) بوندن غیری برشیء یوقدر کیم اهل
ایمانك سوزی بو ایدیکه (اِذَا دُعُوا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ) قچن خدانك و پیغمبرك طرفنه دعوت اولنورلر
(لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ) تاکه انلر ارنده پیغمبر حکومت ایده (اَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا) دیرلر پیغمبرك سوزین
ایشتدك و فرمانه منقاد اولدق (وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) و اول کروه کندولردر مقصد اعلایه
نائل اولوب قورتلانلر (وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) و هر کیمکه خدایه و پیغمبرینه امر ایتدکلری
اشیاده اطاعت ایدر (وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ) و ایتدوکی کناهلردن اوتری تکریدن قورقوب بقیه
عمرنده خدانك خشمنه موجب اولان اشیادن پرهیز ایده (فَاُولٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) اولکروه
کندولردر مقصد اعلایه نائل اولانلر (وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ) دخی خدایه آند ایچدیلر
آندلرینك محکم و بر کی که (لَئِنْ اَمَرْتَهُمْ) اکر کندولره فرمان ایدرسنکه اولریکزدن و مالکرزدن
چیقه لم (لَيَخْرُجُنَّ) البته انلردن وازکچوب چیقارلر (قُلْ لَا تُقْسِمُوا) انلره سویله یالان یره
آند ایچمك (طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ) سزدن مطلوب اولان اخلاص ایله بر بیلنمش فرمانبرلکدر نه یالان یره
آند ایچمك و نفاق آلود طاعت کتورمك (اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) بی شبهه کیم ایزد متعال ایتدیککز
ایشه دانادر پس اسرارکز اوزرینه خفی اولماز (قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ) سویله خدایه
اطاعت ایدك و پیغمبره دخی اطاعت ایدك (فَاِنْ تَوَلَّوْا) پس اکر فرمانبرلکدن یوز چویررسکز (فَاِنَّمَا
عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ) بوندن غیری بر نسنه یوقدر کیم محمد المصطفی اوزره یوکلندیکی نسنه نك
تبلیغی لازمدر (وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ) و یوکلندککز احکامك اداسی اوزریکزه لازمدر (وَاِنْ تُطِيعُوهُ
تَهْتَدُوا) و اکر حکمنده اکا اطاعت ایدرسکز طوغری یوله یول بولورسز (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ
الْمُبِينُ) و کوندرلمش پیغمبر اوزره برشیء یوقدر احکامی ایضاح ایدن شیء یتشدرمکدن اوزکه
(وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایزد ذو الجلال سزدن ایمان کتوروب کوزل
عملر ایشلیانلره وعده ایتدیکه (لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ) البته انلری کفارك بدلنه یریوزنده
متصرف خلف قیله مالك ملکنده تصرف ایتدوکی کبی (كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نته که
کندولردن اسبق اولانلری خلف قیلدی و انلر بنی اسرائلدر که جبابره دنصکره کندولرین
مصر و شام زمیننده خلف قیلدی (وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضٰى لَهُمْ) دخی بی شبهه کیم
انلر پسنداتدوکی دینلرك محکم قیلار (وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًا) دخی البته کندولرنی
دشمنلرندن حاصل اولان قورقودنصکره آنك یرینه انلره امنیت ویررسلنمك کرکدر کیم بو امور

قولی واقع اولدی زیرا سرور کائنات صحابه ایله اولدیل مقداری قورقواوزره طوردی اندنصکره
مدینه یه هجرت ایتدی انده دخی حذر اوزره طوردی سلاحله یاتوب قالقرلردی بعده حق تعالی
وعده سن انجاز ایدوب لواء دولت اسلامیه جمله دول باطله تك علملرك سرنكون ایدوب وکندو
وامتنه ممالك عرب وعجمی مسخر قیلوب امینتا اوزره کلوب کیدرلردی دخی وقاتلرین کما ینبغی بجرلردی
(يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا) هل ایمان بکا عبادت ایدرلر وحالدکه بکا برشئی اورتاق طوتمزلر (وَمَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ) وهرکیم اول خلافت حاصل اولدقدنصکره نعمته انکار ایدر (فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ)
اولکروه کندولردر فسقده کامل ولانلر (وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَآتُوا الزَّكَوٰةَ) دخی نمازی قیلك ومالك
زکوتی ویرك (وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) دخی بقیه احکامده پیغمبره اطاعت ایدك (لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) تا شایان رحمته
مظهر اوله سز (لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ) البته صانمه یا محمد کیم کفر ایدنلر اهلاکلرندن
خدای تعجیز ایدیجیلردر یروزنده (وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ) وانلرك قرارکاهی دوزخدر (وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ) دخی یمان
دونجك یردر دوزخ کنوردیلرکه سرور کائنات علیه افضل الصلوات مدلج بن عمرو انصاری نام غلامی ویله
محلنده حضرت فاروقی چاغرمغه کوندردی اولدخی واروب فاروقی اوزره اذنسز کیردی بحسب الاتفاق
اولوقتده یاتوب بعض اعضاسی آچق بولنمشدی حضرت فاروق غیورایدی اویقودن قالقوب کیفیت حالن
مشاهده ایدیجك دیدیکه اکاشکی حق تعالی برفرمان ایندرسیدیکه بووقتده اوغللریمز وپدرلریمز وخدم
وخشمیز اوزریمزه اذنسز کیرمیه لر بعده قالقوب غلام انصاری ایله حضرتك درکاه معلاسنه کیتدی
کوردیکه بوآیت منزل اولمشدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمانه کلان کسنه لر (لِيَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) صاغ الریکز مالك اولدیغی کسنه لر ذکور واناث اوزرکزه کیرمك ایچون دستور السونلر
وبرقولده اذن ارکك قوللره مخصوصدر (وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ) دخی سزدن حد بلوغه ایرشمیان
احرار اوشاقلر اوزریکزه دخول ایتمك ایچون اذن السونلر (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ) کیجه ده وکوندزده اوچ کز
(مِنْ قَبْلِ صَلَوٰةِ الْفَجْرِ) برکره دان نمازندن اول (وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ) وبرکره اویله وقتندن
طونلرکزی صالدیغکز وقتده (وَمِنْ بَعْدِ صَلَوٰةِ الْعِشَاءِ) وبرکز یاتسو نمازندنصکره (ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ
لَكُمْ) بونلر اوچ وقتلردکه تستر ایتمککز ایچنده مخل اولور (لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ) بو اوچ
وقتدنصکره نه اوزریکزه ونه انلرك اوزرلرینه کناه وار (طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ) انلر اوزریکزه طولانجیلردر
(بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ) بریکز بریکز اوزره طولانور (كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ) نته که بو احکامی
خدای عز وجل سزکچون بیان ایتدی احکام اوزره دلالت ایدن آیاتی سزکچون بیان ایدر (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ)

وایزد ذو الجلال حوالکزه دانا سزه مشروع قیلدیغی احکامده درست حکم ایدیجیدر (وَإِذَا
بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ) دخی شول وقتکه سزدن اولان اوشاقلر بلوغك حدینه ایرشورلر
(فَلْيَسْتَأْذِنُوا) اوزریکزه هر کیرمك ایستدکلرنده دستور السونلر (كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ)
نته که کندولردن اشبو بالغ اولانلر اوزریکزه هر کیردکلرنده اذن طلب ایدرلردی (كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ آيَاتِهِ) اول بیان ایتمك کبی حق سبحانه وتعالی آیاتنی سزه بیان ایدر (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) وایزد ذو الجلال
حوالکزه دانا هر حکمی کما ینبغی حکم ایدیجیدر (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ) دخی قاریلردن حیض وحملدن اوتورنلر
(اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا) شول قاریلرکه پیرلکدن نکاح ایتمکدن امید کسمشلر (فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ)
اوزرلرینه کناه یوقدر اندنکه (أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ) چارشف واوستلك کبی ظاهر اولان طونلرك صالهلر
(غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ) اول حالده که اخفاسنه مأمور اولدقلری زینت مکانلرین اظهار ایتمیه لر یعنی
اوست طونلرینی صالمقده غرضلری اظهار اماکن زینت اولمیجق اوزرلرینه برباس یوقدر (وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ
خَيْرٌ لَهُنَّ) وعفته طالب اولوب طونلرك کیمك کندولره یکرکدر (وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) وایزد ذو الجلال
کشیلر سویلدکلری سوزی ایشیدیجیدر مقصدلرینه دانا چون اهل اسلامك اربابعللی صحیح الحزاج
اولانلرله یمکدن احتراز ایدرلردی اولکمانله که شاید اهل صحت بیله یمیه لر اذیت چکوب کندولر کنهکار
اولورلر حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ) کور اوزره کناه یوقدر صاغ اولان
کسنه ایله یمکده (وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) ونه طوبال اوزره اندنکناه وار (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ) ونه خسته
اوزره اندن حرج وار وبو اوچ طائفه دن اوزکه بعض کیمسنه لر بو مذکور اولمجق کیمسه لرین ولرنده
یمکدن اجتناب ایدرلردی پس خدای عز وجل بیان ایتدکدنصکره که طوائف مذکوره اوزره ارباب صحتله
یمکده برکناه یوقدر اول احتراز ایدنکسنه لرك رخصتنی دخی بیان ایدوب بیوردی (وَلَا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ
أَنْ تَأْكُلُوا) دخی کندو نفسکز اوزره ای احتراز ایدنلر کناه یوقدر اندنکه یییه سز (مِنْ بُيُوتِكُمْ) عیالکز
اولدیغی اولردن (أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ) یا پدرلرکزك اولرندن (أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ) یا انالریکزك اولرنده
(أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ) یا قرنداشلریکزك خانه لرنده (أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ) یا همشیره لریکزك اولرنده
(أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ) یا عمجه لریکزك خانه لرنده (أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ) یا اتالریکزك باجیلری اولرنده (أَوْ بُيُوتِ
أَخْوَالِكُمْ) یا دایلریکزك اولرنده (أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ) یا انالریکزك قیز قرنداشلری خانه لرنده (أَوْ مَا
مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهُ) یا انخترلرینه یعنی تصرفنه مالك اولدیغکز اشیادن (أَوْ صَدِيقِكُمْ) یا
دوستکزك اوندن حاصل کلام بوکه اهل اسلام اوزره برکناه مترتب اولماز بو مزبورلرك

خانه‌لرنده رضالریله برزادییه‌لرکوردیلرکه برجماعت جمعیتله ییجک ییمکدن احتراز
ایتمشلردی اول سببدنکه شاید بعضلری بعضلرندن زیاده ییوب ازالقدر برکدورت حاصل اوله
حق سبحانه وتعالی صایدقلری محذوردن دفع ایتمك ایچون بوآیتی منزل ایدوب بیوردی (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَنْ تَأْكُلُوا) اوزریکزه برکناه مترتب اولمازاندنکه ییه سز (جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا) ییغلمش اولدیغکز
حالده یاپراکنده (فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا) پس قچنکیم بومذکور اولان اولردن براوله کیررسز (فَسَلِّمُوا عَلَى
أَنْفُسِكُمْ) جانلریکزه یعنی سنده اولان خانه‌نك اربابی اوزره سلام ویرك (تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ)
خدانك قتنده ثابت اولمش برسلام ویرمك (مُبَارَكَةً) چوق منفعتلو زیرا آنك سببیله خیر
وثواب رجا اولنور (طَيِّبَةً) پاك که مستمع اولانك نفسی انکله خوش اوله (كَذَلِكَ) نته که
بوامورکی سزه بیان ایتدی (يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ) حق جل وعلا سزکچون آیات حکمی بیان ایدر
(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) تاکه سز حقی تعقل ایدوب فهم ایده سز (إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ) بودن غیری برنسنه
بوقدرکه ایمانده کامل اولانلر (الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) شول کیمسه‌لردرکه خدانك
وحدانیتنه وپیغمبرك رسالتنه عن صمیم القلب ایناندیلر (وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ) دخی
قچن کندوسیله برییغی ایش اوزره اولورلر یعنی امور دینیه‌دن جمعه نمازی وجنکلرکبی اولوایشلره
مباشرت ایستدکلرنده (لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ) اندن دونوب کیتمزلر حضرتندن اذن
المینجه (إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ) تحقیقا شول کیمسه‌لرکه سندن دستور الورلر (أُولَئِكَ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) انلردرخدایه وپیغمبرینه تصدیق کتورنلر (فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ
لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ) پس قچنکیم بعض مهم ایشلرینه سندن اذن طلب ایدرلر (فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ)
انلردن ایستدیککیمسنه‌یه اذن ویر (وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ) وانلرایچون خدای ذوالجلالدن
مغفرت طلب ایت (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) که بی شبهه حق جل وعلا قوللرینك تقصیراتنی ابو
مغفرت ایدوب اوزرلرینه ایشی قولای ایتمکله کندولرین چوق اسیرکر (لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ)
حضرت پیغمبرك اوقوماسینی اراکزده قیلمك یعنی قچن حضرت پیغمبر سزی برایش ایچون اوقوراتك
اوقوماسینی اراکزده قیلمك (كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا) بریکزك بریکزه اوقوماسی کبیکه اجابتده تساهل
اولنوب اندن دونمك رجوع اولنسه برباس اولمیه زیرا پیغمبرك دعوتنه على الفور اجابت ایتمك واجبدر
وانك اذنی دونمکه اولمیجق دونمك حرامدر (قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ) تحقیقا خدا عز
وجل بیلور شول کیمسه‌لریکه اراکزدن آزآز چیقوب کیدرلر (لِوَاذًا) اول حالده‌که اذنله چیقات

کیمسنه صغنوب بیلنمیجه کیدرلر (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ) پس شول کیمسه‌لرکه خدانك فرماننه
تجاوز ایدوب مخالفت ایدرلر قورقسونلر اندنکه (أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ) کندولره دنیاده برمحنت دکه
(أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) یاکندولره آخرتده بردردناك اشکنجه دکه (أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
آکاه اولك کیم ایزد ذوالجلاله مملوکدر کوکلرده ویرده اولان اشیا (قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ) تحقیقا
حق جل وعلا بیلور نفاق واخلاصدن شول نسنه‌یی که سزای مکلفین اولانلر اوزرینه‌سز (وَيَوْمَ
يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ) واول کونکه منافقلر سزالری ویرلمك ایچون حساب طرفنه دونمش قیلنورلر (فَيُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا) پس ایشلدکلری اعمال قبیحه‌یی کندولره بیلدروب مکافات ایدر (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) وایزد ذوالجلال
هرشیئه دانادر اوزرینه برنسنه خفی اولماز والله اعلم بالصواب

سورة الفرقان مكية وهي سبع وسبعون

بسم الله الرحمن الرحيم

(تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ) صفات وافعالده هرنسنه‌دن یوجه‌لنوب آرتدی شول
پروردکارکه حقی باطلدن آیرن کتابی بنده‌سی اوزره ایندردی (لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا) تاکه بنده‌سی
انس وجنه عذاب الهیدن قورقوویریجی اوله (الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) شول قادر مختارکه
کوکلرویرك پادشاهلغی کندویه مخصوصدر (وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا) وهرکزاوغول ایدنمدی نته‌که نصاری
زعم ایدرلر (وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ) وکندویه پادشاهلقده براورتاق اولمدی نته‌که ثنویه
افترا ایدرلر (وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ) وهرنسنه‌یی مواد مخصوصه‌دن اشکال متنوعه ایله وهیئات مختلفه
ایله ایجاد ایتدی (فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا) پس کابردرست اندازه قیلدی یعنی ندن ایستدوکی مصالح
وخواصنه آنی آماده قیلدی (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) دخی کفار توتدیلر انی قوزکه برمعبودلرایندیکلر
(لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا) برنسنه ایجاد ایتمزلر (وَهُمْ يُخْلَقُونَ) وحالبوکه آنلریارادلمش قیلنورلر زیرا
انلره عبادت ایدنلر کندولرین یاپارلر (وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا) ونه کندوجانلرندن زیان دفع ایتمکه
قادر اولورلر (وَلَا نَفْعًا) ونه جلب نفع ایده بیلورلر (وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا) ونه برکیمسنه‌یی اولدرمکه
قادر اولورلر (وَلَا حَيَاةً) ونه زنده قیلمغه (وَلَا نُشُورًا) ونه حشر ونشر ایتمکه پس بوکونه
اوصافله موصوف اولمیانلر نیجه عبادته مستحق اولورلر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی ایمانه کلمیان
کروه دیدیلر (إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ) بو یعنی پیغمبر کتوردیکی کلام برنسنه دکلدر الا بریلان
کندوسی آنی قندن بیدا ایتدی (وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ) وکندویه آنك یاپمسی اوزره برطشقه

کروه یعنی هود یاردم ایتلی (فقد جاؤ ظلما وزورا) پس بی شبهه کیم اول سوزی سویلیان کروه بر ستم
ویلان کتوردیلر (وقالوا اساطیر الاولین) دخی کفار دیدیلر محمدك کتوردیکی سوز کچمشلرك
افسانه سیدر (اکتتبها) انی کندویه یازدی (فهی تملی علیه بکرة واصیلا) پس اول یازلمش افسانه صباح
واخشام اوزرینه اوقونور تاکه آنی ازبرلیه زیرا کندوسی امیا ولدیغیچون یازلمشدن آنی اوقویمز
قل انزله الذی یعلم السر فی السموات والارض انلرك سوزینی رد ایتمکله سویله آنی ایندردی
شول پروردکارکه کوکلرده ویرده اولان کیزلی نسنه‌یی بیلور (انه کان غفورا) تحقیقا که
اول پروردکار غایتله غفران ایدیجیدرکه قوللرك کناهی اوزره پرده کورمه سالور (رحیما) بخشش
مهربانلق ایدرکه دیلکلری سوزا اوزره عقوبتلرین تعجیل ایتمز (وقالوا مال هذا الرسول) دخی
صنادید قریش تهکم طریقیله دیدیلر بو پیغمبره نه اولدیکه (یأکل الطعام) ییجکی ییرکه
بزییرز (ویمشی فی الاسواق) وچارشولرده یوررکه بزکشت وکذار ایدرز یعنی دعواسی
صحیح اولمش اولسیدی البته حالی حالمزه مخالف اولوردی (لولا انزل الیه ملك) نیچون کندویه
برفرشته ایندرلمدی (فیکون معه نذیرا) که کندو وسیله قورقوتیجی اولوب تصدیقی آنك تصدیقیله
بیلنه (او یلقی الیه کنز) یا نیچون کندویه برکنج صالنمدیکه آنکله استغنا ایدوب تحصیل معاشندن
مستغنی اوله (او تکون له جنة یأکل منها) یاخود اقل ما یکون نیچون کندویه برباغ اولمدیکه
اندن ییوب اوقات کذران ایلیه (وقال الظالمون) دخی ستمکارلر ولاجل اهل ایمانه دیدیلر
ان تتبعون الا رجلا مسحورا سز برکیمسنه‌یه ویمزسز الا برکشی‌یه که مسحور اولوب عقلی کیتمشدر
انظر کیف ضربوا لك الامثال بق یا محمد نیجه سکا مثللری ویردیلر یعنی ناشایسته اوصاف
حقنده دیدیلر (فضلوا) پس پیغمبرلرین خواصك بلمسنه موصل اولان طریقدن کمراه اولوب
بوکونه خبط ایدیلر (فلا یستطیعون سبیلا) که نبوتکه حجت وبرهانله طعن ایتمکه
یول بولمدیلر (تبارك الذی ان شاء جعل لك خیرا من ذلك) چوق نفعلو ولدی شول قادر
مختارکه ایسترسه دیدکلری کنج وباغدن یکرك شیء دنیاده سکا قیلار (جنات تجری من
تحتها الانهار) برباغلرکه اشجاری التندن ایرمقلر اقر (ویجعل لك قصورا) دخی دنیاده سکا
کوشکلر قیلار ولیکن انلری اخرته تأخیر ایلدی زیرا ویکرك وباقیدر (بل کذبوا بالساعة) سنك
بشریتك واحتیاجك انلرك ایمانه مانع دکلدی بلکیم قیامتی اولمسین تکذیب ایدوب نظرلری
دنیا اوزره مقصور قیلدیلر واو کفرلرینه باعث اولدی (واعتدنا لمن کذب بالساعة سعیرا)

دخی قیامتی اولمسنه تصدیق کتورمیانلره برعلولی آتش آماده قیلدق (اذا رأتهم من مکان بعید)
قچن او علولی آتش انلری براوزاق یردن کورر (سمعوا لها) انکا ایشیدرلر (تغیظا) اجغندن حاصل
اولمش برآواز (وزفیرا) دخی اجغ ایه سسنك باطننده چیقان صدا کبی برصدا (واذا القوا منها مکانا
ضیقا) دخی قچن اندن برطاریرده آتلورلر (مقرنین) اللری کردنلرینه زنجیرلرله بغلو اولدیغنده
دعوا هنالك ثبورا) اولمکانده هلاکی چیغررلر یعنی هلاکا ولملرین آرزو ایدوب چیغررلر ای هلاکمز
کل حاضر اول که محلك بودر پس کندولره سویلنور (لا تدعوا الیوم ثبورا واحدا) بوکون برهلاك
اولمغی چیغرمك (وادعوا ثبورا کثیرا) وچوق هلاك چیغرك (قل اذلك خیر) سویله بو عذاب
یکرمیدر (ام جنة الخلد التی وعد المتقون) یاخود ارباب تقوی وعد اولندیغی بهشت جاودان
کانت لهم جزاء ومصیرا) که اول بهشت انلره مکافات ودونجك یرایدی (لهم فیها ما یشاؤن
انلره آنك ایچنده ایستدکلری نسنه حاصلدر (خالدین) انده همیشه اولان اقامتی تقدیریله
کان علی ربك وعدا مسؤلا) بهشتده ایستدکلری شیئك حصولی پروردکارك اوزره برصورلو
وعدیدی یعنی خلق آنی سؤال ایدوب دیرلر ربنا واتنا ما وعدتنا علی رسلك یاخود ملائکه کرام
تکریدن اهل ایمانك بهشته کیرملرین ایستیوب دیرلر یا الهی انلره وعد ایتدیکك جنتلری احسان ایت
ویوم یحشرهم وما یعبدون من دون الله) دخی یاده کتور اولکونیکه حق سبحانه وتعالی
انلر ایچنده کفاری وخدادن اوزکه عبادت ایتدکلری اشیایی بیغر (فیقول ءانتم اضللتم
عبادی هؤلاء) پس معبودلرینه سویلرسزمی بنم قوللریمی ازدردیکز (ام هم ضلوا السبیل) یا کندولر
طوغری یولدن ازدیلر (قالوا سبحانك) تعجب یوزندن دیرلر هر نقصدن منزهسین ای خداوندمز
ماکان ینبغی لنا) بزه صحیح وجائز دکل ایدیکه (ان نتخذ من دونك من اولیاء) سندن اوزکه اصلا
دوستلر ایدنه لم (ولکن متعتهم واباءهم) ولیکن سن بونلری وپدرلرین برخوردار ایتدککه
شهوات نفسانیه‌یه مستغرق اولدیلر (حتی نسوا الذکر) برحده دککه یاد ایتمکی اونتدیلر
وکانوا قوما بورا) وقضاء ازلیده انلر برهلاك اولمجق جماعت ایدیلر بوندن صکره ایزد جلاله
خطابی بت پرستلره توجیه ایدوب بیوردی (فقد کذبوکم) پس بلاشبهه کیم معبودلریکز سزی
یلانجی طوتدیلر (بما تقولون) دیدیککز سوزده (فما تستطیعون صرفا) پس عذابی سزدن دفع
ایتمکه قادر دکلسز بو قدر (ولا نصرا) ونه یاردم ایتمك که نجاتکزه بومدد ایلیه (ومن یظلم منکم) وسزدن
مکلفا ولانلر هرکیم ستم ایدر (نذقه عذابا کبیرا) کا بیوك اشکنجه دادندرز واوجهنم عذابیدر

وَمَا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ) دخی سندن اسبق پیغمبرلردن بر کروه کوندرمدك (اِلَّا اِنَّهُمْ لَيَاْكُلُونَ
الطَّعَامَ) الاّ کیم علی التحقیق انلر ییجکی ییرلر (وَيَمْشُونَ فِى الْاَسْوَاقِ) وچارشولرده یوریرلر (وَجَعَلْنَا
بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً) وای آدمیلر بر مقداریکزی بر مقداریکزه مبتلا قیلدق شونکه فقرا اغنیا ایله
وپیغمبرلر امتلریله ممتحن قیلدق (اَتَصْبِرُونَ) تاکیم ظاهر اوله ابتلا اوزره صبر کز اولورمی (وَكَانَ
رَبُّكَ بَصِيرًا) و پروردکارك صبر ایدن کمسنه یی وجزع ایدنی ایو کوریجیدر (وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
لِقَاءَنَا) دخی دیدی شول کیمسه لرکه بولشمغمزه امید طوتمدیلر (لَوْلَا اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ) نیچون فرشته لر
اوزریمزه ایندرلمدیکه محمدك صدقنه بزه شهادت ایده لر (اَوْ نَرٰى رَبَّنَا) یاخود نیچون ربمزی کورمزکه آنك
تصدیقنه بزه فرمان ایده (لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِى اَنْفُسِهِمْ) تحقیقا کیم کندو نفسلرنده بیوکلك
طالب اولدیلر (وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا) وظلمده حددن بر بیوك تجاوز ایتمك ایتدیلر (يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ)
مذکور قیل اول کونیکه موتك فرشته لرین کوردلر (لَا بُشْرٰى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ) اول کونده کفار
ایچون مژده یوقدر (وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا) وملائکه انلره دیرلر مژده ویرلمسندن سزه مؤکد
منع اولنشدر (وَقَدِمْنَا اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ) دخی ایش قسمندن ایشلدکلری نسنه یه قصد ایتدك
یعنی کفارك صورتا کوزل اعماللرین صلهٔ رحم واغاثهٔ ملهوف کبی اشیایه ارادهٔ علیهٔ مزی توجیه
ایلدك (فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا) پس آنی صاچلمش ذره لر کبی نابود قیلدق (اَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ
خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا) قرارکاهلری یکرکدر (وَاَحْسَنُ مَقِيلًا) ومکان
استراحتلری غایتله کوزلدر (وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ) دخی یاده کتوراول کونی که کوك بولتك
چیقمسیله یاریلور وبواول بولتدرکه سورهٔ بقره ده بیان اولندی (وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيلًا) دخی
فرشته لر اولوایندرلمك ایندرلدیلر (اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ) اول کونده درست
تصرف مطلق ایزد ذوالجلاله ثابتدر (وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا) واول کفار
اوزره بر دشوار کون ایدی (وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ) دخی اول کونی مذکور قیل که
شدت حسرتدن ستم ایدن کمسنه اللری اوزره باصوب اصرر (يَقُولُ يَا لَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ
الرَّسُولِ سَبِيلًا) سویلر ای کاشکی بن پیغمبرله بر یول السیدم مکه بنی بو ورطه دن خلاص
ایدردی (يَا وَيْلَتٰى لَيْتَنِى لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا) ای وای وزریمه اولسو کاشکی بن فلان کمسنه
دوست ایدنمیدم مرادکند ویی اضلال ایدن کمسنه در بلمك کرك لفظ فلان بر کلمه در که
معلوم اولان ادلر یرینه کنایت طریقیله استعمال اولنور (لَقَدْ اَضَلَّنِى عَنِ الذِّكْرِ) تحقیقا کیم

اول شخص بنی کتاب الٰهی قبول ایتمکدن آزدردی (بَعْدَ اِذْ جَاءَنِى) بکا کتاب الله کلدکدن صکره (وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْاِنْسَانِ خَذُولًا) وشیطان مقوله سی آدمی اوغلنك یاردمنی ترك ایدیجیدر یعنی
آدم اوغلیله دوستلق ایدوب هلاك مرتبه سنه یتشدیرنجه اندن صکره کندویی براقوب بر شی ایله
منفعت ایتمز (وَقَالَ الرَّسُولُ) دخی محمد المصطفی آخرتده یا دنیاده خدایه شکوی ایدوب دیدی (يَا رَبِّ
اِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا) ای بنی پرورده ایدن خدای متعال تحقیقا بنم عشیرتم بو قرآنی
بالکلیه متروك قیلدیلر (وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِىٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ) دخی نته که سکا کفاردن
دشمن قیلدق هر پیغمبره کفاردن دشمن قیلدق نمرود ابراهیمه وفرعون موسی یه اولدیغی کبی (وَكَفٰى
بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا) دخی پروردکارك بسدر حقه یول کوستریجی ودشمنلر اوزره یاردیمجی
(وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً) دخی کفر ایدن کروه دیدیلر نیچون محمد
اوزره قرآن دفعهٔ واحده ده ایندرلمدی نته که سائر کتب الٰهیه دفعهٔ واحده ده ایندرلدی
وبو اعتراضك اصلا بر نتیجه سی یوقدر زیرا آنك اعجازی متفرق ایتمسیله ودفعهٔ واحده ده
ایتمسیله مختلف اولماز مع ذلك متفرق ایتمسندنیجه فوائد وار منها بوکه حق سبحانه وتعالی
آکا اشارت ایدوب بیوردیکه (كَذٰلِكَ) بویله آنی متفرق ایندردك (لِنُثَبِّتَ بِهٖ فُؤَادَكَ) تاکه
حفظ وفهمی اوزره یورککی بکشدره لم (وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا) وآنی اوزریکه ترتیب وتأنی ایله ازاز
اوقودق بکرمی اوچ سنه ده (وَلَا يَاْتُونَكَ بِمَثَلٍ) دخی سکا عجیب سؤال ایله اتلر کلمزلر (اِلَّا جِئْنَاكَ
بِالْحَقِّ) الا که اول سؤالك مقابله سنده طوغرو اولان جوابله سکا کلدك (وَاَحْسَنَ تَفْسِيرًا)
وغایتله کوزل بیان ایله (اَلَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلٰى وُجُوهِهِمْ اِلٰى جَهَنَّمَ) شول کیمسه لرکه دوزخه یوزلری
اوزره حشر اولنورلر (اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَكَانًا) اولکروه یرلری غایتله بد یردر (وَاَضَلُّ سَبِيلًا)
ویوللری قتی ازغون یولدرکه کندولرین دوزخه یتشدردی (وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ)
دخی تحقیقا کیم حضرت موسی یه توراتی ویردك (وَجَعَلْنَا مَعَهٗ اَخَاهُ هٰرُونَ وَزِيرًا) وکندو وسیله
قرنداشی هرونی یاردمدکار قیلدق (فَقُلْنَا اذْهَبَا اِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا) پس ایکی
قرنداشه دیدك آیاتمزی تکذیب ایدن کروهه وارك کندولرین طریق حقه دعوت ایدك در عقب
واروب دعوت ایدوب سوزلرین قبول ایتمدیلر (فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا) پس بر اولو هلاك انلری هلاك
ایلدك (وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ) دخی حضرت نوحك کروهی چون پیغمبرلری اینانمدیلر یعنی
چون انلر حضرت نوحی وکندو وسندن اسبق اولان پیغمبرلری تصدیق ایتمدیلر (اَغْرَقْنَاهُمْ

صكره كند ولرين صوده بوغدق (وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً) دخی كند ولرين خلق ايچون بر عبرت قيلدق
وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) وستم ايدنلره بر دردناك اشكنجه اماده ايتدك (وَعَادًا وَثَمُودَ) دخی
بو ايكی قبيله‌ى اهلاك ايتدك (وَأَصْحَابَ الرَّسِّ) وياپلش قويونك ايه‌لرين دخی اهلاك ايتدك وبونلركم
اولدقلرنده اقوال متعدده وار برسی بوكه انلر بت پرست بر كروه ايديلر حق تعالی حضرت شعيبی
انلری دعوت ايتمك ايچون كوندردی سوزين قبول ايتمديلر بركون ياپلش قويونك اطرافنده بولنمشلردی
حق سبحانه وتعالی انلرنك قرهانيله اوملكان كند ولرله چوكدی (وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا) دخی بومذكور
اولانلرك اراسنده چوق اهل زمانه‌لر اهلاك ايتدك (وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ) وبونلرك هر بريكنه
قورقو ويروب عجيب ولان قصه‌لری كا بيان ايتدك (وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا) وهر برلرين برا وقمق اوفلدق
يعنی معدوم وموتا بوده قيلدق (وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ) دخی قسم اولسونكه
علی التحقيق قريش طائفه‌سی شام زميننه تجارت ايچون كتدكلرنده بديغورله يغدريلان
كويه اوزره كلديلر واوقوم لوطك سدوم نام بيوك كويلريدركه حق تعالی انك اوزره طاش
ياغدردی (أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا) پس اني كورر اولمزلرميكه آنك سببيله نصيحت پذير اوله‌لر (بَلْ كَانُوا
لَا يَرْجُونَ نُشُورًا) اني كورمشدكل ايديلر بلكيم انلر بر كفره ايديلركه قيامتك اولمسنه اميد
طوتمزلردی (وَإِذَا رَأَوْكَ) دخی چن سنی كفار كوررر (إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا) سنی استهزادن
اوزكه برنسنه طوتمیوب ديرلر (أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا) بوميدر رسول كيمسه‌كه تكری
كندويی پيغمبر كوندردی (إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا) تحقيقا كيم يقلشديكه بزی معبودلريمزك
عبادتندن روكردان ايدوب آزديره (لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا) انلرك عبادتی اوزره صبر ايتميسيدك
چون بو كونا ناسزا كلام انلردن صادر اولدی حق سبحانه وتعالی انلره جواب ويرسنده اولان
سوزله بو كلامی تعقيب ايدوب بيوردی (وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ) دخی بلاشبهه كيم
عذابی مشاهده ايتدكلری وقتده بيلورلركه (مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا) كيمدركه يولی زياده ازغون اولدی
ويولك ازغونلغندن مراد اهلنك ازغونلغيدر (أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ) بقدكمی شول كيمسه‌كه
كند وآرزوسن كندويه معبود ايدندی (أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا) پس سنمی انك اوزره نكهبان
اولورسن كه كندويی آرزولرندن منع ايدرسن (أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ) ياخود
كمان ايدرميسن كيم علی التحقيق انلرك چوغی طوغرو سوزی ايشيدرلر يا دلائلله تأمل ايدوب فهم
ايدرلر (إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ) دكل انلر الا طوارلر كبی كه ايشتدكلری نسنه‌دن برشئ منتفع اولمان

بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا) بلكيم انلرك طريقی طوارلرك طريقندن زياده ازغوندر زيرا طوارلر بسليجيلرينه
مطيع اولورلر اما بونلر كندولرين ايجاد ايدنه سركشلك ايدرلر (أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ) پروردكارك
صنعنه بقمزميسن (كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ) نيجه سايی كشاده قيلدی دان اچلديغی وقتدن كونش چيقنجه
وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا) واكر طورمسين ايستسيدی انی طورمش قيلاردی (ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ
عَلَيْهِ دَلِيلًا) صكره كونشی اول سايه‌نك بيلمسی اوزره رهنما قيلدق زيرا سايه محسوس اولماز
كونش چيقمينجق (ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا) پس اول سايه‌يی طرفه براسان الوق الدق يعنی
كونشك ارتفاعنه كوره انی آز آز زائل قيلدق (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا) دخی كندودر
شول پروردكاركه كيجه‌يی سزكچون پوشاك كبی برستر ايليجی نسنه قيلدی (وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
واويقويی بدنلر ايچون راحت قيلدی (وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا) وكوندزی يا يلق ايه‌سی قيلدی كه
خلق طلب معيشت ايچون ايچنده ياپلوب يورر (وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا) وكندودر
شول قادر مختاركه يللری مژده ويريجی كوندردی (بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ) كندودر رحمتك ايلروسنده
زيرا اغلب وقاتده يلك اسمسی يغمورك وقوعی اوزره دلالت ايدر (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا)
وكوكدن پاك قيليجی صو ايندردك (لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا) تاكه انكله براولمش شهری زنده قيلاوز
وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا) وانی ايچرتدرز براتديغمز اشيادن (أَنْعَامًا) طوارلره (وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا)
وباديه‌نشينلردن چوق ادميلره (وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ) دخی تحقيقا كيم يغموره متعلق اولان
سوزی قرآنده وساير كتب سماويه‌ده خلق اراسنده مكرر قيلدق (لِيَذَّكَّرُوا) تاكيم تفكر ايدوب
كمال قدرتمی وحق نعمتی اندن بيله‌لر (فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ) پس خلقك چوغی ايستمدی (إِلَّا كُفُورًا)
الا نعمته انكار ايتمك (وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا) واكر ايستسيدك هر بر كويده بر قورقودوريجی
پيغمبر كوندررك تاكه احكامك تبليغی اوزرينه بونكل اوله ولكن سنك مرتبه‌كی بلند قيلمق
ايچون سنی يالكز جمله‌سنه مرسل قيلدق (فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ) پس كفاره ايستدكلری
شيده مطيع اولمه (وَجَاهِدْهُمْ بِهِ) وقرآنك پند ونصيحتيله انلری اصلاح ايتمكه چالش
جِهَادًا كَبِيرًا) بر بيوك چالشمق (وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) وكندودر شول قادر مختاركه ايكی
دريايی مجاور قودیكه بری برينه قارشمز (هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ) بو تشنه‌لكی تسكين ايدیجی شيرين صودر
وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ) واو بريسی غايتله بر شور صودر (وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا) وايكيسنك اراسنده
قدرتندن برمانع وحاجز قيلدی (وَحِجْرًا مَحْجُورًا) وبر منافره بليغه دخی (وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ

لنا آبشرا) وكندودر شول قادر ذو الجلالكه صودن حضرت آدمى براتدى واول صودركه
ابو البشرك طينتى انكله يوغرلدى (فجعله نسبا وصهرا) پس آنى نژاد و پيوندايه سى قيلدى يعنى
انسانى ايكى قسم قيلدى برقسمى نسب صاحبى واوركك قسميدركه اولاد كندويه منسوب
اولور و برقسمى دشى كه مصاهره انكله حاصل اولور (وكان ربك قديرا) و پروردكارك غايتله
توانا ايديكه برماده دن اعضاى مختلفه وصنائع متعدده ايجاد ايتدى (ويعبدون
من دون الله ما لا ينفعهم ولا يضرهم) دخى كفار قسمى تكريدن اوزكه برشيئه طپارلركه
نه كندولره جلب نفع ايلر ونه كندولرندن دفع ضرر ايلر (وكان الكافر على ربه ظهيرا) وبيدين
اولان كسنه پروردكارى اوزره ارقه لشمش ايديكه عداوت وشرك ايتمه شيطانله
ارقه لشورد (وما ارسلناك الا مبشرا) دخى سنى كوندرمدك الا مؤمنلره
الطاف الهيه ايله مژده ويريجى (ونذيرا) وكفاره عقوبت نامتناهيه دن
قورقيدريجى (قل ما اسئلكم عليه من اجر) سويله يا محمد رسالتك
تبليغى اوزره سزدن هيچ اجرت طلب ايتمم (الا من شاء ان يتخذ الى ربه سبيلا) لكن شول
كمسنه صدقه ويرمكله خدانك رضاسنه برطريق ايدنمك ايسترآنى ويرسون (وتوكل على الحى
الذى لا يموت) دخى اعتماد ايت اول خدا اوزره كه هميشه زنده در هركز موت كندويه عارض
اولمز اوسنى شرلرندن صاقليوب اجرتلرندن مستغنى قيلار (وسبح بحمده) دخى صفات
نقصاندن كندوبى منزه قيل مدح وثناسنه مقارن اولديغنده (وكفى به بذنوب عباده
خبيرا) وحق جل وعلا قوللرينك كيزلى وآشكاراكناهلرينه مطلع اولديغى جهتدن كافيدر
پس ايمانه كلسه لر ياكفر اوزره قالسه لراندن اوزريكه برباس يوقدر (الذى خلق السموات
والارض وما بينهما فى ستة ايام ثم استوى على العرش) شول ذات پاك كوكلرى ويرى
واراولنده اولان اشيايى التى كون مدتده براتدى صكره عرش اوزره مستولى اولدى (الرحمن) دوكلى
نعمتلرى احسان ايدن خدادر (فاسئل به خبيرا) پس مذكور اولان خلق واستوايه اعتنا ايدوب
بركامل دانادن صوركه سكا آنك حقيقتنى بيان ايدر واو ايزد ذو الجلالدر (واذا قيل لهم اسجدوا
للرحمن) دخى چون كفاره دينلورچوق رحمتلو اولانه سجده كتورك (قالوا وما الرحمن) ديرلر
رحمان ندر يعنى براسمدر كه آنك مسماسنى بيلمزز بو سوزى انكچون ديديلركه زيرا انكرى اوزره الرحمن
اسمك اطلاقنى ايتمزلردى (انسجد لما تأمرنا) سجده كتورميوزبزه فرمان ايتديكك شيئه (وزادهم

نفورا) وسجودله امر ايتمك انلره اوركمك آرتردى (تبارك الذى جعل فى السماء بروجا) صفاتنده
بوجه لندى شول پروردكاركه كوكلركبى نمايان اولان كوكده اون ايكى برده جميعتلو يلدزلر
قيلدى (وجعل فيها سراجا) وكوك ايچنده چراغ كبى يلدز قيلدى (وقمرا منيرا) دخى ايچنده براشيغ
ويريجى آى قيلدى (وهو الذى جعل الليل والنهار خلفة) وكندودر اول قادر متعال كه كيجه يى
وكوندزى خلافتايه سى قيلدى يعنى بربرينه خلف اولوب بروقتده مجتمع اولماز قيلدى (لمن اراد ان
يذكر) شول كيمسنه كه ايستدى خدانك نعمتلرين خاطره كتوروب ايچنده تفكر ايده (او اراد شكورا)
يا ايستديكه كندويه احسان اولنان نعمتلر اوزره خدايه شكر ايده (وعباد الرحمن) دخى ايزد ذو الاحسانك
قوللرى (الذين يمشون على الارض هونا) شول كيمسه لردركه ير اوزره آهسته يورلر يعنى وقار
وتواضع ايله يورلر نه تجبر ونه تخيرله (واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) وچون نادانلر كندولره
سوزى توجيه ايدرلر ارلرندن قورتريجى سوزى انلره ايراد ايدرلر (والذين يبيتون لربهم سجدا
وقياما) دخى انلر شول كيمسه لردركه پروردكارلرينه نمازده سجود واياق اوزره طورمشلر ايكن
كيجه لرين كچيررلر (والذين يقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم) دخى انلر شول كيمسه لردركه ديرلر
اى پروردكاريمز دوزخ اشكنجه سنى بزدن دفع ايت (ان عذابها كان غراما) كه بى شبهه آنك اشكنجه سى
لازم ودائم ايدى (انها ساءت مستقرا ومقاما) تحقيقا كيم دوزخ غايتله يمان ارامكاه وطوره جق
يردر (والذين اذا انفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا) دخى خدانك قوللرى شول كيمسه لردركه نفقه يى
صرف ايتدكلرنده كرمك حدين تجاوز ايتميوب بخيل كبى نفقه ده طارلق ايتمز (وكان بين ذلك قواما)
واسرافله تقتير اراسنده صرف ايتملرى معتدل ايدى انلرك برسينه ميل ايتمزلر (والذين لا يدعون
مع الله الها آخر) دخى انلر شول كيمسه لردركه خداى ذو الجلال ايله برمعبود دخى چيغروب
عبادت ايتمزلر (ولا يقتلون النفس التى حرم الله) دخى تكرى تعالى اولدرمسين حرام قيلديغى
جانى اولدرمزلر (الا بالحق) مكر حقله اولدره لر (ولا يزنون) وكندولره مباح اولميان قاريى
وطئ ايتمزلر (ومن يفعل ذلك) و بو مذكور اولان منهياتى هر ايشليان كيمسه (يلق اثاما) كناهك
سزاسنى بولور (يضاعف له العذاب يوم القيمة) شرطك جوابندن بدلدر يعنى اول كيمسه نك
اشكنجه سى روز قيامتده قات قات اولور (ويخلد فيه مهانا) واول عذابده خوار وذليل
اولديغى حالده هميشه اقامت ايدر (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا) مكر شول قيمكه توبه
ايدوب ايمانه كلدى وكوزل ايش ايشلدى (فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات) كما ولكروه

ایرده ذو الجلال بدلکلرین ایولکلره دکشتر یعنی معصیتلرین محو ایدوب یرلرینه حسنات اثبات ایدر
(وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا) وتکری تعالی غایتله مغفرت ایدوب اسرکیجیدر (وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا)
وهر کیم ایتدوکی معصیتلردن رجوع ایدوب پشیمان اولدی وبر شایسته عمل ایشلدی (فَاِنَّهُ يَتُوبُ
اِلَى اللّٰهِ مَتَابًا) بی شبهه کیم اول کیمسه ایتدیکی توبه سبیله خدانک طرفنه بر پسندیده
دونش دونر (وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ) دخی تکرینک قوللری شول کیمسه لردرکه یلانله
آلوده اولان مجلسلرده حاضر اولمازلر (وَاِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ) واولو قتکه پسندیده اولمیان
مجلسلره کذرکاهلری واقع اولور (مَرُّوا كِرَامًا) کندو نفسلرین کرام ایتمش اولدقلری حالده
کچرلرکه اندن اعراض ایدوب اکا ملتفت اولمازلر (وَالَّذِينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) دخی انلر شول
کیمسه لردرکه چون پروردکارلرینک آیاتیله پند ونصیحت ویریلورلر (لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا
وَعُمْيَانًا) صاغرلر وکورلر کبی واعیه سز وتبصره سز انلر اوزره طورمزلر بلکه انلره کوش
هوشله ونظر اعتبارله استماع ایدوب بقرلر (وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا
قُرَّةَ اَعْيُنٍ) دخی انلر شول کیمسه لردرکه دیرلر ای خداوندمز قاریلرمزدن کوزلرین روشنلکی مطیع
اولاد بزلره بغشله (وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ اِمَامًا) و پرهیزکارلره اولانلره امور دینیه ده بزلری
مقتدا قیل (اُولٰٓئِكَ) اولکروهکه صفات مزبوره ایله متحلی اولمشلردر (يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ)
جنتک بلند مکانلری کندولره سزاویریلور (بِمَا صَبَرُوا) ایتدکلری صبر مقابله سنده (وَيُلَقَّوْنَ
فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا) وانک ایچنده تحیات وسلامتله دعایی بولمش قیلنورلر یعنی بهشته کیردکلرنده
ملائکۀ کرام حیاکم الله والسلام علیکم کبی الفاظله کندولره دعا ایدرلر (خَالِدِينَ فِيهَا) بهشت
ایچنده همیشه اقامت ایدرلر (حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) غایتله کوزل قرارکاه وطوره جق
یردر بهشت جاودان (قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي) سویله یا محمد پروردکارم سزه ای اهل مکه نه یپار
(لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ) اکر عبادتکز اولمزسه (فَقَدْ كَذَّبْتُمْ) پس تحقیقا کیم بن کوندردیکم سنته تکذیب ایدوب
مخالفت ایتدیکز (فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا) بوندنصکره بلا شبهه تکذیبکزک سزاسی سزه لازم اولور

سورة الشعراء مكية وهي مائتان وسبع وعشرون

بسم الله الرحمن الرحيم

(طسم) معالمده کتوردیکه حضرت قتاده بیوردی حروف مقطعه قرآنک آدلریدر وبو سببدن
اغلبده کورورسن بو حروفدن صکره قرآن مجیدک ذکری واقع اولور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ)

بو سوره اعجاز واضح اولان کتابک آیتلریدر چون طائفۀ قریش بویله معجز کتاب کندولره کلوب
تصدیق ایتمدیلر وحضرت صلی الله علیه وسلم ایمانه کلمکلری اوزره غایتله حریص ایدی
قلملری کندویه پک مشقتلو کلمش ایدی حق جل وعلا حبیبنک کوکلنه تسلیه ویرمک ایچون
بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ) شاید سن کندو نفسکی اولدیریجیسن یعنی نفسک اوزره
شفقت ایت غم وغصه ایله انی اولدرمه (اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) جماعت قریش اهل ایمان اولمدقلری
(اِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً) ایسترسک کوکدن اوزرلرینه بر نشانه ایندررز یعنی بر بلای
آسمانی اوزرلرینه مسلط ایدرزکه ایمانه کتورمک اوزره کندولرین جبر ایلیه (فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ
لَهَا خَاضِعِينَ) پس کردنلری اکا مطیع ومنقاد اولوردی (وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ) دخی
کندولره ایرمز ذو الجلالدن اینمسی محدث اصلا بر پند کلمز (اِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ) الا که کندولر
اندن یوز چویرمشلر ایدی (فَقَدْ كَذَّبُوا) پس بلا شبهه کیم قرآنی تکذیب ایتدیلر (فَسَيَأْتِيهِمْ
اَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ) تکذیبلرندن صکره علی التحقیق کندولره کلور اول شیئک اخبار یکه انکله
استهزا ایدرلر ایدی کیم او حق ایدی یا باطل دخی قدرینی تعظیم ایدوب تصدیق ولمغه لائق ایدی
یا تکذیب اولنوب شانی استخفاف اولنمغه سزا ایدی (اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ) یا ایتدکلری
استهزای ایشلیوب یره بقمدیلرمیکه محض قدرتله (كَمْ اَنْبَتْنَا فِيهَا) نیجه اشیا ایچنده بتوردک
(مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) هر بر چوق نفعلو وتصنفندن (اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً) تحقیقا کیم اول کونا
کون اصنافی یردن انبات ایتمده براولود لالت وارانک اوزره که آنی انبات ایدن پروردکار براولوقدرتلو
وحکمت صاحبیدر (وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وخدانک علم قدیمنده چوقلری ایمان کتوریجیلر
دکل ایدی پس آنک ایچون بو کونا آیات عظام کندولره منفعت ایتمز (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ) وبی شبهه کیم
پروردکارک کندودر هر کیمسه غالب پس کفار اوزره بلا ایندرمکه قادردر (الرَّحِيمُ) چوق
مرحمتلودرکه کفاره بو دکلو مهلت ویردی (وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰى) دخی مذکور قیل اول وقتیکه
خداوندک حضرت موسی پیغمبره ندا ایتدی (اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) ستمکار اولان کروهه وار کیت
(قَوْمَ فِرْعَوْنَ) مصر حاکمنک کروهنه (اَلَا يَتَّقُونَ) ایا ایتدکلری قبائحدن پرهیز ایتمزلر یعنی
کرکدرکه انلردن فراغت ایدوب ارباب تقوی اوله لر (قَالَ رَبِّ اِنِّي اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِ) حضرت
موسی دیدی یا الهی تحقیقا بن قورقرمکه بنی تصدیق ایتمیه لر (وَيَضِيقُ صَدْرِي) وسینم طار اولور
تکذیبک انفعاللندن (وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي) ودیلم آچلمزکه صیقلق سبیله ایچنده اولان

عقد واردی اوبولور (فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ) پس حضرت جبریلی هرونه کوندر ولی بو ایشده بکا شریك
قیل (وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ) دخی انلره اوزریمه کناه دعوالری واردر اندن مراد قبطی قتلیدر واملوك
زعمنه کوره انی کناه تسمیه ایتدی والا فی الحقیقه اول کناه دکلدر (فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ) پس
قورقرم کیم قوم فرعون کندولره رسالتی تبلیغ ایتمدن اول بنی اولدوره لر بیلمك کرك کیم بو سوزلر
حضرت موسادن تعلل طریقیله صادر اولمدی بلکه عذرنی تمهید ایتمك ایچون وامتثال امره یاردم
طلب ایتمك ایچون (قَالَ كَلَّا) حق جل وعلی حضرت موسا برادری حضرت هرونی قوشدقدنصکره
دیدی ایتدیکك کاندن وازکچ وانکو شرندن قورقمه (فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا) پس سن قرنداشکله معجزه لریمله
کیدك (إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ) علی التحقیق بز سزکله دکلیجیلوز (فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ) پس فرعونه وارك
فقولا (إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) پس سویلك بی شبهه کیم بز رب العالمینك کوندرلمشلریوز
بونکله که (أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) یعقوب اوشاقلرین بزمله کوندر بعده کیدوب فرعونه
مامور اولدقلری شیئ تبلیغ ایتدیلر (قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا) فرعون دیدی ای موسی بز سنی
طفل ایکن ارامزده بسلمدکمی (وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ) و منزلریمزده یاشندن ییللر طوردك
(وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ) وایشلمککی ایشلدك (الَّتِي فَعَلْتَ) شول ایشی که ایشلدك یعنی خواصمدن اولان
قبطی اولدردك (وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ) وسن نعمتی انکار ایدنلردنسن (قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا) حضرت
موسی دیدی اول ایشی ایشلدم اول وقتده (وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ) وحال بوکه بن غافللردن ایدم (فَفَرَرْتُ
مِنْكُمْ) صکره سزدن قاچدم (لَمَّا خِفْتُكُمْ) چون سزدن قورقدم (فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا) پس پروردکار
بکا علم وفهم بغشلدی (وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ) و بنی پیغمبرلردن قیلدی (وَتِلْكَ نِعْمَةٌ) واول تربیه بر
نعمتدر (تَمُنُّهَا عَلَيَّ) که انی اوزریمه ظاهرده منت قیلدك (أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ) که فی الحقیقه
اول تربیه یه اولاد یعقوبی بنده قیلمغکدر یعنی سن بنی اسرائلی بنده قیلوب اوغوللرین اولدرمکله
بنی والده م دریایه صالوب سکا دوشدمکه سن بنی تربیه ایتدك و بو سببله اولان تربیه حقیقتده
نعمت دکلدر چون فرعون بی عون کوردیکه حضرت موسی سوزینه اعتماد ایتمیور اسلوب کلامی تغییر
ایدوب حضرت موسی ایتدیکی دعوایه که بن رب العالمینك رسولیم معارضه یه باشلدی نه که حق
جل وعلا بیوردی (قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ) حاکم مصر دیدی دخی عالمینك پروردکاری ندر یعنی
حقیقت وماهیتی نه اصلدر شیدر (قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) چون خدانك حقیقتی
صفاتندن اوزکه بر شیله تعریف اولنماز حضرت موسی خدانك اظهر اولان صفاتیله اکا جواب ویروب

دیدی رب العالمین کوکلر و یرلر وارلرنده اولان اشیانك پروردکاریدر (إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ) اکر سز اشیانی
تحقیق ایدیجی بر جماعت ایدیکز (قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ) فرعون شقی اطرافنده حاضر اولانلره دیدی (أَلَا تَسْتَمِعُونَ)
بونك جوابنی ایشتمز میسز بن کندوسندن خدانك حقیقتنی سؤال ایدرم کندوسی صفاتندن بکا خبر
ویرر (قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ) حضرت موسی دیدی او سزك پروردکاریکزدر و کچمش اولان پدرلریکزك پروردکاریدر
(قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ) فرعون خبیث دیدی علی التحقیق سزه مرسل اولان
رسولکز بر دیوانه در بن کندوسندن بر شیئ سؤال ایدرم او بکا بشقه نسنه دن جواب ویرر
(قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا) حضرت موسی دیدی عالمینك پروردکاری مشرق ومغربك
وارلرنده اولان اشیانك پروردکاریدر (إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ) اکر سز تعقل ایدردکز یعنی سزلرده
بر دانش وار ایسه بیلورسز کیم بونك ما فوقنده جواب اولماز (قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي) فرعون
مناظره دن منقطع اولدقدنصکره تهدیده باشلیوب دیدی قسم اولسونکه ای موسی اکر بندن
اوزکه بر معبود ایدنورسن (لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ) البته سنی زندانیلرك زمره سندن
قیلارم (قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ) حضرت موسی اکا دیدی بو ایش ایتلرمیسن اکر بن سکا
بر اشکاره نسنه ایله کلورسم (قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) فرعون دیدی پس انی کتور اکر
سن کرچك سویلیانلردن ایسك (فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ) پس حضرت موسی دکنکنی صالدی (فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ
مُبِينٌ) همان اول محل دکنکی بر اشکارا یلان اولدی (وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ) والنی قولتغی التندن
چیقردی پس اولدم بلا فاصله مبارك الی ایشغلی بیاض اولدی (لِلنَّاظِرِينَ) نکاه ایدنلره
مرویدرکه چون حضرت موسی دکنکی صالوب بر اژدها اولدی فرعون کندو یه دیدی بوندن
غیری بر معجزه سکا واریمی حضرت موسی اکا النی کوستردی فرعون ایتدی بوندنه بر نسنه یوقدر
پس النی قولتغی التنه قویوب چیقردی بر شعاعی واردی کوزلری خیره ایدردی افتابك شعله سی
کبی اطرافی قبلدی (قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ) فرعون اطرافنده اولان اشرافه دیدی (إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ
عَلِيمٌ) تحقیقا که بو کشی بر دانا جادودر (يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ) ایستر که جادولکله
زمینکزدن سزی چیقره ده (فَمَاذَا تَأْمُرُونَ) پس بو ایشده نه فرمان ایدرسز (قَالُوا أَرْجِهْ
دیدیلر ایشنك تاخیر ایت (وَأَخَاهُ) وقرنداشنك ایشنك دخی (وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ)
وملکتده دوشن قصبه لره پیغجیلر کوندر (يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ) فن سحرده هر استاد
جادوبی سکا کتورسونلر که حضرت موسا ایله فن سحرده معارضه ایده لر (فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ

يَوْمٍ مَعْلُومٍ) پس جادو طائفه سی بر بیلنمش کونك وقتیچون جمع اولندیلر واو یوم الزینه نك
قوشلق وقتیدر (وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ) دخی خلقه دینلدی سز مجتمع اولورمیسز
یعنی البته کلوب بیغلك (لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ) شاید بز جادولره اویرز (إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ)
اکر آنلر کندولر موسی اوزره غلبه ایدنلر ایسه (فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ) پس اولوقتکه بیغلوب حاضر
اولدیلر (قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا) اقلیم مصرك حاکمنه دیدیلر علی التحقیق بزه بر اجرت
وارمی (إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ) اکر بز کندومز غلبه ایدنلردن ایدك (قَالَ نَعَمْ) فرعون دیدی
بلی سزه اجرت وار (وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ) وبی شبهه کیم سز بنم قتمده مقربلر زمره سندن اولورسز
قَالَ لَهُمْ مُوسَى) حضرت موسی انلره دیدی دید کلرندنصکره که یا سن صالمی اول یا بز صالیجی
اوله لم (أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ) صالك شول نسنه یی که سز انی صالیجیلرسز (فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ
وَعِصِيَّهُمْ) درعقب صنعتله ایلانلر اوله جق ایپلرك صالدیلر (وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ) ودیدیلر
فرعونك قوت وغلبه سنه قسم کیم (إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ) بز کندومز موسی وهرون اوزره
غلبه ایدنلرز (فَأَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ) انلر صالدقدنصکره حضرت موسی دکنکك صالوب بر عظیم
اژدها اولدی (فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ) پس ممهود دکنك سحره تزویر ایتدکلری اشیایی
یودراولدی (فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ) سحره بو معجزه یی کوردکلرندنصکره یوزلری اوزره دوشمش
قیلندیلر سجود ایتمشلر ایکن (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) اوحالده که دیدیلر خلقلرك
پروردکارینه تصدیق کتوردك (رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ) بو ایکی جلیل القدر پیغمبرلرك پروردکاری
بو جمله ماقبلندن ابدال اولندی توضیح ایچون وفرعونك ربوبیتك توهمك دفع ایتمك ایچون
واشعار ایتمك ایچونکیم ایمانلرینه باعث اولان شی حضرت موسی وهرونك الریلری اوزره جاری
اولان معجزه در پس فرعون سحره نك ایماندن آکاه اولیجق کندولرین ایستدی (قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ
قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ) انلره دیدی حضرت موسایه تصدیق کتوردیکز بن سزه اذن ویرمدن
اول (إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ) بی شبهه کیم او سزه جادولکی اوکرتدن بیوککزدر
فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) پس بلاشبهه کیم ایشلدیککز ایشك عقوبتنی بیلورکسز بعده اول عقوبتی بیان
ایلدی تنه که حق تعالی بیوردی (لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ) البته اللریکزی واياقلریکزی
خلافدن کسرم یعنی بر طرفکزدن بر ال وبر طرفکزدن بر ایاق کسرم (وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ)
وعلی کل حال قمو اصارم (قَالُوا لَا ضَيْرَ) دیدیلر بزه بو خصوصده اوزریمزه بر ضرر یوقدر (إِنَّا إِلَى

رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ) زیرا علی التحقیق بز پروردکاریمزه دونیجیلرز (إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا)
بی شبهه که بز طمع ایدرز کیم پروردکاریمز کناهلریمزی بزم ایچون یارلغه یه (أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ)
اول سببله که بی شبهه بز اول ایمانه کلانلردن ایدك بو مجلسده حاضر اولانلردن کوردیلرکیم
اولوقت بو اعزه نك صماخ الکرین وصول ایاقلرین کسوب کندولرین آصدیلر جناب رب العزتدن جنت
جاودانده اولان مقاملرین کندولره کوستردی بعده حضرت موسی فرعون وقومنی دعوت ایتمك
ایچون اراالرنده بر قاچ سنه مکث ایتدی اصلا برلری ایمانه کلمدیکی صکره بو فرمانی حق تعالی کندویه
ایلدی تنه که بیان ایتدی (وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى) دخی حضرت موسایه فرشته ایله خبر صالدقکه
أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي) قوللریمی کیجه کوتور (إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ) زیرا علی التحقیق سز متبوع قیلنورسز یعنی سزه فرعون
ولشکری اردکزه دوشوب سزه بر محلده یتشرلرکه سز دریانك او برطرفنه عبور ایدوب انلر
برو طرفنده بولنورلر بعده ایزلریکزه اوزره دریانك ایچنده قولری بولند قلرنده دریا اوستلرینه
بار برقیلنوب صوده بوغلورلر (فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ) پس اولوقتکه بنی اسرائیلك
کیتمسی معلوم اولدی فرعون بی عون شهرلره لشکری جمع ایتمك ایچون بیغیجیلر کوندردی دیدیکی (إِنَّ
هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ) تحقیقاکه بونلر یعنی بنی اسرائیل بر آز کروهدرلر (وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ)
دخی علی التحقیق انلر بزه آجغ ویریجیلردر (وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ) وبی شبهه کیم بز قموز ارباب سلاح
وجنکك احوالندن خبردارز (فَأَخْرَجْنَاهُمْ) پس انلری چیقردق یعنی کوکللرنده جنکك داعیه سن
صالوب کندولرین چیقردق (مِنْ جَنَّاتٍ) باغلردن (وَعُيُونٍ) وبکارلردن (وَكُنُوزٍ) وکنجلردن
وَمَقَامٍ كَرِيمٍ) وکوزل منزللردن (كَذَلِكَ) ایش آنك کبیدر (وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) وبو مزبور
اولانلری بنی اسرائیله میراث قیلدق (فَأَتْبَعُوهُمْ) پس فرعون واتباعی بنی اسرائیلك اردینه
دوشدیلر (مُشْرِقِينَ) کونشك چیقجق وقتنه داخل اولدقلرنده (فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ) صکره اول
محلکه ایکی کروه بری برلرین کوردی (قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرَكُونَ) حضرت موسانك یارانی دیدیلر
علی التحقیق بز ملحق اولنورز (قَالَ كَلَّا) حضرت موسی دیدیکه هرکز سزه یتشمزلر زیرا حق تعالی سزه
خلاصی وعد ایتمشدر (إِنَّ مَعِيَ رَبِّي) بی شبهه که پروردکارم بنمله در (سَيَهْدِينِ) علی التحقیق
طریق نجاتی بکا کوستررر (فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى) پس حضرت موسایه فرشته ایله خبر صالدقکه
أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ) دکنککله دریایی اور (فَانْفَلَقَ) پس حضرت موسی دکنکیله دریایی اوروب
اون ایکی یول ایچنده آچلدی (فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ) هر بر آیریلان پاره بر اولو طاغ کبی

صيت وصدا وكوزل مدح وثنا قيل بو دعايى جناب رب العزت حضرت ابراهيمك قبول ايتدى كه هيچ بر امت
بو قدر الاكه كندويى سووب مدح وثناسن ايدرلر (واجعلني من ورثة جنة النعيم) دخى بنى
بهشت پر نعمتك وارثلرندن قيل (واغفر لابي) وپدريمه مغفرت ايت كه ايمان كتورمكه كندوى
موفق قيله سن واكا هدايت احسان ايله سن (انه كان من الضالين) كه تحقيقا كيم او طريق حقدن
ازدرنلردن ايدى (ولا تخزني يوم يبعثون) دخى بنى رسواى قيلمه اول كونده كه بعث اولورلر
(يوم لا ينفع مال ولا بنون) اول كونده كه نه مال يرار ونه اوغللر (الا من اتى الله بقلب سليم)
مكر شول كيمسه كه تكرينك حضور عزتنه كفر ومعصيتدن قورتلمش بر كوكل ايله كلمك
(وازلفت الجنة للمتقين) دخى بهشت جاودان ارباب تقوى ايچون يقين قيلندى بر مرتبه ده كه
محشردن منازللرين كوروب افتخار ايدرلر كه انده جمع اولنورلر (وبرزت الجحيم للغاوين) دخى
دوزخ كمراهلر ايچون ظاهر قيلندى تاكه مكانلرين كوروب اندوه وحسرت چكسونلر (وقيل
لهم) وكندولره دينلدى يعنى فرشته لر خدانك فرمانيله كندولره ديرلر (اين ما كنتم تعبدون
من دون الله) قانى اول شى كه تكرينك عبادتندن واز كچوب آنى طپردكز (هل ينصرونكم) سزدن
عذابى دفع ايتمده سزه ياردم ايدرلرمى (او ينتصرون) ياكندو نفسلرندن عذابى قالدرمقده ياردم
ايدرلرمى (فكبكبوا فيها هم والغاوون) پس جهنم ايچنده اصنام وكفار يوزلرى اوزره قپانمش
قلنديلر (وجنود ابليس اجمعون) دخى شيطانك لشكرى هپ (قالوا) دوزخيلر ديديلر
(وهم فيها يختصمون) وحال بوكه كندولر دوزخده بربريله خصومت ايدرلر (تالله ان كنا لفي ضلال
مبين) خدايه قسم كيم على التحقيق بز بر آشكارا ازغونلقده ايدك (اذ نسويكم برب العالمين)
اول وقتكه انس وجن وملائكه نك پروردكاريله سزى اى پتلر برابر طوتردق عبادتده (وما
اضلنا الا المجرمون) وبزى بر كيمسه كمراه قيلمدى الا بد عمل اولان كروه (فما لنا من شافعين) پس
بزه هيچ ديلكجيلر يوقدر نته كه اهل ايمانه انبيادن وملائكه دن وار (ولا صديق حميم) دخى
بر شفقتلو دوست بزه يوقدر زيرا اول كونده دوستلر بربرينه دشمندر مكر اهل تقوى
اولانلر كه انلرك آرالرنده دشمنلك معدومدر (فلو ان لنا كرة فنكون من المؤمنين) پس دنيايه
بزه بر دونش اولسيدى كه اهل ايماندن اولوردق (ان في ذلك لاية) تحقيقا كيم حضرت ابراهيمك
مذكور اولان اخبارنده بر اولو علامت وار (وما كان اكثرهم مؤمنين) وقومنك چوغى كندويه
ايمان كتورمشلر ايدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) وبى شبهه كيم پروردكارك كندو در انتقامك

كبى وكلدى بعده اول پاره لر آراسنده پيدا اولان يوللره بنى اسرائيل كيردى (وازلفنا ثم الآخرين) وانده
اوبر كروهى يقين قيلدق يعنى فرعون وجماعتك دريايه يقين قيلوب بنى اسرائيلك يوللرى اوزره داخل
اولديلر (وانجينا موسى ومن معه اجمعين) دخى حضرت موسايى وكندو وسيله اولانلرى قورتردق
(ثم اغرقنا الآخرين) صكره كيرو قالانلرى صوده بوغدق (ان في ذلك لاية) تحقيقا كه حضرت موسانك
وجماعتنك قورترلمقلرنده وفرعون واتباعنك اهلاك ايتمكنده بر اولو علامت وار (وما كان اكثرهم
مؤمنين) وفرعونيلرك چوغى اهل ايمان دكل ايديلر (وان ربك لهو العزيز الرحيم) وبى شبهه كيم
پروردكارك كندو در هر كيمسه اوزره غالب قوللرك غايتله اسركه عقوبتلرين تعجيل ايتمز (واتل
عليهم نبأ ابراهيم) دخى عربك مشركلرى اوزره حضرت ابراهيمك خبرين اوقى كه اكا انتساب ايتمكله
افتخار ايدرلر (اذ قال لابيه وقومه ما تعبدون) قچن پدرينه وجماعتنه سويلدى قنغى نسنه يه عبادت
ايدرسز (قالوا نعبد اصناما) ديديلر پتلره عبادت ايدرز (فنظل لها عاكفين) پس انلرك عبادتى
اوزره هميشه مجاورلر اولورز (قال هل يسمعونكم اذ تدعون) حضرت ابراهيم آنلره ديدى وقتا كه
ايشدرلرمى قچن كندولرين اوقورسز (او ينفعونكم) ياخود سزه جلب نفع ايدرلرمى كندولره عبادت
ايتدوككزده (او يضرون) ياخود سزه ضرر ايصال ايدرلرمى عبادتلرين ترك ايتدوككزده (قالوا بل
وجدنا آباءنا) جواب ويروب ديديلر بو ديدككلرين برسى دكلدر بلكى پدرلريمزى كوردك (كذلك يفعلون)
آنك كبى ايشلرلر يعنى انلرك عبادتى اوزره پدرلريمزى مقيم بولدق بز دخى انلره تقليد ايدوب ايدرز
(قال أفرأيتم ما كنتم تعبدون انتم وآباؤكم الاقدمون) حضرت ابراهيم ديدى سز كوردكمى بيلديكزمى شول
نسنه يى كه سز وكچمش اولان پدرلريكز آنلره پرستش ايدرديكز (فانهم عدو لي) كه بى شبهه انلر بكا
دشمندرلر (الا رب العالمين) ليكن بنم دوستم كائناتك پروردكاريدر (الذي خلقني) شول پروردكار
بنى يراتدى (فهو يهدين) كه او بكا طوغرو يولى كوسترر (والذي هو يطعمني ويسقين) وشول پروردكار كه
كندوسى بكا يديرر وصو ايچرر (واذا مرضت فهو يشفين) دخى قچن خسته اولورم
كندوسى بكا شفا ويرر (والذي يميتني ثم يحيين) وشول قادر مختار كه بنى اولدرر دكل نصكره بنى
زنده قيلار (والذي اطمع ان يغفر لي خطيئتي يوم الدين) وشول كريم غفار كه رحمتنه اميد طوتارم
كه روز جزاده بنم كناهمى يارلغايه (رب هب لي حكما) يا الهى علم وعمله بكا كمال باغشله (والحقني
بالصالحين) ودينده كامل اولانلرك زمره سنه بنى يتشر (واجعل لي لسان صدق في الآخرين)
دخى بكا بر درست دل قيل صكره كلانلرده يعنى بندن صكره كلانلر خلقك آراسنده بكا يخشى

غیبل وزره توانا غالبله مرحمتلوکه کفاری اهلاك ایتمز تا که کندولردن وذریتلرندن بر کیمسه ایمانه
کله (کذبت قوم نوح المرسلین) حضرت نوحك کروهی مرسل اولان پیغمبرلری تکذیب ایتدیلر یعنی
حضرت نوحی کچمش اولان پیغمبرلرك اخبارین ویرمکده تصدیق ایتمدیلر (اذ قال لهم اخوهم نوح) قچن
قرنداشلری حضرت نوح کندولره دیدی (الا تتقون) نیچون تکریدن خوف ایدوب بتلرك عبادتن
ترك ایتمزسز (انی لکم رسول امین) تحقیقا که بن سزه امانتکار بر کوندرلمش پیغمبرم (فاتقوا الله
واطیعون) پس خدانك عقابندن حذر ایدوب سوزیمی قبول ایدك (وما اسئلكم علیه من اجر
دخی رسالتك تبلیغی اوزره سزدن اصلا اجرت طلب ایتمم (ان اجری الا علی رب العالمین) بنم اجرتم
بر کیمسه اوزره دکلدر مکر مخلوقاتك پروردکاری اوزره (فاتقوا الله واطیعون) پس خدانك قهرندن
خوف ایدوب بکا فرمانبر اولك (قالوا انؤمن لك واتبعك الارذلون) دیدیلر سنی تصدیق ایدرمیوز
و حالبوکه بی قدروبی مال اولانلر سکا اویدی (قال وما علمی بما کانوا یعملون) حضرت نوح دیدی
دخی ایشلدکلری شیئله دانشم یوقدر یعنی بنم حکمم ظاهر اوستنه در که بونلر اهل ایمان عملك
ایشلرلر اما حقیقتده بیلمم که انی اخلاص یوزندن یا بر مقصد دنیوی ایچون ایشلرلر (ان حسابهم
الا علی ربی) باطنلرینك حسابی بر کیمسه اوزره دکلدر مکر پروردکارم اوزره که او اسرارلرینه
مطلعدر (لو تشعرون) اکر بیلسیدیکز کیم عالم السر والخفیات اودر غیری کیمسه دکلدر
ولکن سز بر نادان کروهسز که بیلدیککز شیئی سویلرسز چون حضرت نوح علیه السلام
کفارك سوزندن استشمام ایتدیکه بو ایمانه کلانلری فقرایی مجلسندن دور قیلسیدی سنك سوزکی
دکلیوب ایمانه کلوردك کندولره جواب ویردی نه که حق تعالی بیوردی (وما انا بطارد المؤمنین)
دخی بن اهل ایمانی اصلا قوویجی دکلم (ان انا الا نذیر مبین) زیرا بن بر نسنه دکلم الا مکلف اولنلره
قورقو ویریجی احکامی بیان ایدیجی بر کشییم پس بکا جائز دکلدر که دولتمند اولانی یقلشدروب فقیر
اولان کسنه یی مجلسمدن دور قیلایم (قالوا لئن لم تنته یا نوح) کفار دیدیلر ای نوح اکر دیدیکك
سوزدن واز کچمزسن (لتکونن من المرجومین) البته طاشله اتلمشلردن اولورسن (قال رب
ان قومی کذبون) حضرت نوح بو کلامی ایشتدکدن صکره دیدی ای پروردکارم بنم جماعتم
بنی بلا ایچی طوتدیلر (فافتح بینی وبینهم فتحا) پس آرامده وارالرنده برابو حکومت حکم ایت (ونجنی
ومن معی من المؤمنین) وبنی واهل ایماندن بنمله اولانلری قورتر (فانجیناه ومن معه فی الفلك
المشحون) پس کندوینی وکندو ایله اولانلری آدم وحیواناتله طولی کیده بنمکلری سببیله قورتردق

ثم اغرقنا بعد الباقین) پس قورتلدقلرندن صکره قلان جماعتی صویه بوغدق (ان فی ذلك لایة
تحقیقا که حضرت نوحك احوالنده بر اولو نشان وار که هر کس قتنده معلوم وآشکار اولمشدر
وما کان اکثرهم مؤمنین) وچوقلری اهل ایمان دکل ایدیلر (وان ربك لهو العزیز الرحیم) وبی شبهه
پروردکارك کندودر کفارك عقوبتی اوزره توانا عذابلرین تأخیر ایتمکده چوق مرحمتلو (کذبت
عاد المرسلین) قبیلهٔ عاد پیغمبرلری تصدیق ایتمدیلر (اذ قال لهم اخوهم هود الا تتقون انی لکم رسول
امین فاتقوا الله واطیعون وما اسئلكم علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین) نظیره سی
شمدی سبقت ایتدی (اتبنون بکل ریع آیة) نیچون یوللرده هر یوکسك یرده بر علامت بنا ایدرسز
تعبثون) انلری بنا ایتمه بککزده اوینار اولدیغکز حالده یعنی نیچون یوللر اوزره بنالر ایدرسز که
انلرده اوتوروب کلانلر کیدنلر مسخره لك ایدرسز (وتتخذون مصانع) دخی نیچون محکم کوشکلر ایدنورسز
لعلکم تخلدون) که شاید سز همیشه دنیاده قاله سز یعنی اول یرلری اودکلو محکم قیلاسز که
دنیاده دائما قالیجیسز (واذا بطشتم) دخی قچن دکنکله یا قلیجله اورسز (بطشتم جبارین)
اورسز متکبر اولدیغکز حالده یعنی اورمغکزده عاقبتی تأمل ایلدیوب یا تأدیبی قصد ایدوب
اورمزسز انجق تسلط طریقیله اورسز (فاتقوا الله) پس خدادن خوف ایدوب بو کونه افعالی
ترك ایدك (واطیعون) وسزی دعوت ایتدیکم شیئده بکا مطیع اولك زیرا او سزه انفعدر ⁂
واتقوا الذی امدکم بما تعلمون) دخی خوف ایدك شول پروردکاردن که انواع نعمتدن بیلدیککز
شیئله سزه مدد ایتدی (امدکم) سزه مدد ایتدی (بانعام) دوه وصغر وقیون وکچی ایله که
انلردن نیجه فوائد سزه حاصل اولدی (وبنین) واوغللر که ایشلریکزده سزه یاردم ایدرلر
وجنات وعیون) وباغلرله وپکارلرله نیجه نفع انلردن سزه پیدا اولور (انی اخاف علیکم عذاب
یوم عظیم) بی شبهه کیم بن دنیاده واخرتده وزدیکز بر اولو کونك شکنجه سندن قورقرم (قالوا
سواء علینا اوعظت ام لم تکن من الواعظین) دیدیلر اوزریمزه برابردر پند ویرمك یا پند ویرنلردن
اولمدیغك که بز اولدیغمز حالدن دونمزز (ان هذا الا خلق الاولین) بو کوردیکك شی بر نسنه
دکلدر الا کچمشلرك یلانی (وما نحن بمعذبین) وبز عذاب اتمز اوزره معذب اوله جق دکلز
فکذبوه فاهلکناهم) پس حضرت هودی بلا ایچی طوتدیلر در عقب تکذیب ایتدکلرندن او نوی
کندولرین بر شدتلو یل ایله نابود قیلدق (ان فی ذلك لایة وما کان اکثرهم مؤمنین ⁂
وان ربك لهو العزیز الرحیم ⁂ کذبت ثمود المرسلین ⁂ اذ قال لهم اخوهم صالح الا تتقون ⁂

انی لکم رسول امین ٭ فاتقوا الله واطیعون وما اسئلکم علیه من اجر ان اجری الا علی رب
العالمین) نظیره سی کچدی (أتترکون فی ماههنا آمنین) حضرت صالح قبیلهٔ ثموده دیدی
ایا بوندہ ترك اولنورمیسز حوادث روزکاردن امین اولدیغکز حالده یعنی وکماندہ اولمك کیم
دار دنیاده مصائبدن امین اولوب متروك قالهسز (فی جنات وعیون) باغلرده و پکارلرده
وزروع) و اکینلرده (ونخل طلعها هضیم) و برخرما لقده که آنك شکوفه سی لطیف ونازکدر
وتنحتون من الجبال بیوتا) وطاغلردن خانهلر تراش ایدرسز (فارهین) بطرلن اولدیغکزده حاصل
کلام بوکه اول امیدده اولمك کیم بو نعمتلرله برخوردار اولوب بر عذابه اوغرامزسز (فاتقوا الله
واطیعون) پس خدانك عقابندن خوف ایدوب بکا مطیع اولك (ولا تطیعوا امر المسرفین
دخی کفرلرلهحدی تجاوز ایدنلرك فرمانه انقیاد ایتمك (الذین یفسدون فی الارض ولا
یصلحون) شول مسرفلرکه روی زمینده بدلکله سعی ایدوب ایولکه چالشمزلر (قالوا انما
انت من المسحرین) قوم ثمود حضرت صالحه جواب ویروب دیدیلر بوندن اوزکه برنسنه یوقدرکه
سن سحر اولنمشلردنسن یعنی سکا اودکلو سحر تأثیر ایتمشدرکه عقلك زائل اولوب سوزك مخلوط
ایدیورسن (ما انت الا بشر مثلنا) سن برنسنه دکلسن الا بزم کبی برآدمی (فأت بآیة ان کنت
من الصادقین) پس خارق عادتدن بر نشان کتور اکر کرچك سویلیانلردن ایسك (قال هذه
ناقة) حضرت صالح دیدی بو بردوه درکه سز آنی طلب ایدوب خدا سزکچون آنی طاشدن چیقردی
لها شرب) صودن اکا بر نصیب وار (ولکم شرب یوم معلوم) واندن سزه بر بیلنمش کونك
نصیبی وار پس نصیبکزا اوزره اقتصار ایدوب اکا مزاحمه ایتمك (ولا تمسوها بسوء) دخی آنی بدلکله
دکمك (فیأخذکم عذاب یوم عظیم) که اکا دککز سببیله سزی براولوکونك اشکنجهسی الوب
فعقروها) بو سپارشه نصکره دوهیی سکرلدیلر (فاصبحوا نادمین) پس پشیمان اولدیلر عذابك
خوفندن نه توبه جهتندن (فأخذهم العذاب) درعقب کندولرین موعود اولان اشکنجه الدی
ان فی ذلك لآیة وما کان اکثرهم مؤمنین ٭ وان ربك لهو العزیز الرحیم ٭ کذبت قوم لوط المرسلین
اذ قال لهم اخوهم لوط الا تتقون ٭ انی لکم رسول امین ٭ فاتقوا الله واطیعون ٭ وما اسئلکم
علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین) ترجمه سی سبقت ایتدی (أتأتون الذکران من
العالمین) حضرت لوط انلره کلمات مرقومه یی تمهید ایتدکدنصکره دیدی نیچون نوع
انساندن ارککلره کلورسز (وتذرون ما خلق لکم ربکم) دخی نیچون براقورسز شول شیئی که

ربکز سزك استمتاعکز ایچون انلری یراتدی (من ازواجکم) قاریلریکزدن (بل انتم قوم عادون)
بلکه سز حدی آشمش برکروهسز (قالوا لئن لم تنته یا لوط لتکونن من المخرجین) حضرت
لوطه جواب ویروب دیدیلر ای لوط ایتدیکك دعوادن فراغت ایتمزسن البته شهرمزدن طشره
اولنانلردن اولورسن (قال انی لعملکم من القالین) حضرت لوط دیدی تحقیقا که بن
ایشکزه بغض ایدنلردنم (رب نجنی واهلی مما یعملون) ای پروردکارم بنی و بکا منسوب
اولانلری ایتدکلری ایشك شآمتندن قورتر (فنجیناه واهله اجمعین) پس کندوسنی واهلنی
قورتردق (الا عجوزا) انجق بر قوجه قاری واو حضرت لوطك قاریسیدر (فی الغابرین)
کیم عذابده قلانلردن اولمسی مقدر ایمش (ثم دمرنا الآخرین) صکره اوبرلرك اهلاك ایتدك
وامطرنا علیهم مطرا) واوزرلرینه طاشدن بر یغمور یاغدردق (فساء مطر المنذرین)
پس انذار اولنانلرك یغموری غایتله بد یغمور ایدی (ان فی ذلك لآیة وما کان اکثرهم مؤمنین
وان ربك لهو العزیز الرحیم) نظیره سنك ترجمه سی سبقت ایتدی (کذب اصحاب الأیکة المرسلین
بیشه ارباب پیغمبرلرك تکذیب ایتدیلر واو مدین شهرینه قریب بیشه در برقبیله اندہ سکنی
ایتمشدی حق سبحانه وتعالی حضرت شعیبی انلره مرسل قیلدی سوزین قبول ایتمدیلر (اذ قال لهم
شعیب الا تتقون انی لکم رسول امین فاتقوا الله واطیعون وما اسئلکم علیه من اجر ان
اجری الا علی رب العالمین) پس حضرت شعیب انلره مزبور اولان سوزلری برادایدوب دیدی
اوفوا الکیل) اولچکی تمام ایدك (ولا تکونوا من المخسرین) واکسك ولچکله خلقك حقوقك
اوتوزنلردن اولمك (وزنوا بالقسطاس المستقیم) دخی معتدل اولان ترازو ایله وزن ایدك
ولا تبخسوا الناس اشیاءهم) دخی خلقك حقوقندن برشیء اکسك ایتمك (ولا تعثوا فی الارض
یر یوزنده بدلکله سعی ایتمك (مفسدین) بدلکه قصد ایدیجکز حالده (واتقوا الذی
خلقکم والجبلة الاولین) دخی خوف ایدك شول قادردن والجلالدنکه سزی وکچمش اولانلری
یراتدی (قالوا انما انت من المسحرین) دیدیلر بوندن اوزکه برنسنه یوقدرکه سن چوق
مسحور اولانلردنسن (وما انت الا بشر مثلنا) وسن برنسنه دکلسن الا بزم کبی برآدمی
وان نظنك لمن الکاذبین) دخی علی التحقیق سنی ایتدیکك دعواده یالان سویلیانلردن کمان
ایدرز (فاسقط علینا کسفا من السماء) پس کوکدن اوزریمزه برپاره لر دوشورکه ایچنده
عذاب اوله (ان کنت من الصادقین) اکر کرچك سویلیانلردن ایسك (قال ربی اعلم بما تعملون

حضرت شعیب دیدی پروردکارم ایشلدیککز اشیایه هرکسڭ داناتودر پس اعمالکزه کوره سزه مکافات ایدر (فَكَذَّبُوهُ) بو کفتکودنصکره حضرت شعیبی تکذیب ایتدیلر (فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ) درعقب کولکه کوننڭ اشکنجه سی کندولرین الدی مرویدرکه حق تعالی طائفهٔ مزبوره اوزره حرارتی مسلط قیلدی ـــــــ برمرتبه ده که صولری قینار قالدی بعده بر بولت پیدا اولدی شدت حرارتدن قولری التنه جمع اولدیلر همان اوزرلرینه اندن بر آتش یاغوب جمله لرین یاندردی (إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) بی شبهه کیم اول عذاب اول کوننڭ اشکنجه سی بیوک (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) بو کلام طریق اختصار اوزره مذکور اولان یدی قصه نڭ آخریدرکه حق سبحانه و تعالی انلری پیغمبرڭ طبعنه تسلیت ویرمك ایچون و تکذیب ایدنلره تهدید ایتمك ایچون ذکر ایتدی بعده اول قصصڭ حقیقتڭ تقریر و قرآنڭ اعجازینه و محمد صلی الله علیه و سلمڭ نبوتنه تنبیه ایدوب بیوردی (وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دخی تحقیقا کیم قرآن عالملرڭ پروردکارندن ایندرلمشدر (نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَىٰ قَلْبِكَ) حضرت جبریل انکله کوکلڭ اوزره ایندی (لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ) تاکه خلق خدانڭ عذابندن قورقودیرنلردن اوله سن (بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ) معناسی واضح بر عربی دیل ایله (وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ) و بی شبهه کیم قرآن عظیم الشانڭ ذکری کچمشلرڭ کتبنده مثبتدر (أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةً) دخی محمد المصطفی صلی الله علیه و سلم حضرتلرینڭ صحت نبوتی اوزره مشرکلره براولو علامت دکلمیدر بوکه (أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ) آل یعقوب اوشاقلرینڭ علماسی بیله لر (وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ) واکر قرآنی عربدن اوزکه برکیمسه اوزره ایندروب (فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ) درعقب اهل مکه اوزره اوقوسیدی (مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ) اکا تصدیق ایدیجیلر اولمازلردی شدت عناد و تکبرلرندن (كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ) بویلجه کفر و عناد کنهکارلرڭ کوکللرنده کیوردك (لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ) اکا ایمان کتورمزلر دردلو اشکنجه یی کورمینجه (فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) پس دنیاده و آخرتده عذاب انلره ناکهان کلور (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) و کندولر آنڭ کلسندن بیخبردرلر (فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ) صکره تحسر و تأسف طریقیله دیرلر بز مهل اولنورمیوز (أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ) بوکونا حسرت و تأسف کندولردن صادر اولدقدنصکره نیچون عذابمزڭ کلسن عجله ایله طلب ایدرلر (أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ) پس بکا خبر ویر اکر اهل شرکی ییللر برخوردار

ایدرز (ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ) صکره وعد اولندقلری شی کندولره کلور (مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُونَ) برخوردار اولملری قنغی نسنه یی کندولردن دفع ایتدی یعنی اصلا انلردن بر زاد دفع ایتمدی (وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) دخی بر کوی خلقڭ معدوم قیلمدق (إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ) الا انلره قورقودیریجیلر وار (ذِكْرَىٰ) پند ویرمك ایچون (وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ) و بز ستم ایدیجیلر دکل ایدك کم انذار ایتمدن اول بر جماعتی اهلاك ایدرز موضح نام کتابده مذکوردرکه قریش دیرلردی محمد سویلدیکی سوزرب العالمیندن منزل دکلدر شیاطین انی اکا تعلیم ایدرلر حق جل و علا انلرڭ سوزین نفی ایدوب بیوردی (وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ) دخی دیولر قرآنله اینمدیلر (وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ) و انکله اینمك انلره لائق و صحیح دکلدر (وَمَا يَسْتَطِيعُونَ) و اکا قدرتلری یوقدر (إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ) زیرا علی التحقیق شیاطین مقوله سی ملائکه نڭ کلامڭ ایشتمکدن دور اولمشلردر اول سببدنکه ذاتلری ارالرنده و ملائکه نڭ ذاتی ارالرنده مباینت کلیه وار (فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ) پس خدا ایله بر اخر معبود اوقمه (فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ) که اشکنجه اولمشلردن اولورسن بو کلام حضرتڭ ازدیاد اخلاصنه تهییج و سائر مکلف اولانلره لطفدر (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) دخی قبیلکدن سکا یقنرکی اولانلری خدانڭ عذابندن قورقت مرویدرکه چون بو آیت نازل اولدی سرور کائنات صفا طاغنه چیقوب انلری بربوی چاغردی قولری قتنده حاضر اولنجه کندولره دونوب دیدی ای بنم عشیرتلرم بن سزه دیرسم که بو طاغڭ اتکنده آتلیلر واربنی ابنا نورمید کزدیدیلر بلی پس سویلدی علی التحقیق بیلڭ کیم بن سزی خبردار ایدرم کیم بو حالکزاوزره قالورسکز بر شدتلو عذابه صتاشورسز بو کلام حکمت آمیز قولاقلرینه دکنجه بهره سز متفرق اولوب کیتدیلر (وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ) دخی قنادیکی الچق قیل یعنی چوق تواضع ایت (لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) اهل ایماندن سکا اویانلره (فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ) پس سکا عصیان ایدرلرسه سویله علی التحقیق بن ایتدیککز ایشدن بیزارم (وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) دخی اعدانڭ قهری اوزره توانا اولان دوستلرین مرحمت ایدن خدای ذی الجلال اوزره اعتماد ایت که او سنی دشمنلرڭ شرندن حفظ ایدر (الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ) شول خداکه سنی تهجده قالقدیغڭ محل کورر (وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ) دخی سجود ایدنلرڭ احوالن کوروب کوز تمده تردد دکی کورر مرویدرکیم چون قیام لیلڭ فرضیتی نسخ اولدی حضرت صلی الله علیه وسلم صحابه کرینڭ کیفیت عبادتلرڭ کورمك ایچون خانه لرینه تردد ایدوب قرائتلرندن ایشتدیکی غلغله سببیله اولرین زنبورخانه لرینه ماننده بولدی (إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) ∴

تحقیقاکیم خدای عزّ وجلّ کندو درسوزکی بخشی ایشیدوب ضمیرنده اولان شیئی ایو بیلور
بوندنا شبق حق جلّ وعلا بیان ایتدیکیم شیاطین قسمی قرآنله محمّدا وزره اینملری جائز
وصحیح دکلدر بونده بیان ایتدیکه کیملک اوزره شیاطین ایناد لوبس بیوردی (هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ
تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ) سزی خبردار ایدیرمیکه قنی کسنه اوزره دیولر اینار (تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ
أَثِيمٍ) هر برچوق یلانجی کنهکار کیمسه اوزره اینارلر (يُلْقُونَ السَّمْعَ) ول یلانجی کنهکارلر
دیولرین سوزینه قولاق طوتوب نیجه یلانلر انلردن تلقی ایدوب کندولردخی نیجه یلانلر اکا
علاوه ایدوب خلقه دیرلر (وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ) وشیاطینک چوغی یلانجیلردر اول شیدکه
دوستلرینه القا ایدرلر زیرا اشقیا وتلرندن سوزی ملائکه دن ایشتدکلری کبی القا ایتمزلر
چونکه کفار حضرت صلّی الله علیه وسلّمه شاعرلکه نسبت ایدرلردی حق سبحانه وتعالی بو صفتی
سرور کائناتدن نفی ایدوب بیوردی (وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ) دخی شاعر اولانلر ازغونلر آنلره
تابع اولور وحضرت محمّد المصطفانک اتباعی ویله دکلدر (أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ) بقمزمیسن کیم
بلاشبهه شعراء قسمی فنون کلامدن هر وادیده سرکردان کزرلر زیرا اکثر مقدماتلری خیالیه در
واغلب سوزلری هزل ومطایبه ونامستحق اشخاصه مدح بلیغ وارباب عرضه هجو قبیحدر
وبونک کبی اشیادر (وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ) دخی بقمزمیسن کیم علی التحقیق انلر ایشلمدکلری
نسنه سویلرلر (إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا) استثنادر شعرادن یعنی قوشعرایه ازغونلر تابع اولورانجق تابع اولماز
شول شعرایه که ایمانه کلدیلر (وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) وکوزل عملاری ایشلدیلر (وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا) واشعارلرنده
تکری چوق اکدیلر (وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا) ومشرکلرک هجوندن ستم کورمش قیلندقلرندنصکره
انلری هجو اتمکله انتقام الدیلر مرویدرکه حضرت صلّی الله علیه وسلّم حضرت حسّانه سویلردی قل وروح
القدس معک یعنی کفاری هجو ایت وحضرت جبریل سنکله در وکعب بن مالکه دیدی کفاری هجو ایت کیم
روحم قبضه تصرفنده اولان خدا حقیچون کفاره سنک هجو اتمکک اوزرلرینه اوقک دوشمسندن
زیاده شدتلودر (وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ) دخی یقین زمانده ستم ایدنلر
بیلورلرکیم قنی دونش دونرلر بوندن مراد بوکه کفارک دونجک یرلری دوزخدر واللّٰه اعلم واحکم

سورة النمل مکیّة ثلاث وتسعون آیة

بسم الله الرحمن الرحيم

طسٓ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ) بو سوره قرآن عظیم الشانک آیتلریدر (وَكِتَابٍ مُبِينٍ) دخی احکامی

آشکارا ایدن کتابدر (هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ) بوکتاب اهل ایمانه یول کوستریجی ومژده ویریجیدر
(الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) شول اهل ایمانکه نمازی کما ینبغی ادا ایدوب اوزرلرینه
فرض اولان مال زکوتی ویررلر (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) وانلر اخرتی ولسنه کندولر اینانورلر
(إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) تحقیقا شول کیمسه لرکه سرای عقبانک وجودینه تصدیق کتورمزلر
(زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ) انلره ایشلرلرک آراسته قیلدق (فَهُمْ يَعْمَهُونَ) پس کندولر بادیهٔ ضلالتده
سرکردان کزرلر (أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ) اولکروه شول کیمسه لردرکه کندولره
اشکنجه نک یمانی ولور (وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ) وانلر اوبرجهانده کندولردر اوتوزنلر
(وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ) دخی تحقیقا کیم سن قرآن عظیم الشانی ویریلورسن
برمعتدل ایشلو جمیع اموردہ دانا خدانک قتندن (إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ) یاده کتور اولوقتیکه
حضرت موسی اهلنه دیدی (إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) تحقیقا بن برآتش کوردم (سَآتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ)
یقینده سزه اندن برخبر کتوررم (أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ) یاخود سزه بریاندرلمش شعله
کتوررم (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) تاکه سز انکله قیزنه سز (فَلَمَّا جَاءَهَا) پس اول وقتکه حضرت
موسی آتشه کلدی (نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا) چیغرلدی کیم آتشده اولان
شیئی وچورهسنده اولان نسنه مبارک اولدی (وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) وجمیع کائناتی
ایجاد ایدن تکری تعالی تشبیهدن منزه قیل (يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ای موسی تحقیقا
شان بودرکه بنم هرکیمسه اوزره غلبه ایدن اشیای محلنده کما ینبغی وضع ایدن ایزد ذو الجلال
(وَأَلْقِ عَصَاكَ) دخی دکنککی صال (فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ) پس اول وقتکه آنی حرکت ایدر کوردی
(كَأَنَّهَا جَانٌّ) کویاکه اول دکنک بریو نکل تیز حرکتلو برایلاندر (وَلَّىٰ مُدْبِرًا) اکسه ویرمش ایکن
دونوب کتدی (وَلَمْ يُعَقِّبْ) قورقودن کیرویه دونمدی (يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ) ای موسی قورقمه
(إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ) تحقیقا بن قتمده پیغمبرلر قورقمزلر اول محلکه کندولره وحی کلور
زیرا اولحالتده براستغراق پیدا ایدرلرکه ماسوادن بیخبر اولورلر (إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا
بَعْدَ سُوءٍ) لیکن شول کیمسه لرکه ستم ایتدی بعده بدلکدنصکره ایولک ایشلدی ورحمته
مظهر اولور (فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ) زیرا علی التحقیق بن قولرمک تقصیرلرینک ستر ایدوب کندولرینه
چوق اسرکرم (وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ) دخی حضرت موسایه دیدی الکی یاقکه کیور (تَخْرُجْ
بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ) علتسز آق چیقار یعنی بیاضلغی برص کبی علتدن دکلدر همان خالص بر معجزه در

(فى تسع آيات الى فرعون وقومه) طقوز معجزه يه مقارن اولديغنده مصر خاكمنه و توابعنه وار كيت (انهم كانوا قوما فاسقين) زيرا بلاشبهه انلر حدودى اشمش بر جماعت ايديلر (فلما جاءتهم آياتنا مبصرة) پس اولوقتكم كندولره آيتمز كلدى روشن و هويدا اولديغى حالده (قالوا هذا سحر مبين) ديديلر بو بر اشكارا جادولكدر (وجحدوا بها) واول معجزه لره منكر اولديلر ٭ (واستيقنتها انفسهم) وحالبوكه نفسلرى انلرى محقق بيلديكه انلر خدانك قتندندر (ظلما وعلوا) نفسلرينه ستم ايچون وايمانه كلمكدن يوجه لنمك ايچون انلرى انكار ايتديلر (فانظر كيف كان عاقبة المفسدين) پس بقا باب فسادك صوكى نيجه اولديكه دنياده صوده بوغلديلر وآخرتده آتشده يناراريلر (ولقد آتينا داود وسليمان علما) دخى تحقيقا كيم بو ايكى پيغمبره دانش ويردك (وقالا الحمد لله) وديديلر قواوكمكار خداى ذو الجلاله در (الذى فضلنا على كثير من عباده المؤمنين) شول خداكه بزى اهل ايماندن اولان قوللرندن نچوق كيمسه اوزره ايلرو طوتدى (وورث سليمان داود) وحضرت سليمان حضرت داودك نبوتنه وارث اولدى (وقال يا ايها الناس) دخى حضرت سليمان ديدى اى آدميلر (علمنا منطق الطير) قوش مقوله سنك سوبلشمسن اوكرتمش قيلندق بيلمك كركيكم قوشلرك وسائر حيواناتك بر آوازلرى واردركه هم نوع اولانلر برى برينك مقصدنى اول آوازله بيلور وحضرت سليمان عليه السلامك اوكرنديكى اول شئ ايدى كنوريلركه حضرت سليمان بركون بر بلبل اوزره مرور ايتديكه اول بلبل انواع نغمات ايدوب رقص ايدردى حضرت سليمان حاضر اولانلره ديدى بيلور ميسز بونه سويلر ديديلر الله ورسوله اعلم ديدى سويلر يچن يارم خرما بيرم دنيانك باشنى اوزره طپراق ولسون دخى منقولدركه بر فاخته صداسن ايشتدى پس بيوردى بكه بو فاخته سويلر اى كاشكى عالم خلق ولمسيدى (واوتينا من كل شئ) دخى حضرت سليمان ديدى اى آدميلر هر نسنه دن ويرلدك يعنى خدانك انواع نعمتندن چوق شئ بزه ويرلدى (ان هذا لهو الفضل المبين) تحقيقا بو عطا كندو در اشكار ارتقكه اصلا بر كيمسه اوزره خنى اولماز (وحشر لسليمان جنوده من الجن والانس والطير) دخى حضرت سليمان ايچون لشكرى پريلردن وآدميلردن وقوشلردن ييغلدى (فهم يوزعون) پس كندولر حبس اولنورلر يعنى اولكى آخرلرين اليقورتا كه برى برينه اولاشه (حتى اذا أتوا على واد النمل) بر محله دككه قريجه دره سى اوزره مرور ايتدكلرنده (قالت نملة يا ايها النمل ادخلوا مساكنكم) بر قريجه ديدى اى قريجه كروهى سكنا يتديكيز يرلره كيرك (لا يحطمنكم سليمان وجنوده) حضرت سليمان ولشكرى سزى چيغنتمسون (وهم

لا يشعرون) وحالبوكه كندولر بيلمزلركه سزى چيغنيورلر (فتبسم ضاحكا من قولها) پس حضرت سليمان اول قريجه نك سوزندن تعجبا يتمشكن تبسم ايتدى (وقال رب اوزعنى ان اشكر نعمتك) دخى ديدى اى خداوندم بكا بر فرصت ويركه نعمتكه شكر كتوره يم (التى انعمت على وعلى والدى) شول نعمتكه اوزريمه واتام وانام اوزره انعام ايتدك (وان اعمل صالحا ترضيه) دخى بكا فرصت ويربر كوزل ايش ايشليه يم كه آنى سن پسنديده ايده سن (وادخلنى برحمتك فى عبادك الصالحين) دخى سنك مهربانلككله بنى كوزل عملو قوللرك زمره سنده داخل قيل كتوردىلركه حضرت سليمان بيت المقدسك بناسى مباشره سندن فارغ اولنجق حج شريفه توجه ايتدى حرم محترمه ايرشدكده انده ايستديكى قدر اقامت ايتدى بعده مكه دن يمن اقليمنه على الصباح توجه ايدوب ابوله محلنده صنعا شهرينه ايرشدى اول زمينك لطافتى كندونى خوش كلمكله انده قوندى ولكانده صو بولنما مغله صويك دليلى اولان هدهد قوشك ايستيوب بولمدى اول محل حضرت سليماندن صادر اولان سوزلرى وهدهدك غيبتن حق جل وعلا بيان ايدوب بيوردى (وتفقد الطير) دخى حضرت سليمان قوش قسمنى تفقد ايتدى ارالرنده هدهدى كورمدى (فقال مالى لا أرى الهدهد) پس ديدى بكانه اولديكه قوشلر اراسنده هدهد قوشك كورميورم (ام كان من الغائبين) ياخود حاضر اولميانلرك بلوكندنمى ايدى چون اول وهله ده آنى كورمدى كويا كمان ايتديكه او حاضردر لكن آنى بر حائل سببيله كورميوب پس ديدى نيچون هدهدى كورميورم صكره بر خوش تأمل ايدوب كندويه كورنديكيم او غائبدر پس اول كماندن اضراب ايدوب كندويه لائح اولان شيئ تحقق ايتمك ايچون ديمكه باشلدى ياخود او حاضر اولميانلرك كروهندنمى ايدى (لاعذبنه عذابا شديدا) البته آنى تأديب ايتمك ايچون بر قتى اشكنجه ايله تعذيب قيلارم وآنك شدت عذابى بودركه توكى يونلوب كونشده قويله (او لاذبحنه) يا البته آنى بوغازلرم تاكه ابناء جنسى عبرت الهلر (او ليأتينى بسلطان مبين) ياخود بكا اشكارا دليل كتوره كه انكله عذرنى بيان ايده (فمكث غير بعيد) پس اوزاق اولميان مدت اكلنوب كلدى (فقال احطت بما لم تحط به) صكره ديدى مطلع اولمديغك شيئه بن مطلع اولدم (وجئتك من سبأ بنبأ يقين) دخى سكا سبا نام شهردن بر محقق خبرله كلدم (انى وجدت امرأة تملكهم) تحقيقا كه بن بولدم بر قارى يعنى بلقيس خاتونى سبا شهرينك خلقنه حكومت ايدر بولدم (واوتيت من كل شئ) وهر نسنه دن ويرلدى

يعني ملوكه لازم اوله جق هر نسنه دن ويرلدى (وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ) واكا مخصوص بر اولو تخت وار
(وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا) انى واكا منسوب اولان كروهى بولدم (يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) خدايه
سجود ايتمكدن عدول ايدوب كونشه سجده ايدرلر (وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ) و ابليس شقى
كندولره ايشلرلرك آراسته قيلدى (فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) صكره انلرى طوغرو يوله سلوك
ايتمكدن منع ايتدى (فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ) پس اول سببله يولى بولمزلر (أَلَّا يَسْجُدُوا لِلّٰهِ) كه تكرى يه
سجده ايتمزلر (الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) شول تكرى يه كه كوكلرده و يرده پوشيده
اولان شيئى چيقارر (وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) و كيزلى قيلديغكز نسنه يى و آشكارا
ايتديككز شيئى بيلور (اللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) خداى عز و جل كندودن اوزكه بر درست معبود يوقدر
(رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) اولو مخلوقاتك خداوندى (قَالَ سَنَنْظُرُ) حضرت سليمان ديدى على التحقيق
بقه لم (أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) كرچك سويليانلردنمى يا خود يلان سويليانلرك
بلوكندنمى ايدك پس حضرت سليمان بر نامه يازوب هدهده سويلدى (اذْهَبْ بِكِتَابِي هٰذَا)
بو بنم يازلمشمله كيت (فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ) د رعقبانى انلره ايصال ايت (ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ) صكره آنلردن
يوز دوندر (فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ) اندن صكره بر كيزلى يرده اوتورب برى برينه دونوب نه ديرلر
و سوزى نه كونا قرارده قورلر بعده هدهد منوال مزبور اوزره نامه كوتوروب بلقيس قپولرى
قپانمش ير اوده ياتور ايكن بوغازى اوزره آتى ويلحه قويديكه بلقيس اندن آكاه اولدى اويقودن
قالقيجق نامه كوردى (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ) ديدى اى اشراف و لاة على
التحقيق بن بر اولو نامه بكا صالندى اشراف و ولاتلراندن سؤال ايتديلركه بو نامه كيمدندر
و ندر ديدى (إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ) بى شبهه كيم اول نامه حضرت سليماندندر (وَإِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ) دخى تحقيقا كيم اول نامه بعد البسمله مضمونى بوكه بنم اوزريمه سركشلك
و بيوكلك ايتمك (وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ) و فرمانبر اولديغكز حالده بكا كلك بعده بلقيس اعيان دولتنه
دونوب (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي) ديدى اى اعيان دولت و ولاة انلر بكا جواب ويرك
و وجه صوابى بكا سويلك (مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا) بر ايش كسيجى دكل ايدم (حَتّٰى تَشْهَدُونِ) سز
قتمده حاضر اولمينجه (قَالُوا نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ) اشراف ديديلر بز اولو قوت ايه لريوز (وَأُولُو بَأْسٍ
شَدِيدٍ) و قتى شجاعت و همت اربابيوز (وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ) و ايش سكا راجعدر (فَانْظُرِي مَاذَا
تَأْمُرِينَ) پس تفكر ايت قنغى شيئى فرمان ايدرسن مصالحه يى يا مقاتله يى بز سكا تابعز چون

بلقيسك قومى قوت و شجاعتلرين قتنده سويلديلر حس ايتديكه جنك ايتمكه رغبتلرى واردر
انلرين ترغيبا ايتمكه قصد ايدوب بعض سوز كندولره ايراد ايلدى نته كه حق سبحانه و تعالى بيوردى
(قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا) بلقيس ديدى تحقيقا كيم پادشاهلر بر شهره كيردكلرنده
انى ويرانه ايدرلر (وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً) و اول شهر خلقنك عزيزلرين خوار و ذليل ايدرلر
اسيرلكله و نهب و غارت ايله (وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ) و بونك كبى ايش ايشلرلر بو كلام قول اوله تأكيددر
(وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ) دخى على التحقيق بن سليمان و قومنه بر هديه كوندريجى يم (فَنَاظِرَةٌ
بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ) پس بقيجى يم كيم كوندريلان كسنه لر نه ايله دونرلر مرويدركه منذر بن عمرو يى
بر جماعتله حضرت سليمان طرفنه ايلچيلكله كوندردى و انكله بر مقدار اوغلانلر و جوارى قلغنده
و بر مقدار جوارى اوغلانلر هيئتنده يوللدى و بر حقه ايچنده بر دلنمش دانه سفته و اكرى دلنمش بر جزع بونجوق
دخى ارسال ايتدى و ديدى اكر حضرت سليمان پيغمبر در قوللر و جاريه لر اراسنده تميز ايدر و دلنمشدر
درى دلر و جزع بونجغنه بر رشته كچيرر پس اول محل كه منذر و يولداشلرى حضرت سليمانك
لشكركاهنه وصول بولوب آنك عظم شاننى كورديلر نفسلرى كندولره قتى الچق كورندى
و انلر كلمدن اول حضرت جبريل كلوب صورت حالى حضرت سليمانه بيلدردى قچنكيم مزبورلر هديه
ايله اوكنده حاضر اولديلر فرمان ايتديكه كورديكز حقه نك اعضا ايلك حاضر ايتد كلورنده كيوه يه فرمان ايتديكه اول
دلنمامش دانه سفته يى دله فى الحال فرمانته منقاد اولوب انى دلدى دخى بر بياض قورته امر ايتديكه اكرى
دلكلى جزع بونجغنه بر رشته كيوره اودخى بلا توقف رشته يى اكا نافذ قيلدى و فرمان ايلديكه
اوغلانلر و جاريه لر يوزلرين يقسونلر پس فى الحقيقه اوغلان صويى النه آلوب يوزين يقدى
و فى الحقيقه جاريه اولان صويى اول بر النه الوب بعده اوبر النه قويوب يوزلرين يقدى
بو حال ايله انلرى دخى تميز ايلدى اندن صكره كتوردكلرى هديه يى رد ايتدى نته كه حق سبحانه
و تعالى بيوردى (فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ) پس اول وقتكه ايلچى حضرت سليمانه كلدى (قَالَ أَتُمِدُّونَنِ
بِمَالٍ) حضرت سليمان اكا و كندو وسيله اولانلره ديدى بكا مال ايله مدد مى ايدرسز يعنى
بو وضع سزدن جائز و لائق دكلدر (فَمَا آتَانِيَ اللّٰهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ) زيرا ايزد ذو الجلال بكا ويرديكى
نعمتلر سزه ويرديكى نعمتلردن قات قات يكدر پس كوردككز تحفه يه حاجتم يوقدر و نه بنده
موقعى وار (بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ) بلكه سز تحفه كز ايله سوينورسز انكچونكى مطمع
نظركز دنيانك آرايشيدر (ارْجِعْ إِلَيْهِمْ) اى ايلچى اولان كسنه بلقيسه و جماعتنه دون

فلناتينهم بجنود لا قبل لهم بها) كه البته انلره برلشكر كتوررزكه انلرك مقاومتلرينه طاقتلري اولميه (ولنخرجنهم منها اذلة) دخي البته سبا شهرندن كندولريني حقير ورذليل اولدقلري حالده (وهم صاغرون) وكندولر خوار واسيرا ولمشلر (قال يا ايها الملؤا ايكم ياتيني بعرشها حضرت سليمان ديدي اي اولواولان كروه قنقيكز بلقيسك تختني بكا كتورر (قبل ان ياتوني مسلمين) بكا كلمه كلرندن اول مطيع ومنقاد اولمشلر ايكن زيرا مسلمان كلدكلرندنصكره المسي جائز دكلدر مكر رضاسيله اوله (قال عفريت من الجن) بريلردن برخبيث ديو ديدي (انا اتيك به قبل ان تقوم من مقامك) پس سكا اني كتوررم مجلس حكومتندن قالقمدن اول (واني عليه لقوي) وبي شبهه بن انك قالدرمسي اوزره توانايم (امين) اچنده اولان جواهر اوزره امينم اندن برنسنه ضايع ايتمم (قال الذي عنده علم من الكتاب ديدي شول كيمسه كه قتنده كتب الهيه دن دانش وار اوحضرت سليمانك وزيري اصف بن برخيا يا حضرت خضر ايدي (انا اتيك به قبل ان يرتد اليك طرفك) بن سكا اني كتوررم كوزك سكا دونمدن اول يعني برشيئه بقدبغك تقديرده هنوز نظرك اندن قالدرمدن اني قتنده احضار ايدرم حضرت سليمان اكا دستور ويروب همان دعايه شروع ايتدي اولوقت ايزد ذوالجلالك قدرتيله تخت حضرت سليمانك قتنده حاضر اولدي (فلما راه مستقرا عنده) پس اولوقتكه حضرت سليمان بلقيسك تختني قتنده قرار طوتمش كوردي (قال هذا من فضل ربي) نعمتي شكر ايله مقابل ايتمك ايچون حضرت سليمان ديدي بونك حاضر اولمسي سرعتله ربمك احسانندندر (ليبلوني ءاشكر ام اكفر) تاكه بوكونا نعمتلرده تجربه ايده نك معامله سي كبي بكا برمعامله ايده كه اوكونا نعمتلري خدانك لطف وكرمندن بيلوب مدح وثنا سني ادا ايدرم يا انلري كندو نفسمدن بيلوب خدانك لطف وكرمني انكار ايدرم (ومن شكر فانما يشكر لنفسه) وهركيم نعمتك قدريني بيلوب شكريني ادا ايدر شكر ايتمزالا كندو نفسيچون زيرا اول شكر سببيله نعمتك دوامني وازديادني جلب ايدر (ومن كفر) وبركيمسه كه نعمته انكار ايتدي (فان ربي غني كريم) پس بلا شبهه كيم پروردكارم اوكونا كسنه نك كناهن ستر ايتمكله چوق اسركر (قال نكروا لها عرشها) حضرت سليمان ديدي بلقيسك تختني كندوسيچون دوندرك يعني انك هيئت وشكلك تغيير ايدك (ننظر اتهتدي ام تكون من الذين لا يهتدون) بقه لم تختك معرفتنه يول بولورمي يا يولي بوليان كروهدن اولورمي (فلما جاءت) پس اولملكه كلدي (قيل اهكذا عرشك) كندويه ديناديكه سنك تختك بونك كبيميدر (قالت كانه هو) ديدي

كان ايدرمكه بو حاضر اولان تخت بنم تختمدر (واوتينا العلم من قبلها) چون بلقيس كمان ايتديكه حضرت سليمان تختني احضار ايتدي بومقصد ايچونكه عقلي نه مرتبه ده بيله ديدي بو معجزه دن اسبق يعني تختك احضارندن اول خدانك وحدانيتنه وحضرت سليمانك صحت نبوتنه دانش ويرلدي (وكنا مسلمين) دخي فرمانته مطيع ومنقاد ايدك (وصدها ما كانت تعبد من دون الله) دخي ايزد ذوالجلال ايمان وتوفيق ويرمسيله بلقيسي منع ايتدي شول شيئك عبادتندنكه تكريدن اوزكه اكا عبادت ايدردي (انها كانت من قوم كافرين) تحقيقا كه بلقيس بربي دين كروهدن ايدي كوررديلركه بلقيس حاضر اولمدن اول حضرت سليمان فرمان ايتديكه برقصر بنا اولنه كيم انك صحني يا من صرحه دن اوله والتندن صوا قوب حيوانات بحري ايچنده صالنمش اوله اولكان كيفيت مزبوره ايله مهيا قيلندقدنصكره حضرت سليمانك تختني انك صدرنده قوربلكوا وزرينه اوتوردي اندنصكره بلقيسي طلب ايتكيچون قپوسنه كلدي (قيل لها ادخلي الصرح) كندويه دينلديكه قصره كير (فلما راته) پس اولوقتكه اني كوردي (حسبته لجة) كمان ايتديكه اوبرچوق صودر (وكشفت عن ساقيها) وايكي بالدرندن كوملكني قالدردي (قال انه صرح ممرد) حضرت سليمان اكا ديديكه بي شبهه صو كمان ايتديكك نسنه برساده هموار بنادر (من قوارير) شيشه لردن بو اوري مشاهده ايديجك (قالت رب اني ظلمت نفسي) ديدي اي پروردكارم علي التحقيق بن كندو جانمه ستم ايتدم كونشه عبادت ايتديكمله (واسلمت مع سليمان) دخي حضرت سليمانله يعني انك الي اوزره اسلامه كلدم (لله رب العالمين) جميع اشيايي پرورده ايدن ايزد ذالجلاله بوماجرادن صكره حضرت سليمان عليه السلام بلقيسلي اولندي وبرقولده همدان پادشاهي ذي تبعه الي اولندي (ولقد ارسلنا الى ثمود اخاهم صالحا) دخي بي شبهه كيم قبيله ثموده قرنداشلري حضرت صالحي كوندردك بونكله كه (ان اعبدوا الله) خداي ذوالجلاله پرستش ايدك (فاذا هم فريقان) پس همان اولحال انلر ايكي كروه اولديلر مؤمن وكافر (يختصمون) بري بريله خصومت ايدر واولوقتكه كفار كروهي الزام اولديلر ديديلر اي صالح وعده ايتديكك عذابي بزه كتور (قال يا قوم لم تستعجلون بالسيئة) حضرت صالح انلره ديدي اي بنم جماعتم نيچون عذابك كلمسنه عجله ايدرسز (قبل الحسنة) توبه ايتمدن اولكي عذابك ايرمسنه اني تأخير ايدرسز برادبرلوردي حضرت صالحك وعده سي كرچك اولورسه اولحال شركدن توبه ايدرز دخي حضرت صالح بوسوزدن اوتري انلره ديدي (لولا تستغفرون الله) نيچون عذاب ايرمدن اول تكريدن مغفرت

طلب ایمزسز (لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) تاکه سز توبه سببیله محل رحمت اولنوب توبه کز حین قبوله
کچه زیرا عذاب نازل اولیجق توبه مقبول اولماز (قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ) دیدیلر سنك
سببکله و سنکله اولانلرك سببیله تشأم ایتدك زیرا سن دعوته شروع ایله لی راحت ومحنت
اکسك اولمدی (قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ) دیدی شأمکزه سبب اولان خدانك قضاسیدر یعنی
تکری قضاسی مثبت اولان بدا عمالکزدر محنتکزه سبب اولان نه بنم دعوتمدر (بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
تُفْتَنُونَ) بلکه سز بر کروهسزکه ایولکدن صکره بدلکك کلمسیله تجربه کبی بر معامله ایله
معامله اولنورسز (وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ) دخی حضرت صالح اولدیغی شهرده طقوز
کیمسه وار ایدی (يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ) روی زمینك بدلك اولمسنه سعی ایدوب
واصلاح ایتمزلردی (قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللّٰهِ) بر بربرینه دیدی خدایه آند ایچدکلرحالده (لَنُبَيِّتَنَّهُ
وَأَهْلَهُ) البته حضرت صالحه وکندوسنه مخصوص اولانلره کیجه کلوب اولدوره لم (ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ)
صکره قانی ایسه سنه دیرز (مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ) صالحه مخصوص اولانلرك موضع
هلاکنه حاضر اولمدق (وَإِنَّا لَصَادِقُونَ) دخی علی التحقیق بز کرچك سویلیانلرز انکچونکه بالکز
اهلنك مهلکنه حاضر اولمدق بلکه کندوسنك واهلنك مهلکلرینه حاضر اولدق پس
بو قصد ایله آندیمزده صادق اولورز (وَمَكَرُوا مَكْرًا) وبو مواضعه ایله برقیحیله تدبیر
ایتدیلر (وَمَكَرْنَا مَكْرًا) وایتدکلری حیله نك سزاسنی کندولره بالتمام ایصال ایتدك که
آنی هلاکلرینه سبب قیلدق (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) وحالبوکی کندولر هلاك اوله جقلرین
بیلمزلردی مرویدرکه حجر نام طاغك برمغاره سنده حضرت صالحك برمسجدی وار ایدی تعبدین دائما
انده ایدردی قچن قومی ناقة اللهی ایشلدکلرینی ایشلدیلر کندولره وعد ایتدیکه اوچکوندن صکره
سزه عذاب کلور بو طقوز نفر بو یله عهد کیفیت ایتدیلرکه بو اوچ کون کچمدن بز صالحك ایشن
بتورهلم اندن صکره باشمزه هر نه کلمیسه کلسون پس واروب برمغاره ده صاقلندیلرکه
حضرت صالح مسجدندن چیقنجه اهلاك ایدهلر حق جل وعلانك فرمانیله مغاره نك قپوسی
قپانوب ایچنده اهلاك اولدیلر وقالان کروهلری صیحه ایله نابود اولدیلر اینه که حق سبحانه
وتعالی انکا اشارات ایدوب بیورر (فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ) پس بق نیجه اولدی ایتدکلری
حیله نك صوکی (أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ) کیم علی التحقیق بز اول طقوز نفری هلاك ایتدك (وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ)
دخی کروهلرك قمو (فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً) پس ویران اولدیلر ویرانه اولمش (بِمَا ظَلَمُوا) ایتدکلری

ستم سببیله (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) تحقیقا کیم ثمود قبیله سنده واقع اولان ایشده بر اولو عبرت وار
(لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) بر کروهه که بیلوب پند الورلر (وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا) و قورتردق شول کیمسه لریکم
حضرت صالحك نبوتنه تصدیق کتوردیلر (وَكَانُوا يَتَّقُونَ) وکفر ومعصیتدن کندولرین صاقنورلردی
(وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ) دخی حضرت لوطی مرسل قیلدق قچن کروهنه دیدی (أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ) سزه
کرکمزدیکه عمل زشته کلورسز (وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) وحالبوکه سز آنك قبحن بصیرتله مشاهده
ایدرسز (أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً) نیچون علی التحقیق ارککاره کلورسز آرزوجهتندن (مِنْ دُونِ
النِّسَاءِ) سزه مخلوق اولان قاریلره متجاوز ایتدیککزده (بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ) بلکه سز
بر کروهسزکه ایتدیککز فعلك نتیجه سن بیلمزسز (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) پس لوط قومنك جوابی
برنسنه اولمدی (إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ) الا دیدیلر لوطك توابعنی کندو سیله
کویکزدن چیقارك (إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ) که بلا شبهه انلر بر کیمسه لوردرکه بزم افعالمزدن
کندو نفسلرین تنزیه ایدرلر (فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ) پس کندوینی واهلنی قورتردق (إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا
مِنَ الْغَابِرِينَ) انجق قاریسن که آنی عذابده یرلرنده قالانلردن اولمسنه حکم ایتدك (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ
مَطَرًا) واوزرلرینه طاشدن یغمور یاغدردق (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) پس قورقو ویریلوب
ایناممیان کروهك یغموری غایتله بد یغمور ایدی (قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ) سویله یا محمد مدح وثنا خدایه
مخصوصدر (وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ) دخی سلام اولسون شول خدانك قوللری اوزره که
کندولرین برکزیده قیلدی (آللّٰهُ خَيْرٌ) ایزد ذو الجلال یکرکیدر (أَمَّا يُشْرِكُونَ) یا اورتاق قیلدقلری
اشیاء بو کلامدن مقصود انلرك الزامیدر وایلرینك خفتنی بیان ایتمکدر نه انکه بتلرك وجودنده
بر اثر خیریت اوله که جمیع خیراته مظهر اولانه معادل قیلنه لر زیرا انلردن بالکلیه خیریت معدومدر
(أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ) یا یکرکیدر یعنی هر وجهله یکرکدر شول پروردکارکه جمیع کائناتك
اصول ومنافعك مبادیلری اولان کوکلری ویری ایجاد ایتدی (وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دخی سزکچون
کوکدن صو ایندردی (فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ) پس انکله زینتلو کوزل باغلر بتوردك (مَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا) سزه ممکن دکل ایدیکه آنك اغجلرین بتوره سز (أَإِلَٰهٌ مَعَ اللّٰهِ) ایزد ذو الجلال ایله
بر معبود اولورمی یعنی اوزکه بر خدایه قرین قیلمق غایتله برامر منکردر (بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ) بلکه
انلر بر کروهدرلرکه حقدن یان چیزرلر (أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا) یا یکرکیدر یعنی البته بتلردن
یکدر شول پروردکارکه زمینی قرارکاه قیلدی (وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا) واورته لرنده ارمقلر

قبلدی (وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ) واکا محکم طاغلر قیلدیکه ایچنده معدنلر مسکون اولور (وَجَعَلَ
بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا) وایکی دریا شرین وشور اراسنده برمانع قیلدیکه بر برینه قارشمقدن
منع ایدر (أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ) خدای بی همتا ایله عبادته مستحق بر معبود اولورمی یعنی بر کونه شی خیز امکانده
دکلدر (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلکه چوقلری حقی بیلمزلر که اکا شریك طوتارلر (أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ
یاخود یکو کمیدر یعنی بلاشبهه هرشیدن یکو کدر شول قادر ذوالجلال که احوالی پراکنده
اولان کسنه نك مددینه ایریشور (إِذَا دَعَاهُ) قچن کندوسندن مدد طلب ایده (وَيَكْشِفُ
السُّوءَ) وادم زاده دن یمانلغی دفع ایدر (وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ) دخی سزی روی زمینده کچمشلرك
قائمقامی قیلار (أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ) بوکونا نعمتلرله سزی مخصوص ایدن خدا ایله عبادته سزاوار
بر معبود اولسونمی (قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ) خدانك نعمتلرك خاطره قتی از کتورورسز یعنی هیچ انلری
یاده کتورمزسز (أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) یا یکو کمیدر یعنی بلاشك هپلردن یکودر
شول پروردکار که صحرانك ودریانك قرنلقلرنده سزه یول کوسترر (وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا
بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ) وشول قادر مختار که ییللری یغمور اولان رحمتك ایلروسنده کوندرر (أَإِلَٰهٌ
مَعَ اللَّهِ) بر معبود خدا ایله اولسونمی (تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ) ایزد ذوالجلال کندویه شریك
قیلمقلرندن منزه اولوب یوجه لکده (أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ) یا یکو کمیدر یعنی بلاشك
کفره نك معبود قیلدقلری اشیادن یکودر شول خالق ذوالجلال که مخلوقاتی عدمدن وجوده
کتوردی بعده فانی اولدقلرندن صکره انلری ایجاد ایدر (وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ)
وشول پروردکار که کوکدن یغمورله ویردن نباتاتله سزه روزی ویرر (أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ) خدا ایله
بر معبود وارمیکه بو اشیایی ایشلر (قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) سویله دلیلکزی کتورك کیم خدادن
اوزکه برکیمسه انلری ایشلر (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اکر ایتدیککز دعواده کرچك سویلیجیلر ایدیکز
(قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ) سویله یا محمد کوکلرده ویرده اولانلر پوشیده
اولان نسنه یی بیلمزلر لکن تکری تعالی انی بیلور (وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ) دخی کفره اولانلر
انی بیلمزلر کیم قنقی وقت زنده اولوب حشر ونشر اولنورلر (بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ) بلکه اوبرینك
دانشلری بر یره اردینه کلدیکه محکم اولدی بو کلام تهکم طریقیله در یعنی اصلا آنك احوالندن
بر ذره دکلو دانشلری یوقدر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا) بلکیم انلر اخرتك وارلغنده برشکده دوشمشلردر
(بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ) بلکه انلر قیامتك بیلمسندن سرکرداندرلر یعنی آنك وارلغنه دلالت ایدن دلائله

مهتدی اولمازلر بصیرتلری مختل اولدیغندن اوتری (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا
أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ) دخی کفر ایدن کسنه لر دیدیلر ایا بز وپدرلریمز طپراق اولدیغمزده قبوردن چیقمش
قیلنورمیوز (لَقَدْ وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ) تحقیقا که بو یعنی قبوردن زنده اولوب
چیقمغی بز وپدرلریمز وعدا اولندق محمد المصطفی بزه کلمزدن اول (إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ)
بو بر نسنه دکلدر الا کچمشلرك افسانه سی یعنی قصالره ماننده بر سوزدر اصلا حقیقتی یوقدر (قُلْ
سِيرُوا فِي الْأَرْضِ) سویله روی زمینده سیاحت ایدك (فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ)
اندن صکره بقك نیجه اولدی کنهکارلرك قرلمه صوکی بو کلام حضرتك عصرنده اولان کفره ایتدکلری
تکذیبا وزره تهدیددر واندن دخی تخویفدر که حاللری اوزره قالورلرسه انلره نازل اولان
عذاب کبی کندولره بر عذاب نازل اولور (وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ) دخی مشرکلرین تکذیب واعراضی
اوزره ماندوهناك اولمه (وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ) دخی سینه طارلغنده اولمه (مِمَّا يَمْكُرُونَ) ایتدکلری
حیله دن زیرا خدای متعال خلقك شرندن سنی صاقلیسدر (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ) دخی دیرلر
بو موعود اولان عذاب نه زمان واقع اولور (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اکر سوزکزده کرچك سویلیجیلر
ایدیکز (قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ) سویله شاید حکم الهیله سزه اولاشوب یتشور
بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ) استعجال ایتدیککز شیئك بر مقداری (وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ
وبی شبهه کیم پروردکارك خلق اوزره احسان صاحبیدرکه ایتدکلری معاصی اوزره عقوبتلرك
تعجیل ایتمز (وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ) ولکن خلقك چوغی نعمتك قدرین بیلمیوب اداء شکر
ایتمزلر (وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ) دخی تحقیقا که پروردکارك کفارك
سینه لری صاقلدیغی نسنه واشکار اقیلدیغی شیئی بخشی بیلور پس اکا کوره جزالرین ویرر
(وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) دخی کوکده ویرده هیچ بر پوشیده نسنه یوقدر (إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) الا بر ظاهر کتابده مثبتدر واندن مراد لوح محفوظدر (إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ
بَنِي إِسْرَائِيلَ) تحقیقا که بو قرآن عظیم الشان یعقوبك اولادی اوزره اوقور یعنی انلره بیان ایدر
أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نسنه نك چوغنی که کندولر اینچنده اختلاف ایدرلردی تشبیه
وتنزیه کبی وجنت وجهنمك احوالی وعزیر ومسیحك شانی کبی (وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ) دخی
بلاشبهه کیم قرآن عظیم الشان اهل ایمانه یول کوسترمك واسرکمکدر زیرا انکله انتفاع ایدن
انلردر (إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ) تحقیقا که خداوندك بنی اسرائیل اراسنده درست اولان

آیاتمزی تکذیب ایتدیکز (وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا) وحالبوکه دانشکز انلره احاطه ایتمدی یعنی تمام
تأمل ایدوب حقیقتلرینه ایرشمدن اول نیچون انلری تکذیب ایتدیکز (أَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) یاخود
سز قنغی نسنه‌یی ایشلردیکز یعنی خدایه ورسولنه ایمان کتورمدیککزدن صکره قنغی ایشه مباشرت
ایتدیکز بو کلام انلری تبکیت ایچوندر زیرا اندن صکره تکذیبدن اوزکه بر ایش ایشلمدیلر (وَوَقَعَ الْقَوْلُ
عَلَيْهِمْ) دخی اوزرلرینه سوز دوشدی یعنی مستحق اولدقلری عذاب اوزرلرینه حلول ایتدی (بِمَا ظَلَمُوا)
ایتدکلری ستم سببیله واو خدانک آیاتنه ایتدکلری تکذیب ایله (فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ) پس کندولر
عذر کتورمک ایچون آغز آچوب بر سوز سویلمزلر عذابده مشغول اولدقلرندن اوتری (أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا
جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ) آیا بیلمزلرمیکه بز کیجه‌یی قرنلق قیلدق تاکه ایچنده اویقو ایله آرام ایده‌لر
(وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا) وکوندزی روشنلو قیلدق تاکه ایچنده آلات معاش تحصیل ایده‌لر (إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ) تحقیقا که کیجه‌نک وکوندزک احوالنده اولو علامتلر وار (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) بر کروهه که
خدانک وحدانیتنه تصدیق کتوردلر (وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ) دخی یاد کتور اول کونی که صورده
اوفوریلور (فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) در عقب آنک صداسی هیبتندن کوکلرده
اولنلر ویرده اولنلر قورقوب بیخود اولورلر (إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ) مکر اول کیمسه که تکری تعالی آنک
قورقسین ایستمیوب کوکلنه بر ثبات ویرکی وبر قولده اندن مراد حضرت موسادر زیرا بر کره کندویه
اول حالت حاصل اولمشدی (وَكُلٌّ أَتَوْهُ) وجمله خلق ایکنجی نفخه‌دن صکره موقفه کلدیلر (دَاخِرِينَ)
ذلیل اولدقلری حالده (وَتَرَى الْجِبَالَ) دخی اول کونده طاغلری کورورسن (تَحْسَبُهَا جَامِدَةً) کندولرینی
برلرنده طورمش کمان ایدرسن (وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ) وحالبوکه انلر بولت کچمسی کبی کچرلر (صُنْعَ اللَّهِ)
تکری تعالینک درست ایشلمسی (الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ) شول تکری که هر نسنه‌یی کما ینبغی یاپدی
(إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ) بی شبهه کیم خدای عز وجل ظاهر وباطنده ایشلدیککز اشیادن دانادر صکره اول
ایشلر اوزره سزه مکافات ایدر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ) هر کیم ایولکله کلور (فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) آکا اندن
یکرک حاصل اولور زیرا فانی ویرر باقی آلور وبر ویرر آنک کبی بیک یوز آلور (وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ)
وکندولر قورقودن اول کونده امینلردر (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ) وهر کیم بدلکله یعنی شرکله کلور
(فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ) یوزلری آتشده قپانمش قیلنوب کندولره دینلور (هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ) ایشلدیککز نسنه‌دن اوزکه بر شیئله مکافات اولنمازسز (إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلْدَةِ)
بونلردن غیری بر شی یوقدر کیم بکا فرمان اولندیکه بو شهرک یعنی مکه‌نک پروردکارینه عبادت ایده‌یم

حکومتیله داورلک ایدر (وَهُوَ الْعَزِيزُ) وکندودر هر کیمسه اوزره غالب ولا انکه حکمی اهمال
اولنماز (الْعَلِيمُ) ایتدیکی حکمک حقیقتنه دانا اولان (فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) پس ایزد ذو الجلال اوزره
اعتماد ایت کفارک عداوتندن المحکه (إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ) که بی شبهه سن روشن اولان
درستلک اوزره سن (إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى) تحقیقا سن اولمشلر پایه سنده اولنلری ایشتدرمزسن
چونکه کفار کندولره سویلنان سوزلرله منتفع اولمازلردی مرده‌لره مشابه قیلندیلر نته که کچک
کلامده صاغرلره تشبیه قیلندیلر (وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ) وصاغرلره چاغرمغی ایشتدرمزسن
(إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ) فجن دونوب کسه‌لرن چویرلر پس اول پایه‌ده اولنلرک متابعت ومسائلرندن
امید کس (وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) دخی سن کورلری ازغونلقلرندن دوندروب یول
کوستریجی دکلسن زیرا هدایت حاصل اولمازلا بصر بصیرتله وانلرده او معدومدر (إِنْ تُسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا) سن بر کیمسه‌یه ایشتدرمزسن یعنی ایشتدرمکک بر کیمسه‌یه نفع ایتمز مکر
شول کیمسه‌یه که بزم آیاتمزه تصدیق کتوردر (فَهُمْ مُسْلِمُونَ) که انلر انقیاد ایدوب ارباب اخلاص
اولمشلردر (وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) دخی نیجون آدمیلر اوزره سوز دوشر یعنی قیامتک وقوعی
وعد اولندقلری شی یقین اولیجق (أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأَرْضِ) کندولر ایچون زمیندن بر حرکت
ایلیجی حیوان چیقاررز وانک آدی جساسه دیرویدر که آنک اوزونلغی التمش ارشوندر
درت آیاغی وار دخی قوش تویلرینک تویینه مانند بر صاریجه تویی وار ویلکی وایکی قنادی
دخی وار بر قاچیجی اندن قورتلماز ونه بر طلب ایلیجی آکا ایرشور دخی روایت اولندیکه
سیدالکونیندن آنک چیقمه یرینی سؤال ایتدیلر بویوردیکه تکری تعالی اوزره حرمتلو اولان
مسجددن چیقار واو مکه مکرمه‌نک مسجدیدر (تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ)
اول دابه خلقه بو مضمونی سویلر کیم علی التحقیق خلق خدانک دلائل قدرتنه اینانمزلردی مرویدر کیم
اولکاندن چیقاروکند وسیله حضرت موسانک دکنکی وحضرت سلیمانک خاتمی پس مؤمنک
سجده کاهنه دکنکله دکوب اندن یوزی آق اولور وکافرک یوزین خاتمله دکوب اندن یوزی قاره
اولور (وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا) دخی یاده کتور اول کونیکه هر امتدن بر کروه بیغرز
(مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا) شول کیمسه‌لردنکه دلائل قدرتمزه اینانمز (فَهُمْ يُوزَعُونَ) پس کندولر
اولری طورمش قیلنورلر آخرلری کلمک ایچون وبو کثرتلرندن عبارتدر (حَتَّى إِذَا جَاءُوا)
اولوقتده دکه عرصه محشره کلدکلرنده (قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي) حق تعالی کندولره دیر نیچون

(الذی حرمها) شول پروردکارکه اول شهری محرّم قیلدی بر مرتبه ده که صیدینه تعرض ولمغی منع ایتدی
واوتنك ذبحنه رخصت ویرمدی (وله کل شیء) وهر نسنه کندویه مخلوق ومملوکدر (وامرت
ان اکون من المسلمین) دخی بکا فرمان اولندیکه مطیع ومنقادلردن ودین اسلام اوزره ثابت
اولانلردن اوله یم (وان اتلوا القرآن) دخی بکا امر اولندیکه قرآن عظیم الشانك تلاوتی اوزره مداومت
ایده یم (فمن اهتدی) پس بر کیمسه که اول اوامره اتباع ایتمکله طوغری یولی بولدی (فانما یهتدی لنفسه)
طوغری یولی بولمازلق الا کندو نفسیچون زیرا اول هدایتك منافعی اکا دونر (ومن ضل) وهر کیم بو اموره
مخالفت ایتمکله کمراه اولدی (فقل انما انا من المنذرین) سویله انجق بن قورقو ویرنلردنم اوزکه لرین
وبالی اوزرینه مترتب اولماز (وقل الحمد لله) دخی سویله نبوتك نعمتی اوزره جمیع مدح وثنالر
خدایه مخصوصدر (سیریکم آیاته) بلا شبهه دلائل قدرتنی سزه کوستروب آخرتده (فتعرفونها) پس انلری
بیلورسز ولیکن اول محل بیلمسی فائده ویرمز (وما ربك بغافل عما تعملون) دخی خداوندك ایتدیککز
ایشلردن بیخبر دکلدر پس کمان ایتمك که عذابکزك تاخیری اعمالکزدن غفلت ایتدیکندن اوتریدر
بلکه انی بر حکمت ایچون تاخیر ایتدیکه اکا فقط کندوسی مطلعدر

سورة القصص مکیة وهی ثمان وثمانون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

طسم ❀ (تلك آیات الکتاب المبین) بو سوره ده مذکور اولان آیات روشن اولان کتابك آیتلریدر
(نتلوا علیك) اوزریکه اوقورز یعنی جبریلك اوقومسیله اوزریکه اوقورز (من نبأ موسی
وفرعون) حضرت موسی علیه السلامك ومصر حاکمنك بعض خبرلرین (بالحق) طوغریلغه مقارن
اولدقده (لقوم یؤمنون) بر کروه که تصدیق ایدرلر (ان فرعون علا فی الارض) تحقیقا کیم فرعون مصر زمیننده
یوجه لنوب متکبر اولدی (وجعل اهلها شیعا) واول زمینك خلقنی کروه کروه قیلدی وهر کروهی
بر ایشیله استخدام ایتدی (یستضعف طائفة منهم) انلردن بر کروهی زبون قیلار وانلر بنی اسرائیلدر
(یذبح ابناءهم) اوغوللرین بوغازلر (ویستحیی نساءهم) ودیشیلرین صاغقورر اول سببله که ارباب
تنجیم کندویه خبر ویردیلر کیم طائفه مزبوره دن بر اوغلان طوغیجقدر که انك سببیله ملکك زائل
اولور (انه کان من المفسدین) بی شبهه کیم اول خبیث اهل فساددن ایدی (ونرید ان نمن علی الذین
استضعفوا فی الارض) دخی اول زمینده زبون قیلنان کسنه لر اوزره امتنان ایتمك ایسترز
(ونجعلهم ائمة) وانلری ایکی جهانك امورنده مقدم قیلمق ایسترز (ونجعلهم الوارثین) ❀

فرعونك واتباعنك ملکلرنده اولان شیئه انلری میراث الانلر ایسترز (ونمکن لهم فی الارض) ومصر
وشام زمیننده انلره پرو برمك ایسترز (ونری فرعون وهامان وجنودهما منهم ما کانوا یحذرون)
وفرعونه ووزیری هامانه وانلرك لشکرلرینه بنی اسرائیلدن قورقدقلری نسنه یی کوسترمك ایسترز
یعنی فرعون وتوابعی بنی اسرائیلدن ملاحظه ایتدکلری زوال ملکلك حقیقتنی انلره کوسترمك
مقصودمزدر (واوحینا الی ام موسی) وحضرت موسانك اناسنه الهام ایله خبر صالدقکه
(ان ارضعیه) سکا ممکن اولدیغی مرتبه حضرت موسایی سود ویر (فاذا خفت علیه) پس قچن اوزرینه
قورقرسن (فالقیه فی الیم) انی دریایه صال (ولا تخافی) واینمغندن اوتری اوزرینه قورقمه
(ولا تحزنی) وفراقی جهتندن غمکین اولمه (انا رادوه الیك) زیرا علی التحقیق بز انی سکا دوندریجیلرز
(وجاعلوه من المرسلین) وانی مرسل پیغمبرلردن قلیجیلرز کتوردیلر که حضرت موسانك والده سنه
وضع حمل اقتضا ایدیجك فرعون طرفندن بنی اسرائیلك قاریلری اوزره موکل اولانلر ابه یی چیغروب حملنی
معالجه ایتدی واول محلکه حضرت موسی یر اوزره دوشدی النده که اولان نور ابه یی مدهوش قیلوب
اعضالرزه یه دوشدی ومحبتی کوکلنه برکوب اوترسدیکه فرعونه واروب چغولق ایتمکدن کندویی
منع ایتدی بعده والده سی کندویه اوچ ای سود ویردی اندنصکره بنی اسرائیلدن تازه طوغمش اوغلانلر
اوزره فرعونك تفتیشی زیاده اولمغین حضرت موسانك والده سی بر صندق پیدا ایدوب حضرت موسایی
ایچنه قویوب دریایه صالدی (فالتقطه آل فرعون) پس فرعونك اتباعی انی بولدیلر (لیکون لهم
عدوا وحزنا) تا که کندولره عاقبتکار دشمن وبر اولوقیغو اوله (ان فرعون وهامان وجنودهما کانوا
خاطئین) تحقیقا کیم مصر حاکمی ووزیری واتباعلری بر خطاکار کروه ایدیلر (وقالت امرأة فرعون)
اولوقتکه صندوقی فرعونك وکندولر اچدیلر فرعونك قاریسی آسیه خاتون دیدیکه (قرة عین لی
ولك) بو اوغلان کوزك روشنلکیدر بکا وسکا (لا تقتلوه) انی اولدرمك (عسی ان ینفعنا)
شاید بزه یرایه زیرا برکتك علاماتی چهرسنده کورینور (او نتخذه ولدا) یاخود کندویی بز اوغول
ایدینورز زیرا اوغول اولمغه لیاقتی وار (وهم لا یشعرون) وحالبوکی فرعون وقومی بیلمزلر که
کندولره دشمن اولهجقدر (واصبح فؤاد ام موسی فارغا) دخی حضرت موسی والده سنك یورکی
عقلندن خالی اولدی (ان کادت لتبدی به) تحقیقا کیم یقلشدیکه شدت اضطرابدن موسانك
شانن وقصه سن بنیا ایده (لولا ان ربطنا علی قلبها) کوکلی اوزره صبر وثبات ایله بغلمسیدق
(لتکون من المؤمنین) کوکلی اوزره بغلدق تا که اهل ایماندن اوله (وقالت لاخته قصیه) دخی

حضرت موسانك اناسى انك همشيره سنه ديدى قرنداشنك ايزينه ييرولك ايدوب خبر بنال (فَبَصُرَتْ
بِهِ عَنْ جُنُبٍ) پس اوزاقدن قرنداشنى اسيه قوجاغنده كوردى (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) وكندولر بيلمزلركه
او همشيره سيدر (وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ) دخى حضرت موسى اوزره امجكلرى حرام قيلدق يعنى
سود وير نلردن سود امه سن منع ايتدك (مِنْ قَبْلُ) باجيسى ايزين اتباع ايتمدن اسبق (فَقَالَتْ
هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ) پس همشيره سى ديدى سزه دلالت ايتميمى بر خانه يه لرى اوزره كه (يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ
سزه انك تربيه سنه درعهده اولورلر (وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ) وحالبوكه انلر اكا ايولك ايستيجيلردركه
تربيه سنده اصلا تقصير ايتمزلر مرويدركه قچن حضرت موسانك همشيره سى مريم خاتون بو كلامى
ايراد ايتدى هامان ديدى على التحقيق بو قارى بوا وغلانى واهلنى بيلورك كندوبى طوتك تاكه سزه
كيفيت احوالى بيان ايده مريم خاتون بو كلامى ايشيدنجه ديدى وهم له ناصحون ديمكده قصدم ايتدم
انلر پادشاهه ايولك ايستيانلردندركه بو اوشاغه بعده فرعون كندوى فرمان ايتديكه ديدوكى
كمسنه بى واروب كتوره همان مريم خاتون واروب اناسن فرعونك حضورينه كتوردى اول وقت حضرت
موسى فرعونك الى اوزره اغليردى فرعون انى كلندريوردى پس كندوبى اناسنه تسليم ايتدى حضرت موسى
اناسنك قوقوسن الجه اكا استيناس ايدوب امجكى اغزينه الدى فرعون اكا ديدى سن بو طفلدن
نه اولورسنكه فقط سنك امجككى قبول ايتدى ديدى بن بر خوشبو پاكيزه سود ايه سى قارى يم
هر اوشاغيكه بكا كتورر لرالبته امجكمى قبول ايدر پس حضرت موسايى كندويه تسليم ايدوب ما لزمنى
تعيين ايلديلر اندنصكره جان پاره سيله خانه سنه دوندى ووعدۀ الهيه برينه كلدى تاكه حق تعالى
بيوردى (فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أُمِّهِ) پس حضرت موسايى اناسنه دوندردك (كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا) تاكه اوغليله
كوزى روشن اوله (وَلَا تَحْزَنَ) وتاكه آنك فراقيله اندوهناك اولميه (وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ)
وتاكه طريق مشاهده ايله بيله كيم على التحقيق ايزد ذو الجلالك وعده سى درستدر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ) ولكن خلقك چوغى بيلمزلركه خدانك وعده سى حقدر پس انك اولمسنه شك ايدرلر
(وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَى) دخى قچن حضرت موسى كندو قوتنك كماليته ايريشوب معتدل اولدى
يعنى بر حده ايرشديكه نشو ونماده انك ما فوقى اولماز واوتوزدن قرقه وارانه دك اولور زيرا
عقل بو اثناده كماله ايرشور وبر قولده اندن مراد قرق در زيرا بو كونه روايت اولنمشدركيم بر پيغمبر
مرسل اولدى قرق ياشنه وارمينجه پس حضرت موسى قرق سنه يه ايرشدكده (آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا) اكا نبوت
وامور دينيه ده دانش ويردك (وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) ونته كه موسى واناسنه ايولك ايتدك ايولك

ايدنلره احسانلرى اوزره مكافات ايدرز (وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ) دخى حضرت موسى فرعونك قصرندن
اينوب مصر شهرينه كيردى (عَلَى حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا) بر غفلت وقتى اوزره شهر خلقندن يعنى
مغرب ايله ياتسو اراسنده كه اول وقت هركس بهمنه مشغول اولور و بر قولده قيلوله وقتنده كيردى
(فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ) پس شهرك ايچنده كوردى ايكى كمسنه جنك ايديور (هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ) يعنى
بريسى كنديه اتباع ايدن جماعتدندر وانلر بنى اسرائيلدر (وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ) واوبريسى دشمنى اولان
كروهدندر وانلر قبطيلردر (فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ) پس اتباعندن اولان كمسنه حضرت
موسادن مدد ايستدى (عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ) دشمندن اولان كمسنه اوزره (فَوَكَزَهُ مُوسَى) پس
حضرت موسى قبطيبى يومرغله اوردى (فَقَضَى عَلَيْهِ) درعقب آنى اولدردى (قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ)
ديدى بو ايش بر كيمسه دن صادر اولوركه آنى شيطان ازدرمش اوله نه بنم كبى بر كيمسه نك ايشيدر
(إِنَّهُ عَدُوٌّ) بى شبهه كيم شيطان دشمندر (مُضِلٌّ) ازدريجيدر (مُبِينٌ) عداوتى اشكاره در
(قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي) حضرت موسى ديدى يا الهى قبطيبى اولدرمكم سببيله على التحقيق كندو نفسمه
ستم ايتدم (فَاغْفِرْ لِي) پس كناهمى بكا باغشله (فَغَفَرَ لَهُ) درعقب خداى عز وجل كناهنى كندويه باغشلادى
(إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) بى شبهه كيم حق تعالى كندو درقوللرينك كناهن ستر ايدوب كندولرين غايتله
اسركر (قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ) حضرت موسى ديدى اى خدا ونديم اوزريمه قيلديغك انعامه قسم
ايتمكله توبه ايدوب (فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ) هركز كنهكارلره ارقه داش اولمم (فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ
خَائِفًا) پس حضرت موسى مصر شهرنده قورقمش ايكن صباحلدى (يَتَرَقَّبُ) انتظار ايدركه شايد
كندوسندن بر كيمسه قصاص طلب ايدر (فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ) پس همان شول كيمسه كه
دونه كون كندوسندن مدد طلب ايدر (يَسْتَصْرِخُهُ) بر قبطى اوزره دخى كندوسندن مدد طلب
ايديور (قَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ) حضرت موسى اكا ديدى على التحقيق سن كمراهلغك اشكاره
بر كمراهسندر (فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا) پس اول محلكه حضرت موسى ايستدى كه
ال اوزاده شول كيمسه كه كندوسى حضرت موسانك واسرائيلى يه دشمندر (قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي
اسرائيلى ديدى اى موسى ايسترميسن كه بنى اولدره سن (كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ) نته كه دونه كون
بر جان اولدردك (إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ) ايستمزسن الا ير يوزنده كردنكش اوله سن
(وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ) وايستمزسنكه خلق اراسنده اصلاح ايدنلردن اوله سن كه
خصومتى وجه احسن ايله دفع ايده سن چون حضرت موسى اسرائيلى يى كمراهلق عنوانيله مخاطب ايتدى

اسرائیلی کمان ایتدیکیم کندوبی اولدرمك ایستر پس ظنه بناء اوکونا کمالی ایراد ایتدی بعده اول سوز خلق
ارا سنده شیوع بولدی تاکه فرعون وتوابعنه خبر ایرشدیکه اندنصکره حضرت موسانك قتلنه قصد ایتدیلر
ایمانه کلوب ایماننك صاقلیان فرعونك عمزاده سی بو ایشدن آگاه اولیجق حضرت موسی یه بو احوالدن خبردار
ایتمکه توجه ایتدی نته که حق سبحانه وتعالی بیوردی (وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَى) وبر
کشی شتاب ایدرك شهرك اوزاق یرندن کلدی (قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ)
دیدی ای موسی علی التحقیق اعیان دولت سنك سببکله مشاوره ایدیورلر تاکه سنی اولدره لر
(فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ) پس بو شهردن چیق که بی شبهه بن سکا ایولك ایستیانلردنم (فَخَرَجَ
مِنْهَا خَائِفًا) پس اول شهردن قورقش ایکن چیقدی (يَتَرَقَّبُ) اردینه برکیمسه نك کلمسین ملاحظه
ایدیکی حالده (قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) دیدی ای خدا وندم ستمکار اولان کروهدن
بنی قورتر و یتیشمکلرندن بنی صاقله (وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ) واول محل که مدین شهرینك
قارشوسنه یوز طوندی و حضرت شعیبك شهرینه (قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ)
دیدی شاید پروردکارم یولك طوغریسنی بکا کوسترر (وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ) واولوقتکه مدین
شهرینك صوینه کلدی واو بر قویی ایدیکه خلقلر ازمیچون اندن صو چکرلردی (وَجَدَ عَلَيْهِ
أُمَّةً مِنَ النَّاسِ) اول صو اوزره خلقدن براولو کروه کوردی (يَسْقُونَ) طوارلرین اندن صو ویررلر
(وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ) وانلر اولدیغی یردن اشغه بر یرده کوردی (امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ) ایکی قاری قیونلرك
صویه کلمکدن الیقورلر تاکه خلقك قیونلرینه قارشمیه (قَالَ مَا خَطْبُكُمَا) دیدی شانکز ندرکه
قیونکزی منع ایدوب صوارمزسز (قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ) دیدیلر بز قیونلریمزی صوارمزز
تاکه چوبانلر قیونلرین صوارمقدن دوندرمینجه (وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ) و پدریمز یاشلو بر پیر
قوجه در صوارمغیچون چیقمغه طاقتی یوقدر بزی ضرورت رحمتندن کوندرر (فَسَقَى لَهُمَا) پس انلره
شفقت ایدوب مواشلرین کندولری صواردی منقولدرکیم چوبانلر قیونك باشی اوزره بر طاش قورلردی
آنی یدی آدمدن اکسك قالدرمزدی حضرت موسی کندو وسیله اولان آجلغله آنی یالکز قالدردی
و بر روایتده اوکونا طاشله بر قویی دخی قپانمش وارایدی حضرت موسی انك طاشنی قالدروب
اندن صو چکوب قیونی صواردی (ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ) اندنصکره بر اغاجك یا بر دیوارك شاسنه
دوندی (فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ) پس دیدی ای پروردکارم علی التحقیق بن محتاجم
طعامدن هرنسنه یه که سن بکا آنی کوندرسن (فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا) درعقب اول ایکی قارینك

بریسی کندویه کلدی (تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ) اوتنمق طریقی اوزره یوریمش اولدیغی حالده (قَالَتْ إِنَّ أَبِي
يَدْعُوكَ) دیدی تحقیقا که پدرم سنی دعوت ایلدی (لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا) تاکه بزم ایچون
طوارلریمزه صو ویرمکلکك اجرتنی سکا مکافات ایده حضرت موسی بو کلامی ایشدنجه حضرت
شعیبك ملاقاتنه قصد ایلدوب توجه ایتدی نه اجرت المغه (فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ)
پس اولوقتکه حضرت شعیبك قتنه کلوب سرکذشتنی اوزرینه اوقودی (قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) حضرت شعیب آکا دیدی الحیکه ستمکار اولان کروهدن قورتولدك (قَالَتْ
إِحْدَاهُمَا) اول ایکی قارینك بریسی که کندوبی دعوت ایتمشدی دیدی (يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ) ای بنم پدرم
چوبانلغله آنی اجرته طوتکیم (إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ) تحقیقا که اجرتله طوتدیغك
کسنه لرك یکرکی کوجلی امانت صاحبی اولان کسنه دیدی کنوردیلرکه حضرت شعیب قیزندن تصور دیکه بونك قوت
وامانتنی ندن بیلدك دیدی قوتنی طاشك قالدرمسندن فهم ایتدم وامانتنی اندن که آلادمکه کندوی
دعوت ایدوب کندو وسیله کلدیکمده بکا دیدی اردمدن کل یولك دلالتنی بکا سوزله ایت (قَالَ إِنِّي أُرِيدُ
أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ) حضرت شعیب آکا دیدی بی شبهه بن ایسترمکه بو ایکی قزمدن بریسنی
سکا اولندره یم (عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي) بو شرط اوزره که کندو نفسکی بکا اجرته ویره سن (ثَمَانِيَ حِجَجٍ) سکز ییل
(فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا) پس اکر اون ییلك ایشن اتمام ایلدرسن (فَمِنْ عِنْدِكَ) انك تمامی سنك قتندن بر بولکدر
(وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ) و ایستمم که اوزریکه تعب قویه یم که اون ییل ایله سنی ملزم ایده یم
(سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) بی شبهه سن بنی تکری تعالی ایسترسه ایولك ایدنلردن
بولورسن (قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ) حضرت موسی دیدی ایتدیکك عهد و پیمان ارامزده واراکه دیر بیمزی
اندن چیقمیه (أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ) بو ایکی مدتك قنقسنی سکا ایفا ایلدرسم (فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ)
تعدی ایتمك اوزریمه اولمیه (وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ) وایزد ذوالجلال دیدیکمز سوزه اوزره شاهد
و نکهباندر (فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ) پس اول محل که حضرت موسی مدت مرقومك خدمتنی ادا ایتدی
اخبارده کلمشدرکه اون ییل اولان مدتی قضا ایتدی واندنصکره اون ییل حضرت شعیبك
یاننده قالدی بعده دونمکه عزیمت ایتدی (وَسَارَ بِأَهْلِهِ) وقاریسن کوتوروب کیتدی (آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا) طاغك یاننده بر آتش کوردی (قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا) کندویه مخصوص اولانلره
دیدی بونده اقامت ایلدك (إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) تحقیقا بن بر آتش کوردم (لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ) شاید
بن اندن سزه بر خبر کتوره یم که یول قنقی سمتده در (أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ) یاخود آتشلو بر قالن

اغاج كتوره يم (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) تاكه سز انكله قيزنه سز (فَلَمَّا أَتَيهَا) پس اول زمانكه اول
آتشه كلدى (نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ) حضرت موسانك صاغ طرفنده اولان دره نك كنارندن
چيغرلدى (فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ) چوق نفعلو اولان مكانده (مِنَ الشَّجَرَةِ) اغجدن ندا اولنديكه (أَنْ
يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) اى موسى على التحقيق بن كندم مخلوقاتك پروردكارى خدايم
(وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ) دخى ندا اولنديكه دكنككى صال حضرت موسى امتثال ايدوب انى الندن صالدى درعقب
اولدكنك براژدها اولدى (فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ) پس قچن آنى دپرنور كوردى (كَأَنَّهَا جَانٌّ) كوياكه هيئت
وكوده ده اولبرايلاندر (وَلَّى مُدْبِرًا) قورقودن ناكسه ويرمش ايكن دوندى (وَلَمْ يُعَقِّبْ) وديره يه
دونمدى بعده ندا ولنديكه (يَا مُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ) اى موسى بروكل واندن قورقمه (إِنَّكَ
مِنَ الْآمِنِينَ) كيم على التحقيق سن قورقوچيانلرك زمره سندنسن زيرا مرسل اولان پيغمبرلر
قتمده قورقمزلر (اسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ) الكى ياقكه كيور (تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ) علتسز آق
چيقار يعنى بياضلغى برص دكلدر همان خالص بر معجزه در (وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ) دخى قناد
بايه سنده اولان ايكى الكى سنك سمتكه جمع ايت قورقودن يعنى قچن سكا بر قورقو عارض اولور
صاغ الكى صول قولك التنه صال وصول صاغ قولك التنه ال تاكه نفسكى ضبط ايده سن (فَذَانِكَ
بُرْهَانَانِ) پس اولدكنك ويد بيضا ايكى حجت وعلامتدر (مِنْ رَبِّكَ) پروردكارندن بو ايكى معجزه
ايله وار كيت (إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ) مصر حاكمنه واعيان دولتنه (إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) كه بى
شبهه انلر حدى تجاوز ايتمش بر كروه ايديلر پس آنلره رسولك كيتمسى اقتضا ايتدى (قَالَ رَبِّ إِنِّي
قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا) حضرت موسى ديدىكه اى پروردكارم على التحقيق بن انلردن برجانى اولدردم (فَأَخَافُ
أَنْ يَقْتُلُونِ) پس قورقرمكه آنك مقابله سنده بنى اولدوره لر (وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا)
دخى بنم برادرم حضرت هرون كندوسى كفتكو جهتندن سوزى بندن يخشى بيان ايدر (فَأَرْسِلْهُ
مَعِيَ رِدْءًا) پس انى بنمله معين ومددايديجى كوندر (يُصَدِّقُنِي) حجتى تقرير ايتمده وشبهه يى تزييف
ايتمده بنى تصديق ايدر (إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ) زيرا على التحقيق بن قورقرمكه بنى تكذيب ايدرلر
ومباحثه محلنده لسانم بكا مطاوعت ايتمز (قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ) خداى عز وجل ديدىكه
بى شبهه برادركله قولكى بغلرز يعنى انى پيغمبر قيلوب سنى آنك سببيله قوتلوجى قيلارز (وَنَجْعَلُ
لَكُمَا سُلْطَانًا) وايكيكز ايچون بر غلبه وحجت قيلارز (فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا) كه تسلط طريقيله
سزه ايرشمزلر (بِآيَاتِنَا) وارك كيدك آيتلرمزله (أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ) سز ايكيكز وسزه

تبعيت ايدنلر غالب اولانلرسز (فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا) پس اول وقتكه حضرت موسى كندولره
آيتلرمزله كلدى (بَيِّنَاتٍ) روشن وهويدا اولدقلرى حالده (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرًى) ديديلر
بو كوردكمز شى برنسنه دكلدر الا برجادولقكه كندوسى آنى بغلركند وسندن اسبق بركيمسه آنى ايشلمدى
(وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ) دخى بو جادولقى كچمش پدرلرمزدن ايشتمدك (وَقَالَ مُوسَى
رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى) دخى حضرت موسى ديدىكه پروردكارم هر كيمسه نك دانا تردر شول كيمسه نك حالنه كه يول
كوسترمكله كلدى (مِنْ عِنْدِهِ) خدانك قتندن (وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ) دخى شول كيمسه نك حالنه
اعلمدركه بو جهانك صوكى انكا اولور (إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) تحقيقا شان بودركه ستمكار اولانلر
دنياده هدايته وآخرتده كوزل عاقبته نائل اولمزلر (وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ) دخى فرعون ديدىكه اى اشراف
اولان كروه (مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي) بندن اوزكه سزه اصلا بر معبود بيلمدم (فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ
عَلَى الطِّينِ) پس اى وزيرم هامان بنمچون چامور اوزره ياندر كوردىلركه پشمش كرپيچى اول ياپان فرعون
ايدى وسببله تعليمك طريقى اوزره وزيرينه ديدىكه چامور اوزره بنمچون ياندر (فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا) اصكره
انكله بكا بر بلند كوشك قيل (لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى) شايد بن موسانك معبودينه مطلع اولورم
(وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ) وحال بوكه على التحقيق بن موسايى يلانجيلردن اولديغنى كمان ايدرم (وَاسْتَكْبَرَ
هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ) دخى فرعون ولشكرى مصر زمينده كردنكشلك ايتديلر (بِغَيْرِ الْحَقِّ) استحقاقلرى
يوغيكن (وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ) دخى كمان ايتديلركيم بلاشبهه كندولر حكممزه دونمش قيلنمزلر
(فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ) پس فرعونى ولشكرلرين الدق (فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ) درعقب انلرى دريايه اتوب
نابود قيلدق (فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ) پس باق يا محمد شركله ستم ايدنلرك صوكى نيجه اولدى
وكندو عشيرتكى وكونا فعلدن تحذير ايت (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً) دخى فرعون وتوابعن كواهلوه بر مقدالر
قيلدقكه (يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ) جهنمك اسبابنه خلقى دعوت ايدرلر (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنْصَرُونَ) وروز
قيامتده ياده اولنمازكندولردن عذاب دفع اولنه (وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً) دخى بو جهانده رحمتدن
سورلمكى انلرك ارديته قيلدقكه رحمتك قنقى قپوسنه توجه ايدرلر اندن سوريلورلر (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ
مِنَ الْمَقْبُوحِينَ) وروز قيامتده انلر سورلمشلرك زمره سندندرلر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) دخى
تحقيقا كه حضرت موسايه توراتى ويردك (مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى) نابود قيلديغمزدن
صكره كچمش زمانه لرين خلقى حضرت نوح وهود وصالح ولوط جماعتلرى كبى (بَصَائِرَ لِلنَّاسِ)
اولحالده كه توراة خلقك قلوبنه بر انوار دركه انكله حقايق كورينور وحقله باطل تميز

اولنور (وَهُدًى وَرَحْمَةً) واولحالده كه شرايع واحكامه يول كوسترمكدر وانك احكا ميله عمل
ايدنلره سبب رحمتدر (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) تاكه انلر برحالت وزره اوله لركه پند ونصيحت
طوتمسى كندولره متوقع اوله (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ) دخى سن يا محمد وادى غربينك يانندہ حاضر
دكل ايدك (اِذْ قَضَيْنَا اِلَى مُوسَى الْاَمْرَ) فحين بيلدرمسين ايسه يكز ايشى حضرت موسايه وحى ايتدك
(وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ) ووحى وارسال ايتديكمز محلده سن حاضرلردن دكل ايدك (وَلٰكِنَّا اَنْشَاْنَا
قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) ولكن حضرت موسادن صكره چوق كروهلر ايجاد ايتدك پس اونلرينه
مدت حيات اوزانلدى يعنى سن اول احوالده حاضر دكل ايدك لكن اندن اوترى سكا اول اخبارى
ارسال ايتدك كه حضرت موسانك عصرندن صكره نيجه كروهلر پى اندرپى ايجاد ايتدك اونلرك
مدتلرى اوزامغله اخبار صوب صوابدن منحرف اولوب شرايع واحكام متغير اولدى وعلوم اندراسه
يوز طوتدى (وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِى اَهْلِ مَدْيَنَ) دخى سن يا محمد مدين شهرينك خلقى اراسنده مقيم دكل
ايدك (تَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) كيم انلردن اوكرنمك ايچون شعيب وموسى حقنده اولان آيا تمزى
اوزرلرينه اوقورسن (وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ) ولكن بز سنى كوندريجيلر ايدك (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ
الطُّورِ اِذْ نَادَيْنَا) دخى سن طور طاغنك يانندہ موجود دكل ايدك فحين حضرت موسايه توراتى ويرمك
ايچون چاغردق (وَلٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ولكن پروردكارندن صدور ايدن رحمت ايچون سكا
تعليم اولندى (لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) تاكه نكريك عذابندن قورقلدہ سن
بر كروهى كه سندن اسبق كندولره عذابدن هيچ بر قورقو ويريجى كلمدى زيرا انلر سنك وحضرت
اسمعيلك اولان فترہ زماننده دشمشلردر (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) شايد انلر پند ونصيحتى قبول
ايده لر (وَلَوْلَا اَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ) دخى انلره اكر بر عقوبتك دكمسى اولمسيدى (بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ
اللرى ايلرو كوندرديكى نسنه سببيله يعنى شرك ومعصيتدن قزاندقلرى اعمال سببيله (فَيَقُولُوا
رَبَّنَا لَوْلَا اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُولًا) پس كندولره عذاب حلول ايلدكجه ديرلر اى خداوندمز نيچون بزه
بر پيغمبر كوندرمدك (فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ) تاكه سنك آيا تكه پيرو اولمش ايدوك رسولكى تصديق ايدوب
(وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) وسكا وپيغمبريكه ايمان كتورنلردن اوله لم حاصل كلام بو كه كفاره بر مصيبت
دكمك بو سوزلرى اولمسيدى يكمز اى پروردكارمز نيچون بزه بر رسول كوندردوك احكامى بيان ايتمدك سنى مرسل قيلمازدق
پس انلرك عذرى كسمك ايچون سنى كوندردك (فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا) صكره اول وقت طوغرولق بزم
طرفمزدن كندولره كلدى (قَالُوا لَوْلَا اُوتِىَ مِثْلَ مَا اُوتِىَ مُوسَى) ديديلر بزه كلان رسول نيچون كتاب

جمله كندويه ويرلمدى نته كه موسايه ويرلدى (اَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا اُوتِىَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ) يا بوندن اسبق حضرت
موسى كتابى جمله كتوروب بونلرك ابناء جنسلرى موسى ويرلديكى نسنه يه كفر ايتمديلرمى (قَالُوا
سِحْرَانِ تَظَاهَرَا) كه حضرت موسى ومحمد حقنده ديديلر ايكى سحرايه سى برى برينه ياردم ايتدى
(وَقَالُوا اِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ) دخى ديديلر على التحقيق بز انلرك هر برينه انكار ايديجيلرز (قُلْ فَاْتُوا
بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ هُوَ اَهْدٰى مِنْهُمَا) سويله پس خدانك قندن بر كتاب كتورك كه اول حضرت
موسى وزره وبنم اوزريمه اينان كتابلردن يخشى يول كوسترر (اَتَّبِعْهُ) بن اكا پيرو اوله يم (اِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ) اكر كرچك سويليجيلر ديكز كيم محمد وموسى ساحردرلر (فَاِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ) پس سكا
اجابت ايتميوب كتاب كتورمزلر (فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُونَ اَهْوَاءَهُمْ) بيلكيم ارزولرندن اوزكه بر شيئه ويمازلر
زيرا بردليله اويمش اولسيد يلر البته آنى كتوررلر ايدى (وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰيهُ) دخى كيمدر
زياده ازغون شول كيمسه دنكه كندو ارزوسنه تابع اولدى (بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللّٰهِ) خدانك طرفندن
كندويه يول كوسترمك يوغيكن (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) بى شبهه كيم ايزد ذو الجلال
جانلرينه ستم ايدن كروهه شهوات نفسانيه ده انهماك ايتدكلرينه طوغرو يول كوسترمز
(وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ) دخى تحقيقا كيم انلره سوزى ولاشدروب كتيمدك (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ)
تاكه كندولر نصيحت پذير اولوب ايمانه كله لر (اَلَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ) شول كيمسه لركه
كندولره كتابى قراندن اول ويردك (هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ) انلردر قرانك حق اولديغنه تصديق كتوررلر
بو آيت اهل كتابدن ايمانه كلانلرك حقنده نازل اولدى وبر روايتده اهل انجيلدن قرق كيمسنه حقنده
نازل اولدى اوتوز ايكيلر حضرت جعفرله حبشه دن كلديلر وسكزى شام شريفدن (وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ
دخى اولوقتكيم آنلر اوزره قران اوقنور (قَالُوا آمَنَّا بِهِ) ديرلر اكا ايناندق يعنى تصديق كتوردك كه
بو اوقنان كلام خدانك كلاميدر (اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا) بى شبهه كيم بو كلام پروردكاريمزدن
اولان درستلك وطوغريلقدر (اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ) تحقيقا كه بز قران اينمزدن اسبق
مسلمانلر ايدك يعنى قرانه ايمانمز شمدى احداث ايتمش دكلز زيرا كتب متقدمه ده آنك مذكور
اولمسين كوروب تصديق ايتمش ايدك (اُولٰئِكَ يُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ) اول كروه اجرلرى ايكى قات
ويريلورلر بركره كتابلرينه ايمان كتوردكلرندن اوترى وبركره قرانه تصديق كتوردكلرى اجلدن
(بِمَا صَبَرُوا) اهل شركك ودينداشلرينك اذيتى اوزره صبر ايتدكلرى مقابله سنده (وَيَدْرَؤُنَ
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ) وطاعتله معصيتى دفع ايدرلر سرور كائنات بيوردى اتبع السيئة الحسنة

تمها يعنى ايتليكك بدلكدنصكره ايولك ايشله كه اول يولك بدلكى محوايدر (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ)
وانلره روزى قيلديغمزشيلدن طريق خيرده صرف قيلادرلر (وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ) دخى
قچن بيهوده سوزى ايشيدرلر نفسلرين صيانت ايتمك ايچون آندن يوز چويررلر (وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) وبيهوده سوز سويليانلره ديرلر ايشلريمزك نتيجه سى بزه در وايشلريكزك مالى سزه در
(سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) اوزريكزه سلامت اولسون بو سلامدن مراد انلره توديع و وازكچمكدر نه انلره تحيه ايتمكدر
(لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ) نادانلرك صحبتنى نه طلب ايدرز ونه ايسترز كنوردليركه قچن ابوطالب محتضر
اولدى سرور كائنات اكا كلوب ديدى اى عمم لا اله الا الله سويله سنك ايچون خدانك قتنده انكله احتجاج
ايدرم ابوطالب بو كلامى ايشيدجك ديدى اى برادرزادم على التحقيق بن بيلورم كه سن سوزنده
صادقسن ولكن ايستم كه حقمده دينله ابوطالب موت محلنده جزع ايتدى پس حق جل وعلى بو آيتى منزل ايدوب
بيوردى (إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ) تحقيقا كه سن سوديكك كمسنه يه يول كوستروب اسلامه داخل
قيلمغه قادر دكلسن (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) ولكن تكرى تعالى ايستديكى كمسنه يه طوغرى
يول كوستروب اسلامه داخل قيلار (وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ) وكندوسى هدايته مستعد اولانلرى
داناتردر روايتدركه حارث بن عثمان بن نوفل سرور كائناتك حضورينه كلوب ديدى يا رسول الله على التحقيق
بز بيلورزكه سن حقسن وزره سن وليكن سكا متابعت ايلسوك جميع اعرابه مخالفت ايتمش اولورز قورقرزكه يريمزدن
بزى قاپوب كوتوررلر زيرا بز برازكروه ز حق جل وعلا بو آيتى منزل ايلدوب بيوردى (وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَى
مَعَكَ) دخى كفار ديديلر طريق رشدده سنكله متبع اولور ايسك (نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا) زمينمزدن
قاپولرز (أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا) آيا كندولرين حفظ ايلدوب برامينلو يركندولر ايچون قيلمدقمى كه
آنك اطرافنده اعراب بربرين بوغازلر ايكن كندولر ايچنده امين اوتورمشلر (يُجْبَى إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ
شَيْءٍ) هر طرفدن هر شيئك ميوه سى اول مكانه نقل اولنوب ييغلور (رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا) بزم قتمزدن
بر روزى (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) وليكن كفارك چوغى بيلمزلر يعنى كفره نادانلردر تفكر ايتمزلر تا كه
اول نكته نك حقيقتنى بيله لر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) دخى نيجه كوى خلقنى نابود قيلدق (بَطِرَتْ
مَعِيشَتَهَا) كه زمان زندكانيلكلرنده طاغى وباغى اولديلر يعنى نيجه كوى خلقنى سزك كبى اى
اهل مكه كوزل معيشتده وامنيتده ايديلر طغيان ايتدكلرنده جناب رب العزة انلرى اهلاك
ايلدى مكانلرين ويرانه قيلدى (فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ) پس اولدر مكانلريكه
كندولردن صكره اصلا سكنى اولنمدى (إِلَّا قَلِيلًا) مكر برازمدت زيرا اكا سكنى ايتمز الا مسافرلر

وانلرك مدت اقامتلرى معلومدر (وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ) واول مكانه بز كندومز وارث اولانلرز (وَمَا
كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى) دخى پروردكارك كويلر خلقن نابود قيلجى دكل ايدى (حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا)
اول كويلرك بيوكنده بر كتاب صاحبى پيغمبر يوللينجه چون بيوك كويك خلقى زيرك اولوب احكامى فهم
ايتمكه لياقتلرى زياده در پيغمبرلرك بعثتى ابتدا انلره اولدى دخى انلر اكا اطاعت ايليجك اوزكه لر
كندولره تابع اولورلر (يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول رسول آيتمزى اوزرلرينه اوقوركه ايمانه كلمزلرسه
حجتلرى اوليه وعذرلرى كسله (وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى) دخى كويلرى خلقت هلاك ايتمكله ويرانه
ايديجيلر دكل ايدك (إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ) الا وحالبوكه اصحابى پيغمبرلرى تكذيب ايتمكله ستمكارلردر
(وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وهر نسنه كه دنيانك اسبابندن ويريلورسز (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا)
بقينا ولان صاغلغك منفعتى واراييشيدركه پنج روزه عمرى انكله كچيروب بزنورسز (وَمَا عِنْدَ اللَّهِ
خَيْرٌ وَأَبْقَى) وايزد ذو الجلالك قتنده اولان ثواب دنيانك متاع وزينتندن يكرك وپاينده تردر
(أَفَلَا تَعْقِلُونَ) پس نيچون فكر ايدوب الحق اولان متاعى درجهٔ عليايه اولان متاعه تبديل ايتمزسز
(أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا) پس آيا شول كمسنه كه كوزل وعده كندويه وعدايتدك (فَهُوَ لَاقِيهِ) كه
البته كندوسى آنى بوليجيدر (كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) شول كمسنه كبيدركه بو جهانك متاعيله
برخوردار قيلدك كندوبى برخوردار ايتدك (ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) صكره اول شخص موقف
حسابچون احضار اولانلردندر (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) دخى مذكور قيل اول كونيكه كفارى حق جل
وعلا چيغورر (فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ) اندن صكره سويلر قانى اورتاقلرم (الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) شول
اورتاقلركه كمان ايدردكز كيم انلربنم اورتاقلرمدر (قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) ديدى شول
كمسنه لركه آيات وعيدك مقتضاسى اوزرلرينه ثابت اولدى (رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا) اى خداوندمز
بونلردر اول كمسنه لركه بز كندولرين آزدردق (أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا) كمراه اولديغمز كبى انلرى كمراه
قيلدق (تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ) سكا توجه ايدوب انلردن بيزار اولدق (مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ) بزه
پرستش ايتمزلردى بلكه كندو هواى نفسلرينه پرستش ايدرلردى (وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ) دخى
كفاره دينلور كيم اورتاقلريكزى يعنى خدايه اورتاق قيلديغكز بتلرى چيغرك (فَدَعَوْهُمْ) پس شدت
حيرتدن انلرى چيغرديلر (فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) پس بتلر عجزلرندن اوترى انلره اجابت ايتمزلر (وَرَأَوُا الْعَذَابَ)
دخى تابع ومتبوعلر اشكنجه يى كندولره ملازم كورديلر (لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ) طريق حقه
يول بولمش اولسيديلر عذابدن امين اولورلردى (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ) دخى ياد ايت اول كونيكه

حق جل وعلا كفاره چاغروب سويلر (ماذا اجبتم المرسلين) بنم طرفمدن سزه كوندريلان
كسنه لره نه جواب ويرديكز (فعميت عليهم الانباء يومئذ) پس اوزرلرينه اخبار اولكوننده كور اولدى
يعنى شدت حيرتدن رسله ويردكلرى جواب اوزرلرينه خفى اولور (فهم لا يتساءلون) اندن صكره
غلبه دهشتدن برى برينه صورمزكه جوابمز رسله نه ايدى (فاما من تاب وآمن وعمل صالحا)
پس اما شول كمسنه كه شركدن توبه ايدوب ايمان كتوردى وكوزل عمل ايشلدى (فعسى ان يكون من المفلحين)
اول كمسنه اميد طوتسونكه قورتلمشلردن اولوب مقصد اعلايه ايريشه كتوردكلركه صناديد
عرب طعن ايدوب ديرلردى نيچون خدا عز وجل قرآنى محمد اوزره ايندردى كركديكه مكه نك يا طائفك
براولوكشيسى اوزره ايندريله حق سبحانه وتعالى بو آيتله سوزلرين رد ايدوب بيوردى (وربك يخلق
ما يشاء) دخى پروردكارك ايستديكى نسنه يى يارادر (ويختار) ورسالت ايچون ايستديكى كمسنه يى
بركزيده قيلار (ما كان لهم الخيرة) كفاره تخيير ايتمك يوق ايدى واولماز (سبحان الله) ايزد ذو الجلال
اندن منزهدركه اختيارى اوزره بركمسنه نك اختيارى اوله (وتعالى عما يشركون) دخى كفره نك ايلديكى
شركدن يوجه لندى (وربك يعلم ما تكن صدورهم) دخى خداوندك بيلور عداوتدن شول
شيئى كه كفارك سينه لرى صاقلر (وما يعلنون) وطعندن شول نسنه كه اشكار قيلارلر
(وهو الله) وكندودر عبادته مستحق اولان خدا (لا اله الا هو) كندوسندن اوزكه عبادته مستحق
برمعبود يوقدر (له الحمد فى الاولى والآخرة) قوم مدح وثنا كندويه مخصوصدر بو جهانده واوبر جهانده
(وله الحكم) وهر نسنه ده جارى اولان فرمان كندويه در بركمسه اكا شريك اولماز (واليه ترجعون)
وحشر ونشرله اكا دونمش قيلنورسز (قل أرأيتم ان جعل الله عليكم الليل سرمدا الى يوم القيمة)
سويله بكا خبر ويرك اكر تكرى تعالى اوزريكزه كيجه يى پاينده قيلار روز قيامته دك (من اله
غير الله) ايزد ذو الجلالدن اوزكه كيمدر الوهيتله متصف اولان كه (يأتيكم بضياء) سزه برونشنلك
كتورر (افلا تسمعون) پس نيچون تدبر وتفكر ايشتمسين ايشتمزسز (قل أرأيتم ان جعل الله عليكم
النهار سرمدا الى يوم القيمة) سويله بنى خبردار ايدك اندنكه حق جل وعلا كوندزى اوزريكزه
دائم قيلارسه قيامت كوننه دك (من اله غير الله) كيمدر خدادن اوزكه برمعبودكه (يأتيكم
بليل تسكنون فيه) سزه بركيجه كتورركه ايچنده آرام ايده سز تعبدن (افلا تبصرون) پس
نيچون بقوب فهم ايتمزسز (ومن رحمته جعل لكم الليل والنهار) دخى خدانك لطف وكرمندندركه كيجه يى
وكوندزى سزك ايچون يراتدى (لتسكنوا فيه) تا كه ايچنده آرام ايده سز (ولتبتغوا من فضله)

وتا كه فضلندن سزه روزى قيلديغى نسنه يى طلب ايده سز (ولعلكم تشكرون) وتا كه سز نعمتى
بيلوب حقوقنه قيام ايده سز (ويوم يناديهم فيقول اين شركائى الذين كنتم تزعمون) نظيرى
كچدى (ونزعنا من كل امة شهيدا) وهر كروهدن بر كواه چيقاررز وچيقاردق واول پيغمبرلودركه اوزرلرينه
شهادت ايدر اوتحالتله كه كفار دار دنياده آنلرك اوزرينه ايديلر (فقلنا هاتوا برهانكم) اندن صكره
اول امتلره ديدك اولديغكز آيينك درستلكى اوزره دلالت ايدن دليلكزى كتورك (فعلموا
ان الحق لله) پس اول وقت بيلديلر كه الوهيتده حق تكريه در بر كمسه اكا اورتاق دكلدر
(وضل عنهم ما كانوا يفترون) وكندولردن غائب اولدى بغلدقلرى بهتانلر (ان قارون كان
من قوم موسى) تحقيقا كيم قارون نام كسنه حضرت موسانك عشيرتلرندن ايدى (فبغى عليهم)
پس قوم موسى اوزره تكبر ايلدى (وآتيناه من الكنوز) واكا خزائندن ويردك (ما ان مفاتحه لتنوء
بالعصبة اولى القوة) شول نسنه يى كه صندقلرينك انختارلرى كوجلو اولان كروهى اغرلندردى
يعنى اكا اوقدر كلو اموال ويردككه خزينه لرنده اولان صندقلرك انختارلرين برقوتلو جماعت كوتورسه
انلره اغرلق ايدردى (اذ قال له قومه) مذكور قيل اول وقتيكه جماعتى كندويه ديديلر (لا تفرح)
دنيا ماليله سونمه كيم (ان الله لا يحب الفرحين) بلا شبهه خدا عز وجل مزخرفات دنيويه ايله
سوينانلرى سومز (وابتغ فيما آتاك الله الدار الآخرة) دخى كندويه ديديلر ايزد ذو الجلال سكا ويرديكى
شيئله اوبر جهانى ايسته يعنى سكا حاصل اولان مالى اوبر جهانه لائق اولان اعمالده صرف ايت
تاكه ثواب جزيله نائل اوله سن (ولا تنس نصيبك من الدنيا) وبو جهانده اولان بهره كى ونعمه كه
آخرتكى آنكله تحصيل ايده سن (واحسن كما احسن الله اليك) دخى خلائقك قوللرينه ايولك ايت نته كم
تكرى تعالى سكا ايولك ايتدى (ولا تبغ الفساد فى الارض) ويريوزنده كوتيلك ايتمكه طالب اولمه
(ان الله لا يحب المفسدين) على التحقيق خدا عز وجل يمانلق ايدنلرى سومز (قال انما اوتيته) قارون
قومنه جواب ويروب ديدى بوندن اوزكه برنسنه يوقدركه اول مالى ويرلدم (على علم عندى) برداناش
اوزره كه قمده ثابتدر (اولم يعلم ان الله قد اهلك من قبله من القرون) ايا قارون تورات
اوقيوب بيلمدىمى يعنى على التحقيق بيلديكيم حق جل وعلا قاروندن اسبق زمانه خلقلرندن نابود ايلدى
(من هو اشد منه قوة واكثر جمعا) شول كيمسنه لرى كه كوجى كندوسندن قتيدر ومالينك جمعى
كندوسندن چوقدر يعنى قارون بيلمش ايكن كه كندوسندن مالدار وكوجلى اولانى
حق تعالى اهلاك ايتمشدر نيجه بو كونا احوال اندن صادر اولدى (ولا يسئل عن ذنوبهم المجرمون)

دخی معاتبه طریقیله کنهکارلر کنهلرندن صورلمزلر بلکه فجأةً کناهلری اوزره معذب اولورلر (فَخَرَجَ
عَلٰى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ) پس کندو عشیرتی اوزره آرایشیله چیقدی و بیلسنجه کند و قلغنده درت
بیك ادم بنمش ایدی (قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا) دیدی شول کیمسه لرکه یقین اولان صانعلرك
لذتلرنك ایسترلر (يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا اُوتِيَ قَارُونُ) ای قومز کاشکی قارون ویرلدیکی اشیا کبی بزه
ویرلسیدی (اِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ) بی شبهه کیم قارون متاع دنیویدن اولو بهره‌یه سیدر (وَقَالَ
الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ) دخی دیدی شول کیمسه لرکه دانش ویرلدی (وَيْلَكُمْ) اوزریکزه هلاك اولسون
ای دنیایه طالب اولانلر (ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِمَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) خدانك مکافاتی آخرتده یکرکدر قارونه
ویرلدیکی اشیادن شول کیمسه‌یه که ایمانه کلوب کوزل عمل ایشلدی (وَلَا يُلَقّٰيهَا اِلَّا الصَّابِرُونَ)
و اول مکافاته مصادف اولمازلر الا طاعات اوزره صبر ایدنلر و معصیتلردن نفسلرین منع ایدنلر
کتوردیلرکیم قارون همیشه حضرت موسایه ایذا ایلدی و حضرت موسی آنك حق قرابتك کوزدوب
کندویه مدارا ایلردی بر وقته دکین حکم زکوة نازل اولدی حضرت موسی انکله مالی زکوتلدن اوتری
بو وجه اوزره مصالحه ایتدیکه زکوة ایچون مالندن بیکدن بر ویره بوندنصکره قارون انی حساب
ایدوب کوردیکه او برخیلی مبلغ اولور طمع لئیمی اکا ذاهب اولدیکه حضرت موسایی بنی اسرائیل اراسنده
رسوا ایده تاکه کندویه رغبت از اولوب کندو سندن خلق اعراض ایده‌لر و بر کیمسه کلمه‌سی مسموع اولمیه
پس بر قاریه‌یه بو مقدار رشوت ویردیکه بو شرط اوزره که بنی اسرائیلك جمعیتی اراسنده سویلیه حضرت
موسی کندویه فعل قبیح ایتدی دوز عید اولیجق حضرت موسی بنی اسرائیل اراسنده خطبه اوقیوب
اثناء خطبه سنده دیدی هر کیم سرقت ایلدی الینی کسرز و هر کیم زنا ایدر محصن دکل ایسه دکنك چالرز
واکر محصن ایسه رجم ایلرز همان قارون قالقوب دیدی اکر سن اولورسن دیدی واکر بن اولورم
قارون ایتدیکه بنی اسرائیل زعم ایلدلرکیم سن فلان قاریه‌یه فجور ایتدك حضرت موسی
بو کلامی ایشدیجك فرمان ایتدیکیم اول قاریه‌یی احضار اولنه کلوب حاضر اولدقده حضرت موسی
اکا خدانك عظمت و قهریله آند ویردیکه نفس الامری سویلیه همان قاری دونوب دیدیکه
یا رسول الله حقیقة الحال بودرکه قارون بکا رشوت ویردیکه سویلیم سن بکا نامعقول ایش
ایشلمشسن حضرت موسی بو کلامی ایشدیجك سجوده واروب قارونك الندن خدایه شکوی ایلدی
ایزد ذوالجلالدن کندویه وحی کلدیکیم زمینه ایستدیکك شیئی فرما نایت که آنی سکا رام
ایتمشوز پس حضرت موسی دیدی ای زمین قارونی آل بلا فاصله دیزلرینه دك آلدی بعده بو منوال

اوزره بر قاچ کره بویله فرمان ایتدی هر بریسنده بر مقدار دینی یوتلدی تاکه کندو سندن بر اثر قالمدی
اول اثناده قارون حضرت موسایه تضرع و زاری ایدردی اکا اصلا التفات ایتمدی حق جل و علا وحی
ایدوب بیوردی ای موسی کوکلك قتی بر کمسه در قاچ کره قارون سندن رحمت طلب ایدوب سن اکا
رحمت ایتمدك عزتم جلالم حقیچون اکر بر کره بکا دعا ایلدیدی بن اکا اجابت ایدردم بو احوال واقع
اولدقدنصکره سفهای بنی اسرائیل دیدیلر موسی بو ایشی ایشلدی تاکه قارونك اموالنه وارث
اوله بو کلامی حضرت موسانك سمع شریفنه ایرشنجه خدادن ایستدیکی آنك اموال و ارزاقنی خسف
ایده حق جل و علا دعاسن قبول ایدوب انلری دخی یره یوتدردی نته‌که بیوردی (فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ
الْاَرْضَ) پس قارونله و سرایله یره چوکتردك (فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
اندنصکره اکا بر کروه یوقدیکه خدانك فرمانك اشوب کندویه یاردم ایده‌لر (وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُنْتَصِرِينَ) دخی عذابدن امتناع ایدنلردن دکل ایدی (وَاَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْاَمْسِ) وصباح اولدی
شول کیمسه لرکه قارونك رتبه سن دونکی کون آرزو ایتمشلردی (يَقُولُونَ وَيْكَاَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ) دیرلر عجبدر کویا تکری تعالی قوللرندن ایستدیکی کمسنه‌یه
روزینی کشاده قیلار و ایستدیکی کیمسنه‌یه طار قیلار (لَوْلَا اَنْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا) تکری تعالی اوزریمزه
منت ایتمسیدی (لَخَسَفَ بِنَا) البته بزم ایله یری چوکترردی (وَيْكَاَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) عجبدر
کویا شان بودرکه خدانك نعمتك انکار ایدنلر عذابدن قورتلمزلر (تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ) اول معروف
و موصوف اولان اوجماغك سرای (نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ) آنی قیلارز شول
کیمسه لره که یریوزنده تکبر ایتمك ایستمزلر (وَلَا فَسَادًا) و خلق اوزره تعدی ایتمکی دخی ایستمزلر
(وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ) و کوزل نتیجه پرهیز اولنلرهدر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) هر کیم یولکله
کلور اندن یکرك اکا بر ثوابلك حاصل اولور (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ) و هر کیم بد لکله کلور (فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ
عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ) پس بدلکلری ایشلیانلر مکافات اولنمازلر (اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) الا ایشلدکلری
نسنه کبی برشیله کتوردیلرکه چون سرور کائنات علیه افضل الصلوات جحفه نام مکانه ایرشدك
حرم محترمك شرفی باطننده تأثیر ایلدی حضرت جبریل کندویه بو آیتی کتوردی (اِنَّ الَّذِي فَرَضَ
عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ) تحقیقا شول پروردکارکه قرآنك تلاوتنی و تبلیغنی و ایچنده اولان احکامله عمل
ایتمکی اوزریکه فرض قیلدی (لَرَادُّكَ اِلٰى مَعَادٍ) البته سکا سن اعتیاد ایتدیکك یره سنی دوندریجك
(قُلْ رَبِّي اَعْلَمُ) سویله پروردکارم داناتردر (مَنْ جَاءَ بِالْهُدٰى) طوغری یولی کتورن کمسنه‌یی بیلور

ومن هو فی ضلال مبین) دخی بیلور شول کیمسه‌یی که کندوسی بر آشکاره ازغونلقده در (وما کنت
ترجوا ان یلقی الیک الکتاب) دخی سن امید طوتمز ایدک که سکا قرآن کوندرلمش اوله (الا رحمة
من ربک) لکن پروردکاردن رحمت اولمق ایچون سکا آنی کوندردی (فلا تکونن ظهیرا للکافرین) پس
بی دین اولانلره ارقه داش اولمه یعنی مدارا ایتمه و خواهشلرینه کوره حرکت ایتمه (ولا یصدنک
عن آیات الله) دخی خدانک آیتلرینی وقومسندن سنی دوندرمیه (بعد اذ انزلت الیک) سکا
ایندریلوب اوزدیکه فرضا اولندقدنصکره (وادع الی ربک) دخی پروردکارکک عبادتنه دعوت
ایله (ولا تکونن من المشرکین) واهل شرکک زمره‌سندن اولمه (ولا تدع مع الله الها آخر) وخلق
ذوالجلال الله برمعبود دخی اوقومه (لا اله الا هو) ندندا ورکه عبادته مستحق برمعبود یوقدر
بوآیتلرده خطاب سرور کائناته در ومراد امتدر و خطابی آکا توجیه ایتمدن مقصد بوکه اهل
شرکک حضرتکه موافقه سندن قطع امید ایده‌لر (کل شیء هالک) هرنسنه معدوم وفانی اوله جقدر
(الا وجهه) انجق خدانک ذات باهر الصفاتی (له الحکم) نفوذ ایدیجی فرمان کندونه مخصوصدر
(والیه ترجعون) ومکافات ایچون کندو طرفنه دوندرلمش قیلنورسز

سورة العنكبوت مكية وهي تسع وستون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

الم امثالی سبقت ایتدی (احسب الناس) آیا خلق کمان ایتدیلرکیم (ان یترکوا) قویوویریله‌لر
(ان یقولوا آمنا) دیملری ایچون بز ایمانه کلدک یعنی خلق بویله می کمان ایدرلرکه مجرد آمنا سوزین سویلمکله
متروک اولورلر (وهم لا یفتنون) وحالبوکه کندولر جهاد ووظائف طاعاتک انواع تکالیفله
امتحان اولنمیه‌لر (ولقد فتنا الذین من قبلهم) دخی علی التحقیق کیم کندولردن اسبق اولانلری
امتحان ایتدک (فلیعلمن الله الذین صدقوا) پس البته ایزد ذوالجلال ایمانده صادق اولانلری تمیز
ایلر (ولیعلمن الکاذبین) والبته یلان سویلیانلره مکافات ایدر (ام حسب الذین یعملون
السیئات ان یسبقونا) بلکیم یمانلق ایشلیانلر کمان ایتدیلرمیکیم بزدن ایلرو کیدوب سبقت ایدرلر
اوزره کندولره مکافات ایتمکه قادر دکلز (ساء ما یحکمون) ایتدکلری حکم غایتله بد حکمدر (من
کان یرجوا لقاء الله) هرکیم جنتده خدانک لقاسنه امید طوتمش ایسه (فان اجل الله لآت)
بی شبهه کیم خدای عز وجل کندو لقاسیچون تعیین ایتدیکی مدت کلیجیدر (وهو السمیع العلیم)
وکندو در قوللرینک سوزلرین ایشیدیجی و اسرار و نیتلرینه دانا اولان (ومن جاهد) وهرکیم

کفارله جنک ایدوب چالشدیکه (فانما یجاهد لنفسه) چالشمز الا کندو جانی ایچون زیرا جهادک ثوابی
آکا عائد اولور (ان الله لغنی عن العالمین) تحقیقا که حق سبحانه وتعالی انس وجنک وملائکه‌نک
طاعت ومجاهده‌لرندن بایدر انجق قوللرک اسرکیوب احواللرینه دوزن ویرمک ایچون کندولرین
طاعتله مکلف قیلدی (والذین آمنوا وعملوا الصالحات) دخی شول کیمسه‌لرکه ایمانه کلوب کوزل
عملر ایشلدیلر (لنکفرن عنهم سیئاتهم) البته بدلکلرین انلردن محو ایدرز (ولنجزینهم احسن الذی
کانوا یعملون) والبته آنلره انک کوزل عملرینک سزاسنی مکافات ایدرز یعنی اعلا اولان اعماللرینک
سزاسی کبی سائر اعماللرینه سزا ویرورز کتوردیلرکه چون سعد بن ابی وقاص ایمانه کلدی اناسی
حمنه آند ایچدیکه کونشدن کولکیه حرکت ایتمیه و بوغازندن برزاد کچمیه اوغلی دین اسلامدن
مرتد اولمیجه حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (ووصینا الانسان بوالدیه حسنا) وآدم
اوغلنه اصمرلدقکه پدر ومادرینه کوزل ایش ایشلیه (وان جاهداک لتشرک بی ما لیس لک به علم)
واکر سعی ایدوب سنکله جنک وجدال ایدرلرناکه بکا اورتاق قیله‌سن شول نسنه‌یی که آنک
الوهیتنه سکا دانش اولمیه (فلا تطعهما) وخصوصده انلرک سوزین قبول ایتمه زیرا خالقک
معصیتنده مخلوقه طاعت اولنمز (الی مرجعکم) دونمککز بکادر یعنی ایمان کتورهنک وکتورمیانک
وپدر ومادرینه ایولک ایدنک وایتمیانک دونملری بنم فرمانمه‌در (فانبئکم بما کنتم تعملون) پس جزا
حالنده ایشلدیککز ایشدن سزی آکاه ایدرم (والذین آمنوا وعملوا الصالحات) دخی شول کیمسه‌لرکه
ایمانه کلوب کوزل عملر ایشلدیلر (لندخلنهم فی الصالحین) البته انلری ایولک ایدنلرک زمره‌سنه ادخال
ایدرز (ومن الناس من یقول آمنا بالله) دخی خلقدن شول کروه وارکه دیر خدایه ایمان کتوردک
(فاذا اوذی فی الله) پس خدانک یولنده ایذا اولندقده یعنی چون کفار ایماندن اوتری کندویی
معذب ایدرلر (جعل فتنة الناس کعذاب الله) خلقک اذیتندن کندو ویردکی شیئی خدانک
عذابی کبی قیلدی یعنی خلقک عذابی خوفندن ایمانی ترک ایدر نته‌که خدانک عذابی خوفندن
کفر ترک اولنمق کرک (ولئن جاء نصر من ربک) وبی شبهه اکر پروردکارکک سمتندن برفتح وغنیمت
کلور (لیقولن انا کنا معکم) البته دیرلر بز دین وملتده سزکله ایدک (اولیس الله باعلم بما فی صدور
العالمین) آیا محقق ومعلوم اولمدیمی کیم تنکری تعالی خلقک سینه‌لرنده اولان اشیایه کندولردن
داناتردر (ولیعلمن الله الذین آمنوا ولیعلمن المنافقین) دخی قسم اولسونکه تنکری تعالی بو ایکی
کروهه اعماللرینه کوره مکافات ایدر کتوردیلرکه ابوسفیان وامیة بن خلف حضرت عمرو خبابه

ديديلر بودن محمدى ترك ايدك ويدرلريمزك آيينه رجوع ايدك اندن وازكچمك واكر يدرلرين دينينه اقامت
ايتمكدن بركناه حاصل اولورايسه آني برسزدن كوتوررز وسزى يوك التنده قومزز حق سبحانه وتعالى
بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا) دخى بى دينلر اولانلر اهل ايمانه ديديلر
(اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا) بزم طريقمزه يبرولك ايدك (وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ) وكناهلريكزى بز كوتورمك كركز اكر بزه
اتباع ايتمككز كناه ايسه (وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ) وانلر مؤمنلرك كناهلرندن هيچ برنسنه
كوتوريجيلر دكل (إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) بى شبهه كه انلر سوزلرنده يلانجيلردر (وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ) والبته
نفسلرى قزانديغى آغر يوكلرى قالدرلر (وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ) وآغر يوكلريله اوزكه يوكلر قالدرلر
وانلر اول كيمسه لرك يوكلريدركه كندولر انلرك اضلالنه سبب اولمديلر مع ذاكه اضلال اولانلرك
بوكندن برشئ اكسك اولماز (وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ) والبته بغلدقلرى يلانلردن
اوترى روز قيامتده سرزنش سؤال اولنورلر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ) دخى تحقيقا كيم حضرت
نوحى كندو عشيرتنه كوندردك (فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا) پس انلرك ارسنده
بيك بيل اللى ييل اكسك طوردى يعنى حضرت نوح عليه السلام قومنى طقوز يوز اللى سنه ايمانه دعوت
ايدوب كندويه منقاد اولمديلر (فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ) پس صو يك كثرتى كندولرين الوب هلاك ايتدى
(وَهُمْ ظَالِمُونَ) وحال بوكه كفرله كندولره ستم ايديجيلردر (فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ) پس كندوى
وكمنك اهلرين يعنى كيدى كندو وسيله بنا انلرى قورتردق (وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) واول واقعه يى
خلق ايچون برعبرت قيلدق تاكه انكله پند الورلر (وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ) دخى ياده كتور حضرت
ابراهيمك احوالن چون كندو جماعتنه ديدى (اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ) خدايه عبادت ايدك وانك عذابندن
خوف ايدك (ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ) اول عبادت وخوف سزه يكركدر اولد نعكز حالدن (إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اكر
سز خير وشرى بيلوب انلرك ميانند تميز ايدرديكز (إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا) تكريدن اوزكه
عبادت ايتمزسز الا بتلره (وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا) وكندو نفسكزدن يلان ايجاد ايدرسز كه الهيت عنوانيله
بتلرى اكرسز (إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) تحقيقا كيم تكريدن اوزكه پرستش ايديككز
نسنه لر (لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا) سزه روزى ويرمكه قادر دكلدر (فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ)
پس خدانك قتندن روزى طلب ايدك (وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ) ول حالده كه كندويه پرستش ايدوب نعمتلرينه
معترف اوله سز (إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) آنك طرفنه دونمش قيلنورسز (وَإِنْ تُكَذِّبُوا) واكر بنى يلانه نسبت
ايدرسز (فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ) بى شبهه كيم سزدن اسبق كروهلر پيغمبرلرين يلانه نسبت

ايديلر وانلرك تكذيبندن پيغمبرلره برضرر ايرشمدى بلكه ضرر كندولره عائد اولدى (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ
إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) وپيغمبر اوزره برشئ يوقدر الا احكامى آشكارا تبليغ ايتمك واوزرينه لازم دكلدركه
مصدقا اولوب مكذب اولميه (أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ) ايا بقوب بيلمزلرميكيم تكرى تعالى
نيجه برادمسلكى ايجاد ايدر (ثُمَّ يُعِيدُهُ) پس اولدكلرندنصكره انلرى زنده قيلوب دوندرر (إِنَّ
ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) تحقيقا كيم ايجاد ايدوب دوندرمك ايزد ذو الجلال اوزره براسان ايشدر
(قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ) سويله يا ابراهيم يريوزنده سياحت ايدك (فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ) صكره
بقك نيجه حق جل وعلا خلقى اختلاف اجناس واحوال اوزره براتدى (ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ)
صكره تكرى تعالى اوبر يراتمغى پيدا ايدر (إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) بى شبهه كه خداى عز وجل هر نسنه
اوزره توانادر انكچونكه قدرتى ذاتندندر وبو وصفله متصف اولان جميع ممكناتك ايجادى ذاتى قتنده
برابردر پس نشئه ى اخرى اوزره قادردرنته كه نشئه اولى اوزره توانا ايدى (يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ)
تعذيبك ايستدوكى كمسنه يى معذب ايدر (وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ) واسركسين ايستدوكى كمسنه يى اسركر
(وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ) وكندو طرفنه دونمش قيلنورسز (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ) وسز خدايى تعجيز ايديجى
دكلسز (فِي الْأَرْضِ) يرده (وَلَا فِي السَّمَاءِ) ونه كوكده يعنى ايزد جل وعلا عذابكزى ايسترسه يرده
اولسه كز يا كوكده يد قدرتندن خلاص اولمازسز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) دخى
تكريدن اوزكه اصلا سزه نه دوست وار ونه ياردمجى كه سزى بلادن حفظ ايدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ) وشول كيمسه لركه تكرينك دلائل وحدانيتك وبعث سببيله حاصل اولان
لقاسن انكار ايديلر (أُولَٰئِكَ يَئِسُوا مِنْ رَحْمَتِي) اول كروه آخرتده بنم رحمتمدن نا اميد اولديلر
(وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) واول كروه كفرلرى سببيله كندولره بردردناك اشكنجه اولور (فَمَا كَانَ
جَوَابَ قَوْمِهِ) بوندنصكره حضرت ابراهيم جماعتنك جوابى برنسنه اولمدى (إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ
أَوْ حَرِّقُوهُ) الا بوكه ديديلر ابراهيمى اولدرك يا ياندرك بعده راى فاسدلرى اكا مؤدى اولديكه
ياندره لر پس كندوى منجنيقله آتشه صالديلر (فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ) درعقب ايزد ذو الجلال
لطف وكرميله كندوى آتشدن قورتردى كه آتشى اوزرينه برد وسلام قيلدى (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ)
تحقيقا كه حضرت ابراهيمى قورترمسنده اولو نشانلر وار (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) بركروه كه خدانك
وحدانيتنه ايمان كتوررلر (وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا) دخى حضرت ابراهيم ديدى اى قوم
بوندن غيرى برشئ يوقدركه تكريدن اوزكه بتلر ايدنديكز (مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ) ارا كزده محبت تحصيل

ایمك ایچون (فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) یقین ولان صاغلقده (ثُمَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ) صکره
قیامت کوننده بربلوککز بربلوککزی انکار ایدر یعنی متبوع اولان توابعدن بیزار اولور (وَيَلْعَنُ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا) و بربلوککز بربلوککزه لعنت اوقور (وَمَأْوٰيكُمُ النَّارُ) و قرارکاهکز آتشدر (وَمَا
لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ) و سزه هیچ یاردمجیلر یوقدر که سزی آندن خلاص ایده لر (فَاٰمَنَ لَهُ لُوطٌ) پس
همشیره زاده سی حضرت لوط کندویه ایمان کتوردی (وَقَالَ اِنِّي مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّي) دخی حضرت ابراهیم
دیدی تحقیقا بن کروهمك الندن وطنی ترك ایدوب کیدرم پروردکارم بکا فرمان ایتدیکی یره
(اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) تحقیقا که پروردکارم کندودر بنی دشمنلرك مکرندن حفظ ایدوب غالب
و قادر اولان بکا نفعلو اولان شیئله فرمان ایدن بعده حضرت ابراهیم خاتونی ساره ایله و حضرت
لوطله اتفاق ایدوب سواد عراقدن کوبی نام کویدن حرّان نام شهره کلدیلر اندن صکره اقلیم شامدن
فلسطین اسمیله معروف اولان بقعه ده حضرت ابراهیم سکنی ایتدی و حضرت لوط سدوم نام کویده
مکان ایدینوب قوندی (وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ) و اکا براوغول و بر نبیره بغشلدق (وَجَعَلْنَا
فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) و نسلنده پیغمبرلکی و کتاب سماوی مقوله سن قیلدق (وَاٰتَيْنَاهُ اَجْرَهُ
فِي الدُّنْيَا) و ایتدیکی هجرت اوزره کندویه مکافاتنی ویردك بو جهانده (وَاِنَّهُ فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ)
و تحقیقا که حضرت ابراهیم او بر جهانده صلاحده ارباب کمال اولانلرك زمره سندندر (وَلُوطًا اِذْ
قَالَ لِقَوْمِهِ) دخی حضرت لوطك احوالنی یاده کتور چونکه کندی جماعتنه دیدی (اِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ)
نیچون سز قبیح نهایته ایرمش فعله کلورسز (مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ) آنك ایشلمسنه
سزدن مقدم هیچ بر کیمسه سبقت ایتمدی (اَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ) ایا تحقیقا سز ارککلره مباشرت
طریقیله کلورسز (وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ) و یول کسرسز یعنی کاربانلر خلقنه اخذ مال ایله و قتل ایله
تعرض ایدرسز (وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ) و مجلسکزده نامعقول و نامشروع اولان ایشلری ایشلرسز
(فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) پس عشیرتنك جوابی بر نسنه اولمدی (اِلَّا اَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ
مِنَ الصَّادِقِينَ) الا که دیدیلر بزه خدانك عذابنی کتور اکر دعوای نبوتکده سن کرچك سویلیانلردن
ایسك (قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ) حضرت لوط دیدی یا الهی بنی منصور قیل بوزمازلقله سعی
ایدن کروه اوزره (وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا اِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى) و چونکه کوندردیکمز ایلچیلرمز حضرت ابراهیمه اوغول
و نبیره نك مژده سیله کلدیلر (قَالُوا اِنَّا مُهْلِكُوا اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) دیدیلر علی التحقیق بز سدوم کوینك
خلقنی نابود قیلیجیلرز (اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ) بی شبهه کیم اول کوینك اهلی ستمکار کروه ایدیلر

(قَالَ اِنَّ فِيهَا لُوطًا) حضرت ابراهیم انلره اعتراض طریقیله دیدی بی شك کیم حضرت لوط اول کویده در
و او ستمکارلردن دکلدر (قَالُوا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا) فرشته لر دیدیلر بز سندن دانا ترز انده اولان کسنه لره
(لَنُنَجِّيَنَّهُ وَاَهْلَهُ) البته آنی و کندویه مخصوص اولانلری قورتاره رز (اِلَّا امْرَاَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ) انجق
قاریسی عذابده قالانلردن ایدی (وَلَمَّا اَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا) و او وقت که کوندردیکمز ایلچیلرمز حضرت لوطه
مهمانلق طریقیله کلدیلر (سِيءَ بِهِمْ) انلرك سببیله اندوهناك اولدی (وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا) و انلرك
احوالنی تدبیر ایتمك جهتندن طاقتی طار اولدی (وَقَالُوا) و اول وقتکه اثار تضجری حضرت لوطك چهره سنده
کوردیلر دیدیلر (لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ) قورقمه و الم چکمه (اِنَّا مُنَجُّوكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا امْرَاَتَكَ كَانَتْ مِنَ
الْغَابِرِينَ) علی التحقیق که بز سنی و اهلکی قورتاریجیلرز انجق عورتنك کویده قالانلردن ایدی (اِنَّا مُنْزِلُونَ
عَلٰى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ) تحقیقا که بز بو کوینك اهلی اوزره کوکدن بر عذاب ایندیریجیلرز
(بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ) ایتدکلری فسق سببیله (وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا اٰيَةً بَيِّنَةً) دخی علی التحقیق که بز اول کویده
بر آشکار نشان قویدق (لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) بر کروهه که تعقل ایدوب اعتبار اولورلر و اول نشانه مشهور
اولان حکایتلریدر و ویرانه اولان مکانلرینك اثاریدر (وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا) دخی مدین شهرینك
ساکنلرینه قرنداشلری حضرت شعیبی کوندردك (فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ) پس دیدی ای بنم عشیرتم خدایه
عبادت ایدك (وَارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ) و صوك کونك ثوابنه امید طوتك یعنی بر ایش ایشلك که انکله ثوابك
حصولنه امید طوتمق ممکن اوله (وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ) و مدین شهرینك زمیننده بیمانلقله
فساد ایتمش ایکن تباهلغه میل ایتمك (فَكَذَّبُوهُ) بو کلامدن صکره حضرت شعیبی یلانجی نسبت ایدوب
فسادلرینه مصر اولدیلر (فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) پس زلزله کندولرینی الدی (فَاَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ)
در عقب کندو مسکنلرنده صباحلدیلر دیزلری اوزره چوکمش اولدیلر (وَعَادًا وَثَمُودَ) و بو ایکی
قبیله یی هلاك ایتدك (وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ) و بی شبهه کیم انلرك منزللرندن هلاکلری و مقرلری
سزه ظاهر اولدی (وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ) و ابلیس شقی ایشلرین کندولره بزتدی (فَصَدَّهُمْ
عَنِ السَّبِيلِ) پس پیغمبرلر بیان ایتدکلری طریقدن کندولرین دوندردی (وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ) و حال بو که
انلر کوریجیلر ایدی یعنی فکر و نظر ایتمکدن متمکن اولدیلر لکن انکله اشتغال ایتمدیلر (وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ
وَهَامَانَ) معطوفدرلر عاده اوزره و اوزبس که قارونك شرفی وار ایدی نسبت جهتندن فرعون و هامانه
اوزره تقدیم اولندی (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْاَرْضِ) و بی شبهه کیم حضرت موسی
بونلره آشکار معجزه لرله کلدی پس کندولر تصدیق ایتمیوب مصر زمیننده سرکشلك ایتدیلر (وَمَا كَانُوا

سابقين) وخدانك فرماندن ابلو وكيد بجى دكلردى بلكه آنك فرمانى كندولره تشوب ايشلرين بوردى
فكلاً اخذنا بذنبه) پس بو مذكوراولانلرك هر برين كناهلرى سببيله الوب معذب قيلدق (فمنهم
من ارسلنا عليه حاصبا) پس انلردن بركروه وارايديكه اوزرينه اوفاق طاش يولادق قوم لوط كبى
ومنهم من اخذته الصيحة) وانلردن بركروه وارايديكه كندوبى چغرمق الوب اهلاك ايتدك اهل مدين
وثمود كبى (ومنهم من خسفنا به الارض) وانلردن برقسم وارايديكه يرى كنلو وسيله چوكتردك قارون كبى
ومنهم من اغرقنا) وانلردن برجماعت وارايديكى كنلولرين صوده بوغدق قوم نوح وفرعون وتوابعى كبى
وما كان الله ليظلمهم) واولمازديكه حق سبحانه وتعالى انلره ستم ايله (ولكن كانوا انفسهم يظلمون)
ولكن آنلر كندو نفسلرينه ستم ايدلردى (مثل الذين اتخذوا من دون الله اولياء) شول كيمسه لرك
صفتى كه خدانك الوهيتندن تجاوز ايدوب دوستلر يعنى معبودلر ايدنديلر (كمثل العنكبوت) اورمچك
صفتى كبيدركه (اتخذت بيتا) كندويه براو ايدندى (وان اوهن البيوت) وعلى التحقيق اولرك الك
سستى (لبيت العنكبوت) اورمچك اويدر زيرا آنك نه درى ونه ديوارى واردر ونه صاوقدن
ونه حرارتدن حفظ ايدر (لو كانوا يعلمون) اكربيلسيديلر البته بيلورلرديكه دينلرى اورمچك اوندن
زبونركدر (ان الله يعلم ما يدعون من دونه من شيء) بى شبهه حق جل وعلا بيلور كندوسندن
اوزكه شى معقوله سندن عبادت ايدكلرى نسنه يى (وهو العزيز الحكيم) وكندودر هر كيمسه اوزره
غلبه ايلدن اشيايى محلنده وضع ايدن (وتلك الامثال) وبو مذكور اولان مثل وماننديلر (نضربها
للناس) خلق ايچون انلرى كتوروب بيان ايدرز (وما يعقلها الا العالمون) وانلرك حسن وفائده سن
فهم ايتمز الا حقايق اشيايه تدبر ايلين ارباب دانش (خلق الله السموات والارض بالحق) خداى متعال
كوكلرى ويرى براندى درستلكله كه آنى فانيه خير وذات وصفاتى اوزره دلالت ايتمكه مشتمل
قيلدينه كه آكا اشارت ايدوب بيوردى (ان فى ذلك لآية للمؤمنين) تحقيقا كه كوكلرك ويرلرك يرادلمسنده
ايمان كتورنلره براولونشان واردر زيرا انكله انتفاع ايدن انلردر (اتل ما اوحى اليك من الكتاب) اى محمد
قرآندن سكا وحى اولنان شيئى اوقى (واقم الصلوة) ونمازى شرائط وادابيله قيل (ان الصلوة تنهى
عن الفحشاء والمنكر) بى شبهه كيم نماز زمان فعلدن وشرعا مستحسن اولميان ايشدن آليقور يعنى نماز
معاصيدن منع ايتمكه سبب اولور زيرا آكا مداومت ايتمك چوق ذكره وخشيته مؤديدر وانلر يالخاصه
بندهيى كناهدن منع ايدرلركنوردىلركه انصاردن بريكت حضرتله بش وقت نمازى قيلاردى امّا
برقباحت يوق ايديكه آنى ايشلرى احوالنى حضرتك حضورينه عرض ايتديلر حضرت صلى الله عليه

وسلم بيوردى نمازى البته كندوبى بدايشلرندن منع ايدر اندنصكره زمدت كچمدن اول يكت قبيح
ايشلردن فراغت ايدوب تائب وطاهر اولدى (ولذكر الله اكبر) وبى شبهه كيم خدانك اكلسنه مشتمل
اولان نماز هر نسنه دن زياده بيوكدر (والله يعلم ما تصنعون) وحق جل وعلا نمازدن وغيريسندن
ايشلديككز شيئى بيلور (ولا تجادلوا اهل الكتاب) دخى اهل كتابدن سزكله عهد وپيمان بغليانلرله
برسوزله مجادله ايتمك (الا بالتى هى احسن) مكر برخصلتله كه كندوسى غايتله كوزلدر خشونتى
ملايمتله معارضه ايتمك كبى (الا الذين ظلموا منهم) مگر انلردن نقض عهدله ستم ايدنلركه
انلرله على الاطلاق مجادله ايتسه كز روادر (وقولوا آمنا بالذى انزل الينا وانزل اليكم) دخى انلرله
مجادله حسنه ايتديككزده سويله كز بزايندريلان شيئه وسزه ايندريلان نسنه يه ايمان
كتوردك (والهنا والهكم واحد) وبزم معبود يمز وسزك معبوديكز بردر (ونحن له مسلمون) وبز آكا
بالكز مطيع ومنقادز (وكذلك) دخى نته كيم سائر انبيا اوزره كتابلر ايندردك (انزلنا اليك الكتاب)
قرآنى سكا ايندردك (فالذين آتيناهم الكتاب يؤمنون به) پس شول كيمسه لركه كندولره كتابى ويردك
قرآنه ايمان كتورلر عبد الله بن سلام وامثالى كبى (ومن هؤلاء من يؤمن به) وبونلردن يعنى عربدن
شول قسم واركه آكا ايمان كتورر (وما يجحد بآياتنا الا الكافرون) وآيتمزه انكار كتورمز الا
كفرده توغل ايدنلر (وما كنت تتلو من قبله من كتاب) دخى قرآن سكا كلمدن اول هيچ بركتاب اوقومزدك
(ولا تخطه بيمينك) ونه آنى صاغ الكله يازدك (اذا لارتاب المبطلون) شرط محذوفه جوابدر يعنى
سن بركتاب اوقيوب يازنلردن اولسيدك اول محل اهل باطل ولانلرشك ايدوب ديرلردى قرآنى بر غير
كيمسه دن اوكرندى ياخود متقدمينك كتابلرندن الدى (بل هو آيات بينات) بلكه قرآن
برمعانيسى اشكار ايتنلردر (فى صدور الذين اوتوا العلم) شول كيمسه لرين سينه لرنده كه
كندولره دانش ويرلدى (وما يجحد بآياتنا الا الظالمون) وآيتمزى انكار ايتمز الا ظلمده نهايته
ايرشنلركه آيتمزك اعجازى واضح اولدقدنصكره مكابره ايدوب انلرى انكار ايدرلر (وقالوا لولا
انزل عليه آيات من ربه) دخى كفار ديديلر نيچون محمد المصطفى اوزره پروردكارندن معجزه لر
ايندى صالحك ناقه سى وعيسانك مائده سى كبى (قل انما الآيات عند الله) سويله آيات
بركيمسه دن موجود دكلدر الا تكرى تعالى قتنده (وانما انا نذير مبين) وبن برنسنه دكلم الا برآشكار
قورقوديجى (اولم يكفهم) آيا اقتراح ايتدكلرى آيتدن كندولره كافى دكلميدركيم (انا انزلنا
عليك الكتاب) على التحقيق بز قرآنى اوزريكه ايندردك (يتلى عليهم) اوزرلرينه همیشه

اوقنور (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ) بی شبهه کیم قرآنك دائما موجود اولمسنده (لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ)
بر اولو نعمت و بر پند و نصیحت وار بر کروهه که خدانك وحدانیتنه تصدیق کتوردلر (قُلْ كَفَىٰ
بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا) سویله تکری تعالی طانقلق ایتمك جهتندن آرامده وارکزده کافیدر
(يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) کوکلرده و یرده اولانی بیلور پس بنم حالم و سزك حالکز اوزرینه
خفی اولماز (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ) وشول کیمسه لر که اصلی اولمیان شیئه
اینانوب یزدان ذو الجلالك وحدانیتنه تصدیق کتورمدیلر (أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) اول کروه کندولری
اوتورنلر (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) دخی کفار عذابك وقوعی سندن عجله ایله طلب ایدرلر که
دیرلر نبوتك درست ایسه اوزریمزه کوکدن طاش یاغسون (وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى) واکر هر بر کروهه
بر معین مدت اولمسیدی (لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ) البته علی العجله آنلره عذاب کلوردی (وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ
بَغْتَةً) و بی شك کیم عذاب آنلره ناکهان کلور (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) وحال بو که آنك کلمسندن کندولری
بیخبردرلر (يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) عذابك کلمسنی سندن عجله ایله ایسترلر (وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ)
وحال بو که علی التحقیق دوزخك کیرمسنه موجب اولان معاصی کفاری قابلمشدر یا دوزخ آنلره
احاطه ایدیجکدر (يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ) اول کونده که اشکنجه کندولرین قبلار (مِنْ فَوْقِهِمْ
وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ) اوستلرندن و ایاقلری آلتندن (وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) و فرشته لرین بریسی
خدانك فرمانیله سویلر دنیاده ایشلدیککز شیئك سزاسنی دادلنکز ویدرکیم اهل ایماندن بر کروه
مکه ده قالوب حب وطن جهتندن هجرت ایتمدیلر و عبادتی قورقو اوزره ادا ایدرلردی حق سبحانه و تعالی
بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کتورن قوللرم (إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ) تحقیقا
بنم زمینم بولدر (فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ) پس بر زمینده که عبادتمده سزه اخلاص میسر اولماز
بر زمینه دخی وارك بالکز بکا عبادت ایدك (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) هر جان اولومی دادیجیدر
(ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ) صکره مکافات ایچون بزه دوندرلمش قیلنورسز پس بر کیمسه که تقوی ایتدیکیم
عاقبت بو اوله جقدر کرکدر که اکا لایق بر استعداد پیدا ایده (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
وشول کیمسه لر که ایمانه کلوب کوزل اعمال ایشلدیلر (لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا) البته بهشت
جاودانده یوکسك یرلره آنلری قوندیرورز (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول یوکسك یرلرین آلتندن
ایرمقلر آقر (خَالِدِينَ فِيهَا) ایچنده اقامت علی الدوام تقدیر ایتمشلر (نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ) کوزل
ایشلیانلرك اجری غایتله محمود وحیددر (الَّذِينَ صَبَرُوا) شول عمل ایدنلر که انواع محنت اوزره

صبر ایتدیلر (وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) و بالکز پروردکارلری اوزره اعتماد ایدرلر کتوردیلر که چون اهل
ایمان هجرته عزیمت ایدوب یوله دوشدیلر بری برینه دیدی بز بیلمدیکمز یره کیدیورز آیا قندن
اوقات کذرانلق ایدرز حق جل و علا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ) و نیجه حرکت
ایلیجی حیوان وار که (لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا) کندو رزقنی کوتورمز یعنی طاقتی یوقدر که آنی کوتوره
یاخود مقصد بو اوله که رزقنی ادخار ایتمز (اللَّهُ يَرْزُقُهَا) یزدان ذو الجلال اکا روزی ویرر
(وَإِيَّاكُمْ) و سزه دخی (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) و کندودر کلامکزی ایشیدوب ضمیرکزده اولان اشیایی یخشی
بیلن (وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دخی قسم اولسونکیم اکر اهل مکه دن
صوررسن که کیمدر کوکلری و یری یاردن وکونش و آیی رام ایدن (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته جواب دیرلر آنلری
یاردوب رام ایدن یزدان ذو الجلالدر (فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ) بو اقراردن صکره خدانك توحیدندن قنغی نسنه
دوندرمش قیلنورلر (اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ) یزدان متعال قوللرندن ایستدوکی
کسنه یه کچنجك نسنه سنی متوفی قیلار و ایستدوکی کسنه یه طار قیلار (إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) تحقیقا
خدا عز و جل هر نسنه یه دانادر قوللرینه منفعت ایدن شیئی و ضرر ایدن نسنه نی یخشی بیلور (وَلَئِنْ
سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا) دخی علی التحقیق اکر کفار مکه دن
صوررسن که کیمدر کوکدن صو ایندروب زمینی انکله زنده قیلدی زمین اولدکدن صکره
(لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) بلا شبهه دیرلر آنی ایشلیان خدای ذو الجلالدر حاصل کلام بو که کفره قسمی
اعتراف ایدرلر که جمله مکوناتی خدا ایجاد ایتدی اندن صکره مخلوقاتنده اصلا قدرتی اولمیان
شیئی کندویه اورتاق قیلارلر (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) سویله حمد و اوکمکلر تکری تعالی یه درکه بنی بو کونا
ضلالتدن محفوظ قیلدی (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) بلکه چوقلری بر نسنه فهم ایتمیوب سوزلرینی
مناقض قیلارلر که اول خدانك خالقیتنه اقرار ایدوب صکره دونوب دنای مخلوقاتی اولان اصنامی
کندویه اورتاق قیلارلر (وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) و بو بقین ولانصا غلق بر شیئ دکلدر (إِلَّا لَهْوٌ
وَلَعِبٌ) الا بر مشغوللق و اوینق یعنی سرعت و زواله وغلانجقلرك اویونه بکزرکه بر ساعت
انکله مشغول و مسرور اولوب بعده ملول و پراکنده اولورلر (وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ)
و بی شبهه کیم صونکی سرای کندو درحیوتی ابدیه نك سزاییدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اکر بیلور اولسیدیلر
حقیقة الحال او درالبته دنیای دنیه یی آنك اوزره ترجیح و اختیار ایتمزلردی (فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ)
پس کفار کیمیه بنرلر (دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) تکری یی اوقورلر او حالده که کندو دینلرین اکا

اخلاص ایتمشلر یعنی دعای اهل اخلاص اولان مؤمنلر کبی ایدرلر که خدادن اوزکه هیچ برشیئی آکمزلر (فلما نجّیٰهم الی البرّ) پس وقتاکه کندولره نجات ویروب صحرایه چیقدیلر (اذا هم یشرکون) همان اولوقت شرك ایدرلر یعنی آیین قدیملرینه دونرلر (لیکفروا بما آتیناهم) تاکه نعمت نجاتدن کندولره ویردیکمز شیئی انکار ایدرلر (ولیتمتّعوا) وتاکه اصنامك عبادتی اوزره مجتمع اولوب برخوردار اوله‌لر (فسوف یعلمون) پس بلا شبهه کیم ایدکلری ایشك عاقبتنی کوررلر (أولم یروا انّا جعلنا حرمًا آمنًا) یا اهل مکه بقوب مشاهده ایتمدیلرمیکیم علی التحقیق بز برامینتلو حرم قیلدق (ویتخطّف الناس من حولهم) وحالبوکه شهرلری چوره سنده خلق قاپلورلر یعنی اطرافنده خلق بری برین اولدروب اسیر ایدرلر وکندولره بیت شریفك بركاتیله بركیمسه تعرض ایتمز (أفبالباطل یؤمنون) پس نیچون اصلی اولمیان شیئه اینانورلر (وبنعمة الله یكفرون) وخدانك نعمتنه كفر ایدرلرکه کندویه اورتاق قیلادرلر (ومن أظلم ممّن افترى على الله كذبًا) دخی کیمدر زیاده ستم ایسی شول کیمسه دنکه خدا عزّ وجلّ اوزره یالان بغلدیکه کندویه شریك واردیوکمان ایتدی (أو كذّب بالحقّ لمّا جاءه) یا قرآنه تکذیب ایتدی چون کندویه کلدی (ألیس فی جهنّم مثوًى للكافرین) یادوزخده کفار ایچون برقرارکاه یوقمیدر یعنی انلره جهنمده برقرارکاه وار (والذین جاهدوا فینا) وشول کیمسه‌لرکه دینمزك اقامتنده سعی تام ایتدیلر (لنهدینّهم سبلنا) البته یوللریمزی انلره کوسترورز (وإنّ الله لمع المحسنین) وبی شبهه کیم ایزد ذوالجلال ایولك ایدنلرله درنصرت ومعونتله

سورة الروم مكیة وهی ستون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الٓمٓ) حضرت عبدالله بن عباسدن مرویدرکیم بیورر سوره‌لرك اوائلنده دوشن حروف مقطعه هر برسی خدانك برصفتنه اشارتدرنته‌که بوکلمه‌دن الف الوهیته ولام لطفه ومیم ملکه اشارتدر (غلبت الروم فی أدنى الأرض) طائفهٔ روم زمینك یقنرك یرنده مغلوب اولدیلر یعنی فرس طائفه‌سی رومه غلبه ایتدیلر عرب دیارینه یقین اولان یرده واوبله اولمشدیکه فرس پادشاهی ایکی امیری برخیلی عسکرله روم دیارینه کوندردی اذرعاتله بصری ارا سنده رومك لشکرینه ملاقی اولدیلر خدانك ارادتیله فرس روم اوزره منصور اولوب هجرتك طقوزنجی سنه‌سنده خبر مکه‌یه واصل اولدیکانده اولان اهل شرك شادمان اولوب مؤمنلره دیدیلر روم ومنز اهل کتابسز وبز وفرس امّی جماعتلرز حالا فرس روم اوزره غلبه ایتدیلر بزدخی اوزریکزه

البته غلبه ایدرز حق جلّ وعلا بوایتلرده آنی مذکور قیلدی واوله‌جق نسنه‌یی دخی بیان ایدوب بیورر (وهم من بعد غلبهم) دخی روم مغلوب اولدقدنصکره (سیغلبون فی بضع سنین) البته غلبه ایدرلر برمقدار ییللرك اثناسنده مرویدرکه بوآیت نازل اولدقدنصکره حضرت صدیق رضی الله عنه اهل شرکه دیدیکی سوزیمك خدایه قسم کیم روم فرسه غلبه ایله‌جکدر بضع سیننده ابی بن خلف حضرت صدیقه دیدیکی سوزکله صادق ایسك برمعین ایت آنك اوزره سنکله کروبغلیه‌لم حضرت صدیق انکله اون کنج دوه اوزره کروبغلدیکه اوچ ییله دك هرکیمك سوزی چیقارسه خصمنه آنی السون بعده صورت حالی سرور کائناته عرض ایتدی انلر بیوردیلرکیم بضع اوچله طقوزك اراسنده اولان عدد اوزره اطلاق اولنور وارملتی آرترو کروی زیاده ایت حضرت صدیق واروب انکله ملتقی طقوز سنه‌یه دك قیلدی وکروی یوز کنج دوه ایتدی بعده ابی احد وقعه‌سنده کندو یه اصابت ایدن جراحتله هلاك اولدی حدیبیه سنه‌سنده رومك فرس اوزره غلبه لرینك خبری محقق اولمغله حضرت صدیق ابینك وارثلرندن کروی الوب حضرتك حضورینه کتوردی حضرت صلی الله علیه وسلم اکا بیوردیکه انکله تصدق ایت (لله الأمر من قبل ومن بعد) فرمان خدای ذوالجلاله در فرس روم اوزره غلبه ایتمدن اول وغلبه ایتدکدنصکره یعنی قوّ وقاتده فرمانی جاریدر وجمله اشیا درست تصرفنده در (ویومئذ یفرح المؤمنون) واولکونده که فرس رومه مغلوب اولورلر اهل ایمان سوینورلر (بنصر الله) انکله که خدا عزّ وجلّ کتابی اولانه کتابی اولمیان اوزره یاردم ایتدی (ینصر من یشاء) ایستدوکی کمسنه‌یه یاردم ایدر (وهو العزیز) وکندودر قوللرندن انتقام الوب اوزرلرینه دشمنلرین مسلط قیلان (الرحیم) قوللر اوزره تفضل ایدوب اعدالری اوزره نصرت ویرن (وعد الله) ایزد ذوالجلالك وعدیدر (لا یخلف الله وعده) حق جلّ وعلا وعده‌سنه خلف ایتمز (ولكنّ أكثر الناس لا یعلمون) ولیکن خلقك چوغی وعده‌سنك صحتك بیلمزلر (یعلمون ظاهرًا من الحیوة الدنیا) یقین اولان صاغلقدن اشکار انسنه‌ئی بیلورلر (وهم عن الآخرة) وکندولر آخرتك احوالندن (هم غافلون) کندولر بیخبردرلر اصلا آنی خاطره کتورمزلر (أولم یتفكّروا فی أنفسهم) یاکندو نفسلرنده بقوب تفکر ایتمزلرمی یعنی نیچون کندو نفسلرنده تفکری احداث ایدوب سویلمزلر (ما خلق الله السموات والأرض وما بینهما إلّا بالحقّ) ایزد ذوالجلال کوکلری ویری وارلرنده اولان اشیایی برایمکی الا طوغریلغله (وأجلٍ مسمًّى) وبرمعین مدته دکین کم اول برشیجه انلر نهایته ایریشوب منقضی اولورلر (وإنّ كثیرًا من الناس) وبی شبهه کیم خلقدن

چوق کیمسه وارکه (بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ) پروردکارلرینک لقاسنه کافردرلر یعنی قیامت کوننک
انکار ایدوب کمان ایدرلرکیم دنیا ابد ایدر وآخرت یوقدر (أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) یا کفار مکه مکانلرنده
اوتوروب تجارت ایچون روی زمینده کزمدیلرمی (فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ) که بقه‌لر
کندولردن اسبق اولانلرک صوکی نیجه اولدی (كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً) کندولردن قتی کوج ایه‌لری
ایدیلر (وَأَثَارُوا الْأَرْضَ) ویرک یوزین دوندردیلر صولری ومعدنلری استخراج ایتمک ایچون
وتخم اکمک ایچون (وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا) بو زمینی تعمیر ایدیلر مکه خلقی اکا ایتدوککی تعمیردن چوقرک
(وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ) وانلره ارسال اولنان پیغمبرلر کندولره معجزه‌لرله کلدیلر (فَمَا كَانَ
اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ) پس اولمزدیکه ایزد جل جلاله انلره ستم ایده که عصیانلری واقع اولمدن اول
کندولرین اهلاک ایده (وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ولیکن انلر کندو جانلرینه ستم ایدرلردیکه
هلاکلرینه باعث اولان افعالی ایشلدیلر (ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ) صکره بدلک ایدنلرک
صوکی بدتر اولان عقوبت اولدی (أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ) انکچونکه تکرینک آیاتنه
تصدیق ایتمزلردی وانکله استهزا ایدرلردی (اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ) خدا عز وجل خلقی ایجاد ایدر (ثُمَّ يُعِيدُهُ)
اندن صکره کندوسی انلری زنده قیلوب کوندرر (ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) پس مکافات ایچون کندو طرفنه
دوندرمش قیلنورسز (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ) واول وقتکه قیامت قائم اولور اهل شرک
اولان کناهکارلر متحیر اولدقلری حالده خاموش اولورلر (وَلَمْ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ) وکندولره
خدایه شریک قیلدقلری اشیادن دیلکجیلر اولمدی (وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ) واورتاق قیلدقلری نسنه‌لره
الوهیتلرینه کفر ایدیجیلردی (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ) واول کونکه قیامت قائم اولور (يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ)
اول کونده اهل ایمان وکفره آیرلورلر (فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) پس اما شول کیمسه‌لرکه
ایمانه کلوب کوزل عملار ایشلدیلر (فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ) انلر کونا کون کوللر وصولر اوزره مشتمل برده اولورلر
(يُحْبَرُونَ) سوندرمش قیلنورلر سوندرمکه آثاری یوزلری اوزره ظاهر اولور (وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ) واما شول کیمسه‌لرکه کفر ایدوب خدانک آیاتنه وآخرتک کورمسین تصدیق
ایتمزلر (أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ) انلردر اشکنجه‌ده کیرمش قیلنوب اندن منفک اولمازلر (فَسُبْحَانَ اللَّهِ)
پس ایزد ذوالجلالک ذاتن ناسزا اوصافدن تنزیه ایدک (حِينَ تُمْسُونَ) اخشام وقتنه کیردیککز
محل (وَحِينَ تُصْبِحُونَ) وطاڭ وقتنه کیردیککز محل (وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) وکوکلرده
ویرده اولان تومدح وثنالر خدانک ذات بیهمتاسنه مخصوصدر (وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ)

ویاتسو وقتنه واویله وقتنه داخل اولدیغکزده کندوبی تسبیح وتقدیس ایدک (يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ)
زنده‌یی اولمشدن چیقارر قوشی یومرته‌دن چیقارمسی کبی (وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ) واولمشی صاغدن
چیقارر یومرته‌یی قوشدن چیقارمسی کبی (وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) دخی زمینی نباتاتله احیا
ایدر قوروتمش اولمش کبی اولدقدن صکره (وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ) وبو چیقارمق کبی قبوردن چیقمش قیلنورسز
(وَمِنْ آيَاتِهِ) دخی قدرتنک نشانلرندندرکه (أَنْ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ) سزی طپراقدن یراتدی (ثُمَّ إِذَا
أَنتُم بَشَرٌ تَنتَشِرُونَ) صکره بلا توقف سز برآدمیلرسزکه یرده پراکنده اولورسز (وَمِنْ آيَاتِهِ) دخی قدرتنک
علامتلرندندرکه (أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا) کندو جانلرکزدن سزکچون قاریلر یراتدی
(لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا) تاکه جنسیت حسبیله انلره میل ایدوب کندولرله الفت ایده‌سز (وَجَعَلَ بَيْنَكُم
مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً) واراکزده بر محبت ومهربانلق قیلدی جماع محلنده وغیریسنده (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ)
تحقیقاکه بو یراتمقلرده اولو نشانلر وار (لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) بر کروهه‌که اشیانک حقایقنه تأمل ایدوب
انده اولان حکمتلری ادراک ایدرلر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) دخی دلائل قدرتندر کوکلر
ویرک یراتمسی (وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ) ودیللریکزک مختلف اولمسی (وَأَلْوَانِكُمْ) ورنکلریکزک کونا
کون اولمسی (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالِمِينَ) تحقیقاکه بو یراتمقده واختلافده علامتلر وار ارباب
دانش اولنلره (وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دخی علامات قدرتندندر کیجه وکوندزده قوای
نفسانیه‌کز استراحت ایتمک ایچون یاتمغکز (وَابْتِغَاؤُكُم مِّن فَضْلِهِ) وایکیسنده احسان وکرمندن
معیشت طلب ایتمککز (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ) بی شبهه کیم بو اشیاده اولو علامتلر
وار بر کروهه که فهم ایشتمه سن ایشیدرلر (وَمِنْ آيَاتِهِ) دخی دلائل قدرتندندر بو که (يُرِيكُمُ الْبَرْقَ)
یلدرمی سزه کوستررکه (خَوْفًا وَطَمَعًا) مسافره صاعقه‌دن قورقمق ایچون ومقیم اولانه یغموره
امید طوتدرمق ایچون (وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) وکوکدن صو ایندیرر (فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ) پس انکله یری
نباتاتله یری زنده قیلار (بَعْدَ مَوْتِهَا) قوریوب اولدکدن صکره (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ)
تحقیقاکه برقی کوسترمده وصویی کوکدن ایندرمده زمینی انکله احیا ایتمده اولو علامات
وار بر کروهه‌که اشیانک تکوننده تأمل ایدوب خدانک کمال قدرتنی مشاهده ایدرلر (وَمِنْ
آيَاتِهِ) دخی قدرتنک دلائلندندر (أَن تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ) کوکک دکسز وزمینک صو اوزره
فرمانیله طورمسی (ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ) صکره قچنکیم اسرافیلک نفخه‌سیله یردن
سزی بر چیغرمق چیغرر (إِذَا أَنتُمْ تَخْرُجُونَ) بی توقف سز قبوردن چیقرسز (وَلَهُ مَن فِي

السموات والارض) وكوكده ويرده اولانلر كندويه مملوكدرلر (كل له قانتون) قولرى فرماننه مطيع و
منقاددرلر (وهو الذى يبدؤ الخلق) وكندودر اول پروردكاركه خلقى ايجاد ايدر (ثم يعيده)
هلاك اولدقلرندنصكره كندولرين اعاده ايدر (وهو اهون عليه) وحالبوكه اوزرينه اعاده ايتمك
ابتدا ايجاد ايتمكدن آساندر بو اهونيت خلقك قدرتنه كوره در زيرا خدانك قدرتى قتنده جميع
اشيانك ايجادى يكساندر (وله المثل الاعلى) وقدرت كامله وحكمت شامله كبى بو وجه ولى
وصف عجيب الشان كندويه مخصوصدر (فى السموات والارض) كوكلرده ويرده كه ايچنده اولانلر
اول وصفله كندويى وصف ايدرلر (وهو العزيز) وكندودر هركسه غلبه
ايدن قادر مختار (الحكيم) سوزصوابى داناكه قمو افعالى حكمتدن خالى دكلدر (ضرب لكم مثلا من انفسكم)
حق سبحانه وتعالى سزه كندو جانلركزك احوالندن ناشى برمثل بيان ايدوب اوردى (هل لكم من ما ملكت
ايمانكم من شركاء) آيا سزه قوللروقرواشلركزدن اورتاقلرمى وار (فيما رزقناكم) سزه روزى قيلديغمز
نسنه ده (فانتم فيه سواء) كه سز ومملوكلركز اول روزيده برابرسز (تخافونهم) انلردن قورقرسزكه
مباد تصرفده استقلال پيدا ايده لر (كخيفتكم انفسكم) نته كه كندو نفسلركزدن قورقرسز يعنى نته كيم
ازاد اولانلر بربريك مالنده تصرف ايتمكدن خوف ايدرسز مالككزدن اويله قورقرميسزكه ديكر
چون بو آيت نازل اولدى حضرت صلى الله عليه وسلم آنى صنا ديد قريشه اوقودى انلر جواب
ايتديلركه هركز اولماز كيم قوللريمزدن برشخص مالمزده بزمله اورتاق اوله اول مرتبه ده كه آنك
تصرفنده استقلالى ملاحظه ايدوب قورقوز پس حضرت صلى الله عليه وسلم بيوردى هركاه كه سز
كندو قوللركزى مالكزده شريك اولمقلرينه راضى اولمزسز نيچه خدانك مخلوقنى كندويه شريك
قيلورسز (كذلك) نته كه بو مثلده بو امرى بيان ايتدك (نفصل الآيات) دلائل وحدانيتى بيان
ايدرز (لقوم يعقلون) بر كروهه كه عقللرك امثالى تدبر ايتمكده استعمال ايدرلر اما جاهل
وستمكار اولانلر بوكونا سوزين حقيقتندن بيخبردرلر (بل اتبع الذين ظلموا اهواءهم بغير علم)
بلكه ستم ايدنلر ارزولرينه پيرولك ايتديلر بيلمكسزين اولمدقلرى حالده (فمن يهدى من اضل
الله) پس كيمدركه يول كوستره شول كمسنه يه كه تكرى تعالى آنى ازغون قيلدى (وما لهم من ناصرين)
وكمراه قيلنان كمسنه لره اصلا ياردمجيلر اولماز كه كندولرين ضلالتدن خلاص ايدهلر (فاقم
وجهك للدين) پس يوزكى دين ايچون معتدل قيل يعنى عملكى خالص قيل (حنيفا) اشيانك
باطلندن مائل اولديغك حالده (فطرت الله) خدانك يراتمسنه ياپش (التى فطر الناس عليها)

شول يراتمقكه تكرى تعالى خلقى آنك اوزره يراتدى واول ملت اسلامدر زيرا خلق موانع نفسانيه دن
ووساوس شيطانيه دن قورتلسه يدى البته آنك اوزره اولورلردى (لا تبديل لخلق الله) خداى تعالى
يراتمسنه دكشرمك يوقدر يعنى بر كمسه قادر دكلدركه آنى تبديل ايليه (ذلك الدين القيم)
اول فطرت كركيكى اولميان معتدل ديندر (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) وليكن خلقك چوغى آنك معتدل
اولسين بيلمزلر (منيبين اليه) حالدن قم لفظنده اولان ضميردن يعنى يا محمد سن وامتك دينه متوجه
اولك تكرى طرفنه رجوع ايديجيكوز حالده (واتقوه) واندن خوف ايدك (واقيموا الصلوة) دخى نمازى قيلك
(ولا تكونوا من المشركين) واهل شركدن اولمك (من الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا) شول اهل شركدن كه
دينلرين پراكنده قيلوب كروه كروه اولديلر (كل حزب بما لديهم فرحون) هر كروه قتلرنده اولان سيله
سونمشلر (واذا مس الناس ضر) وچون خلقه بريمانلق دكر (دعوا ربهم منيبين اليه) پروردكارلرينه
تضرع ونياز ايدرلر طرفنه رجوع ايدنكلرى حالده (ثم اذا اذاقهم منه رحمة) اندنصكره اول محل كه
كندوكرمندن انلره براحسان الذاتى داتدرركه اولرحمتلردن كندولرين خلاص ايدر (اذا فريق منهم
بربهم يشركون) همان اول محل انلردن بركروه پروردكارلرينه اورتاق قيلارلر (ليكفروا بما آتيناهم) تاكه
عاقبتلرى بو اوله كيم نعمتدن كندولره ويرديكمز شيئه كفرايده لر (فتمتعوا) پس نعم دنيوى ايله بش كون
برخوردار اولك (فسوف تعلمون) كه على التحقيق برخوردارلغكزك نتيجه سن كوره جكسز (ام انزلنا
عليهم سلطانا) ياخود كفار اوزره بزبر كتاب وحجت ايندردكمى (فهو يتكلم بما كانوا به يشركون) كه
اول كتاب سويلر شول شيئى كه انلر آنك سببيله شرك ايدرلر (واذا اذقنا الناس رحمة) دخى چون خلقه
صحت ودولت كبى بر نعمتك لذتنى داتدررز (فرحوا بها) انكله سوينورلر (وان تصبهم سيئة بما قدمت
ايديهم) واكر مرض وطارلق كبى كندولره بربدلك دكرالرى ايلرو كوندردوكى نسنه سببيله يعنى
ايتدكلرى اعمالك شأمتى جهتندن كندولره برزحمت دكرسه (اذا هم يقنطون) همان اول محل انلر
نا اميد اولوب جزع وفزع ايدرلر (اولم يروا ان الله يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر) ايا كفار مقوله سى
بيلوب كورمديلرميكيم حق جل وعلا ايستدوكى كمسنه يه روزى كشاده ايدر وايستدوكى كمسنه يه
طار قيلار (ان فى ذلك لآيات) تحقيقا كيم بو بسط وقبضده اولونشانلر وار (لقوم يؤمنون)
بركروهه كه خدانك حكمتنه تصديق كتوردلر (فآت ذا القربى حقه) پس يا محمد خصملق يه سى اولانه
حقنى وير يعنى فقير اولورسه آنك نفقه سن وير (والمسكين وابن السبيل) ويوقسله وغريب
اولوب مالى اولميان مسافره مال ذكوتدن كندولره سوظمانا ولان شيئى وير (ذلك خير للذين يريدون)

وَجْهَ اللّٰهِ) حقوقی اربابنه یتشترمك خدا عز وجلك رضاسین ایستیانلره هر شیدن یکرکدر
وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) واولکروه کندولردر قورتلوب مرتبهٔ علیایه نائل اولانلر (وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبًا
دخی معامله ایتمکده زیادهٔ محرمه دن هر نه ویررسنز (لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ) تاکه خلقك اموالنده
زیاده اوله یعنی تاکه ربایی الان کمسنه‌نك مالنده ارتقلق حاصل اوله (فَلَا يَرْبُو عِنْدَ اللّٰهِ) ایزد ذو الجلالك
حکمنده اول مال نه ارتور نه ایچنده برکت صالنور (وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ) دخی زکوة قسمندن هر نه ویررسنز
تُرِيدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ) کیم آنك ویرمسنده خدانك رضاسین ایسترسنز (فَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ)
اولکروه کندولردر مالارین قات قات ایدنلر زکوتك برکاتیله (اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ) ایزد ذو الجلالدر
اول فاعل مختار که سزی یراتدی (ثُمَّ رَزَقَكُمْ) صکره سزه روزی ویردی (ثُمَّ يُمِيتُكُمْ) بعده
سزی بی روح قیلار (ثُمَّ يُحْيِيكُمْ) اندن صکره سزی زنده قیلار (هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ)
اورتاقلریکزدن هیچ برکیمسه وارمیکه اول مذکور اولان اشیادن برنسنه ایشلیه (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى
عَمَّا يُشْرِكُونَ) حق جل وعلا کندویه اورتاق قیلدقلری نسنه لردن منزه اولوب یوجه لندی
ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) صحراده و دریاده قحط وکثرت موت وظلم ویانمق و غرق کبی بد
ایشلر پیدا اولدی (بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ) خلقك الری قزاندیغی معاصینك سببیله لِيُذِيقَهُمْ
بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا) تاکه ایشلدکلری اشیانك برمقدار مکافاتنی انلره داتدره (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ)
شاید انلر شرکدن توحیده ومعصیتدن طاعته دونه‌لر (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ) سویله یا محمد کفاره یریوزنده کزك پس بقك سزدن اسبق اولانلرك
نتیجه‌لری نیجه اولدی (كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ) چوقلری اهل شرك ایدیلر (فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ) پس
جمیع وجودکی معتدل دین ایچون طوغرو قیل (مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ) برکون کلمدن اول که (لَا مَرَدَّ لَهُ
مِنَ اللّٰهِ) خدانك طرفندن انی کیرو دوندرمك یوقدر یعنی البته کلمیدر (يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ) ولکوننده
خلق آیرلورلر بربلوك جنته کیدر وبربلوك جهنمه (مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ) هر کیم خدانك وحدانیتنه
کفر ایتدوکی کفرك وبالی اوزرینه اولور (وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا) وهر کیم برکوزل ایش ایشلدی
فَلِأَنْفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ) کندو نفسلری ایچون جنتده یر آماده ایدرلر (لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ) تاکه خدا عز وجل کندو کرمندن ایمان کتورنلره وکوزل عمل ایشلیانلره
مکافات ایده (إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ) بی شبهه کیم خدا جل جلاله بی دینلری ولانلری سومز (وَمِنْ آيَاتِهِ
دخی خدانك دلائل قدرتندندر بوکه (أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ) یللری کوندره یغمورك کلمسنه

مژده ویریجی اولدقلری حالده (وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ) وتاکه یغموردن حاصل اولان نعمتدن سزه دادنده
وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ) وتاکه کمیلر فرمانیله آقه (وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) وتاکه دریاده تجارت ایچون
وارمغله محض کرمندن روزی طلب ایده‌سنز (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) وتاکه سز بونعمتلرکه خدادن بیلوب حقوقنی
ادا ایده‌سنز (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ) دخی تحقیقا کیم سندن اسبق پیغمبرلر کوندردك
کندو عشیرتلرینه (فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) پس پیغمبرلر انلره معجزه‌لرله کلوب عشیرتلرینك برمقداری
سوزلرین تصدیق ایدوب برمقداری تکذیب ایتدیلر (فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا) اندن صکره
کنه‌کار اولنلردن انتقام الوب کندولرین نابود قیلدق (وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ) ووعده‌مزك
اقتضاسنه کوره مؤمنلرك یاردمی البته اولملیدی (اَللّٰهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ) خدا عز وجل شول
پروردکاردرکه یللری کوندرر (فَتُثِيرُ سَحَابًا) درعقب اول یللر بولتلر قالدروب کوتورر
فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ) پس اول بولتی کاه کوك سمتنده اچوب متصل قیلار نیجه که ایستر
وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا) وکاه آنی پاره پاره قیلار (فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ) بوایکی وقتدن صکره
یغموری بولت آراسنده چیقار کوررسن (فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) پس قچنکیم اول
یغمورله قوللرندن ایستدوکی کمسنه‌ئی دکر یعنی اول محل که یغمور مراد اولنان کمسنه لرك شهرلرنده
وزمینلرنده دوشر (إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ) همان اول محل کندولرك تبشیرك کلمسیله مژده لنورلر (وَإِنْ كَانُوا
مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ) وتحقیقا کیم اوزرلرینه اینمدن اول نا امید اولمشلر
ایدی بو آیتده من قبله لفظی تأکید ایچون مکرر اولدی (فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ) پس خدانك
آثار رحمتنه بق (كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) نیجه زمینی احیا ایدر قوریوب اولددکندن
صکره (إِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ) بی شبهه کیم زمینی احیا ایدن اولمشلری زنده قیلجیدر (وَهُوَ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) وحال بوکه کندوسی هر نسنه اوزره توانادر (وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا
دخی علی التحقیق اکر بز بر یل یوللسوب آنك سببیله اول رحمتدن حاصل اولان اکین صرارموش اولمش
کورسیدیلر (لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ) البته اکینك هلاکندن صکره خدانك نعمتلرین انکار
ایدرلردی (فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ) پس بلا شبهه سن اولیلره بر نسنه اولانلری ایشتدرمکه
قادر دکلسن (وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ) وصاغرلره ولانلره چاغرمغی ایشتدره مزسن (إِذَا وَلَّوْا
سنك طرفکه توجه ایتمیوب کیدرلر (مُدْبِرِينَ) اکسه‌لرین چویردکلری دمده یعنی کفارك حق
سوزی ایشتملری امر محال پایه سنده برنسنه درنته که اکسه ویروب کیدن صاغرك سوز

ایشتمسی محالدر (وَمَا اَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) وسن کورلری کراهلقلرندن دوندروب
یول کوستریجی دکلسن (اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا) ایشتدرمزسن الا اول کیمسه‌یی که ایاتمزه
ایمان کتوررر (فَهُمْ مُسْلِمُونَ) پس انلر فرمان ایدیجیك شیئه مطیع ومنقاددرلر (اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
مِنْ ضُعْفٍ) خداء عز وجل شول پروردکاردر که سزی بر زبون شیدن یراتدی واو نطفه‌در
ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضُعْفٍ قُوَّةً) پس زبونلقدن صکره سزه کوج قیلدی واوقجن حدبلوغه
ایررسز (ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضُعْفًا وَشَيْبَةً) درعقب کوجدن صکره سزه زبونلق وپیرلك
قیلدی (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) ایستدیکی نسنه‌یی برادر (وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ) وکندودر قوللرینك
احوالنه دانا وهیئتلرینك تغییرینه توانا اولان (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ) واول کونکه قیامت
قالقر (يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ) اهل کفر دنیاده مدت قامتلرینا وند قلریجون
اندایچرلرکه دنیاده برساعتدن اوزکه طورمدیلر (كَذٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ) بودونمکلری کبی
طوغرولق وتحقیقدن دنیاده دونرلردی (وَقَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَالْاِيمَانَ) دخی اندایچد کلرندن
صکره کندولره دیدی شول کیمسه‌لرکه دانش وایمان ویرلدیلر فرشته‌لردن واسندن
لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللّٰهِ) تحقیقا که سز خدانك علمنده مکث ایتدیکز دنیاده (اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ)
قبوردن احیا اولنوب کوندرلمك کوننه دك (فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ) پس بودر بعث کونیکه سز آنی
انکار ایدردیکز (وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) ولیکن سز بیلمزایدیکز که اوحقدر (فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ) پس اول کونده ستم ایدنلره عذرلری نفع ایتمز (وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ)
ونه انلره عوت اولنورلر برشیئه که عتابلرین ازاله ایده یعنی کندولره سویلنمزکه خدانك رضاسنی
توبه وطاعتله تحصیل ایدك نته که دنیاده کندولره سویلنوردی (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا
الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ) دخی علی التحقیق کیم بو قرآن عظیم الشانده خلق ایچون هرمثلدنکه کندولره نافعدر
بیان ایلدوب اوردق (وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِاٰيَةٍ) واکرسن یا محمد انلره برآیت کتوررسن (لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
البته کفرایدنلر شدت عناددن دیرلر (اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُونَ) دکلسنز ای محمد ومؤمنلر الا تزویر ایدیجیلر
كَذٰلِكَ) بومهر اورلمسی کبی (يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) حق جل وعلی مهر اورر شول
کیمسه‌لرك کوکللری اوزرینه که بیلیوب مثلکه طالب اولورلر (فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) پس انجملرك
اوزره صبرایت که بی شبهه خدای ذوالجلالك وعده‌سی درستدر البته اولملیدر (وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ
الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ) وسنی خفت واضطراب اوزره حمل ایتمسونلر شول کیمسه‌لرکه امر معادی

تصدیق ایتمزلر زیرا انلر ازغونلردر پس اوکونا انکار کتدولردن مستبعد دکلدر والله اعلم

سورة لقمان مکیة اربع وثلاثون آیة

بسم الله الرحمن الرحيم

الٓمٓ ۞ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ) بو سوره‌ده مذکور اولان کلام حکمته متضمن اولان کتابك
آیتلریدر (هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ) یول ایدنلره یول کوسترمك واسرکمك اولدیغی حالده (اَلَّذِينَ
يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ) شول یولك ایدنلرکه نمازی شرائط واداب ایله قیلارلر ومال زکوتی
ادا ایدرلر (وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) وانلر آخرتك اولمسنه کندولرا بنانوب شك ایتمزلر
اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ) اولکروه مزبور اولان صفتله موصوفدرلر پروردکارلرینك توفیقندن
طوغرولق اوزره‌درلر (وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) واولکروه کندولردر قورتلوب مراده ایرشنلر
کتوردیلرکه نضربن الحارث ملوك عجمك داستانلرینه مشتمل اولان کتابلر اشترا ایدوب آنی قریشه
اوقیوب سویلردی اکر محمد عاد وثمود اخبارینی سویلرسه سزه رستم واسفندیارك واکاسره‌نك داستانلرین
سویلرم حق جل وعلا انك حقنده بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ
دخی خلقدن شول کیمسه واردکه فائده‌لو شیدن الیقویان سوزی صاتون آلور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ)
تاکه تکری تعالینك یولندن خلقی آزدوره (بِغَيْرِ عِلْمٍ) صاتون الدیغی نسنه‌نك حالنه دانشی یوغیکن
وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا) وتاکه خدانك یولنی سخریت ومسخره‌لك ایدنه (اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ) اولکروه که
ذکر اولندی بوکونا نسنه درکه کندولره برخوار ایدیجی اشکنجه اولور (وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا) واولوقتکه
اول بدذات اوزره آیاتمز اوقنور (وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا) کردنکش ومتکبر اولدیغی حالده اکسه سن
چویروب کیدر (كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا) کویا انلری اصلا ایشتمدی (كَاَنَّ فِي اُذُنَيْهِ وَقْرًا) یکمقولاغنده
براغرلق وارکبی (فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ) پس آنی بردردناك اشکنجه ایله مژده‌لندر یعنی اکا بیلدرکه
البته کندونی عذاب الاجقدر (اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) تحقیقا شول کیمسه‌لرکه
ایمانه کلوب کوزل اعمال ایشلدیلر (لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ) کندولره دربهشت جاودانك نازونعمی
خَالِدِينَ فِيهَا) آنك ایچنده اقامتی علی الدوام تقدیر ایتمشلر (وَعْدَ اللّٰهِ) ایزد ذوالجلالك وعد
ایتمسی یعنی مزبور اولان نعمتلری حق جل وعلی انلره وعده ایتدی (حَقًّا) بو درست وعده که
اصلا تخلفی قبول ایتمز (وَهُوَ الْعَزِيزُ) وکندودر هرکیمسه اوزره غالب ولانکه وعده‌یه
وفا ایتمکدن برکیمسه کندونی منع ایتمز (اَلْحَكِيمُ) درست حکم ایدیجی که حکمتنك مقتضاسندن

اوزکه بردسته ایسلر (خلق السموات بغير عمد) کوکلری دکسز براتدی (ترونها) که آنی مشاهده
ایدیورسن (والقى في الارض رواسي ان تميد بكم) دخی زمینده محکم طاغلر صالدی برسز کله
حرکت ایدوب مضطرب اولیه (وبث فيها من كل دابة) وآنك ایچنده هر حیواندن یایدی (وانزلنا من
السماء ماء) وکوك سمتندن صو ایندردك (فانبتنا فيها من كل زوج كريم) پس بریوزنده اول
صو ایله هرچوق منفعتلو صنفدن بتردك (هذا خلق الله) بو خدانك یرادلمشیدر (فاروني
ماذا خلق الذين من دونه) پس بکا کوسترك اندن اوزکه اولانلر فنی نسنه یی براتدیکه تاپلر درکه
کفار انلری خدایه شریك قیلارلردی پس حق سبحانه وتعالی کفار قسمنه بو مضمونله خطاب
ایتدیکه بو جمیع مخلوقات بنم مخلوقمدر سزك تاپلریکزك مخلوقنی بکا کوسترك ونه ممکن انلرك
خالقیته لیاقتلری اوله (بل الظالمون في ضلال مبين) بلکه اهل شرك براشکارا ازغونلقده درلر
عاجز قادر ایله ومخلوقی خالقله شریك قیلارلر (ولقد آتينا لقمان الحكمة) دخی علی التحقیق کیم
حضرت ایوبك خواهرزاده سی آزرك اولادندن لقمان بن باعورایه قول صائب وفعل کامل اوزره مشتمل
اولان خصلتی ویردك کوردیلرکیم حضرت لقمان معمر اولدی حضرت داود علیه السلامك عصرینه دك
وعلی انذا الذی وحضرت داود علیه السلام مبعوث اولمدن فتوی ویردی قچن حضرت داود علیه السلام
مبعوث اولدی فتوی ویرمسین کسدی کندویه سویلندیکیم نیچون فتوی ویرمسین کسدك دیدی
قچن اوزکه بو ایشه دد عهده اولوب بکا استراحت ویردی نیچون بن استراحت ایتمیم وجمهور علما
انك اوزره درلرکه حضرت لقمان حکیم ایدی پیغمبر دکلدی آنك حکمتندن روایت اولندیکه حضرت
داودك صحبتنده بیلدرمك ایتدی واول اثناده حضرت داود زرهی ایشلردی باوجودکه آنی
اصلا کورممشدی برکون اندن تصور مدیکه نه مصلحت ایچون آنی سن یاپیورسن زره تمام اولیجق
حضرت داود آنی کیدی زرهه خطاب ایدوب دیدی بخشی جنك پوشاکی سن بعده دیدی خاموشلق
برحکمتدر اما آنی ایشلیان آزدر و برکون کندویه فرمان اولندیکیم برقیون بوغازلیوب اندن
اك ایکی پاکیزه عضوی کتوره واول دیلی وکوکلی کتوردی بردخی کندویه امر ایتدیلرکه اندن غایتله
ایکی بدعضوی کتوره ینه انلری کتوردی بو حالی کندوسندن استفسار ایتدیلر بیوردی
انلر بخشی اولیجق انلردن بخشی برعضو اولماز وهرکاه که انلر بد اولورلر انلردن بد برنسنه اولماز
پس بو کونا حکمتلره مظهر اولدیغندن اوتری حق تعالی اندن خبر ویردیکی لقمانه حکمتی ویردك
دیدککیم (ان اشكر لله) خدایه شکرایت (ومن يشكر فانما يشكر لنفسه) وهرکیم خدانك

نعمتلرینه شکر ایدر شکر ایتمز الا کندو نفسیچون زیرا آنك نفعی کا عائد اولور (ومن كفر) وهرکیم
خدانك نعمتلرینه معترف اولیوب انکار ایدر (فان الله غني حميد) بلا شبهه حق جل وعلا خلقه
ملحندن بی نیازدر کندو ذاتنده حمده مستحقدر واکر برکیمسه کندو بی مدح ایتمز (واذ قال
لقمان لابنه) دخی مذکور قیل اول وقتی که حضرت لقمان کندو اوغلنه دیدی (وهو يعظه) وحالاکه
حضرت لقمان اکا پند ونصیحت ویردی (یا بنی) ای اوغلجغم بو تصغیر اشفاق ایچوندر (لا تشرك
بالله) خدایه اورتاق قیلمه (ان الشرك لظلم عظيم) بی شبهه کیم خدایه اورتاق قیلمق براولو ستمدر
زیرا شرك ایتمك خالقی مخلوقله برابر قیلمقدر وبوندن ارتق ستم اولماز (ووصينا الانسان بوالديه)
دخی آدم اوغلنه اتاسنك وآناسنك کوزتمسین اصمرلادق (حملته امه) آناسی آنی کوتوردی
(وهنا على وهن) زبونلق اوزره زبونلق ایسی ایکن (وفصاله في عامين) وسوتدن کسلسی ایکی
سنه نك کچمسنده اولور (ان اشكر لي ولوالديك) اکا اصمرلادقکه بنم نعمتمه معترف اول
ویدرکك وآناکك نعمتنه دخی (الي المصير) دونش بنم طرفمه در پس شکرك وکفرك اوزره
سنی محاسب ایدرم (وان جاهداك على ان تشرك بي ما ليس لك به علم) واکر پدر ومادرك آنك
اوزره سکا چالشورلرکه الوهیتمده بکا براورتاق قیله سن شول شیئی که شرکتنه سکا بردانش
اولمیه (فلا تطعهما) اول خصوصده سوزلرین ایشتمه (وصاحبهما في الدنيا معروفا) وایکیلریله
مصاحبت ایله بو جهانده برکوزل مصاحبت که شرع آنی بسند ایتمش اوله ومروتلری اقتضا
ایلیه (واتبع سبيل من اناب الي) ودین بابنده تابع اول شول کیمسنه نك یولنه که توحیدیله وطاعتیله
اخلاصیله بنم طرفمه رجوع ایتمش اولدی (ثم الي مرجعكم) صکره سنك وپدر ومادرکك دونمسی
مجازات ایتمك طرفمه در (فانبئكم بما كنتم تعملون) پس ایشلدیککز اشیادن سزی آکاه ایدرم که ایمانك
اوزره سکا مکافات ایدرم وانلره کفرلری اوزره بو ایکی آیت شرکدن نهیه مشتمل اولدقلری ایچون
حضرت لقمانك وصیتی اراسنده تأکید ایچون معترضه اولدی پس بردخی حق سبحانه وتعالی
لقمانك وصیتندن خبر ایدوب بیوردی (یا بنی انها) ای اوغلجغم علی التحقیق کیم بدلکدن ویا ایولکدن
اولان خصلت (ان تك مثقال حبة من خردل) اکر کوچکلکده خردلدن اولان دانه نك وزنی
قدر اولوب (فتكن في صخرة او في السموات او في الارض) بر طاشك ایچنده یا کوکلرده یا یرده
اولورسه (يأت بها الله) حق جل وعلا انی حساب ایچون کتوروب حاضر قیلادر (ان الله لطيف
خبير) بی شك کیم تکری تعالی امور دقیقه یی بخشی بیلور هر مخفی شیئك مکاننه دانادر ∴

يا بني اقم الصلوة) اى اوغلجغم نمازى شرائط واداب ايله قيل تاكه نفسك كامل بوله (وأمر بالعرف
وانه عن المنكر) وشرعا مستحسن اولان شيئك ايشلمسنه فرمان ايت وشرع وعقل قتنده قبيح اولان
نسنه نك فعلندن منع ايت تاكه خلق سنك سببكله كامل اوله لر (واصبر على ما اصابك
ومحنتلردن سكا دكن شيئ اوزره صبر ايت (ان ذلك من عزم الامور) تحقيقا كيم بو فرمان
اولنان اشيا ايشلنلك ولجبلو نددر يعنى حق تعالى آنى وجوب طريقيله حكم ايدوب ايشلمسنه
قطع ايتمشدر (ولا تصعر خدك للناس) دخى يوزكى خلق ايچون برسمته دوندرمه يعنى خلق
اوزره تكبر ايدوب يوزكى انلردن چويرمه (ولا تمش في الارض مرحا) دخى ير يوزنده بطرانلو
ايچون يوريمه يعنى مغرور ونادانلر كبى صالنى يوريمه كند ومقصدكى تحصيل
ايتمك ايچون آنده يورى (ان الله لا يحب كل مختال) كه بى شبهه حق جل وعلا سومز هر خرامنده
اولانى (فخور) اسباب تنعم ايله نازنده اولانى (واقصد في مشيك) ويوريمكده اعتداله
طالب اول كه ايچنده نه تيزليه سن ونه پك آهسته يوريه سن (واغضض من صوتك) واوازكى
اكسك ايت يعنى سويلشديكك محل فرياد ايدوب چاغرمه (ان انكر الاصوات لصوت الحمير)
كه بى شبهه اول اوازلرين بدركى اشكلرك اوازيدر يعنى صبسنز صوتك ارتفاعنده بر فضيلت
بو قدر زيرا حمارك صوتى غايتله ارتفاعى وار ايكن طباعه مكروه واسماعه وحشى كلور
(الم تروا ان الله سخر لكم ما في السموات وما في الارض) بلمزميسنز كه بى شبهه حق جل وعلا
كوكلرده ويرده اولان اشيايى سزه رام قيلدى (واسبغ عليكم نعمه ظاهرة وباطنة) واوزريكزه
نعمتلرين قبلاندردى اشكار وكيزلى اولدقلرى حالده (ومن الناس من يجادل في الله) دخى خلقدن
شول كمسنه واركه خدانك توحيد وصفاتنده مجادله ايدر (بغير علم) دليلدن مستفاد
بر دانشى يوغيكن (ولا هدى) وپيغمبر طرفندن بر بيانى يوغيكن (ولا كتاب منير) وبر روشن
كتابى يوغيكن انجق محض تقليد له آنى سويلرنه كه حق تعالى بيان ايدوب بيوردى (واذا قيل
لهم اتبعوا ما انزل الله) دخى قچن كندولره دينلور ايزد ذو الجلال ايندرديكى نسنه يه تابع
اولك (قالوا بل نتبع ما وجدنا عليه اباءنا) ديرلر اكا تابع اولمزز بلكه تابع اولورز شول
شيئه كه پدرلريمزى انك اوزره بولدق (اولو كان الشيطان يدعوهم الى عذاب السعير) ايا پدرلرينه
تابع اولورلرمى اكر شيطان كندولرين ياتمش اتشك اشكنجه سنه دعوت ايدردى استفهام بو مقامده
انكار وتعجب ايچوندر (ومن يسلم وجهه الى الله) وهر كيم ايزد ذو الجلالك دركاهنه توجه ايدوب

ايشنى اكا تفويض ايدر (وهو محسن) وحالبوكه كندوسى ايولك ايتمشدر عملنده (فقد
استمسك بالعروة الوثقى) تحقيقا كه اول كمسنه محكم قلبيه ياپشدى (والى الله عاقبة الامور
وايشلرك صوكى خدانك فرمانينه دونجكدر (ومن كفر) وهر كيم سوزكى قبول ايتميوب كفرى اختيار
ايتدى (فلا يحزنك كفره) آنك كافر اولمسى سنى غمناك قيلمسون زيرا او نه دنياده ونه آخرتده سكا
ضرر ايصال ايتمكه قادر اولور (الينا مرجعهم) بزه جهانده دونمكلرى بزم طرفمزه در (فننبئهم
بما عملوا) پس ايشلدكلرى نسنه دن كندولرينى آكاه ايدرز اهلاككه وتعذيبله (ان الله عليم بذات
الصدور) بى شبهه كيم خدا عز وجل سينه لر ايه سى اولان اسراره دانادر پس انلر اوزره خلقه
جزا ويرر وظاهرده اولان اعماللرينه جزا ويرمسى مقرردر (نمتعهم قليلا) كفره قسمنى بر از مدت
انواع نعم ايله برخوردار ايدرز (ثم نضطرهم الى عذاب غليظ) صكره برشدتلو اشكنجه يه كيتمكه
كندولرين مجبور ايدرز (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض) دخى بلا شبهه اكر انلردن صورسن كه
كوكلرى ويرى كيم يراتدى (ليقولن الله) البته ديرلر انلرى ياردن ايزد ذو الجلالدر (قل الحمد لله
سويله يا محمد حمد اول كه اول خدايه مخصوصدر كه كفارى الزام ايدوب اعتقادلرينك بطلاننى اثبات
ايدن نسنه يه اعتراف ايتمكه كندولرين مضطر قيلدى (بل اكثرهم لا يعلمون) بلكه چوقلرى
بيلمزلركه ديدكلرى سوز كندولرين الزام ايتدى (لله ما في السموات والارض) كوكلرده ويرده اولان
اشيا خدايه مملوكدر كندوسندن اوزكه برفرد ايچلرنده معبود اولمغه مستحق دكلدر (ان الله
هو الغني) تحقيقا كه تكرى تعالى كندو رحمد ايدنلرك حمدندن بى نياز اولان (الحميد) كندو ذاتنده
حمده مستحق واكر بركمسنه كندويى حمد ايتمز (ولو ان ما في الارض من شجرة اقلام) دخى على التحقيق اكر
ير يوزنده آغج مقوله سندن اولان اشيا خامه لر اولوب (والبحر) ودرياى محيط شعبه لريله مركب
اولسيدى (يمده من بعده سبعة ابحر) وحالده كه درياى محيطك صويى توكندكدن صكره يدى دريا
كندويه مدد ايدى (ما نفدت كلمات الله) خدانك سوزلرى اول قلملر ايله واول مركب ايله يازلمغله نهايته ايرشمزدى
يعنى خدانك كلامى هركز نفادى قبول ايتمز (ان الله عزيز) بى شبهه كيم حق تعالى هر شيئ اوزره غالبدر
برنسنه كندويى عاجز قيلماز (حكيم) درست داناكه هيچ برشيئ علم وحكمتندن طشره دكلدر (ما خلقكم
ولا بعثكم) يرادلمغكز وقبوردن كوندرلمككز برنسنه دكلدر (الا كنفس واحدة) الا بر جانك يارادلمسى
وكوندرلمسى كبيدر (ان الله سميع) تحقيقا كيم خدا عز وجل مسموع اولان اشيايى بخشى ايشيدر (بصير
هر كورنن نسنه يه بينادر كه برشيئك كورمسى او برشيئك كورمسندن كندويى مشغول ايتمز

براتمق خصوصنده ایشی ویلیجه در (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) ایا بقوب
بیلدکمی کیم حق جل وعلا کیجه یی اکسک ایدوب کوندزه کیورر وکوندزی اکسک ایدوب کیجه یه کیورر
(وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) وکونش وآیی رام قیلدی (كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى) ایکی نورلی جرمك هر بری کندو
فلکنده یورر بر معین مدته دك (وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دخی بیلدکمی کیم بلا شبهه حق سبحانه وتعالی
ایشلدیککز شیئك کنهنه دانادر (ذَٰلِكَ) بو سعت علم وشمول قدرت (بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) اول
سبیله درکیم علی التحقیق خدا عز وجل کندو در الوهیتده ثابت اولان اوزکه سی دکل (وَأَنَّ
مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ) دخی اول سبیله درکه اهل کفر کندوسندن اوزکه یه چیغروب
عبادت ایتدکلری نسنه الوهیتده باطل اولیان شیدر (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دخی اندن
اوتریدرکه حق جل وعلا کندو در هر نسنه دن یوجه لنان قموا شیادن بیوك اولان (أَلَمْ تَرَ أَنَّ
الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ) ایا بیلدکمی که بی شبهه کمی دریاده خدانك منت واحسانیله یورر که
آنی صوبك یوزی اوزره حفظ ایدوب یورمیجون بیلی کوندرر (لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ) تاکه دلائل قدرتندن
سزه کوستره (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) تحقیقا که کمینك دریاده طوروب اقمسنده دلائل قدرت وار
(لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) هر شخصه که بلالر اوزره صبر ایدوب خدانك نعمتلرینه معترف اولور (وَإِذَا غَشِيَهُمْ
مَوْجٌ) دخی چن کیه بنان کسنه لری بر طالغه قبلار (كَالظُّلَلِ) طاغدن یا بولتدن کولکه پیدا
ایدن اشیا کبی (دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) خدای ذو الجلاله دعا ایدرلر اول حالده که دینی
کندویه پاك قیلمشلر (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ) پس اول وقتکه کندولرین سلامتله صحرایه چیقاروب
قورتردق (فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ) انلر بر کروه وارکه طریق معتدل اوزره استقامت ایتمشلردر وبر کروه
اندن منحرف اولمشلردر (وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا) وقدرتمزك نشانلرك انکار ایتمز (إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ)
الا هر کیمسه که غدار در نعمتلری انکار ایدیجیدر (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ) ای آدم اوغللری
پروردکاریکزدن خوف ایدك (وَاخْشَوْا يَوْمًا) وبر کونك عذابندن قورقك که (لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ
وَلَدِهِ) بر پدر اوشاغنك عذابندن بر نسنه دفع ایتمز (وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا) ونه بر
اوشاق کندوسی پدرندن بر شی دفع ایدیجیدر (إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) تحقیقا کیم ثواب وعقابله
خدانك وعده سی درستدر تخلف ایتمز (فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) پس یقین اولان صاغلق سزی
الداتمسون (وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ) والدادیجی شیطان خدانك عفو وکرمیله سزی الداتمسون
کتوردیلرکه حارث بن عمرو سرور کائناتك حضورینه کلوب دیدی یا محمد قیامت نه زمان قالقر

وبن یره تخم صالمشم نه زمان یغمور یغر وقارمکیه درار کمکی طوغر یادیشی ویارك بن نه ایشلسم کرك
وقنقی زمینده میت اولورم حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ)
تحقیقا کیم خدا عز وجل قیامت قالقسنك بیلکیسی قتنده در (وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ) ویغموری اینلدر
بر مکانده وبر زمانده که کندو علمنده آنی مقدر ومقرر ایتمشدر بر کیمسه آکا مطلع اولماز (وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ) وارحامده ارکك ودیشیدن وتمام وناقصدن اولان نسنه یی بیلور (وَمَا تَدْرِي
نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا) وبر جان بیلمزکه یارك قنقی شیئی قزانور (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ
تَمُوتُ) وبر جان بیلمزکه قنقی یرده اولورم روایتدرکیم ملك الموت حضرت سلیمان اوزره اوغرادی
همنشینلرندن بر کیمسنه چوق بقدی اول کیمسه دیدی یا نبی الله بو کیمدر دیدی ملك الموتدر
بو خبری ایشدیجك دیدی یا رسول الله قورقرم بنم جانمی قبض ایتمك ایستر لطف ایت یله فرمان ایله
بنی هندستان زمینه کوتورسن حضرت سلیمان یله فرمان ایتدی طرفة العینده آنی مطلوبنه
یتشردی ملك الموت حضرت سلیمان علیه السلامه ایتدیکیم بکا تعجب یوزندن اطاله نظر
ایتدم انکچونکه آنی یانده کوردم وبکا فرمان اولندیکه وار فلان کسنه نك روحنی هندستانده قبض
ایت (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) بی شبهه کیم خدا عز وجل قمو اشیا داناادر (خَبِيرٌ) امورك بواطننی بیلورنتکه ظواهرینی بیلور

سورة السجدة مكية وهي ثلاثون اية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الم تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) قرآنك ایندرلمسی (لَا رَيْبَ فِيهِ) ایچنده شك یوقدر (مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ)
عالملرك پروردکارندندر ایا اهل مکه تصدیق ایدرلرمیکیم قرآن تکرینك قتندندر (أَمْ يَقُولُونَ
افْتَرَاهُ) یا خود دیرلرمیکیم محمد المصطفی آنی کندو یاندن پیدا ایدوب وقیوردیدکلری کبی دکلدر
(بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) بلکه قرآن عظیم الشان ربکدن اولان درستلك وطوغریلقدر (لِتُنْذِرَ
قَوْمًا مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) تاکه قورقوویره سن بر کروهه که سندن اسبق هیچ بر قورقو
ویریجی کلمدی (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) شاید انلر اول انذار سببیله توفیقله طوغری یولی بوله لر
(اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) ایزد ذو الجلال شول قادر
علی الاطلاقدرکه کوکلری ویری وارلرنده اولان اشیایی التی کون مقدارنده یراتدی (ثُمَّ اسْتَوَىٰ
عَلَى الْعَرْشِ) صکره عرش اوزره مستولی اولدی (مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ) اندن اوزکه
سزه هیچ بر دوست یوقدر ونه بر یاردمجیکه مصالحکزی کوروب لازم اوله جق وقتده سزه

یاردم ایدرلر (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) پس نیچون مواعظ ربانیه ایله نصیحت پذیر اولمزسز (يُدَبِّرُ الْأَمْرَ
مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ) دنیانك ایشن تدبیر ایدوب كوكدن یره ملكله انی ایندررملك كلوب اول
ایشی یرینه كتورر (ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ) اندنصكره كوك
سمتنه چیقار بر كونده كه انك اندازه سی بیك یل ایكیصایدیغكز ییللردن یعنی فرشته بر كونده
كوكدن یره اینوب چیقمسنده بویله برمسافه قطع ایدركه اكر انسان انده كیدركلوركیدوب كلمسی
ایحق بیك یل ایله میسر اولور (ذَٰلِكَ) اول خداوندكه امری تدبیر ایدر (عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ)
كیزلی ونمایان اشیانك داناسیدر (الْعَزِيزُ) ایشنه غالب اولان (الرَّحِيمُ) ایشی تدبیر ایتمده قوللره
مهربانلق ایدن (الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ) شول عزیز ورحیم كه هرنسنه یی كه یاراتدی غایتله
كوكچك قیلدی (وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ) وادم علیه السلامك یرادلمسنی چاموردن اغاز ایتدی
(ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ) صكره آنك ذریتنی قیلدی (مِنْ سُلَالَةٍ) ارقه دن طشره قلنمش برخلاصه دن
(مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ) برسست صودن (ثُمَّ سَوَّاهُ) صكره كركی وزره اعضاسنی تصویر ایدوب قالبنی
درست ایتدی (وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ) وانك ایچنده كندو روحندن اوفوردی بو اضافه تكریم
وتشریفا ایچوندر (وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) وسزه قولاغی وكوزلری
وكوكلری قیلدی تاكه انلرله ایشیدوب كوروب اشیایی فهم ایده سز (قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ) غایتله
از شكر ایدرسز (وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ) دخی دیدیلر ایا اولوقتكه زمینده ضایع
اولورز یعنی طپراغله آلوده اولمش برطپراق اولورز (أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ) ایا على التحقیق زیرینكی
برانمقده اولورز (بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ) دیدكلری كبی دكلدر بلكه انلر پروردكارلرینك
لقاسنه یعنی ملاقاتك محلنه اولان دار آخرته منكردرلر (قُلْ يَتَوَفَّاكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ)
سویله یا محمد آخرتی انكار ایدنلره اروحكزك قبضنه موكل اولان مركك فرشته سی جانلركزی
قبض ایدر (ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) صكره حساب وجزا ایچون پروردكاركزك طرفنه دوندرلمش
قیلنورسز (وَلَوْ تَرَىٰ) واكر كورسن ای كورجی (إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ) اولوقتكه
مشركلر خجالت وندامتدن باشلرینی اشاغه ایتمشلر (عِنْدَ رَبِّهِمْ) پروردكارلری قتنده واوحالده
سویلرلر (رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا) ای خداوندمز ایتدیكك وعده لری كوردك وپیغمبرلریكك تصدیقی
سندن ایشتدك (فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا) پس بزی دنیایه دوندر كوزل عمل ایشلیورز (إِنَّا مُوقِنُونَ)
تحقیقا كه بز قیامتك اولمسنه شك ایلمیجیكز (وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا) واكر

ایشتسیدك هرجانه یول بوله حق دلیلنی ویردك (وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي) ولكن بو حكم بندن صدور
ایدوب ثابت اولدیكه (لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ) البته دوزخی طولدرورم (مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ)
پریلردن وآدمیلردن (فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا) پس اشكنجه یی دادك بو كونكزك
كورمسینی اونتدیغكزدن اوتری (إِنَّا نَسِينَاكُمْ) كه بی شبهه بز سزی اونودلمش نسنه كبی
متروك قیلدق (وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ) وجاوید اشكنجه نك طعمنی دادك (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) ایتدیككز
عمالك مقابله سنده (إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا) بزم ایاتمزه بركیمسه درست
اینانمز مكر شول كیمسه لركه قچن انلرله پند ویریلورلر (خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) یوزلری
اوزره سجده ایتمشلر ایكن قپانوب پروردكارلرینك مدح وثناسنه مقارن اولدقلری حالده
كندوینی تنزیه ایدرلر (وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ) وحالبوكه انلر ایمان وطاعتدن سركشلك ایتمزلر
(تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) یانلری یاتقلردن دور اولورلر یعنی عبادت ایچون اویقویه وارمزلر
(يَدْعُونَ رَبَّهُمْ) پروردكارلرك اوقورلر (خَوْفًا وَطَمَعًا) خشمندن قورقمشلر ایكن ورحمتنه امید
طوتمشلر ایكن (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) وكندولره روزی قیلدیغمز اشیادن فقرایه بذل
ایدرلر (فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ) پس برجان بیلمز نه ملك مقرب ونه نبی مرسل (مَا أُخْفِيَ لَهُمْ) اول طائفه یه
كیزلی قیلنان نسنه یی (مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ) كوزلرین روشنلكندن یعنی موجب مسرت اولان
اشیادن انلره مخفی قیلنان شیء اوزره بركیمسه مطلع اولمامشدر نته كه حدیث قدسیده
وارد اولمشدركیم اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب
بشر (جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) اول نعیم اخفا اولندی مكافات اولمق ایچون شول نسنه یه كه
دار دنیاده اخلاص ایله ایشلردی بعض اعزه بیوردیكه چون اولكروه دار دنیاده عمللرین
خلقدن مخفی قیلدیلر حق سبحانه وتعالی آنك مكافاتنی مخفی قیلدی (أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ
كَانَ فَاسِقًا) پس ایا بركیمسه كه ایمانه كلمش ایدی شول كیمسه كبیدركیم دائره فرماندن طشره
اولمش ایدی (لَا يَسْتَوُونَ) هركز برابر اولمازلر (أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) اما شول كیمسه لركه
ایمانه كلوب كوزل عمللر ایشلدیلر (فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ) سكنی ایده جك مكانك باغلری انلره در چونكه
دنیانك سكنی ایده جك مكانلری دائم دكلدر بهشتلر مأوی یه اضافه اولندی زیرا مأوای حقیقی اودر
(نُزُلًا) پیشكش اولدیغی حالده (بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ایتدكلری اعمال مقابله سنده (وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا)
واما شول كیمسه لركه دائره دیندن چقدیلر (فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ) یرلری دوزخدر (كُلَّمَا أَرَادُوا

اَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا) هرگاه که اندن چیقمق ایسترلر (اُعِيدُوا فِيهَا) آنک ایچنده دونمش قیلنورلر کتوردیلرکه آتش جوش ایدوکی محل کندولرین یوقاروقالدررکه قپوسنه ایرشوب چیقمغی توقع ایدرلر ملائکهٔ عذاب انلری کوزلوله اوروب جهنمك دیبنه صالورلر (وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ) و کندولره دینلورکیم دوزخك اشکنجه سن دادك (الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) اول اشکنجه که آنك اولمسین تکذیب ایدردیکز (وَلَنُذِيقَنَّهُمْ) والبته اهل مکه یه دادررز (مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى) یقنراك اولان عذابدن واودنیاده کندلره اصابت ایدن اسیرلك وقتل وقحطدر (دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ) غایتله بیوك اولان اشکنجه دن اوّل واولوآخرتده جهنم اشکنجه سیدر (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) شاید انلردن باقی قلانکسنه لر کفردن دونرلر (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ) دخی کیمدر زیاده ستمکرشول کیمسه دن که خداوندینك آیاتیله نصیحت ولنه (ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا) صکره انلردن یوز چویروب ایچنده تفکر ایتمدی (إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ) تحقیقا بز اهل شرکدن عذابله انتقام آلیجیلرز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) دخی علی التحقیق کیم حضرت موسایه توراتی ویردك نته که قرآنی سکا ویردك (فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ) پس برکانده اولمه موسانك کورمسندن وسیطده کتوردیکه حق سبحانه وتعالی محمد المصطفایه وعد ایتدیکه دنیادن رحلت ایتمدن اول حضرت موسا یله کورشورسن بوآیده اول وعده یی تاکید ایتدی وحضرت صلی الله علیه وسلم حضرت موسی علیه السلام ایله معراج کیجه سی کیدرکن ودونشده کورشدی (وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ) دخی حضرت موسی اوزره ایندردیکمز کتابی یعقوب وشاقلرینه بریول کوستریجی قیلدق (وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ) دخی بنی اسرائلدن قیلدق (أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا) بر مقتدالرکه فرمانمزله خلقه طریق حقی کوسترلر (لَمَّا صَبَرُوا) طاعت اوزره صبر ایتدکلری یچون (وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ) وبزم آیاتمزه شك ایتمزلردی (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) تحقیقا کیم پروردکارك کندوسی قیامت کوننده خلق اراسنده حکومت ایدر (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) امور دینیه دن اول نسنه ده که ایچنده اختلاف ایدرلردی اندن صکره محق مبطلدن آیرلوب معلوم اولور (أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ) آیا اهل مکه یه کچمشلرك عقوبتی بیان ایدوب یول کوسترمدیمی که (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ) کندولردن اسبق نیجه کوه هلری زمانه خلقلرندن نابود قیلدق (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ) وحالده که اهل مکه هلاك اولان طوائفك منزللرنده یوررلر (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) تحقیقا که کچمشلرك هلاکنده کیرو قلانلره اولوسنه لروار

أَفَلَا يَسْمَعُونَ) پس نیچون بوسوزلری ایشتمزلر بر ایشتمك که انکله پند آلالر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ) آیا بقوب بیلمزلرمیکه بز صویی وتلقسز اولان یره سوررز (فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا) در عقب اول صویله بر اکین چیقاررزکیم (تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ) طوارلری آنك صمانندن ویپراغندن وکندولری آنك دانه ومیوه سندن یرلر (أَفَلَا يُبْصِرُونَ) پس نیچون بواشیایی کورمزلر تاکه خدانك کمال قدرتنه استدلال ایده لر (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ) دخی کفار دیرلرنه زمان بوفتح ونصرت اولور یعنی کفار قریش اهل ایمانه دیرلرسزدیورسزکه بزه فتح اوله جقدر بواولجق نسنه نه زمان حصوله کلور آنی بزه تیز کوسترك (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اکر کرچك سویلیجیلردیسکز (قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ) سویله یا محمد فتح کونی که بدر وقعه سیدر (لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ) کفرایدنلره قتل حالتنده ایمانلری فائده ویرمز (وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ) ونه کندولره مهل اولنورلر (فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ) پس انلردن یوز چویر تکذیبلرندن المجکه (وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَظِرُونَ) دخی نصرت الهیه یه منتظر اولکیم علی التحقیق انلر عذابه انتظار ایدیجیلردر

سورة الاحزاب مدنية وهى ثلاث وسبعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

اسباب النزولده مذکوردرکیم ابوسفیان وعکرمه بن ابی جهل وابوالاعور وقعهٔ احددن صکره مدینه یه امانله کلدیلر منافقلردن ابن ابی ومعتب بن قشیر وجد بن قیس کندولره اویوب پیغمبرك حضورنده طوروب دیدیلر یا محمد بزم معبودلریمزی ترك ایت وسویله قیامت کوننده انلرك شفاعتی واردخی سنی ترککله قویوب سکا تعرض ایتمزز حق جل وعلا بوسوره نك عنوانینی منزل ایدوب بیوردی (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای خدادن خبر کتورن ذات پاك (اتَّقِ اللَّهَ) خدانك خوفی اوزره ثابت اول (وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ) وبی دین اولانلره واهل نفاقه اویمه (إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) بی شبهه که حق جل وعلا مصالح ومفاسده دانا درست حکم ایدیجیدر مقتضای حکمتدن اوزکه برشیئله حکم ایتمز (وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ) دخی تابع اول شول نسنه یه که پروردکارندن سکا فرشته ایله کوندریلور (إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا) بی شبهه کیم حق جل وعلا ایشلدیککز نسنه یه دانادر (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) وایزد جلاله اوزره اعتماد ایت یعنی قوامورکی اکا اصمرله (وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا) واعتماد ایتمك جهتندن ایزد متعالك کافیدر اکا اعتماد ایدن غیر کیمسه یه محتاج اولماز (مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ

خداعزوجل برکشیه ایکی کوکل ایجروسنده قیلمدی پس سز عاقل وحاذق اولان کیمسه‌یه ایکی کوکلی
دیمک (وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ) وقاریلریکزی قیلمدی (اللَّائِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ) شول قاریلرکه انلردن
مظاهره ایدرسز (أُمَّهَاتِكُمْ) انالریکز (وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ) واوغول چیغیر دیغکز
کسنه‌لری اوغوللریکز قیلمدی چونکه عربک دأبی بوایدیکیم هر کیشی عاقل ودانا اولوردی
انک ایکی کوکلی واردیو سویلرلردی وعورتلرینه سن انام ارقه‌سی کبی اوله‌سن دیدکلرنده آکا
انا حکمک ویروب هرگز آکا یقلشمزلردی وبرکیمسه برکیمسه‌یی اوغول ایدنجه آکا اوغلیدر
دیوآنک میراثندن ویررلردی حق جل وعلا بوآیتده انلرک زعم ایتدکلری شیئی رد ایتدی (ذَٰلِكُمْ
بومذکور اولان زعملر (قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ) اغزلریکزله سوزلریکزدر یعنی برمجرد سوزدر واصلا
حقیقتی یوقدر (وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ) وخداعزوجل واقعه مطابق اولان سوزی سویلر
(وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ) وکندوسی طوغری یولی کوسترر چونکه خلق زید بن حارثه حقنده زید بن
محمد یرلردی اول سببله که حضرت صلی الله علیه وسلم انی آزاد ایدوب اوغول ایدندی حق جل
وعلا بیوردی (ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ) اوغوللق قیلنان کسنه‌لری حقیقی پدرلرینه نسبت ایدک
حضرت عبدالله بن عمردن مرویدرکه بیوردی زید بن حارثه دیمدک بوآیت نازل اولنجه (هُوَ أَقْسَطُ
عِندَ اللَّهِ) بونسبت ایتمک خدانک قتنده صدقه نهایته یتشمشدر (فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ
پس اگر پدرلرین بیلمزسزکه کندولره نسبت ایده‌سز (فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ) انلردینده قرنداشکزلردر
(وَمَوَالِيكُمْ) ودینده دوستلریکزدرلر پس خطابده انلره یا اخی ویا مولای دیمک کرک (وَلَيْسَ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ) واوزریکزه گناه یوقدر اول نسنه‌ده که سز انکله خطا ایدیکز
یعنی نهیدن اول یا اندنصکره نسیان طریقیله یا سبق لسانله یا زید بن محمد کبی سوزدن
اوزریکزه بر باس یوقدر (وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ) ولیکن گناه اوزریکزه اول شیدندرکه
کوکللریکز آنی قصد ایتدی (وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا) وایزد ذوالجلال بو ایکی صفتله متصف
ایدیکه خطا ایدنک گناهندن تجاوز ایدوب عفو ایدر (النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ)
حضرت پیغمبر اهل ایمانه جمیع امورلرنده کندو نفسلرندن اولادر انکیچونکه انلره امر ایتمز الا
اول شیئی که کندولره غایتله ایودر وکندولردن قبول ایتمز الا یخشی فعلی (وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ)
وپیغمبرک قاریلری انالریدر یعنی تحریم وتعظیم جهتندن انالری کبیدرلر وبوندن اوزکه احکامده
اجنبی خاتونلر حکمنده‌درلر (وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ) وخصملر میراث خصوصنده

بری برلرینه اولادر (فِي كِتَابِ اللَّهِ) لوح محفوظده یا قرآنده منزل اولان آیت مواریثکه حکم ایتدیکیم
اولوا الارحام میراثده اولادرلر (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ) اهل ایماندن حق ایمانله واهل
هجرتدن حق هجرتله (إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا) لیکن حال حیوتده دوستلریکزه وصیت
ایتمککز جائز ومستحسندر (كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا) بو ایکی آیتده مذکور اولان حکم لوح
محفوظده مثبت ایدی (وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ) دخی یاده کتورکه چون پیغمبرلردن
پیمانلرین الدقکه کندولره وحی اولنان احکامی تبلیغ ایده‌لر (وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ
وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ) بونلر ارباب شرایعک مشاهیری اولدقلری ایچون تعمیمدنصکره مذکور
اولدیلر واوزی‌سکه پیغمبریمزک شانی بلندتردر سائرلری اوزره تقدیم اولندی (وَأَخَذْنَا مِنْهُم
مِّيثَاقًا غَلِيظًا) وانلردن برمحکم پیمان الدق (لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ) تاکه خداعزوجل راستکو
اولان پیغمبرلردن سؤال ایده (عَن صِدْقِهِمْ) جماعتلرینه دیدکلری کرچک سوزدن یعنی که
جماعتلریکز سوزکزی قبول ایتدیلرمی یا ایتمدیلرمی (وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) وایمانه کلمیانلره
بردرلو اشکنجه اماده ایتدک (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ) ای ایمانه کلان
کسنه‌لر اوزریکزه اولان خدانک احسانینی یاده کتورک (إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ) چونکه سزه لشکرلر
کلدی وانلر قریش وغطفان ویهود قریظه ونضیر قبیله‌لری ایدیکه حضرتک قتالی اوزره مجتمع
اولدیلر وعددلری اون ایکیبیک شخصه قریب ایدی (فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا) پس اوزرلرینه
صبا یلینی کوندردک (وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا) وبرلشکرلرکه سز انلری کورمدیکز وانلر ملائکهٔ
کرام ایدیلر مرویدرکیم چونکه سرور کائنات انلرک توجهنی ایشتدی حضرت سلمان فارسینک
رأییله مدینه‌نک چوره‌سنده برخندق قازدی لشکرمنکوب کلوب مدینه‌یه واصل
اولدقلرنده حضرت صلی الله علیه وسلم اوچبیک آدمله چیقوب خندقک بروسنده اوتوردی
وانلر اوته طرفدن چوکدیلر برآی مقداری اوزرلرینه مرور ایتدی طاش واوق جنکندن غیری
ارالرنده برجنک واقع اولمدی اندنصکره حق جل وعلا کفار اوزره بر صاووق کیجه‌ده بر صاووق
یل کوندروب انلری صیقوب طبراغی یوزلرینه صاچدی وانشلرین سوندروب چادرلرین قوپردی
وقزانلرین چویردی وانلر بری برینه قارشدی وملائکهٔ کرام عسکرلک اطرافنده تکبیر ایتدیلر
کفاردن طلیحه بن خویلد اسدی دیدی خبریکز وارمیکیم محمد سزه سحر ایتمکه باشلادی همان قچوب
قورتلق اولادر دیو کلامدنصکره جنکسز قچوب کندیلر بر فردلری قالمدی (وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا)

وایزد متعال ایشلدیککز ایسه دانا ایدی (اِذْ جَاۤؤُكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ) سبقت ایدن اذجاءتکم لفظندن بدلدر یعنی خاطریکزه کتوردك اولوقتیکه کفار یوقاروکزدن سزه کلدیلر یعنی مشرق سمتندن دره نك یوقاروسندن غطفان قبیله سی سزه کلدکده (وَمِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ) وسزدن اشاغیدن یعنی مغرب طرفندن دره نك اشاغیسندن قریش سزه کلیجك (وَاِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ) دخی اول وقتی مذکور قیلك که کوزلر شدت خوفدن خیره لندی (وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ) ویورکلر قورقونك غلبه سندن بوغازلره دك ایرشدی زیرا قورقونك زیاده سندن جکر شیشر وانك شیشوب قالقسندن قلوب حلقوملرین نهایتنه ایریشور (وَتَظُنُّونَ بِاللّٰهِ الظُّنُونَا) وکمانلرین انواعن خدایه کمان ایدرسز که اهل اخلاصك کبی ظن ایتدیکیم خدا عز وجل لشکر اسلامی منصور ایدر وکیمی کمان ایتدیکیم بونلرك جمعیتی حوطر فندن اوزرلرینه بر بلا مسلط اولدی واهل نفاق وایمانلرنده ضعیفا ولانلر کمان ایتدیلرکیم لشکر اسلام انلره طاقت کتورمیوب قوللری مستاصل اولورلر (هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ) اول محلده اهل ایمان لخیادا ولنوب مخلص منافقدن وثبات صاحبی مضطربدن ممتاز اولدی (وَزُلْزِلُوا) واهل ایمان مضطرب قیلندیلر (زِلْزَالًا شَدِيدًا) برقتی اضطرابکه لکه لوی ابن المفرسوزین تکرار ایتمکه شروع ایتدی وبعضیلر ولانلر الفرار مما لا یطاق کلامك وردزبان ایتدیلر (وَاِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) دخی یاد ایت اولوقتیکیم اهل نفاق وشول کیمسه لرکه کوکللرنده ضعیف اعتقاد وار دیرلر (مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ اِلَّا غُرُورًا) خدا ورسولی فتح وظفردن بزه وعده ایتمدیلر الا بروعدکه هیچ اصلی یوقدر (وَاِذْ قَالَتْ طَاۤئِفَةٌ مِنْهُمْ) دخی یاده کتور اولوقتیکه اهل نفاقدن برکروه سویلدی واول اوس بن قبطی وتوابعی (يَا اَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ) ای مدینه خلقی سزه بونده طوره جق یر یوقدر (فَارْجِعُوا) پس منزللریکزه دونك (وَيَسْتَاْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ) ودونمك ایچون انلردن برکروه حضرت پیغمبردن دستور المغه طالب اولوب (يَقُولُونَ اِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ) دیرلر علی التحقیق بزم اولریمز محصن دکلدر (وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ) وحال بوکه اولری خالدن مبرادر (اِنْ يُرِيدُونَ اِلَّا فِرَارًا) فقط قاچمقدن اوزکه برشیء ایستمزلر (وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ) واکر اوزرلرینه کیریلورسه یعنی اکر کفارك لشکری اوزرلرینه اولرینه کیرسهلر (مِنْ اَقْطَارِهَا) انك اطرافندن (ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ) صکره کندولردن مرتدلك ومسلمانلرله جنك ایتمك ایستنلسیدی (لَاٰتَوْهَا) البته آنی ویروب اجابت ایدرلردی (وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا اِلَّا يَسِيرًا) وفتنه یه کلوب اجابت ایتمکه توقف ایتمزلردی

الا بر از مدتکه سؤال وجواب ویرلسی ایچنده ممکن اوله (وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ) دخی علی التحقیق کیم بوندن اسبق خدا ایله پیمان بغلمشلر ایدیکه یعنی بنی حارثه احد جنکنده بوزلدقلرندن صکره حضرت پیغمبرله عهد بغلمشلردیکه هرکز (لَا يُوَلُّونَ الْاَدْبَارَ) جنك محلنده ارقه ویروب قچمزلر (وَكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْئُولًا) وخدانك پیمانی صورلمشدر یعنی قیامت کوننده انسانلردن صورلیورکیم ویردیکك عهدك ایفا ایتدکمی یاخود نقض ایتدك انلر نصکره فعلنه کوره سزا ویریلور (قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ) سویله یا محمد قچمق سزه فائده ویرمز (اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ) اکر دوشکده اولمکدن یا قلیجله اولمکدن قچرسنز زیرا هر شخصه بر معین وقتده موت یا قتل واقع اولمیدر اصلا تخلف ایتمز (وَاِذًا لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَلِيلًا) واولوقت برخوردار قیلنمزسنز الا براز مدت یعنی واکر علی سبیل الفرض والتقدیر قچمق سزه بر فائده ویروب بریچ کون برخوردار اولورسز لکن بلاشبهه اول برخوردارلق براز مدتدر (قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ) سویله کیمدر شول کیمسه که خدای عز وجلك غضبندن سزی صاقلر (اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُوۤءًا) سزه بربدلك ایتمك ایسترسه (اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً) یاخود کیمدر اول کیمسه که سزه برایولك ایصال ایتمکه قادر اولور خدا جل جلاله سزه نصرت ونعمت ویرمك ایسترسه (وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا) وخلق کندولر ایچون تکریدن اوزکه برنفع ایده جك دوست بولمزلر ونه ضرری دفع ایدر بر یاردمجی بولمغه قادر اولورلر (قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ) تحقیقا کیم حق جل وعلا کروهکزدن پیغمبرك نصرتندن الیقویانلری بیلور (وَالْقَاۤئِلِينَ لِاِخْوَانِهِمْ) دخی بیلور مدینه ساکنلرندن قرنداشلرینه سویلیانلری (هَلُمَّ اِلَيْنَا) کلك کندوکزی بزه یقین ایدك (وَلَا يَاْتُونَ الْبَاْسَ اِلَّا قَلِيلًا) وجنکه کلمزلر الا براز کلمك (اَشِحَّةً عَلَيْكُمْ) او حالده که یاردمله اوزریکزه بخل ایدرلر (فَاِذَا جَاۤءَ الْخَوْفُ) پس چون دشمن قورقوسی کلور (رَاَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ) انلری کورورسن که کلوندن سکابقرلر (تَدُورُ اَعْيُنُهُمْ) کوزلری صاغه وصوله دونر (كَالَّذِي يُغْشٰى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) شول کیمسه نك کوزی دونمسی کبیکه موتك سکراتندن اوزرینه بیهوشلق اولور (فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ) پس چونکیم قورقو زائل اولوب غنیمتلر النور (سَلَقُوكُمْ بِاَلْسِنَةٍ حِدَادٍ) سزی کسکن دللرله اوروب اینجیدرلر (اَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ) غنیمت اوزره بخیل اولدقلری حالده یعنی غنائم قسمت اولدیغی محلده مجادله ومناقشه ایدرلر (اُولٰۤئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا) ولکن وه اخلاصله ایمانه کلمدیلر

فأحبط الله أعمالهم) پس حق جل وعلا عمللرین باطل قیلدی یعنی اتلرك باطل اولدقلرینی ظاهر
قیلدی (وكان ذلك على الله يسيرا) وانك اظهاری خدای ذو الجلال اوزره براسان ایش ایدی
(يحسبون الأحزاب لم يذهبوا) منافقلر جبانلكلرندن كمان ایدرلركیم جمعیت ایدن كفارك
لشكرلری كوچوب كیتمدیلر (وإن يأت الأحزاب) واكر بو لشكرلر بردخی كلور (يودوا لو أنهم) محبتله
ارزو ایدرلركه كندولر (بادون في الأعراب) صحرانشینلر اراسنده صحراده اوله لر (يسألون
عن أنبائكم) او حالده كه مدینه سمتندن هر كلاندن خبرلریكزی صورلر (ولو كانوا فيكم) واكر بو كره
اراكزده اولسیدیلر یعنی مدینه ده بیله كونجه اولوب جنك اولسیدی (ما قاتلوا إلا قليلا) جنك
ایتمزلردی الا ابرازجنك (لقد كان لكم في رسول الله أسوة حسنة) قسم اولسون كه خدانك كوندر
سزكچون بر كوزل اقتدا وار ایدی یعنی جنكده طورمق ومحنتلره صبر ایتمك كبی كوزل خصلتلرنده واركه
اتباع اولنمسی بر امر مستحسندر (لمن كان يرجو الله واليوم الآخر) شول كسنه كه خدانك
ثوابنه وصوكنی نعمتنه امید طوترلر (وذكر الله كثيرا) وخدای ذو الجلالی چوق اكدی (ولما
رأى المؤمنون الأحزاب) واول وقتكه اهل ایمان كفاردن جمعیت ایدن لشكرلری كوردیلر (قالوا
هذا ما وعدنا الله) دیدیلر بودر اول شئ كه خدا بزه وعد ایدوب بیوردی أم حسبتم أن تدخلوا
الجنة الآية (ورسوله) واول نسنه دركه پیغمبری بزه وعد ایدوب دیدی احزابك اجتماعیله ایش
اوزریكزه دشوار اولور و عاقبت نصرت سزك اوزریكزه اولور (وصدق الله ورسوله) دخی
دیدیلر خدا ورسولی وعده لرنده كرچك دیدیلر (وما زادهم إلا إيمانا وتسليما) واحزابك
كلمسی ایمان واطاعتدن اوزكه انلره برنسنه ارتورمدی (من المؤمنين رجال) اهل ایماندن كامل
الوجود كشیلر واركه (صدقوا ما عاهدوا الله عليه) یرینه كتوردیلر اول شیئ كه تكری
تعالی ایله انك اوزره عهد باغلدیلركیم حضرت رسول الله ایله جنكده ثابت اولوب دشمنلر
قتال ایتمكدن یوز چویرمیه لر (فمنهم من قضى نحبه) پس انلردن شول كیمسه واركه شهید
اولنجه دك جنك ایدوب عهدینه وفا ایتدی حضرت حمزه ومصعب بن عمیر كبی (ومنهم
من ينتظر) وانلردن شول كیمسه واركه شهادتی انتظار ایدیور حضرت عثمان وطلحه كبی
(وما بدلوا تبديلا) وعهد وپیمانلرك برازدكشترمدیلر بو ایشلری حق سبحانه
وتعالی اجرا ایتدی (ليجزي الله الصادقين بصدقهم) تا كه خدای متعال عهدلرنه
وفا ایدنلره وفالری سببیله مكافات ایده (ويعذب المنافقين إن شاء) وارباب نفاقی

معذب ایلیه تعذیب ایلرك ایسترسه كه نفاق اوزره موته دك مستمر اوله لر (أو يتوب عليهم) یا
اوزرلرینه توبه ایدوب ایتدكلری نفاقدن پشیمان اولورلرسه (إن الله كان غفورا رحيما)
تحقیقا كیم تكری تعالی توبه ایدنه مغفرت ایدوب غایتله اسركیجیدر (ورد الله الذين كفروا) دخی ایندی ذو الجلال
كافرلری انلری یعنی احزابی دوندردی (بغيظهم) اجغلرینه مقارن اولدیغی حالده (لم ينالوا خيرا)
اصلا بر ظفر وغنیمته نائل اولمدیلر (وكفى الله المؤمنين القتال) وحق جل وعلا اهل ایمانی
یل ایله وفرشته لرله كفایت ایدوب جنك ایتمكدن محفوظ قیلدی (وكان الله قويا) وحق جل وعلا
ایستدیكی نسنه نك احداثی اوزره توانا ایدی (عزيزا) هر نسنه اوزره غالب ایدی كوردیلركه اهل شركك
لشكری فرار ایتدكلری كیجه نك صباحی وقتنده حضرت جبریل سرور كائناته كلوب دیدی زرهكی
چیقارمیسن وهنوز فرشته لر سلاح چیقارمدیلر حق تعالی سكا فرمان ایدركه لشكرلرك ایله
مدد كارلغك ایدوب عهدی بوزن بنی قریظه قلعه سنه واروب كندولرین محاصره ایده سن
وبندخی انلره قصد ایتمشم پس حضرت صلی الله علیه وسلم فرمان ایتدیكیم اهل جهادك بریسی
ایكندی نمازینی قیلمسون الا كه بنی قریظه نك قلعه سی التنده لشكر اسلام فرمانه امتثال ایدوب
ایكندی نمازین انده قیلدیلر ویكرمی بر وبر روایتده یكرمی بش كون كندولرین محاصره ایتدی
شدت حصاردن ایش اوزرلرینه طار اولدی حضرت كندولره خبر صالدیكیم بنم فرمانمه
یا سعد بن معاذك حكمنه راضی اولوب قلعه دن اینرسز سعد بن معاذك حكمنه راضی اولوب
اندن ایندیلر سعد بن معاذ رضی الله عنه حكم ایتدیكه جنك ایدنلری قتل اولنه واولادلری
وعورتلری سبی اولنه بو حكم حضرت سعد بن معاذدن صادر اولیجق حضرت صلی الله علیه وسلم
تكبیر ایدوب بیوردی یا سعد یدی كوك اوستنده اولان حكم الهیه موافق بر حكم ایتدك پس التیوز
متجاوز كشی انلردن اولدردیلر ویدی یوز اوشاق وعورتی اسیر الدیلر وبو واقعه یی حق سبحانه
وتعالی كتابنده بیان ایدوب بیوردی (وأنزل الذين ظاهروهم من أهل الكتاب من صياصيهم)
دخی حق جل وعلا اهل كتابدن لشكر احزابه مدد ایدوب كندولرله ارقه لشنلری قلعه لرندن
ایندردی (وقذف في قلوبهم الرعب) وكوكللرنده قورقویی صالدی (فريقا تقتلون) انلردن
بر بلوكی اولدررسز (وتأسرون فريقا) وبر بلوكی اسیر الورسز (وأورثكم أرضهم وديارهم
وأموالهم) وسزه زمینلرینی وقلعه لرینی ومالكرینی میراث ویردی (وأرضا لم تطؤها) وبر زمینی
دخی سزه ویردیكه ایاقلریكز انی باصمدی فارس وروم كبی (وكان الله على كل شيء قديرا) وحق جل

وعلا هرسنه اوزره توانا ایکن پس انك کبی اشیایی میسر ایتمکه قادر در ارباب سیر بونك
اوزره اتفاقلری واقع اولدیکه هجرتك طقوزنجی سنه سنده حضرت صلی الله علیه وسلم
ازواج طاهراتندن عزلت ایدوب انده ایجدیکه برآی مقداری انلره یقلشمیه اول سببدنکه
کندوسندن زینتلو طونلر ایستدیلر یکرمی طقوزکون مرور ایتدکدنصکره که انکله مدت
تمام اولدی حق جل وعلا آیت تخییری منزل ایدوب بیوردی (یا ایها النبی) ای خدادن خبر کتورن
وجود شریف (قل لازواجک) قادینلرکه سویله (ان کنتن تردن الحیوة الدنیا وزینتها) اکر
سز بقین اولان طاغلغی وانك ارایشنی ایسترسه کز (فتعالین امتعکن) کلك مطلقه ویرلدیکی
متعه یی سزه ویره یم (واسرحکن سراحا جمیلا) وسزی برضرر سز صالی ویرمك صالیویره یم
(وان کنتن تردن الله ورسوله والدار الاخرة) واکر خدانك ثوابنی ورسولنك رضاسنی
وصونکی سرایك نعیمنی ایسترسه کز (فان الله اعد للمحسنات منکن اجرا عظیما) بی شبهه کیم
خدای ذوالجلال سزدن ایولك ایدنلره اولو اجرت اماده قیلدیکه آنك یاننده دنیانك
مزخرفاتی برابر حقیر در کتوردیلر که چون بو آیت نازل اولدی حضرت صلی الله علیه وسلم
ازواج طاهراتندن ابتدا حضرت عایشه صدیقه یی مخیر ایتدی حضرت عایشه رضی الله عنها
دیدی خدای ورسولنی اختیار ایتدم درعقب حضرتك سائر قادینلری اکا تبعیت ایتدیلر حق سبحانه
وتعالی فعللرین کندولره شکر ایدی (یا نساء النبی) ای پیغمبرك قادینلری (من یأت منکن
بفاحشة مبینة) سزلردن هرکیم برقبیح اشکارا ولمش کناه ایشلیوب کتورر (یضاعف لها العذاب
ضعفین) اول کناهی کوره نك اشکنجه سنه نسبت اکا اشکنجه ایکی قات مضاعف اولور زیرا
انلردن صادر اولان کناهك قبحی اوزکه دن زیاده در (وکان ذلك علی الله یسیرا) واول تعذیب
ایتمك تکری تعالی اوزره بر اسان ایش ایدی (ومن یقنت منکن لله ورسوله) وهرکیم سزلردن
خدانك ورسولنك رضاسن تحصیل ایتمك ایچون عبادت اوزره مداومت ایدر (وتعمل صالحا) وبر کوزل
ایش ایشلر (نؤتها اجرها مرتین) ثوابنی اکا ایکی قات ویرورز (واعتدنا لها رزقا کریما) واکا
برکوزل روزی اماده قیلدق (یا نساء النبی) ای پیغمبرك قادینلری (لستن کاحد من النساء)
قادینلرك کروهندن برکروه کبی دکلسز (ان اتقیتن) اکر خدادن قورقوب اطاعت ایدرسه کز
(فلا تخضعن بالقول) پس برکیمسه ایله سویلشدیککزده سوز ایله ملامت وتذلل ایتمیه
(فیطمع الذی فی قلبه مرض) که کوکلنده نفاق خسته لکی اولان کیمسه سزه طمع ایده

(وقلن قولا معروفا) وکماندن دور بر پسندیده سوز سویلك (وقرن فی بیوتکن) واولریکزده دائم
ایدوب اوتورك (ولا تبرجن) ویوروکزده صالنمك (تبرج الجاهلیة الاولی) یالك جاهلیه
قادینلرینك صالنمسی کبی بر صالنمق اصحاب اقوال اوزره جاهلیت اولادن مراد حضرت ابراهیمك
عصرینده اولان جاهلیه درکه اول عصرده قادینلر بجولی کوملك کیوب یولده کشت وکذار ایدوب
کشیلره کندونفسنی عرض ایدرردی وجاهلیت اخری حضرت عیسی ایله حضرت محمد اراسیده در
(واقمن الصلوة) وای پیغمبرك قادینلری نمازی قیلك (واتین الزکوة) وواجب اولان مال زکوتی
ویرك (واطعن الله ورسوله) وخدایه ورسولنه فرمانبرلك ایلك اول شیده که سزه
ایشلمسین فرمان ایتدی واول سنه ده که آنك ایشلمسندن سزی منع ایتدی (انما یرید الله
لیذهب عنکم الرجس) بوندن غیری بر سنه یوقدرکیم حق جل وعلا ایسترکه ناسزا کناهی
سزدن کیدره (اهل البیت) ای خاندان نبوته مخصوص اولان کیمسه لر (ویطهرکم تطهیرا)
وسزی معاصینك چرکندن ایو پاك ایتمك ایستر (واذکرن ما یتلی فی بیوتکن) دخی یاده کتورك
شول شیئی که اولریکزده اوقونور (من آیات الله والحکمة) خدانك آیاتندن وپیغمبرك
سوزکدنکه محض حکمتدر (ان الله کان لطیفا خبیرا) تحقیقا کیم حق تعالی همیشه دقائق
اموری بیلوب حقائق اشیایه دانا ایکدی بن باینده سزه نفع ایدن شیئی بیلوب تدبیر ایدر
وبو سببدن سزی مخیر ایدوب وعظ ایتدی مرویدرکیم چون بو آیتلر ازواج طاهراتك
حقنده نازل اولدی اهل ایماندن اولان قادینلر دیدیلر بزم حقمزده اصلا برشی نازل اولمدی
حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (ان المسلمین والمسلمات) تحقیقا کیم خدانك حکمنه منقاد اولان کشیلر
ومنقاد اولان قادینلر (والمؤمنین والمؤمنات) ورجال ونسادن ایمانه کلانلر (والقانتین والقانتات)
وبو ایکی قسمدن طاعات اوزره مداومت ایدنلر (والصادقین والصادقات) وذکور واناثدن
قول وعملده صدق ایدنلر (والصابرین والصابرات) وکشیلردن وقادینلردن طاعات
اوزره ومعاصیدن صبر ایدنلر (والخاشعین والخاشعات) وایکی صنفدن رضاء الله
ایچون کوکللرنده وجوارحلرنده تواضع ایدنلر (والمتصدقین والمتصدقات) وایکی کروهدن
مالارنده واجب اولان صدقه ویرنلر (والصائمین والصائمات) وایکی بلوکدن فرض
اولان اوروجی طوتنلر (والحافظین فروجهم والحافظات) وایکی فریقدن حرامدن فرجلرین صاقلیانلر
(والذاکرین الله کثیرا والذاکرات) وایکی کروهدن کوکللریله ودللریله خدایی چوق انکانلر (اعد الله لهم مغفرة

ایزد متعال انلر ایچون براولو مغفرت اماده قیلمشدرکه صغائر اولان کناهلری محو اولور (واجرا عظیما)
وطاعتلری اوزره براولو اجرت دخی کتوردیلرکه حضرت صلی الله علیه وسلم زینب بنت جحش
زید بن حارثه یه اولندرمك ایستدی زینب بوکا راضی اولمیوب دیدی هیچ اولسون نمیکه پیغمبرك
عمه سی قزی برازاد اولمش کیمسیه آلسون قرنداشی عبدالله دخی بوسوز اوزره اکا موافقت ایتدی حق جل
وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وما کان لمؤمن ولا مؤمنة) وبرمؤمن کشیه وبرایمانه کلمش
خاتونه صحیح وجائز دکلدر (اذا قضی الله ورسوله امرا) قچن خدا وپیغمبری برایش حکم ایدر
(ان یکون لهم الخیرة من امرهم) کندولره ایشلرندن خیار اوله بلکه اوزلرینه واجبدرکه خدانك
ورسولینك اختیارینه تابع اوله لر (ومن یعص الله ورسوله) وهرکیم خدایه ورسوله مخالفت
ایدوب فرمانلرین قبول ایتمز (فقد ضل ضلالا بعیدا) بی شبهه کیم اول کیمسه براشکار ازغونلق
آزدی بو آیتك نزولندن صکره زینب وبرادری زید ایچون عقد نکاح اولنمسنه رضا ویردیلر حضرت
صلی الله علیه وسلم ارالرنده عقد نکاح حاصل اولدقدن بعده حق سبحانه وتعالی کندویه اعلام ایتدیکه
زینب خاتون ازواج طاهراتك زمره سنه داخل اوله جقدر پس زید ایله زینب ارالرنده خشونت
عیش واقع اولوب زید فیکرة آنك طلاقنه عزیمت ایتدی حضرت صلی الله علیه وسلم اکا مانع
اولوردی نته که حق تعالی بیوردی (واذ تقول للذی انعم الله علیه) دخی یاده کتور اول وقتکه
سویلر ایدك شول کیمسنه که حق جل وعلا آنك اوزرینه اسلامك توفیقیله وسنك خدمتکله
امتنان ایلدی (وانعمت علیه) وسن تربیت وازادلکله اوزرینه انعام ایتدك (امسك علیك
زوجك) کندو قاریکی اوزریکه طوت وانکمه (واتق الله) وآنك خصوصنده خدادن خوف
ایدوب اضرار ایتمك ایچون آنی بوش ایتمه (وتخفی فی نفسك ما الله مبدیه) وحال بوکه سن کندو
طبیعتکده صاقلرسن اول شیئی که حق جل وعلا آنی اشکار ایلیجیدر واول زینبك نکاحیدر
زید کندویی بوش ایدکدن صکره (وتخشی الناس) وملامت جهتندن خلقدن قورقرسن (والله احق
ان تخشیه) وایزد جل جلاله سزاواردرکه کندوسندن خوف ایدسن (فلما قضی زید منها
وطرا) پس اول وقتکه زید زینب خاتوندن طلاق آرزوسنی بتروب عده سی منقضی اولدی
(زوجناکها) آنی سکا اولندردك (لکی لا یکون علی المؤمنین حرج) تاکه مؤمنلر اوزره برکناه وضیق
(فی ازواج ادعیائهم) اوغولجیغ قلدقلری کسنه لرك قاریلرك تزوج ایتمکلرنده (اذا قضوا منهن وطرا)
قچن دعیا انلردن آرزو اولوب تطلیق ایدلر (وکان امر الله مفعولا) وخدانك ایستدوکی شئ

البته اولمیدر (ما کان علی النبی من حرج) پیغمبر اوزره هیچ برکناه مترتب اولمازدی (فیما فرض الله له)
اول نسنه نك خصوصنده که حق جل وعلا کندویه قسمت ایدوب تقدیر ایتدی (سنة الله) حق جل
وعلا آنی بر درست طریق قیلدی (فی الذین خلوا من قبل) سندن اسبق کچمش اولان پیغمبرلرك
شاننده (وکان امر الله قدرا مقدورا) وتکرینك ایشی برقضا اولنمش قضا
وبرقطع اولنمش حکم ایدی (الذین یبلغون رسالات الله) کچمش اولان پیغمبرلر شول کیمسه لردرکه
پیغاملرین امتلرینه یتشدررلر (ویخشونه) واندن قورقرلر (ولا یخشون احدا الا الله)
دخی خدادن اوزکه برکیمسه دن خوف ایتمزلر (وکفی بالله حسیبا) وایزد ذوالجلال کفایت
ایتمك جهتندن بسدر پس اندن اوزکه برکیمسه ملاحظه اولنمامق کرکدر مرویدرکیم
حضرت زینبك واقعه سی اولدقدن صکره یهودینا ولانلر لسان طعنی اوزادوب دیدیلر بوکشی
خلقی اندن نهی ایدوب سویلر اوغللریکزك قاریلری اوزریکزه حرامدر لر بوجهله الملری
جائز دکلدر وکندوسی اوغلنك قاریسن الدی حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی
(ما کان محمد ابا احد من رجالکم) محمد المصطفی حقیقتا اوزره کشیلریکزدن برکیمسه نك پدری
دکل ایدی تاکه کندوسیله اول کیمسه نك ارالرنده احکام ابوت وبنوت ثابت اولوب قاریسن
المق اوزرینه حرام اوله وبو عموم حضرتك اولادی قاسم وطاهر وابراهیمله منتقض اولماز
زیرا انلر رجولیتك حدینه ایرشمدیلر وآیتکا ناطقدرکه محمد المصطفی امتك کشیلرندن برکیمسه نك
پدری دکلدر (ولکن رسول الله) ولیکن محمد المجتبی خدانك کوندرلمشیدر شریعت واحکامله (وخاتم
النبیین) وپیغمبرلرك مهریدر یعنی پیغمبرلرین آخریدرکه کندوسیله کلمکلر ختم اولوب کندودن
صکره برپیغمبر دخی کلمز (وکان الله بکل شیء علیما) وحق جل وعلا هر نسنه یه همیشه دانا ایدی
پس خاتم النبیین اوله جق کسنه یی بخشی بیلور (یا ایها الذین امنوا اذکروا الله ذکرا کثیرا)
ای ایمانه کلمش کسنه لر تکری جوق انکمك کرك یعنی اغلبا وقاتده آنی ذکر ایدك (وسبحوه بکرة و
اصیلا) وصباح وقتنده واخشام محلنده آنك ذاتنی شوائب نقصدن منزه ایدك (هو الذی
یصلی علیکم وملائکته) کندودرشول پروردکارکه اوزریکزه رحمتنی ایندرر وفرشته لری
سزه مغفرتی طلب ایتمکله رحمتی اوزریکزه مشتمل قیلارلر (لیخرجکم من الظلمات الی النور)
تاکه کفر ومعصیتك قرانقلرندن ایمانك ایشغنه سزی چیقارتدره (وکان بالمؤمنین رحیما)
وحق جل وعلا همیشه اهل ایمانه اسرکیجیدرکه کندوسی رحمتنی اوزرلرینه ایندرر وملائکه سی

انلره استغفار ایتمکه امر ایدر (تحیتهم) تکری تعالیدن اهل ایمانه اولنان تحیت (یوم یلقونه
اولکونده که کندوبی کوررلر (سلام) جمله آفاتدن سلامتله مشعر اولان لفظ سلامله‌در
(واعد لهم اجرا کریما) بو انلر ایچون براولو اجرت آماده قیلدی واول بهشت بریندر (یا ایها النبی) ای خدادن
خبر کتورن خوش ذات (انا ارسلناك) تحقیقا که بز سنی کوندردك (شاهدا) مبعوث اولدیغك
کسنه‌لرك احوالی اوزره کواه اولدیغکی تقدیر ایتدوکمز حالده (ومبشرا) ورحمتله مژده ویریجی
(ونذیرا) و عقوبتدن قورقدیریجی (وداعیا الی الله باذنه) وخلقی تکری‌نك عبادتنه تیسیریله
دعوت ایدیجی (وسراجا منیرا) و بر ایشقلی چراغ که انکله جهالت ظلماتی محو اولنور وانوار بصائر
آندن بهره یاب اولور (وبشر المؤمنین بان لهم من الله فضلا کبیرا) دخی یا محمد اهل ایمانه
مژده ویر کیم کندولر ایچون ایزد ذو الجلالدن بر بیوك انعام وار (ولا تطع الکافرین والمنافقین
وایمانسزلره ومنافقلره فرمانبر اولمه یعنی سنده موجود اولان انلره عدم اطاعتك اوزره
ثابت اول (ودع اذاهم) دخی سکا ایتدکلری رنجك مکافاتندن وازکچ (وتوکل علی الله) وخدا
عزوجل اوزره اعتماد ایت که اول آنلره سزالرینی ایصال ایدر (وکفی بالله وکیلا) واعتماد اولنمق
جهتندن تکری تعالی بسدر (یا ایها الذین آمنوا) ای ایمانه کلان کسنه‌لر (اذا نکحتم المؤمنات
قچن ایمانه کلان خاتونلری اولنورسز (ثم طلقتموهن من قبل ان تمسوهن) صکره انلره دکمدن
کندولرین بوش ایدرسز یعنی قچن قاریلری نکاح ایدوب اراکزده کندولرله خلوت صحیحه واقع
اولمدن انلری بوش ایدرسز (فما لکم علیهن من عدة) سزه اوزرلرینه هیچ برعده یوقدر (تعتدونها
کسزانك عددینی استیفا ایدرسز (فمتعوهن) پس علی طریق الوجوب انلری بر شیئله برخوردار
ایدك اکر کندولره مهر تسمیه ایتمدکز (وسرحوهن سراحا جمیلا) وانلری بر مستحسن صالی ویرمك
صالیویرك که انلره ضرر ایصال ایتمدن اول کندولرین خانه‌لریکزدن چیقریکده سز (یا ایها النبی
ای خدادن خبر کتورن ذات پاك (انا احللنا لك ازواجك) تحقیقا که بز سکا قاریلرکی حلال قیلدق
(اللاتی آتیت اجورهن) شول قاریلرکه سن کندولره مهرلرین ویردك (وما ملکت یمینك) دخی
سکا حلال قیلدق شول قاریلرکه صاغ الك انلره مالك اولدی (مما افاء الله علیك) تکری تعالی
اوزریکه دوندردوکی شیدن یعنی غنائمدن حوزه تصرفکه داخل اولان صفیه وریحانه کبی
قاریلری سکا حلال قیلدی (وبنات عمك) وعمیکك قیزلرین دخی (وبنات عماتك) وعمه‌لرکك
قیزلرین دخی (وبنات خالك وبنات خالاتك) ودایی‌لرکك قیزلرین وداییه‌لرکك قیزلرینی دخی

اللاتی هاجرن معك) شول قاریلرکه سنکله هجرت ایتمشلردر بیلنمك کرکدر که احلالك قید اولنمسی
مهر مؤجل و معجل ایله و مملوکه‌نك قید اولنمسی حضرتك سبی ایله وخصملرینك قید اولنملری
بیلنسنجه هجرت ایتمکله بیان افضلیت ایچوندر و محتملدر که صونکیلرك هجرتله قید اولنملری حضرتك
حقنده خاص اولمش اوله و بو احتمالی حضرتك عمیسی قیزی ام هانی‌نك سوزی تأیید
ایدر که دیدی حضرت صلی الله علیه وسلم بنی اولنمك ایستدی بن آکا عذر کتوردم که بن کوچك
اوشاقلر آناسی‌یم حضرت عذرمی قبول ایتدی بعده حق جل وعلا بو آیتی منزل قیلدی اندن
صکره اوزرینه حلال اولمزاولدم زیرا بن کندوسیله هجرت ایتمامشدم (وامرأة مؤمنة) دخی
ایمانه کلمش بر خاتونی سکا حلال ایتدك (ان وهبت نفسها للنبی) کندو جانینی پیغمبره مهرسز
باغشلدیسه (ان اراد النبی ان یستنکحها) اکر پیغمبر ایستدیکیم آنی مهرسز قبول ایده (خالصة
لك) سکا هبه اولندی بر هبه خالصه (من دون المؤمنین) اهل ایماندن غیری یعنی
محمد المصطفانك خصائصندندر هبه مجرده ایله مهرسز نکاح ایتمك غیری کسنه‌ده دکل
(قد علمنا ما فرضنا علیهم فی ازواجهم) تحقیقا بز بیلدك اول نسنه‌یی که امت اوزره قاریلری
خصوصنده فرض قیلدق وجوب مهردن وشرائط عقددن وغیرلرندن (وما ملکت
ایمانهم) دخی ملك یمینله متصرف اولدقلری جاریه‌لرك خصوصنده اوزرلرینه ایتدوکمز
توسعه‌یی بیلدك که بر معین عدد تعیین ایتمدك وسکا هبه مجرده ایله قاریلرك نکاحك
حلال قیلدق (لکیلا یکون علیك حرج) تاکه اوزریکه بر طارلق اولمیه (وکان الله غفورا
وایزد ذو الجلال همیشه مغفرت ایلیجیدر اول شیئه که اندن احتراز ایتمك دشواردر (رحیما
قوللرینه عنایتله مرحمت ایلیجیدر که حرج کانا اولنه جق یرده اوزرلرینه توسعه ایتدی (
ترجی من تشاء منهن) کندو قاریلرکدن ایستدوککی سندن دور قیلارسن (وتؤوی
الیك من تشاء) وانلردن ایستدوککی سنك طرفکه جکوب یریورسن (ومن ابتغیت
ممن عزلت) دخی طلاق رجعیله تطلیق ایتدوکك خاتونلردن طلب ایتدوککی بانکه
الورسن (فلا جناح علیك) پس اندن اوزریکه برکناه یوقدر (ذلك) بو ایشی سنك
خواهشکه تفویض ایتمك (ادنی ان تقر اعینهن) کوزلری روشن اولمغه یقینرکدر (ولا
یحزن) و یقینرکدر غمناك اولمیه‌لر (ویرضین بما آتیتهن کلهن) دخی انلره ویردوکك نسنه
ایله قمولری خشنود اوله‌لر یعنی قچن بیلورلرکه بو افعالی سن خدانك فرمانیله ایدرسن

ملولنا ولمزلر وفرمانکه مطیع ومنقاد اولورلر (والله یعلم ما فی قلوبکم) وایزد جل جلاله
کوکللرکزده اولان نسنه‌ئی بیلور پس قلوبکزده اولان شیئك تحسیننه سعی ایدك (وکان الله
علیما حلیما) وتکری تعالی سینه‌لرده اولان اموره دانا ایکن حلمی غایته یتشمش که مجرملرك
عقوبتنی تعجیل ایتمز (لا یحل لك النساء من بعد) قاریلر سکا حلال اولمزلر عقد نکاحکده
اولان طقوز قاریدن صکره (ولا ان تبدل بهن من ازواج) ونه سکا حلال اولور که بونلرك
یرینه اصلا قاریلر دکشتره سن که برینی تطلیق ایدوب برینه اوزکه سن آله سن (ولو
اعجبك حسنهن) واکر کوزللکلری سکا خوش کلدی (الا ما ملکت یمینك) مکر صاغ الك
مالك اولدیغی نسنه‌لر یعنی بو طقوز قاریدن صکره سکا قاریلر بر وجهله حلال
اولمازلر الا ملکیت طریقیله تحت تصرفنده اولان قاریلر که انلر سکا مباحدرلر
(وکان الله علی کل شیء رقیبا) وحق جل وعلا هر نسنه اوزره نکهبان ایدی پس ایشکزده تحفظ
ایدوب سزه حلال قیلنان نسنه‌دن اوزکه برشیئه تطاول ایتمك کتوردیلر کیم حضرت
عمر رضی الله عنه سرور کائناته دیدی یا رسول الله اوزریکه صالح وطالح کیرور
امهات المؤمنینه حجاب طوتمسنه فرمان ایتسیدك یخشی اولوردی درعقب حق جل وعلا
بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (یا ایها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم الی طعام)
ای ایمانه کلانلر پیغمبرك اولرینه بر وقتده کیرمك مکر اول وقتکه ییجك ییمسنه دعوت اولنوب
دخوله سزه اذن ویریلور (غیر ناظرین اناه) وحالده ییجك وقتك انتظار ایتمیه سز بو خطاب
برجماعته ایدیکیم دائما بو ایدیکه حضرتك ییجکی وقتنی انتظار ایدوب مجلسه کلیجك کلوب
اوتورورلردی حق تعالی بو آیتده انلری بو فعلدن نهی ایتدی (ولکن اذا دعیتم فادخلوا)
ولکن دعوت اولندیغکزده کیرك (فاذا طعمتم فانتشروا) پس ایچنکیم طعامی ییرسز پراکنده
اولك (ولا مستأنسین لحدیث) دخی انده مکث ایتمك وحالده که بریکز بریکزك سوزیله آرام
ایتمش وله (ان ذلکم) تحقیقا که اول آرام ایدوب طورمغکز (کان یؤذی النبی) حضرت پیغمبری
اینجدردی زیرا اوزرینه واهلی اوزره منزلی طار اولوب مالایعنی ایشه مشغول اولمق اقتضا
ایدردی (فیستحیی منکم) پس سزدن اوتنوردیکه سزه سویلیه چیقك کیدك (والله لا یستحیی
من الحق) وایزد متعال طوغری سوزی سویلکدن اوتنمز (واذا سألتموهن متاعا) دخی چون
انلردن برنفع ایده جك نسنه طلب ایدرسز (فاسألوهن من وراء حجاب) پرده اردندن

اول متاعی انلردن ایستك (ذلکم) اول پرده‌دن ایستمك (اطهر لقلوبکم وقلوبهن) کوکللرکزه
وکوکللرینه پاکیزه‌تردر خواطر شیطانیه‌دن (وما کان لکم ان تؤذوا رسول الله) دخی سزه
صحیح وجائز دکلدر که خدانك رسولنی رنجیده ایده سز یعنی بر ایش ایشلمك که آنك سببیله
خاطر شریفنه برکدر حاصل اولور کتوردیلر که سادات قریشدن برکیمسه دیدیکه پیغمبر متوفی اولورسه
بن حضرت عایشه‌ئی نکاحله الورم حق جل وعلا بو کلامی منزل قیلدی (ولا ان تنکحوا ازواجه
من بعده ابدا) دخی سزه صحیح وجائز دکلدر که حضرتك قاریلرین موتندن صکره یا مفارقتندن
صکره هرکز اوله سز (ان ذلکم کان عند الله عظیما) تحقیقا که حضرتی ایذا ایتمك وقاریلرین
نکاحله الموق خدای ذو الجلال قتنده بر اولو کناه ایدی (ان تبدوا شیئا) اکر بر نسنه‌ئی اشکارا ایدرسز
یعنی اکر امهات مؤمنینك نکاحی دل ایله سویلرسز (او تخفوه) یا انی کوکللرکزده کیزلی قیلارسز
(فان الله کان بکل شیء علیما) بی شبهه کیم حق جل وعلا هر نسنه‌یه دانا ایدی پس مخفی قیلدیغکز
اشیایی یخشی بیلور مرویدر که حجاب آیتی نازل اولدقدنصکره ازواج طاهراتك پدرلری واوغوللری
وذی رحم اولان اقاربلری دیدیلر یا رسول الله بز دخی انلرله پس پرده‌دن سویلشه‌لم بو آیت نازل
اولدی (لا جناح علیهن فی آبائهن ولا ابنائهن ولا اخوانهن ولا ابناء اخوانهن ولا ابناء اخواتهن
ولا نسائهن ولا ما ملکت ایمانهن) خاتونلر اوزره بر کناه مترتب اولماز بو مذکور اولان کسنه‌لره
کورندکلرنده (واتقین الله) وای خاتونلر خدادن خوف ایدك مامور اولدیغکز شیئی یرینه کتورك
(ان الله کان علی کل شیء شهیدا) تحقیقا که حق سبحانه وتعالی هر نسنه اوزره کواه ایدی بر کیزلی
شی اوزرینه مخفی اولماز (ان الله وملائکته یصلون علی النبی) تحقیقا کیم خدای عز وجل وفرشته‌لری
پیغمبرك شرفنی اظهار ایتمکیچون وشاننی تعظیم ایتمکیچون اعتنا ایدرلر (یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه)
ای ایمانه کلانلر سز دخی انکا زیاده ایدوب سویلیك اللهم صل علی محمد (وسلموا تسلیما) دخی سویلیك
السلام علیك ایها النبی بو آیت دلالت ایدر که حضرت اوزره صلوات کتورمك فی الجمله واجبدر
بو معنا ایله که هر ذکر اولندیغجه اوزرینه صلوات ویرمك واجب دکلدر دخی بر کز کتورمك کافی
دکلدر لکن مؤید ومقبول بودر که هر ذکر اولندیغی محلده اوزرینه صلوات کتورمك واجبدر
(ان الذین یؤذون الله ورسوله) تحقیقا شول کیمسه‌لر که خدایی ورسولنی ایذا ایدرلر یعنی
بر ایشه مرتکب اولورلر که خدا ورسولی انی سومز (لعنهم الله فی الدنیا والآخرة) تکری تعالی انلری
ایکی جهانده رحمتندن دور قیلدی (واعد لهم عذابا مهینا) وانلر ایچون بر خوار ایدیجی اشکنجه

امادہ قیلدی (وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دخی شول کیمسه لرکه مؤمن ولان کشیلکی
واهل ایمان اولان قاریلرنی اینجیدرلر (بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا) قیلمدقلری شیئله یعنی بر ایش ایشلمدیکی
آنک سببیله اینجیمکه مستحق اوله لر (فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا) بی شبهه کیم ایذا ایدنلر
بربیوك یلان و بر اشکارا کناه کوتورمش اولدیلر (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای خدادن خبر کتورت
وجود شریف (قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ) قاریلریکه و قزلریکه و اهل
ایمانک قاریلرینه سویله (يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ) کوده لری اوزره چارشفلرندن یقلشتسونلر
یعنی بر مقنعه پیچوب چیقدقلرنده یوزلرین و ابدانلرین چارشفلر یله اورتسونلر (ذَٰلِكَ) اول اورتنوب
کیمك (أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ) خلایقلر و بغایادن تمیز اولنملرینه یقینرکدر (فَلَا يُؤْذَيْنَ) پس
اهل فسقك تعرضی سببیله رنجیده قیلنمازلر (وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) و ایزد ذو الالطاف
کچمش کناهلرین غایتله یارلغیوب کندولرین انواع لطفله اسرکیجیدر (لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ)
قسم اولسونکه اهل نفاق نفاقلرندن واز کچمزلرسه (وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) دخی شول
کیمسه لرکه کوکللرنده ضعف ایمان و فسق وار فسقلرندن منتهی اولمزلرسه (وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ)
دخی مدینه شهرنده اسلامك لشکرلرندن یمان خبرلر پیدا ایدنلر اندن فراغت ایتمزلرسه (لَنُغْرِيَنَّكَ
بِهِمْ) البته قتاللرینه و وطنلرندن سورلملرینه سکا امر ایدرز (ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا)
اندنصکره مدینه ده سکا قونشی اولمازلر (إِلَّا قَلِيلًا) مکر براز مدت (مَلْعُونِينَ) رحمتدن دور
اولدقلری حالده (أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا) قنقی یرده که بولنورلرسه الینورلر (وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا) و بر شدتلو
اولدرمك اولدرنورلر (سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ) کچمش امتلرده بوندن اسبق تکری
تعالینك طریقیدر که پیغمبرلره نفاق ایدنلر بولندقلری یرده قتل اولنورلر (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ
تَبْدِيلًا) و خدانك طریقنه هرکز بر دکشترمك بوله مزسن (يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ) خلق
تعنت و امتحان یوزندن قیامتك وقتنی سندن صوررلر (قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ) سویله
قیامت وقتنك بیلکیسی خدا قتنده محصوردر اکا نه ملك مقرب و نه نبی مرسل مطلع اولور
(وَمَا يُدْرِيكَ) دخی قنقی شیء ساعتك وقتنی سکا بیلدردی یعنی مطلقا سن آنی بیلمزسن
(لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا) شاید قیامت بر یقین شیء اوله (إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ) تحقیقا کیم
تکری تعالی کفاری رحمتندن دور قیلدی (وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا) و انلره بر علولی آتش آماده قیلدی
(خَالِدِينَ فِيهَا) ایچنده اقامتی علی الدوام تقدیر ایتمشلر (أَبَدًا) همیشه (لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا)

بر دوست بولمزلرکه کندولرین دوزخدن چیقاره (وَلَا نَصِيرًا) و نه بر یاردمجی که عذابی
کندولردن دفع ایلیه (يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ) مذکور قیل اولکونیکه یوزلری جهنمده
دونمش قیلنور (يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ) دیرلر ای کاشکی خدانك فرمانته منقاد اولسیدق
(وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا) دخی پیغمبرك فرمانته اطاعت ایتسیدك تا که بو عذابله مبتلا اولمزدق (وَقَالُوا
رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا) دخی کفارك اصاغریسی دیدیلر ای پروردکارمز علی التحقیق بز اغالریمزه
و بیوکلریمزه اطاعت ایتدك (فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا) پس طوغری یوله کیتمکدن بزی آزدردیلر
(رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ) ای خداوندمز انلره اشکنجه دن ایکی قات ویر (وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا)
و آنلره لعنت ایت بر بیوك لعنت (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمانه کلان کیمسه لر (لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ)
حضرت موسی نبی اینجیدنلر کبی اولمك (فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا) اندنصکره تکری تعالی دیدکلری سوزدن انی
منزه قیلدی چونکه قارون زنا فعلیله کندو سن تهمت ایلدی نته که بیانی کچدی (وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا)
و حضرت موسی خدا قتنده جاه و قبول صاحبیدی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ) ای اهل ایمان اولانلر
تکری تعالیدن خوف ایدك نامشروع اشیای ارتکاب ایتمکوزده (وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا)
و بر طوغری محکم سوز سویلکز اهل ایمان حقنده یعنی بر سوزك که صحتی سزده محقق اولمامش اوله
آنی سویلکز (يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ) سزکچون ایشلرکزی بخشی قیلار (وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ) دخی سزکچون
کناهلرکزی یارلغار (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و هرکیم خدایه و رسولنه امر و نواهیده اطاعت
ایدر (فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا) بی شبهه کیم اول کسنه ایکی جهانك خیراتنه نائل اولوب اولو
قورتلمق قورتولدی (إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ) تحقیقا کیم بز حدود
شرعیه یی کوکلره و یره و طاغلره اوزره عرض ایتدك (فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا) پس آنلر بو عظم هیکل ایله
آنی کوتورمکدن ممتنع اولدیلر (وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا) و اندن قورقدیلر (وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ) و آدم
اوغلی بوز بونلقله آنی کوتوردی (إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا) تحقیقا که انسان ستمکار ایدیکه اکا ایفا
ایتمدی و آنك حقوقنی کوزتمدی (جَهُولًا) امانتك عاقبتنی هیچ بیلمز ایدی حاصل کلام بو که امانتك
شانی او دکلو عظیمدرکه بو مزبور اولان اجرام عظامك شعور وادراکی اولوب اوزرلرینه آنك
کوتورمسی عرض اولنسیدی البته آنی قبول ایتمزلردی و انسان بو ضعفله آنی کوتوردی پس لاجرم
آنك حقوقنی یرینه کتورن انسان کامل شرفدارینه نائل اولور (لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْمُنَافِقَاتِ) حمله تعلیلدر نتیجه سی اولدیغی جهتدن یعنی نوع انسان امانتی قبول ایدوب

کوتوردی تاکه اول کوتورمکك نتیجه سی بو اوله که تکری تعالی و تقدس منافق اولان کشیلری ومنافق اولان قاریلری معذب ایده (والمشرکین والمشرکات) ومشرك اولان کشیلری ومشرك اولان قاریلری دخی (ویتوب الله علی المؤمنین والمؤمنات) وتاکه خدا عز وجل مؤمن اولان کشیلر اوزره ومؤمن اولان قاریلر اوزره توبه ایده (وکان الله غفورا رحیما) وحق جل وعلا بویکی جلیل القدر نعتله منعوت ایدیکه انلرك قصورین عفو ایدوب طاعات اوزره کندولرین مثاب قیلدی

سورة سبأ مکیة وهی اربع وخمسون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الحمد لله) هر مدح وثنا او خدایه مخصوصدر (الذی له ما فی السموات وما فی الارض) شول خداکه کوکلرده و یرده اولان اشیا کندویه مخلوق ومملوکدر پس ذاتنده اولان کمال قدرتدن اوتری واید وکی احسان سببیله دنیاده هر حمد یالکز کندویه مخصوص اولدی (وله الحمد فی الآخرة) واوبر جهانده حمد کندویه در زیرا اخرتده اولان نعم کمال قدرتندن پیدا اولمشدر (وهو الحکیم الخبیر) وکندو درایکی جهانك امورین احکام ایدن اشیانك بواطننه دانا اولان (یعلم ما یلج فی الارض) زمین ایچنده نفوذ ایدن یغمورك صویی کبی نسنه یی بیلور (وما یخرج منها) واندن چیقان نباتات کبی شیئ دخی (وما ینزل من السماء) وکوکدن ایتان ملائکه وکتب ومقادیر کبی اشیایی دخی (وما یعرج فیها) واکا ایچنده چیقان ملائکه واعمال صالحه کبی نسنه لری دخی (وهو الرحیم الغفور) وکندو درشکرنده تقصیر ایدنلری اسرکیوب کناهلرین مغفرت ایدن (وقال الذین کفروا) وبی دین اولانلر انکار طریقیله دیدیلر (لا تأتینا الساعة) قیامت بزه کلمز (قل بلی وربی لتأتینکم عالم الغیب) سویله بلی کیزلی اشیایی بیلن پروردکارمه قسم که البته قیامت سزه کلور (لا یعزب عنه مثقال ذرة) بنم پروردکارمك علمندن بر کوچك قریجه وزنی قدر شیئ غائب اولماز (فی السموات) کوکلرده (ولا فی الارض) ونه یرده (ولا اصغر من ذلك ولا اکبر) ونه بر مثقال ذره دن کوچك ونه اندن بیوك بر نسنه (الا فی کتاب مبین) الا که بر روشن کتابده مثبتدر یعنی جمیع اشیا لوح محفوظده مثبتدر (لیجزی الذین آمنوا وعملوا الصالحات) تاکه ایمانه کلوب کوزل عملر اشلیانلره مکافات ایده (اولئك لهم مغفرة) اولکروه کندولر ایچون کناهلرك غفرانی وار (ورزق کریم) وتعبسز براولور روزی دخی (والذین سعوا فی آیاتنا) دخی شول کیمسه لرکه آیاتمزك حقنده ابطال وخلقی انلردن تنفیر ایتمکه چالشدیلر (معاجزین) زعم فاسدلریله ایلرو کیتمشلر تاکه عذابمزدن

خلاص اوله لر (اولئك لهم عذاب من رجز الیم) اولکروه کندولره شدتلو عذابدن بر دردناك اشکنجه اولور (ویری الذین اوتوا العلم) دخی اهل کتابدن دانشی و یریلن کیمسه لر بیاورلرکه (الذی انزل الیك من ربك هو الحق) پروردکارکدن سکا ایندریلان شیئ کندو درد رستا ولان (ویهدی الی صراط العزیز الحمید) دخی یول کوستورر هر نسنه اوزره غلبه ایدن جمیع اوکمکه مستحق اولان خدانك طریقنه (وقال الذین کفروا) وبی دین اولانلر بری برینه سویلدی (هل ندلکم علی رجل) سزه دلالت ایتمیه لم می بر کشی اوزره که (ینبئکم) سزه خبر ایدر یعنی استهزا یوزندن بری برینه سویلرلر سزه دلالت ایتمیه لم می محمد المصطفی اوزره که اعجب عجایبدن سزه خبر ایدوب دیرکه (اذا مزقتم) چون پاره پاره قیلنورسز (کل ممزق) هر پاره لنمك (انکم لفی خلق جدید) علی التحقیق سز برینکی یاردلشده اولورسز (افتری علی الله کذبا) ایا و یردوکی خبردن تکری تعالی اوزره کندو نفسندن بریلان پیدا ایدوب سویلدی (ام به جنة) یا انکله بر دیوانه لك وارکه بیلد وکی سوزی سویلر بو دیدکلری سوزلرك بری واقع دکلدر (بل الذین لا یؤمنون بالآخرة) بلکه روز جزایه ایمان کتورمیانلر (فی العذاب والضلال البعید) اوبر جهانك اشکنجه سنده واوزاق کمراهلقده اولمشلردر (افلم یروا الی ما بین ایدیهم وما خلفهم) ایا کفار کورا ولوب بقمزلرمی اللری اراسنده اولان نسنه یه وارد لرنده اولان شیئه (من السماء والارض) کوکدن و یردن (ان نشأ نخسف بهم الارض) ایسترایسك یری کندولرله چوکترورز (او نسقط علیهم کسفا من السماء) یا کوکدن اوزرلرینه پاره لر صالورز ایاتمزه تکذیب ایتدکلری اجلدن (ان فی ذلك) تحقیقا که کوکلر و یرك احوالنی تأمل ایتمکده (لآیة لکل عبد منیب) بر اولو دلالت وعبرت وار هر بنده یه که حقله پروردکارینه رجوع ایتمشدر (ولقد آتینا داود منا فضلا) دخی علی التحقیق حضرت داوده سائر خلق اوزره بزم احسانمزدن ارتقلق و یردك یعنی نبوتی وزبوری وپادشاهلغی وصوت حسنی وغیرلرین کندویه و یروب دیدك (یا جبال اوبی معه) ای طاغلر حضرت داود له تسبیحده ترجیع ایت (والطیر) وای قوشلر سز دخی بیلسنجه ترجیع ایدك کتوردیلرکه چون حضرت داود تسبیح ایدردی طاغلر صدا ایله اکا مدد ایدردی وقوشلر باشی اوستنه صف بغلیوب انواع الحانله اکا یاردم ایدرلردی و بونغمانك تأثیرندن چوق کسته وجودنی قالب کبی ایدردی منقولدرکه بر فرشته حضرت داودك زیارتنه کلوب کورشدکدنصکره دیدی یا رسول الله سن خدانك پیغمبری و

خلیفه سی سین اولی اولدر که طعامکی کندی کسبکدن پیدا ایدوب یه سن حضرت داود دخی اندن
بر صنعت اوکرنمسین ایستدی حق جل وعلا اکا زره ایشلمسین فرمان ایتدی واکا وزرینه
اسان ایتدی شنه که بیوردی (وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ) ودموری اکا التسر ملایم قیلدق بر مرتبه ده که
آنی موم کبی استعمال ایدردی واکا فرمان ایتدک که (أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ) متسع زرهلر ایشله (وَقَدِّرْ
فِي السَّرْدِ) وطوقومقده اولچکه محافظه ایت یعنی اکا فرمان ایتدک که انلری طوقودیغک محل
آنك حلقه لرین برابر قیل تاکه مناسب وموزون اوله (وَاعْمَلُوا صَالِحًا) دخی حضرت داوده
واهلنه امر ایتدک که کوزل عمل ایشلك (إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) بی شبهه کیم بن ایشلدکلرکزی
بینایم پس انلره کوره جزاکزی ویرورم (وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ) دخی حضرت سلیمانه یلی مسخر قیلدق که
(غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ) وبحالده که صباح وقتنده کیتمسی بر آیلق مسافه در واخشام وقتنده
دونمسی بر آیلق مسافه در (وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ) واکا اریمش باقرك کوزین معدننده اقندردق
بکارك صوی کبی اندن باقر قینارردی واول یمن اقلیمنده صنعا شهرنده ایدی (وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ
يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ) دخی اکا مسخر قیلدق پریلردن شول کیمسه که پروردکاری فرمانیله حضرت
سلیمانك اوکنده ایشلر (وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا) وهر کیم انلردن فرمانمزدن میل ایدوب سلیمانه
اطاعت ایتمز (نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ) آخرتده یانمش آتشك اشکنجه سندن اکا دادندررز
(يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ) پریلر حضرت سلیمانه ایستدوکی نسنه ایشلرلر (مِنْ مَحَارِيبَ) محصن کوشکلردن
ومستحسن منزللردن (وَتَمَاثِيلَ) وصورتلردن یعنی کاملائکه نك وپیغمبرلرك صورتلرین عبادت
ایتدکلری هیئت اوزره یپرلردی تاکه خلق انلری کوروب عبادتده اول هیئتله ایده لر ویدرکه
تختی التنده ایکی ارسلان قیلغی یاپمشلردی واوستنده ایکی کرکس هرگاه که حضرت سلیمان
تخته چیقمغه مراد ایدردی ایکی ارسلان بازولرین دوشیوب حضرت سلیمانی اوزرلرینه یاصوب
تخته چیقارردی وایکی کرکس قنادلرین یایوب باشی اوزره چتر قیلارردی (وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ)
وبیوك حوضلر کبی تکنه لردن (وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ) واوجاقلر اوزره ثابت اولمش قزانلردن
یعنی بو ایکی نوعدن دخی ایستدوکی شیئی اکا یپرلردی (اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا) دخی انلره سویلدی
ای آل داود بو کونه نعمتلره شکر ایتمک ایچون بولك ایشله کز (وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ)
وقوللرمدن چوق شکر ایدن آزدر شکور اول کیمسه دیرلر که اکثر اوقاتده کوکلیله ولسانیله
وجوارحیله مراسم شکری ادا ایدر ومع ذا شکرك حقنی یفا ایتمز زیرا شکر ایتمکه موفق

اولمق بر شکر دخی ایستر وهلم جرا وبو سببدندر که دینلدی الشکور من یری عجزه عن الشکر کوردیکم
حضرت داود علیه السلام بیت المقدسك بناسنه شروع ایلدی تمام اولمدن علامات
موتی کندویه نمایان اولوب حضرت سلیمانه اتمامنی سپارش ایتدی حضرت سلیمانك
بناسنه اجنه یی استعمال ایتدی هنوز کماله ایرشمدن اعلام اولندیکه مدت عمری نهایته
ایردی ایستدیکیم موتنی اجنه دن مخفی قیلوب مسجدك بناسنه کندولرین مشغول قیله
انلره فرمان ایتدیکیم صرحه دن قپوسز بر قبه اوزرینه یاپه لر همان فرماننه امتثال ایدوب
آنی یاپدیلر حضرت سلیمان انك ایچنده دکنکه طیانوب نمازه طوردی اول هیئت اوزره روحی
اعلای علیینه عروج ایدوب هیکلی طورمش قالدی تاکه کیوه دکنکنی یییوب کندوسی دوشدی
پس اولوقت قبه نك ایچی بیلمك ایستدیلر که نه کیمسنه زمان واقع اولدی کیوه یی دکنك اوزره
بر کون وبر کیجه قویوب اندن یدیکی اندن صکره آنك اوزره حسابلایوب کوردیلر که اولدوکی
کوندن او کونه دك تقریبا بر ییل کچدی واولوقت جمله دیولر ایشدن قچوب فرار ایتدیلر
وظاهر اولدیکه کندولر غیبی بیلمزلرمش که حق تعالی بیوردی (فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ) پس
اولوقتکه حضرت سلیمانه وزره اولمی مقضی ایتدك (مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ) اجنه یه اولمی اوزره برکیمسه
دلالت ایتمدی (إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ) الا آغج یمسین اعتیاد ایدن حیوان (تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ) انك
دکنکن ییدوکی حالده (فَلَمَّا خَرَّ) پس اولوقتکه حضرت سلیمان دوشدی (تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ)
پریلر کندولره ایش مبهم ایکن بیلدیلرکیم (أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ) علی التحقیق کندولر مخفی اولان
اشیایی بیلسیدیلر ننه که زعم ایدرلردی (مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ) خوار ایدیجی اشکنجه ده
طورمزلردی (لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ) تحقیقا که سبا ابن یشجب بن یعرب بن قحطانك
اولادینه کندو مسکنلرنده خدانك کمال قدرتنه دلالت ایدر بر اولو علامت وار ایدی که کوردیلر که
یمن اقلیمنده دوشن مأرب نام بر موضعده ایکی طاغ اراسی سبا اولادینك منزللری ایدی اول ایکی
طاغلك جانبینی که اون سکز فرسخ دیو قارودن اشاغه یه دك باغلر ایدی بری برینه بویله
چاتلمش ایدیکه کویا هر طرف بر باغدر وانواع میوه لره مشتمل ایدی ننه که حق تعالی بیوردی
(جَنَّتَانِ) انلرك مسکننده دوشن علامت ایکی باغدر (عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ) منزللرینك صاغندن
وصولندن (كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ) انلره مرسل اولان پیغمبر کندولره دیدیکه ربکزك رزقندن
ییکك (وَاشْكُرُوا لَهُ) واکا شکر ایدك (بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ) بو شهر که رزقکز ایچنده حاصل

اولور بر پاکیزه شهردر و سنزه روزی ویرن خدا چوق مغفرت ایلیجی خدادر (فَأَعْرَضُوا) بو کلامدن
صکره پیغمبرلرینك سوزین قبول ایتمیوب شکر کوزتمکدن یوز چویردیلر اخبارده کلمشدرکه آنلره
اون اوچ پیغمبر کلوب کندولرین طریق حقه دعوت ایدوب قوللرین تکذیب ایتدیلر وانلره آخر کلان
پیغمبر حضرت عیسی علیه السلامك رفعندن صکره ایدی و بو ایتدکلری تکذیبك مقابله سنده
حق جل وعلا اوزرلرینه بر شدتلو سیل کوندروب منزللرین و باغلرین ویران قیلدی نته که بیوردی
(فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ) یعنی اوزرلرینه شدتلو یغمورك سیلنی کوندردك (وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ)
وانلره ایکی باغلری برینه ایکی باغ بدل قیلدق (ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ) اجی میوه لر ایه لری (وَأَثْلٍ) و یلغون آغجی
ایه لری (وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ) و کناره قوله سندن بر آز نسنه ایه لری (ذَٰلِكَ) اول نازنین
باغلرین یرینه بو کونا بیحاصل باغلر ویرمکی (جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا) انلره مکافات ایتدك ایتدکلری
کفر سببیله (وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ) و بو کونا ایشله بر کیمسنه مکافات ایتمزز الا نعمتی غایتله
انکار ایدن شخصه کوره یلرکه بقایای قوم سبا پیغمبرلرینه کلوب دیدیلر پروردکارمزی
بیلدك شمدن صکره بزه بر نعمت احسان ایدرسه بر کونا شکرینه قیام ایدوب عبادتی یرینه
کتوررز که هیچ بر قوم ایتمامشدر حق جل وعلا بردخی انلر اوزره نعمتلری کشاده قیلدی نته که
بیوردی (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا) واهل سبا اراسنده وایچنده برکت صالدیغمز
کویلرك اراسنده قیلدق (قُرًى ظَاهِرَةً) بری برینه کورنور متصل کویلر (وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ)
وایچلرنده خلقك کیتمسنی تقدیر ایتدك که انلرده کیدن مسافر بر کویده قیلوله ایدروب بر کویده
یاتردی دخی انلره دیدك (سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ) اولکویلرده یوریکز کیجه لر وکوندزلر
دشمندن و سباعدن امین اولدیغکز حالده فقن بو کویلری حق جل وعلا آباد ایتدی بقیهٔ
قوم سبا یمندن شامه تجارت ایچون وارمغه باشلدیلر چاشتی بر کویده و شامی بر کویده
ایدوب کیدرلردی دولتمندلری بطر اولوب بو وجهله کیچون فقرا ایله بزم ارامزده بر فرق اولمیه
بو یولده مفلس ایله توانکر و پیاده ایله اتلی برابر کیدر (فَقَالُوا) پس انلرك اغنیاسی دیدیلر (رَبَّنَا
بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا) ای پروردکاریمز سفرمزك قوناقلری اراسنده براوزاقلق قیل یعنی
منزللری اراسنده بیابانلر پیدا ایله تاکه خلق زاد و راحله سز ایچنده سفر ایتمیه لر (وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ)
و بو دعا ایله کندو جانلرینه ستم ایتدیلر زیرا بو دعالرین قبول ایدوب اولکویلری ویران قیلدق
(فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ) پس کندولرین سوزلر قیلدق تاکه خلق احواللرندن تعجب ایدوب

سویلیشورلر کیم اول قوم نه کونه آدملر ایدیلرکه اباداتلقدن میل ایدوب خرابلق ایستدیلر (وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ
مُمَزَّقٍ) وانلری پراکنده قیلدق هر پراکنده لك که کندولری نغسان قبیله سی شام زمیننه کیتدی
وقضاعه مکه یه واسد بحرینه وانمار یثربه وجذام تهامه یه وازد عمانه و بو کوننده ضرب مثل
اولدیلرکه بر جماعت پراکنده اولیجق تفرقوا ایادی سبا حقلرنده دیرلر (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ)
تحقیقا که مذکور اولان احوالده اولو نشانلر وار (لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) هر شخصه که معاصی
ایشلمسندن چوق صبر ایدوب نعمتلر اوزره زیاده شکر ایدر (وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ) دخی
علی التحقیق کیم شیطان شوکندو کماننی آدم اوغوللری اوزره کرچکلندردی یعنی ابلیس کمان ایتدیکیم
آدم اوغوللرینك وجودنده اولان شهوات سببیله کندولرین کمراه ایده بیلور وایتدوکی کمان
ارباب غوایت حقنده درست چیقدی (فَاتَّبَعُوهُ) پس شرك ومعصیتده اکا بیرولك ایتدیلر
(إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) مکر اهل ایماندن بر کروه که اکا اتباع ایتمدیلر (وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ)
وابلیسه آدم اوغوللری اوزره وسوسه واغوا ایله هیچ بر تسلط یوغیدی (إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ) الا تمییز اولنمق ایچون شول کیمسه که آخرته ایناولمسنه تصدیق
کتورر شول کیمسه دنکه کندوسی آنك اینانولمسندن برشکده در (وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ)
وخداوندك هر نسنه اوزره نکهباندر (قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اهل شرکه سویله
یا محمد چیغرك شول کیمسه لریکه تکریدن اوزکه انلری معبود کمان ایتدیکز یعنی سویله ای کفار
ایتدکلکز دعوی صحیح ایسه معبودلریکزی جلب نفع ایچون یا دفع ضرر ایچون چیغرك شاید سزه
اجابت ایدرلر بعده اشعار ایتمك ایچونکیم جواب بر معین نسنه درکه مکابره قبول ایتمز انلرك
طرفندن جواب ویروب بیوردی (لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ) بولکدن ویدلکدن بر کوچك قریجه
وزنی قدر نسنه یه مالك دکلدرلر (فِي السَّمَاوَاتِ) کوکلرده (وَلَا فِي الْأَرْضِ) ونه یرده (وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا
مِنْ شِرْكٍ) دخی کوکلر و یرلك یراتمسنده انلره هیچ براورتاقلق یوقدر (وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ)
دخی خدایه انلردن اصلا بریاردمجی یوقدر (وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ) و دیلك ایتمك خدانك قتنده
فائده ویرمز (إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ) مکر اول کیمسنه که شفاعت ایتمکه کندویه دستور ویردی (حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ
عَنْ قُلُوبِهِمْ) کلام سابقك مفهومنه غایتدر یعنی شفاعت ایدنلره و مشفوع لها اولانلره مقام
خوفده انتظار و توقف ایدوب اول وقته دك که شفاعت ایدنلرك کوکللرندن قورقو کشف اولیجق
(قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ) بری برینه سویلر پروردکارکز نه دیدی (قَالُوا الْحَقَّ) دیدیلر درست اولان

سوزینی سویلیوب بیوردی اهل ایمان ایچون شفاعت اولنسون نه اهل شرك ایچون (وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ)
وکندودر بو ایکی عظمتلو صفتله متصف اولان پس اذنی اولمینجه نه نبی مرسل ونه ملك مقرب شفاعت اینمکه
قادر اولور (قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ) سویله کیمدر سزه کوکلردن ویردن روزی ویرر
(قُلِ اللّٰهُ) سویله رزقی ویرن ایزد ذو الجلالدر چونکه اول سؤاله بوندن غیری بر جواب یوقدر حق
جل وعلا حبیبنه فرمان ایتدیکیم آنی جواب ویره (وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلٰى هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ)
دخی انلره سویله علی التحقیق بز یا سز بر هدایت اوزره یوز یا بر اشکاره اکو اهلقده یوز بو ابهام خصمله
بحثده مجارات ایتمك مقوله سندندر زیرا نمایاندرکیم اهل توحید هدایت اوزره درلر واهل
شرك ضلالتده (قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ) سویله ایتدوکمز کناهدن اوتوری
صورلمزسز وایشلدکلکزدن بز صورلمزز (قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا) سویله پروردکارمز آرامزده
قیامت کونی جمع ایدر (ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ) صکره آرامزده حقله حکومت ایدوب
بزی فصل ایدرکه محق اولانلری جنته داخل قیلار ومبطل اولانلری جهنمه
(وَهُوَ الْفَتَّاحُ) وکندودر مشکل قضیه لرده حکم ایدوب فصل خصومت ایلیان (الْعَلِيمُ) حکومتده
لازم اوله جق نسنه یی بیلن (قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ) سویله بکا کوسترك شول کیمسنه لریکه
استحقاق عبادتده کندولرین خدایه اورتاقلر یتشدیردیکز تاکه بقه یم قنغی صفتله انلری کا الحاق
ایتدیکز (كَلَّا) نه ممکندر آنلر خدایه اورتاق اوله لر (بَلْ هُوَ اللّٰهُ) بلکه کندودر ایزد ذو الجلال
(الْعَزِيزُ) کمال غلبه ایله موصوف اولان (الْحَكِيمُ) کمال قدرت وحکمتله معروف اولان (وَمَا
أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً) دخی سنی کوندرمدك الا برعام کوندرمك (لِلنَّاسِ) قمو خلق ایچون یعنی
سنك متابعتك هر فرده اوزره واجبدر (بَشِيرًا وَنَذِيرًا) اهل ایمانه مژده ویریجی وکفاره قورقو
ویریجی اولدیغك حالده (وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولیکن خلقك چوغی سنك کمالاتکی بیلمزلر
(وَيَقُولُونَ) وشدت جهلدن دیرلر (مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ) بو تبشیر وانذارك موعودی نه زمان کلور
(إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اکر سز ای اهل ایمان وپیغمبر سوزکرده صادق ایدیکز (قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ)
سویله سزه برکونك وعده سی واردرکه حلول ایدر (لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ)
نه اندن بر ساعت کیرو قالورسز ونه اندن بر ساعت ایلرو کیدرسز بو کلامك تهدیدك نهایتی وارکه
محال اولان طلب تقدم ممکن اولان طلب تأخرله برابر قیلندی (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ
بِهٰذَا الْقُرْآنِ) دخی دینی اولانلر دیدیلر بز بو قرآنه اصلا ایمان کتورمزز (وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ)

ونه ایلروسنده اولان کتب متقدمه یه کتوردیلرکه کفار مکه اهل کتابدن حضرت پیغمبرك احوالنی
صوردیلر کندولره خبر ویردیلرکه بزم کتبمزده آنك نعتنی کوردمشوز بو سوزدن غضب ایدوب
اول سوزلری دیدیلر (وَلَوْ تَرٰى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) واکر کورسیدك ای کوزیکی
اولوقتکه محاسبه ایچون ستمکارلر پروردکارلری قتنده طورمش قیلندیلر (يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ
إِلٰى بَعْضٍ الْقَوْلَ) بری برینه سوزی دوندروب محاوره ایتدکلری حالده (يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا)
زبون قیلنان کسنه لر دیرلر (لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) بیوکلکه طالب اولانلره یعنی توابع رؤسایه
دیرلر (لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ) سز اولمسیدیکز البته بز اهل ایمان اولوردق (قَالَ الَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدٰى بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ) جوابده رؤسا توابعه
دیدیلر بزمی سزی هدایتدن منع ایتدك هدایت سزه کلدکدنصکره (بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ) بلکه
سز کنهکارلر ایدیکز (وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دخی توابع
اولانلر ارباب ریاسته دیدیلر بزم مجرملکمز هدایتدن بزی الیقومدی بلکه بزی اندن منع ایدن
کیجه وکوندز بزه ایتدککز حیله در (إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا) اولوقتکه
بزه فرمان ایدردکزکیم خدای ذو الجلاله کفر ایده لم واکا همتالر قیله لم (وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ)
وپشیمانلغی کیزلی قیلدیلر عذابی مشاهده ایتدکلرنده (وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا)
وطوقلری کفر ایدنلرك کردنلرنده قیلدق (هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ایشلدکلری نسنه نك
مکافاتندن اوزکه برنسنه ایله مکافات اولنمازلر (وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ) و بر کویده
هیچ بر قورقو ویریجی پیغمبر کوندرمدك (إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ) الا که ارباب
تنعم دیدیلر علی التحقیق بز انکار کتوریجیلرز شول شیئه که سز انکله مبعوث اولدیکز بو کلام سرور کائناته
برتسلیه در قومندن چکدوکی زحمتلردن چون شهوات نفسانیه ده انهماك ایتمك تکبره ودنیانك
زخرفاتیله تفاخر ایتمکه واندن بی بهره اولانه استهانت ایتمکه باعثدر بناءً علیه ارباب تنعم تکذیبله
مخصوص قیلندیلر واول سببدن تکذیبلرینه تهکمی ضم ایتدیلر نته که حق تعالی بیوردی
(وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا) دخی ارباب تنعم پیغمبرلره دیدیلر بز اموال واولاد قلیجه‌سنده
سزدن چوقز پس ادعا ایتدککز شیء ممکن ایسه اکا بز سزدن احقوز (وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ) وبز اصلا
تعذیب اولنه جق کیمسه لر دکلز زیرا انکری تعالی بزی بو نعمتلرله اکرام ایتمیشدر شیمدنصکره
بزی عذابله خوار وذلیل ایدیجی دکلدر (قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) ایتدکلری

کمالی رد ایدوب سویله تحقیقا بنم پروردکارم ایستدوکی کسنه یه رزقی کشاده ایدر وایستدوکی
کسنه یه طار قیلار وانکچون خصائص وصفاتده برابر اولان اشخاص ایچنده مختلف اولورلر (ولكن
اكثر الناس لا يعلمون) ولیکن خلقک چوغی بیلمزلر که حق جل وعلا فاعل مختاردر ایستدوکی کبی
رزقی ویرر پس کمان اولنمامق کرک که کثرت اموال واولاد شرف وکرامت ایچوندر وچوق اولورکیم
انلرک کثرتی استدراج ایچون اولور نته که حق تعالی بیوردی (وما اموالكم ولا اولادكم بالتي
تقربكم عندنا زلفى) ونه اموالکز ونه اولادکز شول نسنه لردرکه قتمزده سزه بر یقلشترمق
یقلشدرلر (الا من آمن وعمل صالحا) مکر انلردن شول قسم که ایمانه کلوب کوزل عمل ایشلدی
(فاولئك لهم جزاء الضعف) پس اولکروه کندولره قات قات مکافات اولور (بما عملوا) ایتدکلری
اعمال سببیله (وهم في الغرفات آمنون) وکندولر کوشکلرده مکروه اولان اشیادن امیندرلر
(والذين يسعون في آياتنا) وشول کیمسه لرکه آیاتمزده طعن ایتمکه سعی ایدرلر (معاجزين) وعاجز
قلمق ایسترلر کیم عقوبتمزدن کچرلر (اولئك في العذاب محضرون) اولکروه دوزخک عذابنده احضار
اولنورلر (قل ان ربي يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر له) سویله تحقیقا کیم پروردکارم
قوللرندن ایستدوکی کسنه یه رزقی فراوان ایدر وینه اول کسنه یه طار قیلار (وما انفقتم
من شيء فهو يخلفه) دخی شی مقوله سندن قنغی نسنه نی که انفاق ایدرسز حق جل وعلا آنک
عوضنی سزه ویرر دنیاده یا آخرتده (وهو خير الرازقين) وکندو در روزی ویرنلرک یکوکی (ويوم
يحشرهم جميعا) دخی یاد ایله کتور اول کونیکه حق جل وعلا کفارک رئیسلرین وتوابعلرین قوبیغر
(ثم يقول للملائكة أهؤلاء إياكم كانوا يعبدون) صکره فرشته لره دیر بونلرمیدرکه یالکز سزه
عبادت ایدرلردی بو سؤال مشرکلرین تعنیفیچوندر وملائکه نک شفاعتندن امیدلرین کسمک
ایچوندر (قالوا سبحانك) فرشته لر دیدیلر یا الهی شوائب نقصدن منزهسن (انت ولينا من
دونهم) سن بزم دوستمزسن انلردن غیری یعنی بزمله انلرک آراسنده اصلا بر دوستلق یوقدر
وحاشا که بز انلرک عبادتنه راضی اولورز (بل كانوا يعبدون الجن) بلکه آنلر شیاطینه عبادت
ایدرلردی (اكثرهم بهم مؤمنون) مشرکلرک چوغی شیاطینه تصدیق ایتمشلردر (فاليوم لا يملك
بعضكم لبعض نفعا ولا ضرا) پس بو کون که جزا کونیدر بریکز بریکزه نه نفع یتشدرمکه قادر
اولور ونه ضرر دفع ایتمکه مالک اولور (ونقول للذين ظلموا ذوقوا عذاب النار التي كنتم بها
تكذبون) دخی ستم ایدنلره دیرز دوزخک اشکنجه سن دادک اول دوزخ که سز آنک اولمسنه

تصدیق کتورمزدیکز (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات) واولوقتکه آیاتمز اوزرلرینه اوقنور روشن اولدقلری
حالده (قالوا ما هذا) دیرلر بو کیمسه یعنی محمد المختار بر نسنه دکلدر (الا رجل يريد ان يصدكم عما كان
يعبد آباؤكم) الا بر کشی کیم ایستر سزی پدرلرکز عبادت ایتدوکی اشیادن دوندروب کندو
آیینه تابع قیله (وقالوا ما هذا الا افك مفترى) دخی کفره شرکی ابطال ایدن قرآنک حقنده
دیدیلر بو بر نسنه دکل الا تکریه نسبت اولنمش بر یغلنمش یلاندر (وقال الذين كفروا للحق
دخی کفر ایدنلر نبوتک شاندن اولوری دیدیلر (لما جاءهم) قچن کندولره کلدی (ان هذا الا
سحر مبين) بو بر نسنه دکلدر الا بر آشکار جادولق زیرا خوارق عادات اولان اشیادن
پیدا اولیور (وما آتيناهم من كتب يدرسونها) وبز انلره اصلا کتابلر ویرمدک که انلری اوقیوب
نبوت محمدیه نک ابطالنه انلردن استدلال ایده لر (وما ارسلنا اليهم قبلك من نذير) وانلره
سندن اسبق بر قورقوتیجی پیغمبر کوندرمدک یعنی انلر زمان فترده اولمش بر امتلردر کندولره
بر پیغمبر کلمامشدرکه انکله احتجاج ایدوب دیرلر پیغمبریمز بزه سپارش ایتمشدرکه غیری کیمسنه نک
دعوتنه اتباع ایتمک (وكذب الذين من قبلهم) ونته که بونلر تکذیب ایتدیلر کندولردن اسبق
اولانلر تکذیب ایتدیلر (وما بلغوا معشار ما آتيناهم) وحالبوکه بونلر آیات وبیناتدن ویردوکمز
نسنه نک اونده برینه آنلر ایرشمدیلر (فكذبوا رسلي) پس پیغمبرلری تکذیب ایتدیلر (فكيف كان
نكير) ایتدکلری تکذیبدن صکره نیجه ایدی اوزرلرینه بنم انکارم که کندولرین تدمیر ایتدم
پس بونلر کرکدرکه عذابمدن زیاده احتراز ایدهلر (قل انما اعظكم بواحدة) سویله یا محمد بونلره
اوزکه بر نسنه یوقدرکیم سزی بر خصلت ایله ارشاد ایدوب نصیحت ایدرمکه (ان تقوموا لله) م
تکرینک رضاسن طلب ایتمک ایچون مجلسمدن قالقیه سز (مثنى) ایکیشر (وفرادى) وبرر زیرا
بردن قالقوب مشاورت ایتمک خاطره تشویش ویرر وسوزک قارشمسنه باعث اولور (ثم تتفكروا
صکره بنم شانمده بدایتدن نهایته دک فکر ایدوب تاکه حقیقة الحاله واقف اولوب بیله سز
(ما بصاحبكم من جنة) یارکزده هیچ بر دیوانه لک یوقدرکه رسالتک دعواسی اوزره کندوینی حمل
ایده بلکه آنی کمال العقل ایله بیلورسز (ان هو الا نذير لكم) کندوسی بر نسنه دکلدر الا بر قورقو
ویریجی (بين يدي عذاب شديد) بر قتی اشکنجه نک یلروسنده زیرا حضرت صلی الله علیه وسلم
مبعوث اولمسی دنیانک آخرنده در (قل ما سألتكم من اجر) سویله اجرت مقوله سندن سزدن هر نه
ایستدم ایسه (فهو لكم) او سزکچوندر یعنی رسالت خصوصنده سزدن طلب ایتدوکم اجرت سزه

اولسون اصلا سزدن اجرت ایستم (اِنْ اَجْرِیَ اِلَّا عَلَی اللّٰهِ) بنم اجرم بر کیمسه اوزره دکلدر الا تکری تعالی اوزره (وَهُوَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ شَهِیدٌ) و کندوسی هر نسنه اوزره مطلعدر بنم صدقمی و خلوص نیتمی بیلور (قُلْ اِنَّ رَبِّی یَقْذِفُ بِالْحَقِّ) سویله تحقیقا کیم پروردکارم باطلی اوروب نابدید ایلر (عَلَّامُ الْغُیُوبِ) کندودر پوشیده اولان اشیانک چوق بیلیجیسی (قُلْ جَاءَ الْحَقُّ) سویله طوغریلق یعنی دین اسلام کلدی (وَمَا یُبْدِئُ الْبَاطِلُ) واصلی اولمیان یعنی ابلیس بر تلبیس برنسنه ایجاد ایتمز (وَمَا یُعِیدُ) و بر نسنه دوندرمز (قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَا اَضِلُّ عَلٰی نَفْسِی) سویله طریق حقدن ازغون اولدم ایسه بی شبهه که ازغون اولدم الا نفسم اوزره زیرا آنک زحمتی اول چکر (وَاِنِ اهْتَدَیْتُ) و اکر طریق حقی بولدم (فَبِمَا یُوحِی اِلَیَّ رَبِّی) خداوندم فرشته ایله بکا کوندردکی خبر سبیله (اِنَّهُ سَمِیعٌ قَرِیبٌ) بی شبهه که بنم تکریم قوللرینک دعاسن ایوا ایشیدوب غایتله یقیندرکه مهتدی و کمراهک اقوال و افعاللرندن بر شیء اوزرینه خفی اولماز (وَلَوْ تَرٰی اِذْ فَزِعُوا) و اکر کورسیدک ای محمد کیم کفار قورقمش اولورلر بر امر عظیم کوردک (فَلَا فَوْتَ) پس کچمک یوقدر یعنی قچمغله یا تحصن ایتمکله قورتولمزلر (وَاُخِذُوا مِنْ مَکَانٍ قَرِیبٍ) و بر یقین یردن الندیلر یعنی برک یوزندن ایچنه الندیلر (وَقَالُوا اٰمَنَّا بِهِ) دخی دیدیلر محمد المختاره ایمان کوردک (وَاَنّٰی لَهُمُ التَّنَاوُشُ) و انلره قندن اولور قولایلغله ایمانک المسی (مِنْ مَکَانٍ بَعِیدٍ) براوزاق یردن زیرا آنک المسی دار تکلیفده ا ولور و آنلر اوبر جهانه کیتمکله براوزاقمکانده اولدیلر (وَقَدْ کَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ) و حالبوکه بوندن اسبق دار دنیاده محمدک نبوتنه تصدیق کتورمدیلر (وَیَقْذِفُونَ بِالْغَیْبِ) و کندولره نمایان اولمیان نسنه ایله رجم ایدرلر یعنی کندو کمانلریله قرانک و محمد المصطفینک حقنده ناسزا سوزلر دیرلر (مِنْ مَکَانٍ بَعِیدٍ) براوزاق یردن یعنی دیدکلری سوزلر حالکی برکیمسنه نک حالنه بکزرکه براوزاق یردن کورمدوکی شیئه طاش آتر (وَحِیلَ بَیْنَهُمْ وَبَیْنَ مَا یَشْتَهُونَ) وارلرنده وایماندن ارزو ایتدکلری نسنه نک ارا سنده جدالق قیلندی (کَمَا فُعِلَ بِاَشْیَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ) نته کیم بوندن اسبق امم سالفه ده مشابهلرینه ایشلندی (اِنَّهُمْ کَانُوا فِی شَکٍّ مُرِیبٍ) تحقیقا کیم بونلر بر تهمته صالیجی کمانده دوشمشلردی

سورة فاطر مکیة و هی خمس و اربعون آیات

بسم الله الرحمن الرحیم

(اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) دوکلی اوکلکلر و مدح و ثنالر ایزد متعالینک ذات باهر الصفاتنه مخصوص صدر

فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ) کوکلر و یری ابتدا ایجاد ایدیجی (جَاعِلِ الْمَلَائِکَةِ رُسُلًا) فرشته لری کوندرلمش قلیجی یعنی انلری کندو سیله پیغمبرلرک و صالح اولان کیمسه لرک ارا سنده وحی ایله و الهام ایله واسطه قیلدی پس فرشته لرک وصفنی بیان ایدوب بیوردی (اُولِی اَجْنِحَةٍ مَثْنٰی وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ) ایکیشر و اوچر و دردر قناد لر ایه لری یعنی متعدد و متفاوت قنادلر اصحابیدر مرتبه لرینه کوره نکله متفاوت اولورلر (یَزِیدُ فِی الْخَلْقِ مَا یَشَاءُ) بر اتمسنده ایستدوکی نسنه آرتر یعنی زادتی حسبیله ملائکه نک اجنحه سنده آرترکه دردندن زیاده ایلدو بو آیت نوع انسانک صور و معنالرنده اولان تفاوته متناولدر بو زین ملاحتی و صوتک حسنی و عقلک فراخلکی و نفسک سماحتی کبی اشیایه (اِنَّ اللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ) بی شبهه کیم حق جل و علا هر نسنه اوزره توانادر و مخلوقاتک خلقتنده تفاوت ایتدرمک کندو ارادتیله در (مَا یَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ) ایزد ذو الجلال خلق ایچون هر نه آچر رحمت مقوله سندن (فَلَا مُمْسِکَ لَهَا) آکا بر الیقویجی اولماز البته اول ایرشملیدر (وَمَا یُمْسِکْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ) و آثار رحمتندن هر نسنه یی الیقورسه منعندن صکره آکا کوندریجی اولماز (وَهُوَ الْعَزِیزُ) و کندودر ایستدوکی نسنه اوزره غالب بر کیمسه آنک ایچنده کندویه منازعه ایتمز (الْحَکِیمُ) درست حکم ایدیجیدر برنسنه وجوده کتورمز الا علم و اتقانله چونکه بیان ایتدیکه ملک و ملکوتک موجدی کندودر و علی الاطلاق قادر ده کندوسی منصرفدر قوللرینه نعمتلری اوزره شکر ایتمکه فرمان ایدوب بیوردی (یَا اَیُّهَا النَّاسُ) ای آدم اوغوللری (اذْکُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَیْکُمْ) اوزریکزه اولان خدانک نعمتنی یاده کتوروب حقوقنه قیام ایدک بونیله فرمان ایتدکدنصکره نفی ایتدیکیم آنلرک خالقیتنده براوزکه نک مدخلی اولوب کندویه اورتاق قیلنمغه مستحق اوله پس بیوردی (هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَیْرُ اللّٰهِ یَرْزُقُکُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ) خدادن اوزکه هیچ بر یارادیجی وارمیکیم کوکدن سزه روزی ویرر یعنی او صفتله متصف بر کیمسه یوقدر (لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ) اندن غیری بر معبود یوقدر (فَاَنّٰی تُؤْفَکُونَ) پس قنقی وجه ایله توحیدک یوزچویروب اشراک ایدرسز (وَاِنْ یُکَذِّبُوکَ) و اکر سنی یا محمد کفار یلانه نسبت ایدرلر آنک اوزره صبر ایت کیم (فَقَدْ کُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِکَ) علی التحقیق سندن اسبق چوق پیغمبرلر یلانه نسبت اولندیلر پس سن دخی صبر ده انلره اقتدا ایت (وَاِلَی اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ) و ایزد ذو الجلالک حکمنه قوللرک ایشلری دوندرلمش قیلنور پس سکا و انلره صبر و تکذیب اوزره مکافات ایدر (یَا اَیُّهَا النَّاسُ

(إن وعد الله حق) ای آدم اوغوللری بی شبهه کیم خدانك وعده سی یعنی حشر و جزا درستدر
تخلفی قبول ایتمز (فلا تغرنكم الحيوة الدنيا) پس یقین اولان صاغلق سزی آلداوب آخرتك
طلبندن الیقومسون (ولا يغرنكم بالله الغرور) و تکرینك کرمنه شیطان شقی سزی آلداتمسون یعنی
معصیته وزره ایتدککز اصرار ایله مغفرتنه امید طوتدره و بو اکرچه ممکندر لیکن اکا
بکزرکه بر انسان طبیعتك دفعی اوزره اعتماد ایدوب زهری تناول ایدر (إن الشيطان لكم
عدو) تحقیقا کیم ابلیس پرتلبیس سزه برشدید دشمندر (فاتخذوه عدوا) پس سز دخی
آنی عقائد و افعالکزده دشمن ایدوب وسوسه سندن تحذر ایدك (إنما يدعو حزبه) بوندن
اوزکه برنسنه یوقدرکه کندو کروهنی شهوات دنیویه یه دعوت ایدر (ليكونوا من أصحاب
السعير) تاکه جهنمك اربابندن اوله لر (الذين كفروا) شول کیمسه لرکه ایمانه کلمدیلر
(لهم عذاب شديد) کندولره بر پرك اشکنجه اولور (والذين آمنوا وعملوا الصالحات) و شول
کیمسه لرکه ایمانه کلوب کوزل عملری ایشلدیلر (لهم مغفرة وأجر كبير) کندولره بر کوزل مغفرت و بر
اولو اجرت اولور (أفمن زين له سوء عمله) پس آیا بر کیمسه که یمان ایشی کندویه آراسته قیلنوب
(فرآه حسنا) آنی کوکچك کوروب طریق حقدن عدول ایتدی شول کیمسه کبیدرکه ایشی
کندویه تزیین اولنمدی بلکه موفق اولدی تاکه حقی بیلوب اعمالی حقیقی اوزره استحسان
و استقباح ایتدی (فإن الله يضل من يشاء ويهدي من يشاء) تحقیقا کیم حق جل و علا ایستدکی
کمسنه یی کمراه ایدر و ایستدوکی کمسنه یه طوغری یولی کوسترر (فلا تذهب نفسك عليهم حسرات)
پس کندو جانك اوزرلرینه حسرتلردن اوتری نابود اولمسون (إن الله عليم بما يصنعون)
که بی شبهه خدا عز و جل ایشلدکلری اشیایه داناتدر پس آنلر اوزره کندولره مکافات ایدر
(والله الذي أرسل الرياح) دخی ایزد ذو الجلال شول قادر علی الاطلاقدرکه یللری کوندردی
(فتثير سحابا) که بر بولت پیدا ایدوب قالدرر (فسقناه إلى بلد ميت) اندنصکره آنی بر اولمش
شهره سوردك (فأحيينا به الأرض) پس آنك صویله زمینی نباتاتله زنده قیلدق
(بعد موتها) قورومغله اولدکدنصکره (كذلك النشور) بونك کبیدر اولمشلرك زنده اولمسی
یعنی احیاء اموات و انشاء موات صحت مقدوریتده برابردرلر (من كان يريد العزة) هر کیم شرف
و علو قدری استر (فلله العزة جميعا) قو شرف و علو قدر خدای ذو الجلاله مخصوصدر
پس آنی ایستیان آنك قتندن ایستسون (إليه يصعد الكلم الطيب) خدا عز و جل اناکیزه

سوز چیقر (والعمل الصالح يرفعه) و لائق و شایسته عمل آنی قالدروب محل قبوله یتشدرر
زیرا قول مجرد عمل صالحه قرین اولمینجه حیز قبوله چقمز (والذين يمكرون السيئات) دخی شول
کیمسه لرکه یمان حیله لری پیدا ایدوب وجوده کتوررلر مراد قریش دار الندوه ده حضرتك خصوصنده
ایتدکلری حیله لردر (لهم عذاب شديد) آنلره بر شدتلو اشکنجه اولور (ومكر أولئك
آنلرك حیله سی (هو يبور) کندوسی فاسد اولوب نفوذ ایتمز زیرا امور مقدره آنکله متغیر اولماز
(والله خلقكم من تراب) دخی ایزد ذو الجلال ابتدا سزی طپراقدن یراتدی پدرکزی اندن
ایجاد ایتمکله (ثم من نطفة) صکره بر صو طامله سندن سزی خلق ایتدی (ثم جعلكم
أزواجا) اندنصکره سزی ارکك و دیشیلر قیلدی (وما تحمل من أنثى ولا تضع) و هیچ بر دیشی
یوکلنوب طوغرمز (إلا بعلمه) الا خدانك داننشیله یعنی حمل و وضع و مدت حمل قوللری کندویه
معلومدر (وما يعمر من معمر) و اصلا عمر ویرلمش بر کیمسنه زندکانیلك ویرلمز (ولا ينقص
من عمره) و مدت حیاتندن برنسنه اکسك قیلنماز (إلا في كتاب) الا بر کتابده مثبتدر
و اول لوح محفوظدر (إن ذلك على الله يسير) تحقیقا کیم عمرك مدتن ارتق و اکسك قیلمق خدای
ذو الجلال اوزره بر آسان ایشدر (وما يستوي البحران) و ایکی دریا برابر اولمازلر (هذا عذب
فرات سائغ شرابه) آنلرك بریکه طاتلیدر تشنه لکی کیدروب ایچمسی قولایدر (وهذا ملح
واو بری شوردر (أجاج) شورلغیله یاندرر بو مؤمنك و کافرك حالنه ضرب مثلدر (ومن
كل تأكلون لحما طريا وتستخرجون حلية) و هر بریندن تازه ات ییرسز و زینت آلاتی شور
دریادن چیقاررسز (تلبسونها) که اول زینت آلاتن کیرسز بو کلام مثلك تتمه سیدر یعنی اکرچه مؤمن
و کافر شجاعت و سخاوت کبی بعض خصالده مساوی اولوردر لیکن مقصود اصلی اولان معرفت خداده
متباینلردر (وترى الفلك فيه مواخر) و اول ایکی دریانك هر برنده کیلری کوررسن یورمکله
صویی یوزین سوکرلر (لتبتغوا من فضله) تاکه کیلره بنوب سفر ایتمکله خدانك کرم و احسانندن
روزی طلب ایده سز (ولعلكم تشكرون) و تاکه سز بو کونه نعمتلر اوزره شکر ایده سز (يولج الليل
في النهار) کیجه یی کوندزده کیورر یعنی کیجه نك بر مقدارین کوندزده ضم ایتمکله کوندزی
آرتورر (ويولج النهار في الليل) و کوندزی دخی کیجه ده کیورر (وسخر الشمس والقمر) و کونشی و آیی
رام قیلدی (كل يجري لأجل مسمى) هر بری بر معین مدته دکین حرکت ایدرکه اول تمام اولنجه کیدن
قالور و او روز قیامتدر (ذلكم الله ربكم) او لاشیلری ایجاد ایدن ایزد ذو الجلال ربکزدر

له الملك) متصرف مطلق کندویه مخصوصدر (والذین تدعون من دونه) وکندوسندن اوزکه عبادت
ایدکلرکز نسنه (ما یملکون من قطمیر) خرما چکردککڭ قبوغنه مالك دکلدر (ان تدعوهم لا یسمعوا دعاءکم)
اکر کندولرین چیغرسڭز چیغرمغکزی ایشتمزلر جماد اولدقلری ایچون (ولو سمعوا ما استجابوا لکم) واکر
علی سبیل الفرض ایشیدرسه اجابت ایدوب مرادکزی ویرمزلر زیرا جلب نفعه ودفع ضرره قادر
دکلدرلر (ویوم القیمة یکفرون بشرککم) وروز قیامتده کندولره کتوردککز شرکه کفر ایدرلر
یعنی آنڭ باطل اولدیغنه مقر ومعترف اولورلر (ولا ینبئك مثل خبیر) دخی سکا حقیقت کاردن
خبر ایتمز امورڭ حقیقتنه دانا اولان کمسه سکا حقیقة الحالی بیلدیرر (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله)
ای آدم اوغوللری سز ارباب احتیاجسز خدای عز وجلڭ احسانه (والله هو الغنی) وخدای عز وجل
کندودر علی الاطلاق مستغنی اولان (الحمید) نعمت عامه‌سی اوزره جمیع موجوداتدن حمده
مستحق اولان (ان یشأ یذهبکم) ایسترسه سزی روی زمیندن قالدروب (ویأت بخلق جدید)
مکانکزه برینکی یارادلمش کسنه‌لر کتورر یعنی برخلق کتورر که سزدن زیاده اطاعتکار اوله (وما ذلك
علی الله بعزیز) وسزی نابود قیلوب یریکزه بر بشقه کروه کتورمك ایزد ذوالجلال اوزره دشوار
دکلدر (ولا تزر وازرة وزر اخری) وبر یوك چکیجی جان بر یوك چکیجی جانڭ یوکن چکمز (وان تدع
مثقلة الی حملها) واکر کناهی یوکندن اغرلنمش برجان کندو کناهندن برمقدار قالدرمغه
چیغررسه (لا یحمل منه شیء) اندن بر از نسنه قالدرمز (ولو کان ذا قربی) واکر مدعو اولان کمسه
اندن قرابت صاحبی اولورسه یعنی کنهکار اولان شخص هرچند که اقاربن چیغررکناهنڭ
یوکندن تخفیف ایتمك ایچون انلردن برکمسه فریادنه ایرشمز زیرا هرکس کندو ایشنده مشغولدر
(انما تنذر الذین یخشون ربهم بالغیب) بوندن اوزکه برنسنه یوقدر یا محمد که سن قورقوتورسن
شول کمسنه‌لرکه پروردکارلرندن قورقرلر خلقدن خلوتلرنده غائب اولدقلرنده (واقاموا الصلوة)
ونمازی شرائط وادابیله قیلدیلر (ومن تزکی) وهرکیم معاصیدن پاك اولدی (فانما یتزکی
لنفسه) پاك اولمزلکی کندو نفسیچون (والی الله المصیر) وجمله‌نڭ دونشی خدای عز وجله‌در حکمنه
(وما یستوی الاعمی والبصیر) وکور واچق کوزلی یعنی کافر ومؤمن برابر اولمازلر (ولا الظلمات
ولا النور) ونه قرانلقلر ونه ایشق یعنی باطل وحق مساوی دکلدر (ولا الظل ولا الحرور) ونه سایه
ونه ایسیلك یعنی ثواب وعقاب بردرجه‌ده اولمازلر (وما یستوی الاحیاء ولا الاموات) وصاغلر
واولولر هرکز برابر اولمازلر یعنی مؤمنلر وکافرلر بو تمثیلدر (ان الله یسمع من یشاء) تحقیقا کیم

تکری تعالی ایستدوکی کسنه‌یی ایشتدروب حقی آکا تفهیم ایدر (وما انت بمسمع
من فی القبور) وسن کورلرده اولان کسنه‌لره ایشتدریجی دکلسن بو جمله کفارڭ امواته نسبتله تمثیلی
ترشیحدر (ان انت الا نذیر) سن برنسنه دکلسن الا برقورقودیجی پس انذاردن اوزکه اوزریکه
برنسنه لازم دکلدر واما انلره ایشتدرمك سنڭ الڭده دکل ونه آکا برحیله‌ڭ وار (انا ارسلناك
بالحق) تحقیقا بز سنی طوغریلغله یوللدق (بشیرا) ثوابله مژده ویریجی (ونذیرا) وعقابدن
قورقودیجی (وان من امة الا خلا فیها نذیر) دخی امم سالفه‌دن براهل عصر یوقدر الا که ایچلرنده
برقورقودیجی پیغمبر یاردانا کچمشدر (وان یکذبوك) واکر کفارڭ معاندلری سنی یلانه نسبت ایدرلر
(فقد کذب الذین من قبلهم) بی شبهه کندولردن اسبق اولانلر پیغمبرلرین تکذیب ایتدیلر (جاءتهم
رسلهم بالبینات) کندولره مرسل اولان پیغمبرلر آشکارا معجزه‌لرله کلدیلر (وبالزبر) وحضرت
ابراهیم وادریسڭ صحفی کبی آسمانی نامه‌لرله (وبالکتاب المنیر) وانجیل وتوریة کبی احکامی روشن ایدیجی
کتابله (ثم اخذت الذین کفروا) صکره کفر ایدن کسنه‌لری عذابله آلدم (فکیف کان نکیر) پس نیجه ایدی
انلر اوزره ایتدوکم انکار که دفعة واحده‌ده قوللرین نابود قیلدم (الم تر ان الله انزل من السماء ماء)
بیلمزمیسن علی التحقیق کیم خدای عز وجل کوکدن صو ایندردی (فاخرجنا به ثمرات) پس انکله بز میوه‌لر
چیقاردق (مختلفا الوانها) رنکلری کوناکون (ومن الجبال جدد) وبرانده یغمز طاغلردن خطوط
ملونه‌ایه سی طاغلر وار (بیض وحمر) آغ وقزل رنکلو (مختلف الوانها) بیاضلقلری وقزللقلری
شدت وضعفده مختلفدر (وغرابیب سود) دخی طاغلردن غایتله سیاه طاغلر وار (ومن الناس
والدواب والانعام مختلف الوانه) دخی بو انواعدن رنکلری کوناکون اشیا وار (کذلك) میوه‌لرڭ
وطاغلرڭ اختلافی کبی درایش (انما یخشی الله من عباده العلماء) بی شبهه کیم خدادن قورقر کندو
قوللرندن ارباب دانش اولانلردر اوزکه‌لری زیرا قورقونڭ شرطی قورقلجق کمسنه‌نڭ بیلمسیدر
وخدانڭ افعال وصفاتنڭ بیلمسی علماء کاملینه منحصردر (ان الله عزیز غفور) بی شبهه کیم
خدا جل وعلا هرکس اوزره غالبدر عصیانده مصر اولانلری معاقب ایدر رجوع ومغفرت ایدیجیدر
توبه ایدنلرڭ کناهلرین ستر ایدر (ان الذین یتلون کتاب الله) تحقیقا شول کمسنه‌لرکه
خدانڭ کتابن اوقیوب اوقومسنه مداومت ایدرلر (واقاموا الصلوة) ونمازی قیلدیلر
(وانفقوا مما رزقناهم سرا وعلانیة) وکندولره روزی قیلدیغمز نسنه‌دن کیزلیده واشکاره
انفاق ایدرلر (یرجون تجارة لن تبور) بو اعمال ایله امید طوترلر برمتاعڭ تحصیلنه که هرکز کساد

واو نوزمقا واصل اولماز (لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ) اول اعمالی ایتدیلر تاکه خدا عز وجل کندولره
اوجرتلرین بالتمام ویره (وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ) وتاکه کندو کرمندن کندولره آرتره (إِنَّهُ غَفُورٌ
شَكُورٌ) بی شبهه کیم حق جل وعلا انلرك تقصیراتنی عفو ایدر طاعاتلرك مدح ایدوب انلرا اوزره
کندولره مجازات ایدر (وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ) دخی سکا قرآندن وحی ایتدوکمز
نسنه (هُوَ الْحَقُّ) کندودر درستلك وطوغریلق (مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ) ایلرو سنده اولان
کتب سماویه تصدیق ایدیجی یعنی عقائد واصول واحکامده انلره مطابقدر (إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ
لَخَبِيرٌ) تحقیقا کیم ایزد ذو الجلال قوللرینه دانادر باطنلرین یخشی بیلور (بَصِيرٌ) بینادر
انلرك ظاهرین یخشی کورر پس سنك احوالکده نبوته منافی برنسنه اولمسیکی بو معجز کتابی اوزرکه
ایندردی (ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ) صکره قرآنی سندن میراث اولنمسنه حکم ایتدك (الَّذِينَ
اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا) شول کیمسه لره که قوللریمزدن کندولرین انتخاب ایتدك وانلر امت محمددرلر
زیرا حق تعالی آنلری سائر امملدن انتخاب ایلدی (فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ) پس انلردن برکروه وارکه کندو
نفسنه ستم ایتمشدر عملده تقصیر ایدوب کیجلدن (وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ) وانلردن برکروه وارکه
طریق اعتداله رغبت ایدوب اکثر اوقاتده عمل ایدر (وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ) وانلردن
برقسم وارکه ایولکلری خدانك دستور وتوفیقیله ایلرو کیتمشدر یعنی تعلیم وارشادده عمل ضم
ایتمشدر (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) بو اصطفا اولنمق کندودر اولو ارتفلق (جَنَّاتُ عَدْنٍ
اقامت باغلری (يَدْخُلُونَهَا) اول اوچ قسم اول باغلره کیررلر (يُحَلَّوْنَ فِيهَا) ایچنده بزنمش قیلنورلر
مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ) التوندن بلزکلردن (وَلُؤْلُؤًا) وانجودن بزنمش قیلنورلر (وَلِبَاسُهُمْ
فِيهَا حَرِيرٌ) دخی پوشاکلری ایچنده ابریشمدن طوقلمش اشیادر (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ) دخی
اوجماعت حفره قبردن چیقوب بهشته کیردکلرنده دیدیلر دوکلی مدح وثنالر خدایه مخصوصدر
(الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ) شول خداکه بزدن دوزخك اندوه وغمنی کیدردی (إِنَّ رَبَّنَا
لَغَفُورٌ) تحقیقا کیم پروردکارمز کنهکارلره غایتله مغفرت ایدیجیدر (شَكُورٌ) ربا طاعاتك
فعلنی مدح ایدوب سزالرین ویریجیدر (الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ) اول پروردکارکه
کندو کرمندن اقامت سرایینه بزی قوندردی (لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ) بزه ایچنده اصلا تعب دکمز
(وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ) ونه ایچنده بزه بر مشقت واوصانمق دکور زیرا آنده نه تکلیف ونه تحصیل
معیشت وارکه اندن بر تعب وملال حاصل اوله (وَالَّذِينَ كَفَرُوا) دخی شول کیمسه لرکه ایمانه کلمدیلر

لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ) کندولره دردوزخك آتشی (لَا يُقْضَى عَلَيْهِمْ) نه اوزرلرینه موتله حکم اولنور (فَيَمُوتُوا
که میت اولوب عذابدن خلاص اولهلر (وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا) وکندولردن جهنمك عذابندن
برنسنه تخفیفا اولنور بلکه هرکاه آتشی ساکن اولورسا تمشی زیاده قیلنور (كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ)
بو مکافات کبی هر نعمتی انکار ایدنه مکافات ایدرز (وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا) دخی کفار جهنمده فریاد ایلدوب
دیرلر (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ) ای پروردکارمز بزی جهنمدن چیقار تادر کچمشده
ایتدوکمز عملدن اوزکه برکوزل عمل ایشلیوز بو سوزی برادایتدکلرنده نصکره حق جل وعلا انلره جواب
ویروب توبیخ ایدرنه که بیوردی (أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ) یا سزی تأخیر ایدوب زندکانیك
ویرمدکمی اول کلو مدت که پند المق ایستیان کمسنه آنك ایچنده پند الور مراد اول عمردر که مکلف اولان شخص
ایچنده تفکر وتأمل ایتمکدن متمکن اوله بعض علما دیدیکه اول یکرمیله التمش اراسیدر (وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ)
وقورقو ویریجی یعنی پیغمبر یا کتاب سماوی یاعقل سزه کلدی وسز نصیحت پذیر اولمدکز (فَذُوقُوا) پس
دوزخك عذابنی دادك (فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ) که ستمکارلره اصلا یاردمجی یوقدر تاکه عذابی
کندولردن دفع ایلیه (إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) تحقیقا کیم ایزد متعال کوکلر ویرك
مخفی اشیالرین بیلور پس خلقك احوالی وزرینه خفی اولماز (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) بی شبهه کیم
کندو سینه لرك اسرارینه دانادر (هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ) کندودر شول پروردکارکه
روی زمینده سزی خلیفه لر قیلدیکیم ایچنده ایستدوککز کبی تصرف ایدرسز (فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ) پس
هرکمسنه نعمتی انکار ایدر آنك وبالی اوزرینه اولور (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا) ویبرر
اولانلره دینسزلکلری پروردکارلری قتنده آرتورمز الا برقتی دشمنلق (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا) دخی کفاره کفرلری آرتورمز الا ایرا وتوزمق (قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
سویله بکا خبر ویرك اورتاقلر کوزدن شول اورتاقلر که تکریدن اوزکه کندولرین عبادت ایدردکز (أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) بکا کوسترك زمین جنسندن قنقی نسنه یرادیلر (أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ) یا خود
کوکلر خلقتنده خدا ایله انلره بر اورتاقلق وار (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا) یا خود کفاره قسمنه بز برکتاب ویردکمی انکله
نطق ایدرکه بزشرکا ایدنمشوز (فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ) پس کندولرا ول کتابدن بر دلیل ظاهر اوزره درلر
(بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا) انلرك بری واقع دکلدر بلکه ستمکارلر ولانلر بری برینه
الداتمقدن اوزکه برنسنه ایله وعد ایتمز یعنی کفارك رؤساسی توابعی الداوب دیرلر الحکملر کیم بتلر بزه
شفاعت ایدرلر (إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا) تحقیقا کیم حق جل وعلا کوکلر ویری

طوتوماكه دوشمیه لر (وَلَئِنْ زَالَتَا اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ) وعلى التحقيق اكر دوشرلر كند وسندن
صكره انلرى اصلا بر كیمسه طوتمز (اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا) تحقيقا كيم خدا عز وجل بو ايكى صفت كمال
ايله متصف ايديكه انلرى طوتمشدر زيرا خلقك افعالنه كوره انلرد وشمكه سزا ايديلر كتورديلر كه
اهل مكه ايشتديلر كيم يهود ونصارى كند ولره كلان پيغمبرلرى تكذيب ايتديلر برى برينه ديدى
لعن الله اليهود والنصارى بزه برپيغمبر كلسيدى البته بزانى تصديق ايدوب انلردن يختى يولى بولوردق
حق جل وعلا بو سوزلرندن خبر ايدوب بيوردى (وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ) دخى خدايه قسم ايتديلر
قسملرينك شديديكيم (لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحْدَى الْاُمَمِ) كركندولره بر قورقوديجى پيغمبر
كلورالبته يحشى امتلرك برسندن اهدى اولورلر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ) پس اولوقتكه كندولره بر قورقو
ويريجى پيغمبر كلدى (مَا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُورًا) كندولره آرترمدى الا حقدن اوركمك وطورمق (اِسْتِكْبَارًا
فِى الْاَرْضِ) بريوزنده سركشلك ايتمك ايچون (وَمَكْرَ السَّيِّئِ) ويمان حيله ايتمك ايچون (وَلَا يَحِيقُ
الْمَكْرُ السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِهِ) ويمان حيله بر كيمسه قيلمز الا كندو ايه لرين (فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِينَ)
پس پيغمبرلرى تكذيب ايدن كفار انتظار ايتمزلر الا كچمشلرده اولان سنت الهيه يى كه اهل تكذيبى
عقوبته كرفتار ايدر (فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا) پس خدانك سنتنه بر دكشترمك بوله مزسن
(وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيلًا) وهركز خدانك طريقنه بر غير مكانه نقل اولنمق بوله مزسن يعنى
مكذبلردن تحويل اولنوب غيركسنه لره حواله اولنماز البته انلره واصل اولليدر (اَوَلَمْ يَسِيرُوا
فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) ايا يرلرنده اونوروب شام ويمن وعراق
زمیننده كزمديلرميكه كوره لركندولردن اسبق ولان انلرك نتيجه سى نيجه اولدى (وَكَانُوا اَشَدَّ
مِنْهُمْ قُوَّةً) وحالبوكه آنلر قوتجه بندن كندولردن پرك ايديلر وتكرينك عذابندن خلاص اولمديلر
(وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِى السَّمٰوَاتِ) وايزد ذوالجلال كندويه اصلا برنسنه علجز ايده مزدى
كوكلرده (وَلَا فِى الْاَرْضِ) ونه يرده (اِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا) بى شبهه كيم خدا عز وجل جمله اموره
دانا قولرى اوزره توانا ايدى (وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا) واكر خدا جل جلاله خلقى معاصيدن
قزاندقلرى شيئله مؤاخذه ايتسيدى (مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ) معاصينك شامتندن يرك
ارقه سى اوزره بر حركت ايديجى حيوان قومزدى (وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى) ولكن انلرى بر معين مدته دك
تأخير ايدر واوروزقيامتدر (فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهُمْ) پس مدت معينه لرى حلول ايديجك اروا حلرى قبض
اولنور (فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا) زيرا على التحقيق حق جل وعلا قوللرينك احوالنه بينا ايدى پس عملكرا اوزره كندولره مكافات ايدر

سورة يس مكية وهى ثلاث وثمانون آية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(يٰسٓ) سائر حروف مقطعه كبيدر حكمده وبر قولده آنك معناسى لغت طيده يا انساندر (وَالْقُرْاٰنِ
الْحَكِيمِ) انواع حكمه متضمن اولان قرآنه قسم كه (اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) على التحقيق سن يا محمد كوندرلمش
پيغمبرلردنسن (عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) بر معتدل طريق اوزره سن (تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) هر نسنه
اوزره غالب جمله خلقه اسركيانك ايندرلمشى ايندرلدى (لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا اُنْذِرَ اٰبَاؤُهُمْ) تاكه بر كروهه
عذابدن قورقو ويرسن كه انلرك پدرلرى قورقو ويرلمدى يعنى زمان فترتك امتدادندن يقين
اولان پدرلرى انذار اولنمديلر (فَهُمْ غَافِلُونَ) پس انلر بيخبردرلر (لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰى اَكْثَرِهِمْ) تحقيقا
سوز چوقلرى اوزره ثابت اولدى يعنى كلمۀ لأملأن جهنم من الجنة والناس اجمعين كفارك چوغنه
لازم كلدى (فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) پس انلر ايمانه كلمزلر مراد اول كيمسه لردركه حق جل وعلا علم قديميله
بيلمشدركه آنلر ايمانه كلميوب كفر اوزره مرد اولورلر ابوجهل واصرابى كبى (اِنَّا جَعَلْنَا فِى اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالًا)
تحقيقا كيم بز كفارك كردنلرنده طوقلر قيلدق (فَهِىَ اِلَى الْاَذْقَانِ) پس اول طوقلر زنخدانلره دك
يتشمشدركه باشلرين اشاغه يه صالمقدن كندولرين منع ايدر (فَهُمْ مُقْمَحُونَ) اندنصكره
آنلر باشلرين يوقارو قالدروب كوزلرين يوممشلردر (وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَدًّا) وايلرولرندن
برحجاب قيلدق (وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا) واكسه لرندن برحجاب دخى (فَاَغْشَيْنَاهُمْ) پس كوزلرين
قبلاتدردق (فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ) اندنصكره كندولر برنسنه كورمزلر منقولدركيم بو ايكى آيت
بنى مخزوم حقنده نازل اولدى اولدمكه ابوجهل شق آند ايچديكه سرور كائناتك باشنى
برطاشله قيره بعده كندوسيله برطاش الوب كلدى حضرتى نماز قيلاركن كوردى قچن الك
قالدروب اورمق ايستدى الى بوينينه طولاتوب طاش النه ياپشدى خيلى مشقتدنصكره الى
چوزديلر جماعتنه رجوع ايدوب كيفيت احوالى كندولره نقل ايتدى بر مخزومى دخى ديدى بن كيدرم
محمدى برطاشله اولدررم طاشى النه الوب كيتدكده حق تعالى آنى كور ايتدى (وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ) دخى اوزرلرينه يكساندر آنلره قورقو ويرمكك وانلره قورقو ويرممكك
(لَا يُؤْمِنُونَ) ايمانه كلمزلر زيرا علم قديمده كفر اوزره مست اولملرينه حكم اولنمشدر (اِنَّمَا تُنْذِرُ
مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ) بلا شبهه كيم سن پند ويرمزسن الا اول كيمسه يه كه قرآنه پيرو لك ايتدى (وَخَشِيَ
الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ) وخداى ذوالجلالدن كيزليده قورقدى (فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ) پس انى مژده ليندر

كناهلرك غفرانيله (وَأَجْرٍ كَرِيمٍ) وبر اولو اجرتله (إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ) تحقيقا كيم بز اولمشلرى زنده
قيلارز (وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا) وايلرو كوندردكلرى اعمال صالحه يى وطالحه يى يازرز (وَآثَارَهُمْ)
ونشانلرين يعنى انلردن باقى قلان تعليم علم وتأسيس ظلم كبى آثار حسنهٔ واثار سيئهٔ يازرز
(وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ) وهرنسنه يى بر روشن امامده يعنى لوح محفوظده آنى ضبط
ايتمشوز (وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ) ونحمكه خلقيچون كوى اهلرينك احوالنى برمثل قيل
(إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ) قچن حضرت عيسانك كوندرلمشلرى اول كوى خلقنه كلديلر مرويدركيم
انطاكيه خلقى بتلرك عبادتنه مشغول بركروه ايديلر حضرت عيسى عليه السلام كندو توابعندن
يوحنا و يوليسى انلره كوندردى تاكه كندولرين طريق حقه دعوت ايليه لر قچن شهره يوره يقين اولديلر
حضرت حبيب النجارى قيون اوتلاتدرركورديلر كلمكلرينك سببينى كندولردن صوردى حقيقة الحالدن
كندويه خبر ويرديلر انلره ديدى بوكلامه بر دليلكز وارمى ايديلر كيم خسته يه شفا ويررز وابرشى
دردن خلاص ايدرز حضرت حبيبك بر خسته اوغلى وار ايدى انى حضورلرينه كتوردى انلر ايله
سلنجه خدانك اذن شريفيله شفا بولدى حبيب بوحالى انلردن مشاهده ايديجك انلره ايمان كتوردى
بوخبر خلق اراسنده شهرت بولوب چوق كسنه انلرى اوزره شفا بولدى بعده خبرلرى پادشاهه
ايرشدى كندولرين احضار ايدوب ديدى معبودلريمزدن اوزكه معبود وارمى ديديلر بلى ديدى
كيمدر ديديلر سنى ومعبودلركى ايجاد ايدن پروردكاردر پس كندولرين حبسه بويلدوب ديدى آنده
قالسونلر تاكه احواللرينه نظر ايده لم حضرت عيسى عليه السلام شمعونى بولنلرك شمعون حضرتلرى
اول شهره برديشقه اسلوبيله كيروب پادشاهك توابعيله انسيت ايتدى برمرتبه ده كه كندوبى پادشاهك
صحبتنه قرين قيلديلر پادشاهله كمال انسيت پيدا ايتدكدنصكره بركون اثناء مصاحبتده پادشاهه
ديدى ايشتدمكه سن ايكى كيمسه يى اليقومشسن يا انلرك سوزين ايشيدوب حبس ايتدك ياخود قوت
غضبيه مقتضاسيله انلرى كرفتار زندان قيلدك ملك ايتديكيم قوت غضبيه سببيله سوزلرين
ايشتمدنكدنولرين محبوس قيلدم شمعون ايتدى اى پادشاهم معقول بودركه اول سوزلرين ايشتدوب
كوره سن نه ديرلر صكره اوزلرينه بر قصور مترتب اولورسه خاطركده اولان حقارتى آنلره ايت
پس پادشاه احضارلرينه فرمان ايتدى كلوب حاضر اولدقلرنده شمعون انلره ديدى سزى كيم
كوندردى ديديلر هرنسنه يى ايجاد ايدن خداى ذو الجلال ديدى على طريق الاختصار انى وصف
ايدك ديديلر ايستدوكنى ايشلر وايستدوكى شيئه حكم ايدر شمعون ديدى بوسوزكزه بر برهان

وارميدر ديديلر هرنه پادشاه ايسترسه شمعون پادشاهدن استدعا ايتديكيم ايكى كوزى بطمش براوغلان
احضار ايله آنى احضار ايتدوكى برله خدايه دعا ايتديلر آنك كوزلرى اچلدى شمعون ديدى پادشاهم
بزدخى معبودلريمزدن استدعا ايده لم كيم براوغلانك كوزين آچق قيله لر ملك ايتدى اى شمعون سندن
نه پنهان قلورم معبودلرمز نه كورورلر ونه ايشيدورلر نيجه بويله ايشه قادر اولورلر ايمدى اولسون پس شمعون
انلره دونوب ديدى اكر الهكز برميتى احيا ايدرسه سزه ايمان كتوررز پس خدايه دعا ايدوب يدى كوندن
اولمش براوغلانى احيا ايتديلر اوغلان زنده اولوب اياغى اوزره طورنجه ديدى على التحقيق بن
دوزخدن يدى دره يه كيرمش قيلندم بوحالكزدن سزى تحذير ايدرم ايمانه كلك نجات بولورسز
دخى ديدى كوكك قپولرى اچلدى كوردم بركنج يكت بو اوچ ادم ايچون شفاعت ايدييور يعنى شمعون
ويوحنا و پولس پادشاه بوسوزلردن خيلى متأثر اولوب حضرت شمعون پادشاهك متأثر اولمسين
كورديجك نصيحت ايتمكه اغاز ايلدى همان ملك بركروه ايله ايمانه كلدى وايمانه كلميان كسنه لر
اوزره حضرت جبريل چيغروب هلاك اولديلر وبوقصهٔ عجيبه نك نتيجه سندن حق جل
وعلا حبيبنه خبر ايدوب بيوردى (إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ) ياد ايت اول وقتكه انطاكيه خلقنه
ايكى رسول كوندردك يعنى حضرت عيسى فرمانمزله ايكى رسول كوندردى (فَكَذَّبُوهُمَا) پس
اول كوى خلقى انلرى يلانه نسبت ايتديلر (فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ) اندنصكره اوچنجى رسول ايله آنلره
قوت ويردك (فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ) پس اوچلرى ديديلر على التحقيق حضرت عيسانك طرفندن
سزه كوندرلدك (قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا) اول كوى خلقى رسلره ديديلر سز برنسنه دكلسز
الا بزم كبى بر آدمى پيسندن كلديكه ايتدككز دعوايه يالكز سز مخصوص اوله سز (وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَٰنُ
مِنْ شَيْءٍ) وخداعز وجل هيچ برنسنه ايندرمدى (إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ) سز برنسنه دكلسز الا كه
دعواى رسالتده يلانسويلرسز (قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ) كوندرلمش اولانلر ديديلر
پروردكارمز بيلوركيم على التحقيق بز سزه كوندرلمش قيلندق (وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) ولحكامى
آشكارا ايشتدرمكدن اوزكه اوزريمزه برنسنه يوقدر (قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ) اول شهرك خلقى
ديديلر على التحقيق بز بوشهره كلمككز سببيله تشأم ايتدك (لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا) بلا شبهه كيم بوسوزدن
وازكچمزسه كز (لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ) البته سزى طاشله اتوب بزدن سزه بر دردناك
اشكنجه دكر (قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ) رسل اولانلر انلره ديديلر شآمتكزك سببى سزكله در واول
بد اولان عقيده كز واعمالكزدر (أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ) يا اكر پند ونصيحت ويريلورسه رجم واشكنجه ايله

تهديد ايدرسز (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ) بلكه سز بر كروهسز كه حدّى تجاوز ايتمش سز (وَجَاءَ مِنْ
اَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى) وشهرك اوزاق برندن بر كشى شتابان كلدى واول حبيب نجّاردر كه
بتلرى يونردى واول سرور كائناتك نعتنى ايشيدوب اكا ايمان كتوردى باوجود كه ارالرنده التى يوز
يل وار ايدى (قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ) حبيب النجار ديدى اى بنم جماعتم كوندرلمش ولانلره يرو
ايدك (اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ اَجْرًا) شول كيمسه لره اويوك كه رسالتك تبليغى اوزره سزدن
اجرت طلب ايتمزلر (وَهُمْ مُهْتَدُونَ) وحال بوكه آنلر طوغرى يولى بولمشلردر (وَمَا لِيَ لَا اَعْبُدُ الَّذِي
فَطَرَنِي) وبكا نه اولديكه بنى عدمدن ايجاد ايدنه عبادت ايتميم (وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) وآنك جزاسى
سمتنه دونمش قيلنورسز (ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) ندن اوزكه معبودلر ايدنورميم (اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ
بِضُرٍّ) كه ايزد ذوالجلال بكا بر بدلك ايصال ايتمسين ايسترسه (لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا)
انلرك ديلكى بندن برنسنه دفع ايتمز (وَلَا يُنْقِذُونِ) ونه بنى قورتررلر (اِنِّي اِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ)
تحقيقا اول وقت بن بر آشكارا آزغونلقده اولورم (اِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ) بى شبهه كيم بن سزى
ايجاد ايدن خدايه تصديق كتوردم (فَاسْمَعُونِ) پس ايمانمى دكله كز اى بنم كروهم بو سوزلرى
ايراد ايتدكدنصكره قومى كندوبى قتل ايتديلر (قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ) سائر شهدا كبى كندويه اذن
ويريلوب ديلدى بهشت جاودانه كير اكا كيردكنده (قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ) ديدى اى كاشكى
بنم جماعتم بيلسيديلر كيم (بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ) فنى نسنه ايله پروردكارم بكا
مغفرت ايدوب بنى مكرم اولانلرك زمره سندن قيلدى بو استفهامدن مراد آينلرندن ايتدوكى
اعراضك واذيتلرى اوزره ايتدوكى صبرك تفخيم وتعظيميدر (وَمَا اَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ
بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ) دخى حضرت حبيبك قومى اوزره كندوبى هلاك ايتدكلرندن
صكره كوك سمتندن هيچ لشكر اينديرمدك نته كه بدر وخندقده سنك قومكى هلاك ايتمكه
ايندردك بلكه ايشلرين بر چيغرمغله بتوردك (وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ) وبز لشكر ايندريجيلر دكل
ايدك يعنى انلرك هلاكيچون لشكر ايندرمك حكمتمزك مقتضاسى دكلدر زيرا هر نسنه به برسبب
تقدير ايتمشوز ولشكر ايندرمسين سنك نصرتكه سبب قيلدق (اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً
وَاحِدَةً) اهل انطاكيه نك عقوبتى برنسنه دكل ايدى الا يالكز بر چيغرمق (فَاِذَا هُمْ خَامِدُونَ)
درعقب بلافاصله آنلر سونمش آتش كبى ميّت اولديلر (يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ) اى دريغا قوللرم
اوزره (مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) كندولره هيچ بر پيغمبر كلمز الا اكا استهزا

ايدرلردى (اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ) بيلمزلرميكيم كندولردن اسبق اهل زمانه لردن نيچه
كروهلرى نابود قيلدق (اَنَّهُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ) مشاهده ايتمديلرميكيم على التحقيق آنلر كندولره
دونمزلر (وَاِنْ كُلٌّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ) وهر بر فردلرى دكلدر الا كه جمع اولنوب قتمزده لحضار
اولنورلر (وَآيَةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ) دخى كندولره ميّت اولان يربر اولو نشانه در (اَحْيَيْنَاهَا) بز آنى
زنده قيلدق (وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا) واندن دانه معقوله سن چيقارتدق (فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ) پس اول
دانه دن يرلر (وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ) وزمين ايچنده خرمانك واوزمك
انواعندن باغلر قيلدق (وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ) وايچنده پكارلردن بر مقدارا قتدردق
(لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ) تاكه باغلرك ميوه سندن يه لر (وَمَا عَمِلَتْهُ اَيْدِيهِمْ) واللرى ايشلدوكى
نسنه دن دخى آندن مراد ميوه لردن يا پلان بكمز وشربتلردر (اَفَلَا يَشْكُرُونَ) پس كوكدركه
بو نعمتلر اوزره خدايه شكر ايده لر (سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا) شوائب نقصدن منزهدر
اول پروردكاركه دوكلى انواع واصنافى ياراتدى (مِمَّا تُنْبِتُ الْاَرْضُ) زمين بتوردكى اشيادن
(وَمِنْ اَنْفُسِهِمْ) وخلقك جانلرندن يعنى رومى وحبشى وعربى كبى اصنافى اركك وديشيدن
ايجاد ايتدى (وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ) وخلق بيلمدكلرى نسنه دن يعنى حق سبحانه وتعالى انواع واصنافى خلق
بيلمدكلرى اشيادن دخى ياراتدى (وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ) وكندولره كيجه برا ولو علامتدركه (نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ)
كوندزى اندن صويوب دور قيلارز (فَاِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ) اندنصكره اولو قتكه كندولر قرانلغه
كيرمشلردر (وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا) دخى كونش يورر بر قراركاهه دك اكا معين اولمشدر يعنى
برمعين مدّته دك يورركه دورى انكله تمام اولور (ذٰلِكَ) اول يورمك (تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ) هر نسنه
اوزره غلبه ايدن خدانك تقديريدر (الْعَلِيمِ) غايتله دانا اولانكه دانشى هر معلومى احاطه
ايتدى (وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ) وآيك سيرنى تعيين ايتدك (مَنَازِلَ) منزله لرده وآنلر يكرمى سكز
منزله دركه هر كيجه بريسنده حلول ايدوب وبريسنه كچمزقچن صونكى منزله ايرشور اينجه اولوب
اكريلكه ميل ايدر (حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ) خرما ميوه سنك كهنه دالى كبى ولنجه (لَا الشَّمْسُ
يَنْبَغِي لَهَا) نه كونش صحيح واسان اولور كندويه كيم (اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ) آيه ايريشه (وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ
النَّهَارِ) ونه كيجه كوندزى كچوب اندن ايلرو كيده بيلور (وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) وقولرى بر چرخده
سير ايدرلر (وَآيَةٌ لَهُمْ) دخى كندولره برا ولو علامت واركه (اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ)
على التحقيق بز انلرك بارنا يچون كوندردكلرى اولادلرين طولمش كميده قالدردق (وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ

مايركبون) وكمينك مانندندن كندولر ايچون برمه وقايق كبى بنجك نسنه لر يراتدق وبر قولده
امدن مراد دوه در اول مناسبتله كيم آنلر چولك كيميدر (وان نشأ نغرقهم) واكر ايسترز كندولرين
صوده بوغرز (فلا صريخ لهم) پس نه كندولره بر فريادرس اولور (ولا هم ينقذون) ونه كندولر
موندن قورتلمش قيلنورلر (الا رحمة منا ومتاعا الى حين) مكر قتمزدن بر رحمت ايچون وبرمعين
مدته دك برخوردار اولمقلر ايچون آنك رحمتندن خلاص اولورلر (واذا قيل لهم اتقوا ما بين ايديكم
وما خلفكم) دخى قچن كنده دينلور ايلروكزده اولان امم سالفه نك عذابى كبى برعذابدن
وكيروكزده اوله جق عذابدن خوف ايدك (لعلكم ترحمون) شايد سز مرحمت اولنورسز تكبر وعناد
آرترلر (وما تأتيهم من آية من آيات ربهم) وانلره پروردكارلرينك اياتندن هيچ برآيت كلمز (الا كانوا
عنها معرضين) الا كه اندن يوز چويرمشلردى (واذا قيل لهم انفقوا مما رزقكم الله) دخى قچن
انلره دينلور تكرى تعالى سزه روزى قيلديغى نسنه دن انفاق ايدك (قال الذين كفروا للذين آمنوا
كفر ايدنلر اهل ايمانه ديرلر (انطعم من لو يشاء الله اطعمه) بيدررميوز شول كمسنه يه كه زعمكزده تكرى
تعالى ايسترسه اكا بيدرر (ان انتم الا فى ضلال مبين) سز برنسنه ده دكلسنز الا برآشكارا ازغونلقده
خدانك مشيتنده اوليان نسنه ايله بزه فرمان ايدرسز بوكلام انلرك شدت جهللرندن ناشى اولدى
انكچونكه حق جل وعلا اسبابله اطعام ايدر واول سببلرك برسى بوكه اغنيايى فقرانك بيدرمسى
اوزره قندردى وانلرى اكا موفق قيلدى (ويقولون متى هذا الوعد) دخى كفره ديرلر بووعد يعنى
وعدهٔ بعث نه زمان واقع اولور (ان كنتم صادقين) اكر راست كولر ايديكز (ما ينظرون الا صيحة
واحدة تأخذهم) برشيئه بقمزلر الا بر بالكز چيغرمغه كه كندولرين آلورم (وهم يخصمون) وحالده
كندولر بربرله جدال وخصومت ايدرلر (فلا يستطيعون توصية) پس نه امورلرينه برشئ
اصمرلمغه قدرتلرى اولور (ولا الى اهلهم يرجعون) ونه كندولره مخصوص اولانلره دونمكه
قادر اولورلر تاكه احوالمرين كوره لر بلكه فجاءة هلاك اولورلر بواحوال نفخهٔ اولاده اولور
(ونفخ فى الصور) وبر دخى صورده اوفورلور (فاذا هم من الاجداث الى ربهم ينسلون) پس اول
وقت كندولر قبوردن پروردكارلرى طرفنه سرعت ايدوب كيدرلر (قالوا يا ويلنا) ديرلر
اى هلاكمز حاضر اولكه محلك بودر (من بعثنا من مرقدنا) بزى كيم كوندردى اويقومزك يرندن
(هذا ما وعد الرحمن) دخى ديرلر بودر اول نسنه كه ايزد ذو الجلال بزه وعد ايتدى (وصدق
المرسلون) وآنك خصوصنده مرسل اولانلر كرچك ديديلر (ان كانت الا صيحة واحدة

بو واقعه دكل ايدى الا بر بالكز چيغرمق (فاذا هم جميع لدينا محضرون) اندنصكره اول وقت آنلر قموقتمزده
حاضر قيلنورلر (فاليوم لا تظلم نفس شيئا) پس بوكون برجان برازنسنه ايله ستم كورمش
قيلنماز (ولا تجزون الا ما كنتم تعملون) وبرنسنه ايله مكافات اولنمزسز اى اهل محشر الا ايشلديككز
شيئك مكافاتيله (ان اصحاب الجنة اليوم فى شغل فاكهون) تحقيقا كيم بهشت جاودانك ايه لرى
برعظيم ايشده متلذذدرلر (هم وازواجهم) كندولر وقاريلرى (فى ظلال) كولكه لرده اولورلر
(على الارائك متكئون) بزنمش تختلر اوزره ياصدنمشلر (لهم فيها فاكهة) كندولره بهشتده ميوه
وار (ولهم ما يدعون) وكندولره ارزو ايتدكلرى نسنه وار (سلام) وآنلره سلام يعنى تحيت
وار (قولا من رب رحيم) چوق رحمتلو پروردكارك طرفندن بربى واسطه خطاب (وامتازوا
اليوم ايها المجرمون) وبوكون اى مشركلر اهل ايماندن جدا اولك (الم اعهد اليكم يا بنى آدم) سزه
اى آدم اوغوللرى عهد ايتمدمى يعنى سزه دلائل سمعيه يى وعقليه يى بيان ايتمدمى (ان لا تعبدوا
الشيطان) كه هركز ابليسه عبادت ايتميه سز (انه لكم عدو مبين) زيرا على التحقيق اول خبيث
سزه برآشكارا دشمندر (وان اعبدونى) وسزه عهد ايتمدمى كيم بكا عبادت ايدك (هذا صراط
مستقيم) بو بنم عبادتم برطوغرو يولدر (ولقد اضل منكم جبلا كثيرا) وتحقيقا كيم اول شقى
سزدن چوق كمسنه آزدردى (افلم تكونوا تعقلون) پس كركدى كه تعقل ايده سز تاكه آنك
دامنه دوشميه سز (هذه جهنم) بودر دوزخ (التى كنتم توعدون) شول دوزخ كه سزدنياده
انكله وعد اولنوردكز (اصلوها اليوم) بوكون اكا كيرك (بما كنتم تكفرون) ايتدككز كفر سببيله
(اليوم نختم على افواههم) بوكون آغزلرى اوزره مهر اورورز (وتكلمنا ايديهم) والّرى بزمله
سويلشور (وتشهد ارجلهم بما كانوا يكسبون) واياقلرى شهادت ايدر اول شيئله كه
داردنياده انلر قزانورلردى حديث شريفده وارد اولمشدركه قيامت كونى بنده سويلر افعالم
اوزره برشاهد طوتمم كندو نفسمدن اولمينجه درعقب اغزينه مهر اوريلوب اعضاسنه فرمان
اولنوركيم سويليك اندنصكره انلرجمله ايتدكلرين تقرير ايدرلر (ولو نشاء لطمسنا على اعينهم) اكر
ايسترايدك كوزلرى اوزره محو ومحق ايدردك (فاستبقوا الصراط) درعقب سلوكن معتاد ايتدكلرى
يولده ايلرو كيتمك ايستيجك (فانى يبصرون) نيجه يولى وجهت سلوكى كوررلر (ولو نشاء
لمسخناهم) واكر قيلقلرين دكشترمك ايسترايدك البته آنى دكشتوردك (على مكانتهم) يرلرى
اوزره كه آنك ايچنده جامد اوله لر (فما استطاعوا مضيا) پس نه ايلرو كيتمكه قدرتلرى اولور

(وَلَا يَرْجِعُونَ) ونه دونمكه قادر اولمازلر (وَمَنْ نُعَمِّرْهُ) وهر كيمكه كندويه عمر طويل ويررز
(نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ) آنى يارتمقده وندررز يعنى قوتنى ضعفه تبديل ايدرز وكنجلكن پيرلكه (أَفَلَا
يَعْقِلُونَ) پس كوركديكه تعقل ايدوب فهم ايدەلركيم تنكيسه قادر اولان طمس ومسخه قادردر چون
كفار مكه حضرت محمد المصطفانك حقنده شاعردر ديو سويلرلردى حق جل وعلا سوزلرين رد ايدوب
بيورر (وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ) وبز محمد المصطفايه شعر سويلمسين اوكرتمدك (وَمَا يَنْبَغِي لَهُ) ونه كندويه
شعرك سويلمسى صحيح ولائق اولورزيرا شعر سويلسيدى قومنك كوكلنه بو شبهه دوشرديكه
قرآنى قوت شاعريه ايله پيدا ايتدى پس حق تعالى حبيبنه شعرى اوكرتمدى تاكه قومنه اول
شبهه حاصل اولميه وهركاه كه سرور كائنات على طريق التمثيل بربيت اوقوردى مبارك لساننده
اوزره طريقه وزنله جارى اولمزدى نته كه بركز بيوردى ؞ كفى الاسلام والشيب للمرء ناهيا ؞
حضرت صديق رضى الله عنه ديدى يا رسول الله بونى سويليان ديدى ؞ كفى الشيب والاسلام
للمرء ناهيا ؞ حضرت صلى الله عليه وسلم ايلك نوبتده اوقوديغى كبى دفعهٔ ثانيه ده اوقودى حضرت
صديق دونوب ديدى اشهد انك رسول الله وما علمك الشعر وما ينبغى لك وانك مبارك لسانكا
اوزره جارى اولان انا النبى لا كذب انا ابن عبد المطلب كبى بعض موزون سوزلرى تكلف وبى
قصد ايدى (إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ) اكا اوكرتدوكمز شئ برنسنه دكلدر الا بر پند ونصيحت
واحكامى اظهار ايديجى بركتاب سماوى (لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا) تاكه قورقنده بركيمسهٔ كه حيات
عقل وفهمله زنده ايدى (وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ) وتاكه كلمهٔ عذاب واجب وله كفر اوزره
مصر اولانلره (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا) ايا تفكر ايدوب بقمزلرميكيم قدرتمزك
اللرى ايشلدكلرى نسنه دن كندولر ايچون براتدق (أَنْعَامًا) دوه وصغر وقيون وكچى يعنى كندولر
ايچون اول اشيادن براتدقكه بزدن اوزكه بركيمسه انلرى ايجاد ايتمكه قادر دكلدر وازلس كه
انعامده خلقت عجيبه وكثرت منافع وارانى بالكز مذكور قيلدى (فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ) پس انعامه
ضابط ومتصرفدرلر (وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ) وانلرى كندولر ايچون رام قيلدق (فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ) پس
بنكلرى اندندر يعنى انلرين برمقدارين بنرلر دوه وصغر كبى (وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ) واندن ييرلر يعنى
انلرك اتنى ييرلر (وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) وآنلك ايچنده كندولره منفعتلر وار يونكلرندن ودريلرندن
(وَمَشَارِبُ) وسوتلرندن ايچجك نسنه لردخى (أَفَلَا يَشْكُرُونَ) پس نيچون آنلرده اولان خدانك
نعمتلرينه معترف اولمازلر (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) دخى خدادن اوزكه معبودلر ايدندىلر

(لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ) شايدكه كندولره يارديم اولنه لر يعنى اميد طوترلركه امور مهمه ده اول معبودلر كندولره
برمدد ايدرلر (لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ) يارديم ايتمكلرينه قدرتلرى يوقدر (وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ)
وانلر معبودلر ايچون اماده قلنمش لشكردرلركه يارن قيامتده لشكرلرى اولورلر (فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ)
پس شرك خصوصنده ديدكلرى سوزسنى غمكين قيلمسون (إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ) زيرا
على التحقيق بز كيزلى قيلدقلرى نسنهٔ واشكارا ايتدكلرى شيئى بيلورز پس آنك اوزره انلره مكافات
ايدرزمرويدركه ابى بن خلف برچوريمش كوك النده اوفادوب حضرتك حضور عزتنه كلوب ديدى
تكرى تعالى بونى زنده قيلاجقمى بو چوردكدنصكره حضرت بيوردى بلى آنى احيا ايدر سنى دخى بعث
ايدوب جهنمه داخل قيلار بو آيت كريمه نازل اولدى (أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ) يا ابى بن
خلف تفكر ايدوب بيلمدميكيم على التحقيق بز كندويى برصو طاملهسندن براتدق (فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ
مُبِينٌ) اندنصكره همان كندوسى اشكار الجدال ايديجى بردشمندر يعنى انسان بقمزميكه كندويى
اللى جق نسنه دن براتدقدن عقب خصومتى مغالجاة ايدر برايشدكه آنك صحت وحقيقتنه مبدا فطرتى
شاهددر (وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا) وبزه برمثل اوردى يعنى برامر عجيب كتوردىكه برچوريمش كوكى النده
اوفادوب كلدى (وَنَسِيَ خَلْقَهُ) وكندونك يارادلمسنى اونودوب (قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ) استبعاد
يوزندن ديديكيمدركه كوكلرى زنده قيلار (وَهِيَ رَمِيمٌ) اولحالدهكه آنلر چوريمشدر (قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي
أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ) سويله يا محمد آنلرى زنده قيلار شول قادر مختاركه ايلك كز كندولرين عدمدن
وجوده كتوردى (وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ) وحال بوكه كندوسى هرياردلمشه دانادر يعنى مخلوقاتك تفاصيلنى
وكيفيت خلقتلرينى داننشيله بيلور پس اشخاصك چوريمش طاغلمش پارهلرين وكيفيت جمع واحياسنى
ايو بيلور (الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا) شول پروردكاركه سزكيچون كوك اغاجدن آتش
قيلدى (فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ) پس اول وقت سز اندن ياندررسز باديه نك اغلب يرلرنده عرب
آتش استخراجيچون ايكى اغاج استعمال ايدرلر بوننه مرخ برينه عفار ديرلر مرخى عفار اوزره قويوب بورررلر آتش اولرنده
حاصل اولور (أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ) ياكوك اغاجدن آتش چيقاروب كوكلرويرى
ايجاد ايدن ايزدذو الجلال توانا دكلميدر (عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ) آنك اوزره كه انلر كبى بر مخلوق ايجاد
ايليه (بَلَى) انلرك ايجادى اوزره قادردر اصلا انده شبهه يوقدر (وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ) وكندودر
مبالغه ايله خلق ايدن جميع اموره دانا اولان (إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا) آنك شانى بودرن اوزكه برنسنه دكلدركيم
برنسنهٔ استيجك (أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ) اول شيئه سويلر اول در عقب اول شئ حصوله

کلور (فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ) پس عجزدن منزه در اول پروردکارکه هر نسنه نك تصرفی
ید قدرتنده در (وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) ومكافات ایچون كندو حكمنه دونمش قیلنورسز سرورکائناتدن
مرویدرکه بیوردیکه هر نسنه نك قلبی وار قرآن عظیم الشانك قلبی یاسیندر هر کیم رضاء الله ایچون
آنی اوقودی کناهندن چقمش اولان اشیا کبی و بیمغفرت اولنور آنی میتلر اوزره قرائت ایدك

سورة الصافات مكية وهي ثلاث وثمانون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالصَّافَّاتِ صَفًّا) مقام عبودیتده درست صف باغلیان فرشته لره قسم (فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا)
پس شیاطینی استراق سمعدن یو منع ایدن فرشته لره قسم (فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا) پس انبیا اوزره
خدانك كلامنی اوقیان ملائكه یه سوكندكه (إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ) على التحقيق معبودكز بردر (رَبُّ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) كوكلر ویرك وارالرنده اولان اشیانك پروردكاری (وَرَبُّ الْمَشَارِقِ)
دخی كونش چیقیق یرلرك خداوندی (إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا) تحقیقا كه بز سزه یقین اولان كوكی بزندك
(بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ) بر بزك ایله كه یلدزلردر (وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ) وانی یخشی صاقلدق صاقلمق
هر سركش دیودن (لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ) بو جهتدن اشرافك سوزین ایشتمكه طالب اولمازلر
یعنی كوكلر شهبله محفوظ اولدقدنصكره شیاطینك حالی بویله اولدیكه عالم بالاده ساكن
اولان اشراف ملائكه نك سوزلرین ایشتمزلر (وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُحُورًا) وكوكك هر طرفندن
قاولمق ایچون شهبله آتلورلر استماعی قصد ایتدكلرنده (وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ) وكندولره بر شدتلو
اشكنجه وار واول آخرت عذابیدر (إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ) مكر شول كیمسه كه ملائكه نك سوزندن
بر قاپش قاپه (فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ) درعقب آنك اردینه بر روشن آتش پاره سی دوشوب كندوینی
اینجدر یا یاندرر (فَاسْتَفْتِهِمْ) پس كفار مكه دن صور (أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا) كندولری
یارادلمق جهتندن زیاده بركدرلر یا یاراتدیغمز اشیا یعنی مذكور اولان ملائكه وكوكلر ویرلر آرالرنده
اولانلر (إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ) تحقیقا كه كندولرین بر یاپشمش چاموردن یاراتدق بو كلامدن
مراد اثبات معاددر واستحاله سن زعم ایدنلرك سوزینه رددر بو وجهله كه آنك استحاله سی
اكر ماده نك عدم قابلیتندندر ماده موجود وباقیدر واجزاسی قابل انضمامدر واكر فاعلك
عدم قدرتندندر كوكلر ویرك ایجادینه قادر اولان بی شك اول اجزانك ضمنه وروحی ایچنده
اعاده اتمكه دخی قادردر (بَلْ عَجِبْتَ) بلكه سن خدانك قدرتن یعنی انكار ایتملرندن عجبلندك

(وَيَسْخَرُونَ) وانلر سنك تعجبكدن واحوال بعثی تقریر ایتدككدن استهزا ایدرلر (وَإِذَا ذُكِّرُوا) وقچن
برشی ایله پند ویریلورلر (لَا يَذْكُرُونَ) اندن پند المزلر (وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ) واولوقتكه
بر معجزه كوررلر استهزاده مبالغه ایدرلر (وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ) وكوردكلری معجزه دن
اوتوری دیرلر بو بر نسنه دكلدر الا بر هویدا جادولق (أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) ایا قچن بز اولوب
طپراق وكموك اولورز (أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) على التحقيق بز زنده اولوب كوندرلمش قیلنورمیوز
(أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ) دخی كچمش پدرلریمز مبعوث اولورلرمی (قُلْ نَعَمْ) سویله بلی سز وپدرلركز مبعوث
اولورسز (وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ) وحال بو كه سز خوار وبیمقدارسز (فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ) پس قچن بعث ولو بعث
ایتمك یالكز بر چیغرشدن اوزكه بر نسنه دكلدر واو نفخهٔ ثانیه در (فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ) درعقب
همان كندولكو كورلردن قالقوب طوروب بقرلر (وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ) ودیرلر ای هلاكمز
حاضر اولكه بو كون اعمالمزك مكافاتی كونیدر بعده كندولره ملائكه دیرلر (هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ) بو كون
قضا وحكومت كونیدر (الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) شول كون كه سز آنك وقوعنی تكذیب ایدردكز
بعده حق سبحانه وتعالیدن ملائكه یه فرمان كلور كه (احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ)
نفسلرینه شرك ایله ستم ایدنلری ودینلرنده كندولره موافق اولان قاریلرین جمع ایدك (وَمَا كَانُوا
يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) وتكریدن اوزكه عبادت ایتدكلری اشیایی دخی جمع ایدك (فَاهْدُوهُمْ
إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ) پس دوزخك یولنه انلره یول كوسترك (وَقِفُوهُمْ) وانلری عرصهٔ موقفده
طوتدرك (إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ) زیرا على التحقيق انلر عقائد واعماللرندن صورلسیدرلر دخی ملائكه
كرام انلره دیرلر (مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ) سزه نه اولدیكه بری بریكزه یاردم ایدوب موقفك زحمتندن قورتلمزسز
(بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ) بلكه انلر بوكون عجزلری جهتندن منقاد اولمشلردر (وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ
يَتَسَاءَلُونَ) وبری بری اوزره متوجه اولوب صورشورلر یعنی رؤسا وتوابع بری برینه توبیخ یوزندن
صورشور (قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ) توابع رؤسایه دیدیلر تحقیقا كه سز بزم صاغ طرفمزدن
كلوردیكز یعنی اقوای وجوهله وایمنله بزه كلوردكز (قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) رؤسا توابعه
دیدیلر سویلدككز كبی دكلدر بلكه سز اهل ایمان دكل ایدیكز (وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ) وبزم
اوزریكزه هیچ بر تسلطمز یوقایدی (بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ) بلكه سز حددن تجاوز ایتمش بر كروه ایدیكز
رؤسا توابعه ایكی وجهله جواب ویردیلر اول منع طریقیله جواب ویروب دیدیلر بز سزی
اكراه ایتمدك سز كندوكز اكراه ایدیكز ایكنجیده بویله جواب ویردیلر كه بز سزی جبر ایتمدك انكیچونكه

اوزريكزه بزم تسلطمز يوقدايدى (فحق علينا قول ربنا) پس پروردكاريمزك سوزى اوزريمزه واجب
اولديكه (انا لذائقون) على التحقيق بز عذابى داديجيوز (فاغويناكم) پس سزى آزدردق (انا كنا غاوين)
كه بى شبهه بز آزغونلر ايدك (فانهم يومئذ في العذاب مشتركون) پس بلا شبهه كيم تابع ومتبوعلر
قيامت كوننده عذابده اورتاقدرلر (انا كذلك نفعل بالمجرمين) بلاشك كيم بز انجلين ايشى
اهل شركه ايشلرز (انهم كانوا اذا قيل لهم لا اله الا الله) تحقيقا آنلر بويله ايديلركه قچن
كندولره دينلوركلمهٔ توحيدى سويلك (يستكبرون ويقولون) سركشلك ايدوب ديرلر (ائنا لتاركوا
آلهتنا) تحقيقا بز معبودلرمزى ترك ايديجيلرميوز (لشاعر مجنون) برشاعر ديوانه ايچون مقصودلرى
محمد المصطفادر ولكن حاشاكه ديدكلرى سوزانده اوله (بل جاء بالحق) بلكه محمد المصطفى صلى الله
عليه وسلم طوغريلغله كلدى (وصدق المرسلين) وكندودن سابقا اولان پيغمبرلرى
تصديق ايتدى (انكم لذائقوا العذاب الاليم) تحقيقا كه سزاى دينسزلر بردردناك اشكنجه يى داديجيسز
(وما تجزون الا ما كنتم تعملون) وايشلدككز شيئك سزاسندن اوزكه برشيئله سزا ويرلمزسز (الا
عباد الله المخلصين) لكن الواث شركدن پاك قيلنان خدانك قوللرى ثوابلرى قات قات اولور
(اولئك لهم رزق معلوم) اولكروه كه پاك قلنمشلر بيلنمش روزى كندولره اولور (فواكه) اول روزى
ميوه لردر زيرا فاكهه برنسنه دركه تلذذ ايچون مقصود اولور نه غدا ايچون وقوت آنك عكسنه در
وار پس كه اهل جنتك عادة اولان خلقتلرى تحلّلدن محفوظ اولدى روزيلرى يالكز فاكهه اولدى
(وهم مكرمون) وحال بوكه كندولر معزز قلنمشلردر يعنى اول رزقه تعبسز نائل اولمشلر (في جنات
النعيم) ناز ونعمت بهشتلرنده (على سرر متقابلين) تختلر اوزره بربرينه قارشو اوتورمشلر
(يطاف عليهم) اوزرلرينه طولاتلور (بكأس) برطولو جامله (من معين) كوزلره نمايان اولمش
شرابدن (بيضاء لذة للشاربين) ايكيسى كاسه صفتدر يعنى اول كاس بياضدر ايچنلره لذتلودر
(لا فيها غول) جنتك شرابنده خمار وصداع كبى آفت وعلت يوقدر (ولا هم عنها ينزفون) ونه ايچنلر
اندن مست اولوب عقل وفهملرى كيدر (وعندهم قاصرات الطرف) وقتلرنده كوزلرين صاقليان
خاتونلر وار يعنى كوزلرين انجق قوجه لرينك مشاهده لرينه مشغول ايدوب بيكانه لره باقمقدن
منع ايدرلر (عين) حلاوتله بيوك كوزليلر (كانهن بيض مكنون) كويا كه اول خاتونلر بر صاقلنمش
دوه قوشينك يومرطه لريدر چون الوانك اك ايوسى جزئى صاريلقله قارشمش اولان بياضلقدر
دوه قوشينك يومرطه سنده بولونور وار وصفا ونعومت دخى حق جل وعلا حوديلرى انكله مشبه

قيلدى (فاقبل بعضهم على بعض يتساءلون) پس بهشتيلو بربرلرينه يوز دوندروب دنياده اولان
احوال وماجرالرى صوروشورلر (قال قائل منهم) سوز اراسنده انلردن برسويليجى سويلدى (انى كان لى
قرين) تحقيقا كه بنم دنياده بكا برهمنشين وار ايدى (يقول ائنك لمن المصدقين) سويلر تحقيقا سن تصديق
ايديجيلردنمى سن يعنى حشر ونشره تصديقمى ايتدك ايچون بكا تعنيف وتوبيخ ايدوب سويلردى (ءاذا
متنا وكنا ترابا وعظاما) يا بز اولوب طپراق وكوكلر اولديغمزده (ائنا لمدينون) بلاشك بز سزا
ويرلمش اولورميوز (قال) اهل بهشته سويليان كسنه ديدى (هل انتم مطلعون) ايا سز جهنم
طرفنه باقيجيلرسزكه سزه آنى كوستره يم (فاطلع فرآه في سواء الجحيم) پس اول سويليجى دوزخ
طرفنه باقوب همنشيننى دوزخك اورته سنده كوردى (قال تالله ان كدت لتردين) بهشتى دوزخيه
ديدى خدايه قسم كه على التحقيق يقلشدك كيم بنى اغوا ايله اهلاك ايده سن (ولولا نعمة ربى) واكر
پروردكارمك هدايت وتوفيقى اولمسيدى (لكنت من المحضرين) البته دوزخده سنكله احضار
اولنانلردن اولوردم بعده دونوب نعمتله تحدث ايدوب تعجب يوزندن بهشتيلره ديدى نه كه حق
تعالى بيوردى (افما نحن بميتين) ايا بز بهشتده منعم اولوب اصلا برميت اولمازميوز يعنى بهشتده
مخلد اولوب هركز موت بزه كلمز (الا موتتنا الاولى) مكر دنياده ايلك اولان اولمكمز (وما نحن بمعذبين)
واصلا بز اشكنجه كورمش قلمازز (ان هذا لهو الفوز العظيم) تحقيقا كيم بهشتده مخلد اولمق
وعذابدن قورتلمق كندودر اولوقورتلمق (لمثل هذا فليعمل العاملون) پس بونعمتلرك ماننده نائل اولمق
ايچون ايشليانلر ايشلسون (اذلك خير نزلا) ايا مذكور اولان نعمتلر پيشكش ومهيا نعمتلر اولمقده
جهتدن يكوكدر (ام شجرة الزقوم) يا خود زقوم آغجى واو براغجدركه تهامه ولايتنده اولور
يپراقلرى كوچك وميوه سى غايتله اجى وبدبودر حق سبحانه وتعالى اول اغجى كه دوزخيلره نزل
اولور بو اسمله مسمى قيلدى (انا جعلناها فتنة للظالمين) تحقيقا كه بز اول زقوم اغجنى كفار
ايچون آخرتده برمحنت وعذاب قيلدق (انها شجرة تخرج في اصل الجحيم) تحقيقا كيم اول اغج بر
اغجدركه دوزخك دبنده بتوب دالرى طبقه لرينه چيقار (طلعها كانه رؤس الشياطين) اول
اغجك خوشه سى زشتلكده ديولرك باشنه بكزر (فانهم لاكلون منها) پس بلاشبهه كيم كفار
اندن ييجيلردر (فمالئون منها البطون) اندن صكره شدت جوعدن قارنلرى اندن طولديجيلردر
(ثم ان لهم عليها) صكره على التحقيق انلره اول يمك اوزره اولور (لشوبا من حميم) قزمش صويله
قارشمش يرندن ايچلجك نسنه (ثم ان مرجعهم لالى الجحيم) پس بى شك كيم كيتمه لرى دوزخه در

یعنی ما حضرلوبن که زقوم وحمیم درشاول ایتدکلرندنصکره دوزخه کیرولر زیرا انلره نزل وپیش کش دوزخه کیرمزدن اول اولور (اِنَّهُمْ اَلْفَوْا اٰبَاۤءَهُمْ ضَاۤلّٖينَ) تحقیقا آنلر پدرلرین آزغونلر بولدیلر (فَهُمْ عَلٰۤى اٰثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ) پس کندولر انلرك ایزلری اوزره سوردلمش کبی سرعت ایدرك کیدرلر یعنی انلره تقلید ایتمكه توقف ایتمزلر (وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ) دخی علی التحقیق سنك عشیرتکدن اسبق ازغون اولدی (اَكْثَرُ الْاَوَّلٖينَ) پکشلرك چوغی (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا فٖيهِمْ مُنْذِرٖينَ) دخی بلا شبهه کیم ارالرنده قورقو وریجیلر کوندردك یعنی پیغمبرلر کوندردك که کندولرین عذابدن تخویف ایدهلر (فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرٖينَ) پس بق کور قورقو ویریلانلرك صوکی نیجه اولدی (اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصٖينَ) انجق دینلرین پاك قیلان خدانك قوللری که انلر انذار له منتفع اولدیلر (وَلَقَدْ نَادٰينَا نُوحٌ) دخی تحقیقا کیم حضرت نوح بزی چیغردی (فَلَنِعْمَ الْمُجٖيبُونَ) پس چیغرمسنه کوزل اجابت ایدنلر بزکه قومندن کافر اولانلری طوفانله اغراق ایتدك (وَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ) وکندوبی وکندوبه تابع اولانلری قورتردق (مِنَ الْكَرْبِ الْعَظٖيمِ) اولو محنتدن واندوهدن واول محنت قومی کندویه ایتدکلری جفالردر (وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقٖينَ) وآنك نسلنی دنیاده کندولرین باقی قلانلر قیلدق اوزکهلری دکل زیرا اولادندن وانلرك قاریلرندن ماعدا هر کیمکه کیدی وار ایدی دار آخرته انتقال ایتدی ونسل قیامته دك حضرت نوحك اولادندن قالدی (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى الْاٰخِرٖينَ) دخی حضرت نوح اوزره امتدن کیروقلانلردن باقی قیلدق (سَلَامٌ عَلٰى نُوحٍ فِى الْعَالَمٖينَ) بوکلامی وآنك معناسی دعا ایتمكدرکیم انس وجن وملائکه ارسنده سلام علی نوح سوزی همیشه ثابت اولسون (اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُحْسِنٖينَ) تحقیقا که بز حضرت نوحه ایتدکمز مکافات کبی یوله ایدنلره مکافات ایدرز (اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنٖينَ) زیرا علی التحقیق کیم حضرت نوح ایمان کتورن قوللریمزدندر (ثُمَّ اَغْرَقْنَا الْاٰخَرٖينَ) صکره قومندن کافر اولانلری غرق ایتدك (وَاِنَّ مِنْ شٖيعَتِهٖ لَاِبْرٰهٖيمَ) دخی بلا شبهه کیم حضرت نوحه متابعت ایدنلردندر حضرت ابراهیم (اِذْ جَاۤءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلٖيمٍ) مذکور قیل اول وقتیکه حضرت ابراهیم پروردکارینه علائقدن قورتلمش برکوکل ایله کلدی (اِذْ قَالَ لِاَبٖيهِ وَقَوْمِهٖ مَاذَا تَعْبُدُونَ) قچن پدرینه وعشیرتنه سویلدی قنقی شیئه پرستش ایدرسز (اَئِفْكًا اٰلِهَةً دُونَ اللّٰهِ تُرٖيدُونَ) ایا تکریدن اوزکه یلان ایچون معبودلر ایدنورسز (فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمٖينَ) پس کمانکز ندر عالملرك پروردکارینه که کندوسی عبادته مستحق ایکن سز عبادتن براقوب باطل اشیایی عبادت ایتدکز پس حضرت ابراهیمك

قومی کندویه بویله جواب ویردیلرکه یارن عیدمزدر صحرایه چیقسك کورك سن کل بزمله چیق که دونشمزده پتلریمزی زیارت ایدرز سن انلرك زیب وزینتلرین مشاهده ایتدکدن صکره لسان طعنی انلردن کوتاه ایدرسن (فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى النُّجُومِ) پس حضرت ابراهیم علیه السلام عیدکاهه کندوبی دعوت ایتدکلرنده یلدزلره بر باقش باقدی وانلرك اتصالك وانصرافلرین کوروب (فَقَالَ اِنّٖى سَقٖيمٌ) دیدی علی التحقیق بن خستهیم یعنی نجومك سیرندن استدلال ایتدمکه بن طاعونه چیقارسم کرك قومی بوسوزی کندو سندن ایشتدکلرنده طاعونك سرایتندن قورقدیلر (فَتَوَلَّوْا عَنْهُ) پس اندن یوز دوندروب کیدیلر (مُدْبِرٖينَ) اکسهلرین چویره کلوبی حالده (فَرَاغَ اِلٰۤى اٰلِهَتِهِمْ) اندنصکره حضرت ابراهیم انلرك معبودلری طرفنه کیزلی کیدوب کوردیکه اوکلرنده انواع اطعمه دوزلمش (فَقَالَ) پس تهکم واستهزا طریقیله دیدیکه (اَلَا تَأْكُلُونَ) ییمزمیسز چون انلردن برصدا کلمدیکنه استهزا طریقیله دیدی (مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ) سزه نه اولدیکه بکا جواب سویلمزسز (فَرَاغَ عَلَيْهِمْ) پس کیزلنمش ایکن پتلر اوزره میل ایدوب اوردی (ضَرْبًا بِالْيَمٖينِ) صاغ الله اورمق یعنی قوت وزورله انلری اوردی بوحال واقع اولدقدنصکره نمرودیلر عیدکاهدن بتخانهلرینه دونوب پتلرك حالن مشاهده ایتدیلر بیلدیلرکه بو ابراهیمك ایشیدر (فَاَقْبَلُوۤا اِلَيْهِ يَزِفُّونَ) پس آنك طرفنه شتاب ایدرك توجه ایتدیلر کندوبی الوب نمرودك حضورینه کوتوردیلر انکله خیلی مباحثه ایتدکدنصکره نته که آندن برشمه سبقت ایتمشدی (قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ) حضرت ابراهیم دیدیکه ایا طاش واغجدن یونتدیغکز نسنهیه طپرسز (وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ) وحالبوکه خدا عز وجل سزی وایشلدککز اشیایی یراتدی (قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا) سوزینه جواب ویرمیوب دیدیلرکا بریاپی یاپك وانی اودونله طولدروب ایچنده آتشی اورلك (فَاَلْقُوهُ فِى الْجَحٖيمِ) اندنصکره کندوبی یانمش آتشده براقك (فَاَرَادُوا بِهٖ كَيْدًا) پس بوایشله حضرت ابراهیمه حیله ایستدیلر زیرا اولوقتکه حضرت ابراهیم کندولرین دلیل ایله مقهور ایتدی عامهٔ خلقه عجزلری ظاهر اولمامق ایچون آتشله تعذیبنی تدبیر ایتدیلر (فَجَعَلْنَاهُمُ الْاَسْفَلٖينَ) پس بز آنلری الچقرکلر قیلدقکه یاندرهقلری آتش اوزرینه کلستان اولدی وانك علو شاننه بر برهان قاطع اولدی (وَقَالَ اِنّٖى ذَاهِبٌ اِلٰى رَبّٖى) ودیدی تحقیقا بن پروردکارم فرمان ایتدوکی برکیدیجی یم واو شام زمینیدر (سَيَهْدٖينِ) البته مقصدیمه بکا یول کوستررر (رَبِّ هَبْ لٖى مِنَ الصَّالِحٖينَ) ای پروردکارم کوچك عملو کیمسهلر بکا باغشله تاکه دعوت وطاعتده وزره

بکا یاردم ایده وبو غربتده مونس اوله لر دیو ندن مرادی اوغول مقوله سیدر (فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ)
پس کند ویه بر حلیم صاحبی اوغلان ایله مژده لندردك یعنی بلوغه ایرشدکنده حلیم اولور
بعده حق تعالی کند ویه هاجردن حضرت اسمعیلی احسان ایتدی (فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ) پس
اول وقت قرة العین اولان مطلوبك بولوب ایشلرنده بیله چالشمغه ایرشدی (قَالَ يَا بُنَيَّ)
دیدی ای اوغلجغم (إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ) تحقیقاکه بن عالم رؤیاده کورورم کیم (أَنِّي أَذْبَحُكَ)
على التحقیق بن سنی بوغازلرم (فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ) پس بق فکرك قنغی شیئه مؤدی اولور کوردیکز
حضرت ابراهیم عالم خوابده کوردیکه بر سویلیجی کند ویه سویلر حق تعالی اوغلکك بوغازلمسیله
سکا فرمان ایدر صباح اولیجق فکر ایتدیکه ایا بو رؤیا خدادنمیدر یا شیطاندن بعده ایکنجی
کیجه اول واقعه کبی بر واقعه کوردی پس بیلدیکه اول خدا طرفندندر صکره اوچنجی کیجه آنك
طبقنی کوردی همان بوغازلمسنه تصمیم ایدوب حضرت اسمعیله آنی نقل ایتدی (قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ
مَا تُؤْمَرُ) حضرت اسمعیل دیدی ای پدرم فرمان اولندیغك شیئی ایشله کیم (سَتَجِدُنِي إِنْ
شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ) على التحقیق خدا ایسترسه بنی صبر ایدنلردن بولورسن خدانك حکمی اوزره
(فَلَمَّا أَسْلَمَا) پس قچنکیم پدر وپسر خدانك فرمانه منقاد اولدیلر (وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ) وپدر اوغلنی
یاننی اوزره صالوب النی بر اوزره دوشردی وبو حال مناده صخرا یاننده واقع اولدی معالمده
کتوردیکه قچن حضرت ابراهیم اسمعیلك ذبحنه قصد ایتدی حضرت اسمعیل بیوردی ای پدرم الی
وایاغمی محکم بغله تاکه اضطراب ایتمیه یم زیرا محتملدرکه اضطراب محلنده صبارك طونلرك قانمله

دخی بوندن کیندك محل والده مه سلامی یتشر وبوکو ملکی اکا ویرناکه انکله مسلی اوله دخی
بوغازلمق محلنده یوزیمی طپراقده قیل تاکه بچاغی چکدکك محل نظرك یوزیمه دوشمیه زیرا معتاد
اوزره اکر بنی بوغازلرسن شاید پدرلکك محبتی حرکتدن فرمان الهیده بر تأخیر وتقصیرك اوله
پس حضرت ابراهیم اوغلنك النی وایاغنی قوت قلبله بغلیوب بچاغی بوغازی اوزره قودی حق سبحانه
وتعالی بلك شکلنده بر حلقه حضرت اسمعیلك بوغازنده پیدا ایتدی بچاق کسمکدن ممتنع اولدی
(وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا) وآنی چاغردقکیم ای ابراهیم على التحقیق عالم خوابده
کوردکك رؤیانی عزمله وذبحك لوازمنی اولان مقدماتی یرینه کتورمکله تصدیق ایتدك

(إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) بلا شبهه بز بویلك ایدنلری بویله مکافات ایدرزکه نهایت شدتده
کندولره فرجی ایصال ایدرز (إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ) بی شبهه کیم بو ایش کندودر آشکارا
ابتلاکه مخلص اوزکه سندن ممتاز اولور (وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ) دخی حضرت اسمعیله فدا
قیلدق بوغازلنجق سنه که هیکلی غایتله بیوکدر واول بهشت جاودانده بسلنمش بر قوچ ایدی
اول محلده جبرائیل علیه السلام آنی کتوروب حضرت ابراهیم آنی قربان قیلدی (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ
سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) بیانی قصهٔ نوحده کچدی
(وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ) وکندویه اسحقك کلمسیله مژده ویردك اول حالده که پیغمبر
اولمسنه حکم اولنوب زمرهٔ صلحادن اولدیغی تقدیر اولنمشدر (وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ) وآنك
اوزره واوغلی اسحق اوزره برکت صالدقکه بنی اسرائیلك جمله پیغمبرلرین واوزکه لرین شعیب وایوب
کبی پیغمبرلری انلردن ایجاد ایتدك (وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ) دخی حضرت ابراهیم واسحقك ذریتندن
بر کروه وارکه عملنده ایولك ایتمشدر (وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ) وبر قسم وارکه کندو جاننه کفر و
معصیتله ستم ایتمشدر (مُبِينٌ) ستمی آشکارادر بو کلامده تنبیه وارکه نسبك هدایت
وضلالته دخلی یوقدر دخی اولاددن صدور ایدن بدلك سببیله پدرلره بر نقص حاصل اولماز
(وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ) دخی على التحقیق کیم حضرت موسی وهرونا اوزره منت قودق
نبوتك نعمتی سببیله (وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) وایکیلرین وعشیرتلرین
اولو قیغودن قورتردق یعنی فرعونك ایذاسندن (وَنَصَرْنَاهُمْ) وقوللرینه یاردم ایتدك (فَكَانُوا هُمُ
الْغَالِبِينَ) پس فرعون ولشکری اوزره کندولر غلبه ایدنلر ایدیلر (وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ) وغایتله
آشکارا اولان کتابی ایکیلرینه ویردك (وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) وحق وصوابه موصل
اولان یولی ایکیلرینه کوستردك (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِنَّا كَذَٰلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) نظیره سی سبقت ایتدی (وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ)
دخی تحقیقاکیم حضرت موسانك برادری حضرت هرونك نبیره سی یاسینك اوغلی الیاس
کوندرلمش پیغمبرلردندر (إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ) یاد ایت اول وقتیکه کندو جماعتنه سویلدی (أَلَا تَتَّقُونَ)
نیچون عذاب الهیدن قورقمزسز (أَتَدْعُونَ بَعْلًا) نیچون بعل نام بته طپرسز (وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ
الْخَالِقِينَ) ویارادنلرك یکرکینی براقورسز خالقیندن مراد مصورلردر (اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ)
پروردکارکز وکچمش اولان پدرلرکزك پروردکاری خدانك عبادتنی براقورسز (فَكَذَّبُوهُ) پس

كندوبي بلا نه نسبت ایتدیلر (فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ) كه بی شبهه آنلر عذابده احضار اولنه جقدرلر
(إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ) مكر پاك قیلنان خدانك قوللریكه انلر تكذیب ایتمدیلر (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ
فِي الْآخِرِينَ سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْيَاسِينَ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) الیاسین
الیاس برلغتدر سینا وسینین كبی (وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دخی تحقیقا كیم حضرت لوط رسل
زمره سندندر (إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ) یاد ایت اول وقتیكه كندوبی واهلنی قوعذابدن قورتردق
(إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ) مكر اهلندن بر قوجه قاریكه عذابده قلانلردن اولدی اول حضرت
لوطك قاریسیدر (ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ) صكره حضرت لوطك قومندن قلانلری اهلاك
ایدوب مكانلرین زیر وزبر قیلدق (وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ) وبی شبهه كیم سز ای كروه
قریش اوزرلرینه كچرسز صباح وقتنه داخل اولدیغكزده (وَبِاللَّيْلِ) وكیجه وقتنده دخی
(أَفَلَا تَعْقِلُونَ) پس نیچون تعقل ایدوب فكر ایتمزسزكه مكذبلرك نتیجه سی هلاكدر برغیرشی
دكل (وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دخی تحقیقا كیم حضرت یونس كوندرلمش پیغمبرلردندر (إِذْ أَبَقَ
إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ) آدمله طولی اولان كیمیه كتوردیلركه
قچن حضرت یونس قومندن فرار ایدوب دریا كنارینه كلدی تجارله طولمش بر كمی آنده حاضر كوردی
آنلرله بنوب كیتدی دریانك اورته سنه یتشدكلرنده كمی طوردی ملاحلر دیدیلر على التحقیق
بزم كیمزده اغاسندن قچمش بر قول وار زیرا كیمزك دائمی بودر حضرت یونس ایتدی ای ملاحلر
اغاسندن قچمش قول بنم همان اوكونابنده یه ایشلدككزی بكا ایشله كز دیدیلر بز مردایتمز بودر كه
اوكونابنده یی دریا صالورز وقچن اوله كه بوكونا ایشی سكا ایشلیه بیلورز زیرا سنك جهره ك
اوزره اثار سرور ولق ونجات وار حضرت یونس بو سوزلری قبول ایتمیوب ابرام ایتدیكه البته
بنی دریا یه صالك كیم على التحقیق دیدككز شخص بنم آنلر دیدیلر بو نه سوزدر بو كلامدن فراغت
ایت عاقبت بعد الالحاح قرعه صالمسنه راضی اولدیلر (فَسَاهَمَ) پس حضرت یونس كمی خلقیله
قرعه صالدی (فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ) درعقب مغلوبلردن اولدیكه اوچ كره كمی خلقی
قرعه یی تكرار ایتدیلر وچنده دخی آدیله چیقدی بعده حضرت یونس كندو اختیاریله نفسنی
دریا یه صالدی (فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ) بلا فاصله بالق كندوبی یوتدی (وَهُوَ مُلِيمٌ) وحالبوكه
كندو نفسندن ملامت ایدیجیدر (فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ) پس اكر حضرت یونس خدایی
پاكلكله ذكر ایدنلردن اولمسیدی (لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ) البته بالغك قارننده طوروردی

اول كونه دككه خلق قبوردن مبعوث اولورلر (فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ) اندنصكره اوتسز اغاجسز اولان
صحرایه كندوبی براقدق یعنی بالق فرمانمزله كندوبی اوكونه صحرایه صالدی (وَهُوَ سَقِيمٌ) وحالده كه
كندوسی خسته در یعنی بالق قارننده چكدوكی زحمتدن تازه طوغمش اوشاق كبی اولدی (وَأَنْبَتْنَا
عَلَيْهِ) واوزرینه بتوردك (شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ) قباقدن براغجكه اوستنه كولكه ایلیه
(وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ) واانی مرسل قیلدق یوزبیك شخصه (أَوْ يَزِيدُونَ) واول عددا وزره
آرترلر (فَآمَنُوا) پس حضرت یونس اول زحمتلردن خلاص بولیجق قومنه كلدی قوملری اول اوزره
ایمانی تجدید ایتدیلر (فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ) اندنصكره انلری برخوردار ایتدك بر مدته دك كه
اجللری انكله منقضی اولور (فَاسْتَفْتِهِمْ) پس ملائكه خدانك قیزلریدر رسولیان كیمسه لردن
صور (أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ) ایا قیزلر پروردكاریكه مخصوصدر واوغوللر كندولرینه
(أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا) یاخود فرشته لری دیشیلر براتدق (وَهُمْ شَاهِدُونَ) وحالبوكه
كندولر خلقنلرینه حاضردر (أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ وَلَدَ اللَّهُ) بیل كیم بلاشبهه انلر یلان وافترالرندن
دیرلر تكری تعالى طوغردی (وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) وعلى التحقیق كندولر البته یلانجیلردر (أَصْطَفَى
الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ) ایا مكروه الطباع اولان قیزلری ماده افتخار اولان اوغوللر اوزره اختیار ایتدی
بو هركز اولماز (مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ) سزه نه اولدی نیجه حكومت ایدرسز عقل اقتضا ایتمدوكی
شیله (أَفَلَا تَذَكَّرُونَ) پس فكر ایتمزمیسز كه آنك ذاتی بوكونا اشیادن منزهدر (أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ
مُبِينٌ) یاخود ملائكه بنات الله سوزی اوزره سزه كوكدن اینمش بر اشكار دلیل واری
(فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ) پس اوزریكزه كوكدن اینان كتابی كتورك (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر ایتدككز دعوده
ارباب صدق ایدكز (وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا) دخی تكرینك اراسنده وپریلرك اراسنده
برخصلق قیلدیلركه دیدیلر تكری تعالى پریلرله مصاهره ایدوب ملائكه وجوده كلدی (وَلَقَدْ
عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ) وعلى التحقیق پریلر بیلدیلركیم كندولر عذابده احضار اولنه جقدرلر
(سُبْحَانَ اللَّهِ) ایزد ذو الجلال منزهدر (عَمَّا يَصِفُونَ) كندو یه نسبت ایتدكلری قرابت وولادتدن
(إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ) سبقت ایدن لفظ محضروندن استثنادر یعنی قوپریلر عذابه
احضار اولنورلر انجق الواث شكوك وشبهاتدن پاك اولان بنده كان خداكه آنلر انده احضار
اولنمازلر (فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ) پس تحقیقا كیم سز ای كفار وعبادت ایتدككز اشیا (مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ) سز خدا اوزره خلقدن بر كیمسه اغوا ایله افتنا ایتمزسز (إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ)

مگر شول کیمسه که کند ودوزخه کیره جکدر یعنی علم ازلی آکا تعلق ایتمشدر البته اوجهنمه داخل اولور
دخی ملائکه یه عبادت ایدنلرك سوزینی ردّ ایتمك ایچون ملائکه نك عبودیّته اعترافلرین ذکر ایدوب بیوردی
(وَمَا مِنَّا) وفرشته لردن بر لربزدن برکیمسه یوقدر (إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ) الّا که آکا عبودیّت وخدمتده
بربلنمش یری وارکه اندن تجاوز ایتمکه اصلا امکانی یوقدر (وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ) وبی شبهه بزکندومزی
اداء طاعتده صف بغلیانلرز (وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ) دخی تحقیقا که بز کندومز خدانك ذاتنی ناسزا
اشیادن تنزیه ایدنلرز (وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ) وبی شبهه کیم کفار قریش بعثندن اوّل دیرلر ایدی (لَوْ أَنَّ
عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ) تحقیقا کیم کچمشلر اوزره اینان کتابلردن قتمزده برکتاب اولسیدی (لَكُنَّا
عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ) البته الواث شرکدن پاك قیلنان عباد الله اولور ایدك واولوقتکه اشرف
کتب سماویه کندولره کلدی (فَكَفَرُوا بِهِ) آکا کافر اولدیلر (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) پس کلجکده ایتدکلری
کفرك مآلن بیلجکدرلر (وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ) دخی بلا شبهه کیم رسالتله
کوندرلمش قوللرمیزه وعده مز کچمشدر کیم (إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ) علی التحقیق آنلر کندولر دیاردم
اولنانلر (وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ) وبی شبهه لشکرمز یعنی پیغمبرلره تابع اولانلر کندولر درغلبه
ایدنلر (فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ) پس آنلردن یوز چویر بر مدته دك که حق تعالی سکا نصرتی آنده مقرر
ایتمشدر واوبدر کونیدر (وَأَبْصِرْهُمْ) واولوقتده انلرك حالنی کور (فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ) که بقینده
سنك منصور اولدیغکی کورورلر (أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ) پس بزم عذابمزك وقوعن عجله ایله طلب ایدرلری
(فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ) صکره غفلتله کلوب اطرافلرینه قونان دشمن لشکری کبی عذابمز اطرافلرینه
ایندکده (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ) انذار اولنانلرك صباحی غایتله بد اولدی (وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ
حِينٍ وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ) وانلردن یوز چویر بر مدته دك وبق کور کیم البته انلر کوره جکلردر
کورورلر (سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ) غلبه وقدرت ایه سی پروردکارك منزه ومقدسدر (عَمَّا
يَصِفُونَ) اهل شرکك ایتدوکی ناسزا اوصافدن (وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ) وپیغمبرلر اوزره سلام
اولسون (وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) وقموا وکمالر ومدح وثنالر عالملرك پروردکاری ایزد ذو الجلاله
مخصوصدر حضرت علی المرتضادن مرویدرکه بیوردی هرکیم سوزکه روز قیامتده پیمانه یولی اولانکه
ثوابی اله کورکدرکه مجلسندن لر سوزی سبحان ربك سوره نك اخرینه دك اوله ۞

سورة ص مكية وهي ثمان وثمانون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(صٓ) کچمش سوره لرك اوائلنده اولان حروف مقطعه حکمنده در (وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ) شهرت وعظمت
وشرف ایه سی اولان قرآنه قسم که کفر ایدنلر قرآنك برخللی اولدیغچون آکا کفر ایتمدیلر (بَلِ الَّذِينَ
كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ) بلکه کفر ایدنلر حقدن برلستکبارده وخدایه وپیغمبرینه بر مخالفده
اولمشلر (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ) انلردن اسبق نیجه زمانه خلقك نابود قیلدق (فَنَادَوْا)
پس توبه واستغفار یوزندن چیغردیلر تاکه اول عذابدن خلاص بوله لر (وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ)
وحالبوکه اول محل قورتلق ونجات محلی دکلدر (وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ) دخی کفار مکه
عجبلندیلرکه جنسلرندن کندولره برقورقوویرجی پیغمبر کلدی (وَقَالَ الْكَافِرُونَ) دخی کفر ایدنلر
دیدیلر (هَٰذَا سَاحِرٌ) بومنذر اولان کسنه اظهار ایتدوکی معجزه لرده جادولقا یدر (كَذَّابٌ)
تکری تعالی اوزره دیدوکی سوزده مبالغه ایله یالان سویلر (أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا)
کورکمزدیکه قمو معبودلری بر معبود قیله (إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ) تحقیقا که بودکلو مخلوقی برمعبود
ایجاد ایدوب امورلرین تدبیر ایتمسی بر امر عجیبدرکه عجبده نهایته یتشمشدر مرویدرکیم قچن حضرت عمر
اسلامه کلدی اسلامی قریش اوزره غایتله دشوار اولدی ابوطالبك یاننه واروب دیدیلرسن بزم
اختیارمز وبیوکمزسن وبیلورسن کیم بو سفهانه ایشلدیلر حالا برسکا کلدك تاکه بزمله وقرنداشك
اوغلی اراسنده حکومت ایده سن ابوطالب سرور کائناتی احضار ایلدی دیدیکی ای برادرزاده م بونلر
سنك عشیرتکدرسندن عدالت ایسترلر سندخی اوزرلرینه بردن میل ایتمه حضرت دونوب
دیدیکه بندن نه طلب ایدرلر دیدیلر سندن طلبمز بودرکه بزی معبودلریمزله ترك ایت بزدخی سنی معبودکله
ترك ایدوب سکا تعرض ایتمیز پس حضرت دیدی بکا خبر ویرك ایستدککزی سزه ویررسم سزبکا سوز
ویرمیسزکه انکله عرب طائفه سن منقاد ایدرسز وعجمدن خراج الورسز دیدیلر بلی آنی واوز
سوزدخی حضرت بیوردی سویلکز لا اله الا الله بو سوزی ایشتدکده فالقوب نیجه ناسزا سوزلر
دیدیلر بعده انلردن صادر اولان سوزلری وحقلرنده اولان توبیخ وعیبی حق جل وعلا بو آیتلرده
بیان ایدوب بیوردی (وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ) دخی قریشدن اشراف اولانلر ابوطالبك مجلسندن
کیدوب بری برینه سویلر (أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ) وارك کیدك معبودلرکزك عبادتی اوزره
صبر ایدك که انکله سوز سویلشمك فائده ویرمز (إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ) تحقیقا محمد قصدی کیم عرب
وعجم اوزره ریاست ایتمك برارزو اولنورسنه در یعنی هرکس آنی ارزو ایدر (مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ
الْآخِرَةِ) محمد سویلدوکی سوزی ایشتمدك صوکنکی ملتده یعنی پدرلرمزدن قلان آیینده (إِنْ هَٰذَا

إِلَّا اخْتِلَاقٌ) بو بر شی دکلدر الا بر یلانکه کندو نفسندن پیدا ایتدی (أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ
مِنْ بَيْنِنَا) یا اوزرینه یالکز آرامزدن وحی ایندرلمش قیلندی یعنی نه دن ایجاب ایتدیکه محمد آرامزدن
وحی ایله مخصوص اولوب سائر اشراف قریش اندن محروم اوله لر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي) بلکه
انلر قرآندن بر کمانده درلر تقلیده میل ایتدکلرندن و دلیلدن اعراض ایتدکلری جهتدن (بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا
عَذَابِ) بلکه هنوز بنم اشکنجه می دادمدیلر (أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ) یاخود
هر کیمسه اوزره غلبه ایدوب چوق عطا الوا ولان پروردکارك رحمتی خزینه لری قللرنده میدرکه
ایستدکلرینه احسان ایدوب ایستمدکلرینه احسان ایتمزلر اندن نصکره نبوتی ایچون صنادیدلرندن
ایستدکلری کمسنه انتخاب ایدرلر (أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) یاخود کوکلر و یرك
وارلرنده اولان اشیانك تصرفی کندولره مخصوصمیدرکه بوکونا تحکمات ایدرلر واکر بوکونا
تصرفلری وار (فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ) پس عرش اعلایه ایصال ایدن نردبانلره چیقسونلر
تاکه اوزرینه استیلا ایدوب امور عالمی تدبیر ایتسونلر اندن نصکره ایستدکلرینه وحی ایندرسونلر
و بو سوز کناره غایت تهکمدر (جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ) کفار قریش پیغمبر اوزرینه غلبه
کفاردن انده یعنی بدرده برصنمش آز لشکردرلر پس کندولره قندن کلدی امور الهیه یی تدبیر ایتمك
(كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ) کندولردن اسبق حضرت نوحك جماعتی و قبیلهٔ عاد تکذیب
ایتدیلر (وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ) و میخلر ایه سی فرعون دخی یعنی پادشاهلغی خیمه کبی میخلرله ثابت
اولان مصر حاکمی دخی تکذیب ایتدی و بر قولده ذو الاوتاددن مراد بودرکه فرعون خلقی تعذیب ایتدکده
چار میخه کوردی پس انکله وصف اولندی (وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ) دخی قبیلهٔ ثمود
و حضرت لوطك جماعتی و میشه ایه لری تکذیب ایتدیلر (أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ) انلردر پیغمبرلر
اوزره جمعیت ایدنلر که مذکور اولان جند منهزم انلردن قیلندی (إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ
بونلردن بر کروه یوقدر الا که پیغمبرلری یلانه نسبت ایتدیلر (فَحَقَّ عِقَابِ) پس آنلر اوزره
بنم اشکنجه م ثابت اولدی (وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً) دخی بونلر یعنی قریشك کفره سی
انتظار ایتمزلر الا یالکز بر چیغرش و اونفخه اولیدر (مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ) اول چیغرشه اصلا
بر رجوع و تردد یوقدر (وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا) دخی کفار دیدیلر ای پروردکارمز عذابدن
محمد بزه توعد ایتدوکی نصیبمزی کتیر لند (قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ) روز حساب اولمدن اول بو کلامی
استهزا طریقیله دیدیلر و حضرتك مبارك خاطری بو سوزلردن ملول اولوردی پس حق سبحانه

و تعالی حبیبنه تسلیه ویروب بیوردی (اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ) دیدکلری سوزك اذیتی اوزره
صبر ایت (وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ) و آنلره قوت صاحبی اولان حضرت داودك حکایتنی اکوزلرنك
معصیتی تعظیم ایتمك ایچون (إِنَّهُ أَوَّابٌ) تحقیقا که حضرت داود خدانك رضاسنه چوق رجوع
ایدیجیدی (إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ) بلا شبهه کیم بز طاغلری رام قیلدق او حالده که
بیلسینجه تسبیح ایدرلر (بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ) اخشام وقتنده و کونش چیقدیغی وقتده (وَالطَّيْرَ
مَحْشُورَةً) و قوش مقوله سن دخی اکا رام قیلدق هر طرفدن یاننده جمع اولنمشلر ایکن (كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ)
طاغ و قوشك هر بری حضرت داودك تسبیحیچون دوندریجیدر (وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ) و پادشاهلغنی
هیبت و نصرت و کثرت لشکرله قوی قیلدق (وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ) و اکا کمال علمی و اتقان عملی ویردك
(وَفَصْلَ الْخِطَابِ) و فصل خصومتی دخی که حقی باطلدن تمییز ایده (وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ) دخی
خصومت ایدن کروهك خبری سکا کلدیمی (إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ) قچن کوشکك باروسی اوزره
چیقدیلر (إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُودَ) قچن حضرت داود اوزره کیردیلر منقولدرکیم حضرت داود علیه السلام
دأب شریفی بو ایدیکه کونلرین درت قسم اوزره ایتمشدی برکون کندو مهماتنه مشغول اولوردی
و برکون خلقك امور و احواللرین کوردی و برکون خلقه وعظ و نصیحت ایدردی و برکون بر بالاخانه سی
واردی انده اقامت ایدوب خدانك عبادتنده اوقاتن کچیردی و بوکونده دربانلره بویله سپارش ایتمشدیکه
هرکز بر انسانی عبادتخانه سنه کیرمکه قویمیه لر برکون آنده عبادته مشغول ایکن ایکی کروه ملائکه
انسان قلغنده عبادتخانه سنه چیقوب اوزرینه کیردیلر (فَفَزِعَ مِنْهُمْ) پس حضرت داود انلردن قورقدی
زیرا اول وقتده اوزرینه آدم مقوله سنك کیرمسی معهودی دکلدی (قَالُوا لَا تَخَفْ) دیدیلر قورقمه
(خَصْمَانِ) بز خصومت ایتمش ایکی کروهز (بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ) بریمز بریمز اوزره تعدی ایتدی (فَاحْكُمْ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ) پس آرامزده طوغریلغله حکومت ایت (وَلَا تُشْطِطْ) و حکومتده جور ایتمه (وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ
الصِّرَاطِ) و بزه یولك اورته سنه بر یول کوستر (إِنَّ هَذَا أَخِي) تحقیقا که بو شخص بنم قرنداشمدر
(لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً) کندویه مخصوص طقسان طقوز دیشی قیون وار (وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ) و بکا مخصوص
بر دیشی قیون وار (فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا) پس بکا دیدیکه آنی بکا تملیك ایت (وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ) و کندو وسیله
سوز سویلشمکده بکا غلبه ایتدی یعنی بکا بوکونا خطابلر ایراد ایتدیکه آنی رد ایتمکه امکانم قالمدی
(قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ) حضرت داود دیدیکه خدایه قسم کیم سکا ستم ایتدی دیشی
قیونلرینه ضم ایتمك ایستمکله (وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ) و تحقیقا کیم اورتاقلردن چوق کیمسه وارکه

يَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ) بولری برلرینه اوزره تعدی ایدر (اِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
ایمانه کلوب کوزل اعمال ایشلیانلر که آنلر تعدی ایتمزلر (وَقَلِيلٌ مَا هُمْ) وانلر غایتله آزدرلر (وَظَنَّ
دَاوُدُ) وحضرت داود بو صورتده عوادن بیلدیکیم (اَنَّمَا فَتَنَّاهُ) بوندن غیری برشی یوقدر که کندی
کناهله مبتلا قیلدق (فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ) پس پروردکارندن مغفرت طلب ایتدی (وَخَرَّ رَاكِعًا
وَاَنَابَ) و سجده ایتدوکی حالده دوشوب خدایه رجوع ایتدی بیلنمك کرککیم بو قصه دن نهایت
مفهوم اولان شی بودر که حضرت داود علیه السلام اوزکه لرمالنه اولدیغی شیئه آرزو ایتدی
با وجود که کندوسنده آنك اضعافی وار ایکن واما اول روایت که برخاتونه اوزره نظری دوشوب
اکا عاشق اولدی پس سعی ایدوب تاکه آنی اولنوب حضرت سلیمان اندن کلدی صحتی ثبوت بولمیه
شاید برینك نشانلیسین ایستیوب اولنکی یاخود بربیسندن ایستدیکه قاریسندن وازکچوب
کندوسی اولنه و بوندن بر باس یوقدر زیرا او کونا ایشلر ارلرنده معتاد ایدی نته که سرور کائنات
مدینه یه قدوم ایتدکده انصاردن چوق کیمسه قاریسندن وازکچوب مهاجرینه آنلر اولندردی
(فَغَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَ) پس حضرت داوده مغفرت ایتدك اول شیئی که بزدن مغفرتن ایستدی
(وَاِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى) دخی تحقیقا کیم مغفرتدن صکره اکا قتمزده قرب وار (وَحُسْنَ مَآبٍ) وبهشتده
کوزل مرجع دخی (يَا دَاوُدُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْاَرْضِ) ای داود بلاشبهه سنی یرده خلیفه
ایتدك یعنی روی زمینده سکا رتبهٔ خلافتی ارزانی قیلدق (فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ) پس
خلق اراسنده طوغریلغله حکومت ایت (وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى) واوزوی نفسه پیرو اولمه (فَيُضِلَّكَ
عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ) که سنی خدانك یولنه کیتمکدن آزغون قیلار (اِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ)
تحقیقا کیم خدانك یولندن آزغون اولان کروه (لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) کندولره بر اولو اشکنجه
وار (بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ) روز حسابی اونتدقلرندن اوتری (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْاَرْضَ
وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا) وکوکی ویری وارلرنده اولان اشیایی باطل ایچون یراتمدق (ذٰلِكَ) باطل
ایچون خلق اولنمسی (ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا) بی دین اولانلرك کمانیدر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ)
پس وای اولسون کفر ایدنلره دوزخك آتشندن (اَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْاَرْضِ) بلکیم ایمان کتوروب کوزل عملر ایشلیانلری روی زمینده فساد ایدنلر
کبی قیلار میوز بو ایش هرکز اولماز (اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ) یاخود پرهیزکار اولانلری
نابکارلر کبی قیلار میوز بو دخی اصلا اولماز (كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ) بو بر کتابدر که کندوی

سکا ایندردك (مُبَارَكٌ) چوق نفعلودر (لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ) تاکه خلق آنك آیتنده تفکر ایدوب
معنالرینی فهم ایدهلر (وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ) وتاکه ارباب عقول صافیه انکله پند پذیر اولهلر
(وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ) دخی حضرت داوده حضرت سلیمانی باغشلدق (نِعْمَ الْعَبْدُ) غایتله
کوزل قولدر سلیمان علیه السلام (اِنَّهُ اَوَّابٌ) بی شبهه کیم اول ذات پاك قمو احوالنده خدایه رجوع
ایدیجیدر کتوردیلر کیم حضرت سلیمان دمشق ونصیبینه غزا ایدوب انلردن بیك کحیلان آت
آلدی و بر روایتده پدری انلری غزا ایتمشدی واول آتلر کندویه میراثله دکدی وهر تقدیر اوزره اویله
نمازندنصکره انلری اوزرینه عرض ایتدیلر انلرله کونش باتنجه دك مشغول اولوب معین اولان
وردی کندوسندن فوت اولدی بو سبیله اول آتلری علی العموم قربان ایتدی نته که حق تعالی
حبیبنه اندن خبر ویروب بیوردی (اِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ) یاد ایت اول وقتیکم حضرت سلیمان
اوزره اویله دنصکره عرض اولندی (الصَّافِنَاتُ) اوچ ایاق اوزره ودردنجی ایاغی طرناغی
اوزره طورن آتلر بو صفت آتلره ممدوح صفتدر واول آتلرك بو صفتی دخی بو که بیوردی
(الْجِيَادُ) سرعتله سکورن آتلر (فَقَالَ اِنِّي اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي) پس دیدی بی شبهه کیم بن چوق
مالك محبتی پروردکارمك اکمسی یرینه قیلوب آنك اوزره آنی ایثار ایلدم (حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ)
اولوقته دك که کونش کیجه نك پرده سیله اورتوندی (رُدُّوهَا عَلَيَّ) ول آتلری اوزریمه دوندرك
(فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْاَعْنَاقِ) پس باشلدی ول آتلرك بالدرلرینه وبوینلرینه قلیجی سیلمك
سیلمك یعنی کیمسین سکولدی وکیمسین بوغازلدی واول عصرده آتلر قربان اولنوردی کتوردیلر کیم
حضرت سلیمانه براوغول کلدی دیولر خبردار اولیجق قورقدیلر کیم شاید پدری کبی کندولرین
حوزهٔ تصرفنه اله پس بونك اوزره اجماع ایتدیلر کیم آنی اولدرهلر حضرت سلیمان بو تدبیردن آکاه
اولیجق انی بولته ویردی تاکه تربیه سن ایده ودیولرین شرندن محفوظ اوله قضاء یزدانیله اول
اوغلان وفات ایدی حضرت سلیمانك تختی اوزره صالندی نته که حق تعالی بیوردی (وَلَقَدْ
فَتَنَّا سُلَيْمَانَ) دخی تحقیقا کیم حضرت سلیمانی فتنه یه صالدق (وَاَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا)
وتختی اوزره بر جانسز کوده صالدق (ثُمَّ اَنَابَ) صکره خدایه رجوع ایتدی زیرا بیلدیکیم اوغلی
خصوصنده تکری تعالی اوزره توکل ایتمدوکنده خطا ایتمشدر (قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي) دیدی یا الهی
بندن صدور ایدن خطایی رحمتکله ستر ایت (وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِاَحَدٍ مِنْ بَعْدِي) وکندودن صکره
بکا بر پادشاهلق باغشله که بندن صکره بر کیمسه میسر اولمیه (اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ) بی شبهه که

سن كندوكه ايستدككك نسنه‌يي مراد ايتدككك كمسنه‌يه احسان ايدرسن (فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ) پس روزكارى فرماننه
رام قيلدق (تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً) فرمانيله يورر نرم وخوش اولديغى حالده (حَيْثُ أَصَابَ) فتى مكانه كه ايستر
(وَالشَّيَاطِينَ) وكندويه ديولرى دخى رام قيلدق (كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ) غايتله هر استاد ياپوجى ودريادن
جواهرى استخراج ايتمك ايچون هر بحشى يا بينجى ديوى (وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ) دخى انلردن ازوزكه
بركروه زنجيرلرده برى برينه مقارن اولدقلرى حالده مسخر قيلدق تاكه خلقدن شرلرى كوتاه اوله (هَذَا
عَطَاؤُنَا) بوشيئ كه بز سكا احسان ايتدك بزم ويرمكمزدر (فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ) پس ايستدككك كمسنه‌يه
عطا ايت يا ايستدككك كمسنه دن عطاكى اليقوى (بِغَيْرِ حِسَابٍ) ويرمسى ومنع ايتمسى اوزره محاسب
اولمديغك حالده زيرا آنك تصرفى سكا تفويض اولنمشدر (وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى) دخى على التحقيق
دنياده بودكلو ملكى وار ايكن آخرتده بزم قتمزده اكا اولو قرب وار (وَحُسْنَ مَآبٍ) واكا بر كوزل دونه‌جك
يردخى وار و بهشت جاودانه‌در (وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ) دخى قولمز حضرت ايوبك احوالنى ذكر ايت
(إِذْ نَادَى رَبَّهُ) وقتاكه پروردكارينه چاغردى ديدى (أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ) تحقيقاكه
بن تعب والم ايله بكا ابليس دكدى واو بويله اولمشدركيم ابليس شقى حضرت ايوبه مرضى حالتنده سرزنش
ايدوب سويلردى كيم سن ايتدككه بوكونه بلالره مبتلا اولوب نعمتلرين سندن مسلوب اولدى وبو قولده
شيطانك تعب والم ايله اكا دكمسى وكونا اولديكه توابعنه اودكلو وسوسه ايتديكيم حضرت ايوبى
ايلدن اوارلرندن اخراج ايتديلر بعده حق سبحانه وتعالى آنك دعاسن قبول ايدوب جبرائيلى كندويه كوندروب
سويلدى (ارْكُضْ بِرِجْلِكَ) يرى اياغكله اور پس حضرت ايوب يرى اوروب اندن بر كوز صو قيناديوب
كندويه دينلدى (هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ) بو بر صاوق يقنه‌جق صودر و بو بر ايچه‌جك يعنى
بر صودركه انكله غسل ايدوب ايچرسين پس ظاهر و باطنك صاغ اولور (وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ) وكندويه
اولادينى باغشلدق (وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ) واولادلريله كندولركبى دخى كندويه هبه ايتدك (رَحْمَةً
مِنَّا) اوزرينه بزدن رحمت اولديغيچون (وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ) وارباب عقول اولانلره پند اولمق
ايچون منقولدركيم حضرت ايوبك مرضى وقتنده حضرت يوسفك نسلندن اولان زوجه سى
رحمه خاتون بر مهم ايچون بر يره كيتدى بحسب الاقتضا آنده اكلندى حضرت ايوب عليه السلام
آند ايچديكيم اكا يوز دكنك اورمغين تا شير صبح صحت افق رحمتدن يوز كوستروب حضرت ايوب
كمال صحت بولدى ايستديكيم ايتديكى يمينك مقتضاسنى اجرا ايده حق جل وعلا لطف وكرميله اكا
يمينك كيفيت خلاصنى بيلدرمشدركه بيوردى (وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا) والكه ال بر اوتلق دسته كه عددى يوز اوله

(فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنَثْ) پس انكله زوجه كى اور ويمينكده حانث اولمه بو حكم ائمهٔ حنفيه نك اصح
اقوالى اوزره باقيدر منسوخ اولمدى ليكن انكله اوريلن كمسنه‌يه طوقنمق شرطيله (إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا)
تحقيقاكه بز حضرت ايوبى كندويه دكن مصيبتدن صبر ايديجى بولدق (نِعْمَ الْعَبْدُ) غايتله كوزل بنده‌در
حضرت ايوب (إِنَّهُ أَوَّابٌ) بى شبهه كيم او جميع وجوديله خدايه متوجه‌در (وَاذْكُرْ عِبَادَنَا) دخى بزم
قوللرمزى ذكر ايت (إِبْرَاهِيمَ) خليل الرحمنى (وَإِسْحَاقَ) وآنك اوغلنى (وَيَعْقُوبَ) وآنك نبيره‌سن
(أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ) اللر وكوزلر ايه‌سى يعنى اعمال جليله وعلوم شريفه اربابى چون اكثر اعمال
اللرله مباشرتيله اولور انلردن ايديله تعبير اولندى و ازبسكه ابصار معارفك اعظم مقدماتيدر
انلردن ابصارله تعبير اولندى (إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ) تحقيقاكه بز انلرى پاك قيلدق شائبه
معايبدن پاك قلمشز بر خصلتله (ذِكْرَى الدَّارِ) واول خصلت صونكى سرايى ياد ايتملريدر
(وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ) وبى شبهه كيم آنلر بزم قتمزده بركزيده اولان ايولردندر
(وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ) وبو عزيزلرى دخى مذكور قيل (وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ) وبو مذكور
اولانلرك قمولرى ايو كيمسه‌لردندرلر (هَذَا ذِكْرٌ) بو يعنى پيغمبرلرين شاننده مذكور اولانلر اخبار
انلره بر شرفدر بو اخبارى ذكر ايتدككدن صكره آنلره وامثاللرينه اماده اولنان نعمتلرى بيان ايدوب بيوردى
(وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ) دخى تحقيقاكه پرهيزكارلره كوركچك دونه‌جك يروار (جَنَّاتِ عَدْنٍ) اقامت
باغلرى (مُفَتَّحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ) اول حالده كه انلرك قپولرى كندولره آچلمش (مُتَّكِئِينَ فِيهَا) انك ايچنده
ياصدنمشلر (يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ) اول باغلرده چوق ميوه وشراب چاغروب
ايسترلر (وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) دخى قتلرنده قوجه‌لرندن اوزكه‌يه نظر ايتميان حوريلر وار
(أَتْرَابٌ) كندولرله همسن يعنى بهشتك قاريلرى قوجه‌لريله بر ياشده‌درلر وياشداش اولملرنده
حكمت بودركه اقران اراسنده محبت محكمتر اولور (هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ) ملائكه كندولره
ديرلر بو نعيم روز حسابدن صكره وعد اولنديغكز نسنه‌در پس اهل بهشت سرور وابتهاج طريقيله
ديرلر (إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا) بى شبهه كيم بو نعمتلر روزيمزدركه حضرت رزاق بزه آنى احسان ايتدى (مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ)
اكا اصلا بر كسلمك وانقطاع يوقدر (هَذَا) ايش بودر (وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ) دخى بلاشبهه كيم
حدودى تجاوز ايدنلره بر يمان دونه‌جك يروار (جَهَنَّمَ) دوزخ پر عذاب (يَصْلَوْنَهَا) اكا كيرمش اولدقلرى
(فَبِئْسَ الْمِهَادُ) پس غايتله بد آرامكاهدر دوزخ (هَذَا) اشكنجه بودر (فَلْيَذُوقُوهُ) پس آنى طاتسونلر
(حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ) اول عذاب براسى صودر واهل جهنمك جراحتلرندن آقن صودر (وَآخَرُ مِنْ شَكْلِهِ)

ویرعذاب دخی مذکور اولان عذابك جنسندن (أَزْوَاجٌ) کوناکون یعنی عذابلری درلو درلودر اما الم
ویرمکده بری برینه مشابهدر بعده که جهنمیلر جهنمه کیروب توابعلرندن بر کروه کندولرله جهنمه
کیرورلر اول زمانده بر کفتکو واقع اولورکه حق تعالی بیوردی (هَٰذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ) رؤسا بری برینه
سویلر بونلر بر کروهدر که سزکله جهنمه کیرمشلر (لَا مَرْحَبًا بِهِمْ) انلره مرحبا لفظی اولمسون (إِنَّهُمْ
صَالُو النَّارِ) بی شبهه کیم انلر دوزخه کیریجیلردر چون توابع بو سوزی حقلرنده سویلدکلرین ایشتدیلر
(قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ) دیدیلر بلکه سزه ای رؤسا سزه مرحبا اولمسون (أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا) سز بزم ایچون
موجبات عذابی ایلرو قیلدیکز که بز دوزخه کیردك (فَبِئْسَ الْقَرَارُ) پس یمان قرارکاهدر دوزخ
(قَالُوا) ینه توابع دیدیلر (رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا) ای پروردکاریمز هر کیمکه جهنمك کیرمسنه موجب
اولان شیئی بزه ایلرو قیلدی (فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ) اکا ایکی قات عذاب قیل دوزخده (وَقَالُوا
مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا) دخی کفرهنك رؤساسی دیدیلر بزه نه اولدیکیم کورمزز بر کشیلری که (كُنَّا نَعُدُّهُمْ
مِنَ الْأَشْرَارِ) بز انلری کوتیلردن صایردق (أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا) آیا بز انلری مسخره لکه الدق (أَمْ زَاغَتْ
عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ) یا خود کوزلر انلردن مائل اولوب کندولرین کورمك یعنی بو ایکی ایشك قنقیسن
انلره ایشلدك اهل جهنم بو سوزلری ایراد ایدیلر کندو نفسلرین تندیم ایتمك ایچون (إِنَّ ذَٰلِكَ
لَحَقٌّ) تحقیقا اهل جهنمك احوالندن نقل ایتدوکمز سوزلر درستدر ایچنده اصلا شبهه یوقدر
(تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ) دوزخیلرین جنك وجداللری وار (قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ) سویله بن انجق بند ویریجی
(وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) وشرکی قبول ایتمیان هر نسنه یه غلبه ایدن ایزد ذو الجلالدن
اوزکه بر درست معبود اصلا یوقدر (رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) کوکلر و یرك و ارالرنده
اولان اشیانك پروردکاری (الْعَزِيزُ) بر کسنه نك عقوبتنی ایستیجك مغلوب اولمیان
(الْغَفَّارُ) ایستدوکی کیمسه یه چوق مغفرت ایدن (قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ) سویله یا محمد سزه خبر
ویردوکم نسنه برا اولو خبردر (أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ) سز کمال غفلتدن اندن یوز چویرمشلرسز (مَا كَانَ
لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ) بکا هیچ بر دانش یوق ایدی بو جهتلر اکروهدن یعنی ملائکه نك احوالندن (إِذْ يَخْتَصِمُونَ)
قچن حضرت آدمك شاننده کفتکو ایلدکلری (إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ) بکا وحی اولنماز الا که
بن فقط بر قورقودیجی احکامی آشکارا ایدیجییم (إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ) یاد ایت اول وقتکیم
پروردکارك فرشته لره دیدی (إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ) علی التحقیق بن چاموردن بر انسان ایجاد ایدیجیم
(فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي) پس قچن آنك خلقتنی تمام دوزرم و ایچنه روحمدن اوفوررم حق

سبحانه وتعالی انسانك روحنی مکرم ومشرف قیلمق ایچون کندو یه مضاف قیلدی پس حاصل کلام بو که
قچن آنی دوزوب روحی ایچنه قیلارم زنده اولور (فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ) پس سزای ملائکه تعظیم و تکریم
طریقیله اکا سجده ایدکز یوزلرکز اوزره دوشك (فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ) حضرت آدم زنده
اولدقده تصکره تمو فرشته لر بالتمام سجده ایتدیلر (إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) انجق ابلیس
کردنکشلك ایدوب کافرلك زمره سندن اولدی (قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ)
حق جل وعلا دیدیکه ای ابلیس قنقی نسنه سکا مانع اولدی بجده کتورمکدن شول شیئه که بن ایکی
الله یعنی واسطه سز کندو ملی ایجاد ایتدم (أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ) استحقاقسز بیوکلکه
طالب اولدکمی یا خود ارباب علو زمره سندن اولوب تفوقه مستحق اولدك (قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ) ابلیس
شقی دیدیکه بن اندن بکرکم نیجه بن اکا سجود کتوره یم و بنم خیریتمه دلیل بو که (خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ) بنی
آتشدن خلق ایتدك واو بر نورانی لطیف جسمدر (وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ) وانی چاموردن یراتدك
ولو بر کثیف جسمدر بو دلیله یوخ خطا ایتدیکه خیریتی ماده دن حاصل اولدیغن کمان ایتدی
وبیلمدیکیم اصل خیریت فاعلدن حاصل اولان تشریفدر که آنك خلقتی وروحنی کندو یه مضاف قیلدی
(قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا) حق جل وعلا ابلیسه دیدی پس صورت ملکیه دن چیق (فَإِنَّكَ رَجِيمٌ) کیم
علی التحقیق سن رحمتدن دور قلنمش سن (وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي) و رحمتدن دور ایتمکم اوزرکه در
(إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ) روز جزایه دك (قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ) دیدی ای پروردکارم پس بکا مهلت
ویرجانمی الیه اولکونه دککه حضرت آدمك اولادی قبوردن مبعوث اولورلر (قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ
إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ) حق سبحانه وتعالی دیدی پس علی التحقیق سن مهلت ویرلمشلردن سن
بلنمش وقتك کوننه دك (قَالَ فَبِعِزَّتِكَ) ابلیس دیدی پس قهر وتسلطکه قسم ای قادر ذو الجلال
کیم (لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ) البته آدم اوغوللرین قوازدرم (إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ) مکر انلردن
الواث شرك ومعاصیدن پاك قیلنان قوللرکیم انلری ازدرمغه قدرتم اولماز (قَالَ فَالْحَقُّ
وَالْحَقَّ أَقُولُ) ایزد ذو الجلال دیدی پس قسم درست وثابتدر و درست وثابت اولان نسنه نی سویلرم
(لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ) البته دوزخی طولدررم سنك جنسندن وآدم اوغوللرندن سکا تبعیت
ایدنلردن (أَجْمَعِينَ) قموکزدن (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) سویله یا محمد تبلیغ وحی اوزره هیچ اجرت
سزدن طلب ایتمم (وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) و بن ارباب تصنعدن دکلم یعنی بر صنعتله یانلرنده اولمیان شیئی
اظهار ایدن کروهدن دکلم (إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ) قرآن عظیم الشان بر نسنه دکلدر الا انس وجنه بر پند در

(وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ) والبته قرآنك خبرين بر مدتدنصكره بيلورسز يعني انجنده مذكور اولان وعد ووعيده دوز قيلمشدر بيلورسز

سورة الزمر مكية وهي خمس وسبعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) قرآن عظيم الشانك ايندرلمسى محمد المصطفى اوزره (مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) بو ايكى جليل القدر وصفله متصف اولان ايزد ذو الجلالدندر (إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ) تحقيقا كه بز سكا قرآنى طوغريلغله ايندردك (فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) پس خداى متعاليه پرستش ايت اول حالده كه دينى كندويه شركدن ورياءدن پاك قيلمش سن (أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ) آكاه اولك كيم شركدن پاك اولان طاعت تكرى تعاليه مخصوصدر يعني خدا سزاواردر كه طاعت كندويه خالص قيلنه زيرا صفات الوهيتله واسرارا اوزره اطلاع ايتمكله كندوسى متفرددر (وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) وشول كيمسه لركه تكريدن اوزكه معبودلر ايدندبلر ديرلر (مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى) بز آنلره عبادت ايتمزز الا تكريه بزى غايتله يقين قيلمقلريچون (إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) تحقيقا كيم حق سبحانه وتعالى انلرك اراسنده حكومت ايدر (فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) اول نسنه ده كه كندولر امور دينيه دن انجنده اختلاف ايدرلر پس محقى ولايق جنته داخل قيلار ومبطلى جهنمه (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ) تحقيقا كه خداى عز وجل هدايته موفق قيلمز شول كيمسه كه كندوسى يلانجى نعمتى فى انكار ايديجيدر (لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا) اكر تكرى تعالى اوغول ايدنمسين ايستسيدى (لَاصْطَفَى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) البته يراتديغى اشيادن ايستدوكنى بركزيده قيلاردى زيرا حد امكانده اولان بودر نه انكه اوغول ايدنه زيرا اوغول ايدنمك انكله هم جنس اولمق اقتضا ايدر واكا هم جنس اولمق ممتنعدر (سُبْحَانَهُ) اوغول ايدنمكدن خداى عز وجل منزهدر (هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) كندو وحدتله متصف اولوب هر كيمسه اوزره غلبه ايدن ايزد ذو الجلالدر (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ) كوكلرى ويرى طوغريلغله يراتدى (يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ) كيجه يى كوندز اوزره صارر يعني كوندزك ضياسى كيجه نك ظلاميله غائب قيلار نته كه صارغى شئ صارلدوق نسنه يى غائب قيلار (وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ) وعكسنى دخى بويله ايدر (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) وكونش وآيى رام قيلدى (كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى) هر برى بر معين مدته دك يورر واول انقطاع حركتلرى محليدر (أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ) بيلك كيم كندودر هر كيمسه اوزره غلبه ايدن هر ممكن اوزره قادر اولان (الْغَفَّارُ) غايتله مغفرت ايديجى كه خلقدن شركلرى سببيله نعمتلرين مسلوب ايتمز (خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ) سزى يالكز برجاندن ايجاد ايتدى واول حضرت آدمدر (ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا) ندنصكره اول جاندن جفتنى پيدا ايتدى

واول حضرت حوادر (وَأَنْزَلَ لَكُمْ) واسباب سماويه ايله سزكچون احداث ايتدى (مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ) طوارلردن سكز صنف ركك وديشى دوه دن وصغردن وقيوندن وكچيدن (يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ) سزى انالريكز قارنلريارادر (خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ) بر يراتمقدنصكره بر يراتمق يعني صو طامله سن بر قان پاره سى قيلار بعده آنى بر ات پاره سى صكره آنى كوكلندنصكره كوكى اتله قيلار پس تام الخلقه بر حيوان قيلار (فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ) اوچ قرنلقلرده قارنك ورحمك ومشيمه نك قرنلقلرى (ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ) بو افعالك صاحبى پروردكاركز ايزد ذو الجلالدر (لَهُ الْمُلْكُ) كندويه مخصوصدر زوال وفنايى قبول ايتميان تصرف (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اندن اوزكه حقله بر معبود يوقدر (فَأَنَّى تُصْرَفُونَ) پس نيجه بو دليللرك وجوديله عبادتندن شركه دونمش قيلنورسز (إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ) اكر كفر ايدرسز بى شبهه كيم حق جل وعلا ايمانكزدن بى نيازدر (وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ) وقوللرينه كفرى پسند ايتمز كندولره رحمت ايتديكيچون زيرا انكله ضرر صاحبى اولورلر (وَإِنْ تَشْكُرُوا) واكر توحيدك نعمتنه معترف اولوب خدانك حمد وثناسن ايدرسز (يَرْضَهُ لَكُمْ) آنى سزه پسند ايدر زيرا او فلاحكزه سبب اولور (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) وبر يوك چكيجى جان بر يوك چكيجى جانك يوكنى كوتورمز (ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ) صكره دونمككز پروردكاركزه در (فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) پس سزى ايشلدككز نسنه دن حسابا ومكافاته آكاه ايدر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) بى شبهه كيم حق جل وعلا سينه لرايه سى اولان اسراره دانادر پس اعمالكزدن برشئ اوزرينه خفى اولماز (وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ) دخى قچن آدم اوغلنه بر بلا دكسه پروردكارينه دعا ايدر (مُنِيبًا إِلَيْهِ) انك طرفنه دونمش اولديغى حالده (ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ) صكره اول وقت كه حق جل وعلا كندو كرمندن آكا بر بيوك احسان ايدر (نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ) اونوتدى اول كيمسه كه نعمتدن اسبق آكا دعا ايدردى (وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا) وايزد ذو الجلاله مانندلر قيلدى يعني عبادتنده بتلرى آكا شريك قيلدى (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) تا كه خلقى خدانك يولندن آزدره (قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا) آكا سويله كفركله بر از مدت برخوردار اول (إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ) كه بى شبهه سن دوزخك ايه لرندن سن بعده آكا ديلو ديسنك ايشك بكركيدر (أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ) يا شول كيمسه نك ايشى كه كندوسى طاعاتك رواتبى اوزره كيجه نك ساعاتنده قائمدر (سَاجِدًا وَقَائِمًا) سجود ايدوب طورمش اولديغى حالده (يَحْذَرُ الْآخِرَةَ) صوكى سرايك عذابندن قورقر (وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ) دخى پروردكارينك رحمتنه اميد طوتر (قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) سويله برابر اولسونمى بيلن كسنه لر بيلميان كسنه لرله يعني هركز آنلر برابر اولمازلر (إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ) ارباب قلوبدن اوزكه بركيمسه پند المز

قل يا عبادِ الذين آمنوا) سويله ای ايمانه كلان قوللرم (اتقوا ربكم) پروردكاركزدن خوف ايدك
للذين احسنوا في هذه الدنيا حسنة) بو جهانده ايولك ايدنلره بر كوزل مكافات ايدر (وارض الله
واسعة) و تكرينك زميني بولدر پس تحكيم بر كيمسه اوزره ايولك ايتمك وطننده متعذر اولور
براوزكه يره كيتسون (انما يوفى الصابرون اجرهم) بوندن اوزكه برشی يوقدركيم طاعاتك
مشقتی اوزره صبر ايدنلر اجرلری بالتمام ويريلور (بغير حساب) حسابسز يعنی اجرلری بورتبه ده
ويريلوركه محاسبه ايدنلرين حسابی اكا احاطه ايتمز حديث شريفده كلمشدركيم روز قيامتده
ارباب طاعات ايچون ترازولر قوريلوب عمللرينه كوره مكافاتلری ويريلور و بلا اوزره صبر ايدنلره
ترازولر قورلمز وليكن اجر اوزرلرينه دوكلك دوكلور برحده دككه دنياده ارباب عافيت اولانلر
آرزو ايدرلركه كاشكی دنياده جسدلری مقراضلرله پاره پاره اولئيدی تا كه اهل بلا ايله برسلكده
منسلك اوله لر (قل اني امرت ان اعبد الله مخلصا له الدين) سويله على التحقيق كيم بن فرمان اولندم كه خدايه
پرستش ايده يم او حالده كه دينی كندويه الوان شركدن پاك قيلمشم (وامرت لان اكون اول المسلمين) دخی
انكله فرمان اولندم تا كه دنياده و اخرتده اطاعت ايدنلرك پيشروی اوله يم (قل اني اخاف ان عصيت
ربي عذاب يوم عظيم) سويله بی شبهه كه بن تكريمك فرمانته مخالفت ايدرسم براولو كونك اشكنجه
سندن قورقرم (قل الله اعبد مخلصا له ديني) سويله يالكز خدايه پرستش ايدرم دينمی كندويه پاك
ايدوكم حالده (فاعبدوا ما شئتم من دونه) پس اندن اوزكه ايستدككز شيئه عبادت ايدك بو كلام
انلره تهديد ايتمك ايچوندر و انلرك مخذول اولملرينه اشارتدر (قل ان الخاسرين) سويله تحقيقا كيم
اوتوزمقده كامل اولانلر (الذين خسروا انفسهم واهليهم يوم القيمة) شول كيمسه لردركه روز قيامتده
جانلرين و اهللرين اوتوزديلر اولوقتكه بهشت يرينه دوزخه كيردلر (الا ذلك هو الخسران المبين)
آكاه اولك كيم جان و اهلی اوتوزمق كندودر ظاهر اولان اوتوزمق (لهم من فوقهم ظلل من النار) و تورن
كروهه اوستلرندن آتشدن سايبانلر وار (ومن تحتهم ظلل) و التلرنده طبقه لر اولوركه التلرنده
اولان كروهه سايبانلردر (ذلك يخوف الله به عباده) بو عذابدر اول عذاب كه تكری تعالی قوللرين
انكله قورقتدرر (يا عباد فاتقون) ای بنم قوللرم بندن قورقوب غضبمه موجب اولان اشيايه
تعرض ايتمك (والذين اجتنبوا الطاغوت) و شول كيمسه لركه شيطاندن اجتناب ايتديلر (ان يعبدوها)
اكا عبادت ايتمكی ترك ايتديلر (وانابوا الى الله) و اول ذو الجلالك طرفنه جميع وجودلريله توجه ايتديلر
(لهم البشرى) موت محلنده ملائكه نك لسانی اوزره نعيم ابديله مژده لنمك كندولره در اولور (فبشر عباد)

پس قوللريمی مژده لندر (الذين يستمعون القول فيتبعون احسنه) شول قوللركه سوزه قولاق
طوتوب سوزك ايوسنه تابع اولورلر (اولئك الذين هديهم الله) انلردر شول كيمسه لركه تكری
تعالی كندولرين دينه هدايت ايتدی (واولئك هم اولوا الالباب) و اول كروه كندولردر ارباب
عقول اوزكه لری (افمن حق عليه كلمة العذاب) ايا سن خلقك امورينه مالك اولوب انلردن
هر كيمكه لاملأن جهنم كلمه سی اوزرينه لازم كلدی انی خلاص ايدرسن (افانت تنقذ من في النار)
پس سن دوزخده اولانی قورتررسن چون حضرت صلى الله عليه وسلم بعض كسنه لرك ايمانه كلمكه
حرصی واريدی و علم ازليده كفر اوزره انلرك موتنه حكم اولنمشدی حق جل وعلا حبيب اكرمنی
اول نكته دن آكاه ايتمك ايچون استفهام انكاريله كندوی مخاطب قيلدی (لكن الذين اتقوا ربهم) ليكن
پروردكارلرندن خوف ايدن كسنه لر (لهم غرف) بهشتده كندولره بلند يرلر وار (من فوقها غرف)
اول بلند يرلرك اوستنده بلند يرلر وار (مبنية) ياپلمش يعنی بر اوزره ياپلان بنالر كبی ياپلمشدر
(تجري من تحتها الانهار) اول غرفه لرك التندن ايرمقلر اقر (وعد الله) تكری تعالی انلری بر درست
وعد ايتدی (لا يخلف الله الميعاد) تكری تعالی وعده سنه خلاف ايتمز زيرا خلاف ايتمك نقصدر و نقص خدا اوزره
محالدر (الم تر ان الله انزل من السماء ماء) كورمزميسن كه حق جل وعلا كوكدن صو ايندردی
(فسلكه ينابيع في الارض) پس اول صويی زمينك چشمه لرده و كهريزلرده دوزن قيلدی (ثم يخرج به زرعا
مختلفا الوانه) صكره انكله براكين چيقارور كه رنكلری كوناكوندر ياشل و قرمزی و صاری واوزكه لری
(ثم يهيج) صكره اول اكين برخوش قورور (فتريه مصفرا) پس آنی صارارمش كوررسن (ثم يجعله حطاما)
اندن صكره حق جل وعلا آنی ريزه ريزه قيلدر (ان في ذلك لذكرى لاولي الالباب) تحقيقا كه
اكينك بو احوالنده ارباب عقول ايچون بر عبرت و پند وار (افمن شرح الله صدره للاسلام فهو
على نور من ربه) يا قوخلق برابردرلركه شول كيمسه لركيم حق جل وعلا آنك سينه سن اسلام
ايچون كشاده قيلوب كندوسی پروردكارك لطفندن نور معرفت و هدايت اوزره در شول كيمسه
كبيدركه سينه سی طار اولوب حقی قبول ايتمز (فويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله) پس عذاب اشد
خدانك ياد ايتمسی جهتندن كوكللری پك اولانلره در زيرا ذكر اللهك شانی بودركه كوكلر استماعندن
نرم اوله قساوت بغليه (اولئك في ضلال مبين) اول كروه كه كوكللری پك در و براشكار ازغونلقده
درلر كوردلركه صحابه كرام اقتضاء بشريت حسبيله طاعاتدن ملول ايدوب سرور كائناته ديديلر
لو حدثتنا يعنی نه اولئيدی بزه سويلشيدك تا كه شكوه بربكدن اوروا حمزك طوطيكره مفرا اوله (بيت

سرمایهٔ حیات ابد اهل ذوق را | دربك حكایت از لب شكوفشانست

حق جل وعلا بوایتی منزل ایدوب بیوردی (اللّٰهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ) ایزد ذو الجلال سوزك الك
ایوسن ایندردی (كِتَاباً مُتَشَابِهاً) بری برینه بكزر بر كتاب (مَثَانِيَ) كتابه برصفتدر دخی یعنی احسن الحدیث
اولان كتاب بر كتابدركه احكام وقصص ایچنده قات قات ذكر اولنمشدر (تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ) آنك وعیدی قورقوسندن دترر شول كیمسه لرك دریلریكه پروردكارلرندن خوف ایدرلر
(ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللّٰهِ) صكره خدانك رحمتله ومغفرتله ذكر ایتمكله بوشنلری وكوكللری ساكن
اولوب نرم اولور (ذَلِكَ هُدَى اللّٰهِ) اول كتاب خدانك یول كوسترمسیدر (يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ) انكله
ایستدوكی كمسنه یه یول كوسترر (وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ) وهر كیمی كه تكری تعالی ازغون قیلار (فَمَا لَهُ
مِنْ هَادٍ) آكا اصلا یول كوسترجی اولماز (أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ایا جمله خلق
برابر میدرلركه شول كیمسه كیم روز قیامتده اشكنجه نك یمانلغن یوزی ایله صاقنور شول كیمسنه كبی
اولهكه بهشت بریندهٔ متنعمدر (وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ) دخی ستمكارلره دینلدی
قزاندیغكز شیئك سزاسن داتك (كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) كفار مكهدن اسبق اولانلر پیغمبرلرین
تكذیب ایتدیلر (فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ) پس كندولره مقدر اولان عذاب كلدی (مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ)
بیلمدكلری یردن (فَأَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) پس خدا عز وجل انلره یقین اولان صاغلغده
خوارلق وذلتك چاشنیسن داتدردی (وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) وبی شبهه كیم صوكی سرایك اشكنجه سی
بیوكركدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اكر بیلورلر اولسیدیلر البته عبرت الورلردی (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا
الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ) دخی تحقیقا كیم بز بو قرآنده خلق ایچون بیان ایتدك هر مثلدنكه امور دینیه یه
ناظر اولانه لازم اولور (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) تا كه خلق نصیحت پذیر اوله لر (قُرْآناً عَرَبِيّاً) حال
اولسون لغت عربیه یه منسوب اولمش قرآنه (غَيْرَ ذِي عِوَجٍ) اكریلك ایه سی دكل (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) تا كه
انكله مخاطب اولانلر انك معنالرنده تأمل ایدوب خوف ایده لر (ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً) حق جل وعلا مشرك
وموحد ایچون بر مثل بیان ایدوب اوردی (رَجُلاً فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ) بر كشی كه مالكیتنده
بدخو ورنا قلر وار كیم هر بری كندویه بردرلو خدمت فرمان ایدرلر كیم نه جمله سن رضا ایده بیلور
ونه برلری كندوسندن راضیدر (وَرَجُلاً سَلَماً لِرَجُلٍ) وبر كشی اورتاقلردن قورتلمش مالكینه بر كیشیه
خالص اولمش خدمتنی كما هو حقه ادا ایدوب اغاسی كندوسندن خشنود اولمشدر (هَلْ يَسْتَوِيَانِ
مَثَلاً) وصفجهتندن برابر اولورلرمی یعنی هركز برابر اولمازلر اولكی مثل مشركه درکه كوكلی نیچه

معبودلرین عبادتنده پریشان قیلمشدر وایكنجی مثل مؤمنه دركه كوكلی پاك ایزد ذو الجلالك عبادته
مرهون قیلوب امیدنی آكا باغلمشدر (الْحَمْدُ لِلّٰهِ) جمله اوكمكلر خدایه مخصوصدركه ربوبیتده آكا اورتاق
یوقدر (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلكه اهل شركك چوغی خدانك علی الاطلاق مالك اولدیغن بیلمزلر
پس شول جهلدن بعض اشیایی آكا اورتاق قیلارلر (إِنَّكَ مَيِّتٌ) تحقیقا كه سن یا محمد متوفی
اولورسن (وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ) وبی شبهه كیم اهل شرك میتا اولورلر (ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ
تَخْتَصِمُونَ) صكره علی التحقیق سز روز قیامتده پروردكارك قتنده مخصومت ایدرسز امور دینیه ده
پس سن اونلرینه احتجاج ایدرسن انكله كه بن توحیده حقا اوزره ایدم وسز تشریكده باطل
اوزره ایدكز وارشاد وتبلیغده قصور ایتمدم وسز عناد وتكذیبده اصرار نهایته یتشدردكز وانلر
انكله احتجاج ایدرلركه بیوكلریمزه واغالریمزه اطاعت ایتدك وبونك مثالی لقردیلر (فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ) پس كیمدر زیاده ستم صاحبی شول كیمسه دنكه تكری تعالی اوزره یالان سویلدی
اوغول وشریك كندویه نسبت ایتمكله (وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ) وكرچك سوزی تكذیب ایتدی (إِذْ جَاءَهُ)
قچن كندویه كلدی (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ) ایا كفار ایچون دوزخده بر منزل ومقام یوقیدر
(وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ) وشول قسم كه طوغری سوزله كلوب آكا تصدیق كتوردی
(أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) اوجماعت كندولردر ارباب تقوی ولانلر (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ)
كندولره ایستدكلری نسنه پروردكارلری قتنده اولور (ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ) ولدر ایولك
ایدنلرك سزاسی ایولكلری اوزره حق جل وعلا كندو كرمندن انلره مكافات ایدر (لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ
أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا) تا كه تكری تعالی انلردن ایتدكلری اشیانك یمانلغنی محو ایده (وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ) وتا كه ایتدكلری عملك بكركیله انلره مكافات ایده یعنی حسن اولان عمللری
احسن پایه سنده عد اولنوب ثوابلری ویریلور (أَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ) ایا خدا عز وجل كندو قولنه
كفایت ایلیجی دكلمیدر عبددن مراد محمد المصطفی صلی الله علیه وسلمدر یعنی ایزد متعال محمد المصطفایی
دشمنلرك شرندن حفظ ایدوب كندویه نصرت ویرر كنوردیلركیم كفار قریش سرور كائناته دیرلردی
قورقرز بزم معبودلریمز سكا بر ضرر یتشدررلر كندولره طعن ایتدكك اجلدن حق جل وعلا بو آیتی منزل
ایدوب بیوردی (وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) دخی اهل شرك تكریدن اوزكه عبادت ایتدكلری نسنه لرله
سنی قورقدررلر (وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ) وهر كیمی كه تكری تعالی ازغون قیلار بو مرتبه یه دككه خدا
پیغمبرینه ایتدوكی محافظه دن غفلت ایدوب ضرر ونفعه مالك اولمیان جماد له كندوینی قورقدرر

فَمَالَهُ مِنْ هَادٍ) اکا هیچ یول کوستریجی ولمازکه کندوبی طریق حقه ارشاد ایدر (وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ
فَمَالَهُ مِنْ مُضِلٍّ) وهرکیمی که تکری تعالی هدایت ایتدی اکا اصلا بر اضلال ایدیجی ولماز (اَلَيْسَ
اللّٰهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ) ایا خدای ذوالجلال هرکسه وزره غلبه ایلیجی انتقام ایه سوکلیدر یعنی
البته غلبه ایدوب دشمنلردن انتقام الور (وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ
دخی علی التحقیق اکر کفاردن صورورسن که کوکلر ویری کیم یراتدی البته دیرلر آنی تکری تعالی یراتدی
زیرا برهان ودلیل آنك اوزره واضحدر که کندوسی خالقیتله متفرددر (قُلْ اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللّٰهِ) سویله یا محمد انلره عالمی ایجاد ایدن خدائی بیلدککزدنصکره بکا خبر ویرك کیم تکویدن اوزکه
عبادت ایتدککز اشیا (اِنْ اَرَادَنِيَ اللّٰهُ بِضُرٍّ) تکری تعالی بکا بربدلك ایصال ایتمك ایسترسه م
هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ) معبودلرکز خدانك ایستدوکی بدلکی بکا بندن دفع ایتمکه قادر اولورلرمی
اَوْ اَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ) یاخود بکا برنفع ایصال ایتمك ایسترسه (هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ) ایا انلر
خدانك نفعنی بندن الیقومغه قادر اولورلرمی حضرت مقاتلدن مرویدرکیم حضرت صلی الله علیه وسلم
انلردن بوسؤالی ایتدی انلر سکوت اولوب جواب ویرمدیلر پس حق سبحانه وتعالی بیوردی (قُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ
سویله یا محمد خیری بکا یتشترمك وضرری بندن دفع ایتمده ایزد ذوالجلال بکا کافیدر (عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ
الْمُتَوَكِّلُونَ) اوزرینه ارباب توکل اولانلر اعتماد ایدرلر (قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ) سویله ای بنم
کروهم حالکز اوزره ایشله کز (اِنِّي عَامِلٌ) که بی شبهه بن حالم اوزره ایشلیجیم (فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ
مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ) پس علی التحقیق بیلهجکسز شول کیمسه که کندوبه اشکنجه کلوب رسوا ایدر
وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ) واوزرینه بردائم اشکنجه اینر (اِنَّا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ) تحقیقا
بز قرآنی خلق ایچون اوزریکه ایندردك (بِالْحَقِّ) طوغریلغه مقارن اولدیغی حالده (فَمَنِ اهْتَدٰى فَلِنَفْسِهِ
پس هرکیمکه انکله طوغری یولی بولدی کندو نفسیچون آنی بولمش اولدی زیرا آنك نفعی کا دوشر
وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا) وهرکیم آزدی آزمز الا نفسی اوزره زیرا آنك وبالی غیره کیتمز
وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ) دخی سن اوزرلرینه نکهبان دکلسن (اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا
ایزد ذوالجلال جانلری اولدکلری وقتده قبض ایدر یعنی بدانن ظاهر وباطن اولان تعلقی
کسر (وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا) واولمیان جانلری ویقولرنده قبض ایدرکه ابدانن ظاهر اولان
تعلقنی کسر (فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ) پس الیقور شول جانی که اوزرینه موتی حکم ایتدی
وَيُرْسِلُ الْاُخْرٰى) واوبرینی یعنی یاتمش جانی کوندررر (اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى) بر معین مدته دکه آنك

عمری آنده منتهی اولور (اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) تحقیقا کیم توفی وامساك وارسالده کمال
قدرت اوزره دلائل وار بر کروهه که نومه مشابه اولان موتك شاننده وبیدارلکه مماثل اولان
حیاتك حالتنده تفکر ایدرلر (اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُفَعَاءَ) بلکه قریش تکریدن اوزکه دیلکجیلر
ایدندیلرمیکه کندولره تکری قتنده شفاعت ایدرلر (قُلْ اَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ
سویله ایدرلرمی واکر برنسنه یه مالك ولمیوب برزا دفهم ایتمزلر (قُلْ لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا) سویله
قوشفاعت خدای ذوالجلاله مملوکدر پس ایستدوکنه شفاعتله اذن ایدرنه سزلك کمان ایتدککز
اشخاص شفاعته مالك اولورلر (لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ) کندوبه مخصوصدر کوکلر ویرك
پادشاهلغی (ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) صکره قیامت کوننده مکافات ایچون آنك طرفنه دوندرلورسز
وَاِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ) وقچن تکری تعالی یالکز ذکر اولنوب کفرهنك معبودلری ذکر اولنمار (اشْمَاَزَّتْ
قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ) صوکی سرایه ایمان کتورمیانلرك کوکللری منقبض اولوب نفرت ایدر
وَاِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) وقچن خدادن اوزکه معبودلری کلور (اِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ) همان اولوقت
انلر مفتون اولدقلریچون یوزلری کولوب نشاط پیدا ایدرلر (قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
سویله یا الهی ای کوکلر ویری ابتدا ایجاد ایدن (عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) پوشیده واشکاره بیلن
اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ) سن قوللرکك اراسنده حکومت ایدرسن آخرتده (فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) اول
شیئده که ایچنده اختلاف ایدرلردی (وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا) وبی شبهه کیم ستم ایدنلرک
اولسیدی یرده اولان قواشیا (وَمِثْلَهُ مَعَهُ) وانکله آنك کبی (لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
البته اشکنجهنك شدتندن انکله فدا اولنورلردی روز قیامتده (وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُونُوا
يَحْتَسِبُونَ) دخی خدانك طرفندن کندولره نمایان اولدی اول عذاب که کندولر آنك وقوعن کمان
ایتمزلردی (وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) دخی کندولره کورندی قزاندقلری اعمالك بدلکلری (وَحَاقَ
بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ) وکندولره احاطه ایتدی اول شیئك سزاسی که انکله استهزا ایدرلردی
فَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا) پس قچنکیم آدمه وغلنه بریمانلق دکربزه دعا ایدر (ثُمَّ اِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا
صکره قچنکیم کومزدن کندوبه برنعمت احسان ایدرز (قَالَ اِنَّمَا اُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ) سویلر بوندن اوزکه
برنسنه یوقدرکیم بونعمتی دانش اوزره ویرلدم یعنی آنك کیفیت کسب وتحصیلن بیلوب فطانت
وسعیمله بکا حاصل اولدی (بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ) دیدوکی کبی دکلدر بلکه اول نعمت کندوبه برامتحاندر
تاکه شاکر اولدیغی یا کافر اولدیغی ظاهر اوله (وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ولیکن خلقك چوغی بیلمزلرکه

اول بعث بر محنده در (قد قالها الذين من قبلهم) تحقيقا كيم بو كفاردن اسبق انما اوتيته على علم معنى سوزين
سويلديلر قارون واتباعى كبى (فما اغنى عنهم ما كانوا يكسبون) پس آنى سويليانلره دنيانك متاعندن
قزاندقلرى نسنه كند ولردن برشئ دفع ايتمدى (فاصابهم سيئات ما كسبوا) پس قزاندقلرى بدعملكلر
سزاسى كند ولره دكدى (والذين ظلموا من هؤلاء) دخى شول كيمسه لركه عنادله ستم ايتديلر بونلردن
يعنى عصركده اولان مشركلردن (سيصيبهم سيئات ما كسبوا) البته قزاندقلرى اشيانك سزاسى كندولره
دكونه كه انلره دكدى (وما هم بمعجزين) وانلر عذابدن ايلروكچمش دكلدرلر (اولم يعلموا ان الله يبسط
الرزق لمن يشاء ويقدر) ايا بقوب بيلمديلرميكيم تكرى تعالى ايستدوكى كمسنه يه روزيى متسع
قيلار وايستدوكى كمسنه يه طار قيلار (ان فى ذلك لآيات لقوم يؤمنون) تحقيقا كيم رزقك بسط
وقبضنده قدرت كامله اوزره دلالت ايدراولونشانلر واردر بر كروهه كه تصديق كتورولركيم جمله حوادث
خدانك ارادتيله در (قل يا عبادى الذين اسرفوا على انفسهم) سويله اى قوللرم كه معاصيده اسراف
ايتمكله جانلرينه ستم ايدنلر (لا تقنطوا من رحمة الله) خدانك رحمتندن اميد كسمك (ان الله يغفر الذنوب
جميعا) تحقيقا كيم خداعز وجل قموكناهلرى يارلغار (انه هو الغفور الرحيم) بى شبهه كيم ايزد متعال
كندو در بو ايكى اولو وصفله متصف اولان (وانيبوا الى ربكم واسلموا له) دخى ربكزك طاعتى سمتنه
ميل ايدوب فرمانه منقاد اولك (من قبل ان يأتيكم العذاب) سزه اشكنجه كلمدن اول (ثم لا تنصرون)
صكره ياردم اولنماز سزكه عذاب سزدن دفع اولنه (واتبعوا احسن ما انزل اليكم من ربكم) دخى پيرو لك
ايدك شول نسنه نك يكركنه كه پروردكاركزدن سزه ايندرلدى (من قبل ان يأتيكم العذاب بغتة)
سزه اشكنجه ناكهان كلمدن اول (وانتم لا تشعرون) وحالبوكه سز انك كلسندن اكاه دكلسزكه اكا
بر تدارك ايده سز بو قورقمق ونصيحتى سزه ايدك (ان تقول نفس يا حسرتا على ما فرطت فى جنب الله)
كراهت ايدوكمز ايچونكيم برجان ديه اى پشيمانلق واندوهم كل حاضر اول خدانك طاعتنده ايتدوكم
تقصير اوزره (وان كنت لمن الساخرين) وعلى التحقيق بن كتاب الله استهزا ايدن كروهدن ايدم
(او تقول لو ان الله هدانى لكنت من المتقين) يا برجان ديه حق جل وعلا طريق حقه بنى ارشاد
ايتسيدى البته پرهيزكارلردن اولوردم (او تقول حين ترى العذاب لو ان لى كرة) يا برجان عذابى
مشاهده ايتدوكنده سويليه كاشكى بكا بر محقق دونش اولسيدى (فاكون من المحسنين) كه ايولك
ايدنلردن اولوردم مشرك قيامتده بو سوزلرى ديدكدنصكره كنديه دينلور (بلى قد جاءتك
آياتى) بلى ايا تم سكا كلدى (فكذبت بها) پس سن انلره تصديق كتورمدك (واستكبرت) وكردن

كشلك ايتدك (وكنت من الكافرين) دخى ايمانه كلميانلردن ايدك (ويوم القيمة ترى الذين كذبوا على الله)
دخى روز قيامتده كورورسن شول كيمسه لركيم تكرى تعالى اوزره يالان سويلديلركه كندويه اورتاق
ايدنمسين نسبت ايتديلر (وجوههم مسودة) يوزلرى قره اولمشدر (اليس فى جهنم مثوى للمتكبرين)
ايا ايمان وطاعات كتورمكدن تكبر ايدنلره دوزخده برقرار كاه يوقميدر يعنى انلرك مكانى اندهدر (وينجى
الله الذين اتقوا) وايزد متعال معاصيدن پرهيز ايدنلرى قورتورر (بمفازتهم) قورتلمشلريله يعنى اسباب
خلاص اولان ايمان واحسانلريله (لا يمسهم السوء ولا هم يحزنون) نه كندولره بدلك دكور ونه كندولر
غمناك اولورلر (الله خالق كل شئ) خداعز وجل هر نسنه نى ايجاد ايتمشدر (وهو على كل شئ وكيل)
وكندوسى هرنسنه اوزره مستوليدر اچنده ايستدوكى كبى تصرف ايدر (له مقاليد السموات والارض)
كندويه مخصوصدر كوكلر ويرك انختارلرى يعنى انلرك امورنده تصرف ايتمك اكا مخصوصدر غير كيمسه
اكا دخل ايتمز (والذين كفروا بآيات الله اولئك هم الخاسرون) وشول كيمسه لركه خدانك آياتنه كفر
ايتديلر انلر كندولردر اوتوزنلر (قل افغير الله تأمرونى اعبد ايها الجاهلون) سويله بو اياتى مشاهده
ايتدككدنصكره بكا فرمان ايدرميسزكيم تكريدن اوزكه يه عبادت ايده يم اى نادانلر (ولقد اوحى اليك
والى الذين من قبلك) دخى على التحقيق كيم سكا وسندن اسبق اولان پيغمبرلره وحى اولنديكيم (لئن
اشركت ليحبطن عملك ولتكونن من الخاسرين) اكر شرك ايدرسن البته عملك باطل اولوب اوتوزنلردن
اولورسن بو كلام على سبيل الفرض والتقدير در وبو كونا خطابلردن مراد رسلك حميتنى تهييج ايتمكدر
وكفره يه كمال يأسى ويرمكدر وافراد امتك حكمنى بالطريق الاولى اشعار ايتمكدر (بل الله فاعبد)
كفارامر ايتدوكى اشيايه پرستش ايتمه بلكه خدايه يالكز پرستش ايت (وكن من الشاكرين) واندن
سكا حاصل اولان انعام اوزره شكر ايدنلردن اول (وما قدروا الله) دخى تكرى تعالى يى بيلوب
تعظيم ايتمديلر (حق قدره) ذات مقدسه سنه ثابت ولائق اولان تعظيمى (والارض جميعا قبضته
يوم القيمة) وحالبوكه زمين قمودست تصرفنده در روز قيامتده (والسموات مطويات بيمينه)
وكوكلر صاغ الندهٔ بوكلمشلردر بو كلام خدانك عظمت وكمال قدرتن افاده ايتمك ايچون طريقهٔ تمثيل
وتخييل اوزره ذكر اولندى (سبحانه وتعالى) ايزد ذو الجلال منزه اولوب بوجه لندى (عما يشركون)
اشراك ايتدكلرى نسنه دن (ونفخ فى الصور) دخى صورده اوفورلدى (فصعق من فى السموات
ومن فى الارض) پس كوكلرده اولانلر ويرده اولانلر بيهوش اولوب ميت اولديلر (الا من شاء الله)
مكر اول كيمسه لركه تكرى تعالى حيانلرين ايستدى وانلر جبرائيل وميكائيل واسرافيل حضرتلريدر

وبر قولده آنلر جمله عرشدرلر (ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ) اندنصكره بركز دخی انده اوفورلدی (فَإِذَا هُم
قِيَامٌ يَنظُرُونَ) درعقب همان جمله خلق قبوردن چیقوب ایاقاوزره طوروب ارباب حیرت کبی
بقرلر (وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا) وزمین پروردکارینك نوریله روشن اولدی ایجنده قوردیغی
عدل سببیله (وَوُضِعَ الْكِتَابُ) دخی نامهٔ اعمال اصحابی النده قویلدی (وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ)
وپیغمبرلر تبلیغ رسالتدن اوترو شاهدلر انلرك ایتدوکی دعوانك صحتنی بیان ایتمکدن اوتری احضار
اولنورلر (وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ) وقوللر اراسنده حقله حکم اولندی (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) وحالبوکه
کندولر ستم کورمش قیلنمازلر (وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ) وهرجان ایشلدوکی شیئك سزاسی
بالتمام ویرلدی (وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ) وخدای عز وجل خلقك ایشلدوکی اشیانك حقیقتنه هرکسدن
داناتردر پس افعاللرندن برنسنه اوزرینه غائب اولمازاکا کوره جزالرین ویرر وانلرك سزالرین
تفصیل ایدوب بیوردی (وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا) دخی کفر ایدنلر دوزخه بلوك بلوك
سورلدیلر (حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا) اول حده دك که دوزخه کلدکلرنده (فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا) قپولری اچلدی تاکه
اکاکیره لر (وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا) ودوزخك نکهبانلری سرزنش طریقیله انلره دیدیلر (أَلَمْ يَأْتِكُمْ
رُسُلٌ مِّنكُمْ) ایا سزه جنسکزدن پیغمبرلر کلمدیلرمی (يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ) پروردکارکزك
ایاتنی اوزریکزه اوقورلر (وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا) وسزی بوکونکزك لقاسندن قورقدررلر
(قَالُوا بَلَىٰ) دیدیلر بلی رسللر کلوب بزی انذار ایتدیلر (وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ)
ولیکن خدانك حکمی عذابله طائفهٔ کفار اوزره ثابت اولدی (قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ) کندولره
دینلدی دوزخك قپولرینه کیرك (خَالِدِينَ فِيهَا) اقامتی علی الدوام ایچنده تقدیر ایدیککز حالده (فَبِئْسَ
مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ) پس تکبر ایدنلرك قرارکاهی غایتله بد قرارکاهدر (وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ
زُمَرًا) دخی پروردکارلرندن خوف ایدنلرك بنکلری بهشته جاودانه کروه کروه سورلدی (حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا)
اول وقته دك که بهشته کلدکلرنده وصفی قبول اتمیان دولته نائل اولورلر (وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا) وبهشتك
قپولری کیرمکلری ایچون اچلدی (وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) وانك نکهبانلری کندولره دیدیلر
سلامت اوزره اولسون (طِبْتُمْ) دار دنیاده دنس معاصیدن پاك اولدیکز (فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ) پس
بهشته کیرك همیشه مکث تقدیر ایدککزده (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ) دخی مؤمنلر
بهشته کیره کلرنده دیدیلر جمله مدح وثنالر خدایه مخصوصدر رسول خدا که بزه ایتدوکی وعده‌یی
کرچك قیلدی (وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ) ومیراثده تصرف ایتدوکمز کبی زمینده بزی متصرف قیلدی

(نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ) بهشتدن مکانلر ایدنورز ایستدوکمز یرده (فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ) پس طاعات
ایشلیانلرك اجری غایتله کوزلدر (وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ) دخی فرشته لری عرش
اعلانك چوره سن احاطه ایتمش کورورسن (يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) پروردکارلرینك حمدینه مقارن
اولدقلری حالده تسبیح ایدرلر (وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ) وخلق اراسنده حقله حکومت اولندیکه
کیمسی بهشته داخل قیلندی وکیمسی دوزخه (وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) ودینلدیکه جمله مدح وثنالر
عالملرك پروردکاری خدایه درکه انك اوزره که ارامزده عدل ایله حکومت ایتدی بوکلامی سویلیانلر
ملائکهٔ کراملردر تعیین وتعظیملری ایچون اسملری تصریح اولنمدی والله اعلم بالصواب

سورة المؤمن مكية وهي خمس وثمانون اية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم) اولکی سوره درحوامیمدن ابو اللیث تفسیرنده ذکر ایتدیکیم حضرت صلى الله عليه وسلم بومضمونی
بیوردی هرکیم جنتك ریاضندن تنیوب ایچمك ایسترحوامیمی اوقوسون (تَنزِيلُ الْكِتَابِ) قرآن عظیم الشانك
ایندرلمسی (مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) بوایکی جلیل القدر نعتله منعوت اولان خدادندر (غَافِرِ الذَّنبِ
وَقَابِلِ التَّوْبِ) کناهی ستر ایدوب توبه‌یی قبول ایدیجی (شَدِيدِ الْعِقَابِ) قتی اشکنجه‌لو (ذِي الطَّوْلِ)
عطا واحسان ایه‌سی (لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) اندن اوزکه برده رست معبود یوقدر (إِلَيْهِ الْمَصِيرُ) جمله قوللر
دونمسی جزاسی ایچون انهدر پس ارباب طاعات وعصیانه جزالرین ویرر (مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ) برکیمسه
خدانك ایاتنه طعن ایتمز (إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) مکر کفر ایدن کسنه‌لر (فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ)
پس مهل ولنوب تجارت ایچون شهرلرده کیدوب کلملری سنی آلدانمسون کیم عن قریب انلرك ایشی کورلور
نته که کندولردن اسبق کفره نك ایشی کورلدی کما قال الله تعالى (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ)
کفار مکه‌دن اسبق حضرت نوحك کروهی تکذیب ایتدیلر (وَالْأَحْزَابُ مِن بَعْدِهِمْ) وانلردن صکره
پیغمبرلر اوزره جمعیت ایدنلر عاد وثمود قبیله‌لری کبی کروهلر دخی تکذیب ایتدیلر (وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ
بِرَسُولِهِمْ) وبونلردن هرکروه پیغمبرلرینه قصد ایتدیلر (لِيَأْخُذُوهُ) تاکه انی الوب ایستدوکلری
ایذاتی اکا ایده‌لر (وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ) واصلی اولمیان شیئله مجادله ایتدیلر (لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ)
تاکه انکله درست اولان نسنه‌یی زائل قیله‌لر (فَأَخَذْتُهُمْ) درعقب انلری اهلاك ایله آلدم (فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابِ) پس نیجه ایدی بنم عقوبتم (وَكَذَٰلِكَ) دخی نته کیم امم ماضیه نك مکذبلری اوزره
عذاب واجب اولدی (حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا) پروردکارکك فرمانی کفر ایدنلر اوزره

واجب اولدیکه (انهم اصحاب النار) على التحقيق انلر دوزخك اربابيدر (الذين يحملون العرش
شول فرشته لركه عرش اعلايى كوتوررلر (ومن حوله) وعرشك چوره سنده اولان فرشته لر
دخى (يسبحون بحمد ربهم) پروردكارلرينك مدح وثناسنه مصاحب اولدقلرنده تسبيح
ايدرلر (ويؤمنون به) واكا ايمان كتوررلر (ويستغفرون للذين آمنوا) واهل ايمان ايچون
مغفرت طلب ايدوب سويلرلر (ربنا وسعت كل شيء رحمة وعلما) اى خداوندمز رحمت ودانشك
هرنسنه يه كما هو حقه يتشدى (فاغفر للذين تابوا واتبعوا سبيلك) پس مغفرت ايت شول
كمسه لره كه توبه ايدوب يولكه پيرولك ايتديلر (وقهم عذاب الجحيم) ودوزخك اشكنجه سندن
كندولرين صاقله (ربنا وادخلهم جنات عدن التي وعدتهم) اى پروردكارمز دخى كندولرين
اقامت باغچه سنه كيورت شول اقامت باغچه كه كندولره وعد ايتدك (ومن صلح من آبائهم
وازواجهم وذرياتهم) وپدرلرندن وقاريلرندن واولادلرندن كوزل عمل اولانلرى دخى داخل
قيل تاكه سرورلرى زياده اوله (انك انت العزيز) بى شبهه كه سن كندك هرنسنه اوزره
غلبه ايدنكه بر ممكن شيئك ايجادى اوزريكه ممتنع اولماز (الحكيم) هرنسنه كما هو حقه
ايشليان (وقهم السيئات) دخى فرشته لر ديرلر يا الهى صلحا قوللركى يمان اشيانك ايشلمسندن
محفوظ قيل (ومن تق السيئات يومئذ) وهركيمى كه بوكونده يعنى دنياده بد اولان اشيانك ايشلمسندن
حفظ ايدرسن (فقد رحمته) بى شبهه كه آخرتده اكا رحمت ايتمش اولدك (وذلك هو الفوز العظيم
واول وقايت ورحمت كندودر اولو قورتولمق (ان الذين كفروا ينادون) تحقيقا شول كمسنه لركه
كفر ايتديلر روز قيامتده چيغرلمش قيلنورلر يعنى كفار دوزخك مشاهده سندن كندو نفسلرين
اكراه ايدوب انكله مجادله واكا ملامت ايتمكه باشلرلر اول محل ملائكه كرام كندولره ندا ايدوب
ديرلر (لمقت الله) خدانك شدت بغضى سزه (اكبر من مقتكم انفسكم) اماره اولان نفوسكزه
ايتدككز شدت بغضدن بيوكدر (اذ تدعون الى الايمان فتكفرون) خدايه مبغوض اولديكز
اولوقتكه ايمانه دعوت اولنوب ايمان كتورمزدكز (قالوا ربنا امتنا اثنتين) ديديلر اى خداوندمز
سن بزى ايكى كز اولمش قيلدك بر بحلجلزده وكندكده وبرى بعد السؤال قبرده (واحييتنا اثنتين
وايكى كز بزى زنده قيلدك برى قبرده سؤال ايچون وبرى بعث ايچون (فاعترفنا بذنوبنا) پس
حشر ونشرك انكارى خصوصنده ايدوكمز كناهلره مقر ومعترف اولدق (فهل الى خروج من سبيل
پس دوزخدن چيقمغه هيچ بر طريق وارميكه اكا سلوك ايدوب نجات بوله لم بعده فرشته لر

كندولره جواب ويررلرنه كه حق تعالى بيوردى (ذلكم) بو حالكه سز ايچنده سز (بانه اذا دعي
الله وحده) اول سببله دركيم شان بو ايديكه چون خداى عز وجل يالكز اوقنوردى (كفرتم) انك
وحدانيتنه كافر اولوردكز (وان يشرك به) واكر اكا اورتاق قيلنور (تؤمنوا) اورتاق قيلنمسنه
تصديق كتوررسز (فالحكم لله) پس فرمان خدايه مخصوصدركه عذاب سرمديله اوزريكزه
حكم ايتدى (العلي) اورتاق قيلنمسندن يوجه لنان (الكبير) بزركوار كه اشراك ايدنلر اوزره
مقتله حكم ايتدى (هو الذي يريكم آياته) كندودر شول قادر ذو الجلال كه توحيدينه ومعرفته
لازم اولان اشيايه دلالت ايدن نشانلرى سزه كوسترر (وينزل لكم من السماء رزقا) وكوكدن
اسباب رزقى سزه ايندرر (وما يتذكر الا من ينيب) واياتمزدن بركمسه پند المز الا شول كمسه
انكاردن رجوع ايدوب كمال رغبتله انلره توجه ايتدى زيرا برشيئه جزم ايدوب اصرار ايدن
كمسنه آنك منافى سنده نظر وتفكر ايتمز (فادعوا الله مخلصين له الدين) پس خدايه پرستش ايدك
كندويه دينى شركدن پاك قيلديغكزده (ولو كره الكافرون) واكر اهل شرك اخلاصكزى كوره ايتديلر
(رفيع الدرجات) خداى عز وجلدر قوللرينك پايه لرين بلند قيلاور (ذو العرش) عرش اعلانك
ايه سى (يلقي الروح من امره) روحى فرماندن صالور (على من يشاء من عباده) قوللرندن
ايستدوكى كمسنه اوزره (لينذر يوم التلاق) تاكه اوزرينه وحى ايتان كمسنه اجسام اله
ارواح بولشدقلرى كونده خلقى قورقتدره (يوم هم بارزون) اول كونكه خلق قبوردن ظاهر
اولورلر (لا يخفى على الله منهم شيء) ايزد ذو الجلال اوزره افعالرندن برآز نسنه خفى اولماز
بلكى قوسن كما ينبغى بيلور وهركسه عملنه كوره سزا ويرر واول كونده ندا اولنور (لمن الملك اليوم
كيمه در پادشاهلق بو كون جمله مخلوقاتدن جواب كلور (لله الواحد القهار) پادشاهلق ذاتنده
يكانه اولان منازع ومدعيلرى سكيت قيلان خداى ذو الجلاله مخصوصدر (اليوم تجزى كل نفس
بما كسبت) بو كون هرجان قزانديغى شيئله مكافات اولنور (لا ظلم اليوم) بو كون ستم اولماز
نقص ثوابله وزياده عقابله (ان الله سريع الحساب) بى شبهه كيم خداى عز وجل تيز حسابلودر
برنك كمسه نك حسابى بركيمسه نك حسابندن كندويه مانع اولماز وبو سببله خلق مستحق اولدقلرى
شيئه على العجله واصل اولورلر (وانذرهم يوم الآزفة) دخى خلقى يقين كونك يعنى قيامت
كوننك عذابندن قورقندر (اذ القلوب لدى الحناجر) چونكه كوكللر بوغازلرقنده اولور يعنى شدت
اهوالدن يوركلر مكانندن قوپوب حلقوملره كلور (كاظمين) اول قلوبك اصحابى غم وقساوتى

یومدشلو (ما للظالمین من حمیم ولا شفیع یطاع) ستمکارلره اصلا نه بر مشفق دوست
ونه بر مقبول الشفاعه دیلکجی حاصل اولور (یعلم خائنة الاعین) یعنی حق جل وعلا کوزلرک خیانتی
بیلور یعنی خلق نامحرملره ایتدکلری دزدیده نکهلری حق جل وعلا بیلور واوزرینه خفی اولماز
(وما تخفی الصدور) وسینهلرک کیزلی قیلدیغی اشیایی دخی بیلور (والله یقضی بالحق) دخی تکری
تعالی حقله حکومت ایدر (والذین یدعون من دونه) وتکریدن اوزکه اهل شرک عبادت ایتدکلری
اشیا (لا یقضون بشیء) بر نسنه ایله حکومت ایتمزلر بو کلام کفاره تهکمدر زیرا انلرک معبودلری
جماد مقولهسندندرلر حقلرنده دینلمز که حکم ایدرلر یا ایتمزلر (ان الله هو السمیع البصیر) بی شبهه
خدا عز وجل کندودر قوللرینک سوزین ایشیدن وافعاللرین کورن (اولم یسیروا فی الارض)
ایا کفار مکه اولرنده اوتوروب یریوزنده سیاحت ایتمدیلرمی (فینظروا کیف کان عاقبة الذین
کانوا من قبلهم) که کورهلر کندولردن اسبق پیغمبرلری تکذیب ایدنلرک مآل ونتیجهسی
نیجه اولدی (کانوا هم اشد منهم قوة) سابقده اولان کفار کندولر قوت جهتندن کفار مکهدن
غایتله زیاده ایدیلر (واثارا فی الارض) وروی زمینده نشانلر جهتندن کندولردن اشد ایدیلر
(فاخذهم الله بذنوبهم) پس کناهلری سببیله حق جل وعلا کندولرین الدی (وما کان لهم من الله
من واق) دخی تکرینک عذابندن انلره هیچ بر حافظ یوقایدیکه عذابی کندولردن دفع ایده
(ذلک) بو الدق (بانهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات) اول سببله درکیم علی التحقیق انلر کندولرینه
پیغمبرلری معجزهلرله کلدیلر (فکفروا) پس انلری تصدیق ایتمدیلر (فاخذهم الله) درعقب
خدا عز وجل کندولرین عقابله الدی (انه قوی شدید العقاب) بی شبهه کیم تکری تعالی
ایستدوکی شیدن غایتله متمکن اهل شرک اوزره پک عقوبتلودر (ولقد ارسلنا موسی بایاتنا
وسلطان مبین) دخی علی التحقیق کیم حضرت موسایی معجزهلرمزله وبر آشکار حجتله کوندردک
(الی فرعون وهامان وقارون) مصر حاکمنه ووزیرینه ومقرب مشیرینه (فقالوا ساحر کذاب)
پس حضرت موسانک حقنده دیدیلر او بر جادودر غایتله یلانجیدر (فلما جاءهم بالحق
من عندنا) پس اول وقتکه قتمزدن درستلک وطوغریلغله کندولره کلدی (قالوا اقتلوا
ابناء الذین امنوا معه) دیدیلر کندو وسیلهسیله ایمان کتورنلرک اوغوللرینی اوزره قتلی اعاده ایدک
(واستحیوا نساءهم) وقیزلرین زنده قویک (وما کید الکافرین) وبی دینلرک مکر
وحیلهسی انبیایه واهل ایمانه نسبت بریشیده دکل (الا فی ضلال) الا بیهودهلکدهدر

وازغونلقده اولمش بر مکر وحیله پس فرعون موسی حقنده خواصیله مشورت ایدوب دیدی بونی
اولدرمک کرک زیرا محتملدرکه مملکتمزه سحرندن بر خلل ایریشه خواصی ایتدیلرکه انی اولدرمه
بو جهتدنکه سن آنی اولدرنجه مصر خلقی دیرلر فرعون موسانک معارضهسنه قوتی اولمدیغی
اجلدن قتل ایتدی اولی وانسب بودرکه سحرهیی طلب ایدهلم تاکه انکله معارضه ایدهلر بو سوز
فرعونک قتنده مقبول دوشدی واول خبیث بیلوردیکیم حضرت موسی نبی مرسلدر آنک اوزره
تسلطی اولماز انجق اظهار تجلد ایچون بعض سوزلری سویلدی نتهکه حق جل وعلا بیوردی
(وقال فرعون ذرونی اقتل موسی) دخی فرعون دیدی بنی قویک حضرت موسایی اولدرهیم (ولیدع ربه)
دخی دیدی پروردکارینه دعا ایتسون تاکه قتلی کندوسندن دفع ایلیه (انی اخاف ان یبدل دینکم)
تحقیقا بن قورقرم که دینکزی دکشدره کندو دینی اولدرمزسم (او ان یظهر فی الارض الفساد) یا خود دینکزی
تبدیل ایتمزسه روی زمینده فساده مؤدی اولان اموری اظهار ایده (وقال موسی) دخی حضرت موسی
کندو قومنه دیدیکه چون فرعونک سوزین ایشتدی (انی عذت بربی وربکم) تحقیقا بن ربمه وربکزه
صیغندم (من کل متکبر لا یؤمن بیوم الحساب) هر سرکشدنکه روز حسابک اولمسنه تصدیق
کتورمز (وقال رجل مؤمن من ال فرعون یکتم ایمانه) دخی فرعونک اقربندن بر مؤمن کشی کم ایمانک
صاقلر دیدیکه (اتقتلون رجلا ان یقول ربی الله) قصد ایدرمیسز بر کشینک اولدرمسین دیدوکیچون
بنم ربم خدا عز وجلدر (وقد جاءکم بالبینات من ربکم) وحالبوکه سزه صدقنه دلالت ایدن هویدا
معجزهلرله پروردکارکزدن کلدی (وان یک کاذبا فعلیه کذبه) واکر یلانجی ایسه یلانینک وبالی
اوزرینهدر غیر کیمسه اوزره دکلدرکه قتلنه احتیاج اوله (وان یک صادقا یصبکم بعض الذی
یعدکم) واکر سوزی واقعه مطابق ایدی اقل ما یکون سزه وعد ایتدوکی عذابک بر مقداری دکر
(ان الله لا یهدی من هو مسرف کذاب) تحقیقا کیم خدا عز وجل طوغری یوله کوسترمز شول کیمسهیه که
کندوسی حدی تجاوز ایدوب غایتله یلانجیدر پس اکر حضرت موسی بو اوصافله متصف اولسه حق تعالی
سزی آنک قتلندن مستغنی ایدر (یا قوم لکم الملک الیوم ظاهرین فی الارض) ای بنم قوم سزه بوکون
پادشاهلق بوکون وحال اولدهکه زمین مصرده غالب ومتمکنلرسز (فمن ینصرنا من بأس الله ان جاءنا)
پس بزه کیم یاردم ایدر خدانک خشمندن خشمی بزه کلورسه (قال فرعون ما اریکم الا ما اری) حاکم
مصر خواصنه دیدیکه سزه بیلدردم الا صوابدن بیلدکم نسنهیی (وما اهدیکم الا سبیل الرشاد)
دخی سزه طوغریلق یولندن اوزکه بر یول کوسترمم (وقال الذی امن) دخی فرعونک اقربندن ایمان

كوردن كشی بدی (یا قومِ انی اخاف علیكم) ای بنم قوم على التحقيق بن اوزریكزه قورقرم موسایه
بدنكه تعرض ایتدككزدن اوتوری (مثل یوم الاحزاب) پیغمبرلری تكذیب ایدن لشكرلرك كونی كبی
بركوندن مراد آنلره اولان عذابك كونلریكه تفصیل ایتدی (مثل دأب قوم نوح) قوم نوحك عادتی كبیكه
پیغمبرلرین تكذیب ایتمكله اغراق اولدیلر (وعاد وثمود) وقبیلهٔ عاد وقبیلهٔ ثمود كبیكه تكذیبلری
سببیله باد صرصر ایله وصیحه ایله نابود اولدیلر (والذین من بعدهم) وانلردن صكره اولانلر حالی كبیكه
كیمسنهٔ شهری زیرزبر اولوب كیمی عذاب بظله یه كرفتار اولدی (وما الله یرید ظلما للعباد) وحق جل وعلا
قوللره ستم اولدیغی ایستمز پس كناهسز بر كیمسهٔ معذب ایتمز (ویا قوم انی اخاف علیكم یوم التناد)
دخی ای بنم قوم على التحقيق بن اوزریكزه چیغرشوق كونندن قورقرم واول قیامت كونیدركه خلق بری
برین مدد ایچون چیغررلر (یوم تولون) ولكونكه موقفدن دونرسز (مدبرین) عرصهٔ محشردن كسه
ویروب دوزخه متوجه اولدیغكزده (ما لكم من الله من عاصم) سزه خدانك عذابندن اصلا
برحفظ ایدیجی یوقدر (ومن یضلل الله فما له من هاد) وهر كیمی كه خدا عز وجل ازغورن قیلارا كا
هیچ یول كوستریجی اولماز (ولقد جاءكم یوسف من قبل بالبینات) دخی تحقیقا كیم حضرت
موسادن اسبق حضرت یوسف پدرلركزه معجزه لرله كلدی (فما زلتم فی شك مما جاءكم به)
پس همیشه بركمانده ایدیكز اموردینیه دن اول نسنه دهكه سزه انكله كلدی (حتى اذا هلك) اول
محله دك كه مدت عمری منتهی اولیجق (قلتم لن یبعث الله من بعده رسولا) دیدكز حق جل وعلا
یوسفدن صكره هركز بر پیغمبر كوندرمز (كذلك) اول ازغورنلق كبی (یضل الله من هو مسرف مرتاب)
خدا عز وجل ازغورن قیلار رسول كیمسهٔ كه كندوسی حدودی تجاوز ایتمش حقنده شك ایدیجیدر
(الذین یجادلون فی آیات الله بغیر سلطان) خدا عز وجل ازغورن قیلار رسول كیمسه لری كه تكرینك
آیاتنده دلیلسز مجادله ایدرلر (اتیهم) سلطانه صفتدر یعنی كندولره كلمش بر دلیل ایله مجادله ایتمزلر
بلكه محض جهل وتقلید له مجادله ایدرلر (كبر مقتا) انلرك مجادله سی بغض جهتندن بیوك اولدی
(عند الله وعند الذین آمنوا) خدانك قتنده وایمانه كلانلر كسنه لر قتنده (كذلك) اول اضلال كبی
(یطبع الله على كل قلب متكبر) حق جل وعلا مهر اورر هر سركش كسنه نك كوكلی اوزره (جبار)
كندوبی بكنوب اوزكه لره اوزره علا اولنور (وقال فرعون یا هامان ابن لی صرحا) دخی فرعون دیدی
ای وزیرم هامان بكا برمرتفع بنا یاپ (لعلی ابلغ الاسباب) شاید بن یوللره ایرشورم (اسباب
السموات) كوكلر یوللرینه (فاطلع الى اله موسى) تا كه حضرت موسانك معبودینه مطلع اوله

(وانی لاظنه كاذبا) وبی شبهه بن كمان ایدرم كیم حضرت موسی خلاف واقع سوز سویلر (وكذلك
واول تزیین شنیع كبی (زین لفرعون سوء عمله) فرعون ایچون یمان عملی بزنمش قیلندی
(وصد عن السبیل) وطوغری یولده سلوك ایتمكدن منع اولندی (وما كید فرعون الا فی تباب)
وفرعونك مكر وحیله سی برنسنه دكلدر الا ابرا وتوزمقده (وقال الذی آمن) دخی فرعونك قاریندن
ایمانه كلان وجود شریف فرعونه وجماعتنه دیدی (یا قوم اتبعون اهدكم سبیل الرشاد) ای بنم جماعتم
سوزیمه تابع اولك مقصد اعلایه ایصال ایدن خصلتك طریقنی سزه كوسترم (یا قوم انما هذه
الحیوة الدنیا متاع) ای بنم قوم بو بقیرضا غلق برنسنه دكلدر الا ابراز برخوردارلق كه تیز منقطع
اولور (وان الآخرة هی دار القرار) وتحقیقا كیم صوكی سرای كندو دارامكاه اولهجق مكان
(من عمل سیئة) هر كیم بربدلك ایدر (فلا یجزى الا مثلها) برنسنه ایله مكافات اولنماز الا آنك كبی
بر مكافاته (ومن عمل صالحا من ذكر او انثى) وهر كیم بر كوزل ایش ایشلر اركك مقوله سندن
یا دیشی قسمندن (وهو مؤمن) وحال بوكه كندوسی ایمانه كلمشدر (فاولئك یدخلون الجنة)
آنلر بهشت جاودانه كیررلر (یرزقون فیها بغیر حساب) ایچنده اندازه سز روزی ویریلورلر یعنی
رزقلری اعماللرینه كوره اولماز بلكه آنك اضعافی هر آن كندولره مقرر اولور (ویا قوم ما لی ادعوكم
الى النجوة) وای بنم جماعتم بكا نه اولدی یعنی بكا خبر ویرك بو نه حالدر كه بن عذابدن قورترن
طریقه سزی دعوت ایدرم (وتدعوننی الى النار) وسز دوزخه مؤدی اولان طریقه بنی دعوت
ایدرسز (تدعوننی لاكفر بالله) بنی دعوت ایدرسز تا كه خدانك وحدانیتنی انكار ایدهیم (واشرك
به ما لیس لی به علم) وتا كه اكا اورتاق قیله یم اول شیء كه آنك ربوبیتنه اصلا بكا بر دانش یوقدر
(وانا ادعوكم الى العزیز الغفار) وحال بوكه بن سزی دعوت ایدرم هر كیمسه اوزره غلبه ایدوب
غایتله كناهلری ستر ایدن خداوندك طرفنه (لا جرم انما تدعوننی الیه) درست وثابت اولدیكه
على التحقیق بنی عبادتنه دعوت ایتدككز نسنه (لیس له دعوة فی الدنیا ولا فی الآخرة) اكا بوجهانده
بر دعوت مستجابه یوقدر ونه اوبرجهانده (وان مردنا الى الله) دخی ثابت اولدیكیم على التحقیق
دونمكمز خدانك سزاسی سمتنه در (وان المسرفین هم اصحاب النار) دخی بلا شك كیم حدودی
تجاوز ایدنلر كندولر دوزخلیلردر (فستذكرون ما اقول لكم) پس یقین زمانده یعنی عذابی
مشاهده ایتدككزده نصیحتدن سزه دیدوكم سوزی اكرسز (وافوض امری الى الله) وایشمی خدایه
اصمرلرم كه اول قادر ذو الجلال بنی هر بد ایسدن صاقلر (ان الله بصیر بالعباد) بی شبهه كیم حق جل

وعلا قوللرك احوالنه مطلعدر كتورديلركيم مؤمن آل فرعون بو كلمات دربارى ايراد ايتدكده نصكره فرعون
شقى آنك قتلنه فرمان ايتدى اندن آكاه اولنجق بر طاغه فرار ايتدى فرعون خواصندن بر بلوك كوندردى
تاكه آنى سياستله كتوره لر واروب كندوسنى بر مغاره ده كورديلركه وحوش وسباع آردينه صف
بغلمش نماز قيليورلر اول حالى مشاهده ايتدكلرندن قورقوب دونديلر فرعونه صورت حالنى عرض ايتديلر
اوكونه كرامتك اشتهارندن تحظى اولمامغله قوللرين اسدى سياستله اولدردى (فوقيه الله سيئات
ما مكروا) پس حق جل وعلا اول عزيز الوجودى فرعونيلر تدارك ايتدوكى حيله نك بدلكلرندن حفظ
ايتدى (وحاق بآل فرعون) وفرعونك خواصك قبلدى (سوء العذاب) اشكنجه نك يمانى (النار)
اول بد اشكنجه دوزخدر (يعرضون عليها غدوا وعشيا) صباح واخشام دوزخ اوزره عرض
اولنورلر حضرت عبد الله بن مسعود روايت ايتديكيم فرعونيلرك ارواحى بر سياه قوشلرك ايچنده در
هر صباح واخشام دوزخ اوزره عرض اولنورلر قيامته دك (ويوم تقوم الساعة) واولكونكه
قيامت قائم فرشته لره دينلور (ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) فرعونك اتباعنى جهنمك اشكنجه سنه
داخل قيلك (واذ يتحاجون في النار) دخى ياده كتور اولى وقتيكيم دوزخيلر دوزخده خصومت ومجادله
ايدرلر (فيقول الضعفاء للذين استكبروا) پس زبون اولانلر سركش ومتعظم اولانلره ديرلر (انا كنا
لكم تبعا) تحقيقا كه بز سزه پيرو اولورايدك (فهل انتم مغنون عنا) پس سز بزدن دفع ايدرميسنز (نصيبا من النار)
دوزخدن بر حصه (قال الذين استكبروا انا كل فيها) سركش ومتعظم اولانلر ديديلر على التحقيق بز وسز
ايچنده اولمشوز پس نيجه عذابى سزدن دفع ايده بيلورز واكر قدرتمز اولسيدى كندى جانمزدن انى دفع
ايدردك (ان الله قد حكم بين العباد) بى شبهه كيم خدا عز وجل قوللر اراسنده حكومت ايدوب
اهل جنتى جنته واهل جهنمى جهنمه داخل قيلدى شمدنصكره آنك حكمنه تبديل وتغيير اولماز (وقال
الذين في النار لخزنة جهنم) دخى آتشده اولانلر دوزخك بكجيلرينه ديديلر (ادعوا ربكم يخفف
عنا يوما من العذاب) پروردكاركزه دعا ايدك بزدن يونكللتسون اشكنجه دن بر كون (قالوا اولم تك
تأتيكم رسلكم بالبينات) جهنم بكجيلرى انلره ديديلر سزه كفردن نهى ولميوب پيغمبرلركز سزه هويدا
دليللرله كلمش دكلمى ايديلر (قالوا بلى) ديديلر بلى كلديلر وسويلديلر (قالوا فادعوا) بكجيلر آنلره
ديديلر پس دعا ايدك بو كلام انلرى الزام ايتمك ايچوندر ودعانك وقتن اضاعه ايتدكلرينه توبيخ
ايتمك ايچوندر (وما دعاء الكافرين الا في ضلال) دخى كفر ايدنلرك دعاسى بر سنه ده دكل
الا بر ازغونلقده كه اصلا خير قبوله يتمز (انا لننصر رسلنا والذين آمنوا) تحقيقا كه بز پيغمبرلرمزه

وايمانه كلانلرى دشمنلر اوزره منصور ومظفر قيلارز (في الحيوة الدنيا ويوم يقوم الاشهاد) يعنى
اولان صاعتده واولكونكه شاهد شهادتى ادا ايتمكه طورلر وانلردن مراد روز محشرده خلق اوزره
شهادت ايدن ملائكه وانبيا ومؤمنيندر (يوم لا ينفع الظالمين معذرتهم) آنلرى منصور قيلارز
اولكونده كه ستمكارلره عذرلرى فائده ويرمز (ولهم اللعنة) وكندولره در رحمتدن دور اولمق
(ولهم سوء الدار) وكندولره دريمان سراى واول جهنمدر (ولقد آتينا موسى الهدى) دخى تحقيقا
حضرت موسى يه هدايته سبب اولان شيئى ويردك (واورثنا بنى اسرائيل الكتاب) ويعقوب اولادينه
كتابى ميراث قيلدق يعنى موسادنصكره توراتى آرالرنده باقى قيلدق (هدى وذكرى لاولى الالباب)
ارباب قلوب ايچون يول كوستريجى ونيد ويريجى اولديغى حالده (فاصبر) پس اهل شركك اذيتى
اوزره صبر ايت (ان وعد الله حق) كه بى شبهه ايزد ذو الجلالك وعده سى نصرله درستدر البته
وجوده كلور وفرعون وموسانك حاليله استشهاد ايت (واستغفر لذنبك) واولى اولان ايشى
ترك ايتدككدن اوترى مغفرت طلب ايت (وسبح بحمد ربك) دخى پروردكارك حمدينه مقارن
اولديغى حالده كندويى تنزيه ايت (بالعشى والابكار) اخشام وقتنده وصباح محلنده يعنى
بو ايكى وقتده سبحان الله وبحمده ديمسين مداومت ايت كتورديلركيم اهل شرك قرآن وبعث
خصوصنده مجادله ايدوب ديرلرديكيم قرآن خدانك سوزى دكلدر وبعث محالدر حق جل وعلا بو آيتى
منزل ايدوب بيوردى (ان الذين يجادلون في آيات الله بغير سلطان اتاهم) ترجمه سى يقينده كچدى
(ان في صدورهم الا كبر) ولمجادله يى ايدن كسنه لرك سينه لرنده يوقدر الا طلب رياست (ما هم ببالغيه)
كندولر كا ايريشيجك دكل (فاستعذ بالله) پس خدايه صيغن (انه هو السميع البصير) كه بى شبهه خدا عز وجل
كندولرك اقواللرينى درستا ايشيدوب افعاللرينى ايو كورن (لخلق السموات والارض اكبر من خلق الناس)
البته كوكلر ويرك يراتمسى آدميلرك يراتمسندن بيوككدر پس انلرى ماده سز ابتدا ايجاد ايدن قادردركه
انسانى وجود ماده ايله بر دخى ايجاد ايليه (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) ولكن خلقك چوغى بيلمزلر زيرا شدت
غفلتلرندن بر شيئه عين بصيرتله نظر ايدوب تأمل ايتمزلر (وما يستوى الاعمى والبصير) دخى نابينا
وبينا برابر اولماز يعنى غافل وعاقل مساوى اولمازلر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات ولا المسيء)
وايمان كتوروب كوزل عمللر ايشليانلر وبدلك ايدن كروه برابر اولمازلر (قليلا ما تتذكرون) غايتله آز
پند آلورسز (ان الساعة لآتية لا ريب فيها) تحقيقا كيم قيامت كلجكدر كلمسنده اصلا شك يوقدر
(ولكن اكثر الناس لا يؤمنون) ولكن خلقك چوغى آنك كلمسنه تصديق كتورمزلر (وقال ربكم

ادعونی استجب لکم) دخی پروردکارکز دیدی بکا دعا ایدك سزه اجابت ایدرم یعنی بکا عبادت ایدك
انك اوزره سزه مکافات ایدرم (ان الذین یستکبرون عن عبادتی) تحقیقا شول کیمسه لرکه
پرستشمدن سرکشلك ایدرلر (سیدخلون جهنم داخرین) بی شبهه کیم دوزخه ذلیل اولدقلری
حالده کیررلر (الله الذی جعل لکم اللیل) ایزد ذوالجلال شول قادردرکه کیجه یی سزکچون قیلدی
(لتسکنوا فیه) تاکه ایچنده آرام ایده سزکه کندوبی صاووق وقرانلقایه سوی قیلدی (والنهار) وکوندزی
سزکچون خلق ایتدی (مبصرا) کوریجی یعنی ایچنده اشیا کورنور (ان الله لذو فضل علی الناس)
تحقیقا که خدا عز وجل خلق اوزره چوق احسان ایه سیدر (ولکن اکثر الناس لا یشکرون)
ولیکن خلقك چوغی خدانك نعمتلرینه اعتراف ایتمیوب حقوقنی ادا ایتمزلر (ذلکم) بو اشیایی سزه بنده ایدن
(الله ربکم) ایزد ذوالجلال پروردکارکزدر (خالق کل شیء) هر نسنه یی ایجاد ایتمش (لا اله الا هو) اندن
اوزکه بر معبود یوقدر (فانی تؤفکون) پس نیجه ونه وجه له آنك عبادتندن عدول ایدوب اوزکه لره عبادت
ایدرسز (کذلك) نته که خدانك عبادتندن بو قوم یوز دوندردیلر (یؤفك الذین کانوا بآیات الله
یجحدون) طوغریلقدن دوندرلمش قیلنور شول کیمسه لرکه تکرینك آیاتنه تصدیق کتورمزلردی
(الله الذی جعل لکم الارض قرارا) ایزد متعال شول پروردکاردرکه یری سزکچون آرامکاه قیلدی
(والسماء بناء) وکوکی بر قالدرلمش بنا قیلدی (وصورکم فاحسن صورکم) دخی سزه قیلق ویروب
قیلقکزی کوزل یاپدیکه قامتکزی معتدل قیلوب اعضاکزی متناسب قیلدی (ورزقکم من الطیبات)
دخی پاکیزه ولذتلو اشیادن سزه روزی ویردی (ذلکم) اول اشیایی سزه ایجاد ایدوب سزی خلق
ایدن (الله ربکم) ایزد ذوالجلال پروردکارکزدر (فتبارك الله رب العالمین) پس عالملرك
پروردکاری خدای متعال ممکناتك مجانسه سندن بوجهله نوبا اولولندی (هو الحی) کندودر
حیوة ذاتیه ایله متفرد اولان (لا اله الا هو) اندن اوزکه عبادته مستحق بر کیمسه یوقدر زیرا
ذات وصفاتنده آکا ماند ویقین بر کیمسه بولنمزکه مستحق الوهیت اوله (فادعوه) پس الوهیته
مستحق اولان واجب الوجوده عبادت ایدك (مخلصین له الدین) اول حالده که طاعتی شرکدن
وریادن آکا خالص قیلوب دیرسز (الحمد لله رب العالمین) جمله مدح وثنا اول عالملرك پروردکاری
خدایه مخصوصدر (قل انی نهیت ان اعبد الذین تدعون من دون الله) سویله علی التحقیق بن منع
اولندم کیم عبادت ایده یم شول کیمسه لره که تکریدن اوزکه عبادت ایدرسز (لما جاءنی البینات
من ربی) اول وقتکه بکا پروردکارمدن براهین ودلائل کلدی (وامرت ان اسلم لرب العالمین)

دخی بکا فرمان اولندیکه عالملرك پروردکارینه مطیع ومنقاد اوله یم (هو الذی خلقکم
من تراب) کندودر شول قادر ذوالجلال که سزی طپراقدن یاراتدی یعنی حضرت آدمك خلقتنده
سزی علی طریق الاجمال مندرج قیلدی (ثم من نطفة) اندن صکره بر قطره صودن یعنی علی
طریق التفصیل سزی منی صویندن ایجاد ایتدی (ثم من علقة) صکره بر اویوشمش قاندن
یعنی صوی تکرك ماده سن اندن قیلدی (ثم یخرجکم طفلا) بو احوالدن صکره سزی انالریکزك
قارنندن بر کوچك اوشاق چیقرر (ثم لتبلغوا اشدکم) پس سزی باقی قیلار تاکه قوتکزك
نهایتنه ایرشه سز (ثم لتکونوا شیوخا) صکره سزه عمر ویرر تاکه پیرلر اوله سز (ومنکم
من یتوفی من قبل) دخی سزدن بر قسم وارکه پیرلکه ایرشمدن میت اولور (ولتبلغوا اجلا مسمی)
وبو ایشلری ایشلدی تاکه بر معین مدته واصل اوله سز واول موت وقتیدر (ولعلکم تعقلون) وتاکه
سز آنك ایچنده اولان عبرتلره وبراهینه تأمل ایدوب حقیقة الحاله واقف اوله سز (هو الذی یحیی
ویمیت) ودر اول پروردکارکه زنده قیلوب جانی آلور (فاذا قضی امرا) پس حکیم بر ایشك وجودینی استر
(فانما یقول له کن فیکون) بوندن غیری بر نسنه یوقدرکیم آکا دیر وجوده کل درعقب اول شیء وجوده کلور
(الم تر الی الذین یجادلون فی آیات الله) بقمزمیسن شول کیمسه لرکه تکرینك آیاتی خصوصنده مجادله ایدرلر
(انی یصرفون) نیجه ونیچون وجه له انلره تصدیق کتورمکدن یوز چویررلر (الذین کذبوا بالکتاب)
شول کیمسه لرکه قرآنه ایناممدیلر (وبما ارسلنا به رسلنا) دخی شول نسنه یه ایناممدیلرکه
پیغمبرلرمزی انکله کوندردك (فسوف یعلمون) پس علی التحقیق ایتدکلری تکذیبك نتیجه سن
کورورلر (اذ الاغلال فی اعناقهم والسلاسل) اول وقتکه طوقلر وزنجیرلر کردنلرنده اولوب
(یسحبون فی الحمیم) قزمش صوده چکلورلر (ثم فی النار یسجرون) صکره جهنم آتشنده یانمش
قیلنورلر (ثم قیل لهم این ما کنتم تشرکون من دون الله) اندن صکره کندولره دینلورکه قنی مکانده در
شول نسنه لرکه خدانك عبادتندن وازکچوب انلری کندویه شریك قیلاردکز (قالوا ضلوا عنا)
دوزخیلر جواب ویروب دیدیلر آنلر بزدن غائب اولدیلر (بل لم نکن ندعوا من قبل شیئا) بلکه
بوندن اسبق دنیاده بر نسنه یه عبادت ایتمزدك یعنی بزه آشکار اولدیکه انلره عبادت ایتدوکمزده
بر شیئه عبادت ایتمزدك زیرا آنلر بر معتد اولنه جق نسنه دکلدر (کذلك) بو آزدرمق کبی (یضل الله
الکافرین) حق جل وعلا بیدینلری آزغون قیلار (ذلکم) بو کمراهلق سزه (بما کنتم تفرحون
فی الارض بغیر الحق) بو سببله درکه روی زمینده ناحق سیتله یعنی شرك وطغیانله شادلق

ایدوب تکبر ایدردکز (وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ) واول سببله درکه غایتله فرحناك اولوب تبختر ایدردکز (اُدْخُلُوا اَبْوَابَ جَهَنَّمَ) دوزخك قپولرینه کیرك (خَالِدِينَ فِيهَا) قامیکز انجنده على الدوام تقدیر ایتدیککزده (فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ) پس قتی بدیوردر ارباب تکبرك یری (فَاصْبِرْ) پس قوممکك اذیتی اوزره صبرایت (اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) که بی شبهه خدانك وعدی درستدر البته واقع اولور (فَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ) پس اکر عذابدن انلره وعده ویردوکمزك برمقدارین سکا کوسترورسك جزالری اولدر (اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ) یاخود انلرك عذابی ظهور ایتمدن اول روحکی قبض ایدرسك (فَاِلَيْنَا يُرْجَعُونَ) بزم طرفمزه دونمش قیلنورلر پس اعمالرینه کوره سزالرین ویرورز (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ) وبی شبهه کیمرسندن اسبق چوق پیغمبرلر کوندردك (مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ) انلردن برکروه وارکه احواللرك اوزریکه اوقودق (وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ) وانلردن برجماعت وارکه احواللرینی اوزره اوقومدق زیرا بر روایته پیغمبرلرك عددی یوزیکرمی درت بیکدر وقرآنده قصصلری مذکور اولان کسنه‌لر برقاچ معدود وشخصدرلر (وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَاْتِيَ بِآيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ) وبرپیغمبره صحیح وجائز دکلدیکه برمعجزه کتوره مکر خدانك دستوریله پس نیجه سزای کفره پیغمبر اوزره معجزه‌لر اقتراح ایدرسز وحالبوکه معجزه کتورمك آنك النده دکلدر تاکه ایستدوککز معجزه‌یی سزه کتوره (فَاِذَا جَاءَ اَمْرُ اللّٰهِ) پس قچنکیم خدانك قومانی دنیاده ولخرتده عذابله کلور (قُضِيَ بِالْحَقِّ) طوغریلقله حکومت اولنور که محق اولان نجات بولوب مبطل اولان هلاك اولور (وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ) واول محلده معجزه‌لرك ظهورندنصکره اقتراح ایاتله عناد ایدنلر اوتوزدیلر (اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَنْعَامَ) ایزد ذو الجلال شول پروردکاردرکه سزیچون دوه وصغر وقیون وکچی‌یی خلق ایتدی (لِتَرْكَبُوا مِنْهَا) تاکه انلرك برمقدارینه بنه‌سز (وَمِنْهَا تَاْكُلُونَ) وآنلردن بیرسز (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) وانلرده سزه سوت ویوك کبی منفعتلر وار (وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ) وانلری خلق ایتدی تاکه اوزرلرینه سفر ایتمکله ایرشه‌که خواهشی سینه‌لرکزده‌در (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ) وآنلر اوزره بیابانده وکمی اوزره دریاده کوتورلورسز (وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ) وحق جل وعلا دلائل قدرتنی سزه کوسترور (فَاَيَّ آيَاتِ اللّٰهِ تُنْكِرُونَ) پس خدانك قنقی ایاتن انکار ایدرسز یعنی اول ایات غایتله ظاهر اولدقلریچون انکار قبول ایتمزلر (اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) پس کفار مکه ریوزنده سیاحت ایتمدیلرمیکه بقه‌لر کندولرنا سبق پیغمبرلری تکذیب ایدنلرك نتیجه‌سی نیجه اولدی (كَانُوا اَكْثَرَ مِنْهُمْ) انلر کندولردن

چوق ایدیلر (وَاَشَدَّ قُوَّةً) وزور وجهتندن کندولردن غایتله برك ایدیلر (وَآثَارًا فِي الْاَرْضِ) وانلر روی زمینده ایتدکلری اثار جهتندن کندولردن چوق آرتق ایدیلر (فَمَا اَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) پس قزاندقلری نسنه کندولردن برشی دفع ایتمدی (فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) پس اولوقتکه پیغمبرلری انلره معجزه‌لرله کلدیلر (فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ) قتلرنده یعنی دانشدن اولان نسنه‌ایله سونوب پیغمبرلرین دانشنی حقیر طوتدیلر (وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ) وانلره احاطه ایتدی شول نسنه‌نك سزاکه انکله استهزا ایدرلردی (فَلَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا) پس اولوقتکه دنیاده شدت عذابمزی کوردیلر (قَالُوا آمَنَّا بِاللّٰهِ وَحْدَهُ) دیدیلر خدایه یالکز ایمان کتوردك (وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ) وکفر ایتدك شول شیئه که بز آنك سببیله مشرکلر ایدك (فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ اِيمَانُهُمْ لَمَّا رَاَوْا بَاْسَنَا) پس ایمانلری کندولره نفع ایدردکلدی قچن عذابمزی مشاهده ایتدیلر زیرا اول محلده ایمانك قبولی ممتنعدر (سُنَّةَ اللّٰهِ) خدانك طریقی (الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ) شول طریق که امم ماضیه دن قوللرنده کچدیکیم ایمان یاس بروجه ایله مقبول دکلدر (وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ) واولوقتده بی دینلر اوتوزدی یعنی اول محلده بی دین اولانلرك خسرانی ظاهر اولور واکرچه جمله عمرلری خسرانده ایدی

سورة فصلت مكية وهي اربع وخمسون آية
بسم الله الرحمن الرحيم

(حم) بو قولده حاء حکمته ومیم منته اشارتدر یعنی حق سبحانه وتعالی حکمتی ایندرمکله مؤمنلر اوزره منت ایتدی (تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ) قرآن عظیم الشان بو ایکی وصفك غایتیله متصف اولان خدادن ایندرلمشدر (كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ) بو برکتابدرکه ایاتی لفظ ومعنی اعتباریله تمییز اولندی (قُرْآنًا عَرَبِيًّا) لغت عربیه ایله بیان اولنمش برقرآن اولدیغی حالده (لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) برکروهه که بیلورلر بوخدانك قتندن ایندرلمشدر (بَشِيرًا) موجبیله عمل ایدنلره مژده ویریجی (وَنَذِيرًا) واکا ایمان کتورمیانلره قورقو ویریجی (فَاَعْرَضَ اَكْثَرُهُمْ) پس خلقك چوغی فهمندن وقبولندن یوز چویردی (فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ) پس کندولر ایشتمزلر (وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي اَكِنَّةٍ) دخی اهل شرك رسول اکرمه دیدیلر کوکللریمز اورتیلرده‌در (مِمَّا تَدْعُونَا اِلَيْهِ) شول شیئك فهمندنکه سن بزی اکا دعوت ایدرسن (وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ) وقولاقلریمزده صاغرلق وار سویلدکك سوزی ایشتمزز (وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ) واره‌مزدن وارکدن بر پرده وارکه سنکله اتصال ایتمکه بزی منع ایدر (فَاعْمَلْ) پس کندی دینکك مقتضاسی اوزره ایشله (اِنَّنَا عَامِلُونَ) على التحقیق بزآیینمزك مقتضاسی اوزره عمل

ایدیجیلر (قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) سویله بن بر بنده دكلم الا سزك كبی بر انسانم كیم (یُوحٰى اِلَیَّ اَنَّمَا اِلٰهُكُمْ
اِلٰهٌ وَاحِدٌ) بكا وحی اولنور كیم یا لكز بر معبوددن اوزكه معبودكز یوقدر (فَاسْتَقِیمُوا اِلَیْهِ) پس آنك
طرفنه توجه ایتدككز حالده افعالكزده استقامت ایدك (وَاسْتَغْفِرُوهُ) وایمانه كلدككزدن
صكره احداث ایتدككز تقصیرات ایچون كندوسندن مغفرت طلب ایدك (وَوَیْلٌ لِلْمُشْرِكِینَ)
وارباب شركه هلاك اولسون (اَلَّذِینَ لَا یُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ) شول اهل شرك كه كلمهٔ توحید له نفسلرك
پاك قیلمازلر (وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) وانلر اوبر جهانك ولمسنه كندولر تصدیق ایتمزلر (اِنَّ الَّذِینَ
اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) تحقیقا شول كیمسه لر كه ایمانه كلوب كوزل ایشلر ایشلدیلر (لَهُمْ اَجْرٌ غَیْرُ
مَمْنُونٍ) كسلمه مش اجرت انلره اولور (قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِی خَلَقَ الْاَرْضَ فِی یَوْمَیْنِ) سویله ایا علی
التحقیق سز كفر ایدرسز شول پروردكاره كه زمینی ایكی كون مدتنده یراتدی (وَتَجْعَلُونَ
لَهُ اَنْدَادًا) واكا مانندلر قیلارسز (ذٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِینَ) اول قادر كه یری ایكی كونده یراتدی عالملرك
پروردكاریدر (وَجَعَلَ فِیهَا رَوَاسِیَ) دخی یرده محكم طاغلر قیلدی (مِنْ فَوْقِهَا) آنك یوقاروسندن
تاكه قدرته دلالت ایدن اثاری بقنلره نمایان اوله (وَبَارَكَ فِیهَا) وانده بركت صالدیكه ایچنده
انواع نباتاتی وانواع حیوانی خلق ایتدی (وَقَدَّرَ فِیهَا اَقْوَاتَهَا) دخی زمین خلقنك كچینجك نسنه لرین
ایچنده تقدیر ایتدیكه هر نوعلرینه لازم اوله جق شیئی میسر قیلدی (فِی اَرْبَعَةِ اَیَّامٍ) درت
كونك تتمه سنده (سَوَاءً) برابر اولدقلری حالده یعنی بو درت كونكه ایكیسنده یر خلق اولندی
وایكیسنده یرك لوازمی ایچنده تقدیر اولندی متساویدرلر (لِلسَّائِلِینَ) بر ایچنده اقوات تقدیر
اولنمسنی كه طالب اولانلره (ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ) صكره كوكه قصد ایتدی (وَهِیَ دُخَانٌ) وحالبوكه
اوبر توتون ایدی (فَقَالَ لَهَا وَلِلْاَرْضِ ائْتِیَا) پس كوكه وزمینه دیدی سزه فرمان ایتدوكم نسنه یه
كلك (طَوْعًا اَوْ كَرْهًا) فرمانبر اولدیغكزده یا ارادتكز یعنی البتده كلملیسز ارادتكز وار ایسه یا یوق ایسه
بو كلامدن مراد اظهار كمال قدرتدر وایستدوكی شیئك وقوعنك واجب اولمسین بیان ایتمكدرنه یره
وزمینه اثبات طاعت وكرهدر (قَالَتَا اَتَیْنَا طَائِعِینَ) كوك وزمین دیدیلر انقیاد ایتدوكمز
حالده كلدك (فَقَضٰهُنَّ) پس كوك مقوله سن یاپدی (سَبْعَ سَمٰوَاتٍ) یدی كوك (فِی یَوْمَیْنِ) ایكی كونده
(وَاَوْحٰى فِی كُلِّ سَمَاءٍ اَمْرَهَا) وهر كوكده شاننی واندن ظهور ایدن شیئی وحی ایتدی یعنی آنك اظهاری
اوزره طبعا یا اختیارا متوجه قیلدی (وَزَیَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْیَا بِمَصَابِیحَ) دخی یقین اولان كوكی
چراغلر كبی یلدزلر له اراسته قیلدق (وَحِفْظًا) وانلری آفاتدن بر یوصا قلق صاقلدق (ذٰلِكَ

اول مذكور اولان بدایع قدرت (تَقْدِیرُ الْعَزِیزِ الْعَلِیمِ) هر كسه اوزره غلبه ایدوب جمیع اموره دانا
اولان خدانك وجوب بر اتمسیدر (فَاِنْ اَعْرَضُوا) پس اگر كفار بو دلائل بیاندن اولندقدن صكره یوز دوندیرلر
(فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً) پس سویله سزه قورقو ویرورم بر یلدرمدن یعنی حالكز اوزره قالورلرسه انكری
تحذیر ایتدیكیم كندولره بر عذاب دكر (مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ) بو ایكی قبیله یه دكن عذاب كبی (اِذْ جَاءَتْهُمُ
الرُّسُلُ) اول وقتكه پیغمبرلر كندولره كلدیلر (مِنْ بَیْنِ اَیْدِیهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ) وكلرندن واردلرندن یعنی
پیغمبرلر انلره جمیع اطرافلرندن كلوب نصیحت ایتدیلر كه (اَلَّا تَعْبُدُوا اِلَّا اللّٰهَ) تكریدن اوزكه بر شیئه
عبادت ایتمك (قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا) دیدیلر پروردكارمز پیغمبرلك كوندرمسین ایستسیدی (لَاَنْزَلَ مَلٰئِكَةً)
البته رساله سیله فرشته لر ایندررذی (فَاِنَّا بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ) پس علی التحقیق بز تصدیق
ایلیجیلر دكلز اول نسنه یه كه سز كندو زعمكز له انكله مرسل اولدیكز انكچونكه سز بزم كبی بر انسانسز
اوزریمزه بر آرتقلغكز یوقدر (فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِی الْاَرْضِ بِغَیْرِ الْحَقِّ) پس اما قبیلهٔ عاد روی
زمینك استحقاقسز كردنكشلك ایدوب متعظم اولدیلر (وَقَالُوا مَنْ اَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً) ودیدیلر كیم
بزدن زیاده برك كیمدر كوج جهتندن (اَوَلَمْ یَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِی خَلَقَهُمْ) ایا غافل اولوب
بیلمدیلرمیكیم علی التحقیق كندولرین ایجاد ایدن ایزد ذوالجلال (هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً) كندوسی قوت
جهتندن كندولردن چوق قوت صاحبیدر (وَكَانُوا بِاٰیَاتِنَا یَجْحَدُونَ) دخی بزم ایاتمزه تصدیق یوق
كتورمزلردی (فَاَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ رِیحًا صَرْصَرًا) پس اوزرلرینه بر صاووق یل كوندردك (فِی اَیَّامٍ نَحِسَاتٍ)
بر شامسلی كونلرده بر روایتده مذكور در كیم اول كونلر ماه شوالك واخریدی اول باد صرصر چهارشنبه
كوندن اسمكه باشلدی كلچك چهارشنبه ده ختم اولندی (لِنُذِیقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْیِ فِی الْحَیٰوةِ
الدُّنْیَا) تاكه یقین اولان صاغلغده رسوالق اشكنجه سن انلره داندررز (وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ
اَخْزٰى) وعلی التحقیق صونكی سرایك اشكنجه سی رسواتردر (وَهُمْ لَا یُنْصَرُونَ) وكندولر عذابك
دفعیله یاردم اولنمازلر (وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَیْنَاهُمْ) واما طائفهٔ ثمود انلره طوغری یولی دلالت
ایتدك (فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى) پس كورلغه مشابه اولان دلالتی هدایت اوزره ترجیح ایتدیلر
(فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ) درعقب خوار ایدیجی اشكنجه نك صاعقه سی كندولرین
الدی (بِمَا كَانُوا یَكْسِبُونَ) قزاندقلری نسنه سببیله (وَنَجَّیْنَا الَّذِینَ اٰمَنُوا وَكَانُوا یَتَّقُونَ) دخی
عذابدن قورتردق شول كیمسه لری كه ایمانه كلوب صاعقه نك وقوعندن خوف ایدرلردی
(وَیَوْمَ یُحْشَرُ اَعْدَاءُ اللّٰهِ اِلَى النَّارِ) دخی یاد ایت اول كونیكه خدانك دشمنلری دوزخ سمتنه

سوربلوب جمع اولنورلر (فهم يوزعون) پس كندولر آخرلری ايرشمك ايچون ايلروده اولانلر طورد
(حتى اذا ما جاؤها) پس آتشه كلدكلرنده (شهد عليهم سمعهم وابصارهم وجلودهم) وزرلرينه
قولاقلری وكوزلری ودريلری يعنی سائر اعضالری شهادت ايدرلر (بما كانوا يعملون) ايشلدكلری
نسنه ايله (وقالوا لجلودهم لم شهدتم علينا) دخی اعضالرينه توبيخ يوزندن ديديلر نيچون اوزيمزه
شهادت ايديكز (قالوا انطقنا الله الذی انطق كل شیء) ديديلر هر نسنه‌يی سويلتدن ايزد متعال
بزی سويلتدی (وهو خلقكم اول مرة) وحالبوكه كندوسی اول كز سزی ايجاد ايتدی (واليه
ترجعون) وجزا ايچون كندويه دونمش قيلنورسز (وما كنتم تستترون) وسز كيزلنمزديكز يعنی
قباحت ايدركن ده خلقدن قورقوب كيزلنديكز وكمان ايتمزكز كيم (ان يشهد عليكم سمعكم) وزريكزه
قولاقلريكز شهادت ايده (ولا ابصاركم) ونه كوزلريكز (ولا جلودكم) ونه اعضالريكز (ولكن ظننتم
ان الله لا يعلم كثيرا مما تعملون) وليكن كمان ايتديكزكيم على التحقيق خدا عز وجل ايشلدككز ايشلردن
چوق شيئی بيلمز (وذلكم ظنكم) واول ظن ايتديككز كمانكزدر (الذی ظننتم بربكم) شول كمانكه ※
پروردكاركزه كمان ايتديكز (ارديكم) سزی هالك قيلدی (فاصبحتم من الخاسرين) پس اولدوزنلر
كروهندن اولديكز (فان يصبروا فالنار مثوى لهم) پس اكر كفره صبر ايدرلرسه دوزخ كندولره قرار
كاهدر اندن قورتلمزلر (وان يستعتبوا) واكر سوديكلری شيئه دونمك ايسترلرسه (فما هم من المعتبين)
انلر سوديكلرينه دوندريلن كروهدن دكلدرلر (وقيضنا لهم قرناء) دخی انلره شياطيندن
دوستلر ويولداشلر تقدير ايتدك (فزينوا لهم ما بين ايديهم) پس انلر ايچون امور دنيويه‌دن اوكلرنده
اولان اشيايی تزيين ايتديلر (وما خلفهم) وامور اخرويه‌دن كيرولرنده اولان اموری مزين قيلديلر
بو معنا ايله كه حشر ونشرك وحسابك وعقابك انكاری اوزره كندولرين ايتديلر (وحق عليهم
القول فی امم قد خلت من قبلهم) وكلمهٔ عذاب اوزرلرينه لازم كلدی بر كروه هلاكی زمره‌لرنده كه كندولردن
اسبق كذشته اولديلر (من الجن والانس) پری مقوله‌سندن وانسان نوعندن (انهم
كانوا خاسرين) تحقيقا كيم كفار قسمی زيانكار ايديلر كورديلركه كفار قريش بر برينه اصمرلديكه
محمد المصطفانك اوقوردكلركنده اكا بر نوع تشويش ويرك پس حضرت پيغمبر قرآنه شروع ايليجك
اوازلرين قالدروب بيهوده سوز سويلمكه باشلديلر حق تعالی بو آيتی منزل ايدوب بيوردی (وقال الذين
كفروا) دخی ايمانه كلميانلر كروه ديديلر (لا تسمعوا لهذا القرآن) بو قرآنه قولاق اصمايشمك (والغوا
فيه) واوقوسی اثناسنده بيهوده سوز سويلك (لعلكم تغلبون) شايد سز انلری اوزره اصوتكزله غلبه

ايده‌سز (فلنذيقن الذين كفروا) پس البته كفر ايدنلره دادندرورز (عذابا شديدا) بر قتی اشكنجه (ولنجزينهم اسوء
الذی كانوا يعملون) والبته آنلره مكافات ايدرز ايتدكلری بد اعمالك بدترينله يعنی حد ذاتنده بدتر اولان
اعماللريله مكافات اولنورلر (ذلك) اول كونه مكافات (جزاء اعداء الله) خدا دشمنلرينك مكافاتيدر (النار
سزالری آتشدر (لهم فيها دار الخلد) آتش ايچنده انلره جاودانلق سرايی وار (جزاء بما كانوا باياتنا يجحدون)
بر درست مكافات اولنورلر اول نسنه سببيله كيم آيتلرمزی انكار ايدرلردی (وقال الذين كفروا) دخی كفر
ايدنلر ديديلر (ربنا ارنا الذين اضلانا من الجن والانس) ای خداوندمز جن وانسدن بزی ازدرن ايكی
شخصی بزه كوستر بر قولده انلر ابليس وقابيلدر (نجعلهما تحت اقدامنا) وايكی شخصی اياقلرمز التنده قيلو
كندولرين چيغنيه‌لم (ليكونا من الاسفلين) تاكه الچقلردن اوله‌لر (ان الذين قالوا ربنا الله) تحقيقا
شول كيمسه‌لركه ديديلر پروردكارمز خدا عز وجلدر (ثم استقاموا) صكره عملده استقامت ايتديلر
(تتنزل عليهم الملائكة) موت محلنده فرشته‌لر اوزرلرينه اينوب كندولره ديرلركيم (الا تخافوا) ايلرودكزده
اولان اشيادن قورقمك (ولا تحزنوا) وكيرو قوديغكز كسنه‌لر اوزره غمناك اولمك (وابشروا بالجنة
التی كنتم توعدون) ودنياده پيغمبرلرك لسانی اوزره وعد اولنديغكز بهشتله شاد اولك (نحن اولياؤكم
فی الحيوة الدنيا) بز وزدوستلركز يقين اولان صاغلقده كه سزه حق الهام ايدرز ايولك ايشلمككزه باعث
اولوردق (وفی الآخرة) واوبر جهانده شفاعت واكرامله بز وزدوستلركز (ولكم فيها ما تشتهی انفسكم
وسزه در آخرتده لذات قسمندن جانلركز آرزو ايتدوكی اشيا (ولكم فيها ما تدعون) وسزه در ايچنده ×
ايستدككز نسنه (نزلا) بر آماده اولمش روزی (من غفور رحيم) بو ايكی وصفله متصف اولان
خدادن (ومن احسن قولا ممن دعا الى الله) دخی كيمك سوزی يكركدر شول كيمسه‌نك سوزندنكه خلقی
خدانك عبادتنه دعوت ايتدی (وعمل صالحا) وشايسته ايش ايشلدی (وقال اننی من المسلمين) دخی
ديدی على التحقيق بن ارباب انقيادك زمره‌سندنم (ولا تستوی الحسنة ولا السيئة) وهركز ايولك بدلك
برابر اولماز (ادفع بالتی هی احسن) بدلكی دفع ايت شول شيئله كه نفس الامرده كندوسی كوزلركدر (فاذا الذی
بينك وبينه عداوة) پس اول محلكه اويليه ايدرسن بولورسن شول كيمسه سنك اراكده وآنك اراسنده ×
بر عداوت وار (كانه ولی حميم) كويا كيم اول شخص بر مشفق دوستدر (وما يلقيها) وبدلك مقابله‌سنده
ايولك ايتمك خصلتنی بر كيمسه‌يه ويرلمز (الا الذين صبروا) مكر اذيتا وزره صبر ايدنلره (وما يلقيها الا ذو حظ عظيم)
واول خصلت بر كيمسه‌يه ويرلمز الا بر اولو بهره ايه‌سنه (واما ينزغنك من الشيطان نزغ) واكر ابليسدن سكا بر
وسوسه عارض اولورسه (فاستعذ بالله) انك شرندن خدايه صيغن (انه هو السميع العليم) كه بی شبهه خدا

عز وجل كندودن استعاذه كى ايشيدن نسنكه دانا اولان (ومن آياته الليل والنهار) دخى آنك دلائل
قدرتندندر كيجه وكوندزكه برى برى آردينه كلوب كيتمز (والشمس والقمر) وكونش وآى دخى دلائل
قدرتندندر (لا تسجدوا للشمس ولا للقمر) كونش ايچون سجده ايتمك ونه آى ايچون (واسجدوا لله
الذي خلقهن) وانلرى ايجاد ايدن خداى ذو الجلاله سجده ايدك (ان كنتم اياه تعبدون) اكر اكا يالكز
عبادت ايدرديكز (فان استكبروا) پس اكر فرماننك امتثالندن كردن كشلك ايدرلرسه خدا عز وجل انلرك
عبادتندن مستغنيدر (فالذين عند ربك) كه پروردكارك قتنده اولانلر ملائكه دن (يسبحون
له بالليل والنهار) كيجه وكوندزده تسبيح ايدرلر (وهم لا يسأمون) وحال بوكه انلر تسبيح ايتمكدن
اوصانمزلر (ومن آياته انك ترى الارض خاشعة) دخى خدانك قدرتى نشانلرندندركيم بلا شبهه سن يرى
تذلل ايدن كسنه كبى قوريمش وسكون ايتمش كورورسن (فاذا انزلنا عليها الماء اهتزت وربت) پس اول
وقتكه اوزرينه صوينى ايندررز جنبش ايدر ونباتاتيله شيشر (ان الذي احياها) تحقيقا شول
پروردكاركه انى احيا ايتدى (لمحيي الموتى) البته اولمشلرى زنده قليجيدر (انه على كل شيء قدير) بى شبهه
اول هر نسنه اوزره توانادر (ان الذين يلحدون في آياتنا) تحقيقا شول كمسه لركه آيتمزده طريق
استقامتدن ميل ايدرلر يعنى انلرده طعن وتحريف ايدوب انلرى باطله تأويل ايدرلر (لا يخفون علينا)
اوزريمزه پوشيده اولمازلر (افمن يلقى في النار خير) پس بر كمسه اتشده صالنور بكرميدر (ام من يأتي
آمنا يوم القيامة) ياخود شول كمسه كه روز قيامتده اتشدن امين اولنديغنده كلور (اعملوا ما شئتم)
ايستدككز نسنه ايشله كز بو امر تهديد ايچوندر (انه بما تعملون بصير) بى شبهه كيم حق جل وعلا
ايشلدككز نسنه يه بينادر (ان الذين كفروا بالذكر) تحقيقا شول كمسه لركه قرآنه كفر ايتديلر (لما جاءهم)
قچن كندولره كلدى بر معاند كروهدرلر (وانه لكتاب عزيز) وبى شك كيم قرآن جليل القدر چوق نفعلو
بى نظير كتابدر (لا يأتيه الباطل من بين يديه) اكا باطل نه ايلروسندن كلور (ولا من خلفه) ونه آردندن
يعنى جميع جهاتدن محفوظدر باطل اكا يول بولمز (تنزيل من حكيم حميد) اشيايى يرنده وضع ايدن
جميع محامده مستحق اولان خدادن ايندرلمشدر (ما يقال لك) سكا ديلمز يعنى قومك كفارندن سكا
ديمزلر (الا ما قد قيل للرسل من قبلك) الا سندن اسبق پيغمبرلره كروهلرندن سويلنان سوز كبى
بو كلام حضرته تسليه در (ان ربك لذو مغفرة) بى شبهه كيم پروردكارك پيغمبرلره وثوابعلرينه مغفرت
ايدر (وذو عقاب اليم) وكفاره دردناك عقوبتلو دركتورديلركيم كفار قريش ديديلر ايچون قرآن لغت عجمله
ايندكى ايچون بر مقدارى عربى وبر مقدارى عجمى ايندى تا كه ايكى كروه اندن بهره مند اولورلر حق جل وعلا

بو آيتى منزل ايتدى (ولو جعلناه قرآنا اعجميا) واكر محمد المصطفى اوزره منزل قيلديغمز كتابى لغت عربدن
ماعدا بر لغتله اوقنور نسنه قيلسيدق (لقالوا لولا فصلت آياته) البته ديرلردى نيچون خدانك
آياتى بز فهم ايتديكمز لسان ايله بيان اولنمدى (ءاعجمي وعربي) سوز عجمى ومخاطب عربى ولسونى بو صورتده
بر فائده وجوده كلمز (قل هو للذين آمنوا هدى) سويله قرآن عظيم الشان ايمانه كلان كسنه لره طوغرى يول
سمتنه يول كوسترجيدر (وشفاء) وسينه لرده مشكوك وشبهه لرك دردنه شفا باغشليجيدر
(والذين لا يؤمنون) وايمانه كلميانلر (في آذانهم وقر) قولاقلرنده اوبر صاغرلقدر (وهو عليهم عمى)
وكندوسى اوزرلرينه بر كورلكدر (اولئك ينادون من مكان بعيد) انلر دور اوزاق يردن چاغرلمش
قلنورلر يعنى انلرك حالى شول كمسنه حالنه بكزركه بر اوزاق يردن چاغرلوب ايشتمز (ولقد آتينا
موسى الكتاب) دخى تحقيقا كيم حضرت موسايه توراتى ويردك (فاختلف فيه) پس آنك شاننده
اختلاف اولنديكه كيمسى حقيقتنى تصديق ايدوب كيمسى تكذيب ايتدى نته كه قرآنده اوكونه اختلاف
واقع اولدى (ولولا كلمة سبقت من ربك) واكر پروردكاردن بر سوز سبقت ايتمسيدى كه مكذبلرك
عذابى قيامته تأخير اولنشدر (لقضي بينهم) البته اهل تكذيب ارسنده حكم اولنوردى كه قوللرى
اهلاك اولنورلردى نته كه امم سالفه نك مكذبلرى اهلاك اولندى (وانهم لفي شك منه مريب)
وتحقيقا كيم كفار قرآندن اضطرابه موجب بر كمانه دوشمشلردر (من عمل صالحا فلنفسه) وهر كيم
كوزل ايش ايشلدى آنك نفعى كندو نفسى ايچوندر (ومن اساء فعليها) وهر كيم بدلك ايتدى آنك
ضررى اوزرينه مترتب اولور (وما ربك بظلام للعبيد) دخى پروردكارك قوللره ستم ايديجى
دكلدر (اليه يرد علم الساعة) قيامتك بيلمسى خدايه دونمش قلنور يعنى قيامتدن سؤال اولنديغى
محل آنك بيلمسى خدايه مفوض اولور انكچونكه اندن اوزكه بر فرد آنى بيلمز (وما تخرج من ثمرات
من اكمامها) وهيچ ميوه لر قشمى قابلرندن چيقمزلر (وما تحمل من انثى) واصلا بر ديشى يوكلى اولماز
(ولا تضع) ويوكنى بر يوده وضع ايتمز (الا بعلمه) الا خدانك علميله (ويوم يناديهم)
دخى ياده كتور اول كونيكه حق جل وعلا كفارى توبيخ ايچون چاغروب دير (اين شركائي) زعمكزله
بنم اورتاقلرم قنده در (قالوا آذناك ما منا من شهيد) جواب ويروب ديديلر بز سكا بيلدردك كيم
انلر ايچون شريكلكه شهادت ايدر بزدن هيچ شاهد يوقدر (وضل عنهم ما كانوا يدعون من قبل)
واهل شركدن غائب اولدى شول شيء كه بو كوندن اسبق دنياده اكا پرستش ايدرلردى (وظنوا ما لهم
من محيص) دخى بيلديلركيم كندولره اصلا بوكزركاه يوقدر (لا يسأم الانسان من دعاء الخير

آدم اوغلی نعمتك وسعتی طلبندن اوصانمز (وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ) واكر معیشت طارلغی كندویه دكر
(فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ) اوكونه كسنه خدانك فضل ورحمتندن امیدی غایتله كسمشدر (وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا)
واكر اكا فمزدن براولك لذتنی دادلدررز (مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ) بربدلكدن صكره كه كندویه دكدی
(لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي) البته سویلر بو نعمت حقمدر اصلا بندن زائل اولماز (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) وكمان
ایتمم كه قیامت قائم اوله (وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي) وبی شبهه اكر قیامت قالقوب ربمه دوندرلمش قیلنورسم
(إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَى) بی كمان بكا دنیاده اولان حالتمدن ییكرك برحالت اولور (فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِمَا عَمِلُوا) پس علی التحقیق كیم كفر ایدنلره ایشلدكلری اشیادن اكاه ایدرز (وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ)
والبته بربرك اشكنجه‌دن انلره دادلدررز (وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ) واولوقتكه آدم اوغلی اوزره
انعام ایدرز (أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ) شكردن یوز دوندروب كندو نفسیله ایلدنا ووزاقلنور (وَإِذَا
مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ) واولوقتكه كندویه بربدلك دكرایلی بسنه یه سشابه براولودعانك
آیه سیدر (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) سویله كفاره یا محمد بكا خبرویرك اكر قرآن خدانك
قتندن اولوب (ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ) صكره سز اكا تصدیق كتورمدكز (مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ)
كیملر آزغونرك شول كیمسه‌دنكه كندوسی براوزاق خلاف وعناددهدر (سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ)
یقینده انلره قدرتمزك نشانلرین جهانك اطرافنده كوسترورز یعنی سروركائناتك اخبار
ایتدوكی فتوحاتك وقوعنی انلره نمایان ایدرز (وَفِي أَنْفُسِهِمْ) وكندو جانلرنده دخی یعنی
اهل مكه اراسنده ظاهر اولان وانلره حلول ایدن مصیبتلری دخی كندولره كوسترورز
(حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ) تاكه كندولره ظاهر اوله كیم قرآن درستدر ایجنده اصلا شبهه
یوقدر (أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ) ایا پروردكارك اغنا ایدوب كفایت ایتمدیمی كیم (أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ)
علی التحقیق كندوسی هر نسنه اوزره كواهدر (أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ) بیلك كیم بلا شبهه كفار مفووك
برشكده درلر (مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ) پروردكارلرینك لقاسندن یعنی حشر ونشرك ولمسین
تصدیق ایتمیوب استبعاد ایتدكلریچون خدانك ملاقاتندن شكه دوشمشلردر (أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ مُحِيطٌ) اكاه اولك كیم حق جل وعلا هر نسنه یه علی قابلمشدر ❊ والله اعلم

سورة الشورى مكية وهي ثلاث وخمسون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم عسق) بو حروف سوره‌نك ایكی اسمیدر وبو سبیدن ارالرنده فاصله قیلندی (كَذَلِكَ

بو سوره‌ده اولان معانی كبی (يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ) سكا وسندن اسبق اولانلره وحی
ایدر (اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) بو ایكی صفت كمال ایله موصوف اولان ایزد ذوالجلال (لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ) كندویه مملوكدر كوكلرده اولان اشیا ویرده اولان نسنه‌لر (وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ)
وكندودر هرنسنه اوزره یوجه لنان جمیع اشیادن اولو اولان (تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ)
یقلشوركه خدانك عظمت وهیبتندن كوكلر یوقاروطرفلرندن چتلارلر (وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ) دخی فرشته‌لر پروردكارلرینك حمدنه مقارن اولدقلرنده تسبیح ایدرلر (وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ)
وزمینده ساكن اولانلر ایچون مغفرت طلب ایدرلر (أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) اكاه اولك كیم بلا
شبهه تكری تعالی كندودركه كناهلرینی ستر ایدوب توبه‌لرین قبول ایتمكله كندولرین چوق اسیركیان
(وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) دخی شول كیمسه‌لركه تكریدن اوزكه دوستلر ایدندیلر یعنی شركا
واندادده محبتله پرستش ایدرلر (اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ) ایزد ذوالجلال احوال واعماللری اوزره نكهبانندر
(وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ) وسن اوزرلرینه وكیل دكلسن یعنی انلرك ایشی سكا اصمرلنمشدر (وَكَذَلِكَ
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) ونته كه بو آیتی سكا ایحا ایتدك لغت عربله مترجم بر قرآن سكا ملكك
لسانی اوزره كوندردك (لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى) تاكه كویلرك اناسنه یعنی تا كه مكه خلقنه قورقودیره‌سن
(وَمَنْ حَوْلَهَا) وعربدن چوره‌سنده اولانلره دخی (وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ) دخی خلقه جمع ایدن كوندن
قورقودیره‌سن (لَا رَيْبَ فِيهِ) آنك وقوعنده بوشك وشبهه یوقدر چونكه قیامت كوننده
اولین وآخرین بریرده حشر اولنورلر اولكونه جمع كونی دینلدی (فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ) انلردن بركروه بهشت
جاودانه واردلر (وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ) وبركروه دوزخده (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً) واكر
خدا عز وجل ایستسه انلری یا الكز بركروه قیلاردیكه جمله‌لری هدایت طریقنده اولورلردی
یا ضلالت طریقنده (وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ) ولیكن ایستدوكنی هدایتله وطاعتك
ایشلمسی اوزره كندولره باعث اولمغله رحمتنه داخل قیلار (وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ)
وستمكار اولانلر كندولره هیچ نه بردوست ونه بریاردیجی اولور (أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) بلكه
كفار تكریدن اوزكه بتلر كبی اشیایی دوستلر ایدندیلر وبو خصوصده هوای نفسه اویدیلر
زیرا درست دوستلغه ایسترلرسه (فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ) ایزد ذوالجلال كندودر دوست اولان
غیرسی دكل (وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى) وكندودر اولمشلری زنده قیلار (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) وكندوسی
هرنسنه اوزره توانا (وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ) دخی اموردینیه‌دن ودنیویه‌دن هرنسنه كه

سز وكمنا رابچنده اختلاف ايتدكز (فَحُكْمُهُ اِلَى اللّٰهِ) آنك حكمى خداى ذو الجلاله مفوضدر محق
مبطلدن ثواب وعقابله تميز ايدر (ذٰلِكُمُ) اول عظيم الشان حاكمكز (اللّٰهُ رَبّى) ايزد ذو الجلال
پروردكارمدر (عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ) قوامورمده اوزرينه اعتماد ايتدم (وَاِلَيْهِ اُنيبُ) ومشكل ايشلرده
اكا رجوع ايتدم (فاطِرُ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ) كوكلرو يرى ابتدا ايجاد ايدنخدا (جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ
اَزْوَاجًا) جنسكزدن سزكچون قاريلر قيلدى (وَمِنَ الْاَنْعامِ اَزْوَاجًا) دخى طوارلردن كونا كون صنفلر
سزكچون براتدى (يَذْرَؤُكُمْ فيهِ) سزى بو وجه اوزره خلق ايتمده چوق قيلار (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) اصلا
بر وجهله كندويه مانند برنسنه يوقدر (وَهُوَ السَّميعُ الْبَصيرُ) وكندودر جميع مسموعاتى ايوايشيدن
مبصراتى كما ينبغى كورن (لَهُ مَقاليدُ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ) كندويه مملوكدر كوكلرو يرك خزائنى (يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشاءُ وَيَقْدِرُ) ايستدوكى كسنه يه رزقى واسع قيلار وايستدوكى كسنه يه آنى
طار قيلار (اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَليمٌ) تحقيقا كه اول قادر ذو الجلالدر وكل اشيايه دانادر (شَرَعَ لَكُمْ
مِنَ الدّينِ) سزكچون طاعات وتوحيددن مبين وهويدا قيلدى (ما وَصّٰى بِهِ نُوحًا) شول شيئى كه آنك
ايشلسين حضرت نوحه فرمان ايلدى (وَالَّذى اَوْحَيْنا اِلَيْكَ) دخى شول نسنه كه سكا وحى ايتدك
(وَما وَصَّيْنا بِهِ اِبْراهيمَ وَمُوسٰى وَعيسٰى) واول شيئى كه آنك ايشلسين بو اعزه يه فرمان ايتدك واول مشروع
اولان نسنه بودركه (اَنْ اَقيمُوا الدّينَ) دينى ايا قلندرك يعنى تصديقى واجب ولان شيئه ايمان كتورمك
واحكام الهيه ده اطاعت ايتمكه تقصير ايتمك (وَلا تَتَفَرَّقُوا فيهِ) وآنده اختلاف ايتمك يعنى اصول دين
اولان توحيد وطاعتده اختلاف ايتمك (كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكينَ) اهل شركه اوزره بيوك اولدى (ما تَدْعُوهُمْ
اِلَيْهِ) شول شيئى كه كندولرينى اكا دعوت ايدرسن (اَللّٰهُ يَجْتَبى اِلَيْهِ مَنْ يَشاءُ) خداى عز وجل ايستدوكى
كسنه‌ى بركزيده ايدر وكندو طرفنه آنى جذب ايدر (وَيَهْدى اِلَيْهِ مَنْ يُنيبُ) دخى طرفنه توجه ايدنه
توفيق وبروب دينته اكا يول كوسترر (وَما تَفَرَّقُوا اِلّا مِنْ بَعْدِ ما جاءَهُمُ الْعِلْمُ) وامم ماضيه
پراكنده اولوب اختلاف ايتمديلر الا كندولره دانش كلدكدنصكره (بَغْيًا بَيْنَهُمْ) ارالرنده دوشن
عداوت جهتندن نه اظهار حق ايچون (وَلَوْلا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واكر پروردكاركدن برسوز
سبقت ايتمسيديكه انلره مهلت ويرلسيدر (اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى) برمعين مدته دك (لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ)
البته ارالرنده حكومت اولنوردى كه مبطل اولان معذب اولوب محق خلاص بولوردى (وَاِنَّ الَّذينَ اُورِثُوا الْكِتابَ
مِنْ بَعْدِهِمْ) دخى تحقيقا شول كيمسه لركه كتابى ويرلديلر كچش امم دنصكره يعنى حضرتك عصرنده
اولانى ويريلن مشركلر (لَفى شَكٍّ مِنْهُ مُريبٍ) اندن اضطراب ويريجى بركماندە دشمشلردركه اكا ايمان

كتورمزلر (فَلِذٰلِكَ) پس اول پراكنده لك وشكدن اوترى (فَادْعُ) ملت اسلام اوزره اتفاقه وملق ايچون
خلق دعوت ايت (وَاسْتَقِمْ كَما اُمِرْتَ) دخى فرمان اولنديغك دعوت اوزره استقامت ايت (وَلا تَتَّبِعْ اَهْواءَهُمْ)
وكفره نك باطل خواهشلرينه اويمه (وَقُلْ اٰمَنْتُ بِما اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتابٍ) دخى سويله خداى عز وجل كتاب
مقوله سندن ايندردوكى نسنه‌يه ايمان كتوردم (وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمُ) دخى فرمان اولندم كيم اراكزده تسويه
ايدەيم يعنى اشراف واراذل حقنده دعوت ايدەيم وشرايعك تبليغنده وحكومتده برطرفه ميل ايتمه‌يم
(اَللّٰهُ رَبُّنا وَرَبُّكُمْ) ايزد ذو الجلال ربمز وربكزدر (لَنا اَعْمالُنا وَلَكُمْ اَعْمالُكُمْ) اعمالمزك مكافاتى بزه در واعمالكزك
جزاسى سزه در (لا حُجَّةَ بَيْنَنا وَبَيْنَكُمُ) اصلا خصومت يوقدر ارامزده واراكزده زيرا حق ظاهر اولدقدنصكره
مجادله بيهوده اولور (اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنا) نكرى تعالى ارامزده جمع ايدر قيامت كوننده (وَاِلَيْهِ الْمَصيرُ) وفصل
خصومت ايچون جمله نك دونمسى كندو طرفنه در (وَالَّذينَ يُحاجُّونَ فِى اللّٰهِ) دخى شول كيمسه لركه ايزد
ذو الجلالك دينده خصومت وجدال ايدرلر (مِنْ بَعْدِ ما اسْتُجيبَ لَهُ) اكا اجابت اولندقدنصكره (حُجَّتُهُمْ
داحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ) انلرك جدال وخصومتى زائل وباطلدر پروردكارلرى قتنده (وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ)
واوزرلرينه براولو خشم اولور عنادلرى ايچون (وَلَهُمْ عَذابٌ شَديدٌ) وكندولره برقتى اشكنجه اولور
كفرلرى ايچون (اَللّٰهُ الَّذى اَنْزَلَ الْكِتابَ بِالْحَقِّ) ايزد ذو الجلال شول حكيمدركه قرآنى طوغريلغه مقارن
ايندردى (وَالْميزانَ) وخلقك حقوقنه تسويه ويرن احكامى ايندردى (وَما يُدْريكَ لَعَلَّ السّاعَةَ قَريبٌ)
دخى قنقى نسنه سنى بيليجى قيلدى شايد قيامتك كلمسى يقيندر (يَسْتَعْجِلُ بِهَا) قيامتك كلمسنه استهزا
يوزندن استعجال ايدرلر (الَّذينَ لا يُؤْمِنُونَ بِها) شول كيمسه لركه اكا تصديق كتورمزلر (وَالَّذينَ اٰمَنُوا)
واكا تصديق كتوردنلر (مُشْفِقُونَ مِنْها) آنك وقوعندن قورقيشلودر (وَيَعْلَمُونَ اَنَّهَا الْحَقُّ) وبيلورلركيم
على التحقيق اودرستدر وقوعنده شك وشبهه يوقدر (اَلا اِنَّ الَّذينَ يُمارُونَ فِى السّاعَةِ) اكاه اولكيم
بلاشبهه قيامتك شاننده مجادله ايدنلر (لَفى ضَلالٍ بَعيدٍ) حقدن اوزاق برازغونلقده درلر
(اَللّٰهُ لَطيفٌ بِعِبادِهِ) ايزد جل وعلا قوللرينه كوزل ايشلودر عقول ادراك ايتمدوكى نعمتلرله كندولرينى
بسلر (يَرْزُقُ مَنْ يَشاءُ) لطفيله ايستدوكنه روزى ويرر (وَهُوَ الْقَوِىُّ الْعَزيزُ) وكندودر لطف
ورحمت ايتمكه توانا عالمك حكم وارادتنه غلبه ايدن (مَنْ كانَ يُريدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ) هر كيم عمليله آخرتك
ثوابن ايستر (نَزِدْ لَهُ فى حَرْثِهِ) ثوابنى اكا آرتررزكه برك مقابله سنده اوندن يدى يوزه دك واندن قاتور
ويرورز (وَمَنْ كانَ يُريدُ حَرْثَ الدُّنْيا) وهر كيم بو جهانك متاعن ايستر (نُؤْتِهِ مِنْها) اكا قسمت ايتدوكمزى
اندن ويرورز (وَما لَهُ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ نَصيبٍ) واكا اوبرجهانده اصلا بهره اولماز (اَمْ لَهُمْ شُرَكاءُ شَرَعُوا

لهم من الدين) یاخود کفاره اورتاقلرمی وار که دیندن کندولریچون بنیا ایتدیلر (ما لم يأذن به الله) شول
نسنه‌یی که تکری تعالی آنك اولمسنه دستور ویرمدی (ولولا كلمة الفصل) واکر کلمهٔ فصل اولمسیدی یعنی
مکافاتك تأخیرینه حکم سبقت ایتمسیدی (لقضي بينهم) البته مؤمنلر و کافرلر آراسنده حکم اولنوردی
(وان الظالمين لهم عذاب اليم) و بی شبهه کیم ستمکار اولانلر کندولره بر دردناك اشکنجه اولور (ترى
الظالمين مشفقين مما كسبوا) شرکله نفسلرینه ستم ایدنلری کورەسن قیامتده قزاندقلری سیئه‌دن
قورقمشلر (وهو واقع بهم) وحال بوکه ایتدکلرینك سزاسی کندولره ایریشیجیدر قورقسه‌لر یا قورقمسه‌لر
(والذين آمنوا وعملوا الصالحات) و ایمانه کلوب کوزل عمللری ایشلیانلر (في روضات الجنات) باغلرك
سبزه‌زارلرنده‌در (لهم ما يشاؤن عند ربهم) کندولره ایستدکلری نسنه پروردکارلری قتنده موجوددر
(ذلك) اهل ایمانه اولان نعمتلر (هو الفضل الكبير) کندودر اولو آرتقلق که دنیا وما فیها یاننده برامر مستحقردر
(ذلك الذي يبشر الله عباده) مذکور اولان ثواب شول نسنه‌در که تکری تعالی قوللرینه انکله مژده ویرر (الذين
آمنوا وعملوا الصالحات) شول قوللرکه ایمان کتوروب کوزل اعمالی ایشلدیلر (قل لا اسئلكم عليه اجرا)
سویله احکامك تبلیغی اوزره سزدن اجرت طلب ایتمم (الا المودة في القربى) لیکن سزکله اولان قرابتم
جهتندن محبتی سزدن طلب ایدرم (ومن يقترف حسنة) وهرکیم بر ایولك ایشلر (نزد له فيها حسنا)
اکا اول ایولکده بر کوزللك آرتررز (ان الله غفور شكور) بی شبهه کیم حق جل وعلا کنهکاره مغفرت
ایدوب طاعت ایدنه ثوابی احسان ایدر (ام يقولون افترى على الله كذبا) بلکه کفار دیرلر محمد دعوای
نبوتده تکری تعالی اوزره کندو قتندن یالان بغلدی بو سوز کوکز دیکه آنلردن صدور ایده (فان يشأ الله
يختم على قلبك) زیرا حق جل وعلا ایسترسه کوکلك اوزره مهر اورر بو کلام افاده ایدرکه افترا ایتمك
سرور کائنات کبی کمسنه‌دن مستبعددر دخی آنی اشعار ایدرکیم بو کونه ایشه جرأت ایتمز الا بر جاهل
کوکلی اوزره مهر اورلمشدر واما عارفدن بویله بر ایش اصلا صدور ایتمز (ويمح الله الباطل) واول ذو الجلال
باطلی نابدید ایدر (ويحق الحق بكلماته) وحقی سوزلریله ثابت قیلار (انه عليم بذات الصدور)
بی شبهه کیم خدا عز وجل سینه‌لره یعنی اولان اسراره داناندر (وهو الذي يقبل التوبة عن عباده)
وکندودر شول پروردکارکه قوللرندن توبه قبول ایدر (ويعفو عن السيئات) و یمان ایشلردن تجاوز
ایدر یعنی توبه ایتدکلرندنصکره جرملرین باغشلر (ويعلم ما تفعلون) و ایشلدککز نسنه‌یی بیلور پس
مکافاتکزی اکا کوره ویرر (ويستجيب الذين آمنوا وعملوا الصالحات) و ایمانه کلوب کوزل عمللر ایشلیانلره
اجابت ایدر یعنی حق جل وعلا صالح مؤمنلر دعاسن مستجاب قیلار (ويزيدهم من فضله) وانلره

کرم واحسانندن ارتورر (والكافرون لهم عذاب شديد) و بی دین اولانلر کندولره بر شدتلو اشکنجه
اولور (ولو بسط الله الرزق لعباده) واکر حق جل وعلا قوللریچون یکجنجك نسنه‌لرین متسع قیلسیدی
(لبغوا في الارض) البته یریوزنده بطر اتلق جهتندن فساد ایدرلردی (ولكن ينزل بقدر ما يشاء) ولیکن
ایستدوکی اندازه ایله ایندرر (انه بعباده خبير بصير) بی شبهه کیم خدا قوللرینك کیزلی احوالرینه دانادر بصیر
ظاهر اولان اطوارلرین کوریجیدر (وهو الذي ينزل الغيث) وکندودر شول خالق ذو الجلال که یغموری ایندرر
(من بعد ما قنطوا) خلق امید کسدکدنصکره آنك ایمسندن (وينشر رحمته) دخی کندو رحمتنی هر نسنه اوزره
یایر (وهو الولي) وکندودر دوست اولان که قوللرین احسان ایله ونشر رحمتله کوزه‌در (الحميد) اول نعمتلر
اوزره حمده مستحق اولان (ومن آياته خلق السموات والارض) دخی خدانك دلائل قدرتندندر کوکلر و یرك
یراتمسی (وما بث فيهما من دابة) و انلرك ایچنده حیوانات مقوله‌سندن پراکنده قیلدوغی نسنه دخی (وهو
على جمعهم اذا يشاء قدير) وکندوسی ایستدکده انلرك یغمسی اوزره توانادر (وما اصابكم من مصيبة)
دخی سزه هر نه دکدیسه مصیبت مقوله‌سندن (فبما كسبت ايديكم) اللریکز قزاندیغی نسنه سببیله‌در
(ويعفو عن كثير) وکناه قسمندن چوق شیدن تجاوز ایدر (وما انتم بمعجزين في الارض) وسز دوی
زمینده کیجی دکلسز اوزریکزه مقدر اولان بلالری (وما لكم من دون الله من ولي) وتکریدن اوزکه سزه هیچ
بر دوست یوقدرکه بلالردن سزی صاقلیه (ولا نصير) ونه بر یاردمجی که انلری سزدن دفع ایده (ومن
آياته الجوار في البحر كالاعلام) دخی خدانك آیات عظامندندر دریاده طاغلر کبی کیلر (ان يشأ يسكن الريح)
ایسترسه یلی ساکن قیلار (فيظللن رواكد على ظهره) پس دریانك ارقه‌سی اوزره طورمش قالورلر
(ان في ذلك لآيات) تحقیقا کیم یللری تسخیر ایتمسنده وکیلری یورتمسنده اولو نشانلر وار (لكل
صبار شكور) هر شخصه کیم کنك بلالری اوزره غایتله صبر ایدوب اندن سلامتله چیقدیغنده
چوق شکر ایدر (او يوبقهن) یا بر شدتلو یلی ارسال ایدوب کیلری دریا یوزی اوزره طورمش قیلدوغی
یا بر شدتلو یل ایله آنلری اغراق ایدوب ایچنده اولانلری نابود قیلار (بما كسبوا) معاصیدن قزندقلری
نسنه سببیله (ويعف عن كثير) واکر ایسترسه کیلره نجات ویرمکله چوق کمسه‌دن عفو ایدر
تاکه اهل ایمان خلاص اوله‌لر (ويعلم الذين يجادلون في آياتنا) وتاکه بیله شول کمسه‌لرکه آیاتمزده
مجادله ایدرلر (ما لهم من محيص) کندولره اصلا بر کریزکاه یوقدر (فما اوتيتم من شيء) پس
دنیایه متعلق نسنه‌دن هر نه ویردیلرکز (فمتاع الحيوة الدنيا) یقین صاغلغك منفعتیدر
(وما عند الله خير وابقى) وتکرینك قتنده اولان شی یکرکدر و پاینده‌تردر (الذين آمنوا) شول

کیمسه‌لر ایچونکه ایمانه کلدیلر (وعلی ربهم یتوکلون) و یالکز پروردکارلری اوزره اعتماد ایدرلر (والذین
یجتنبون کبائر الاثم والفواحش) وشول کیمسه‌لر ایچونکه کناهلک بیوکلرندن وقبیح اولان افعالدن
اجتناب ایدرلر (واذا ما غضبوا) واول وقتکه خشمناک اولورلر (هم یغفرون) کندولر وازکچوب عفو
ایدرلر (والذین استجابوا لربهم) دخی شول کیمسه‌لر ایچونکه کندولر پروردکارلرینک فرمانینه اجابت
ایتدیلر مراد جماعت انصاردرکه حضرت صلی الله علیه وسلم کندولرین ایمانه دعوت ایدوب علی الفور
طوعله قبول کوستردیلر (واقاموا الصلوة) ونمازی قیلدیلر (وامرهم شوری بینهم) واراولرنده ایشلری
مشورتلودر یعنی بر ایشه مباشرت ایتدکلرنده بری بریله مشاورت ایدرلر (ومما رزقناهم ینفقون)
وکندولره روزی قیلدیغمز نسنه‌دن طریق خیرده صرف ایدرلر (والذین اذا اصابهم البغی) دخی
ثواب اخری شول کیمسه‌لره ایچونکیم قچن کفاردن کندولره ستم ده (هم ینتصرون) کندولر دشمنلردن
انتقام الورلر (وجزاء سیئة سیئة مثلها) و بربدلکک سزاسی آنک کبی بر بد ایشدر (فمن عفی
واصلح) پس هرکیم که کندویه اولنان ستمک مکافاتندن وازکچوب کندونک ودشمنک ما بیننده اصلاح
ایتدی (فاجره علی الله) انک اجری خدا اوزره‌در وعده‌نک ابهامی موعودک شرف وعظمتی اوزره
دلالت ایدر (انه لا یحب الظالمین) تحقیقا کیم حق جل وعلا ستمکار اولانلری سومز (ولمن انتصر
بعد ظلمه) و بی شبهه هرکیم کندویه اولنان ستمدنصکره انتقام الدی (فاولئک ما علیهم من سبیل)
انلردر اوزرلرینه عقاب وعتاب ایله اصلا بریول اولماز (انما السبیل علی الذین یظلمون الناس) بوندن اوزکه
برنسنه یوقدرکیم عقاب وعتاب شول کیمسه‌لر اوزره‌درکه خلقه ستم ایدرلرکیم مستحق اولمدقلری
شیئی تجبر طریقیله انلردن ایسترلر (ویبغون فی الارض بغیر الحق) وروی زمینده بی حق وحجت
حدودی تجاوز ایدرلر (اولئک لهم عذاب الیم) اولکروه که ستم ایتمک شانلریدر کندولره بردردناک
اشکنجه اولور (ولمن صبر وغفر) والبته شول کیمسه که خلقک ازاری اوزره صبر ایدوب کندویه
ستم ایدنلرک انتقامندن وازکچدی (ان ذلک لمن عزم الامور) تحقیقا که اول صبر و وازکچمک
ایشلرک ایولرندندر (ومن یضلل الله) وهرکیم که تکری تعالی ازغون قیلار (فما له من ولی) آکا
بردوست اولمازکه کندویه برسازلق ایده (من بعده) تکرینک خذلانی آکا اولدقدنصکره (وتری
الظالمین) دخی ستم ایدنلری کورورسن (لما راوا العذاب) قچن اشکنجه‌یی مشاهده ایدرلر (یقولون
هل الی مرد من سبیل) دیرلر دنیایه بردخی دونمکه هیچ بریول وارمی (وتراهم یعرضون علیها) دخی
انلری کورورسن جهنم اوزره عرض اولنورلر (خاشعین من الذل) خوارلقدن حقیر وذلیل اولدقلری

حالده (ینظرون من طرف خفی) آتش سمتنه کوزلرینک قپاغن آهسته تحریک ایتمکدن باقرلر
(وقال الذین امنوا ان الخاسرین الذین خسروا انفسهم واهلیهم یوم القیمة) وایمانه کلانلر دیدیلر
تحقیقا کیم اوتوزنلر شول کیمسه‌لردرکه روز قیامتده جانلرین کندولره مخصوص اولانلری عذابه
صاقشترمغله اوتوزدیلر (الا ان الظالمین فی عذاب مقیم) آکاه اولک کیم علی التحقیق ستم ایدنلر
همیشه برطورمش اشکنجه‌ده‌درلر (وما کان لهم من اولیاء ینصرونهم من دون الله) وانلره هیچ
دوستلر یوق ایدیکه خدانک حکمن تجاوز ایدوب کندولره یاردم ایدرلر (ومن یضلل الله) وهرکیمی که
حق جل وعلا ازغون قیلار (فما له من سبیل) آکا هدایت ونجاته هیچ بر طریق اولماز (استجیبوا لربکم)
پروردکارکزک فرمانه انقیاد ایدک (من قبل ان یاتی یوم لا مرد له من الله) برکون کلمدن اول که آکا خدانک
طرفندن بردوندرمک یوقدر (ما لکم من ملجاء یومئذ) سزه اصلا برپناه ایده‌جک مکان یوقدر
اولکونده (وما لکم من نکیر) وایتدککز کناهلری سزه هیچ بر انکار ایتمک اولماز زیرا جمله‌سی صحائف
اعمالکزده مثبتدر واعضالکز انلک اوزره کواهلردر (فان اعرضوا) پس ایتدککک دعوتدن یوز چویردیلر
الحکمه (فما ارسلناک علیهم حفیظا) که بز سنی اوزرلرینه نکهبان ومحاسبه کوندرمدک
(ان علیک الا البلاغ) احکامی تبلیغ ایتمکدن غیری اوزریکه برنسنه یوقدر وآنی ادا ایتمش سن
(وانا اذا اذقنا الانسان منا رحمة) دخی تحقیقا که بز قچن آدم اوغلنه بزدن برایولک داتدرورز (فرح بها)
انکله سوینور (وان تصبهم سیئة بما قدمت ایدیهم) واکر بربدلک کندولره دکورلری قوانداقلری
بداعمال سببیله (فان الانسان کفور) بی شبهه ادم اوغلی نعمتی قتی انکار ایدیجیدر (لله ملک
السموات والارض) کوکلر ویرلک پادشاهلغی خدای ذو الجلاله مملوک ومخصوصدر (یخلق ما یشاء)
ایستدوکی نسنه‌یی ایجاد ایدر (یهب لمن یشاء اناثا) ایستدوکی کیمسه‌یه دیشی اولاد باغشلر (ویهب
لمن یشاء الذکور) وایستدوکی شخصه ارکک اولاد باغشلر (او یزوجهم ذکرانا واناثا) یا باغشلدیغی
نسنه‌یی جفت قیلار ارککلر ودیشیلر یعنی بعض قوللرینه ایکی صنفدن باغشلر (ویجعل من یشاء
عقیما) وایستدوکنی قصر قیلار (انه علیم قدیر) بی شبهه کیم کندوسی ایشلدوکی ایشده دانا ایشلدکی
ایشده اوزره توانادر (وما کان لبشر ان یکلمه الله الا وحیا) دخی بر انسانه صحیح وجائز دکلدیکه تکری
کندو وسیله سویلشه الا وحی ایله یعنی طریق الهام ایله نته کیم حضرت موسانک والده‌سنه واقع اولدی
(او من وراء حجاب) یا بر پرده آردندن نته که حضرت موسایه میسر اولدی (او یرسل رسولا) یا فرشته‌لردن
برکوندرلمش فرشته کندویه کوندره (فیوحی باذنه ما یشاء) پس رسول اولان کیمسه مرسل الیه

اولان خدانك فرمانیله خدانك ایستدوكی شیئی القا ایدر (انه علی) تحقیقا كیم خداعز وجل مخلوقاتك
صفتندن بوجه لنمشدر (حكیم) حكمت اقتضا ایتدوكی شیئی ایشلر پس حكمتك مقتضاسنه كوره
كاه بشرله واسطه ایله سویلشور وكاه واسطه سز (وكذلك) ونته كه سائر پیغمبرلره وحی ایتدك
(اوحینا الیك روحا من امرنا) سكا بزم فرمانمزدن بر قرآن كوندردك قرآنی روحله تسمیه ایتدی انكچونكه
قلوب انكله زنده اولور (ما كنت تدری ما الكتاب) سكا وحی كلمدن اول كتاب قنغی شیئ اولدیغنك بیلمز
ایدك (ولا الایمان) ونه ایمان قنغی نسنه اولدیغنك بیلوردك (ولكن جعلناه نورا نهدی به من نشاء
من عبادنا) ولیكن قرآنی بر نور قیلدق كه قوللریمزدن ایستدوكمز كیمسهنی انكله هدایت ایدرز (وانك
لتهدی الی صراط مستقیم) وبی شبهه سن بر معتدل طریقه خلقی مهتدی قیلادرسن (صراط الله) خدانك
یولی (الذی له ما فی السموات وما فی الارض) شول خدا كه كوكلرده ویرده اولان اجناس كند ویه مخلوق ومملوكدر
(الا الی الله تصیر الامور) كاه اولدكیم قوللر ایشلر وسائر تعلقات فالقیسی خدایه راجع اولور بو كلامده اهل طاعته وعد ومجرملره وعید وار

سورة الزخرف مكیة وهی تسع وثمانون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(حم) اوائل سورهده حروف مقطعه تنبیه واعلام ایچوندر تا كه سامع خواب غفلتدن اویانه (والكتاب
المبین) اعجازی روشن اولان قرآنه قسم كیم (انا جعلناه قرآنا عربیا) علی التحقیق كیم بز اول كتابی لغت
عربیه ایله اوقنور بر كتاب قیلدق (لعلكم تعقلون) تا كه سز معنالرینی تعقل ایدوب فهم ایلیه سز
(وانه فی ام الكتاب) دخی تحقیقا كیم قرآن اصل كتب سماویه اولان لوح محفوظده (لدینا) قتمزده (لعلی)
البته رفیع القدردر (حكیم) چوق حكمتلودر (افنضرب عنكم الذكر صفحا) ایا سزی اهمال ایدوب قرآنی
سزدن اوزاقلندروب بر كناره قیله لم (ان كنتم قوما مسرفین) اول اجلدن كه سز حددن تجاوز
ایتمش بر كروه ایدیكز (وكم ارسلنا من نبی فی الاولین) ونیچه پیغمبر كچمش امتلره ارسال ایتدك
(وما یأتیهم من نبی الا كانوا به یستهزئون) وكلدی اولره هیچ بر پیغمبر كلدی الا كه انكا استهزا ایدرلردی (فاهلكنا
اشد منهم بطشا) پس اسراف ایدنلردن قتی قوت صاحبی اولانلری هلاك ایتدك (ومضی مثل
الاولین) وكچمشدر اولكیلرك وصف وخبری قرآنده بر قاچ موضعده ذكر اولنوب كچدی (ولئن سألتهم من
خلق السموات والارض) دخی بی شبهه كیم اگر انلردن صورسن كه كوكلر ویری كیم یراتدی (لیقولن
خلقهن العزیز العلیم) البته دیرلر هر كیمسهیه غلبه ایدن قموا حواله دانا اولان خدا انلری یراتدی
(الذی جعل لكم الارض مهدا) شول خدا كه زمینی سزكچون دوشنجك نسنه كبی قیلدی تا كه اوزرینه

قرار طوته سز (وجعل لكم فیها سبلا) وسزكچون ایچنده یوللر قیلدی (لعلكم تهتدون) تا كه سز اول یوللر ایله
مقاصدكزه وصول بوله سز (والذی نزل من السماء ماء) وشول قادر علی الاطلاق كه كوكدن صو ایندردی
(بقدر) بر اندازه ایله كه نفع ایدوب ضرر ایتمز (فانشرنا به بلدة میتا) پس اول صو ایله اولكیجی اولان بر قوری
شهری زنده قیلدق (كذلك تخرجون) اول احیا كبی قبورلریكزدن اخراج اولنوب زنده اولورسز (والذی خلق
الازواج كلها) وشول پروردگاركه حیواناتك قموا صنافنی یراتدی (وجعل لكم من الفلك والانعام
ما تركبون) شول نسنه كیم انكا سوار اولورسز (لتستووا علی) وسزكچون كیملردن وطوارلردن پیدا ایتدی
ظهوره) تا كه بنده كگز شیئك ارقهلری اوزره اعتدال پیدا ایده سز (ثم تذكروا نعمة ربكم اذا استویتم علیه
شكره پروردگاركزك احسانینی یاده كتوره سز چونكه مزبورلر اوزره متعدل اولورسز (وتقولوا سبحان
الذی سخر لنا هذا) ودیه سز بزم ایچون بونلری تسخیر ایدن ایزد ذو الجلال جمیع نقصانلردن منزهدر
(وما كنا له مقرنین) وبز آنی ضبط ایدوب فرمانبر ایتمكه قادر دكل ایدك (وانا الی ربنا لمنقلبون) دخی
علی التحقیق بز پروردگاره دونیجیلرز مرویدر كیم فخر سرور كائنات ایاغنی اوزنكیه قودیغی
بسم الله دیدی بعده كه دوارك ارقهسنده معتدل اولوردی سویلردی الحمد لله علی كل حال سبحان الذی
سخر لنا هذا آیتك آخرینهدك (وجعلوا له من عباده جزءا) دخی كفار اقرار ایتدكلری نصكره كیم
خالقیت خدا عز وجله مخصوصدر قوللریندن كند ویه بر جزء قیلدیلر كه دیدیلر ملائكه تكوینك
قزلریدر (ان الانسان لكفور مبین) تحقیقا كیم آدم اوغلی اشكارا كفر ایدیجیدر كه ذات مقدسهیه
جمیع اشیادن مستغنی اولانه اوشاق ایدنمسین نسبت ایدر واندن اغرب بو كه قیزلری خدا
منسوب قیلوب اوغلانلری كندویه مخصوص قیلارنه كه حق جل وعلا كلامه سابقدن اضراب ایدوب
بو ایشلری اوزره انكار طریقیله انلردن استفهام ایدوب بیورر (ام اتخذ مما یخلق بنات) یا خود حق
جل وعلی یراتدیغی نسنهلردن قیزلر ایدندیمی (واصفاكم بالبنین) وسزی اوغلانلر ایله بر كزیده
ایدوب مخصص قیلدی (واذا بشر احدهم) وقچن انلرك برسی مژده لنور (بما ضرب للرحمن مثلا) شول
شیئله كه آنك رحمتی غایتیله متصف اولان خدایه شبیه ومانند قیلدی یعنی قچن برلری بر قیز
طوغمسیله مژده لنور (ظل وجهه مسودا) یوزی قره اولور شدت المدن (وهو كظیم) وحالبوكه
كندوسی آچغله طولمشدر (او من ینشأ فی الحلیة) ایا دخی زیب وزینتله پرورده اولانی اوشاق
ایدندكی یعنی قتی مستبعددر كه حق تعالی وتقدس زیب وزینتله پرورش بولان قیزلری اوشاق
ایدنه (وهو فی الخصام غیر مبین) وحالبوكه قیز مقوله سی گفتگوده ومجادله محلنده حجتی

اظهار ایدیجیدکلدر (وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ) دخی فرشته‌لریکه کندولر خدانك خاص قوللریدر
قیلدیلر (إِنَاثًا) دیشیلر یعنی کری قتنده اکرم واکمل قوللری قوللرك انجق صفتلوا ولانلر قیلدیلر (أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ)
ایا بر دللرین کوردیلر یعنی حق جل وعلا ملائکه خلق ایتدیکنده آنلر حاضر ایدیلر که ملائکه قیزلر اولدقلرین
کوردیلر (سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ) البته شهادتلری یازیلور (وَيُسْأَلُونَ) وروز قیامتده اندن صوریلورلر
(وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ) دخی دیدیلر اکر حق جل وعلا ایستیدی (مَا عَبَدْنَاهُمْ) فرشته‌لره پرستش ایتمزدك
بو سوزی مجادله یوزندن دیرلردی نه اعتقاد طریقندن انکچونکه خدانك مشیئتی عبادك مشیئتی اوزره
غالب اولدیغن اعتقاد ایتمك ایماندندر و بو سببدندر دیدکلری سوزین دانشین حق تعالی کندولردن
نفی ایدوب بیوردی (مَا لَهُمْ بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ) بو دیدکلری سوزدن انلره هیچ بر بیلکی یوقدر وحاشا کیم انلرك
بوکونا معرفتی اوله (إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ) آنلر برنسنه دکلدر الا که یلان سویلرلر چونکه بحسب العقل
دلیللری اولمغین حق تعالی نفی ایتدی اندن اضراب ایدوب نقل طریقندن دلیللری اولدیغن استفهام
انکار ایله نفی ایدوب بیوردی (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ) یا خود قرآندن اول انلره بر کتاب ویردك می (فَهُمْ بِهِ
مُسْتَمْسِكُونَ) که انلر اول کتاب ایله استدلال ایدوب یاپشمشلر و بوکونه کتابه هرکز مالك اولمدیلر
بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ) بلکه دیدیلر علی التحقیق بز پدرلرمزی بر آیین اوزره کوردك
وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ) وبی شبهه بز انلرك ایزلری اوزره یولی بولیجیلرز یعنی دیدکلری سوزه نه عقلی
ونه نقلی دلیللری وار انجق محض تقلیده سوزی بنا ایدوب دیرلر (وَكَذَٰلِكَ) وبونکه کفار سنکا بو مقوله
سوزلری ایراد ایدرلر (مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ) سندن اسبق بر کویه هیچ بر قورقو
ویریجی پیغمبر کوندرمدك (إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا) الا ارباب نعمی و بیوکلری دیدیلر (إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا
عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ) علی التحقیق بز پدرلرمزی بر طریقت اوزره بولدق وبی شك بز انلرك
اثاری اوزره اقتدا ایدیجیلرز (قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ) پیغمبرلری انلره دیدی
ایا پدرلرکزه متابعت ایدرمیسز واکر بن سزه کلدم بر دین ایله کیم پدرلرکزی بولدیغکز آییندن طوغرودر
قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ) کفره پیغمبرلره دیدیلر علی التحقیق بز کفر ایتمشوز شول شیئه که سز
آنکله ارسال اولندیکز (فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ) در عقب انلره انتقام الدق قوللرین قیرمغله (فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ) پس بق پیغمبرلری یلانه نسبت ایدنلرك صوکی نیجه اولدی (وَإِذْ قَالَ
إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ) دخی یاده کتور اول کونیکه حضرت ابراهیم پدرینه وجماعتنه دیدی (إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِمَّا تَعْبُدُونَ) بی شبهه بن ایتدککز عبادتدن بیزارم (إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي) لیکن بنی عدمدن وجوده

کتوردن پروردکاره عبادت ایدرم (فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ) که بی شبهه اول هدایت اوزره بنی ثابت قیلار (وَجَعَلَهَا كَلِمَةً
بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ) دخی حضرت ابراهیم کلمهٔ توحیدی ذریتی ایچنده بر باقی سوز قیلدیکه همیشه اولادی
اراسندن بر موحد اکسك اولمیه (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) تاکه آنلر دونه‌لر یعنی تاکه انلردن شرك ایدن حقك
دیننه دونه (بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ) بلکه بونلری یعنی حضرتك عصرنده اولان کفاری و پدرلرین
طول عمر ایله برخوردار قیلدم (حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ) اول وقته دك که کندولره قرآن
عظیم الشان ولحکامی اشکار ایدیجی پیغمبر کلدی (وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ) واول حالده که قرآن انلره
کلدی تاکه کندولرین غفلتدن آکاه ایده (قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ) دیدیلر بو بر جادودر (وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ)
وبی شبهه بز اکا تصدیق کتوریجیلر دکلز (وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ) دخی دیدیلر نیچون بو قرآن
ایندرلمدی (عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ) بر اولو کشی اوزره که بو ایکی کویك بر یسندن اولمش اوله
یعنی منصب نبوت بر اولو منصبدر کرکدیکه مکه ساکنلرندن ولید بن المغیره کبی بر مالدار جاه صاحبی
کسنه اولمش اوله یا طائف خلقندن عروة بن مسعود الثقفی کبی بر شخصه حاصل اوله بو سوز انلرك
قلت معرفتلرندن ناشی اولمشدر زیرا بیلمدیلر کیم و بر روحانی رتبه در اکا اهل اولور اول عظیم
النفس کسنه که فضائل وکمالات ایله متحلی اوله نه زخارف دنیویه ایله بزنمش اوله (أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ
رَبِّكَ) ایا کندولرمی پروردکارك رحمتنی قسمت ایدرلرکه ایستدکلری کسنه‌یه مستحق ایدرلر حاشا که
اوله (نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بز انلرك کچنجك نسنه‌لرین قسمت ایتدك
یقین اولان صاغلغده کندولر آنك تدبیرندن عاجزدرلر باوجود که اول الزم لوازملریدر پس رسالتك
اعلای مراتب انسانیه در آنك امورینه دخل ایتمك کندولره قندن کلدی (وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ)
و بر مقدارلرین بر مقدارلری اوزره پایه‌لر قالدردق یعنی آرالرنده رزقده وغیریسنده تفاوت پیدا ایتدك
لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا) تاکه بر مقدارلری بر مقدارلرین ایش یرنده استعمال ایدرلر یعنی بر کروه
بر کروهه فرمان ایدرتاکه فرمان ایدنلرك مهمی وجوده کله و مامور اولانلرك معاشی پیدا اوله و تاکه
آرالرنده بر الفت حاصل اولوب عالمك نظامی انکله منتظم اوله نه آنکه بو ایش بایك کمالیچون اولدی
بو قسانك نقصیچون (وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ) و پروردکارك رحمتی یعنی نبوت ولوازمی دنیانك
مالندن بیغدقلری نسنه‌دن یکرکدر (وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً) واکر خلق بر کروه اولوب
دنیایی آخرت اوزره ترجیح ایتمکلری اولمیسه (لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَٰنِ) البته خدایه کفر ایدن کروهه
قیلاردق (لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِنْ فِضَّةٍ) ولرینه کومشدن اوتکلر (وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ) وکومشدن

تردبانلرکه آنلر اوزره طاملر اوستنه چیقارلر (وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا) واولریچون کومشدن قپولر (وَسُرُرًا)
وکندولره کومشدن تختلر قیلاردق (عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ) آنلر اوزره یاصدنورلر (وَزُخْرُفًا) وزینت
انلره قیلاردق (وَإِنْ كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) وبی شبهه کیم بومذکور اولان اشیا قو یقین
اولان صاغلغك برخوردارلغیدر (وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ) وصوڭکی سرای پرودکارڭ قتنده
شرك ومعاصیدن پرهیز ایدنلره در (وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ) وهرکیم خدایی اکمقدن کوز یوموب
اعراض ایدر یعنی هرکیم دنیانڭ لذاتنه مشغول اولوب خدانڭ احکامنی وعقاب وعتابنی خاطره
کتورمز (نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا) اکا بر دیو سبب قیلارز (فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ) پس اول شیطان اکا یولداش وهمدم
همیشه وسوسه ایدوب کندوبی اضلال ایدر (وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) وبی شبهه کیم
شیاطین لذات دنیویه ایله مشغول اولانلری طریقدن الیقورلر (وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ) وحالبوکه
اعراض ایدن کروه کمان ایدرلرکیم علی التحقیق شیاطین طریق حق اوزره درلر وبوکمان اوزره قالورلر
(حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا) اول محله دك که اعراض ایدن کسنه بزه کلیجك (قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ) دیر
ای همنشین ودمسازم کاشکی آرامده وارکده مغرب ایله مشرق آراسی کبی اوزاقلق اولوب سنکله
آشنا اولمسیدم (فَبِئْسَ الْقَرِينُ) که سن غایتله بد همنشین سن (وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ) وبوکون یعنی
آخرتده سزه فائده ویرمز (إِذْ ظَلَمْتُمْ) دنیاده ستم ایتدککز ایچون (أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ) بوکلام
مصدره مأول اولوب ینفع لفظنه فاعل اولورلس تقدیر کلام بوکونه اولورکیم دنیاده ستم ایتدککز
ایچون آخرتده عذابده مشترك اولمغکز سزه فائده ویرمز (أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ) پس سنمی صاغرلری
ایشیدررسن (أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) یاکورلره وآشکارا آزغونلقده اولانه یول
کوستررسن یعنی کراهلرین هدایتنه قادردکلسن پس هدایتلرینه سعی ایدوب چوقلق کندوکی
تعبه صالمه (فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ) پس اکر سنی کوتوررسك یعنی آنلره عذاب نازل اولمدن روحکی
قبض ایدرسك (فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ) بی شبهه بز آنلردن انتقام الیجیلرز (أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ)
یا آنلره وعده ایتدوکمز عذابی سکا کوستررسك (فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ) تحقیقا کیم بز آنلر اوزره
توانالرز (فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ) پس سکا وحی اولنان شیئه یاپش (إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ)
که بلاشك سن برطوغری یول اوزره سن (وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ) وبی کمان کیم قرآن عظیم الشان
سکا وعشیرتکه برشرفدر (وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ) والبته قیامت کوننده بونعمتڭ حقوقنه
قیام ایتمکدن اوتری صوریلورسز (وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ) دخی صور یا محمد سندن

اسبق کوندردکمز کسنه لردن (مِنْ رُسُلِنَا) پیغمبرلرمزدن یعنی انلرڭ امتلرندن ودینلرینڭ علماسندن صور
(أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَٰنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ) آیا خدادن اوزکه عبادت اولنور معبودلر قیلدقمی یعنی انلردن صورکه
هیچ بتلرڭ عبادت اولنمسنه برحکم ایتدکمی وهیچ بر ملتده انلرڭ عبادتنده برحکم وارداولدیمی بوسوزدن مراد
استشهاد ایتمكدر کیم جمیع انبیا توحید اوزره اجماع ایتمشلر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ) دخی
تحقیقا کیم حضرت موسایی فرعونه واشراف دولتنه مرسل قیلدق (فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) پس آنلره
دیدی علی التحقیق بن رب العالمینڭ کوندرلمش پیغمبریم (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا) پس اول وقتکه آیاتمزله کندولره
کلدی (إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ) همان کندولر آنلردن کولرلر یعنی وهله اولاده انلری استهزا ایله دیلر (وَمَا
نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا) وانلره هیچ بر معجزه کوسترمدك الا کیم وماسندن بیوکدر یعنی
هر بری اعجازڭ برنوعیله مختص اولمشدرکه اول خصوصیت اعتباریله غیرسی اوزره مفضل اولور ۞
(وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ) وانلری قحط وچکرکه کبی بلالره کرفتار قیلدق (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) که شاید
آنلر اولین باطلدن رجوع ایدوب طریق حقه توجه ایدهلر (وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ) دخی دیدیلر ای
ساحر اولان کسنه چونکه فرعونیلر قتنده فن سحر برامر عظیم ایدی هر کامل الوجود کسنه یی ساحر
عنوانیله مذکور قیلارلردی پس حضرت موسی یی ساحرله چیغرمقدن مقصدلری بوکه ای عالم کامل (ادْعُ
لَنَا رَبَّكَ) پرورد کارکه بزم ایچون دعا ایت (بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ) قتکده قیلدیغی عهدله واول نبوتدر
(إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ) علی التحقیق بز طریق حقی بولیجیلرز یعنی اکر عذاب بزدن دفع اولنور بز سکا ایمان کتوروب
مهتدی اولورز (فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ) پس اول وقتکه عذابی کندولردن قالدردق (إِذَا هُمْ
يَنْكُثُونَ) بلا توقف کندولر بغلدقلری عهد وپیمانی بوزدیلر (وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ)
دخی فرعون بی عون کروهی اراسنده چیغروب دیدی ای بنم کروهم (أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ) آیا اقلیم مصرڭ
پادشاهلغی بکا مخصوص دکلمیدر (وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي) وبو ایرمقلر یعنی نیلدن منشعب اولان
ایرمقلر کوشکلرم آلتندن آقر (أَفَلَا تُبْصِرُونَ) پس بنم بو دولت وحشمتمی کورمزمیسز وموسانڭ
هیچ برنسنه سی یوقدر (أَمْ أَنَا خَيْرٌ) بلکیم بن بو مملکتله وسعت دولتله یکرکم (مِنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ
مَهِينٌ) بوکیمسه دنکه کندوسی ضعیف وحقیردر اصلا ریاسته لیاقتی یوقدر (وَلَا يَكَادُ يُبِينُ)
ویقلشمزکه سوزی آشکارا ایدوب فهم ایتدره یعنی دیلنده عقده سی اولمغله سوزی فهم ایتدرمکه
لیاقتی یوقدر بوسوزی فرعون لعین حضرت موسی اوزره یلان دیدی زیرا اول عقده یی حق جل
وعلا ارسالی محلنده زائل قیلدی (فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ) پس نیچون اوزرینه التوندن

بلزكلر صالتمكچون عصرنده ذأب بو ایله ایدیكیم بركیمسه رئیس اولیجق آلتوندن بلزكلر و بوینڭه آلتون
طوق وضع اولنوردی فرعون دیدی اگر موسی تكربسی طرفندن قومی اوزره رئیس تعیین اولنیدی نیچون تكربسی كندوی
آلتوندن بلزكلر و برمدی (أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ) یاخود نیچون فرشته لر بیلسنجه مقارن اولدقلری حالده
كلمدی (فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ) پس فرعون كروهنڭ عقلنی بو سوزلر ایله یڭكلتدردی (فَأَطَاعُوهُ) در عقبنده انلر
رام اولدیلر و بالجمله حضرت موسادن اعراض ایتدیلر (إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) بی شبهه انلر حدودی تجاوز
ایتمش بر كروه ایدیلر (فَلَمَّا آسَفُونَا) پس اول وقتكه مكابره ده مبالغه ایدوب بزی خشمناك قیلدیلر (انْتَقَمْنَا
مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ) كندولردن انتقام الوب قوللرین قلزم دریاسنده غرق ایتدك (فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا)
پس انلری استحقاق عذابده كفاره پیشرو قیلدق یعنی كفاردن كندولره نصكره كلانلره كندولرین مقتدا قیلدقكه
انلر مستحق اولدقلری عذاب كبی بونلر عذابه مستحق اولورلر (وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ) و كیروده قلانلر ایچون
انلری بر پند قیلدقكه انلرك احواللرینه تأمل ایدوب عبرت الورلر كتوردیلركیم (إِنَّكُمْ وَمَا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ) ایتی نازل اولدی ابن الزبعری دیدی نصاری حضرت عیسایه
عبادت ایتدیلر پس قچنكیم اول آتشده اولور بزم معبودلریمز دخی آتشده اولسونلر بو سوزی قریش
ایشدنجه فرحدن آوازلرین قالدردیلر اول كمان ایله كیم محمد المصطفی ابن الزبعرانك سوزیله ملزم
اولورحق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا) واول وقتكه مریم اوغلی
حضرت عیسی مثل قیلندی (إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ) همانا ولمحل سنڭ جماعتڭ بو مثلدن آوازلرین
قالدردیلر (وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ) دخی دیدیلر بزم معبودلریمز یكوكمی یا حضرت عیسی كه
او آتشده اولیجق بزم معبودلریمز دخی آنده اولسونلر (مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا) بو مثلی سنڭ ایچون
اورمدیلر الا جدال وخصومت ایچون نه حقی باطلدن تمییز ایتمك ایچون (بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ) بلكه
انلر بر فرقه خصومتلو ومجادله ایدیجی كروهدرلر (إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ) حضرت عیسی بر نسنه
دكلدر الا بر قولكه اوزرینه نبوتله انعام ایتدك (وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ) دخی انی بر عجیب
قیلدق یعقوبك اولادی ایچون یعنی پدرسز تولد ایتدوكندن بنی اسرائیله مثل سائر كبی اولدی
(وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ) واكر ایستیدك سزدن ای آدمی زاده لر قیلاردق (مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ
يَخْلُفُونَ) بر فرشته لر كه یریوزنده سزه خلف اولورلر یعنی نته كیم حضرت عیسایی پدرسز متولد
قیلدق یریوزنده مكانكزه خلف اوله جق فرشته لر سزدن تولید ایتمكه توانا یوز (وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ)
دخی تحقیقا كیم حضرت عیسی قیامتڭ بیلمسنه فرشته لره بردانشدر یعنی آنڭ سببیله قیامتڭ

قربی بیلنور انكچونكه حضرت عیسانڭ نزولی قیامتڭ علامتلرندن بر بیوك علامتدر (فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا) پس قیامتڭ
اولمسنده شك ایتمڭ (وَاتَّبِعُونِ) و بنم پیغمبرمڭ شریعتنه تابع اولڭ (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو بر طوغری
یولدركه لامحاله لازمدر اولان هركز آزمز (وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ) دخی سزی ابلیس شقی انڭ متابعتندن
دوندرمسون یعنی حذر ایلیوب خدادن عصمت طلب ایدڭ تاكه ابلیس سزی اكا متابعت ایتمكدن الیقویه (إِنَّهُ لَكُمْ
عَدُوٌّ مُبِينٌ) كه بی شبهه شیطان سزه بر آشكار دشمندر (وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ) واول وقتكه حضرت
عیسی معجزه لر ایله كلدی (قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ) دیدی تحقیقا كیم سزه ای بنی اسرائیل حكمت اوزره مشتمل اولان
شریعتله كلدم (وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ) وتاكه ایچنده اختلاف ایتدككز نسنه نڭ بر مقدارینی سزه
بیان ایلیه یم یعنی امور دینیه دن ایچنده اختلاف ایتدككز اشیایی سزه مبین ایتمكه كلدم اما امور
دنیویه اولان اختلافكزی بیان ایتمكه مأمور دكلم انكچونكه انبیا انكله مأمور دكلدرلر (فَاتَّقُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُونِ) پس خدادن خوف ایدڭ دخی بكا اطاعت ایدڭ سزلره تبلیغ ایتدوكم احكامده (إِنَّ اللَّهَ
هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ) بی شبهه كیم خدا عز وجل كندودر ربم وسزڭ ربكز (فَاعْبُدُوهُ) پس اكا قوللق
ایدڭ (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو در طوغری یول كه ایچنده اصلا انحراف یوقدر (فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ
مِنْ بَيْنِهِمْ) پس مجتمع اولان فرقه لر نصارادن اراسندن اختلاف ایتدیلر كه كیمسی دیدی عیسی خدانڭ
پیغمبریدر و كیمسی دیدی اوغلیدر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) پس لعنت ایدن حضرت عیسایه خدانڭ اوغلی
نسبت ایتمكله ستم ایدنلره هلاك اولسون (مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ) بر درد ناك كونڭ شكنجه سندن
(هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) ستم ایدنلر قیامتڭ كلمسندن اوزكه بر نسنه یه بقمزلر (أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً)
كه كندولره فجأة كله (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) و كندولر آنڭ كلمسندن آگاه اولمیه لر (الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ
دوستلر اول كونده (بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ) برلری برلرینه دشمندر (إِلَّا الْمُتَّقِينَ) انجق پرهیزكارلركه
انلرڭ دوستلقلری الله ایچون اولمغله ابد الاباد باقی قالور واولكونده اهل تقوی یه ندا اولنوركه
(يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ) ای بنم قوللرم اوزركزه اصلا قورقو یوقدر بو كون (وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ)
ونه سز اندوهناك اولورسز (الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا) شول قوللركه آیاتمزه تصدیق كتوردیلر
(وَكَانُوا مُسْلِمِينَ) وحال بوكه فرمانلرمزه مطیع ومنقاد ایدیلر و كندولره منادی دیدوكی سوز بوكه
(ادْخُلُوا الْجَنَّةَ) بهشت جاودانه كیرڭ (أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ) سز وایمانه كلان قاریلركز (تُحْبَرُونَ) بر بحشی
سوینمش قیلنورسز (يُطَافُ عَلَيْهِمْ) اوزرلرینه طولاننور (بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ) انواع اطعمه
ایله طولمش آلتوندن طبقلر ایله (وَأَكْوَابٍ) و كونا كون شراب ایله طولمش دسته سز برده قلرله (وَفِيهَا

ما تشتهيه الأنفس) دخی بهشت جاودانده اول شی واركه آنی جانلر آرزو ایدر (وتلذ الأعين) وآنك كورمسيله
كوزلره لذت حاصل ایدر وخوش حال اولور (وأنتم فيها خالدون) وسز آنك ایچنده علی الدوام اقامت ایتمشسز
(وتلك الجنة التي أورثتموها) وبودر اول بهشت كه سزه آنی میراث ویرلدی (بما كنتم تعملون) ایشلدیككز اعمال
مقابله سنده (لكم فيها فاكهة كثيرة) سزه آنك ایچنده چوق میوه وار (منها تأكلون) اندن ییرسز حدیث
شریفده وارد اولمشدر كیم انسان بهشتك میوه سندن بر دانه تناول ایدرسه فی الحال انك اغجی آنك
كبی بر دانه بتورر (إن المجرمين في عذاب جهنم خالدون) تحقیقا كه كفار دوزخك اشكنجه سنده علی الدوام
اقامت ایتمشلردر (لا يفتر عنهم) شكنجه كندولردن تخفیف اولنماز (وهم فيه مبلسون) وكندولر
عذابده نجاتدن نا امیدی قطع ایتمشلردر (وما ظلمناهم) وبز انلره ستم ایتمدك (ولكن كانوا هم الظالمين)
ولیكن آنلر نفسلرینه كندولر ستم ایلمشلر ایدی (ونادوا يا مالك) چون خلاصدن نا امیدی قطع ایدیلر
دوزخ خازننه چاغروب دیدیلر (ليقض علينا ربك) پروردكارك اوزیمزه حكم ایدوب جانمزی آلسون
(قال إنكم ماكثون) حضرت مالك انلره جواب ویردیكیم علی التحقیق سز دوزخده اقامت ایدیجیلرسز
سزه قورتلش یوقدر نه اولمله ونه غیرسیله بعده حق جل وعلا آنلره بیورر (لقد جئناكم بالحق)
تحقیقا كه بز سزه طوغریلق ایله كلدك (ولكن أكثركم للحق كارهون) ولیكن چوغكز حقی سومیجیدكلسز
ایچنده اولان تعب ومشقتدن اوتری واول كراهته اكتفا ایتمدیلر (أم أبرموا أمرا) بلكه حقی ابطال
ایتمك ایچون بر ایش احكام ایدوب تدبیر ایتدیلر (فإنا مبرمون) كیم علی التحقیق بز انلرك سزالرینی ویرمكله
تدبیرلرین ابطال ایدیجیلرز (أم يحسبون أنا لا نسمع سرهم ونجواهم) یا خود صانورلرمیكیم سینه لرنده
اولان رازی وآهسته سویلشدكلری سوزی ایشتمزز (بلى ورسلنا لديهم يكتبون) بلی آنی ایشیدرز
مع ذا بزم فرشته لریمز انلره ملازم اولوب ایشلدكلری ایشی وسویلدكلری كیزلی وآشكارا سوزی
یازرلر (قل إن كان للرحمن ولد فأنا أول العابدين) سویله یا محمد اكر خدایه اوغول اولسیدی بن پرستش
ایدنلرك اولیمیدم یعنی آنی تعظیم ایتمده بن سزدن احق واولایم زیرا پیغمبر اولان كمسنه خدایه هر كسدن
داناتردر وكلجائز اولانی وجائز اولمیانی بخشی بیلور و واجب التعظیم اولان كمسنه نك تعظیمنه هر كسدن
اولی واحقدر والبته پدیكی تعظیم ایدن اوغولی تعظیم ایدر ولیكن بوكونه كمسنه نك موجود اولمسی
محالدر (سبحان رب السموات والأرض) كوكلر ویرك پروردكاری منزه اولدی (رب العرش) عرش اعلانك
پروردكاری (عما يصفون) كفارك وصف ایتدوكی اشیادن منزه مقدس اولدی (فذرهم) پس كفاری
براق (يخوضوا ويلعبوا) باطله سعی ایدوب دنیاده اویناسونلر (حتى يلاقوا يومهم) اول وقته دكین

كوندرین كوررلر (الذي يوعدون) شول كونكه انكله وعد اولنورلردی واو روز قیامتدر (وهو الذي
في السماء إله وفي الأرض إله) وكندودر شول پروردكاركه كوكده ملائكه یه معبوددر ویرده انس وجنه
معبوددر (وهو الحكيم العليم) وكندودر خلقك احوالنی كما ینبغی تدبیر ایدن مصالحلرینه دانا اولان
(وتبارك الذي له ملك السموات والأرض وما بينهما) دخی اولو لنمشدر شول پروردكاركه كندویه
مخصوصدر كوكلر ویرك وانلرك ما بینده اولان اشیانك پادشاهلغی (وعنده علم الساعة) وانجق
قیامت قائم اولجق ساعتك بیلكیسی قتنده در (وإليه ترجعون) دخی مكافات ایچون طرفنه دوندرلمش
قیلنورسز (ولا يملك الذين يدعون من دونه الشفاعة) وشول كمسنه لركه كفار خدادن غیری كندولره
عبادت ایدرلر شفاعت ایتمكه قادر اولمازلر (إلا من شهد بالحق) مكر شول كمسنه كه توحید وطوغریلغله
شهادت ایدیكه شفاعت ایدر حضرت عیسی وعزیر وملائكه كبی (وهم يعلمون) وحالبوكه انلر قلبله بیلورلر
آنی كیم كندولر لسانله شهادت كوردیلر یعنی حقله شهادت ایتمك لسانلری قلبلرینه موافقدر
وبونلر شفاعت ایتمزلر الا كناهكار مؤمنلره (ولئن سألتهم من خلقهم) دخی بلا شبهه اكر كفاردن
سؤال ایدرسنكه كندولرین كیم یراتدی (ليقولن الله) البته دیرلر خدا عز وجل بزی یراتدی (فأنى يؤفكون)
پس نیجه آنك عبادتندن اعراض ایدوب اوزكه لره عبادت ایدرلر بو حال غایتله عجیبدر (وقيله) دخی خدانك
قتنده معلومدر پیغمبرك سوزیكیم (يا رب إن هؤلاء قوم لا يؤمنون) ای خداوندم علی التحقیق
بونلر بر كروهدرلركه ایمانه كلمز (فاصفح عنهم) پس آنلری ایمانه دعوت ایتمكدن اعراض ایت یا محمد ومكافاتلرین
خدایه تفویض ایت (وقل سلام) وسویله سزدن سلامت ومتاركه بنم مطلوبمدر (فسوف يعلمون)
كه بی شبهه نتیجه كوزی بیلجكدرلر بو كلام حضرت صلی الله علیه وسلمه تسلیه در وانلره تهدیددر

سورة الدخان مكية وهي تسع وخمسون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم والكتاب المبين) احكامی هویدا ایدن قرآنه قسم كیم (إنا أنزلناه في ليلة مباركة) علی التحقیق
بز آنی برچوق نفعلو كیجه ده لوح محفوظدن سماء دنیایه ایندردك واول كیجه قدر كیجه سیدر
(إنا كنا منذرين) بی شبهه كیم بز قورقودیجیلردك پس انكچون قدر كیجه سنده قرآنی منزل قیلدق
(فيها يفرق كل أمر حكيم) واول كیجه ده هر محكم ایش فصل اولوب آیرلور (أمرا من عندنا) اول ایش
قتمزدن صادر اولمش بر ایش اولدیغی حالده (إنا كنا مرسلين) علی التحقیق بز پیغمبرلر ارسال
ایدیجیلردك (رحمة من ربك) پروردكاردن بر رحمت (إنه هو السميع العليم) بلا شك كیم

خداوندك كندو در قوللرك سوزلرين اشيدن احواللرين كما ينبغى بيلن (رب السموات والارض
وما بينهما) كوكلر ويرك وارالرنده اولان اشيانك پروردكارى (ان كنتم موقنين) اكر سز اينانيجيلردكز
(لا اله الا هو) اندن اوزكه عبادته مستحق بر معبود يوقدر (يحيي ويميت) جان باغشلر دخى جرده
قيلار (ربكم ورب ابائكم الاولين) پروردكاركز وكچمش اولان پدرلركزك پروردكاريدر (بل هم
فى شك يلعبون) كفار قسمى بو كلامه اينانمزلر بلكيم كندولر بركماندهدر وشوبه اوينارلر (فارتقب
پس انلر ايچون منتظر اول (يوم تأتى السماء بدخان مبين) بر كونكه كوك بر اشكار توتون كتورر يعنى بر شدتلو
اجلق كونى آنلر ايچون انتظار ايت چونكه آج اولان كمسنه يه كوزلرى ضعفندن كندوسيله كوك اراسى توتون
مثللى كبى كورنور كوك توتون كتورمسيله مذكور قيلندى (يغشى الناس) توتون كبى اولان آجلق خلقى قبلار واول
حالتده ديرلر (هذا عذاب اليم) بو بر دردناك اشكنجه در (ربنا اكشف عنا العذاب) اى پروردكارمز عذابى
بزدن قالدر (انا مؤمنون) على التحقيق بز ايمانه كليجيلرز بزدن عذاب قالقرسه (انى لهم الذكرى) قندن كلور
انلره پند آلمق (وقد جاءهم رسول مبين) وحالبوكه احكام ولوازم دينيهنى اظهار ايليجى پيغمبر كندولره كلدى
(ثم تولوا عنه وقالوا معلم مجنون) پس آندن بو پيغمبردن يوز چويردى ديديلر بو تعليم اولنمش بر ديوانه در يعنى حقكده
كيمسى ديدى بو كلامى كا اعجمى وغلامى اوكرتدر وكيمسى ديدى اول بر ديوانه در (انا كاشفوا العذاب) تحقيقا كه
بز پيغمبرك دعاسيله عذابى سزدن قالديرجيلرز (قليلا) بر از زمان (انكم عائدون) تحقيقا كه سز
اى كفره دونيجيلرسز (يوم نبطش البطشة الكبرى) بر كونده كه بيوك ايلك اولانى اوروشى اورورز واو قيامت
كونيدر (انا منتقمون) بلاشبهه بز اولكونده اهل شركدن انتقام اليجيلرز (ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون)
دخى على التحقيق كيم سنك عشيرتكدن اسبق فرعونك قومنى حضرت موسانك ارساليله امتحان
ايتدك (وجاءهم رسول كريم) وكندولره حسب ونسبده بر اولو پيغمبر كلدى واول حضرت موسى
بن عمراندركه انلره مرسل اولدى بونكله كه (ان ادوا الى عباد الله) بكا خدانك قوللرين تسليم ايدك (انى لكم
رسول امين) بلاشبهه بن سزه بر پيغمبرم كه خلق ايچون ايولك ايستمكده متهم دكلم (وان لا تعلوا على الله
دخى بونكله مرسل اولدمكه سز تكرى تعالى اوزره تكبر ايتميوب وحينه اهانت ايتميه سز (انى اتيكم
بسلطان مبين) دخى على التحقيق بن سزه كتوريجى يم بر اشكار دليل كه بنم ايتدوكم دعوايى تصديق ايدر
(وانى عذت بربي وربكم ان ترجمون) دخى على التحقيق بن ربمه وربكزه صيغنمشم بنى طاشله اتمكدن
(وان لم تؤمنوا لى فاعتزلون) واكر بكا تصديق كتورمزسز بندن بركنار اولك نه بن سزه تعرض ايدهيم
ونه سز بكا سوزيمى قبول ايتميوب كويا كون جفا ايتمكه باشلديلر (فدعا ربه) پس حضرت موسى

پروردكارينه دعا ايدوب ديدى (ان هؤلاء قوم مجرمون) تحقيقا بونلر يعنى قبط كروهى كفر اوزره مصر بر كروه مدرلر
حق جل وعلا دعاسنى اجابت ايدوب ديدى (فاسر بعبادى ليلا) پس قوللريمى كيجه كوتور (انكم متبعون) كه
بى شبهه سز متبع اولورسز يعنى فرعون وقومى چيقديغكزدن اكاه اولدقلرنده آردكزه دوشرلر (واترك البحر رهوا)
دخى دريايى خالى اوزره قوى يعنى بنى اسرائيل ايله اندن كچدكدنصكره آنى حالى اوزره قوى دكنكله كا بر تغيير ويرمه
تاكه قبطيلر اكا كيرهلر (انهم جند مغرقون) زيرا على التحقيق آنلر صوده بوغولجق بر لشكردرلر (كم تركوا) چوق شئ
بوراقديلر (من جنات) باغلردن (وعيون) وپكارلردن (وزروع) واكينلردن (ومقام كريم) وكوزل
منزللردن (ونعمة كانوا فيها فاكهين) وبخششى نعمتكه ايچنده متنعم ايديلر (كذلك) تكذيب ايدنلرك ايشى
اويله اولور (واورثناها قوما آخرين) ومذكور اولان نعمتلرى بر بشقه كروهه ميراث قيلدقكه كندولردن
بيكانه درلر وآنلر بنى اسرائيلدر (فما بكت عليهم السماء والارض) پس هلاكلرى اوزره نه كوك ونه ير اغلدى
يعنى هلاكلرندن اوترى بر كيمسه الم چكمدى (وما كانوا منظرين) وبو وقتدن بر وقته مهلت اولنمشلر
اولمديلر (ولقد نجينا بنى اسرائيل من العذاب المهين) دخى تحقيقا كيم يعقوب اوشاقلرين بر خوار ايديجى
اشكنجهدن قورتردق (من فرعون) مصر حاكمنك اشكنجهسندن (انه كان عاليا من المسرفين) بى شبهه كيم
اول خبيث بر متكبر حدودى تجاوز ايدنلردن ايدى (ولقد اخترناهم) دخى تحقيقا كيم بنى اسرائلى بركزيده
قيلدق (على علم) مختارا وللرينه داننمزوار ايكن (على العالمين) كندو زمانهلرينك خلقى اوزره
(وآتيناهم من الآيات) دخى دلائل قدرتدن كندولره ويردك (ما فيه بلاء مبين) شول نسنه كه ايچنده
بر آشكار نعمت وار فلق بحر وتظليل غمام وانزال من وسلوى كبى (ان هؤلاء) تحقيقا كه بونلر يعنى كفار
قريش (ليقولون ان هي الا موتتنا الاولى) ديرلر نتيجه ونهايت امر بر شئ دكلدر الا اولكى اولمز (وما نحن
بمنشرين) واولومدنصكره بز دخى احيا اولنوب قبوردن بعث اولنمازز (فأتوا بآبائنا) پس پدرلرمزى بزه
كتورك اى حشر ونشرله بزه وعده ويرن اهل ايمان (ان كنتم صادقين) اكر سوزكزده كرچك سويليجيلردكز
(اهم خير) ايا قوت شوكتده قريش يكركيدر (ام قوم تبع) يا تبع حميرينك كروهى (والذين من قبلهم)
وقوم تبعدن اسبق اولانلر عاد وثمود كبى (اهلكناهم) آنلرى نابود قيلدق (انهم كانوا مجرمين) بى شبهه كيم
آنلر بدبينيس بلوك ايديلر (وما خلقنا السموات والارض وما بينهما) وكوكلرى ويرى وارالرنده اولان اشيايى
براتمدق (لاعبين) اوينر اولديغمزده (ما خلقناهما الا بالحق) آنلرى براتمدق الا طوغريلغله يعنى آنلرى
طاعت وايماندن اوزكه بر سبب ايله خلق ايتمدك (ولكن اكثرهم لا يعلمون) ولكن خلقك چوغى آنى
بيلمزلر نظرلرى قاصر اولديغچون (ان يوم الفصل ميقاتهم) تحقيقا كيم حق باطلدن آيرلن كون موعدلرينك

وقيدر (أجمعين) قوله عز (يوم لا يغني مولى عن مولى شيئا) بر كونكه بر دوست بر دوستدن بر آز نسنه
دفع ايتمز (ولا هم ينصرون) ونه آنلر ياردم اولنورلر (إلا من رحم الله) ليكن شول كيمسه كه تكري تعالى آنلره
ايمانله رحمت ايتدي آنلر بربرينه ياردم ايدوب شفاعت ايدرلر (إنه هو العزيز) بي شبهه كيم حق تعالى
كندودر هر كسه غالب اولان كه تعذيبين مراد ايتدوكي شخصي بر كيمسه آكا ياردم ايدهمز (الرحيم) غايتله
رحمت ايدر اول كمسنه كه ايسترا كا مرحمت ايتمكه (إن شجرة الزقوم) تحقيقا كه زقوم آغاجي (طعام الأثيم)
چوق كناهكار اولانلرك يمكيدر (كالمهل يغلي في البطون) اريمش باقر كبي قارنلرنده قينار بر قينمق (كغلي
الحميم) اسي صويك قينمسي كبيكه جهنمي اندن ايچنجه بغرسقلري دوكلور (خذوه فاعتلوه إلى سواء الجحيم)
حق جل وعلا فرشته لره ديركه كافري آلك پس آنى عنف وقهرله دوزخك اورته سنه چكك (ثم صبوا فوق
رأسه من عذاب الحميم) اندن صكره باشي اوستنه قيزمش قينار صودن دوكك (ذق إنك أنت العزيز
الكريم) آكا استهزا طريقيله ديناور بو عذابك چاشنيسين داد كه بي شبهه سن كندو كجماعتك اراسنده
ارجمند اولان زعمكله بزركوار اولان (إن هذا ما كنتم به تمترون) تحقيقا كيم بو اول نسنه دركه سنز
سويلندكده آكا شك ايدردكز (إن المتقين) تحقيقا كيم پرهيزا اولانلر (في مقام أمين) بر امينلو يرده
اولورلر (في جنات وعيون) باغلرده و بكارلرك كنارنده (يلبسون من سندس وإستبرق) حريرك نازكندن
و محكم طوقلمشندن كيرلر (متقابلين) مجلسلرنده قارشو بقارشو اوتوردقلري حالده تا كه بري بريله
انسيت ايدهلر (كذلك) انلركبي آنلره ويردك (وزوجناهم بحور عين) وانلري اله كوزلي بياض خاتونلره
اولندردك (يدعون فيها بكل فاكهة) بهشت ايچنده هر آرزو ايتدكلري ميوه طلب ايدوب احضارنه
فرمان ايدرلر (آمنين) ضرردن امين اولدقلري حالده (لا يذوقون فيها الموت) ايچنده اولمك طعمني
دادمزلر (إلا الموتة الأولى) ليكن اوّلكى اولمي دادمشلر (ووقاهم عذاب الجحيم) دخى حق جل وعلا انلري
دوزخك اشكنجه سندن صاقلدى (فضلا من ربك) اول اشيايي تو پروردكاركدن احسان
وكرم ويرلمش ويرلديلر (ذلك هو الفوز العظيم) اول صرف عذاب وحيوة ابديه كندودر اولو قورتلوق
(فإنما يسرناه بلسانك لعلهم يتذكرون) پس قرآنى لغتكله منزل ايتدكمزده آسان قيلدق تا كه آني فهم
ايدوب نصيحت الهلر واولوقتكه آنكله متذكر اولمازلر (فارتقب) نلره حلول ايدن شيئه منتظر اول كيم
(إنهم مرتقبون) بلا شبهه آنلر انتظار ايدجيلردر شول نسنه كه كندولره حلول ايدجكدر

سورة الجاثية مكية وهي سبع وثلاثون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم تنزيل الكتاب) قرآن عظيم الشانك ايندرلمسى (من الله العزيز الحكيم) بو ايكي عالي نعتله منعوت
اولان ايزد ذوالجلالدندر (إن في السموات والأرض لآيات للمؤمنين) تحقيقا كيم آسمانلرده و زمينده
خدانك وحدانيتنه تصديق كتورنلره اولونشانلر وار (وفي خلقكم وما يبث من دابة) و ياراتمقكزده
و حيوان مقوله سندن زمينده پراكنده قيلمسنده (آيات لقوم يوقنون) صانعك وجودي اوزره دلالت ايدر
اولو علامتلر وار بر كروهه كه صانعك موجود اولمسنده شك ايتمزلر (واختلاف الليل والنهار) و كيجه
وكوندزك بربرلرده اولمامقلرنده (وما أنزل الله من السماء من رزق) دخى حق جل وعلا كوكدن رزقك
سببي اولان يغموري ايندرمسنده (فأحيا به الأرض بعد موتها) در عقيبا انكله زمين قورودقدن صكره
زنده قيلمسنده (وتصريف الرياح) و يللري اختلاف جهات واحواللهده دوندرمسنده (آيات لقوم يعقلون)
قدرة كامله اوزره عظيم دليللر وار بر كروهه كه بو كونه اشيانك حكمتني استخراج ايتمك ايچون عقوللرين
استعمال ايدرلر (تلك آيات الله) مذكور اولان علامات خدانك دلائل قدرتيدر (نتلوها عليك بالحق)
انلري اوزريكه اوقوريز طوغريلغه مقارن اولدقلري حالده (فبأي حديث بعد الله وآياته يؤمنون) پس
قنغي سوزه تكرينك سوزندن و آياتندن صكره تصديق كتورورلر (ويل لكل أفاك أثيم) هلاك اولسون
هر دروغكو چوق كناه ايشليجي كسنه يه (يسمع آيات الله تتلى عليه) خدانك آياتني ايشيدر اوزرينه اوقنور
ايكن (ثم يصر مستكبرا) صكره كفري اوزره طورمشدر اولور انلره ايمان كتورمكدن تكبر ايتدوكي حالده
(كأن لم يسمعها) كويا كه انلري ايشتمدي (فبشره بعذاب أليم) پس آنى بر دردناك اشكنجه ايله مژده لندر ۞
(وإذا علم من آياتنا شيئا) دخى بزم آيتمزدن بر نسنه كندويه ايرشوب بيلديكيم اول شيئي آيتمزدندر (اتخذها
هزوا) انلري اويونجق نسنه ايدنور (أولئك) اول كروه كه بوكونه حاللري وار (لهم عذاب مهين) كندولره خوار
ايديجي اشكنجه اولور (من ورائهم جهنم) دوزخ اوكلرنده اولديغي حالده (ولا يغني عنهم ما كسبوا شيئا) و قزاندقلري
شي كندولردن بر نسنه دفع ايتمز (ولا ما اتخذوا من دون الله أولياء) ونه تكريدن اوزكه ايدندكلري
دوستلر بر كندولردن دفع ايده بيلور عذابدن (ولهم عذاب عظيم) و كندولره برالو اشكنجه وار ۞
(هذا هدى) بو قرآن بر يول كوستريجيدر (والذين كفروا بآيات ربهم) وشول كيمسه لركه پروردكارلرينك
آياتنه ايمان كتورمديلر (لهم عذاب من رجز أليم) كندولره شدتلو اشكنجه دن بر دردناك اشكنجه اولور
(الله الذي سخر لكم البحر) خداى متعال شول قادر على الاطلاقدركه سزكچون دريايي رام قيلدى
يعني آنك يوزنك برابنش وبوقوش قيلوب آنى هموار قيلدى (لتجري الفلك فيه بأمره) تا كه كميلر آنك
ايچنده دستوريله يوريه لر (ولتبتغوا من فضله) وتا كه آنك فضل وكرمندن تجارت وغواصلق

وبالوقصیدی کبی انواع تجارت طلب ایده سز (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) وتاکه سز بو نعمتلره اعتراف ایدوب شاکر اوله سز
(وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا) دخی سزکیچون کوکلرده و یرده اولان اشیایی مسخر و رام قیلدی (مِنْهُ
انلر قو خدانک کرم واحسانندندر (إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) تحقیقا که بو اشیانک تسخیرنده قدرت
کامله اوزره دلالت ایدر اولوبشانلر وار بر کروهه که خدانک عجائب وغرائب مصنوعاتنده تفکر ایدرلر کورودیکه
غفار قبیله سندن بر کیمسه حضرت عمر الفاروقه ناسزا سوزلر دیدی حضرت عمر رضی الله عنه ایستدیکه اندن
انتقام اله حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردیکه (قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا) سویله یا محمد ایمانه کلان کسنه لره
(يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ) عفو ایدوب واز کچسونلر شول کیمسه لردنکه خدا جل وعلا اعداسنه
ایتدوکی وقائعی توقع ایتمزلر (لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) امر ایچون علتدر یعنی سویله اویله ایتسونلر
تاکه خدا عز وجل بر کروهه قزاندقلری نسنه ایله مکافات ایده (مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) هر کیم ایو ایش
ایشلر کندو جانی ایچون انی ایشلر زیرا آنک ثوابی کا دونر (وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا) وهر کیم بدلک ایتدی کندو نفسی
اوزره ایتمش اولدی انکچونکه آنک وبالی اوزرینه مترتب اولور (ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) صکره پروردکارکزک
حکمنه دونرسز پس اعمالکز اوزره سزه مکافات ایدر (وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ)
دخی تحقیقا کیم حضرت یعقوبک اولادینه توراتی وفصل خصومتک حکومتنی وپیغمبرلکی ویردک
(وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ) دخی پاکیزه حلال اشیادن کندولره روزی قیلدق (وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ)
دخی عصرلرنده اولان انس وجن اوزره کندولرین تفضیل ایتدک (وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ) دخی
انلره دینک لوازمندن آشکار دلیللر ویردک (فَمَا اخْتَلَفُوا) پس دینک امورنده اختلاف ایتمدیلر (إِلَّا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) الا کندولره حقیقت حالک دانشی کلدکدنصکره (بَغْيًا بَيْنَهُمْ) آرالرنده پیدا اولان حسد
وعداوت جهتندن (إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) تحقیقا کیم پروردکارک آرالرنده حکومت ایدر
روز جزاده (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) اول نسنه ده که ایچنده اختلاف ایدرلردی پس محق اولان کروه مثاب
اولور ومبطل اولان بلوک مؤاخذ اولور (ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ) صکره سنی امر دینده
بر طریقت اوزره قیلدق (فَاتَّبِعْهَا) پس سن کا تابع اول (وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) وبیلمیان کیمسه لرک
آرزولرینه تابع اولمه یعنی رؤساء قریشدن پدرلرک آیننه رجوع ایت دیانلرک سوزینه قولاق
ویرمه (إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا) بی شبهه کیم آنلر خدانک ایستدوکی شیدن بر آز نسنه سندن
دفع ایده مزلر (وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ) وبی شبهه کیم ستم ایدنلرک بر مقداری بر مقدارلرینک
دوستلریدر پس سن انلرله دوستلشمه زیرا دوستلغک شرطی هم مشربلکدر وسن حاشا که انلرله هم مشرب

اوله سن (وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ) وایزد ذو الجلال ارباب تقوانک امورینه متولیدر (هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ) بو قرآن
عظیم الشان خلق ایچون واضح دلیللردرکه حقی کندولره کوسترر (وَهُدًى) وبر طوغری یول کوسترمکدر
(وَرَحْمَةٌ) وخدادن بر نعمتدر (لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ) بر کروهه که شک ایتمزلر یعنی بادیهٔ کماندن عبور ایدوب
یقینک منزلنه طالب اولمشلر معالمده کورودیکه اهل شرکدن بر فرقه کیمسه مؤمنلره دیدیلر حشر ونشر
خصوصنده دیدککز سوز واقع اولوب بزی بر بشقه عالمه کوتوردلرسه بزم مال وجاهمز آنده دخی
سزدن آرتق اولور حق جل وعلا آنلرک سوزین رد ایدوب بیوردیکه (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ)
بلکه یمان ایشلری قزانان کسنه لر کمان ایتدیلرمیکیم (أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) کندولرینی
قیلالوز شول کیمسه لر کبی که ایمانه کلوب کوزل اعمال ایشلدیلر (سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ) زنده لکلری واولکلری
برابر اوله یعنی حالده بو ایش هرکز اولماز (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) حکومت ایتدکلری نسنه غایتله بر بد شیدر
(وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ) دخی ایزد متعال کوکلری ویری عدله مقتضی اولان حق ایله
یراتدی پس نیجه محسن ومسیئی بر مرتبه ده قیلالر (وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) دخی انلری حق ایله
یراتدی تاکه هر جان قزاندیغی شی ایله مکافات اولنه (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) وحالبوکه آنلر نقص ثواب ایله وزیادهٔ
عقاب ایله ستم کورمش قیلنمازلر (أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ) آیا بقوب کوردکمی شول کیمسه یی که هدایتی
ترک ایدوب معبودینی کندو آرزوسن ایتدی (وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ) وخدا عز وجل دانشی اوزره انی هدایته
موفق قیلمدی یعنی آنک آزغونلغن بیلمش ایکن آنی مخذول قیلدی (وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ) وآنک
قولاغی وکوکلی اوزره مهر اوردیکه نه نصیحتلری ایشیدور ونه آیاته تفکر ایدردی (وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ
غِشَاوَةً) وکوزلری اوزره بر پرده قیلدیکه عین استبصار واعتبارله بقمز قالدی (فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ)
پس اکا کیم یول کوسترر خدا انی کمراه قیلدقدنصکره (أَفَلَا تَذَكَّرُونَ) پس نیچون اوکونه کسنه لرک حالنده
برحصه آلوب پند المزسز (وَقَالُوا) دخی حشر ونشری انکار ایدنلر دیدیلر (مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا)
یقینا اولان صاغلغمزدن اوزکه بر صاغلق یوقدر (نَمُوتُ وَنَحْيَا) کیممز میت اولوب کیممز صاغ قالور
(وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ) ومرور ایامدن غیری بر شی بزی هلاک ایتمز (وَمَا لَهُمْ بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ) وانلره انکله
هیچ بر دانش یوقدر یعنی دیملریکیم حیوتمز انجق شمدیلکده اولان حیوتمزدر دهردن اوزکه بزی بر نسنه
اهلاک ایتمز بر علمه یا بر دلیله مستند دکلدر (إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ) دکلدر آنلر الا که کمان ایدوب تقلید ایدرلر
(وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا) واولوقتکه اوزرلرینه آیاتمز اوقنور (بَيِّنَاتٍ) روشن وواضح اولدقلرنده
(مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ) معارضه ایتمکه اصلا بر دلیللری یوق ایکن (إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا) مکر دیدیلر کیم مرده

اولمش پدرلریمزی کتورك (ان كنتم صادقين) اکر سوزکزده صادقلر ایدکز بو کلامی آنلر جهل و عناددن دیرلردی
زیرا احیاء موتی اقتضاء حکمت حسبیله بر وقت خاصه موقتدر پس اقتراح محلنده ظهوره کلمزسه عجز
لازم کلمز تعالی الله عن ذلك و تقدس (قل الله يحييكم) سویله ایزد ذوالجلال سزی زنده قیلار
(ثم يميتكم) صکره سزی بی روح قیلار (ثم يجمعكم الى يوم القيمة) پس سزی بیغر قیامت کوننه جزا ایچون
(لا ريب فيه) آنك اولمسنده شك و شبهه یوقدر (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) ولیکن خلقك چوغی آنی
بیلمزلر تفکرلری از اولدیغیچون (ولله ملك السموات والارض) دخی خدایه مخصوصدر کوکلر و یرك تصرفی
(ويوم تقوم الساعة) و اول کونکه قیامت قالقر (يومئذ يخسر المبطلون) او کونده اهل حق اولمیانلر
اوتورز (وترى كل امة جاثية) و هر امتی بیغلمش کوررسن (كل امة تدعى الى كتابها) هر امت صحائف
اعمالنه دعوت اولنوب کندولره دینلور (اليوم تجزون ما كنتم تعملون) بو کون ایشلدککز نسنه ایله
مکافات اولنورسز (هذا كتابنا) بودر بزم کتابمز چون حق جل و علا صحیفۀ اعمالك یازمسین کرام
الکاتبینه فرمان ایتدی کتابی کندویه مضاف قیلدی (ينطق عليكم بالحق) اول کتاب ایشلدککز
نسنه ایله اوزرکزه شهادت ایدر اصلا آندن بر شیء اکسك ایتمز و نه آرتورر (انا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون) تحقیقا
بز ایشلدککز اشیایی ملائکه کرامه یازدردق (فاما الذين آمنوا وعملوا الصالحات) پس اما شول کیمسه‌لر که
ایمانه کلوب کوزل عمللر ایشلدیلر (فيدخلهم ربهم في رحمته) پروردکارلری کندولرین رحمتنه داخل
قیلار که بهشت جاودان اول رحمتك بر فردیدر (ذلك هو الفوز المبين) اول رحمته داخل اولمق کندودر
آشکارا قورتلمق (واما الذين كفروا) و اما شول کیمسه‌لر که کفر ایتدیلر (افلم تكن آياتي تتلى عليكم) کندولره
دینلور آیا پیغمبرلرم سزه کلوب آیاتمی اوزرکزه اوقمدی (فاستكبرتم وكنتم قوما مجرمين) پس سز تکبر
ایدوب بر کنهکار کروه ایدیکز (واذا قيل ان وعد الله حق) دخی چون کندولره دینلور بی شبهه که خدانك
وعده‌سی درستدر (والساعة لا ريب فيها) دخی قیامتك اولمسنده شك یوقدر (قلتم ما ندري
ما الساعة) دیرسز ساعت نه اولدیغنی بیلمزز (ان نظن الا ظنا) قیامتك اولمسنده کمان ایتمزز الا بر زبون
کمانکه آندن بزه بر فائده حاصل اولماز (وما نحن بمستيقنين) و بز آنك یقین اولمسنه یقین بیلیجی دکلز
(وبدا لهم سيئات ما عملوا) و کندولره ایشلدکلری اشیانك بدلکلری نمایان اولدی (وحاق بهم ما كانوا
به يستهزؤن) و کندولرین قبلدی شول نسنه‌نك سزاسی که آنکله کندولر استهزا ایدرلردی (وقيل اليوم
ننساكم) دخی کندولره دینلدی بو کون اونودلمش نسنه کبی سزی عذابده متروك قیلارز (كما نسيتم
لقاء يومكم هذا) نته که بو کونکزك لقاسنی اونتدیکز (وماويكم النار) و دوزخ سزك قرارکاهکزدر

(وما لكم من ناصرين) و سزه اصلا یاردمجیلر یوقدر که جهنمدن سزی خلاص ایدرلر (ذلكم بانكم اتخذتم
آيات الله هزوا) اول عذاب سزه اولکه اول سببله که سز خدانك آیاتنی ویپیجی نسنه ایدندکز (وغرتكم الحيوة
الدنيا) و سزی یقین اولان صاغلق الداروب کمان ایتدکز کیم اندن اوزکه بر حیوة یوقدر (فاليوم لا يخرجون
منها) پس بو کون آندن چیقمش قیلنمازلر (ولا هم يستعتبون) و نه کندولر مستعتب اولورلر یعنی آنلره
دینلمز کیم معذرت طلب ایدك تاکه خدا سزدن راضی اوله (فلله الحمد) پس قوا و کمکلر خدایه مخصوصدر
(رب السموات ورب الارض) کوکلرك خالقی و یرك موجدی (رب العالمين) جمیع عالملرك پروردکاری
(وله الكبرياء في السموات والارض) دخی بزرکلك کوکلرده و یرده آکا یالکزدر (وهو العزيز) و
کندودر هر کیمسه‌یه اوزره غالب اولان (الحكيم) هر شیئی کما ینبغی وضع ایدن

سورة الاحقاف مكية وهي خمس وثلاثون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم تنزيل الكتاب) قرآنك بو مقدارینك عقبنجه ایندرلمك (من الله العزيز الحكيم) بو ایکی
وصفله متصف اولان خداوندندر (ما خلقنا السموات والارض وما بينهما) کوکلری و یری و آرالرنده
اولان اشیایی یراتمدق (الا بالحق) الا حکمت و عدالت اقتضا ایدن حقه مقارن اولدقلرنده
(واجل مسمى) یعنی آنلری یراتمدق الا بر معین مدتك تقدیرینه مقارن اولدقلرنده که اول مدتك
انتهاسنده جمله‌نك بقاسی منتهی اولور (والذين كفروا عما انذروا معرضون) و کفر ایدنلر انذار اولندقلری
نسنه‌دن یوز چویرمشلر اصلا ایچنده تفکر و تأمل ایتمزلر (قل ارايتم ما تدعون من دون الله) سویله
بکا خبر ویرك اول اشیا نکیم خدانك عبادتندن تجاوز ایدوب آنلره عبادت ایدرسز (اروني ماذا خلقوا
من الارض) بکا کوسترك قنغی نسنه‌یی زمیندن یراتدیلر (ام لهم شرك في السموات) یاخود کوکلرك
یراتمسنده آنلره بر اورتاقلق واری (ائتوني بكتاب من قبل هذا) کتورك قرآندن اسبق بر کتابکه آنك
ایچنده شرکله سزه فرمان اولنمش اوله (او اثارة من علم) یا دانشدن بر بقیه یعنی بکا کتورك کچمشلرك
علومندن سزه قالمش بر بقیۀ دانش که بتلرك عبادته مستحق اولملرینه دلالت ایدر (ان كنتم صادقين)
اکر ایتدککز دعواده صادقلر ایدیکز (ومن اضل ممن يدعوا من دون الله) دخی کیمدر ازغونراك
شول کیمسه‌دنکه تکرینك عبادتندن وازکچوب عبادت ایدر (من لا يستجيب له الى يوم القيمة)
شول نسنه‌یه که قیامت کوننه دك کندویه اجابت ایتمز (وهم عن دعائهم غافلون) و حال بو که
معبودلر عبادت ایدنلرین دعاسندن بیخبردرلر زیرا آنلرك معبودلری جماد مقوله‌سندندرلر که

هركز انلردن اجابت متصور اولماز يا مسخر قوللردر كه كندو احواللرنده مشغوللردر (وَاِذَا حُشِرَ النَّاسُ
كَانُوا لَهُمْ اَعْدَاءً) و اول وقتكه خلق جمع اولنورلر معبودلرى كندولره دشمنلر اولورلر يعنى كندولره ضرر
ايدوب نفع ايتمزلر (وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ) و آنلر كفارك عبادتلرينه تكذيب ايديجيلردر (وَاِذَا تُتْلَى
عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا) دخى قچن اوزرلرينه آيتمز اوقنور (بَيِّنَاتٍ) واضح و آشكارا اولدقلرى حالده (قَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لِلْحَقِّ) بى دين اولانلر طوغرى سوزدنا و ترى ديديلر (لَمَّا جَاءَهُمْ) قچن كندولره كلدى (هٰذَا
سِحْرٌ مُبِينٌ) بو براشكار جادولقدر (اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ) بلكه بو سوزه اكتفا ايتميوب ديرلر محمد
المصطفى قرآنى قتندن پيدا ايدوب ديدى (قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ) سويله على سبيل الفرض والتقدير آنى بنم
قتمدن بر يالان بغلدم ايسه (فَلَا تَمْلِكُونَ لِى مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا) سز و اوزكه كز تكريك حكمندن بر آز نسنه بندن
دفع ايتمكه قادر دكلسز بنى بر عقوبتله مؤاخذ قيلارسه (هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ) كندوسى هر كيمسه دن
داناتردر شول شيئه كه سز قرآنك حقنده طعن ايدرسز (كَفٰى بِهِ شَهِيدًا بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ) خداعز وجل
ارامزده واراكزده شهادت ايتمك جهتندن كافيدر (وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) و كندودر توبه ايدنلرك كناهن
محو ايدوب توبه لرين قبول ايتمكله آنلرى اسركيان (قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ) سويله بن پيغمبرلردن ينكى
پيدا اولمش بر كيمسه دكل ايدم كه آنلر قادر اولمدقلرى نسنه يه بن قادر اولوب ايستدككز معجزه يى
سزه كوستره بيلورم (وَمَا اَدْرِى مَا يُفْعَلُ بِى) دخى بيلم قنقى شئ بكا ايشلنور (وَلَا بِكُمْ) و نه بيلورم قنقى
ايش سزه ايشلنور (اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰى اِلَىَّ) بكا وحى اولنان نسنه دن غيرى بر شيئه تابع اولمم
(وَمَا اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ) و بن بر نسنه دكلم الا بر قورقوديجى (مُبِينٌ) شواهد بينه ايله و معجزات
مصدقه ايله انذاراتمكم نمايان در (قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ) سويله بكا خبر ويرك اكر قرآن
عظيم الشان تكرينك قتندن ايكن (وَكَفَرْتُمْ بِهِ) و سز آكا كفر ايده يكز (وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِى اِسْرَائِيلَ) و حضرت
يعقوبك اولادندن عبدالله بن سلام كبى بر طانوق طانقلق ايتدى (عَلٰى مِثْلِهِ) آنك كبى بر شئ اوزره
يعنى توريه ايچنده قرآنه مصدق و آكا مطابق اولان اشيا اوزره شهادت ايدوب (فَاٰمَنَ) ايمان
كتوردى يعنى قچن قرآن جنس وحيدن حقه مطابق بر شئ كوروب آكا ايمان كتوردى (وَاسْتَكْبَرْتُمْ)
و سز آكا ايمان كتورمكدن عناد و تكبر ايديجك غايتله برستمكار جماعت اولمانز ميسز (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) بى شبهه كيم ايزد ذو الجلال ستم ايدن كروهه طوغرى يول كوسترمز (وَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا) دخى كفره اولانلر اهل ايماندن اوترى ديديلر (لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا اِلَيْهِ) ايمان
بر كوزل شى اولسيدى فقرا و اراذل بزدن اول آكا وارمزلردى بو سوزك مضموننى سويلديلر آكا بر قريبسيدى (وَاِذْ لَمْ

يَهْتَدُوا بِهِ) و قچن انكله مهتدى اولمديلر عنادلرى ظاهر اولدى (فَسَيَقُولُونَ هٰذَا اِفْكٌ قَدِيمٌ) پس ديديلر
بو بر كهنه يالاندر (وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسٰى) و حال بو كه قرآندن اسبق حضرت موسانك كتابى يعنى توريه
وار ايدى (اِمَامًا وَرَحْمَةً) اهل ايمانه مقتدا و رحمت اولديغى حالده (وَهٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ) و بو يعنى قرآن
جميع كتب سماويه يى تصديق ايديجى بر كتابدر (لِسَانًا عَرَبِيًّا) لغت عربه منسوب بر دل اولديغنده
(لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا) تا كه ستم ايدنلرى تخويف ايده (وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِينَ) و تا كه ايولك ايدنلره مژده اوله
(اِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا) تحقيقا شول كيمسه لر كه ديديلر بزم خدامز الله در صكره اول سوز اوزره
استقامت ايتديلر (فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) اوزرلرينه اصلا قورقو اولماز بدلككه ايرشمسندن (وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ) و نه انلر اندوهناك اولورلر بر سوكلى شيئك كچمسندن (اُولٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ) انلردر بهشت
برينك ايه لرى (خَالِدِينَ فِيهَا) ايچنده على الدوام اقامت تحصيل ايتمشلر (جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) بو نعمتلر اوله
مكافات اولنديلر بر مكافاتكه ايتدكلرى اعمال مقابله سنده در (وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا)
دخى آدم اوغلنه امر لدقكه آتاسنه و آناسنه بر عظيم ايولك ايشليه (حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا) اناسى
مشقت آيه سى ايكن كندويى كوتوردى (وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا) و مشقت و محنت آيه سى ايكن كندويى
وضع ايتدى (وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) و آنك بو كلمسى و سوتدن كسلمسى و توز آيدر بو كلام
قوسى والده نك اولاد تربيه سنده چكدوكى زحمتلره بياندر و توصيتده مبالغه ايتمك ايچوندر
و بو آيتدن استدلال اولنديكيم مدت حمل التى آيدر زيرا نص ايله ثابت اولان رضاعك مدتى كه
ايكى يلدر او توز آيدن ساقط اولنجه التى آى باقى قالور (حَتّٰى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ) تا نفسكره كمال قوته
ايرشوب (وَبَلَغَ اَرْبَعِينَ سَنَةً) قرق يله واصل اولنجق (قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ) ديدى
اى خداوندم بكا الهام ايت كه نعمتك حقن ادا ايده يم (الَّتِى اَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلٰى وَالِدَىَّ) شول نعمت كه بنم
اوزريمه و آتام و آنام اوزره آنى احسان ايتدك (وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ) دخى بكا الهام ايت كه بر ايو ايش
ايده يم كه سن آنى پسند ايده سن (وَاَصْلِحْ لِى فِى ذُرِّيَّتِى) و بنم اوچون ايولكى سرايت ايتمش قيل اولاد مده
(اِنِّى تُبْتُ اِلَيْكَ) تحقيقا بن حضور عزتكه رجوع ايتمشم (وَاِنِّى مِنَ الْمُسْلِمِينَ) و بى شبهه بن سكا
اخلاص ايدنلردنم (اُولٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا) اول كروه كه اوصافى بيور ايله متصف در
شول كيمسه لردر كه ايشلدكلرى اعماللك اك كوزلن كندولردن قبول ايدرز يعنى عمللرندن احسن اولان
طاعاتى قبول ايدوب مكافاتلرين ايدرز زيرا فعل مباح بر امر حسندر آنك اوزره مكافات اولماز (وَنَتَجَاوَزُ
عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ) و يمانلقلرندن واز كچرز (فِى اَصْحَابِ الْجَنَّةِ) بهشت ايه لرينك زمره سنده اولورلر

وَعْدَ الصِّدْقِ) كوزل عملك قبول اولنمسی وكناهلردن تجاوز اولنمق تكری تعالی وعد ایتدیكی كرچك وعده
ایتمك (الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ) شول وعد ایتمك كه دنیاده انكله وعد اولنورلردی (وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ
أُفٍّ لَكُمَا) دخی شول كیمسه كه پدر ومادرینه دیدی كراهت وتعب سزه اولسون (أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ) بكا
وعده ایدرمیسز انكله كه بن قبردن احیا اولنوب چیقمش قلنورم (وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي) وحالبوكه
چوق زمانه خلق بندن اسبق كچوب انلردن بر فرد دونمدی (وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ) وپدر ومادر تكرینك مدد
ایستیوب اكا دیرلر (وَيْلَكَ آمِنْ) سكا هلاك اولسون خدانك وحدانیتنه وقیامتك وقوعنه تصدیق كتور
(إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) بی شبهه كیم خدانك وعدهسی درستدر البته وجوده كلیدر (فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) پس اول كیمسه دیر بو كه سز بكا انكله فرمان ایدرسز برنسنه دكلدر الا كچمشلرك
افسانهلریدر (أُولَئِكَ) اولكروه كه والدینه عقوق ایدوب اخرتی انكار ایدرلر (الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ)
شول كیمسهلردر كه كلمهٔ عذاب اوزرلرینه واجب اولدی (فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ) بر نیچ كروهك زمرهسنده كیم
كندولردن اسبق كچمشلردی (مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ) پریلردن وآدمیلردن (إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ) بی شبهه كیم
انلر زیان كورمش كروه ایدیلر (وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا) وبو ایكی كروهك هر برینه ایشلدكلری اشیانك
سزاسندن پایهلر وار (وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ) وانلره بو احوالی قیلدی تا كه ایشلرینك سزاسنی كندولره
بالتمام ویره (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) وحالبوكه كندولر ثوابك نقصانیله وعقابك زیادهسیله ستم كورمش
قیلنمازلر (وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ) واول كونكه بی دینلر ولانلر جهنم اوزره عرض اولنور
كندولره دینلور (أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا) پاكیزه لذتلركزی یقین اولان صاغلغكزده كیدردكز
(وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا) واول طیباتله برخوردار اولدكز یعنی قوسن دنیاده استیفا ایدوب آخرت ایچون
اندن برشی تأخیر ایتمدكز (فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ) پس بو كون خوارلق وذلتك اشكنجهسیله
مكافات اولنورسز (بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) اول نسنهنك سببیله كه روی
زمینده باطل ایله تكبره طالب اولوردكز (وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ) واول سببله كه حدودی تجاوز
ایدردكز (وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ) دخی قبیلهٔ عادك برادرینی یعنی حضرت هودك احوالنی سویله (إِذْ أَنْذَرَ
قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ) قچن كه وعشیرتن احقاف نام موضعده انذار ایتدی احقاف قومدن اوزانوب
مرتفع اولان یره دیرلر اول قبیله انده ساكن ایدیلر حق جل وعلا انلری انذار ایتمك ایچون حضرت هودی مرسل
قیلدی (وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ) وحالبوكه قورقو ویریجی پیغمبرلر كچمشدی (مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ) حضرت هودك
ایلروسنده (وَمِنْ خَلْفِهِ) وآنك آردندن یعنی خلقه ابتدا مرسل اولاندن كل ایكی كند وسندن

وكند وسندن صكره انبیا وار ایدی واز بس كه قبیلهٔ عاده مبعوث اولدی انلری دعوت ایدیكه (أَلَّا تَعْبُدُوا
إِلَّا اللَّهَ) تكریدن اوزكه برشیئه عبادت ایتمككه عبادته مستحق اولان اولدر (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ) بی شبهه بن بر صعوبتلو كوننك اشكنجهسندن اوزركزه قورقرم ایتدككز شرك سببیله (قَالُوا
أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا) كندویه جواب ویروب دیدیلر ایا سن بزه كلدك تا كه معبودلریمزك عبادتندن
بزی دوندرهسن (فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا) پس عذابدن بزه وعده ایتدككك شیئی بزه كتور (إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ)
اكر كرچك سویلیانلردن ایدك (قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ) حضرت هود انلره دیدی عذابكزنه وقت اولدیغنك
بلمسی خدانك قتنده محصوردر بنم انده دخلم یوقدر (وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ) دخی سزه تبلیغ ایدرم
اول نسنهیی كه انكله بن مرسل اولدم ورسول اوزره احكامی تبلیغ ایتمكدن اوزكه برنسنه یوقدر (وَلَكِنِّي
أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ) ولیكن بن سزی بر كروه كورورم كه بیلمزسزكیم پیغمبرلر انذار ایچون كوندرلمشلر
نه تعذیب واقتراح ایچون كوندرلدیلر بوندن اسبق سورهٔ اعرافده بیان اولنمشدیكیم قبیلهٔ عاددن
بر كروه استسقا ایچون حرم محترمه كتمشلردی كندولره اوچ بولوت پیدا اولوب برمنادی چاغردیكیم
بونلرك بریسن اختیار ایدك انلر سیاه بولوتی اختیار ایتدیلر هماناول بولوت سمتلرینه كیتدی (فَلَمَّا رَأَوْهُ
عَارِضًا) پس اول وقتكه موعود اولدقلری عذابی كوكده حدوث ایتمش بر بولوت كوردیلر (مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ)
درهلرینه متوجه اولدیغی حالده (قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا) دیدیلر بو بر بولوتدر كه یغموری بزه كتورر
حضرت هود بو سوزلرینی ایشدیجك دیدیكه بو بولوت دكلدر (بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ) بلكیم اول شول
نسنهدركه آنك كلمسین استعجال ایدردكز (رِيحٌ) اول بر یلدركیم (فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ) ایچنده بر دردلو اشكنجه
وار (تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ) هرنسنهیی آنلرك نفسلرندن ومالرندن نابدید ایدر (بِأَمْرِ رَبِّهَا) پروردكارینك
دستوریله بعده اول یل كلوب قوم كفاری اهلاك ایتدی (فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ) پس بویله اولدیكه
منزللرندن اوزكه برنسنهلری كورنمز اولدی یعنی بویله اولدیلركیم بر كیمسه قصد ایدوب دیارلرینه
كیدرسه مسكنلرندن اوزكه اثارلرندن برنسنه بولمز (كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ) بونلره ایتدوكمز
مكافات كبی كناهكاره وتكذیب ایدنلره مكافات ایدرز (وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ) دخی تحقیقا كیم قوم عادی متصرف
ومتمكن قیلدق (فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ) برنسنهده كه سزی آنك ایچنده متصرف ومتمكن قیلمدق
(وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً) وانلره قولاق وكوزلر وكوكللر قیلدق تا كه اول نعمتلری
بیلوب انلری احسان ایدنا اوزره استدلال ایدوب شكرینه مداومت ایدهلر (فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ)
پس انلردن قولاقلری دفع ایتمدی (وَلَا أَبْصَارُهُمْ) ونه كوزلری (وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ) ونه كوكللری (مِنْ شَيْءٍ)

برازسته (اذ كانوا يجحدون بآيات الله) انكچونكه خدانك آيتانه تصديق كتوردمزلردى (وحاق بهم ما كانوا به يستهزئون)
وانلره احاطه ايتدى شول شيئك سزاسى كه آكا استهزا ايدرلردى (ولقد اهلكنا ما حولكم من القرى) دخى
تحقيقا اى اهل مكه كويلردن چوره كرده اولانلرى نابود قيلدق حجر ثمود و قوم لوطك كويلرى كبى (وصرفنا
الآيات) و دلائل و حجتلرى كويلرك خلقى اوزره تكرار ايتدك (لعلهم يرجعون) تاكه آنلر كفرلرندن
دونه‌لر (فلولا نصرهم الذين اتخذوا من دون الله قربانا آلهة) پس نيچون انلره ياردم ايتمدى شول كيمسه‌لركه
تكريدن اوزكه آنلرى معبودلر ايدندى يلر اول حالده كه انلرله خدايه تقرب ايدرلر (بل ضلوا عنهم) بلكه آنلر
كوزلرندن غائب اولوب انلردن مدد طلب ايتملرى كندولردن ممتنع اولدى (وذلك افكهم) و اول تقرب ايچون
بتلرى معبود ايدنمك كندولرينك يلانلريدر (وما كانوا يفترون) و كندو نفسلرندن تجلد قلوى سوزلردر
ارباب سير و آثار كتوردىلركه سرور كائنات طائفدن رجوع ايتدكنده بطن النخله نام موضعده قونوب
كيجه اثناسنده تهجد نمازين قيلوب قرآنى اوقوردى لجنه‌دن بر كروه نصيبيندن يمنه كيدرلردى مكان
معهوده وصول بولدقلرنده حضرتك قرآنى استماع ايدوب جماعتلرينه وارد قلوب انلره خبر ويروب
بعض حكمت آميز سوزلر دخى آنلره ايراد ايتديلر پس خداى عز و جل حبيبى اوزره بو نعمتى امتنان ايدوب بيوردى (واذ
صرفنا اليك نفرا من الجن) دخى ياده كتور اول وقتى كه سنك طرفكه پريلردن بر كروه چويردك (يستمعون
القرآن) خدانك كلامن ايشتدكلرى حالده (فلما حضروه) پس اول وقتكه آنك قرائته حاضر اولديلر
(قالوا انصتوا) بر برينه ديديلر خاموش اولك تاكه آنى برخوش دكليه‌لم (فلما قضى) پس اول وقتكه قرائتك
قرائتى تمام اولوب اندن فراغ اولندى (ولوا الى قومهم) كندو عشيرتلرينه دونديلر (منذرين)
قورقو ويريجى اولدقلرنده (قالوا يا قومنا) ديديلر اى بزم كروهمز (انا سمعنا كتابا) تحقيقا بز
بر كتابك قرائتنى ايشتدك كه (انزل من بعد موسى) حضرت موسادن صكره خدادن ايندرلدى
(مصدقا لما بين يديه) ايلروسنده اولان كتب الهيه‌يى تصديق ايديجى (يهدى الى الحق) عقائددن
درست و طوغرى اولان شيئه يول كوسترر (والى طريق مستقيم) دخى شرائعدن بر طوغرى طريقه
يول كوسترر (يا قومنا اجيبوا داعى الله) اى كروهمز خدانك مناديسنه يعنى محمد المصطفايه اجابت
ايدك (وآمنوا به) و آكا تصديق كتورك (يغفر لكم من ذنوبكم) كناهلركزك بر مقدارين سزه يارلغار
يعنى پيغمبره انقياد ايتمككز سببيله خداى عز و جل عبادك مظالمنه متعلق اولميان كناهلركزدن
تجاوز ايدر زيرا مظالمك مغفرتى ولمسى خصملرك رضاسنه باغلودر (ويجركم من عذاب اليم)
وسزى بردرلو اشكنجه‌دن صقلندررر (ومن لا يجب داعى الله) و هركيم خدانك مناديسنه

اجابت ايتمز (فليس بمعجز في الارض) بريوزنده عاجز ايديجى دكلدر يعنى هركيم خدانك پيغمبرينه مطيع
اولماز البته اوزرينه خدانك عذابى نازل اولور قورتلمز (وليس له من دونه اولياء) دخى تكريدن
اوزكه آكا دوستلر اولماز كه عذابى كندوسندن منع ايدرلر (اولئك في ضلال مبين) اول كروه كه
اجابت ايتمزلر بر آشكارا ازغونلقده درلر بيلنمك كركدر كيم امام اعظم بو آيتله استدلال ايتديكيم
اجنه مقوله سنك حكمى بودر كه كناهلرى عفو اولنوب عقابدن قورتلورلر اما جنته كيروب منعم اولملرى
قتنده بر دليل ايله ثابت اولمدى و بعضسى آكا ذاهب اولديكه آنلر انسن حكمنده درلر (اولم يروا ان الله الذى
خلق السموات والارض ولم يعى بخلقهن) آيا تفكر ايدوب بيلمزلرميكيم على التحقيق كوكلرى و يرى ايجاد ايدن و
ايجادلرنده تعب چكميان خداى ذو الجلال (بقادر على ان يحيى الموتى) آنك اوزره توانادر كه اولمشلرى
زنده قيله (بلى انه على كل شئ قدير) بلى آنك اوزره قادردر زيرا على التحقيق اول خالق ذو الجلال
هر نسنه‌نك ايجادى اوزره توانادر (ويوم يعرض الذين كفروا على النار) و اول كونده ايمانه كلميانلر آتش
اوزره عرض اولنوب كندولره سويلنور (اليس هذا بالحق) بو عذاب درست دكلميدر (قالوا بلى وربنا)
جواب ويروب ديديلر پروردكارمز حقى قسم كه اول درستدر (قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون)
حق جل و علا انلره ديدى پس اشكنجه‌نك طعمى داداك دنياده ايتدككز كفر سببيله (فاصبر كما صبر اولوا
العزم من الرسل) پس يا محمد قومكك جفاسى اوزره صبر ايت نته پيغمبرلردن ثبات و جد اربابى اولانلر
صبر ايتديلر زيرا سن انلردنسن اولو العزم اصحاب شرائع اولان پيغمبرلردركه شرايعك تأسيس و تقريرنده
سعى ايتديلر و مشقتلرى اوزره صبر ايتديلر و مشاهيرلرى حضرت نوح و ابراهيم و موسى و عيسى و محمد
المصطفى صلوات الله عليهم اجمعين (ولا تستعجل لهم) دخى كفار قريش ايچون عذابى عجله ايله
طلب ايتمه (كانهم يوم يرون ما يوعدون) كويا كه آنلر موعود اولدقلرى نسنه‌يى كوردكلرى (لم يلبثوا
الا ساعة من نهار) دنياده اقامت ايتمديلر الا كوندن بر ساعت (بلاغ) بو سوره‌ده وعظ
اولندى يعنى بو نسنه كفايتدر (فهل يهلك الا القوم الفاسقون) پس حددن تجاوز ايدن
كروهدن اوزكه بر كروه نابود اولماز والله اعلم

سورة القتال مدنية وهى ثمان وثلاثون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله) شول كيمسه‌لركه كفر ايدوب خدانك طريقندن دونديلر
يعنى دين اسلامه كيروب آنك طريقنه سلوك ايتمديلر (اضل اعمالهم) خداى عز و جل عمللرين كمراه قيلدى

يعنی دنياده ايتدكلری اطعام طعام وصلهٔ ارحام كبی ايشلرين ضائع قيلدی (والذين امنوا وعملوا
الصالحات) وشول كيمسه لركه ايمانه كلوب كوزل عمللر ايشلديلر (وامنوا بما نزل على محمد) دخی
محمد المصطفی اوزره ايندرلن كتابه تصديق كتورديلر (وهو الحق من ربهم) وحالبوكه كندوسی
پروردكارندن اولان درستلكدر (كفر عنهم سيئاتهم) كندولردن بدا اولان ايشلرين محو ايتدی (واصلح
بالهم) ودين ودنياده انلرك حالن كوزل قيلدی (ذلك) اول اضلال اعمال واصلاح احوال (بان الذين
كفروا اتبعوا الباطل) اول سببله دركيم على التحقيق كفر ايدنلر اصلی اولميان شيئه اويديلر (وان الذين
امنوا اتبعوا الحق من ربهم) دخی على التحقيق ايمانه كلانلر پروردكارلرندن صادر اولان طوغريلغه تابع
اولديلر (كذلك) اول بيان ايتمك كبی (يضرب الله للناس امثالهم) حق جل وعلا خلق ايچون كندولرن
احوالك بيان ايدر (فاذا لقيتم الذين كفروا) پس چنكيم كافر اولانلره صاتشورسز (فضرب الرقاب
بيونلری اورمق اورك (حتى اذا اثخنتموهم) اول محله دككه كندولرين چوق قتل ايتديككزده (فشدوا الوثاق
بغلرك محكم بغلك يعنی انلری اسير ايديب صاقلك (فاما منا بعد واما فداء) پس اندن صكره يا امتنان
ايتمك يا فدا ايتمك يعنی يا عوضسز كندولرين ازاد ايدرسز يا عوضلرين آلورسز (حتى تضع الحرب اوزارها
اول محله دككه جنك الاتن بوراقور يعنی حرب منقضی اولوب مطيع منقاد دنا وزكر بر كيمسه قالميه
(ذلك) اول ايشی انلره ايشلك (ولو يشاء الله لانتصر منهم) واكر ايزد ذو الجلال استسيدی انلردن
انتقام آلوردی كه بردن كندولرين اهلاك ايدردی (ولكن ليبلو بعضكم ببعض) ولكن جهادله سزه فرمان
ايتدی تاكه برمقداركزی برمقداركزله مبتلا قيله يعنی اهل ايمانی كفارله مبتلا قيلدی تاكه اجر جزيله
نائل اوله لر وكفاری اهل ايمانله مبتلا قيلدی تاكه بعضلری كفردن فراغت ايدوب دولت ايمانه نائل اوله لر
(والذين قتلوا فی سبيل الله) وشول كيمسه لركه تكرينك يولنده شهيد قيلنديلر (فلن يضل اعمالهم
خداء عز وجل هركز انلرك ايشن ضائع قيلماز (سيهديهم) بلاشبهه انلره طوغری يولی كوستورر (ويصلح
بالهم) وحاللرينه دوزن ويرر (ويدخلهم الجنة) وانلری بهشت جاودانه داخل قيلار (عرفها لهم
اول حالده كه كندولره آنی تعريف ايتدی يعنی آنلر ايچون آنی بوكونه بيان ايتديكيم هر برلری كندو منزلن
بيلوب اكا طوغری كيدر كويا كه خلق اولنديغی كوندن انده سكنی ايتمش ايدی (يا ايها الذين امنوا) ای ايمانه
كلانلر (ان تنصروا الله) اكر خداء عز وجلك دينه ورسولنه ياردم ايدرسز (ينصركم ويثبت اقدامكم
دشمنلركز اوزره سزه ياردم ايدوب حقوقا سلامله قيام ايتمده وكفارله جهاد ايتمده دبانلركزی
بكشنرر (والذين كفروا فتعسا لهم) وبی دين اولانلر كندولره هلاك وخوارلق وغم وغصه اولسون

واضل اعمالهم) وخداء عز وجل انلرك ايشلرين نابديد قيلدی (ذلك بانهم كرهوا ما انزل الله) اول خوارلق
وبطلان عمل انلره اول سببله اولديكه على التحقيق آنلر خدانك ايندردوكی حكمی سومیوب قبول ايتمديلر
(فاحبط اعمالهم) پس حق جل وعلا انلرك ايو ايشلرين باطل وضايع قيلدی (افلم يسيروا فی الارض
فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم) ايا كفار قريش اولوبك اوتوروب يريوزنك سياحت ايتمديلرمی
كه بقه لركه كندولردن اسبق اولانلرك صوكی نيجه اولدی (دمر الله عليهم) حق جل وعلا انلر اوزره هلاك
مسلط قيلدی (وللكافرين امثالها) وكافر اولانلره اول عقوبتك ماننديلری واردر (ذلك) اول عقوبت
امم سالفه يه وبونلره (بان الله مولى الذين امنوا) اول سببله دركه بلاشبهه حق جل وعلا ايمانه
كلانلرك دوستيدر (وان الكافرين لا مولى لهم) واول سببله دركيم على التحقيق كافر اولانلرك هيچ
بر دوست يوقدر (ان الله يدخل الذين امنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) تحقيقا كيم
خداء عز وجل داخل قيلار شول كيمسه لريكه ايمانه كلوب كوزل عمللر ايشلديلر بر باغلره كه كوشكلری التندن
ايرمقلر آقار (والذين كفروا يتمتعون) وخدانك وحدانيتنه تصديق كتورميانلر دنيای دنيه نك متاعيله
منتفع اولورلر (وياكلون كما تاكل الانعام) وطوارلرك يمسی كبی يرلر يعنی همتلری انجق يمك وايچمكه صرف
ايتمشلرندر كه سائر حيوانانك مهمی اودر وبيلمديلركيم يمكدن مراد طاعت ايچون بدنه بر قوت ويرمكدر بلكه
كمان ايتديلركيم دنيايه كلمكدن مقصد يمك وايچمكدر (بيت)

خوردن برای زیستن وشکر کردنست — تو معتقد که زیستن از بهر خوردنست

(والنار مثوى لهم) ودوزخ كندولره منزل وقرارگاهدر (وكاين من قرية) ونيجه كوی خلقی (هی اشد قوة
من قريتك) اول كويلرك اربابی سنك كويك خلقندن قتی قوتلودرلر (التی اخرجتك) شول كوی
خلقی كه انلر سنك چيقمغكه باعث اولديلر (اهلكناهم) انواع عذابله اول قوتلو اولانلری اهلاك
ايتدك (فلا ناصر لهم) پس انلره بر ياردمجی يوقدركه عذابی كندولردن دفع ايليه (افمن كان
على بينة من ربه) پس ايا شول كيمسه كه پروردكاری طرفندن بر آشكار دليل اوزره اولدی (كمن زين له
سوء عمله) شول كيمسه كبيدركه شرك ومعصيت اولان بد عملی كندويه بزنمش قيلندی (واتبعوا
اهواءهم) واول قسم كيمسه لر كه عمللری كندولره تزيين اولندی اول خصوصده كندو آرزولرينه تابع اولديلر
نه انكه حقده بر شبهه لری اولديغندن اوتوری شرك ومعصيتی ترجيح ايتديلر (مثل الجنة) اوزريكه
اوقوديغمز سنه ده بهشتك عجيب صفتی واردر (التی وعد المتقون) شول بهشت كه ارباب تقوی اكا موعود
اولديلر (فيها انهار من ماء غير آسن) آنك ايچنده رائحه سی متغير اولمامش صودن ايرمقلر وار (وانهار

مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ) وآنك ایچنده دادی دکشمه مش سوتدن ایرمقلر وار (وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ
وانده ایچنلر ایچون لذتلو شرابدن جویلر وار (وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى) وانده سوزلمش بالدن ایرمقلر وار
وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ) دخی آنلره آنك ایچنده دوكلی میوه لردن وار (وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ) وانلره پروردکارلرندن
براولو مغفرت وار (كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ) ایا اوکونا نعمتلرده منعم اولان کیمسه شول کیمسه کبیدرکه
کندوسی جهنمده علی الدوام اقامت ایتمشدر (وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا) واول نارنشینلر اشربه یرینه برقزمش
صو ایچمش قیلندیلر (فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ) پس شدت حرارتندن بغرسقلرین پاره لندردی (وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ
إِلَيْكَ) دخی کفاردن برکروه وارکه سوزکه قولاق طوترلر (حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ) پس سنك یانکدن
چیقدقلرنده انلردن مراد اهل نفاقدرکه حضرتك مجلسنده اوتوروب کلام دربارنی استیدوب یانندن
چیقنجه (قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دانشی ویریلان کمسنه لره یعنی صحابه کزینك علماسنه دیرلر
(مَاذَا قَالَ آنِفًا) پیغمبر صلی الله علیه وسلم نه سویلدی یعنی بز آنی فهم ایتمدك بوکلامی استهزا طریقیله
دیرلردی (أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ) اولکروه شول کیمسه لردرکه حق جل وعلا کوکللری
اوزره مهر اوردی (وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) وکندو آرزولرینه اویدیلر واول سببدن سید الانامك سوزینه
تهاون ایدرلردی (وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا) وشول کیمسه لرکه حضرتك سوزین ایشتمکله طوغری یولی بولدیلر
(زَادَهُمْ هُدًى) حضرتك سوزی انلره هدایت ارتوردی (وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ) وایتدکلری تقوانك
سزاسنی کندولره ویردی (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) پس کفار واهل نفاق قیامتك کلمسندن اوزکه
برنسنه انتظار ایتمزلر (أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) که کندولره ناکهان کله (فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا) زیرا بلاشبهه
آنك علامتی کلدی وانلردن مراد حضرتك بعثتی وانشقاق قمردر (فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ)
پس پند ونصیحتلری کندولره نیجه حاصل اولور اول وقتکه انلره قیامت کلور زیرا اول کلدکده
پند ونصیحت قبول ایتملری کندولره فائده ویرمز (فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ) پس
بیلکیم شان بودرکه خدادن اوزکه عبادته مستحق برمعبود یوقدر وکناهك ایچون مغفرت طلب ایت یعنی
تحقیقا اهل ایمانك سعادتی وکفره ومنافقلرك شقاوتی سکا معلوم اولدقده سنده اولان توحید
کامل اوزره ثابت اول وکندو نفسکی تکمیل ایت استغفار ایتمکله (وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) ومؤمن
کشیلره ومؤمن قاریلره مغفرتی طلب ایت (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ) وایزد ذو الجلال دنیاده کیدوب
کلمکزی بیلور (وَمَثْوَاكُمْ) وآخرتده آرامکاهکزی بیلور یعنی دار دنیاده قطع اوله جق برنج مرحله کز
وآخرتده موضع اقامتکز علمنه نمایاندر پس خدادن خوف ایدوب استغفار ایدك وآخرتکزه برشی

مهیا ایدك (وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ) دخی اهل ایمان دیرلر نیچون برسوره ایندرلمدیکه جهاد
خصوصنده (فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ) پس تحقیقا تشابهدن عاری برمبین سوره ایندرلسه (وَذُكِرَ
فِيهَا الْقِتَالُ) وایچنده قتال ایله فرمان اولنمش اولسه (رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) کورورسن شول
کیمسه لریکه کوکللرنده نفاق خسته لکی وار (يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) سکا
باقرلر شول شخصك باقمسی کبیکه ترك غم وقسا وتندن اوزرینه بیهوشلق ایرمش اوله (فَأَوْلَى لَهُمْ
پس آنلره وای اولسون (طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ) انلرك ایشی فرمانبرلك وکوزل سوزدر (فَإِذَا عَزَمَ
الْأَمْرُ) پس تحقیقا ایش لازم اولور یعنی اول وقتکه جهادك اولمسی محقق اولور اکا وارمقدن تخلف
ایدوب قاریلری یاننده اوتورورلر (فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ) پس جهاد خصوصنده اظهار ایتدکلری حرصده خدایه
صدق کوسترسیدیلر (لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ) البته صدق ایتمك کندولره یکرك اولوردی (فَهَلْ عَسَيْتُمْ) پس سزدن متوقع
اولوردی (إِنْ تَوَلَّيْتُمْ) اکر خلقك امورینی اوزره متولی اولورسکز (أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ) تحاسد ومنافسه
سببیله یریوزنده فساد ایده سز (وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ) وتکبر وتجبر سببیله اقاربکزدن یوز چویروب
محبت واحسانی انلردن کسرسز (أُولَئِكَ) اول کروه که مفسد ومعرضدرلر (الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ)
شول کیمسه لردرکه حق جل وعلا کندولرین رحمتندن دور قیلوب قولاقلرین صاغر قیلدیکه حق سوزی
ایشتمز قالدیلر (وَأَعْمَى أَبْصَارَهُمْ) وکوزلرین کور قیلدیکه طوغری یولی بولمغه لیاقتسز اولدیلر (أَفَلَا
يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ) پس نیچون قرآنده تفکر ایدوب ایچنده اولان مواعظ ایله پندپذیر اولمدیلر تاکه
معاصیدن اجتناب ایدرلردی (أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا) یاخود کوکللری اوزره قفللری وار تبیانده کوردیکه
حضرت پیغمبرك بعثتی اولمدن اول یهود آنك نعتنی چوق دیرلردی تحقیقا حضرت صلی الله علیه وسلم
مبعوث اولوب مدینه یه هجرت ایتدیکی دیدکلری سوزلردن رجوع ایدوب کفر اوزره مصر اولدیلر حق
جل وعلا انلرك احوالندن خبر ایدوب بیورر (إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ) تحقیقا شول کیمسه لرکه
اکسه لری اوزره دوندیلر (مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى) دلائل واضحه ایله ومعجزات باهره ایله
کندولره هدایت نمایان اولدقدنصکره (الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ) ابلیس شقی کندولره ارتدادی
تزیین ایدوب آسان ایتدی (وَأَمْلَى لَهُمْ) وحق جل وعلا انلره مهلت ویروب عقوبتلرین تعجیل ایتمدی
ذَلِكَ) اول مهلت ویرلمك (بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ) اول سببله درکیم علی التحقیق انلر دیدیلر
شول کیمسه لره که خدا عز وجل ایندردوکی شیئی سومدیلر یعنی یهود منافقلره دیدیلر (سَنُطِيعُكُمْ
فِي بَعْضِ الْأَمْرِ) البته بعض ایشکزده سزه اطاعت ایدرز یعنی اکر پیغمبر ایله جنك ایدرسکز برسزه

مددایدرز (وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِسْرَارَهُمْ) وحق جل وعلا آنلرك كيزلنمكلريني بيلور (فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰئِكَةُ
پس حاللری نیجه اولور اولوقتکه فرشته لر جانلرین قبض ایدرلر (يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ) یوزلرین
واكسه لرین اورد قلری حالده (ذٰلِكَ) جانلر اولكیفیتله قبض اولنمسی (بِاَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا اَسْخَطَ اللّٰهَ) اول
سببله درکیم بلاشبهه انلر اویدیلر شول شیئه که خدانك خشمی ایجاب ایلدی (وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ) وخدانك
بسندیکی سومدیلر (فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ) پس ایتدکلری کوزل ایشلری حق تعالی باطل قیلدی (اَمْ حَسِبَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) یاخود کوکللرنده نفاق خسته لکی اولان کمسنه لر کمانایتدیلرمیکیم (اَنْ لَنْ
يُخْرِجَ اللّٰهُ اَضْغَانَهُمْ) علی التحقیق ایزد ذوالجلال قلبلرنده اولان کینه لرینی پیغمبر واهل ایمانه اظهار ایتمز
(وَلَوْ نَشَاءُ لَاَرَيْنَاكَهُمْ) واکر ایستسیدك اشخاصلرینه دلالت ایدن علامتلرله انلری سکا بیلدرردك
(فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ) که انلری تشخیص ایدن علامتلریله کند ولرین بیلوردك (وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ)
والبته انلری سوزی جهت صوابدن تعریض وتعمیه ایتدردکلرنده بیلورسن (وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ)
وایزد ذوالجلال ایشلرکوزی بیلور پس قصدکزه کوره مکافاتکزی ایدر (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ) والبته سزی
جهادله وسائر تکالیفله مبتلا قیلارز (حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ) وتاکه تمییز ایده لم
سزدن جهاد ایدنلری وطاعاتك مشقتی اوزره صبر ایدنلری (وَنَبْلُوَا اَخْبَارَكُمْ) واعمالکزدن خبر
ابدناشیانی ظهور ایدرزتاکه آنك حسن وقبحی ظاهر اوله (اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ)
تحقیقا شول کیمسه لر یعنی بنی النضیر وقریظه قبیله لری کفر ایدوب خلقی تکرینك یولنده سلوك ایتمکدن
منع ایتدیلر (وَشَاقُّوا الرَّسُولَ) وپیغمبره عداوت ایتدیلر (مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى) کندولره حق
نمایان اولدقدنصکره یعنی توراتی اوقیوب بیلدکدنصکره که محمد المصطفانك نبوتی حقدر (لَنْ يَضُرُّوا
اللّٰهَ شَيْئًا) عداوتلریله خدانك رسولنه برضرر ییتشدرمکه قادر اولمازلر (وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ) والبته
اول سببله ایشلدکلری کوزل ایشلرك ثوابنی باطل قیلار (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ)
ای ایمانه کلانلر خدایه اطاعت ایدك وپیغمبرك سوزینه منقاد اولك (وَلَا تُبْطِلُوا اَعْمَالَكُمْ) وایتدککز
کوزل ایشلری باطل قیلمك یعنی اعمالکزی نفاق وعجب وریا کبی اشیا ایله باطل قیلمك (اِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ) تحقیقا شول کیمسه لرکه کفر ایدوب وخدانك یولندن خلقی منع
ایتدیلر (ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ) اندنصکره اولدیلر وحال بوکه کندولری دینندرلر (فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ
لَهُمْ) حق جل وعلی آنلره هرکز مغفرت ایتمز (فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا اِلَى السَّلْمِ) پس زبون اولمك ای اهل
ایمان وذلت جهتندن کفاری صلحه دعوت ایتمك (وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ) وسز یوجه رك اولانلرسز

یعنی غلبه ایدنلر سزلرسز (وَاللّٰهُ مَعَكُمْ) وایزد ذوالجلال نصرت ومعونتله بیله کزجه دردر (وَلَنْ يَتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ)
وایشلدککز اعمال الصالحه یی سزه ضایع قیلماز (اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ) بو تندا وزکه برنسنه
یوقدرکه یقین اولان صاغلق ویمق وفائده سز ایشدر (وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ اُجُورَكُمْ) واکر ایمانه
کلوب پرهیز ایدرسز ایمان وتقواکزك ثوابنی سزه ویرر (وَلَا يَسْئَلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ) وهم اموالکزی سزدن
ایستمز انجق برجزء قلیل اوزره اقتصار ایدر ربع عشر وعشر کبی (اِنْ يَسْئَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ) اکر اموالکزی
سزدن ایستیوب سزی مشقته دوشورر (تَبْخَلُوا) بخل ایدوب ویرمزسز (وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ) وبخل
کینه وکدورتکزی چیقریدرر (هَا اَنْتُمْ هٰؤُلَاءِ) آکاه اولك سزای مخاطب ولانلر اول کیمسه لرسزکه
(تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) دعوت اولنورسزتاکه خدانك یولنده مالکزدن برشئ انفاق ایده سز
(فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ) پس سزدن برکروه وارکه بخل ایدوب انفاق ایتمز (وَمَنْ يَبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ)
وهرکیم امساك ایدر ایتمز الاکندو جانندن (وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ) وایزد ذوالجلال صدقات ونفقاتکزدن
بی نیازدر (وَاَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ) ویوقسل ولانلر سزلرسز پس اول شیئ که سزه ایشلمسین امر ایدر اول
سزك احتیاجکز ایچوندر اندنصکره آنی ایشلرسه کز نفعی سزه اولور واکر اندن یوزچویررسه کز ضرری
اوزرکزه مترتب اولور (وَاِنْ تَتَوَلَّوْا) واکر ایماندن کتورمکدن اعراض ایدرسز (يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ)
سزدن اوزکه برکروه بریکزه بدل آلور (ثُمَّ لَا يَكُونُوا اَمْثَالَكُمْ) صکره ماننده لرکز اولمازلر بلکه
سزدن زیاده انقیاد وتقوی صاحبی اولورلر وانلردن مراد انصاردر یا ملائکه یا یمن خلقیدر یا شهر
اولدرکه آنلر طائفه فرسدرزیرا آنلرکیم اولد قلرین حضرتدن سؤال ایلدکلری اولوقت حضرت
سلمان الفارسی حضرتنك یاننده اوتوریوردی حضرت صلی الله علیه وسلم مبارك النی
سلمان فارسینك دیزینه اوروب دیدی هذا وقومه یعنی آنلر وبونك قبیله سی

سُورَةُ الْفَتْحِ مَدَنِيَّةٌ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا) تحقیقا که بزیا محمد برآشکار فتح سکا فتح ایتدك بو کلام خدای ذوالجلال
سید الکونینه مکه مکرمه نك فتحیله وعده دروازبس که وقوعی محققدر ماضی صیغه سیله اندن
تعبیر اولندی (لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ) فتح ایچون علتدر یعنی اول فتحی خدا
عز وجل سکا قیلدی تاکه جهاد سببیله ترك اولی ولان کناهکدن کچمش ولانی وکلجکنی
سنکچون مغفرت ایده (وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ) وتاکه دینك اشتهاریله وپادشاهلغی نبوته ضم ایتمکله

نعمتنی اوزریکه تمام ایده (وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) وتاکه بر معتدل یول سکا کوستره (وَيَنْصُرَكَ اللّٰهُ
نَصْرًا عَزِيزًا) وتاکه خدای متعال سکا یاردم ایده بر یاردمکه ایچنده غلبه وقوت اوله (هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
السَّكِينَةَ) کندودر شول پروردکارکه ارام وثباتی مستقر قیلدی (فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ) اهل ایمانك کوکلرنده
لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ) تاکه ایمانلریله بر ایمان ارتمش اوله لر یعنی اصول شرایعه اولان ایمانلرینه آنك فروعنه
ایمان کتورمکله ارتوق قیله لر (وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ) وخدایه مخصوصدر کوکلرك ویرك لشکرلری
(وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) وایزد ذو الجلال مصالح وامورده دانا ایدی تقدیر وتدبیرنده کما ینبغی حکم ایدیجیدی
پس جهادك فرض اولدیغنی حکم ایتدی (لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
تاکه اهل ایمان اولان کشیلری ومؤمنه اولان خاتونلری داخل قیله بر باغلره که کوشکلری التندن ایرمقلر
آقر خَالِدِينَ فِيهَا) ایچنده اقامت علی الدوام تخمین ایتمشلر (وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) وتاکه یمان ایشلرین
کندولردن پوشیده قیلوب اظهار ایتمیه (وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللّٰهِ فَوْزًا عَظِيمًا) واول کناهك تکفیری ولنمسی
خدانك قتنده بر اولو قورتلمق ایدی (وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ) وتاکه بو ایکی کروهك
ارککلرین ودیشیلرین معذب قیله (الظَّانِّينَ بِاللّٰهِ ظَنَّ السَّوْءِ) شول ایکی قسمك ارککی و
دیشیلریکه خدایه بدکمانی کمان ایدرلرکه ظن ایتدیلرکیم اهل ایمان منصور اولمیوب مغلوب اولورلر
(عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ) یمان دونش اوزرلرینه اولسون (وَغَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ) وتکری تعالی اوزرلرینه
عضب ایتدی (وَلَعَنَهُمْ) وآنلری رحمتندن دور قیلدی (وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ) وانلره دوزخی اماده قیلدی
(وَسَاءَتْ مَصِيرًا) ویمان دونجك یردر دوزخ (وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ) دخی کوکلر ویرلشکرلرینك
حکمی خدایه مخصوصدر (وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) وایزد ذو الجلال بو ایکی صفت کمال ایله همیشه
متصف ایدی (إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا) تحقیقا که بز سنی امتك اوزره طانق کوندردك (وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا) وانلره طاعت اوزره مژده ویریجی ومعصیت اوزره قورقودیجی سنی کوندردك (لِتُؤْمِنُوا
بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ) تاکه سز ای امت محمد خدایه ورسولنه تصدیق کتوره سز (وَتُعَزِّرُوهُ) وتکرینك
دیننه تقویت ویره سز (وَتُوَقِّرُوهُ) وآنك فرماننی اولو طوته سز (وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا)
وشوائبه نقصدن صباح واخشام ذاتی پاکلکی تنزیه ایده سز (إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ
اللّٰهَ) تحقیقا شول کیمسه لرکه سنکله عهد وپیمان بغلرلر خدادن اوزکه بر کیمسه ایله آنی بغلمازلر زیرا
پیغمبرك مبایعه سندن مقصد خدانك رضاسنی تحصیل ایتمکدر (يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ) خدانك
ید قدرتی انلرك اللری اوستنده در (فَمَنْ نَكَثَ) پس هر کیم عهد وپیمانی بوزدی (فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ

کندو نفسندن اوزکه بر کیمسه اوزره عهد وپیمانی پوزمز انکچونکه آنك وبالی نفسی اوزره دونر (وَمَنْ
أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ) وهر کیم یرینه کتوردی شول نسنه که تکری تعالی ایله آنك اوزره معاهده
ایتدی (فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا) بی شبهه کیم حق جل وعلا آکا بر اولو اجرت ویره بو آیت بیعة الرضوان
شاننده نازل اولدی کتوردیلرکیم سرور کائنات هجرتك التنجی سنه سنده مکه یه چنکسز اهل ایمانله واروب
آنده عمره ایتمکه قصد ایتدی حدیبیه نام مکانه واصل اولدقلرنده اهل شرك حمیة جاهلیه م
مقتضاسیله خبر صالدیلرکیم مکه یه کلمکوزه رضامز یوقدر پس حضرت صلی الله علیه وسلم
انده احرام عمره دن تحلل ایدوب مالزمنی ادا ایتدی وبونك تفصیلی کتب سیرده مسطوردر وبو سفرده
حضرت صلی الله علیه وسلم بادیه نشینلردن برقاچ قبیله یه خبر صالدیکیم بو سفرده بزمله مرافقت
ایدك آنلر توهم ایتدیکه مبادا قریش حضرتی عمره ایتمکدن منع ایدرلر پس انلرله جنك ایتمك اقتضا ایده
بو فکری ایدوب تخلف ایتدیلر حق تعالی حبیبنه انلرك باطل کتوره جك عذرلرندن خبر ایدوب بیوردر
(سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ) یقین زمانده بادیه نشینلردن تخلف ایدن قبائل سکا دیرلر
(شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا) اموالمز وبزه مخصوص اولان کسنه لر سنکله مرافقت ایتمکدن بزی مشغول
ایتدیلر انکچونکه بر کیمسه مز یوق ایدیکه بزه قائم مقام اوله (فَاسْتَغْفِرْ لَنَا) پس ایتدوکمز تخلفدن
اوتری بزم ایچون خدادن مغفرت طلب ایت (يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ) دیللریله
کوکللرنده اولمیان شیئی سویلرلر یعنی کتوردکلری عذرده یلانجیلردر زیرا انلری اموال واهل الیقومدی
بلکه کندولرین الیقویان ضعف عقیده وقریشدن خوفلریدر (قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا) سویله
پس کیمدرکه سزکچون تکریدن بر آز نسنه یه مالك اولور (إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا) اکر سزه بر ضرر یتشورمك ایسترسه
(أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا) یا سزه بر اولولك ایصال ایتمك ایسترسه (بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا) بلکه ایزد
متعال ایشلدککز ایشلره دانا ایدی (بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا
اموال واولادکزه کیتمکدن مانع اولمدی بلکیم کمان ایتدکزکه پیغمبر واهل ایمان اهللری طرفنه هرکز
دونمیوب کفار قوللرین قیرلر (وَزُيِّنَ ذٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ) واول ایش کوکللرکزده آراسته قیلنوب متمکن
اولدی (وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ) ویمان کمانی کمان ایتدکز (وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا) وتکری قتنده هلاك اولمش کروه
ایدیکز (وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ) وهر کیم خدایه ورسولنه ایمان کتورمز (فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
سَعِيرًا) بی شبهه کیم کفار ایچون بر علولی آتش اماده قیلدق (وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ) دخی
خدانك ید قدرتنده در کوکلر ویرك زمام حکومتی (يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ) ایستدوکی کسنه یه مغفرت

ایدر (ویعذب من یشاء) وایستدوکی کسنهٔ معذب ایدر (وکان الله غفورا رحیما) وایزد ذوالجلال
بواکی نعتله همیشه منعوت ایدی (سیقول المخلفون) یقین وقتده حدیبیه سفرندن تخلف ایدنلر دیر
(اذا انطلقتم الی مغانم) قچن غنیمه لره کیدرسز مراد خیبرك غنائمیدر (لتأخذوها) تاکه آنی اله سز
(ذرونا نتبعکم) بزی قویك سزه اویه لم (یریدون ان یبدلوا کلام الله) ایسترلرکه خدانك سوزین
دکشتره لر یعنی خدا ایتدوکی حکم که حدیبیه خلقندن غیری خیبر سفرینه بر کیمسه کیتمسون آنی
دکشترمك ایسترلر (قل لن تتبعونا) سویله هرکز بزه اویمزسز (کذلکم قال الله من قبل) اویله جه
حق جل وعلا بیوردی بز مدینه یه کلمدن اول (فسیقولون بل تحسدوننا) پس بلا شبهه دیرلر خدا
بو فرمانی ایتمدی بلکه سز بزه حسد ایدرسز تاکه غنائمده بزه اورتاق اولمیه لم اما نفس الامرده کمان
ایتدوکی کبی دکلدر (بل کانوا لا یفقهون الا قلیلا) بلکه آنلر امور آخرویه یی فهم ایتمزلر الا آز
فهم که بوکونا باطل تصورات لشاکنوورلر (قل للمخلفین من الاعراب) بادیه نشینلردن حدیبیه سفرندن
تخلف ایدنلره سویله (ستدعون الی قوم اولی بأس شدید) یقیننده دعوت اولنورسز بر قتی جنك
ایه لری کروهك جنکنه وانلر حضرتدن نصکره عربدن مرتد اولان قبائلدر (تقاتلونهم او یسلمون) اوحالده
انلرله جنك ایدوب وقیرسز یاد ین اسلامه داخل اولورلر (فان تطیعوا یؤتکم الله اجرا حسنا) پس اکر دعوته
اجابت ایتمکله اطاعت ایدرسز حق جل وعلا سزه آنك اوزره بر کوزل ثواب ویرر (وان تتولوا کما تولیتم
من قبل) واکر یوز چویررسز نته که بوندن اسبق حدیبیه سفرندن یوز چویردکز (یعذبکم عذابا الیما)
سزی بر دردلو اشکنجه ایله معذب قیلار چون جهاددن تخلف ایدنلرك حقنده بو دکلو آیات
وعید کلدی اهل اسلامدن ارباب عذر اولانلر فکره دوشدیلر که عجبا بز جهاددن تخلف ایدوکمزدن
اوتری بو وعیده مستحق اولورمیوز حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (لیس علی الاعمی حرج)
جهاددن تخلف ایتمك خصوصنده نه کوره اوزره کناه وار (ولا علی الاعرج حرج) ونه آقسق اوزره کناه
وار (ولا علی المریض حرج) ونه خسته اوزره کناه وار (ومن یطع الله ورسوله) وهرکیم خدانك
وپیغمبرینك فرمانه اطاعت ایلر (یدخله جنات تجری من تحتها الانهار) آنی داخل قیلار بر باغلره که
اشجاری آلتندن ایرمقلر آقر (ومن یتول یعذبه عذابا الیما) وهرکیم خدانك فرماندن ورسولندن
یوز چویررسه آکا بر دردلو اشکنجه ایدرکه روایت ایدرلرکه قچن حضرت صلی الله علیه وسلم حدیبیه
ایندی خراش بن امیهٔ خزاعی یی کوندردی بو مضمونله کوندردیکیم حضرتك مکه یه کلمدن
مقصدی انجق عمره ایتمکدر واریجق قتلنی قصد ایتدیلر قبیلهٔ احابیش آکا حمایت ایدوب

قورتردیلر بعده حضرت صلی الله علیه وسلم عثمان ذو النورینی انلره یوللدی یانلرینه واریجه کتدولی
مکه ده الیقودیلر بر یلده قتلی خبری شائع اولوب حضرت صلی الله علیه وسلم کندو وسیله اولان
اهل ایمانی که اصح اقوال اوزره بیك بشیوز یکرمی شخص ایدیلر چیغروب بر کتار آغجی آلتنده اوتوروب
انلرله عهد وکفت ایتدیکه قریشله جنك ایدوب هرکز قچوب یوز دوندرمیه آنلر اول عهدی قبول ایتدیلر حق
تعالی بو آیتی حقلرنده منزل ایدوب بیوردی (لقد رضی الله عن المؤمنین) تحقیقا کیم حق سبحانه وتعالی اهل
ایماندن راضی اولدی (اذ یبایعونک تحت الشجرة) معهود اغجك آلتنده سنکله عهد وکفت ایتدکلرنده (فعلم
ما فی قلوبهم) پس کوکللرنده اخلاص وصدقدن اولانی بیلدی (فانزل السکینة علیهم) درعقب
اوزرلرینه آرام وسکونی ایندردی (واثابهم فتحا قریبا) وانلره بر یقین فتح سزا ویردی واو خیبر فتحیدر مکه دن
دوندکلرنده (ومغانم کثیرة یأخذونها) دخی چوق غنیمه لر آنلره سزا ویردیکه آنی الورلر او خیبر غنیمه لریدر
(وکان الله عزیزا) وایزد متعال غالب ایدیکه دوستلرینه غلبه میسر قیلار (حکیما) دشمنلرك مغلوبیتنه
حکم ایدیجیدر (وعدکم الله مغانم کثیرة) خدا عز وجل سزه ای اهل اسلام چوق غنیمه لر وعد ایتدی
(تأخذونها) که انلری الوب ایچنده تصرف ایدرسز واول اهل اسلام اوزره قیامته دك قالان غنائمدر
(فعجل لکم هذه) پس سزه بونی یعنی خیبر غنیمتلرین تیزلتدردی (وکف ایدی الناس عنکم) وخلقك
اللرین یعنی اهل خیبرك وانلرله عهد وکفت ایدن قبائلك اللرین سزدن منع ایتدی تاکه صحت وسلامتده اوله سز
(ولتکون آیة للمؤمنین) وتاکه بو منع ایتمك خصلتی اهل ایمانه بر نشانه اوله کیم خدانك قتنده کندولره
بر قدر وار که بوکونا شیئله کندولرین اکرام ایتدی (ویهدیکم صراطا مستقیما) وتاکه بر طوغری یولك
سلوکین سزه کوستره واو خدانك فضلنه اعتماد ایدوب اوزرینه توکل ایتمکدر (واخری) دخی خدا
عز وجل سزه بر غنیمتلر وعد ایتدیکیم (لم تقدروا علیها) آنلر اوزره هنوز کوچکز یوق ایدی (قد احاط
الله بها) حق جل وعلانك علمی اکا احاطه ایتدی واول فتح هوازن یا فارسدر (وکان الله علی کل شیء
قدیرا) وایزد ذو الجلال هر نسنه اوزره توانا ایدی (ولو قاتلکم الذین کفروا) واکر کفار قیسی سزکله جنك
ایتسیدیلر (لولوا الادبار) البته اکسه لرین چویررلردی (ثم لا یجدون ولیا ولا نصیرا) صکره نه بر دوست
ونه بر یاردیجی بولورلر (سنة الله التی قد خلت من قبل) خدانك طریقتی بوندن اسبق کچمش اولان
احوالکه انبیاسی غلبه ایدرلرکندولره مخالفت ایدنلره (ولن تجد لسنة الله تبدیلا) وهرکز خدانك
طریقتنه دکشترمك بولمزسن (وهو الذی کف ایدیهم عنکم) وکندودر شول پروردکارکه مکه کفارینك
اللرین سزدن منع ایتدی (وایدیکم عنهم) واللرکزی انلردن منع ایتدی (ببطن مکة) مکه نك ایچروسنده

مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ) سزی آنلر اوزره غالب قیلدقدنصکره و بو واقعه اول زمان واقع اولدیکه
حضرت صلی الله علیه وسلم مکه‌یی فتح ایتدکده عکرمه بن ابی جهل بشیوز آدم مقداری جمع ایدوب لشکر
اسلامله جنك ایتمك مراد ایتدی حضرت صلی الله علیه وسلم اندن آگاه اولیجق خالد بن الولیدی بر مقدار لشکرله
آنك اوزره تعیین ایتدی خالد وارنجه جنكسز قاچشدیلر (وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) وحق جل وعلا
ایشلدککز نسنه‌یه بینادر پس آنك اوزره سزه مکافات ایدر (هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
مکه خلقی شول کیمسه‌لردرکه کفر ایدوب محترم اولان مسجدك طوافندن سزی منع ایتدیلر (وَالْهَدْيَ
مَعْكُوفًا اَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ) وقربان کتوردککز شیء محبوس اولدیغی حالتده مکاننه واصل اولمقدن
منع ایتدیلر وآنك مکانی حرمدر (وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ اَنْ تَطَؤُهُمْ
فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ) واکر ایمانه کلمش کشیلر وایمانه کلمش قادینلرکه سز آنلری بیلمیوب بیلمدککز
حالده آنلری چیغنیوب انلرك جهتندن سزه بر بدلك دکسیدی البته سزی کفارك قتلندن منع ایتمزدی ولیکن
منع ایتدی (لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ) تاکه حق جل وعلا ایستدوکی کسنه‌یی رحمتنه داخل
قیله (لَوْ تَزَيَّلُوا) اکر بری بریندن آیرلسیدی یعنی اکر اهل ایمان کفاردن آیرلوب مکه‌ده اولمسیدیلر
لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا البته آنلردن کفر ایدنلری بر دردناك اشکنجه ایله معذب قیلاردق
اِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ) خاطره کتور اول وقتیکه کفر ایدنلر کوکللرنده تعصب وغیرتی قیلدیلر
حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ) نادانلغك تعصب وغیرتی (فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
پس حق جل وعلا پیغمبری اوزره واهل ایمان اوزره کرمندن صبر ویردی و وقار و ثباتی ایندردی
و بو حال اول زمان واقع اولدیکه قچن قریش عام حدیبیه‌ده حضرتی بیت شریفك حجندن منع
ایتدیلر پس حضرت کندولرله جنك ایتمکه قصد ایتدی کفار بو مقصددن آگاه اولیجق سهیل بن عمرویی
وحویطب بن العزی‌یی ومکرز بن حفصی حضرتك درگاه معلاسنه کوندردیلر بو مضمونله‌که
حضرت بو مقصددن واز کچوب دونسون کلجك سنه بز بیت شریفی قبائل عربدن اوچ کون
کندویه بوش ایدرز اولحالده کلوب زیارت ایتسون حضرت صلی الله علیه وسلم بو سوزی آنلردن قبول ایدوب
حضرت علی‌یه فرمان ایتدیکه بر عهدنامه یازه پس بیوردی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ آنلر بونی قبول ایتمیوب
دیدیلر بونی بیلمزز بزیچون یاز باسمك اللهم بعده حضرت بیوردی یاز هذا ما صالح محمد رسول الله آنلر دونوب
دیدیلر بز رسول الله اولدیغکی بیلمش اولسیدق سنی بیت شریفك زیارتندن منع ایتمزدك وسنکله جنك
ایتمزدك یاز هذا ما صالح علیه محمد بن عبد الله بوندنصکره حضرت علی‌یه فرمان ایتدیکه اسمی [illegible]

شیء کندولره یاز اهل ایمان بونلرك بو کونه نامعقول سوزلرندن حراما ایتدیلرکه کندولرین اوره‌لر حق
جل وعلا اول محل اوزرلرینه بر سکینه و وقار ایندردیکه تحمل وصبر ایتدیلر (وَاَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ
التَّقْوٰى) واهل ایمانه بسم الله الرحمن الرحیم کلمه‌سن ملزم قیلدق (وَكَانُوا اَحَقَّ بِهَا) وانلر اوزکه
لرندن آکا احق ایدیلر (وَاَهْلَهَا) وآکا مستاهل ایدیلر (وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) وحق جل وعلا
هر نسنه‌یه دانا ایدی پس هر ایشك اهلنی بیلوب آنی آکا میسر قیلار کوردیلرکه سرور کائنات حدیبیه
سنه‌سنده سفره چیقمدن عالم خوابده کوردیکه کندوسی وجمیع اصحابی امنیتله مکه‌یه کیروب حلق
وتقصیر ایتدیلر بو رؤیایی صحابه کرامه نقل ایتدی انلر انکله فرحناك اولوب کمان ایتدیلرکه بو ایش
بو سنه‌ده واقع اولور قچن صورت حال منوال مزبور اوزره اولدی بعض کیمسه‌لر دیدیلر نه حلق ونه تقصیر
ایتدك ونه بیتی زیارت ایتدك حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (لَقَدْ صَدَقَ اللّٰهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا
تحقیقا که ایزد متعال پیغمبرینی رؤیاسنده صادق قیلدی (بِالْحَقِّ) بر صدقکه طوغریلغه مقارن
زیرا آکا کوستردوکی نسنه البته وقتنده اولملیدر (لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ) خدا عز وجل
ایسترسه البته محترم اولان مسجده کیررسز (آمِنِينَ) امین اولدیغکز حالده (مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ
وَمُقَصِّرِينَ) کیمکز باشین تراش ایتمش وکیمکز صاچندن برقاچ توی کسمش اولدیغنده (لَا تَخَافُونَ
سز بر کیمسه‌دن قورقمز ایکن (فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا) پس آنك تأخیرنده حکمتدن بیلمدککز نسنه‌یی بیلدی
فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ) پس مسجد الحرامه کیرمدککزدن اول قیلدی (فَتْحًا قَرِيبًا) بر یقین فتح واول خیبر
فتحیدرکه بو فتحك سببیله اهل ایمانك قلوبی غم وغصه‌دن خالی اوله وفتح موعود میسر اولنه‌دك
هُوَ الَّذِي اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ) کندو رسول کریم متعالکه پیغمبرینی هدایتله ودین
اسلامله مرسل قیلدی (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) تاکه دین اسلامی قمو دینك جنسی اوزره مستعلی
قیله یعنی دین مقوله‌سی حق ایسه آنك احکامنی دین اسلامله منسوخ قیلار واکر باطل ایسه آنی
بالکلیه زائل قیلار (وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا) وخدا عز وجل کافیدر شهادت ایتمك جهتندن (مُحَمَّدٌ
رَسُولُ اللّٰهِ) محمد المصطفی خدانك وحیله کوندرلمشدر (وَالَّذِينَ مَعَهُ) وکندو وسیله اولان اهل
ایمان (اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) بی دین اولانلر اوزره قیتلردر (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) آرالرنده مهربانلق
ایتمکله شفقت ایه‌لردر (تَرٰيهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا) آنلری رکوع ایتمشلر سجود ایتمشلر کوررسن (يَبْتَغُونَ
فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا) ایزد ذوالجلالدن ثواب وخشنودلغی استرلر (سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ
انلرك نشانلری یوزلرنده‌در (مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ) سجده کتورملرینك ایزندن (ذٰلِكَ) مزبور اولان وصف

مثلهم في التورية) حضرت موسى اوزره اينان كتابده عجيب اولان وصفلريدر (ومثلهم في الانجيل) و
حضرت عيسى اوزره اينان كتابده غريب اولان نعتلريدر (كزرع) انلر بر اكينه بكزرلركه (اخرج شطأه
كوچك دالرين چيقردى (فآزره) اندنصكره دالرين پكشتردى (فاستغلظ) پس بوغنلندى (فاستوى
على سوقه) درعقب ديكلدى اوزره طوردى (يعجب الزراع) آنك شدت وقوتى اكينجيلره خوش
كلور بو بر مثلدركه حق جل وعلا انكله صحابه نك احوالنى تشبيه ايلدى كه ابتداء اسلامده آز ايدن
ايديلر بعده كندكجه قوت وكثرتلرى ازدياد بولديكه احوالرى خلقه خوش كلوردى وآنلره بو تشبيهى
ايلدى (ليغيظ بهم الكفار) تاكه كفارى انلرله اجغلندره (وعد الله الذين آمنوا وعملوا الصالحات
حق سبحانه وتعالى وعد ايلدى شول كيمسه لره كه ايمانه كلوب كوزل عمللرى ايشلديلر (منهم) لفظ
من بيانيه در يعنى انلره قتى وعد ايلدى (مغفرة واجرا عظيما) كناهلرينه بر كوزل مغفرت وايتدكلرى اعمال مقابله سنده بر اولو ثواب

سورة الحجرات مدنية وهي ثمان عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

يا ايها الذين آمنوا) اى ايمانه كلانلر (لا تقدموا) كندى سوزكزى ايلرو قيلمك (بين يدى الله ورسوله
خدانك وپيغمبرينك سوزندن اول يعنى پيغمبر سويلشمدن سز سويلشمك (واتقوا الله) وتكريدن
خوف ايدك آنك اوزره تقدم ايتمككزده (ان الله سميع عليم) بى شبهه كيم خدا عز وجل اقوالكزى
ايشيدوب افعالكزه دانادر (يا ايها الذين آمنوا لا ترفعوا اصواتكم فوق صوت النبى) اى ايمانه كلانلر
آوازلركزى پيغمبرك آوازى اوستنه قالدرمك يعنى انكله سويلشدككزده صوتكزى انك صوتى
اوزره يوكسك قيلمك (ولا تجهروا له بالقول) وانكا سوزكزى آشكارا قيلمك يعنى آنى بلند آوازله
چيغرمك (كجهر بعضكم لبعض) بربكز بربكزه ندانى آشكارا ايتمسى كبى بلكيم سزه لائق اولان
بودركه اول ذات پاكى چيغرديغكز محل لوازم ادبى كوزدوب تعظيمنده قصور ايتميه سز (ان تحبط اعمالكم
تاكه ايشلدككز كوزل ايشلر باطل اولميه (وانتم لا تشعرون) وحال بوكه سز بيلمزسز كيم اوكونا ايش
اعمالى محبط قيلار كنور ديلركه ثابت بن قيسك قولاغنده آغرلق وار ايدى اندن آوازى قتى بلند ايدى
پس بو آيت نازل اولدى حضرتك مجلسندن تخلف ايدوب خانه سنده نالان وكريان اولوردى حضرت
تفقد ايدوب احضار ايتدى كندوسندن سبب تخلفى صوردى ثابت ايتديكيم يا رسول الله بن بر بلند
آوازلو كمسنه يم قورقرم كيم عملم محبط اوله حضرت صلى الله عليه وسلم آكا ديدى اول القده دكلسن
على التحقيق سن خير له معمر اولورسن وخير ايله وفات ايدرسن يعنى شهيد اولورسين وبى شبهه سن

اهل جنتدنسن (ان الذين يغضون اصواتهم عند رسول الله) تحقيقا شول كيمسه لركه خدانك رسولى
قتنده آوازلرين الچق قيلارلر (اولئك الذين امتحن الله قلوبهم للتقوى) انلر شول كروهدركه حق جل وعلا
كوكللرين انواع محن وتكاليف شاقه ايله كرفتار قيلدى (لهم مغفرة) كناهلرينه مغفرت وار (واجر عظيم)
وكندولره بر اولو ثواب واردر كنور ديلركيم حضرت صلى الله عليه وسلم بنى العنبر قبيله سنك بر كروهنه بر مقدار لشكر كوندردى
انلردن بر فوج اسير كتورديلر بنى تميمدن اقرع بن حابس وعطا بن حاجب بر فوج كمسنه ايله اسيرلرى اردنجه مدينه يه
اويله محلنده كلديلر اول وقتده حضرت صلى الله عليه وسلم استراحت ايتمك ايچون ازواج طاهراتك بر حجره سنه كيرمشدى
انلر كلوب هر بر حجره نك يانندن بر صدا ايتديلركه يا محمد چيق بزم اسيرلرك احوالنى كور آخر حضرت صلى الله عليه وسلم چيقوب
انلرك بربيسن حكم قيلدى حكم اولان شخص حكم ايتديكه اسيرلرك نصفنه فدا ويريله ونصفلرى ازاد اوله
بعده حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (ان الذين ينادونك من وراء الحجرات) تحقيقا شول كيمسه لركه
حجره لرك اردنده يعنى انلرك طشره سنده سنى چيغيرورلر (اكثرهم لا يعقلون) انلرك چوغى بى عقلدرلر زيرا
عقل حسن ادبى اقتضا ايدر خصوصا اول مرتبه ده اولان كيمسه يه (ولو انهم صبروا) واكر انلر صبر ايتسيديلر
حتى تخرج اليهم) تاكه سن كندولره چيقاسن (لكان خيرا لهم) البته صبر ايتملرى كندولره استعجالدن
بكرك اولوردى كه جمله اسيرلر مفت ازاد اولوردى (والله غفور) واندن متعال چوق مغفرت ايديجيدر
ادبسزلكدن توبه ايدنه (رحيم) ارباب ادبى انواع نعمتله اسيركيجيدر زيرا ادب جاذب رحمتدر ورحمت جالب نعمتدر

سرمايهٔ ادب بكف آوركه اين متاع	بيت	آنراكه هست سود ابد آيدش بدست

منقولدركيم حضرت صلى الله عليه وسلم وليد بن عقبه يى بنى المصطلق قبيله سنه زكوتى جمع ايتمك ايچون
كوندردى وانكله انلرك اراسنده بر عداوت وار ايدى قدومندن آكاه اولديلر عداوت قديمه محو ايتمك
ايچون استقباله چيقديلر وليد بن عقبه انلرى كوريجك كمان ايتديكيم كندوسيله جنك ايتمكه
چيقديلر اندن دونوب حضرته كلوب ديديكيم طائفهٔ مزبوره مرتد اولديلر حضرت بر ودن خالد بن
الوليدى بر مقدار لشكرله اوزرلرينه تعيين ايدوب اصمرلدى اول حقيقة الحال اوزره بر خوش واقف
اول اندنصكره مقتضى نه ايسه انى ايشله پس خالد رضى الله عنه انلره قريب مكانه واصل اولنجق
احواللرين استكشاف ايتدى كورديكيم اسلامك شعارى انلرك ارالرنده اشكارا اندن اوزكه اصلا برنسنه
يوقدر پس واروب كندولره قونيجه مال زكوتى كندويه بالتمام تسليم ايتديلر حضرت خالد دونوب
حضرت صلى الله عليه وسلمه صورت حالى عرض ايتدكدن بعده حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى
يا ايها الذين آمنوا) اى ايمانه كلانلر (ان جاءكم فاسق بنبأ) اكر سزه بر فاسق خبر ايله

كلمورقتبينوا) حقيقة الحاله واقف اولنجيون تفحص ايدوب آني بيلكه برخوش سعي ايدك (ان تصيبوا قوما
تاكه بركروهه بدلكله دكميه سز (بجهالة) حالدين بيلمامش ايكن (فتصبحوا على ما فعلتم نادمين
كه ايشلدككز ايش اوزره پشيمان اولورسز (واعلموا ان فيكم رسول الله) بيلك كيم على التحقيق خدانك
كوندرلمشي اراكزده در (لو يطيعكم في كثير من الامر) اكرسزه ايشلدن چوق نسنه ده فرمانبر اولسيدي
يعني اكرحوادثك چوغنده حضرت پيغمبر سوزكزه تابع اولسيدي (لعنتم) البته زحمتلره دوشردكز بو كلام
اشعار ايدركه بعض صحابهٔ كرام سويلديكي بني المصطلق قتله مستحق اولديلر همان اوزرلرينه لشكر تعيين
ايت ومذكور اوله جق كلامده عجله ايتميانلرك ايشلرين مدح ايتمك ايچون وسويليانلرك ذمنه تعرض ايتمك
ايچون سويليانلرك وصفن استدراك ايدوب وخطابي كندولره موجه قيلوب بيوردي (ولكن الله حبب
اليكم الايمان) وليكن حق جل وعلى سزه اي بني المصطلق حقنده بدسوز سويليانلر ايماني سودردي
(وزينه في قلوبكم) وكوكللركزده آني آراسته قيلدي (وكره اليكم الكفر والفسوق والعصيان) ونعمتكر
انكاري وطوغري يولدن چيقمغي وانقياددن امتناع اولنمغي سزه مكروه قيلديكه اوكونه سوزلره عجله
ايتمدكز (اولئك هم الراشدون) ولكروه كه بو اوصاف ايله موصوفدرلر كندولر درطوغري يولي
بولنلر (فضلا من الله ونعمة) تنكريدن براحسان وبر انعام ايتمك (والله عليم حكيم) وحق جل وعلا
اهل ايمانك احوالنه واراولرنده اولان تفاوته دانا مابينلرنده تفضيل ايدوب اوزرلرينه توفيقله انعام
ايتدوكنده درستحكم ايديجيدركنورديلركه عبد الله بن رواحه ايله ابن ابي آراسنده حضرتك حضورنده
بعض مجادله اولدي آخر الامر مجادله لري اكا چكديكه هر برينك طائفه سندن بركروه حاضر اولوب بري
برينه شتم ايتمكه وخرما داللريله ونعال ايله اورمغه شروع ايتديلر حق جل وعلا بو آيتي منزل ايدوب
بيوردي (وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا) اكر اهل ايماندن ايكي كروه بري بريله جنك ايتدي
(فاصلحوا بينهما) ايكيسنك آراسنده صلح ايدك نصيحتله وخدانك حكمنه دعوت ايتمكله (فان بغت
احديهما على الاخرى) پس اكر ايكي طائفه نك بري اوبري اوزره تعدي ايدوب صلح ايتمكدن يوز چويردي
(فقاتلوا التي تبغي) پس تعدي ايدن كروهه مقاتله ايدك (حتى تفيء الى امر الله) خدانك فرماننه رجوع
ايدنجه (فان فاءت) پس تعدي ايدن طائفه خدانك حكمنه رجوع ايدرسه (فاصلحوا بينهما بالعدل)
ايكي طائفه نك آراسنده عدل ايله صلح ايدك (واقسطوا) وجميع اموركزده عدلي استعمال ايدك
(ان الله يحب المقسطين) كه بي شبهه حق سبحانه وتعالى عدل ايدنلري سور (انما المؤمنون اخوة)
بوندن اوزكه برشي يوقدركيم اهل ايمان بري بريله برادرلردر (فاصلحوا بين اخويكم) پس ايكي برادركز

آراسنده صلح ايدك ايكي برادر مخصوص بالذكر اولمنديكي اول اجلدنكيم اقل جمع كه آرالرنده خلاف واقع اولور
ايكي كمسنه در (واتقوا الله) دخي تنكريدن خوف ايدك احكامنه مخالفت ايتمك خصوصنده (لعلكم ترحمون)
تاكه سز تقوا ايتمككز سببيله مرحمت اولنه سز منقولدركيم بني تميمدن بركروه خباب وعمار وسلمان كبي
صحابه كرامك فقرلرينه استهزا ايدرلردي حق جل وعلا انلري اول فعلدن نهي ايدوب بيوردي (يا ايها
الذين آمنوا) اي ايمانه كلانكمسنه لر (لا يسخر قوم من قوم) بركروه بركروهك حالندن استهزا ايدا
ايتمسنلر (عسى ان يكونوا خيرا منهم) شايد استهزا اولنانلر استهزا ايدنلردن خدا قتنده يكرك اوله لر
كنورديلركيم ازواج طاهرات حضرت صفيه يه ديديلركه اي ايكي يهودي قزي يهوديه حضرت صفيه سروركائنات
اول كلامي نقل ايدوب شكايت ايتدكده حضرت اكا بيوردي كه نيچون انلره ديمدك بنم پدرم حضرت هرون
وعمم حضرت موسى وقوجم حضرت محمد المصطفادر بعده حق جل وعلا انلري دخي بوكونه سوزلردن منع
ايدوب بيوردي (ولا نساء من نساء) دخي قاريلر قاريلردن استهزا ايدا ايتمسنلر (عسى ان يكن خيرا منهن)
شايد استهزا اولنانلر استهزا ايدنلردن يكرك اوله لر منقولدركيم ثابت بن قيس رضي الله عنه صحابه نك بريني
بر عيبه منسوب ايتدي اندن اكا دخي نهي كلديكه (ولا تلمزوا انفسكم) وكندونفسكزي عيب ايتمك يعني نفسكز
پايه سنده اولان اهل ايماني عيبه منسوب قيلمك (ولا تنابزوا بالالقاب) دخي بربكز بربكزي يمان لقبله چغرمك (بئس
الاسم الفسوق بعد الايمان) غايتله يمان اددر اهل ايمان فسقله اكمللري ايمانه كيردكلرندن صكره (ومن لم يتب) و
هركيم نهي اولنديغي نسنه دن توبه ايتمز (فاولئك هم الظالمون) اولكروه كندولردر ستمكار اولانلر (يا ايها الذين آمنوا
اجتنبوا كثيرا من الظن) اي ايمانه كلانلر كماندن چوق نسنه اجتناب ايدك (ان بعض الظن اثم)
كه بي شبهه كمانك برمقداري كناهدر بيلمك كركيم كمان ايتمك درت قسم اوزره در واجب وحرام
ومندوب ومباح خدايه واهل ايمانه خير ظن ايتمك كبي واجبدر وخدايه ومؤمنلره بدلكي كمان
ايتمك كبي حرامدر وموجب اثمدر وامور اجتهاديه ده كمان ايتمك كبي مندوبدر وامور معاشيه ده ظن
ايتمك كبي مباحدر كنورديلركه ايكي كسنه حضرت پيغمبردن ايچك ايستمسنه حضرت سلماني كوندرديلر
واول محل حضرت اسامه حضرتك طعامي اوزره موكل ايدي حضرت سلمان واروب آني ايستدكده حضرت
اسامه اكا ديديكه يانمده بر ييلجك نسنه يوقدر كه آني سكا ويره يم دونوب انلره بو خبري ويردي بعده حضرت
سلمانك غيبتنده آنلر ديديلر بز آني سميحه قويوسنه كوندرسيدك آنك صويي قورردي بعده تجسس
ايتمكه باشلديلركه عجبا اسامه بنده طعام يوقدر ديمسنده صادقميدر يلخود اوزرمزه بخل ايتدي
ايچون حضرتك مجلسنده كلوبا وتورديلر حضرت صلى الله عليه وسلم آنلره بيوردي ديشلركزك

ارasında که اولان بو قبر مزیات ندر دیدیلر هرکز آت مقوله سن تناول ایتمدك حضرت بیوردی علی التحقیق سز غیبت ایتمش سزاند نصکره حق تعالی بو آیتله اهل ایمانی بو کونه ظن سودن نهی ایتدی (وَلَا تَجَسَّسُوا) دخی تجسس ایتمك نته کیم اسامه نك خصوصنده تجسس ایتدکز (وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا) دخی بریکز بریکزی غیبت ایتمسون (أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا) بریکز سورمیکیم قرنداشنك اتنی اولمش ایکن ییه یعنی اکر اول ممکن اولوب آنی ایشلرسه کز (فَكَرِهْتُمُوهُ) آنی اکراه ایدردکز پس نته که میت اتنك یمسنی مکروه بیلورسز کرکدرکه غیبتی اویله کریه بیلوب اندن اجتناب ایده سز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) وغیبت ایتمکدن تکریدن خوف ایدك (إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ) بی شبهه کیم حق جل وعلا غیبتدن توبه ایدنلرك توبه سن قبول ایدوب توبه لری اوزره طورنلره مرحمت ایدر منقولدرکیم فتح مکه کوننده حضرت بلال الحبشی کعبهٔ مکرمه نك طامی اوزره اذان ویرمکه شروع ایلدکطلقادن برکروه حضرت بلالی غیبت ایدوب دیدیلر ابا محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم بو سیاه قرغه دن اوزکه برمؤذن بولمدی حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) ای آدمی زاده لر (إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى) علی التحقیق بز سزی براركك ودیشیدن یاراتدق وآنلر حضرت آدم وحوادر پس سزه نسبله افتخار ایتمه نك وجهی یوقدر (وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا) دخی سزی اولو جماعتلر قیلدقکه براصل واحده دونرسز (وَقَبَائِلَ) دخی شعوبه منتسب قبیله لر سزی قیلدق (لِتَعَارَفُوا) تاکه بری بریکزی بیلوب ممتاز اوله سز نه انکه سزی شعوب وقبائل قیلدقکه بری بریکزه فخر ایده سز (إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ) تحقیقا کیم خدا عز وجل قتنده اکرمکز زیاده تقوی صاحبی اولانکزدر (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) بی شبهه کیم خدا عز وجل حقیقتکزه دانادر (خَبِيرٌ) کیزلی ایشلرکزی بحقشی بیلور کتوردیلر کیم بنی اسد قبیله سندن برکروه برقحط سنه سنده مدینه یه کلوب کلمهٔ شهادتی اظهار ایتدیلر وبو فعللریله حضرت اوزره امتنان ایدوب دیرلردی یا رسول الله اکثر عرب سکا یالکز کلدیلر وبز سکا اهل وعیالمزله کلدك واغلب عرب سنکله جنك ایتدیلر وبز جنکسز حضورکه کلدك حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا) صحرانشینلر دیدیلر بز ایمانه کلدك (قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا) سویله ایمانه کلمدکز انکچونکه ایمان لسانله اقرار وقلبله تصدیق کتورمکدر وسز لسانله تصدیق کتوردکز اما قلبله تصدیق کتورمدکز پس سویلك بز ایمانه کلدك (وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا) ولیکن سویله کز اسلامه کلدك زیرا اسلام انقیاددن وصلح ایتمکدن عبارتدر وکلمهٔ شهادتك اظهاری وجنكك ترکی کا مشعردر (وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ) دخی هنوز ایمان کوکللرکزه کیرمدی (وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ) واکر خدایه وپیغمبرینه اخلاصله وترك نفاقله اطاعت

ایدرسز (لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا) ایشلدککز عمللرك اجرندن سزه برنسنه اکسك قیلماز (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) تحقیقا کیم حق جل وعلا ارباب طاعتدن واقع اولان تقصیری ستر ایدوب لطف وکرمیله کندولرین اسرکر (إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا) اهل ایمان دکلدر الا اول کیمسنه لرکه خدایه ورسولنه ایمان کتوروب صکره شك ایتمدیلر (وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دخی ماللریله وجانلریله خدانك یولنده سعی ایتدیلر (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) انلر کندولردر ایمانلرنده صادقلر اولانلر بو آیت نازل اولدقدنصکره مزبور اولان اعراب کلوب اند ایچدیلرکیم بز درست اهل ایمانوز حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ) سویله آیا خدای ذی الجلالی دینکزدن خبردار ایدرسز (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) وحال بوکی خدا عز وجل عالم علویده اولان اموری وعالم سفلیده اولان حوادثی بیلور (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) وایزد جل وعلا هر نسنه یه دانادر اصلا برشیء اوزرینه خفی اولماز (يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا) اوزرکه منت قیلارلر انکله که مسلمان اولدیلر (قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ) سویله اسلامه کلدککزی اوزریمه منت صایمك (بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ) بلکه ایزد ذو الجلال اوزرکزه منت ایدر انکله که سزه ایمانه یول کوستردی (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اکر ایتدککز دعواده صادقلر ایدیکز (إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) تحقیقا کیم خدا عز وجل کوکلر ویرك پوشیده نسنه لرین بیلور (وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) وایزد ذو الجلال ایشلدککز اشیایی کما ینبغی بیلور ❊

سورة ق مكية وهي خمس واربعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(ق) بعض سورك ابتداسنده دوشن حروف مقطعه افاده ایدرلرکه کندولرد نصکره مذکور اولان کلام منثوردر نه منظوم پس ممکن اولدیکیم قرآن ایچون شعردر یا انلرك سوزیدر اولمق ایچون حروف مقطعه ابتداء بعض سورده مذکور اولدی (وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ) شرف ومجدایسی اولان قرآنه قسم کیم محمد المصطفی خدادن مرسلدر نبوتنده شك وشبهه یوقدر واکا ایمان کتورمیانلر کندو به برشبهه لری اولدیغنه کتورمدیلر (بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ) بلکه عجبلندیلر آندنکه کندو جنسلرندن کندولره برقورقوتیجی کلدی (فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ) پس کافرلر ایدنلر دیدیلر جمیع خلقدن محمدك منتخب اولمسی برامر عجیبدر (أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا) آیا قچن بز میت اولوب طپراق اولورز عالم حیوته بردخی دونرمیوز (ذَلِكَ) بردخی زنده اولمق (رَجْعٌ بَعِيدٌ) وهمدن اوزاق بر دونمکدر (قَدْ

(عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ) تحقیقا کیم زمین انلردن اکسك قیلدیغی شیئی بیلدك یعنی اولدکلریندنصکره
کوده لرندن یریدوکی شیئی بیلمشوز (وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ) وحالبوکه قتمزده اشیانك تفاصیلنی ضبط
ایتمش بر کتاب واردر نیچون مبعوث اولملرین استبعاد ایدرلر واپش انلرك دیدوکی کبی
دکلدر (بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ) بلکه محمد المصطفی نك نبوتنه تصدیق کتورمدیلر (لَمَّا جَاءَهُمْ) قچن کندولره
کلوب معجزه کتوردی (فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ) پس انلر بر مضطرب ایشده دوشمشلردر که آنك حقنده کاه شاعر وکاه
دیوانه وکاه ساحردر دیدیلر (أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ) یا کور اولوب وستلرنده کوکه بقمدیلرکیم
(كَيْفَ بَنَيْنَاهَا) نیجه آنی یاپدق (وَزَيَّنَّاهَا) ونیجه انی یلدزلرله بزندك (وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ) واکا
اصلا یارقلر یوقدر پس بویله عظیم الهیئه شیئی ایجاد ایدن پروردکار قادر دکلمیدر که سزی اعاده
ایده (وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا) دخی زمینی کشاده قیلدق (وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ) وانك ایچنده محکم طاغلر
صالدق (وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ) وانك ایچنده نباتاتك هر کوزل نوعندن بتوردك (تَبْصِرَةً
نظر عبرتله بقمق ایچون (وَذِكْرَى) دخی پند اولمق ایچون (لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ) هر بنده یه که تکریسنه رجوع
ایدوب آنك مخلوقاتنده وعجائب صنعنده تفکر ایده (وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا) دخی کوکدن
چوق منفعتلو بر صو ایندردك (فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ) در عقب انکله اشجار واثمار
اوزره مشتمل باغلر واربه وبغدای کبی دانه بتردك (وَالنَّخْلَ) دخی خرما آغجن انکله انبات ایتدك (بَاسِقَاتٍ
بلند واری اولدقلری حالده (لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ) اول خرما اغجینك مقوله سنه بربری اوزره بتمش طلع
واردر خرما آغجی چیقرتدیغی طلعك چوقلغی وایچنده اولان ثمره نك کثرتیدر وحق تعالی وجل بو اشیایی
قو انبات ایتدی (رِزْقًا لِلْعِبَادِ) قوللره روزی اولمق ایچون (وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا) واول صو ایله بر اولمش
شهری زنده قیلدق (كَذَلِكَ الْخُرُوجُ) قبوردن چیقمغکز بونك کبیدر یعنی نته کیم اولمش شهری صو ایله
زنده قیلدیسه سزی دخی حشرا وسزا ایچون زنده قیلار (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ
وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ) کفار قریشدن اسبق بو مذکور اولان
عشائر وقبائل پیغمبرلری تکذیب ایتدیلر (كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ) هر بری پیغمبرلری یالانه نسبت ایتدیلر
(فَحَقَّ وَعِيدِ) پس عذابدن کندولره وعد ایتدوکم شیئك وقوعی لازم اولدی (أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ)
ایا بز اولکی یارتمغی قصد ایتدکده عاجز اولدقکه اعاده دن عاجز اولورز بو هرکز متصور اولماز (بَلْ هُمْ
فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ) بلکه انلر ینکی یراتمقدن بر شك وشبهه ده درلر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ)
دخی تحقیقا که آدمی مقوله سن یراتدق (وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ) وحالبوکه بیلورز شول شیئی که

انکله نفسی مخفی سویلر کندویه (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ) وبز علممزله اکا جان طمارندن
یقینزکدر (إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ) مذکور قیل اولوقتیکیم ایکی فرشته مکلف اولانلرك اقوال وافعالن
الوب یازرلر (عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ) صاغ طرفندن بر همنشین وصول طرفندن بر همنشین اکا
واردر یعنی ایکی فرشته بنده نك صاغ طرفنده وصول طرفنده اوتوروب اکا نکهبانلق ایدرلر (مَا يَلْفِظُ
مِنْ قَوْلٍ) اغزندن اصلا بر سوز صالمز (إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ) الا انده اعمالك ضبط ایدوجی حاضر مهیا
فرشته واردر حدیث شریفده وارد اولمشدر کیم حسناتك کاتبی سیئاتك کاتبی اوزره ناظر مرکزنده در
قچن بنده بر ایولك ایشلر راست نشین فرشته آنی بلا توقف یازر واول محلکه بر بدلك ایشلر کاتب
حسنات چپ نشین فرشته یه دیرکه یدی ساعت کچنجه ارام ایت قباحتنی یازمه شاید بو اثناده تسبیح
یا استغفار ایدر چون بعث خصوصنده ایتدکلری استبعادی ذکر ایتدی وعلم وقدرتنی تحقیق
ایتمکله اول استبعادی ازاله ایتدی کفار قسمنه اعلام ایتمك ایچون کیم عن قریب موت محلنده وقیامت
وقتنده آنی مشاهده ایدرلر پس بیوردی (وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ) ومرکك بیهوشلغی کلدی (بِالْحَقِّ
طوغریلغله ایچنده اصلا شبهه یوقدر واول محل انسانه دینلور (ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ)
بودر اول موت که سن اندن قچوب قورقردك (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دخی صوره ایکنجی کز اوفورلدی
(ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ) اول کون اول کوندر که خلق انکله وعد اولنوب تخویف اولنورلردی (وَجَاءَتْ كُلُّ
نَفْسٍ) وهر جان عرصه محشره کلدی (مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ) کندو سیله بر سوریجی وار که کندوینی
عرصه محشره سورر وبر طانق وار که دنیاده ایتدوکی اعمال اوزره شهادت ایدر واول وقت کندویه
سویلنور (لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا) تحقیقا سن دنیاده بو حالدن بیخبر ایدك (فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ) پس امور معاده مانع اولان پرده کی سندن قالدردق پرده انشا عارض اولان غفلتدر
وامور محسوسات اوزره نظری قصر ایتمسیدر (فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ) پس نظرك بوکون کسکیندر کورمکه مانع
اولان حجاب قالقدیغیچون (وَقَالَ قَرِينُهُ) دخی آدم اوغلی اوزره موکل اولان فرشته دیدی (هَذَا مَا لَدَيَّ
عَتِيدٌ) بودر قتمده یازیلوب حاضر اولان نامه اعمال بعده سائق وشهید اولان ایکی فرشته یه خطاب
کلورکه (أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ) دوزخ ایچنده صالك هر چوق کفر ایدیجی کسنه یی (عَنِيدٍ) چوق عناد
کادی (مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ) مالی ارباب حقوقدن غایتله منع ایدیجی بعض علما اکا ذاهب اولدیکیم خیردن
مراد دین اسلامدر زیرا بو آیت ولید بن المغیره حقنده نازل اولدی قچنکیم قاربنی اسلامه کلمکدن منع
ایتدی وکفر وعنادله موصوف ایدی وبو مذکور اوله جق اوصافله دخی (مُعْتَدٍ) خلق اوزره تعدی

ایدیجی (مُرِيبٍ) خدانك وحدانيتنده ودين اسلامده شك ايليجى (الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ) شول شك ايليجى كافركه خداى ذو الجلال ايله بر معبود دخى قيلدى (فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ) پس آنى شدتلو اشكنجه ده صالك واول محل كه ايكى فرشته كافرى دوزخده صالمق ايستولر ديرينم نه كناهم وار اوزريمه بر شيطان مسلط وار ايدى اولبنى اغوا ايتدى پس كافرين اولان شيطان احضار اولنوب خداعز وجل آنى سويليدرر (قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ) آنك قرينى سويلير اى پروردكار من آنى كمراه ايدوب يولدن چيقرمدم (وَلَٰكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ) وليكن كندوسى براوزاق ازغونلقده ايدى اندن رجوع ايتمدى (قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ) حق جل وعلا بيوردى قتمده خصومت ايتمك (وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ) وحالبوكه بن كتب سماويه ايله والسنهٔ رسلله وعيد سزه ايلروكوندردم پس بوخصومتكز اوزره سزه بر فائده مترتب اولماز (مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ) سوزقتمده تبديل اولنماز هرنه حكم ايدرم البته اولليدر (وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) وبن بنده لره ستمكار ايديجى دكلم (يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ) ياد ايت اول كونيكه جهنمه ديروز (هَلِ امْتَلَأْتِ) سن طولدكمى (وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) وجهنم دير هيچ آرتقلق وارمى بو استفهام سؤال ايچوندر يعنى بكا زياده ايت (وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ) وبهشت برين ارباب تقوى ايچون قيلندى (غَيْرَ بَعِيدٍ) بريرده كه اوزاق دكلدر (هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ) بودر دنياده موعود اولند يغكز شئ (لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ) بهشت برين يقين قيلندى هر شخصه كه شركدن توحيده دونوب حدود شرعيه يه محافظه ايدر (مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ) شول كيمسه كه ايزد ذو الجلالدن تنهالك ونخفيلك حالتنده قورقدى (وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ) وطوغريلغه دونمش بر كوكل ايله كلدى وكندويه وصفنده اولانلره دنيلور (ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ) بهشت جاودانه كيرك عذاب وزوال نعمتلردن امين اولديغكز حالده (ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ) اولكون هميشه اقامتك تخمينى كونيدر (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا) آنلره بهشت جاودانده ايستدكلرى نسنه حاصلدر (وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ) وقتمزده انلره زياده اولور واول خاطرلرينه وبر كيمسنك خاطرينه كلميان نعمتلردر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) ونيجه زمانه خلقك قريشدن اسبق نابود قيلدق كه (هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا) انلر قريشدن قتيدرلر قوت جهتندن (فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ) پس مركك قورقوسندن شهرلرده جولان ايتديلر (هَلْ مِنْ مَحِيصٍ) مركدن هيچ بركريزكاه وارمى (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ) تحقيقا كيم بوسوره ده مذكور اولان اشياده بر پند ونصيحت وار (لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ) شول كيمسه كه بر واعيه لو كوكلى وار ايدى (أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ) يا استماع ايچون قولاغنى

طوتدى وحالبوكه كندوسى فكر ايله حاضردر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) دخى تحقيقا كيم كوكلرى ويرى واراولنده اولان اشيايى التى كونده يراتدق (وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ) وانلرى يراتمقدن بزه هيچ تعب ايرمكدى بو كلام يهودك زعم ايتدكلرى سوزه رددر كه ديديلر خداعز وجل احد كوننده عالمك خلقته باشلدى وجمعه كونى اندن قورتولدى وسبت كوننده حاشا ارقه سى اوزره اوزانوب استراحت ايتدى (فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ) پس يهودك ديدوكى ناپسنديده سوزلر اوزره صبر ايت (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دخى پروردكارك حمدنه مقارن كندويى منزه قيل (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ) كونش چيقمدن اول (وَقَبْلَ الْغُرُوبِ) وكونش باتمدن اول (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) وهرنه اولورسه پروردكارى كيجه نك بر مقدارنده تنزيه ايت (وَأَدْبَارَ السُّجُودِ) ونمازلرك صوكلرنده (وَاسْتَمِعْ) دخى احوال قيامتدن سكا وحى ايتدوكمز نسنه يه قولاق طوت كيم خلق قبوردن اخراج اولنورلر (يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ) اول كونكه چيغريجى چيغرر (مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ) بر يقين يردن واو حضرت جبريلدركه ندا ايدوب ديراى چورومش كوكلر واى پاره لنمش اتلر واى براكنده صاچلر حق جل وعلا سزه فرمان ايدركيم فصل قضا ايچون ييغلك (يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ) اول كونكه حقله چيغرمغى ايشيدرلر (ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ) اولكون قبوردن چيقمق كونيدر (إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ) تحقيقا كه دنياده بزكندومز زنده قيلوب جان آلورز اوزكه مرد كل (وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ) وجزا ايچون دونمك بزم طرفمزه در آخرتده (يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا) اولكونده كه ير خلقدن ياريلوب چيقارلر منادى يكرسمتنه شتاب ايتدكلرى حالده (ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ) بو احيا وجمع ايتمك بر جمعدركيم اوزريمزه آساندر (نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بز ديدكلرى سوزه هركسدن داناترز (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ) وسن اوزرلرينه مسلط دكلسن كه كندولرين زورله ايمانه داخل قيله سن (فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ) پس قرآنك مواعظ ونصيحتيله نصيحت ايت شول كيمسه كه بنم وعيدمدن قورقوب بنده لكه

سورة الذاريات مكية وهي ستون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا) طپراغى وغيريسن صاورمق صاورن يللره قسم (فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا) پس يوك كوتورن بولطلره قسم (فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا) پس سهولتله صويك يوزى اوزره جريان ايدن كميلره قسم (فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا) پس عالمك ايشن قسمت ايدن فرشته لره قسم كيم (إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ) على التحقيق حشر ونشردن وعد اولنديغكز شئ صادقدر يعنى اندن خبر ويرن درست خبر ويرجى (وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ) وبى شبهه كيم مكافات البته دوشيجيدر اولمسنده شك وشبهه يوقدر

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ) زینت آیه‌سی کوکه قسم کیم (إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ) علی التحقیق سز بر مختلف سوزده سز
پیغمبر خصوصنده که گاه شاعر وگاه ساحر وگاه دیوانه دردیرسز (يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ) اندن یعنی
پیغمبرك اطاعتندن دونمش قیلنان کمسنه دوندرلور (قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ) ارباب قول مختلفدن
یلان سویلیانلر هلاك اولسنلر (الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ) شول یلان سویلیانلر که کندولر بر جهالتده
اولوب مأمور اولدقلری شیدن غافلدرلر (يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ) استهزا طریقیله پیغمبردن واهل
ایماندن صورارلر کیم روز جزا نه زمان واقع اولور (يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ) واقع اولور اولکونده که
کندولر دوزخ اوزره یانمش قیلنورلر واول وقتده کندولره سویلنور (ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ) عذابکزی دادك
هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ) بودر اول عذاب که کلمسنه استعجال ایدردکز (إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ
وَعُيُونٍ) تحقیقا کیم پرهیزکارلر باغلرده وبکارلرك کنارلرنده اولورلر (آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ
قبول وخشنودلکله الیجیلردر شول نسنه‌ئی که پروردکارلری کندولره ویردی یعنی کندولره هر نه
احسان ایتدی کوزل وپسندیده وحیز قبوله کچربرسیدر (إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ) تحقیقا کیم
انلر بهشته کیرمدن اول ایولك ایتمشلردر (كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ) کیجه‌دن غایتله
آز یاترلردی (وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) وسحر وقتلرنده کندولر خدادن غفران طلب ایدرلردی
وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ) وانلرك اموالنده بر نصیب واردی یعنی خدایه تقرب ایتمك ایچون وخلقا اوزره
شفقتلری اولدیغیچون مالّلرندن بر مقدار رسیدك وبر معین نفسلری اوزره ایجاب ایدرلر (لِلسَّائِلِ
وَالْمَحْرُومِ) طلب ایدن کدایه وبی‌بهره اولان بوقسله محروم شول کیمسه‌در که عفتی اظهار ایدوب خلق آنی
دولتمند کمان ایدوب صدقه ویرلمسندن بی‌بهره اولور (وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ) دخی زمینده قدرت
کامله اوزره دلالت ایدر انواع معادن وحیوانات کبی نشانلر وار (لِلْمُوقِنِينَ) بی‌شك وریب
اولان کمسنه‌لره (وَفِي أَنْفُسِكُمْ) دخی کندو جانلرکزده‌ده ای آدم اوغوللری آیات متعدده وار ؛
أَفَلَا تُبْصِرُونَ) پس نظر ایتمزمیسز استفهام امر معناسنه‌در یعنی کندو نفسلرکزه عین اعتبارله
بقك کورك آنده قدرت کامله اوزره دلالت ایدنجه دلیللر وار زیرا عالمده هیچ بر نسنه یوقدر الا که
انسانك وجودنده آنك بر نمونه‌سی واردر با وجود اکه کندوسی کوزل هیئتله وخوش ترکیبله وبخشی
منظرله وصنایع مختلفه‌نك استنباطیله وکمالات متنوعه‌نك استجماعیله متفرددر (وَ
فِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ) دخی کوکده‌در روزیکز وثوابدن موعود اولدیغکز نسنه (فَوَرَبِّ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) پس کوك وزمینك پروردکارینه قسم کیم (إِنَّهُ لَحَقٌّ) علی التحقیق مذکور اولان

اشیا درست وثابتدر ایچنده اصلا شبهه یوقدر (مِثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ) سزك سویلشمکز کبی
یعنی نته کیم نطقکزده شك وشبهه‌کز یوقدر مذکور اولان اشیانك اولمسنده شك وشبهه یوقدر
هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ) یا حضرت ابراهیم قونقلرینك خبری سکا کلدیمی (الْمُكْرَمِينَ) حضرت
ابراهیم قتنده اکرام اولانلر که نفسیله وخاتونیله کندولره خدمت ایتدی (إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ) نه وقتکه
کیرن اوزرینه کیردیلر (فَقَالُوا سَلَامًا) درعقب دیدیلر اوزریکه سلام ویرورز (قَالَ سَلَامٌ)
دیدی اوزرکزه سلام اولسون (قَوْمٌ مُنْكَرُونَ) سز بیلنمامش بر کروه سز حتی صورتکزده هرکز بر کیمسه
کورمدم (فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ) پس اهلی سمتنه کیزلی کیتدی (فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ) پس بریان اولمش بر فربه بوزاغو
کتوردی (فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ) اندنصکره آنی آنلره یقلشدردی یعنی اوکلرنده آنی قودی آنلر یمکه مباشرت
ایتمدیلر (قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ) آنلره دیدی ییسه‌کزه (فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً) پس آنلردن خاطرنده بر قورقو
دویدی که مبادا بونلر اوغری اوله‌لر بعده آنلر حضرت ابراهیمك چهره‌سنده آثار خوفی مشاهده
ایلیجك (قَالُوا لَا تَخَفْ) دیدیلر قورقمه که بز خدانك کوندرلمشلریوز پس حضرت ابراهیم دیدی
نیچون بوندن اول بکا خبر ایتمدکز تا که بوزاغوی بوغازلمزدم همان حضرت جبریل قنادین بوزاغویه
سوردی بوزاغو قالقوب فریاد ایدرك آناسنه کیتدی (وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ) واکا بر دانا اوغلانك
کلمسیله مژده ویردیلر واو اسحق علیه السلامدر (فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ) پس قاریسی ساره خاتون
برکوشه‌ده طوروب آنلرك سوزین ایشیدرکن بر چغرمق کوروب اوطه‌سنه توجه ایتدی (فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا) درعقب تعجب طریقیله یوزینه اورمغله اوجیله اوردی (وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ) ودیدیکه بن بر قص
قوجه قاری‌یم نیجه اوشاق طوغوررم (قَالُوا كَذَلِكِ) فرشته‌لر دیدیلر سکا مژده ویردوکمز کبی
قَالَ رَبُّكِ) پروردکارك دیدی وبز آندن روایت ایدوب سکا انکله خبر ویردك (إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ)
بی‌شبهه کیم پروردکارك کندودر بو ایکی جلیل القدر نعتله منعوت اولان والبته اوصاف کماله موصوف
اولان درست وایشی محکمدر پس تحقیقکیم حضرت ابراهیمك قتنده مقرر اولدیکه آنلر ملائکه‌در وآنلر
اینمزلر الا بر مهم ایش ایچون (قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) آنلره دیدی پس سوزك ایشکز ندر
ای خدا طرفندن مرسل اولان وجود شریفلر (قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ) دیدیلر بلاشبهه
بز بر کنهکار جماعته یعنی قوم لوطه کوندرلدك (لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ مُسَوَّمَةً) تا که
اوزرلرینه یوللیوز بر نشانلنمش طاش چامورندن (عِنْدَ رَبِّكَ) پروردکارك قتنده موجوددر (لِلْمُسْرِفِينَ)
کفر وفجورده حدودی تجاوز ایدنلر ایچون (فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) پس قوم لوطك

کویلرنده اهل ایماندن اولان کسنه لر چیقاردق (فما وجدنا فیها غیر بیت من المسلمین) پس آنده اهل اسلامدن بر اوخلقدن اوزکه بر کیمسه بولمدق (وترکنا فیها آیة) وانلرک کویلرنده بر علامت براقدق (للذین یخافون العذاب الالیم) شول کیمسه لر ایچونکه شدتلو اشکنجه دن خوف ایدرلر زیرا انکله اعتبار الان آنلردر واول علامت بر سیاه قوقش صودر (وفی موسى) دخی حضرت موسانک اخبارنده خوف ایدنلر ایچون بر علامت قیلدق (اذ ارسلناه الى فرعون بسلطان مبین) چون آنی مصر حاکمنه عصا وید بیضا کبی بر معجزه ایله مرسل قیلدق (فتولى برکنه) پس کند وقوتیله یعنی قوتی اولان لشکریله اکا ایمان کتورمکدن یوز چویردی (وقال ساحر او مجنون) ودیدی حضرت موسادن اوتری بو جادودر یا دیوانه یعنی اندن صادر اولان خوارق عادتی جنه منسوبدر لکن بلمم که انلر اختیاریله صادر اولیورلر یا الخیاریله دکل (فاخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیم) پس آنی لشکرلریله الوب دریایه صالدق (وهو ملیم) وحالبوکه فرعون ایتدوکی کفر اوزره ملامت اولنمشدر (وفی عاد) دخی قبیلهٔ عادک احوالنده ارباب خشیت ایچون بر آیت عظیمه قیلدق (اذ ارسلنا علیهم الریح العقیم) چون بی نفع و بی خیر یلی اوزرلرینه بوللدق (ما تذر من شیء اتت علیه) قومرهیچ برنسنه که اوزرینه کجدی (الا جعلته کالرمیم) الا آنی چوریمش نسنه کبی قیلدی (وفی ثمود) دخی قبیلهٔ ثمودک سرکذشتنده اصحاب خوف ایچون بر عظیم آیت قیلدق (اذ قیل لهم تمتعوا حتى حین) چون کندولره دینلدی حیاتکزدن برمدته دک نفع الک واول اوچکون ایدی (فعتوا عن امر ربهم) پس پروردکارلرینک فرماندن تکبر ایتدیلر (فاخذتهم الصاعقة) درعقب هلاک ایلیجی عذاب انلره کلدی (وهم ینظرون) وحالبوکه کندولر اکا نظر لرزیرا صیحهٔ جبرئیله کندولره کوندزده او تورمشلر ایکن کلدی (فما استطاعوا من قیام) پس مکانلرندن قالقمغه اصلا قدرتلری اولمدی (وما کانوا منتصرین) دخی عذابی منع ایتمک ایچون یاردم اولنمش دکل ایدیلر (وقوم نوح من قبل) دخی حضرت نوحک قومنی هلاک ایتدک بونلردن اسبق (انهم کانوا قوما فاسقین) بی شبهه کیم انلر کفر ومعصیتله حدودی تجاوز ایتمش کروه ایدیلر (والسماء) دخی کوکی (بنیناها باید) آنی قوت وقدرتله یاپدق (وانا لموسعون) وبی شبهه کیم بز بر عظیم قدرت ایه سی یوز (والارض فرشناها) دخی زمینی دوشتدک تاکه خلقا وستنه قرار طوته لر (فنعم الماهدون) پس غایتله بخشش یاپانلر بزوز (ومن کل شیء خلقنا زوجین) وهر برنسنه دن ایکی نوع یراتدق (لعلکم تذکرون) تاکه سز پند الوب بیله سزکیم تعدد ممکنانک خواصندندر (ففروا الى الله) پس خلقه سویله یا محمد کفر ومعصیت سببیله حاصل اولان عقابدن خدانک

توحید وطاعتنه قچک (انی لکم منه) کهٔ بی شبهه بن سزه اول عذابدن (نذیر مبین) بر آشکارا قورقو ویریجی یم (ولا تجعلوا مع الله الها آخر) وایزد ذوالجلال ایله بر معبود دخی قیلمک (انی لکم منه نذیر مبین) على التحقیق بن سزه شرکک عقابندن بر آشکارا قورقو ویریجی یم (کذلک) ایش اویلجه در کیم (ما اتى الذین من قبلهم من رسول) زمانکدن اسبق اولان کفاره هیچ بر پیغمبر کلمدی (الا قالوا ساحر او مجنون) الا آنک حقنده دیدیلر اول جادودر یا دیوانه (اتواصوا به) ایا بو سوزله اولکیلر صونکیلره وصیت ایتدیلر که قوللری بو سوز اوزره متفق اولدیلر اما حقیقتده اصمرلشمدیلر (بل هم قوم طاغون) بلکه انلر حدلرندن تجاوز ایتمش بر کروهدرلر (فتول عنهم) پس کفار کفرلری اوزره مصر اولوب دعوتی کندولره تکرار ایتدکدنصکره انلردن یوز چویر (فما انت بملوم) که سن یوز چویرمکدن اوتری ملام اولنمازسن (وذکر) وپند ونصیحتی ترک ایتمه (فان الذکرى تنفع المؤمنین) که بی شبهه پند ونصیحت ایمانی مقدر اولان کسنه لره وایمانه کلمشلره نفع ایدر (وما خلقت الجن والانس) دخی پری وانسان مقوله لرین یراتمدم (الا لیعبدون) الا که بکا عبادت ایده لر یعنی حق جل وعلا انلری عبادته مستعد اولندن غایتله متمکن قیلدی امام مجاهد بو آیتک تفسیرنده بیوردی حق جل وعلا جن وانسی یراتمدی الا معرفتیچون وقوللری آنی بیلورلر انجق کیمسی فرمانبر اولوب کیمسی عصیان ایتدی (ما ارید منهم من رزق) انلردن اصلا روزی مقوله سن ایستمم (وما ارید ان یطعمون) دخی بکا ییجک ییدرملرین ایستمم (ان الله هو الرزاق) تحقیقا کیم خدا عز وجل کندو در قوتی مخلوقاته رزق ویرن (ذو القوة المتین) قوت ایه سی قدرتنده احکام صاحبی اولان (فان للذین ظلموا ذنوبا) پس تحقیقا محمد المصطفایه ستم ایدنلره عذابدن بر عظیم حصه وار (مثل ذنوب اصحابهم) کچمش اولان کفاردن یارانلرینک حصه سی کبی یعنی انلره دکن عذاب کبی بونلره دخی دکر (فلا یستعجلون) پس آنی طلب ایتمده بکا شتاب ایتمسونلر (فویل للذین کفروا) پس کفر ایدنلره هلاک اولسون (من یومهم) کندو کونلرینک عذابندن (الذی یوعدون) شول کونکه دنیاده انکله موعود اولورلردی

سورة الطور مکیة وهی تسع واربعون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والطور) طور طاغنه قسم واول طاغدرکه حضرت موسى آنک اوزره خدا ایله مکالمه ایتدی (وکتاب مسطور) دخی برکتابه قسم که یازلمشدر (فی رق) صحیفه مقوله سنده (منشور) اوقنمق ایچون اچلمش واندن مراد قرآن عظیم الشاندر (والبیت المعمور) دخی آبادانخانه یه قسم واندن

مراد کعبهٔ مکرمه در وانك عمارتی حجاج ایله و مجاورلر ایله در (والسقف المرفوع) دخی قالدرلمش
طامه یعنی آسمانه قسم (والبحر المسجور) و طولمش دریایه قسم کیم (ان عذاب ربك لواقع) علی
التحقیق کفاره و عصاته ربکك تعذیب ایتمسی واقعدر (ماله من دافع) اکا اصلا بر دفع
ایدیجی یوقدر (یوم تمور السماء مورا) اول کونده کوك بر عجیب چالقنمق چالقنور (وتسیر الجبال
سیرا) و طاغلر هواده قالقوب بر غریب کیتمك کیدر (فویل یومئذ للمکذبین) پس عذابك
اشدی اول کونده تکذیب ایدنلره اولسون (الذین هم فی خوض یلعبون) شول اهل تکذیب که
کندولر اقوال باطله ده شروع ایدوب اوینارلر (یوم یدعون الی نار جهنم دعا) اول کونده که دوزخك
آتشی سمتنه عنفله بر محکم چکمك چکلورلر کندولره دینلور (هذه النار التی کنتم بها تکذبون)
بودر اول آتش که دار دنیاده سز آنك موجود اولمسین اینانمزدکز (افسحر هذا) پس بو جادولکمیدر
یعنی دنیاده وحی حقنده سحردر سویلردکز شمدی یلکده که کوزکز عذاب موعود دخی سحرمیدر
(ام انتم لا تبصرون) یاخود سز بونی کورمزسز نته کیم دنیاده بونك اوزره دلالت ایدن اشیایی
کورمزدکز (اصلوها) دوزخه کیرك (فاصبروا او لا تصبروا) اندن صکره صبر ایدك یا ایتمك
یعنی قنقی وجه ایله ایسترسز دوزخه کیرك کیم اندن سزه خلاص یوقدر (سواء علیکم) صبر
ایتمککز و ایتمه مککز اوزرکزه برابردر (انما تجزون ما کنتم تعملون) ایشلدککز نسنه نك مکافاتنی
اوزکه بر نسنه ایله مکافات اولنمازسز (ان المتقین فی جنات ونعیم) تحقیقا کیم ارباب تقوی
بر باغلرده و بر نعیمده اولورلر که آنلر کندولره مخصوصدر (فاکهین بما آتیهم ربهم) متلذذ
و متنعم اولمشلر اول نسنه ایله که پروردکارلری کندولره آنی ویردی (ووقیهم ربهم عذاب
الجحیم) دخی خداوندلری کندولرین دوزخك اشکنجه سندن صاقلدی و بهشتده جاودان
بکجیلری آنلره دیرلر (کلوا واشربوا هنیئا) ییك و ایچك مأکول و مشروبکز کدورتدن خالص
قالمش اولدیغنده (بما کنتم تعملون) ایشلدککز اعمال سببیله (متکئین علی سرر مصفوفة)
یاصدانمشلر دوزلمش سریرلر اوزره (وزوجناهم بحور عین) و انلری اولندردك بیاض
یوزلو آچق قاشلو خاتونلر ایله (والذین آمنوا) و اهل ایمان اولانلر (واتبعتهم ذریتهم بایمان)
و اولادلری کندولره ایمانده تابع اولدیلر (الحقنا بهم ذریتهم) پایه ده اولادلرین کندولره
یتشدردك (وما التناهم من عملهم من شیء) و ایتدکلری کوزل اعمالك سزاسندن انلره هیچ
بر نسنه اکسك ایتمدك (کل امرئ بما کسب رهین) هر کشی قزاندیغی نسنه ایله رهن اولنمشدر

یعنی هرکس عملیله بغلودر اندن قورتلمز و غیر کیمسه نك عملیله مؤاخذ اولماز و قاری قسمنه دخی بو حکم
ثابتدر (وامددناهم بفاکهة ولحم) دخی اهل تقوایه میوه و ات آرتردق (مما یشتهون) آرزو ایتدکلری
نسنه دن یعنی نعمتك انواعندن انلره آنا فآنا ازدیاد ایدرز (یتنازعون فیها کاسا) بهشتده
اهل تقوی بری برینه شراب ایله طولمش جام الوب ویررلر که (لا لغو فیها ولا تأثیم) نه ایچنده بیهوده
سوز وار ونه کناهه موجب بر ایش دخی یعنی دنیاده ایچنلر اراسنده اولان بیهوده سوز و ناپسندیده
اوضاع انلرك مابیننده اولماز (ویطوف علیهم غلمان لهم) و اول شراب ایله اوزرلرینه طولانور
بر اوغلانجقلر که کندولره مخصوصدرلر (کانهم لؤلؤ مکنون) کویا اول اوغلانجقلر صدفده
صاقلنمش اینجودرلر (واقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) دخی اهل جنتك بری بری برینه یوز دوندروب
احوال و اعماللرندن صورشمغه باشلدیلر (قالوا انا کنا قبل فی اهلنا مشفقین) دیدیلر علی
التحقیق بز بو کوندن اسبق اهلمز اراسنده خدانك عذابندن قورقشلر ایدك (فمن الله علینا)
پس ایزد ذو الجلال رحمت و توفیقیله اوزریمزه منت ایلدی (ووقانا عذاب السموم) و بدنك
مسامنه نفوذ ایدن باد سموم کبی جهنمك اشکنجه سندن بزی صاقلدی (انا کنا من قبل ندعوه)
تحقیقا که بز بو کوندن اسبق دنیاده اکا عبادت ایدردك (انه هو البر الرحیم) بی شبهه کیم خدا
جل جلاله کندو قوللرینه ایولك ایدیجی و کندولرین چوق اسرکیان (فذکر) پس پند و نصیحت
ویرمسی اوزره ثابت اول کفارك سوزینه قولاق آصمه (فما انت بنعمة ربك بکاهن ولا مجنون)
که سن ربکك احسان و انعامیله نه کهانت ایدیجی سن و نه دیوانه سن نته که حقکده دیرلر (ام یقولون
شاعر نتربص به ریب المنون) یاخود دیرلرمی محمد المصطفی شاعردر اکا روزکارك حوادثن انتظار
ایدرز (قل تربصوا فانی معکم من المتربصین) سویله سز انتظار ایدك کیم علی التحقیق بن سزکله
انتظار ایدنلردن یم (ام تأمرهم احلامهم بهذا) یاخود عقوللری کندولره سوزده تناقض
ایتمکه امرمی ایدرکه کاه سندن اوتری کاهندر دیرلر کهانت عقلی اقتضا ایدر و کاه دیوانه دیرلر
و او عقلسزلغی اقتضا ایدر و کاه شاعردر دیرلر و شاعر کلام موزون و منسق و متخیل
کرکدر و او دیوانه دن حاصل اولماز (ام هم قوم طاغون) بلکه انلر حدی تجاوز ایتمش
بر کروهدرلر که بو کونه ناسزا سوزلری دیرلر (ام یقولون تقوله) یاخود دیرلرمی کیم محمد
المصطفی قرآنی کندو نفسندن پیدا ایتدی اندن دخی سن منزه سن (بل لا یؤمنون) بلکه ایمانه کلمزلر که بو کونه
طعنلری ایدرلر (فلیأتوا بحدیث مثله) قرآنه ماند بر سوز کتورسونلر (ان کانوا صادقین)

اکر ایتدکلری زعمده ارباب صدق ایدیلر (أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ) یاخود محدث ومقدرسز
احداث وتقدیر اولندیلرکه خالقلرینه عبادت ایتمزلر بونک اولمسی محالدر زیرا محدث ومقدرسز
بر ممکن وجوده کلمز (أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ) یاخود کندولرمی نفسلرین ایجاد ایدنلردر بودخی ظاهر
البطلاندر زیرا شئ کندوینی ایجاد ایتمز (أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ) یاخود کوکلرو یری
کندولرمی یراندیلر بودخی واقع دکلدر (بَل لَّا يُوقِنُونَ) بلکه انلر برشئ تحقیق ایتمیوب زعم فاسدلرینه
کوره سوز سویلرلر (أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ) یاخود قتلرنده میدر پروردکارک خزینه لریکه
ایستدکلرینه کسته نبوتی احسان ایدرلر بودخی بدیهی البطلاندر (أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ) یاخود
کندولرمی قواشیا اوزره غلبه ایدوب اموری ایستدکلری کبی تدبیر ایدرلر بونی هم عقول قبول
ایتمز (أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ) یاخود انلره کوکه چیقمش نردبانلرمی وارکه (يَسْتَمِعُونَ فِيهِ) آنک ایچنده
کوکه چیقوب فرشته لرک سوزین وآنلره وحی اولنان علم غیبی ایشیدوب اوله جق شیئی بیلورلر
(فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) پس انلرک ایشیدیجیلری براشکار حجتله کلسون واستماعن تصدیق
ایلسون وبو احوال نه ممکن که اوله (أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ) یاخود قیزلر اکا مخصوص واوغوللر سزه
مخصوص میدر بوکونه تخیل نه قدر عقلسزلق وسفاهتدر (أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا) یاخود رسالتک تبلیغی
اوزره انلردن اجرتمی طلب ایدرسن (فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ) که انلر جریمه ویرمسندن آغرلنمشلردر
وحاشا بوحال سندن صادر اوله (أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ) یاخود امور مغیبات انلرک ایچنده مثبت اولان
لوح محفوظ قتلرنده میدر (فَهُمْ يَكْتُبُونَ) که کندولر اندن یازرلرکیم قیامت وبعثک اصلی
یوقدر بودخی یانلرنده دکلدر (أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا) بلکیم انلر برحیله ایتمک ایسترلر واول دارالندوه ده
حضرتک خصوصنده تدبیر ایتدکلری حیله در (فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ) پس کفر ایدن کسنه
کندولردر کید اولنانلر یعنی ایتدکلری حیله نک وبالی کندولرینه قیلادر (أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ) یاخود
تکریدن اوزکه انلره معبودلرمی وارکه کندولره یاردم ایدوب خدانک عذابندن کندولرین صاقلیه
بودخی ارباب خرد قتنده برامر محالدر (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) ایزد ذوالجلال منزهدر
اول شیدنکه کفار آنی کندویه اورتاق قیلارلر (وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا) واکر
کوکدن برپاره لرباشلری اوزره دوشیجی کوررلر (يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ) شدت عنادلرندن
دیرلر بو قات قات اولمش بربولتدر (فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ) پس انلری بوراق اولوقته دک
کوفلرک کوردلر (الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ) شول کونکه ایچنده اهلاک اولنورلر واول نفخه

اولی کونیدر (يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا) اول کونکه حیله لری کندولردن برازنسنه دفع ایتمز
(وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ) ونه کندولره یاردم اولنوب خدانک عذابندن قورتلورلر (وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا
دخی بی شبهه کیم ستم ایدنلره برعذاب وار (دُونَ ذَٰلِكَ) آخرتک عذابندن غیری واول عذاب
قبردر (وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ولیکن کفارک چوغی آنی بیلمزلر (وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ) دخی پروردکارک
حکمنه صبر ایت (فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا) که بی شبهه سن بزم حفظمزده سن (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دخی پروردکارک
حمدنه مقارن اولدیغک حالده نماز قیل (حِينَ تَقُومُ) اویقودن قالقدیغک وقتده (وَمِنَ اللَّيْلِ
فَسَبِّحْهُ) دخی هرنه اولملیسه کیجه نک برمقدارنده اکا نماز قیل زیرا کیجه ده عبادت ایتمک ریادن
بعیددر ونفسه اوزره قتی مشقتلودر (وَإِدْبَارَ النُّجُومِ) دخی نماز قیل یلدزلرک دونمسی محلنده واوکیجه نک

سورة النجم مكية انتو قيلدر وهي اثنتان وستون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

قچن سرور کائنات دعوی اشکار ایتدی اهل شرک طعن ایتمکه شروع ایدوب دیدیلر محمد پدرلری آیینندن
کمراه اولوب خطا ایتدی حق جل وعلا انلرک سوزین رد ایدوب بیوردی (وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ) یلدزه
مقوله سنه قسم قچن غروب ایدوب دوشر (مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ) یاریکز طوغری یولدن آزمدی یعنی
ای قریش محمد المصطفی طریق مستقیمدن منحرف اولمدی (وَمَا غَوَىٰ) وبرباطل شیئی اعتقاد ایتمدی
(وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ) وکندو آرزوسندن سوز سویلمز (إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ) قرآن عظیم
الشان برنسنه دکلدر الا بر وحی که خدانک طرفندن وحی اولنور (عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ) قوتلری
قتی فرشته آنی اکا اوکرتدی یعنی حضرت جبریل قرآنی اکا اوکرتدی وآنک شدت قوتی بوکه
قوم لوطک کویلرینی کوکه دک قالدروب چویردی وقبیله ثمودی برچیغریغله نابود قیلدی (ذُو مِرَّةٍ)
حضرت جبریل عقل ورأینده استحکام صاحبیدر (فَاسْتَوَىٰ) پس خلقت حقیقیه سی اوزره طوردی
(وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ) وحالبوکه اوکوکک یوجه رک کنارنده در یعنی کونشک مطلعنده بیلمک کرک کیم
پیغمبرلردن برکیمسه حضرت جبریلی صورت اصلیه سی اوزره کورمدی انجق محمد المصطفی صلی الله علیه
وسلم آنی ایکی دفعه اول هیئتله کوردی اولکی کرده آنی کورنجه بیهوش اولدی ایقلدیغی محل حضرت
جبریل یانینه اوتورمش کوردی برالنی سینه سی اوزره وبرالنی اموزی اوزره قومشدر حق جل وعلا
بواحوالدن خبر ایدوب بیوردی (ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ) حضرتک بیهوش اولدیغندن صکره حضرت جبریل اکا
یقلشوب کندوسیله سوز سویلشمک ایچون کندویه یاپشدی (فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ) پس

حضرت جبریلك مسافه‌سی سرور كائناتدن ایكی یایك مقداری كبی اولدی (أَوْ أَدْنَىٰ) بلكه اقلدن
یقینرك (فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ) پس حضرت جبریل خدانك بنده‌سنه یعنی حضرت پیغمبره
وحی ایتدی شول شیئی كه تكری تعالی كندویه وحی ایتدی (مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ) محمد المصطفانك
كوكلی یلان قیلمدی حضرت جبریلك صورتندن كوزی كوردوكی نسنه‌یه (أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ
مَا يَرَىٰ) پس محمد المختار كوزیله كوردوكی نسنه اوزره كندوسیله مجادله می ایدرسز بو ایش سزدن
فی مستبعددر (وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ) دخی تحقیقا كیم پیغمبر صلی الله علیه وسلم جبرئیلی
بركره دخی كوردی (عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ) عالمك دانشی واعمالی یاننده منتهی اولان كنار
اغجنك قتنده حدیث شریفده ثابت اولمشدركیم سدرة المنتهی یدنجی كوكده‌در (عِندَهَا
جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ) اول اغجك یقیننده‌در اهل تقوی وارواح شهدا آرام ایده جك یرلك باغجه
إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ) اولو قتكه سدره معهوده‌یی قبلادر (مَا يَغْشَىٰ) اول نسنه كه انی قبلادر
تعظیم وتكثیر ایچون قبلیان شیء مبهم قیلندی (مَا زَاغَ الْبَصَرُ) محمد المصطفانك كوزی كوردوكی
شیدن صاغ وصوله میل ایتمدی (وَمَا طَغَىٰ) ونه حدی تجاوز ایتدی (لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ
رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ) قسم اولسونكه محمد المصطفی پروردكارینك قدرتی نشانلردن بیوكراك آیتی كوردی
واول حضرت جبریلك خلقت اصلیه‌سیدر (أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ)
سویله پس بكا خبر ویرك بو اسمالله مسمی اولان بتلركز اوصاف كمال ایله متصف اولان خدا
كبیدرلركه انلره پرستش ایدرسز (أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ) ایا ارككك قسمی سزه‌در ودیشی مقوله‌سی
اكادر بو كلام اول سوزلرینه رددركه دیرلردی ملائكه تكرینك قیزلریدر وبزم بتلریمزه حلول
ایدن اجنه دخی آنك قیزلریدر (تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ) بو قسمت اولوقتكه اویله‌یه اولور براعتبار
عدلدن خالی قسمتدركه پسند ایتمدككز شیئی خدایه قیلوب ومرغوب اولان شیئی سزه قیلادسز
(إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ) الوهیت جهتندن بو بتلر برنسنه دكلدرلر الا برآدلركه (سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم)
سز وپدرلركز هوای نفسكزله انلری معبود اولهرق ادیكز (مَا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ) حق تعالی
انلرك عبادتنه هیچ بر دلیل ایندرمدی (إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ) كافرلر اولكه برنسنه‌یه تابع اولمزلر یعنی
بحنده اولدقلری ایینه توهم باطل ایله وتقلید ایله حقدر دیو كمان ایدوب تابع اولدیلر (وَمَا تَهْوَى
الْأَنفُسُ) ونفسلری آرزو ایتدوكی شیئه دخی تابع اولدیلر (وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ)
دخی تحقیقا كیم هدایته سبب اولان قرآن عظیم الشان كلدی انلره پروردكارلرندن كلوب انی

متروك قیلدیلر (أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ) بلكه آدم اوغلنه آرزو ایتدوكی نسنه اولورمی یعنی اولماز
(فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ) پس صوڭكی سرایك واوّلكی سرایك حكومتی خدایه مخصوصدر ایستدوكنه
انلردن مراد ایتدوكی شیئی ویرر (وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ) دخی كوكلرده نیجه فرشته‌لر واردركه (لَا تُغْنِي
شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) دیلكلری برآز نسنه دفع ایتمز (إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ) مكر تكری تعالی
دستور ویردكدنصكره شفاعت خصوصنده (لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ) فرشته‌لردن ایستیوب
پسند ایتدوكی كسنه‌یه (إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) تحقیقا شول كیمسه‌لركه آخرته تصدیق
كتورمزلر (لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ) فرشته‌لری دیشینك تسمیه‌سیله تسمیه ایدرلركه
فرشته‌لر تكرینك قیزلریدر (وَمَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ) دخی دیدكلری سوزله كندولره اصلا بر دانش
یوقدر (إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ) كماندن غیری برنسنه‌یه اویمزلر (وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ
شَيْئًا) وبی شبهه كیم كمان حقدن برآز نسنه فائده ویرمز زیرا شیئی كما هو حقه ادراك اولنماز الا علمیله
وظن مقوله‌سی معارف حقیقیه‌ده فائده ویرمز انجق عملیات قسمندن فائده‌سی وار (فَأَعْرِضْ
عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا) پس یوز چویر شول كیمسه‌دنكه بزم ذكرمزدن یوز چویروب كیتدی (وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) ویقین صاغلغندن اوزكه برشیئی ایستمدی (ذَٰلِكَ) بو محبتلری دنیایی واخرتی اوزره
انی ترجیح ایتملری (مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ) دانشلرندن یتشدكلری یردر آنلك اوته‌سنه معرفتلری تجاوز ایتمدكیه
بیله‌لر اخرتك نعیمی نه كونه نسنه‌در (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ) تحقیقا كیم پروردكارك
هركسندن داناتردر شول كیمسه‌نك احوالنه كه دین اسلامك طریقندن آزدی (وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ)
وكندوسی هر كیمسه‌دن داناتردر اول شخصك حقیقتنه كه طوغری یولی بولدی (وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ) دخی كوكلرده اولان مخلوقات وزمینده اولان اشیا خدایه مخلوق ومملوكدرلر یعنی
انلری عدمدن وجوده كتوردی (لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا) تاكه یمانلق ایدنلره ایشلدكلری
نسنه‌نك عقابیله مكافات ایده (وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى) وتاكه ایولك ایدنلره كوزل
مكافاتله مكافات ایده (الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ) شول ایولك ایدنلركه كناهك بیوكلرندن
اجتناب ایدرلر (وَالْفَوَاحِشَ) دخی غایتله بد كناهلردن احتراز ایدرلر (إِلَّا اللَّمَمَ) لكن صغیره
اولان كناهلر كندولردن صادر اولور (إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ) بی شبهه كیم پروردكارك چوق مغفرتلودر
كبائردن اجتناب ایدنلرك صغائرینی مغفرت ایدر (هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ) كندوسی احوالكزه سزدن داناتردر
(إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ) یردن ابتدا سزی ایجاد ایدیجك واناكزك

قارنلرنده کوچکلر اولدیغکزده سزی بیلور (فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ) پس کندو نفسلرکزی کوزلک
عملله مدح ایتمک (هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى) کندوسی سزدن داناتردر شول کمسنه که پرهیزلک ایتدی
کوردیلرکیم ولید بن المغیره سرور کائناته اتباع ایدوب سوزین ایشیدردی برکمسنه اکا تعنیف
ایدوب دیدی اباء واجدادکک آیینی ترك ایدوب کندوکی کمراه قیلدک ولید جواب ویروب دیدی
نه ایشلیه یم حدانك عذابندن قورقرم کندوکی تعنیف ایدن شخص دیدیکه مالکدن بکا برمقدار ویر
سکا برعذاب کلورسه بن آنی بریکه چکه یم ولید بو سوزه راضی اولوب مرتد اولدی بعده شرط
ایتدوکی شیئك برمقدارین ویروب برمقدارینه بخل ایتدی حق جل وعلا آنك حقنده بو آیتی
منزل ایدوب بیوردی (أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى) پس کوردکی شول کمسنه که حقك اتباعندن یوز
دوندردی (وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى) ویحمل عذاب ایچون شرط اولنمش نسنه‌دن براز شیء ویروب
قلانه بخل ایدوب ویرمدی (أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ) یا پوشیده اولان اشیانك دانشی قتنده در
(فَهُوَ يَرَى) که کندوسی بیلورکیم یولداشی کندونك عذابنی تحمل ایدر (أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى
وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى) یاخود حضرت موسانك صحیفه‌لرنده والتزام ایتدوکی شیئك وفاسن تمام
ایدن ابراهیمك صحیفه‌لرنده اولان اشیادن خبردار اولمدیمیکیم (أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) على التحقیق
شان بودرکه بریوك چکیجی جان بریوك چکیجی جانك یوکنی چکمز (وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى) دخی
على التحقیق ایش بودرکه آدم اوغلنه چالشدیغی نسنه‌دن اوزکه برشیء اولماز (وَأَنَّ سَعْيَهُ
سَوْفَ يُرَى) دخی بلاشبهه کیم چالشمسی قیامت کوننده عدالت ترازوسنده کورینور (ثُمَّ
يُجْزَاهُ) صکره قولچالشمسیله مکافات اولنور (الْجَزَاءَ الْأَوْفَى) تمام ومستوفی مکافات (وَأَنَّ
إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى) دخی بی‌شبهه کیم خلقك انتهاسی ورجوعی پروردکارکه‌در (وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ
وَأَبْكَى) دخی على التحقیق خالق جل جلاله کندوسی کولدردی واغلتدردی (وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا)
وبی‌شبهه کیم ایزد متعال کندوسی اولدردی وزنده قیلدی (وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ) دخی بی کمانکیم
کندوسی نوع انساندن ایکی صنف یاراتدی (الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى) ارکك ودیشی‌یی (مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى)
برطامله صودن قچن رحمه دوکلور (وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَى) وبی‌شك کیم خلقك مونلرندن صکره
کندولرین زنده قیلمق وعده مقتضاسیله اوزرینه‌در (وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَى وَأَقْنَى) وبی‌شبهه کیم
خدا عز وجل کندو ربابی قیلوب دوه وقیون کبی ذاتنده نما اولان مالی ویردی (وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ
الشِّعْرَى) دخی على التحقیق کیم تکری تعالی کندو درشعرانام یلدزك خداوندیدر بیلمك کرککیم

شعری برج جوزانك عقبنجه چیقان یشغلی یلدزدر حالا اتراك اراسنده قویرقا سمیله مشهوردر
حضرت پیغمبرك اجدادندن ابو کبشه قریشه بتلرك عبادتنده مخالفت ایدوب اکا عبادت ایتدی
وازبس که حضرت صلی الله علیه وسلم قریشه عبادتده مخالفت ایتدی اکا ابن ابی کبشه دیرلردی
(وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَى) دخی على التحقیق خدا جل جلاله اولکی عاد قبیله‌سن وثمود
قبیله‌سن نابود قیلوب انلردن برکمسه باقی قومدی (وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ) وبو ایکی قبیله‌دن اسبق
حضرت نوحك عشیرتن نابدید قیلدی (إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَى) تحقیقا کیم قوم نوح کندولر
عاد وثمود قبیله‌لرندن زیاده ستمکار وحددن تجاوز ایتمشلردی زیرا آنلر حضرت نوحی اوردقلودوکرکردی
یرندن حرکت ایتمکه طاقتی قالمزدی (وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى) دخی حضرت لوط قومنك کویلرك صالدی
یعنی حضرت جبرئیل کوکه دك آنلری قالدردقدنصکره زیر زبر قیلوب یره صالدی (فَغَشَّاهَا مَا غَشَّى)
پس اول کویلری قبلدی نسنه قبلدی (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى) بونلری بیلدککدنصکره ربکك
فنقی نعمتلرینه شك ایدرسن ای مخاطب ولان کمسنه بیلمك کرککیم بومذکور اولان اشیانك
برمقداری اکرچه نعمتلردر لیکن اهل اعتباره عبرت وپند اولدقلریچون نعمتلر اولدیلر (هَذَا نَذِيرٌ
مِنَ النُّذُرِ الْأُولَى) بو پیغمبر برقورقودیجیدر ایلك قورقودن پیغمبرلك جنسندن (أَزِفَتِ الْآزِفَةُ)
قربله موصوف اولان قیامت یقین اولدی (لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ) تکریدن اوزکه اکا
براظهار ایدیجی جان یوقدر (أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ) پس آیا بو سوزدن یعنی قرآندن انکار طریقیله
عجبلنورسنز (وَتَضْحَكُونَ) واستهزا ایله اندن کولرسنز (وَلَا تَبْكُونَ) وایچنده اولان وعیدلك
قورقوسندن اغلمزسنز (وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ) وحال بوکه سز غافلسنز (فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا) پس
خدایه سجده کوروب اکا پرستش ایدك وباطل معبودلردن واز کچك ❊ والله اعلم ❊

سورة القمر مكية وهي خمس وخمسون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

مرویدرکیم کفار قریش سرور کائناتدن برمعجزه ایستدیلر حضرت صلى الله عليه وسلم
انلر ایچون آیی ایکی پاره قیلدی بو وجهله که حراطاغی آیك ایکی پاره‌سی اراسنده کوردیلر بعده بو سوره
نازل اولدی (اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ) قیامتك وقوعی یقلشدی وآی یارلدی (وَإِنْ يَرَوْا آيَةً
يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ) واکر کفارك معاندلری برمعجزه کورسلر دیرلر بو همیشه پیدا ود
اولمش برجادولقدر (وَكَذَّبُوا) وپیغمبری یالانه نسبت ایتدیلر (وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) دخی کندو ارزولرینه

اوبديلر (وَكُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ) وهرايش قراربوله جقدر يعنى اهل ايمانه مقرر اولان سعادت واهل
كفره مقرر اولان شقاوت البته انلره ايرشمليدر (وَلَقَدْ جَاۤءَهُمْ مِنَ الْاَنْبَاۤءِ مَافِيهِ مُزْدَجَرٌ) دخى
تحقيقا كيم مكه خلقنه اخباردن كلمش شول نسنه كه ايچنده تمرددن ومعصيتدن منع ايتمك وار
(حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ) لفظ مادن بدلدر يعنى اول نسنه حد كماله ايرشمش برحكمتدر (فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ) پس
قورقمقلر انلره نفع ايتمز (فَتَوَلَّ عَنْهُمْ) پس بيلدك كه قورقمق آنلره كار ايتمز انلردن يوز چوير تاكه
قتالرينه مأمور اولورسن (يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ) ياده كتورا ولكونكه چيغرن يعنى حضرت اسرافيل خلقى
چيغرور (اِلٰى شَيْءٍ نُكُرٍ) برصعب ووحشت نسنه يه يعنى قيامتك اهوال وشدائدنه خلقى چيغرر
(خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ) كوزلرى خوار وذليل اولديغى حالده قبوردن چيقشر
قيلنورلر (كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ) كوياكه آنلر پراكنده اولمش چكركه لردر (مُهْطِعِينَ اِلَى الدَّاعِ) چيغرن
كمسنه نك طرفنه شتاب ايدرك كيدرلر (يَقُولُ الْكَافِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ) بى دينلر ولا فلردير
بوكون برصعوبتلو دور (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) كفار مكه دن اسبق حضرت نوحك قومى تكذيب
ايتديلر (فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا) پس قولمز حضرت نوحى يلانه نسبت ايتديلر (وَقَالُوا مَجْنُونٌ) وديديلر
اوبر ديوانه در (وَازْدُجِرَ) وانواع اذيتله احكامى تبليغ ايتمكدن منع اولندى (فَدَعَا رَبَّهُ اَنِّى مَغْلُوبٌ)
پس حضرت نوح پروردكارينه دعا ايتدى بونكله كيم على التحقيق بن كندو جماعتمه مغلوب اولمشم
(فَانْتَصِرْ) پس نجون انلردن انتقام آل وبودعايى اول محل ايتديكه ايمانلريندن مأيوس اولدى
كوردى كه قومندن بريسى كندويه ملاقى اولنجق بوغازين صيقردى بيهوش دوشنجه دك انلدانصكره
افاقت بولديغى محل ديردى يا الهى بنم قوممه مغفرت ايت كه انلر حقيقة الحالى بيلمزلر بوكونه ايذالرينه
صبر ايدوب برخيلى مدت كچدكدنصكره اوزرلرينه بددعا ايتدى (فَفَتَحْنَا اَبْوَابَ السَّمَاۤءِ) پس
حضرت نوحك دعاسن قبول ايدوب كوكك قپولرين آچدق (بِمَاۤءٍ مُنْهَمِرٍ) برصعوبتلو صويله
(وَفَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُيُونًا) دخى يرى قواقر چشمه لركبى قيلدق (فَالْتَقَى الْمَاۤءُ) اندنصكره كوكك
صوبى ويرك صوبى قاوشدى (عَلٰى اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ) برحال اوزره كيم خدا عز وجل آنى تقدير
ايتدى (وَحَمَلْنَاهُ عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ) دخى حضرت نوحى تخته لر ومبخلر ايه سى اوزره يعنى
كمى اوزره قالدردق (تَجْرِى بِاَعْيُنِنَا) اول كمى محافظه مزله آقر (جَزَاۤءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ) سزا اولمق
ايچون شول كمسنه كه نعمت اولديغى انكار اولندى يعنى بزبو ايشى بويله ايشلدك حضرت
نوحه مكافات اولمق ايچون زيرا او برنعمتدركه قومى كندوبى انكار ايتديلر (وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا)

دخى تحقيقا كيم بزكمى يى عالمده براولو نشان براقدق تاكه خلق انكله اعتبار الهلر (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) پس بيرنى
براعتبار الجى كيمسه وارمى (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ) پس نيجه ايدى كفاره تعذيب ايتمكم وانذار ايتمكم
(وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ) دخى بلاشبهه كيم قرآن عظيم الشانى پند ونصيحت ايچون آسان قيلدق كه
ايچنده انواع مواعظ وعبرتلرى قات قات بيان ايتدك (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) پس اراكزده هيچ برپند ونصيحت
الجى وارميكه اندن بربهره صاحبى اوله (كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ) قبيلهٔ عاد تكذيب ايتديلر
پس نيجه ايدى انلره بنم تعذيب ايتمكم وكندولره پيغمبرلرى لسانى اوزره قورقوتمكم (اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا
صَرْصَرًا) تحقيقا بز آنلر اوزره برصاووق ييل يوللدق (فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ) برشآمتى استحكام بولمش
اوغورسز كونده (تَنْزِعُ النَّاسَ) اول ييل خلقى مكانلريندن قوپاروب صالورر (كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ)
كوياانلر ديبدن قوپمش خرما اغجلرينك ديبى (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ) بو جمله تهويل ايچون مكرر
اولدى (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) بونك ترجمه سى حالا سبقت ايتدى (كَذَّبَتْ
ثَمُودُ بِالنُّذُرِ) طائفهٔ ثمود پيغمبرلرندن صادر اولان قورقتملرى يلانه منسوب قيلديلر (فَقَالُوا اَبَشَرًا
مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ) پس ديديلر بزم جنسمزدن يالكز برانسانه كما اتباع ايدرز (اِنَّا اِذًا لَفِى ضَلَالٍ وَسُعُرٍ)
تحقيقا بز اول وقت كمراهلقده وجنونده اولورز (ءَاُلْقِىَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا) ايا آرامزدن اوزرينه يالكز
وحى القا اولنديمى وحالبوكه آرامزده اكا اندن احق وار (بَلْ هُوَ كَذَّابٌ اَشِرٌ) بلكيم اوكندوبى بكنمش بريلانجيدر
(سَيَعْلَمُونَ غَدًا) بى شبهه كيم يارين اوزرلرينه عذاب حلول ايديجك بيلورلر (مَنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ) كيمدر
خودپسند يلان سويليان (اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ) تحقيقا بزدوه يى طاشدن چيقاروب كوندريجيلرز
(فِتْنَةً لَهُمْ) انلره امتحان اولمق ايچون (فَارْتَقِبْهُمْ) پس انلره منتظر اول كورنه ايشلر (وَاصْطَبِرْ)
وانجمكلرى اوزره صبرايت (وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَاۤءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ) دخى انلرى خبردار قيل كيم على التحقيق
صوآرالرنده حصه ورصد در بركون دوه ايچر وبركون كندولر (كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ) صودن هرنصيب
حاضر قيلنور يعنى هرنصيبك صاحبى نوبتنده حاضر اولوب صودن بهرمند اولور (فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ)
پس كندو بولداشلرين قدارين ساليفي چيغرديلر (فَتَعَاطٰى فَعَقَرَ) پس قليجن تكلفله آلوب دوه يى
سكرلدى (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ) پس نيجه ايدى عذاب وانذارم (اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً)
تحقيقا انلر اوزره يالكز برچيغرمق يوللدق (فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ) پس قيون ودوه يرين اتخاذ ايدنك
اوتلغى كبى اولديلر (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) ماسبقده شمدى كچدى (كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ
بِالنُّذُرِ) حضرت لوطك قومى پند ونصيحتى يلانه منسوب قيلديلر (اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا) تحقيقا

براوزرلرینه طاش یاغدیردی پس بولاندق (إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ) انجق حضرت لوطه مخصوص
اولان جماعتی کیجه نك آخرنده کندولرین عذابدن قورتردق (نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) قتمزدن بر نعمت اولمق
ایچون (كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ) اشته کذا آل لوط اوزره انعام ایتدك نعمتمزه شکر کوتورنه مکافات ایدرز
(وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا) بی‌شبهه کیم حضرت لوط عذابله المعزی آنلره بیان ایدوب کندولرین اندن
قورقتدی (فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ) پس کندوی تصدیق ایتمیوب نصیحت و قورقوتمغه شك ایتدیلر (وَلَقَدْ
رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ) دخی تحقیقا کیم قونوقلرینه بد فعل ایتمکه قصد ایتدیلر (فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ) دخی
کوزلرین محو ایدوب یوزلریله هموار ایتدك خبرده کلمشدرکیم چون حضرت لوطك اوینه کیروب آدمی
قیلغنده اولان فرشته لره یمان ایش ایتمك قصد ایتدیلر حضرت جبرئیل قنادیله چهره‌لرینه براوروش
اوردی قولری کوزلری سیلنمش کور اولدیلر (فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ) پس فرشته‌لرین لسانی اوزره
دیدك عقوبتمزك و قورقتمغزك طعمنی دادك (وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً) دخی بی‌شبهه کیم کوندزك
اولنده کندولرین صباحلدی (عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ) کندولرله قرار طوتمش بر عذاب (فَذُوقُوا عَذَابِي
وَنُذُرِ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) نظیرلری کچدی (وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ)
دخی تحقیقا کیم فرعونك توابعنه قورقتغلر حضرت موسی و هرونك لسانی اوزره کلدی (كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا كُلِّهَا) قموآیتمزه اینانمدیلر یعنی حضرت موسی کندولره کتوردوکی طقوز معجزه‌یی تکذیب
ایتدیلر (فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ) پس کندولرین الدق بر الش که هرکس اوزره غلبه ایدویه
کمال قوت ایسی نك الشی بکی (أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ) یا کفارکز ای عرب مقوله‌سی زیاده کوجلودرلر (مِنْ أُولَئِكُمْ)
معدود اولان کفاردن (أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ) یاخود سزه کتب سماویه‌ده بر نامه یازلمشدرکیم
معذب اولمازسز (أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ) یاخود دیرلرمی بز بر جماعتوز که بری بریمزه یاردم
ایدرز (سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ) یقیندر اول کروه قچمش قیلنورلر (وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ) و آرقه‌لرچویردیلر و بو ایش
بدر کوننده واقع اولدی و بو آیت مکرمه نبوتك دلائلندندر (بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ) بلکیم قیامت
عذابلرینك وعده‌کاهیدر (وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ) و قیامتك عذابی دنیانك عذابندن غایتله قتی
و آجی (إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ) تحقیقا کیم اهل شرك دنیاده کمراهلقده درلر و آخرتده آتشلرده
(يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ) اول کونده که دوزخ ایچنده یوزلری اوزره چکلورلر و کندولره
دینلور (ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ) دوزخك حرارت و المنی دادك (إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ) تحقیقا بز
هر نسنه‌یی مقتضای حکمت اوزره مرتب و مقدر قیلدق (وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ) و ایشیمز بالکز

بر سوزدن اوزکه بر شئ دکلدر و اول کن دیمسیدر (كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ) سرعت و آسانلقده کوز ایله بر بقمق کبیدر
(وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ) دخی تحقیقا کیم کفرده ماننده‌لرکزی نابود قیلدق (فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) ایمدی پند
پذیر کیمسه وارمی سزدنکه انلرك حاللندن بر عبرت و پند اله (وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ) و هر ایش کیم
انی ایشلدیلر حفظه نك کتبنده مثبت و موجوددر (وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ) و اعمالدن هر کوچك
و هر بیوك لوح محفوظده یازلمشدر (إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ) تحقیقا ارباب تقوی باغلرده
و ایرماقلرده اولورلر (فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ) بر پسندیده مکانده‌درلر (عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ) بر قدرتلو
پادشاهك قتنده مقربدرلر بحر الحقائق صاحبی بیوردیکیم مقعد صدق وحدت ذاتیه درکه مرتبه عندیله محقق اولور

سورة الرحمن مكية ثمان وسبعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

چون حضرت صلى الله عليه وسلم خدا عز وجل کفاره اسم رحمانله اکدی آنلر دیدیلر بز انی بیلمزز حق جل
و علا بو سوره‌یی منزل قیلدی (الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ) دنیاده و آخرتده قوللرین انواع نعمله رحمت
ایدن خدا قرآن عظیم الشانی اوکرتدی (خَلَقَ الْإِنْسَانَ) آدمی مقوله‌سن عدمدن وجوده کتوردی
(عَلَّمَهُ الْبَيَانَ) انسانه خاطرنده اولان نسنه نك بیلدرمسنی اوکرتدی (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
بِحُسْبَانٍ) کونش و آی بر بلنمش مقدر حسابله حرکت ایدرلر (وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ)
و یر یوزنده یایلان اوتلق و یر یوزنده مرتفع نبات قسمی خدانك فرمانه مطیع و منقاددرلر نته که
مکلف اولان ذوی العقول ارادتلریله اکا سجده کتوروب انقیاد ایدرلر (وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا) دخی
کوکی مرتفع برایتدی (وَوَضَعَ الْمِيزَانَ) و ترازویی وضع ایتدی یعنی خلقه آنك ایله نسیندن الهام
ایتدی (أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ) یعنی معامله محلنده وزن ایتمککزده حدودی تجاوز ایتمکز (وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ
بِالْقِسْطِ) دخی طارتمغی عدل ایله ایا قلندرك (وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ) و ترازویی اکسك قیلمکز زیرا
آنك وضعندن مقصود حقوقی برابر قیلمقدر و هرکاه که اکسك اولوراندن مقصود بالذات اولان
زائل اولوب عبث بایه سنده قالور (وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ) و یری خلق ایچون دوشمش ایجوق
قیلدی تاکه مخلوقات اوزرینه آرام ایده‌لر (فِيهَا فَاكِهَةٌ) ایچنده میوه وار (وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ)
و ایچنده خرما غلافلری آیه‌سی خرما اغاجلری وار (وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ) دخی بغدای و اربه
کبی قوری یپراقلیسی دانه و خوش بوی یپراق ایچنده وار (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) پس ای انس
و جن پروردکارکزك قنقی نعمتلرینه تکذیب ایدوب انکار ایدرسز (خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ

كالفخار) حضرت آدمی برآتدیشمش سفاله مشابه بر قوری چامور دن (وخلق الجان من مارج
وپریلرك پدرینی یراتدی توتوندن صاف اولمش بر نسنه دن (من نار) مارجه بیاندر یعنی اول توتوندن
صاف اولمش شی آتشدن (فبأی آلاء ربکما تکذبان) پس ای انس وجن اوزوکزه افاضه اولان
نعمتلردن پروردکارکزك قنغی نعمتلرینه تصدیق کتورمزسز (رب المشرقین ورب المغربین) صیفی
وشتوی مشرقلرین پروردکاری وصیفی وشتوی مغربلرك خداوندی (فبأی آلاء ربکما تکذبان)
پس مشارق ومغاربك اختلافنده اولان اعتدال هوا واختلاف فصولکی نعمتلردن ربکزك قنغی نعمتلرین
انکار ایدرسز (مرج البحرین) ایکی دریایی شیرین وشوری قویی ویردی (یلتقیان) بری برینه مجاور
اولورلر (بینهما برزخ لا یبغیان) آرالرنده خدانك قدرتندن بر مانع وار که بری برینه تعدی ایتمز
(فبأی آلاء ربکما تکذبان یخرج منهما اللؤلؤ والمرجان) اول ایکی دریانك بریسندن یعنی شوردن
اینجونك بیوکلری وکوچکلری چیقار (فبأی آلاء ربکما تکذبان وله الجوار المنشآت فی البحر کالاعلام)
وانك تصرفنده در طاغلر کبی یلکنلری قالدرمش کمیلر دریاده (فبأی آلاء ربکما تکذبان) پس
کمیلرك موجود اولمسنده اولان نعمتلردن ربکزك قنغی نعمتلرینه تکذیب ایدرسز (کل من علیها فان)
هرکیم که یرك یوزی اوزره در نابدید اوله جقدر (ویبقی وجه ربك ذو الجلال والاکرام) واستغنا
مطلق وفضل عام ایه سی پروردکارکك ذاتی باقی قالور (فبأی آلاء ربکما تکذبان) پس عالمك
افناسی اوزره مترتب اولان حیات ابدیه نك وکوناکون نعمتلردن خداوندکزك قنغی احسانلرین
انکار ایدرسز (یسئله من فی السموات والارض) کوکلرده ویرده اولانلر مقصدلرین اندن ایسترلر
(کل یوم هو فی شان) هر وقت خدا عز وجل بر ایش ایا پمسنده در (فبأی آلاء ربکما تکذبان)
پس سؤاللرکزه اجابت ایتمسنده اولان نعمتلردن وامورکزی آنا فانا تدبیر ایتمسنده اولان احسانلردن
ربکزك قنغی نعمتلرینه تصدیق کتورمزسز (سنفرغ لکم ایه الثقلان) یقینده محاسبه کزه قصد
ایدرز ای انس وجن کروهی (فبأی آلاء ربکما تکذبان یا معشر الجن والانس ان استطعتم
ان تنفذوا من اقطار السموات والارض) ای پری وانسان نوعی کوکلر ویرك اطرافندن چیقمغه
قدرتکز اولورسه (فانفذوا) چیقك توقف ایتمك (لا تنفذون) اندن چیقمغه قدرتکز یوقدر
(الا بسلطان) مکر قوت وقهرله واو سزه قندن حاصل اولور (فبأی آلاء ربکما تکذبان)
پس سزه اولنان تنبیه وتحذیرکبی وسزه اولنان عفوکبی نعمتلردن ربکزك قنغی نعمتنه تصدیق
کتورمزسز (یرسل علیکما شواظ من نار ونحاس) اوزرکزه ای انس وجن آتشدن بر شعله

وبر سیاه توتون مرسل قیلنور (فلا تنتصران) پس عذابدن امتناع ایده بیلمزسز وکندوکزی صاقلیمزسز
(فبأی آلاء ربکما تکذبان) پس ربکزك قنغی نعمتنه تصدیق کتورمزسز چونکه کفارك مآل حالن
بیان ایتمك مخاطب اولانلرك حقنده بر لطف ورحمتدر وتهدید اولنملری نعمتلردن عد اولندی
(فاذا انشقت السماء) پس چونکه کوك یاریلوب (فکانت وردة) در عقبه قرمزی کل کبی اولور (کالدهان)
ارمش یاغ کبی اولدیغنده (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیومئذ لا یسئل عن ذنبه انس ولا جان) پس
اولکونده نه آدمی مقوله سی ونه جنه قسمی کناهلرندن صورلور سیمالرندن بیلندکلری ایچون
(فبأی آلاء ربکما تکذبان) پس اولکونده پروردکارکز قوللرینه ایتدوکی نعمتلرك قنغی نعمتنه
تکذیب ایدرسز (یعرف المجرمون بسیماهم) کناهکارلر سیمالرندن علامتلریله بیلنورلر (فیؤخذ
بالنواصی والاقدام) پس الن صاچلرینه ودبانلریله الینوب جهنمه صالنورلر (فبأی آلاء ربکما
تکذبان هذه جهنم التی یکذب بها المجرمون) بودر اول دوزخکه مجرملر اکا تصدیق کتورمزلر
(یطوفون بینها وبین حمیم آن) آنك آراسنده وحرارتده نهایته یتشمش بر اسیجی صو آراسنده
تردد ایدرلر (فبأی آلاء ربکما تکذبان ولمن خاف مقام ربه جنتان) دخی پروردکاری اوکنده
حسابا ایچون طورمقدن خوف ایدن کسنه ایچون ایکی باغ وار بری انس قورقسنه در وبری
جن قورقسنه (فبأی آلاء ربکما تکذبان ذواتا افنان) اول ایکی باغ انواع اشجار ومیوه ایله لودر
(فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما عینان تجریان) ایکیسنده ایکی کوز وار ایسته دکلری یره آقارلر
(فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما من کل فاکهة زوجان) اول ایکی باغده هر بر میوه دن ایکی
صنف وار بری غریب وبری معروف (فبأی آلاء ربکما تکذبان متکئین علی فرش بطائنها من
استبرق) تکیه ایدنلر خوف ایدنلر بر صدر مثللر برد وشکلر اوزره که استارلری حریرك محکم
طوقلمسندندر (وجنا الجنتین دان) وایکی باغك درلجك میوه سی یقیندر بر مرتبه ده که اوتورمش
ویاتمش نائل اولور (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهن قاصرات الطرف) اول ایکی باغك منازل
وقصورینك کوزلری قوجه لرندن اوزکه بر کیمسه یه باقمیان خاتونلر وار (لم یطمثهن انس قبلهم
ولا جان) اول خاتونلری اهل خوفدن اسبق نه انس مقوله سی ونه جن قسمی دکدی (فبأی آلاء
ربکما تکذبان کانهن الیاقوت والمرجان) کویا اول خاتونلر یاقوت ومرجاندرلر یعنی رخلر
قرمزلغی وبدنلرینك بیاضلق وصافلغی یاقوت واینجویه مشابهدر (فبأی آلاء ربکما
تکذبان هل جزاء الاحسان الا الاحسان) ایولکك مکافاتی ایولکدن اوزکه بر نسنه دکلدر

فبأي آلاء ربكما تكذبان ومن دونهما جنتان) واهل خوفه اولان ایکی جنتدن اوزکه سائر اهل یمینه
ایکی باغ وار (فبأي آلاء ربكما تكذبان مدهامتان) ول ایکی باغ یاشللکدن شدتندن سیاهه
چالر یاشلدرلر (فبأي آلاء ربكما تكذبان فيهما عينان نضاختان) اول ایکی باغده ایکی
فینار پکار روار (فبأي آلاء ربكما تكذبان فيهما فاكهة ونخل ورمان) ایکیسنده میوه و خرما
و انار وار چون خرما میوه و غدادر و انار میوه و دوادر اسملریله مذکور اولدیلر والا لفظ
فاکهه انلرك اکلسندن اغنا ایدردی (فبأي آلاء ربكما تكذبان فيهن خيرات حسان) ول ایکی
باغك منازل و کوشکلرنده انتخاب اولنمش کوزل خاتونلر وار (فبأي آلاء ربكما تكذبان
حور مقصورات في الخيام) بدلدر خیراتدن یعنی اول انتخاب اولنمش کوزل خاتونلر بر حورلردر
که اوطه‌لرنده اوتورمشلردر (فبأي آلاء ربكما تكذبان لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان فبأي آلاء
ربكما تكذبان متكئين على رفرف خضر وعبقري حسان) یاشل یاصدقلر اوزره و عجیب
و غریب و کوزل اشیا اوزره یاصدنمش کسنه‌لره اکرام و اختصاص اولنسون (فبأي آلاء
ربكما تكذبان تبارك اسم ربك) پروردکارکك اسمی یوجه لنوب اولولندی (ذي الجلال والاكرام)
استغناء مطلق و فضل تام ایه‌سی پروردکار اکثر ارباب تحقیق بونك اوزره درکیم جلال صفات
قهریه‌یه اشارتدر و اکرام صفات لطفیه‌دن عبارتدر پس نامده والجلال والاکرام ایکی قسمی جامعدر

سورة الواقعة مكية وهي ست وتسعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(اذا وقعت الواقعة) باد ایت اول وقتکه دوشجك نسنه دوشر یعنی قیامتك حدوثی وقتی
مذکور قیل (ليس لوقعتها كاذبة) آنك دوشمسنه بر یالانجی جان یوقدر یعنی قچن واقع اولور
آنك وقوعنی بر جان تکذیب ایتمزکه شمدی آنی تکذیب ایدرلر (خافضة رافعة) عدلله برکروهی
الچق قیلار و برکروهی عالی مرتبه‌یه قالدرر (اذا رجت الارض رجا) قچن زمین بر تپرنمك
تپرنمش قیلنورکه اوزرینه هر بنا منهدم اولور (وبست الجبال بسا) دخی قچن طاغلر اون
کبی براوفنمق اوفانور (فكانت هباء منبثا) اندنصکره بریایلمش غبار اولور (وكنتم ازواجا
ثلاثة) و سز اوچ صنف اولدیکز (فاصحاب الميمنة) ایسه صاغ الك ایه‌لری یعنی نامهٔ اعماللرین
صاغ اللریله الان کیمسه‌لر (ما اصحاب الميمنة) نه کونه نسنه‌در صاغ الك ایه‌لری (واصحاب
المشأمة ما اصحاب المشأمة) و صول الك ایه‌لری نه اصل سنه‌در صول الك ایه‌لری بو استفهام

ایکی کروهك حالندن تعجب ایتمك ایچوندر (والسابقون السابقون) وایلرو کیدنلر ایلرو کیدنلردر
یعنی حق ظاهر اولدقدنصکره ایمانه و طاعته ایلرو نائل اولانلر جنتك دخولنه ایلرو نائل
اولانلردر (اولئك المقربون في جنات النعيم) اولکروه شول کیمسه‌لردرکه بهشت جاودانه
پایه‌لری یقین قیلنوب مرتبه‌لری یوجه اولنمشدر (ثلة من الاولين) آنلر حضرت آدمك
عصرندن محمد المصطفی نك عصرینه دك کچمش امتلردن بر بیوك کروهدرلر (وقليل من الآخرين)
و صونکیلردن براز جماعتدرلر یعنی حضرت محمد المصطفی نك امتندن براز کروهدرلر (على سرر
موضونة) آنلر التون و جواهرله مشبتك تختلر اوزره قارطوتمشلر (متكئين عليها) ول تختلر
اوزره یاصدنمشلر (متقابلين) بری برینه قارشو (يطوف عليهم ولدان مخلدون)
طفولیتك طراوتی اوزره باقی قالمش اوغلانجقلر اوزرینه طولانور (باكواب واباريق) دستهسز بردقلرله
و ابریقلرله (وكأس من معين) و شرابدن طولی جامله (لا يصدعون عنها) اول شرابدن باش اغریسن
چکمش قیلنمازلر (ولا ينزفون) و نه بی عقل و بیهوش اولورلر (وفاكهة) دخی اوغلانجقلر میوه
ایله اوزرلرینه طولانورلر (مما يتخيرون) اول میوه‌دنکه کندولر آنی بکنورلر (ولحم طير) دخی
اوزرلرینه طولانورلر قوش اتیله (مما يشتهون) آرزو ایتدکلری قوشك اتندن (وحور عين)
دخی بهشت ایچنده اله کوزلو بیاض خاتونلر وار (كأمثال اللؤلؤ المكنون) صدفلی ستیدن مصون
و محفوظ اینجولر ماننده (جزاء بما كانوا يعملون) بو دکلو اشیا کندولره انعام اولنور ایشلدکلری
عمله سزا اولمق ایچون (لا يسمعون فيها لغوا ولا تأثيما) هل بهشت بهشت ایچنده نه بیهوده سوز
و نه کناهه موجب کلام ایشیدرلر (الا قيلا سلاما سلاما) انجق مکرر سلام سویلمسین
ایشیدرلر نظم کریمده سلام مکرر اولدیغی دلالت ایتمك ایچونکیم بهشتیلر اراسنده سلامی ویرمك
على الاتصال موجوددر (واصحاب اليمين ما اصحاب اليمين) و صاغ الك ایه‌لری نه نسنه‌در صاغ الك ایه‌لری یعنی آنلرغایتله
معززو مکرم اولوب اقامت ایدرلر (في سدر مخضود) بر تکنسز کنارلو برده (وطلح منضود) و میوه
ایله پر اولمش موز لکده (وظل ممدود) و بر اچلمش سایه‌ده (وماء مسكوب) و اقر صو یکنارنده
(وفاكهة كثيرة) و کونا کون چوق میوه برنده (لا مقطوعة ولا ممنوعة) نه بر وقتده کسلمش و نه تناولدن
ایدندن منع اولنمش (وفرش مرفوعة) و رفیع القدر دوشکلرده و بر قولده فرشدن مراد قادینلردر
یعنی اصحاب یمین تختلر اوزره قالدرلمش نازنین خاتونلرك ذوق و عشرتنه درلر (انا انشأناهن
انشاء) تحقیقا که بز جنت خاتونلرك ابتدا بر یراتمق یراتدق یعنی آنلری کیمسه طوغرمدی و نه اعاده اولنمشلر

بلکه یکیدن انکر ایجاد ایتدک (فجعلناهن) پس انلری قیلدق (ابکارا) باکره قیزلر (عربا) زوجلرینه کندولرین
سودیررلر (اترابا) یاشده اشلر یعنی کندولری و زوجلری قوا و توز یاشنده درلر (لاصحاب الیمین) بونلر اصحاب یمین
ایچوندرلر (ثلة من الاولین وثلة من الآخرین) کچمشلردن بر خیلی کروهدرلر و کیرو قلانلردن بر چوق کروهدرلر
یعنی اصحاب یمین امت محمدا اولکی کروهلردن بر عظیم کروهدرلر و صوڭکی قلانلردن بر جم غفیردرلر (واصحاب
الشمال ما اصحاب الشمال) و صول الکده اولنلر نه کونه کیمسه لردر صول الک ایه لری یعنی حالکر غایتله یمان حال اولوب
اقامت ایدرلر (فی سموم) مسامه نفوذ ایدن آتشك حرارتنده (وحمیم) و حرارتده نهایته یتشمش
بر صوده (وظل من یحموم) و سیاه توتوندن بر سایه ده (لا بارد) نه صاوقدر سائر سایه لر کبی
(ولا کریم) و نه بر راحت یتشدریجی (انهم کانوا قبل ذلک مترفین) تحقیقا کیم اصحاب شمال بو عذابدن
کورمدن اسبق دنیاده شهوات نفسانیه ده پروورده اولمشلردر (وکانوا یصرون علی الحنث العظیم)
و اولو کناه اوزره یعنی شرك اوزره اصرار ایدرلردی (وکانوا یقولون) و دنیاده کندولرین حقه دعوت
ایدنلره دیرلردی (ائذا متنا وکنا ترابا وعظاما) یا بز میت اولوب طپراق و کمکلر اولورز (ائنا
لمبعوثون) علی التحقیق بز مبعوث اولورمیوز (اوآباؤنا الاولون) دخی کچمش پدرلرمز مبعوث اولورمی
(قل ان الاولین والآخرین لمجموعون) سویله بی شبهه کیم کچنلر و کیروده قلانلر البته بیغلجقدرلر
(الی میقات یوم معلوم) خدانك قتنده بیلنمش بر کونك وقتنه (ثم انکم ایها الضالون المکذبون)
صکره علی التحقیق سز ای کمراه اولوب روز جزایه تصدیق کتورمیانلر (لآکلون من شجر من زقوم)
البته ییجیلرسز بر اغجدنکه زقوم اغجی مقوله سندندر (فمالئون منها البطون) پس طولدرجق
سزسز اندن قارنلری طولدریجیلرسز (فشاربون علیه من الحمیم) در عقب شدت عطشدن اول
زقوم اوزره اسیی صودن ایچمش اولورسز (فشاربون شرب الهیم) پس صوسزده اولوك ایچمسی کبی
ایچیجیلرسز (هذا نزلهم یوم الدین) بو کونه طعام و بو کونه شراب جهنمه ایلك کیردکلرنده روز جزاده
انلره مهیا اولور (نحن خلقناکم) بز سزی عدمدن وجوده کتوردك (فلولا تصدقون) پس
نیچون حشر و نشره تصدیق کتورمزسز (افرأیتم ما تمنون) پس بکا خبر ویرك اول نسنه دنکه
رحملره بوراقورسز (ءانتم تخلقونه) سزمی آنی معتدل الخلقه انسان یارادیرسز (ام نحن الخالقون)
یاخود بز آنی خلق ایدنلرز (نحن قدرنا بینکم الموت) بز سزی ایجاد ایتدکدنصکره مرکی ارکزده
تقدیر ایتدك هر کسه بر معین وقت مقرر ایلدك (وما نحن بمسبوقین) و بز مسبوق اولمزیز یعنی
بر کیمسه بزه مانع اولوب غلبه ایتمز (علی ان نبدل امثالکم) آنك اوزره که مانندلرکزی بریکزه کتورز

(وننشئکم فی ما لا تعلمون) و بیلمدککز افعال و صفاتده سزی ایجاد ایدرز (ولقد علمتم النشأة
الاولی) دخی بلا شبهه کیم اولکی یاراتمغی بیلدکز کیم خدا عز و جل آنی قیلدی (فلولا تذکرون)
پس نیچون خاطره کتورمزسز کیم نشأة اولایه قادر اولان پروردکار اخرایه دخی قادردر (افرأیتم ما تحرثون)
پس بکا خبر ویرك اول اکدیککز نسنه دنکه سز آنی اکرسز (ءانتم تزرعونه) آیا سز آنی کوکرتورسز (ام نحن الزارعون)
یا بز آنی انبات ایدرز (لو نشاء لجعلناه حطاما) اکر ایستسیدك آنی دانه سز بر اوفلق ایدردك (فظلتم
تفکهون) پس اول حالدن قالورسز متعجب اولوب دیردیکز (انا لمغرمون) علی التحقیق بز غرامت چکمش
قیلنمشلرز (بل نحن محرومون) بلکه بز بی بهره لرز (افرأیتم الماء) پس بکا خبر ویرك صودن (الذی تشربون)
شول صودنکه سز آنی ایچرسز (ءانتم انزلتموه من المزن) آیا سز آنی بولتدن ایندردکز
(ام نحن المنزلون) یا بز قدرتمزله آنی ایندرنلرز (لو نشاء جعلناه اجاجا) ایستسیدك
آنی بر طوزلی صو قیلاردق (فلولا تشکرون) پس نیچون شکر ایتمزسز بو کونه عظیم نعمتلره
(افرأیتم النار) پس بکا خبر ویرك اتشدن (التی تورون) شول اتشکه سز آنی اغجدن چیقاریرسز
(ءانتم انشأتم شجرتها) سزمی آنك اغجن عدمدن وجوده کتوردکز (ام نحن المنشئون) یاخود
بز آنی عدمدن وجوده کتورنلرز (نحن جعلناها تذکرة) بز اول اغجدن چیقان آتشی دوزخك
آتشنه بر نمونه و یاد ایتمك قیلدق (ومتاعا للمقوین) و قارنلری خالی اولانلر ایچون بر نفع ایده جك
نسنه قیلدق (فسبح باسم ربك العظیم) پس اولو پروردکارکك آدین منزه قیل (فلا اقسم
بمواقع النجوم) پس قرآن عظیم الشانك آیتلرینك اوقات نزولنه قسم (وانه لقسم لو تعلمون
عظیم) دخی علی التحقیق کیم اول قسم بر اولو قسمدر اکر بیلسیدکز (انه لقرآن کریم) بی شبهه
قرآن واضح البرهان بر چوق نفعلو اولو قرآندر (فی کتاب مکنون) تغییر و تبدیلدن محفوظ
و مصون بر کتابده مثبتدر و اول لوح محفوظدر (لا یمسه الا المطهرون) کدورات جسمانیه دن پاکیزه
اولانلردن اوزکه بر کیمسه لوح محفوظه مطلع اولماز (تنزیل من رب العالمین) عالملرك پروردکارندن
ایندرلمشدر (افبهذا الحدیث انتم مدهنون) پس بو سوزله یعنی قرآنله سز بیتاهل ایدرسز ⁂
(وتجعلون رزقکم) و سزه احسان اولنان روزینك شکرین قیلارسز (انکم تکذبون) سزك
تکذیب ایتمککز یعنی رزقی سزه احسان ایدنه نسبت ایتمیوب یغموره آنی منسوب قیلارسز (فلولا اذا بلغت
الحلقوم) پس نیچون جان بوغازه یرشدکده (وانتم حینئذ تنظرون) و سز اول وقتده باقرسز (ونحن
اقرب الیه منکم) و بز محتضر اولان کسنه نك احوالنه سزدن داناترز (ولکن لا تبصرون) ولکن

انك اوزره جاری اولان شیئك حقیقتنی کورمزسز (فلولا ان کنتم غیر مدینین ترجعونها) پس اکر
قیامت کوننده سز اویرلشلرا ولمسیدیکز بیچون جانی بوغازدن مکاننه دوندرمزسز (ان کنتم
صادقین) اکر سوزکزده صدق ایدیجیلردکز ملخص آیت کریمه بودرکه اکر حشر ونشر انکارنده
سوزکز واقعه مطابقدر نیچون روحی بدننه دوندرمزسز اول محلکه روح حلقومه ایرشور
(فاما ان کان من المقربین) پس اما اکر محتضر اولان کسنه ارباب قرب زمره سندن ایسه (فروح
وریحان وجنت نعیم) اکا راحت وکوزل روزی ونعمتلو بهشت اولور (واما ان کان من اصحاب
الیمین) واما اکر وفات ایدن کسنه ارباب یمین کروهندن ایسه (فسلام لك من اصحاب الیمین) پس اکا
اهل یمیندن سلام ای اهل یمیندن اولان کسنه یعنی انلرك طرفندن خاطرك خوش اولسونکه انلرك
ذوق وصفاسی وار (واما ان کان من المکذبین الضالین) واما اکر متوفی اولان کسنه رسللری
تسبیت ایتمکده انکار اهلندن ایسه (فنزل من حمیم) اکا اسی صودن مهیا بر ایچجك نسنه وار (وتصلیة
جحیم) ویانمش آتشك کیرمسی دخی (ان هذا لهو حق الیقین) تحقیقا کیم بو سوره نك ایچنده مذکور
اولان اشیا کندودر محقق اولان درست خبر (فسبح باسم ربك العظیم) پس پروردکارکك اولو آدیله
تسبیح ایت یعنی آنك اسم شریفن ذکر ایتکه مقارن اولدیغك حالده شاننه لائق اولمیان اشیادن
ذات پاکن منزه قیل سرور کائنات صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه بیوردی
هرکیم هرکیجه واقعه سوره سن اوقورسه اکا یوقسللق هرکز دکمز

سورة الحدید مدنیة وهی تسع وعشرون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(سبح لله ما فی السموات والارض) ایزد ذو الجلاله کوکلرده ویرده اولان اشیا تسبیح ایدر (وهو
العزیز الحکیم) وحال بوکه کندودر عزت وحکمتله کمال اوزره موصوف اولان اوزکه دکل (له ملك
السموات والارض) کوکلر ویرك تصرف مطلقی کندویه مخصوصدر (یحیی ویمیت) کندودر زنده
قیلار وجانی الور (وهو علی کل شیء قدیر) وکندودر هر نسنه اوزره توانا (هو الاول) کندودر
سائر موجودات اوزره سبقت ایدن (والآخر) وانلرك فناسندنصکره باقی قلان (والظاهر)
وکثرت دلائل ایله وجودی اشکارا اولان (والباطن) وهر عاقلك تعقلندن حقیقتی خفی
اولان (وهو بکل شیء علیم) وکندودر هر نسنه نك حقیقتنه دانا (هو الذی خلق السموات
والارض فی ستة ایام) کندودر شول قادر ذو الجلال که کوکلر ویری التی کون مدتنده

براتدی (ثم استوی علی العرش) اندنصکره حکمی عرش اوزره مستولی اولدی (یعلم ما یلج فی الارض)
زمینه کیرن تخم کبی نسنه یی بیلور (وما یخرج منها) وآندن چیقان اکینلر کبی شیئی بیلور (وما
ینزل من السماء) وکوکدن اینان یغمور کبی نسنه دخی (وما یعرج فیها) وایچنده چیقان انجرکبی
نسنه دخی (وهو معکم اینما کنتم) وکندونك علمی سزکله در قنده اولورسکز (والله بما تعملون بصیر)
وخدا عز وجل ایشلدککز ایشلره بینادر پس آنك اوزره سزه مکافات ایدر (له ملك السموات
والارض) کندویه مخصوصدر کوکلر ویرك تصرفی (والی الله ترجع الامور) وایزد ذو الجلال
فرماننه قو ایشلر راجع اولور (یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) کیجه یی کونده کیورر
یعنی کیجه نك ساعاتنی کسك ایدوب کوندزی انکله آرتورر وعکسی دخی ویلجه ایدر (وهو علیم بذات
الصدور) وکندودر سینه لرآیه سی اسراره دانا (آمنوا بالله ورسوله) خدانك وحدانیتنه
وپیغمبرینك نبوتنه تصدیق کتورك (وانفقوا مما جعلکم مستخلفین فیه) دخی فقرایه بذل
ایدك شول شیدنکه حق جل وعلا سزی آنك تصرفنده کچمشلرك خلیفه لری قیلدی (فالذین
آمنوا منکم وانفقوا) پس سزدن شول کمسنه لرکه ایمانه کلوب مالرندن فقرایی بهره مند ایدیلر
(لهم اجر کبیر) انلره بربیوك اجرت وار (وما لکم لا تؤمنون بالله) دخی سزه نه عارض اولدیکه خدانك
وحدانیتنه ایمان کتورمزسز (والرسول یدعوکم لتؤمنوا بربکم) وحال بوکه محمد المصطفی سزی
دعوت ایدرتاکه پروردکارکزه ایمان کتوره سز (وقد اخذ میثاقکم) دخی تحقیقا کیم ایزد ذو الجلال
روز الستده عهد وپیمانکزی الدی انکله کیم وحدانیتنه تصدیق کتوره سز (ان کنتم مؤمنین)
اکر سز اول عهد ومیثاقه تصدیق کتوریجیلر ایدیکز (هو الذی ینزل علی عبده آیات بینات)
کندودر شول پروردکار که بنده سی اوزره واضح الدلاله آیات کوندرر (لیخرجکم من الظلمات
الی النور) تاکه خدانك بنده سی جهل وکفر ومعصیتك قرنلقلرندن ایمان وطاعاتك ایشغنه
سزی چیقارندره (وان الله بکم لرؤف رحیم) دخی بلاشبهه کیم حق جل وعلا سزه چوق مهر
بانلق ایدوب مرحمت ایدرکه رسل وآیاتله ایمان حالکزدن سزی آکاه ایتدی (وما لکم الا تنفقوا فی سبیل الله)
دخی سزه نه اولدیکه خدانك یولنده مالکزی صرف ایتمزسز (ولله میراث السموات والارض) وحال بودرکه
کوکلر ویرك وراثتی خدایه منحصردر برکیمسه یه برذره مال قالمز پس هیچ کیم انسانك ملکیتنده اولان
مالندن کندویه اصلا برنسنه باقی قالمز کدرکه بر باقی قالور عوضلو یرده مالن انفاق
ایده وبو معنی خدانك طریقنده بذل اولان مالدن غیری بریرده متحقق اولماز (لا یستوی منکم

(مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ) سزدن ای اهل ایمان برابر اولماز شول کیمسه که مکه نك فتحندن اسبق
مالن انفاق ایدوب کفارله جنك ایتدی شول کیمسه ایله که فتحدن صکره اول ایشلری ایتدی (أُولَئِكَ
أَعْظَمُ دَرَجَةً) اولکرومکه فتحدن اسبق مزبور ایشلری ایشلدیلر مرتبه و پایه لری چوقراق اولودر
(مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا) شول کیمسه لردنکه فتحدن صکره انفاق ایدوب جنك ایتدیلر
(وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى) وانلرك هر بر کروهنه که فتحدن اول واندن صکره انفاق و جنك
ایتدیلر حق جل و علا کوزل مکافاتی وعد ایتدی (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) و خدای تعالی
ایشلدیککز ایشلرك ظاهرینه و باطننه دانادر بو آیت حضرت ابی بکر الصدیقك شاننده نازل
اولدی زیرا اول وجود شریف خلقدن اول ایمان کتوروب فی سبیل الله مالنی انفاق ایدوب
جنك ایلدی (مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا) کیمدر اول کیمسه که تکری تعالی یه بر کوزل بورج
ویره یعنی خدانك طریقنده امید ثواب ایله مالنی انفاق ایده (فَيُضَاعِفَهُ لَهُ) که حق جل و علا
آنك ثوابنی اکا قات قات ایده (وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ) و بر ذاتی کوزل اجرت اکا وار (يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ) یاد ایت اول کونیکه مؤمن کشیلری و مؤمن عورتلری کوردرسن (يَسْعَى نُورُهُمْ
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ) ایلرولرنده و صاغ طرفلرنده ایمانلرینك نوری یوروردتاکه بهشته کندولره
یول کوستررو فرشته لردن هر کیم کندولره صاتشوردیر (بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ) بو کون سزه
مژده در بر باغلرك کیرمسی که (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) انلرك کوشکلری آلتندن ایرمقلر آقر
(خَالِدِينَ فِيهَا) ایچنده اقامتی علی الدوام تقدیر ایتمشلر (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) اول نور و دخول
جنت مژده سی کندودراولو قورتلق (يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ) یاد ایت اول کونیکه
منافق کشیلر و منافق عورتلر دیرلر (لِلَّذِينَ آمَنُوا) ایمانه کلان کمسنه لره (انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ
مِنْ نُورِكُمْ) بزه بقك نورکزدن بر دوشنلك اله لم (قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ) کندولره دینلدیکی کیرو کره
دونك یعنی دنیایه وارك (فَالْتَمِسُوا نُورًا) پس بر ایشغ اراکز زیرا آنك تحصیلی محشرده ممتنعدر
بو کلام انلره تهکمدر (فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ) اندن صکره اهل ایمان و منافقلر اراسنده بر دیوار
اورلدی (لَهُ بَابٌ) اکا بر قاپو وار که اهل ایمان اندن کیررلر (بَاطِنُهُ) اول دیوارك ایچی که اهل
ایمان سمیتدر (فِيهِ الرَّحْمَةُ) رحمت آنك ایچنده در انکچونکه جنت اول طرفده در (وَظَاهِرُهُ
و اول دیوارك طشره سی که اهل نفاق طرفیدر (مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ) اشکنجه آنك اوکنده در
ازبس که جهنم اول طرفده دوشمشدر (يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ) اهل نفاق مؤمنلره چیغروب دیرلر

سزکله بزدکلمیدك یعنی ظاهرده بز سزه موافق ایدك (قَالُوا بَلَى) اهل ایمان انلره جواب ویروب دیرلر
بلی سز بزه موافق ایدیکز (وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ) و لیکن سز جانلریکزی نفاقله مفتون قیلدکز
(وَتَرَبَّصْتُمْ) و اهل ایمانه یمان کون بکلدکز (وَارْتَبْتُمْ) و دینك شاننده شك ایتدکز (وَغَرَّتْكُمُ
الْأَمَانِيُّ) و آرزولر سزی آلدتدی (حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ) و لوقته دك که خدانك فرمانی کلدی یعنی موت
کلنجه دك (وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ) و خدانك کرم و حلمیله شیطان سزی آلدتدی (فَالْيَوْمَ
لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ) پس بو کون ای باطنلکافر اولانلر جانکزه فدا اوله جق نسنه سزدن آلنمز
(وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا) و نه ظاهر و باطنده کفر ایدنلردن فدیه النور (مَأْوَاكُمُ النَّارُ) قرارکاهکز
دوزخدر (هِيَ مَوْلَاكُمْ) او سزه سزاواردر (وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) و یمان دونه جك یردر دوزخ
مروید رکیم قچن اهل اسلام مکه ده ایدیلر فقر و فاقه ایله طاعاتك تحصیلنده عظیم جهد
و جهدلری وار ایدی بعده که مدینه یه هجرت ایدوب فتوحاتك میسر اولمسیله کندولره وسعت
اولوب عبادتده فتورلری اولدی حق جل و علا بو آیتی منزل ایدوب بیوردیکی (أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا
ایا ایماکلانلره یقلشمدیکیم (أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ) کوکلری نرم و ملایم اوله خدانك
اکسنه (وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ) دخی طوغریلقدن ایننان نسنه یه یعنی قرآنه (وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ) دخی اولمسونلر شول کیمسه لرکبی که کندولردن اسبق کتابی ویرلدیلر (فَطَالَ عَلَيْهِمُ
الْأَمَدُ) پس اعمالری و امللری سببیله مدت اوزرلرینه اوزاندی (فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ) اندن صکره
کوکلری برك اولدی (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) و انلردن چوق کیمسه دینلرندن چیقمشلردر (اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
يُحْيِي الْأَرْضَ) بیلك کیم علی التحقیق خدا عز و جل زمینی یغمورله زنده قیلار (بَعْدَ مَوْتِهَا) قورو و معطله
اولمش اولدقدن صکره و بو منوال اوزره خشك اولوب قورمش کوکلری اکسیله و قرآنله احیا
ایدر (قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ) تحقیقا که سزکچون قدرتمك نشانلرین بیان ایتدك (لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ)
تاکه سز عقولکزی اول آیاتك دلالتنده استعمال ایتمکله کماله واصل اوله سز (إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ
وَالْمُصَّدِّقَاتِ) تحقیقا کیم صدقه ویرن کشیلر و صدقه ویرن قاریلر (وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا
حَسَنًا) و ثواب امیدیله خدایه بورج ویردیلر بر کوزل بورج (يُضَاعَفُ لَهُمْ) ویردکلری بورج
یعنی فی سبیل الله انفاق ایتدکلری شی کندولره مضاعف قیلنور (وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ)
وانلره بر ممدوح اجرت وار (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ) و شول کیمسه لرکه تکری یه و پیغمبرلرینه
تصدیق کتوردیلر (أُولَئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اولکروه کندولردر

چوق صدق ایدنلرك وشهدانك مرتبه سنده اولانلر پروردكارلری قتنده (لهم اجرهم ونورهم)
صدیقلرك وشهدانك اجری ونوری كبی كندولره اولور (والذین كفروا وكذبوا بایاتنا)
وشول كیمسه لركه كفر ایدوب آیاتمزه تصدیق ایتمدیلر (اولئك اصحاب الجحیم) آنلر دوزخك اهلیدر
(اعلموا انما الحیوة الدنیا لعب ولهو وزینة) بیلك كیم یقیناً ولان صاغلق برنسنه دكلدر الا
براوینمق وما لا یعنی شیئه اوقات كچیرمك وفاخر لباسله بزنمك (وتفاخر بینكم) وجاه
نسبله آراكزده تفاخر ایتمك (وتكاثر فی الاموال والاولاد) وكثرت اموال واولادله بری بریكزه
غلبه ایتمكه سعی ایتمك وبی شبهه بیلمك كركدر كیم از مدت كچمدن اول اوینمق نابود اولور واول
لهو غم وغصه یه مبدل اولور واول آرایشلر طاغلور واول تكاثر شراره آتش كبی معدوم اولور پس
آنك مثالی سرعت انتقال وزوالده (كمثل غیث) بر یغمور كبیدر كه برلشنه یره دوشوب آنك ایچنده
اولان تحمل علی العجله وجوده كلوب پس كوزللك جهتندن (اعجب الكفار نباته) اول یغمورك بیتمشی
اكینجیلره برامر غریب كلدی (ثم یهیج) صكره برآفتله قورر (فتریه مصفراً) پس آنی صارارمش
كوررسن (ثم یكون حطاماً) صكره دانه سز برقوری قرق اوتلق اولور كوررسن (وفی الآخرة
عذاب شدید) واو برجهانده دنیانك زیب وزینتیله مشغول اولانلره برقوی اشكنجه وار
(ومغفرة من الله ورضوان) ودنیانك زیب وزینتندن اعراض ایدنلره تكریدن كناهلرك
مغفرتی وخشنودلق وار (وما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور) دخی حیوة دنیویه برنسنه دكلدر الا
الدنمق متاعیدر اول كیمسه كه اوزرینه اقبال ایدوب آخرتی انكله طلب ایتمیه (سابقوا) میدانده
سكورشنلر كبی سرعتله كیدك (الی مغفرة من ربكم) پروردكاركزدن حاصل اولمش برمغفرته
(وجنة عرضها كعرض السماء والارض) وبر بهشته كه اینی كوك ویرك اینی كبیدر (اعدت للذین
آمنوا بالله ورسله) اماده قیلندی شول كیمسه لره كه خدانك وحدانیتنه وپیغمبرلرك
رسالتلرینه تصدیق كتوردیلر (ذلك فضل الله) اول موعود اولان بهشت خدانك
فضل وكرمیدر (یؤتیه من یشاء) ایستدوكی كمسنه یه آنی ویرر (والله ذو الفضل العظیم
وایزد ذو الجلال ولو احسان وكرم ایه سیدر (ما اصاب من مصیبة فی الارض) بریوزنده قتلق
واغریلق كبی اصلا برمصیبت سزه دكمز (ولا فی انفسكم) وجانلركزده فقر وخسته لك برمصیبت
واقع اولماز (الا فی كتاب) الا بركتابده یعنی لوح محفوظده مثبتدر (من قبل ان نبرأها)
انی برخلق ایتمدن اول (ان ذلك علی الله یسیر) تحقیقاً كیم مقدراتك لوح محفوظده اثبات

اولنمسی تكری تعالی اوزره برآسان ایشدر وعالم ازلده بو اشیایی تدبیر ایدوب لوحده مثبت قیلدی
(لكیلا تأسوا علی ما فاتكم) تاكه سزدن كچن نسنه اوزره اندوهناك اولمیه سز (ولا تفرحوا بما
آتیكم) وتاكه سزه ویردوكی شیئله سونمیه سز زیرا بر كیمسه نك كه قتنده محقق اولدیكیم جمیع
اشیا عالم ازلده تقدیر اولمشدر هیچ برنسنه نك فواتی اوزره غمكین اولماز وبرشیئك حصولیله
شادمان اولماز (والله لا یحب كل مختال فخور) وایزد ذو الجلال سومز دنیای دنیه نك متاعیله
هر تكبر ایدنی اقرانی اوزره انكله فخر ایدنی (الذین یبخلون ویأمرون الناس بالبخل) شول كیمسه لركه
بخل ایدوب خلقه دخی بخل ایتمكه امر ایدرلر آنلر در خدانك یولنده انفاق ایتمكدن یوز چویرنلر
(ومن یتول) وهر كیم انفاق ایتمكدن یوز چویرر خدا عز وجل انفاقندن مستغنیدر (فان الله
هو الغنی الحمید) زیرا علی التحقیق ایزد ذو الجلال كندو درغاینله باقی ولان جمیع حمده مستحق
اولان (لقد ارسلنا رسلنا) تحقیقاً كیم كوندرلمشلر بمزی یعنی فرشته لری پیغمبرلره كوندردك
(بالبینات) دلائل ومعجزاتله (وانزلنا معهم الكتاب) دخی انلرله كتابی ایندردك تاكه انكله حق ظاهر اولوب درست
عمل ممیز اوله (والمیزان) دخی ترازویی انلرله ایندردك (لیقوم الناس بالقسط) تاكه خلق
عدلله طوره لر یعنی تاكه حقوق آراسنده معامله محلنده تسویه ایده لر وترازونك ایمسو
حضرت نوح علیه السلام عصرنده ایدی وبعضیسی اكا ذاهب اولدیكه آنك ایمسی ابد نمسنه
نازل اولان فرماندر (وانزلنا الحدید) دخی دموری ایندردك (فیه بأس شدید) آنك
ایچنده قوی جنك وار زیرا جنكك جمله آلاتی اندن یاپلور (ومنافع للناس) وایچنده خلق
ایچون منفعتلر وار زیرا هیچ برصنعتك آلتی دموردن خالی دكلدر (ولیعلم الله من ینصره و
رسله) دخی بو دموری منزل قیلندی تاكه حق تعالی ظاهر قیله شول كیمسه یی كه خدانك
دیننه وپیغمبرلرینه یاردم ایدر سلاحی استعمال ایتمكله (بالغیب) وبحالده كه خدا كندویه
نمایان دكلدر (ان الله قوی) بی شبهه كیم خدا عز وجل دشمنلرك اهلاكی اوزره توانادر (عزیز)
هر كسنه اوزره غلبه ایدیجی بر كسنه نك یاردمنه محتاج دكلدر پس بو جهادیكه خلقه فرمان
ایلدی كندو مصلحتلری ایچون وكندولره ثواب ویرمك ایچون ایلدی (ولقد ارسلنا نوحاً وابراهیم) دخی
تحقیقاً كیم بو ایكی عزیزی مرسل قیلدق (وجعلنا فی ذریتهما النبوة والكتاب) دخی انلرك
اولادنده نبوت وكتابی قیلدق (فمنهم مهتد) پس اولادندن برقسم واركه طوغری یوللی
بولمشدر (وكثیر منهم فاسقون) وانلردن چوق كیمسه واركه حدودی تجاوز ایتمشلردر

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا) صكره حضرت نوح وابراهيم وعصرلرنده اولان پيغمبرلرك ايزلرى اوزره
پيغمبرلرمزى برى برينك اردنده كوندردك (وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ) واول پيغمبرلر آردنده مريم
اوغلى حضرت عيسى يى كوندردك (وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ) وآكا انجيلى احسان ايلدك (وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً) وآكا تابع اولانلرك كوكللرنده بر مهربانلق واسركك قيلدق (وَرَهْبَانِيَّةً
ابْتَدَعُوهَا) وعبادت ورياضتده مبالغه ايدوب خلقدن انقطاع ايتمك طريقتنى قلوبدن آنى پيدا
ايتديلر (مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ) بز اوزرلرينه آنى فرض ايتمدك (إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ) ليكن انلر خدانك
رضاسن طلب ايتدكلريچون آنى پيدا ايتديلر (فَمَا رَعَوْهَا) پس آنى كوزتمديلر (حَقَّ رِعَايَتِهَا) آنك
درست كوزتمسين كه آكا تثليثى وياپى ومحمد المصطفانك نبوتنه انكار ايتمكى ضم ايتديلر
(فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ) اندنصكره انلردن درست ايمان كتورنلرك اجرلرين مستوفى
ويردك (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) وانلردن چوق كيمسه حدودى تجاوز ايتمشلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اى كچمش پيغمبرلره ايمان كتورنلر (اتَّقُوا اللَّهَ) ايزد ذوالجلالدن خوف ايدك (وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ)
وكوندرلمشنه يعنى محمد المصطفايه ايمان كتورك (يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ) سزه رحمتندن ايكى حصه
ويرر برى پيغمبركزه ايمان كتوردككز ايچون وبرى محمد المختارى تصديق ايتدككز ايچون بو خطاب حضرتك
عصرنده اولان نصارايه در زيرا اول عصردنصكره اسلامه كلان اهل كتابه بو حكم ثابت اولماز
وممكندركه حق جل وعلا اسلام بركاتيله كندولرين دينلرى اوزره مثاب ايليه واكرچه دينلرى
منسوخ اولمشدر (وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا) دخى سزه اى محمد المصطفايه ايمان كتورن اهل كتاب
بر روشنلك مقرر قيلاركيم (تَمْشُونَ بِهِ) انكله كيدوب صراطى كچرسز (وَيَغْفِرْ لَكُمْ) وكناهلركزى
سزيچون مغفرت ايدر (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) وايزد متعال قوللرينك كناهن ستر ايدوب كندولرين
لطف وكرميله اسركر بو احسانلر اهل كتابدن محمد المصطفايه ايمان كتورنلره وعد اولنيدى
(لِئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ) تاكه محمد المختاره ايمان كتورميان اهل كتاب بيله لركه (أَلَّا يَقْدِرُونَ
عَلَىٰ شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) على التحقيق شان بودركه خدانك كرم واحساننددن بر آزنسنه
اوزره قادر اولمازلر يعنى اهل ايمانه مذكور اولان نعمتلرك برسينه نائل اولمازلر زيرا آكا
نائل اولمق ايمانله مشروطدر (وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ) وتاكه بيله لركيم سزانك ارمسى خدانك
يد قدرتندهدر (يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ) ايستدوكى كسنه يه آنى احسان ايدر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ)
وتكرى تعالى اول احسانله سيدركه نعمتى خواص وعامه مستوفى ايرشمشدر

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ اثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

كتوردكلركيم اوس بن الصامت قاريسى خوله بنت ثعلبه اوزره ظهار ايتدين ايچون خوله
سرور كائناته كلوب باشنه كلان وقعه دن استفتا ايتدى حضرت صلى الله عليه وسلم آكا بيوردى كيم
اوس اوزره حرام اولدك خوله ايتديكيم بنى بوش ايتمدى ينه حضرت صلى الله عليه وسلم آكا
كالاول جواب ويردى خوله نك اوشاقلرى صغير اولدقلريچون غايتله غمناك اولوب احوالين جناب
رب الاربابه عرض ايدوب شكوى ايتدى ايزد متعال بو درت آيتى منزل ايدوب بيوردى (قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ
الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا) تحقيقا كيم حق سبحانه وتعالى ايشتدى شول قارينك سوزين كه
قوجه سى خصوصنده سنكله مجادله ايدر (وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ) وايزد ذوالجلاله احوالنى
عرض ايدر (وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا) وحق جل وعلا سوزلشوب ويرمككزى ايشيدر (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بَصِيرٌ) بى شبهه كيم حق سبحانه وتعالى سوزلركزى ايشيدوب واحوالكزى كورر (الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ
مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ) سزدن شول كيمسنه كه قاريلرندن مظاهره ايدرلر ظهار اول ديمكدركه كشى
قاريسنه سويليه سن اوزريمه انامك ارقه سى كبى سن وفقها بو حكمه ملحق قيلديلر هر
تشبيهى كه كشى كندويه محرم اولان قاريلرك بر جزؤلرينه قاريسن تشبيه ايليه (مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ)
مظاهر قيلنان قاريلر فى الحقيقه انالرى دكلدر (إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ) انالرى بر كيمسه
دكلدر الا كندولرين طوغرن قاريلر (وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا) وبى شبهه كيم انلر
سوزدن بيلنمش سوزى وطوغريلقدن منحرف كلامى ديرلر (وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ) دخى على
التحقيق حق تعالى بوكونه ايشلدن توبه ايدنه عفو ايدوب مغفرت ايدر (وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ
نِسَائِهِمْ) وشول كيمسنه لركه قاريلرندن مظاهره ايدرلر (ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا) صكره ديدكلرى
سوزك مقتضاسن نقض ايتمكه دونرلركه اول مظاهره ايتدكلرى قارينك استمتاعن قصد
ايدرلر (فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ) پس بر مملوكك آزاد ايتمسى اوزرلرينه واجب اولور واول مملوك اركك
اولسن يا ديشى مؤمن اولمش بايدى (مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا) مظاهر ومظاهر عنه برى برندن استمتاع ايتمدن
اول (ذَٰلِكُمْ) بو حكم كه سزه انكله مأمور اولديكز (تُوعَظُونَ بِهِ) انكله پند ويريلورسز تاكه
بو كونه الفاظدن كندوكزى منع ايده سز (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) وحق سبحانه وتعالى
مخفى ايشلديككز ايشلره دانادر بر كيزلى ايش اوزرينه مخفى اولماز (فَمَنْ لَمْ يَجِدْ) پس بر كيمسنه

بنده بولمزكه آنى آزاد ايليه (فصيام شهرين متتابعين) ايكى آيك اوروجى فاصله سز اوزرينه
لازم اولور (من قبل ان يتماسا) كشى وقارى بر برينه دكمدن اول (فمن لم يستطع) پس هر كيمسه كه
ايكى آيك اوروجنه قدرتى اولميه (فاطعام ستين مسكينا) آلتمش يوقسله يجك ويرمسى
اوزرينه لازم اولور هر برينه يارم صاع بغداى يا بر صاع غيريسندن (ذلك) حق تعالى اوزركزه بو حكمى
فرض قيلدى (لتؤمنوا بالله ورسوله) تاكه خدايه و پيغمبرينه تصديق كتوروب بوكونه سوزلرله
تفوه ايتميه سز (وتلك حدود الله) واول احكام خدانك حدلريدر آشمسى جائز دكلدر ؞
(وللكافرين عذاب اليم) دخى كفر ايدنلره دردناك اشكنجه وار يعنى حدود الهيه يى تجاوز ايدنلره
بر عظيم اشكنجه اولور (ان الذين يحادون الله ورسوله) تحقيقا شول كيمسه لر كه خدايه و پيغمبرينه
عداوت ايدرلر (كبتوا كما كبت الذين من قبلهم) خوار ونكونسار اولديلر نته كه كندولردن اسبق
پيغمبرلره عداوت ايدنلر خوار ونكونسار اولديلر (وقد انزلنا آيات بينات) دخى على التحقيق كيم
بز روشن معجزه لر ايندردك كه پيغمبرك صدقنه دلالت ايدرلر (وللكافرين عذاب مهين) وكفر
ايدنلره بر خوار ايديجى اشكنجه وار (يوم يبعثهم الله جميعا) ياد ايت اول كونيكه حق جل وعلا انلرى
قبوردن كوندرر (فينبئهم بما عملوا) پس دنياده ايشلدكلرى ايشدن على رؤس الاشهاد
كندولرين آكاه ايدر تاكه رسوا اوله لر (احصاه الله ونسوه) ايتدكلرى ايشى حق سبحانه
وتعالى ضبط ايتدى وانلر انى اونتديلر (والله على كل شىء شهيد) وايزد متعال هر نسنه
اوزره نكهباندر برشئ كندوسندن غائب اولماز كتورديلر كه ربيعه بن عمرو وقرنداشى حبيب
صفوان بن اميه ايله آهسته سويلشورلردى انلرك برى ديدى ايا تنكرى ديدوكمز سوزى بيلور
اوبرى ديدى بعضسنى بيلور وبعضسنى بيلمز اوچنجيلرى ديدى بعضسنى بيلدكده نصكره قلاننى
دخى بيلور پس حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (الم تر ان الله يعلم ما فى السموات وما
فى الارض) بقمزميسن كيم حق جل وعلا كوكلرده اولان شيئى وزمينده اولان نسنه يى اكر كلى
واكر جزئى قوسن بيلور (ما يكون من نجوى ثلثة) عالمده هيچ اوچ شخصك آهسته سويلشمسى
اولماز (الا هو رابعهم) الا كه كندوسى انلرك دردنجيلريدر يعنى انلرك سرلرينه مطلع اولديغندن
اوترى انلرى درت قيلار (ولا خمسة الا هو سادسهم) دخى كائناتده بش شخصك آهسته سويلشمسى
اولماز الا تنكرى تعالى اطلاعى حسبيله التنجيلريدر (ولا ادنى من ذلك ولا اكثر) ونه انلردن از برله ايكى
كبى ونه انلردن چوق آلتى ومافوقى كبى (الا هو معهم) الا تنكرى تعالى انلرله در ارلرنده جارى

اولان نسنه يى بيلور (اين ما كانوا) قنقى يرده اولديلرسه (ثم ينبئهم بما عملوا
يوم القيمة) صكره انلرى رسوا ايتمك ايچون ومستحق اولدقلرى سزايى تعذير
ايتمك ايچون روز قيامتده عالم آراسنك ايشلدكلرى ايشلرى كندولره بيلدرر (ان الله بكل
شىء عليم) تحقيقا كيم حق سبحانه وتعالى قمو اشيايه دانادر انكچونكه دانشه مقتضا اولان
ذاتى جميع اشيا بيلسنده نسبتى برابردر اصلا تفاوت ايتمز كتورديلركيم يهود واهل نفاق مؤمنلرك
احوالنى كيزلى سويلشورلردى واول محلكه اهل ايمانى كوررلردى بر برينه كوز قيوررلردى سرور كائنات
عليه افضل الصلوات انلرى بو اطواردن منع ايتدى. بر قاچ كون ممنوع اولوب ينه اسكى
معتادلرينه دونديلر حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (الم تر الى الذين نهوا عن النجوى
بقمزميسن شول كيمسه لره كه كيزلى سويلشمكدن نهى اولنديلر (ثم يعودون لما نهوا عنه) صكره
دونرلر شول شيئه كه كندولر آندن نهى اولنديلر (ويتناجون) وبرى بريله كيزلى سويلشورلر
(بالاثم) اهل ايمانه غيبت ايتملرى كبى كناهه موجب اولان سوزله (والعدوان) ومؤمنلرك
دشمنلكلرينه متعلق اولان كلامله (ومعصيت الرسول) وپيغمبره عصيان ايتمكه اصرار ايتمكله (واذا
جاؤك) دخى قچن سكا كلورلر (حيوك بما لم يحيك به الله) سكا تحيه ايدرلر اول كلام ايله كه تنكرى
تعالى انكله سكا تحيت ايتمدى يعنى سكا كلدكلرنده السلام عليك يا انعم صباحا ديرلر وحق سبحانه
وتعالى تحيتكده بيوردى يعنى سلام ويرمسين ديمزلر (ويقولون فى انفسهم) وما بينلرنده ديرلر
(لولا يعذبنا الله بما نقول) نيچون محمد حقنده سويلشدوكمز سوز سببيله تنكرى تعالى بزى تعذيب
ايتمز (حسبهم جهنم) دوزخ كندولره كافيدر عذاب جهتندن (يصلونها) اكا كيررلر (فبئس المصير)
پس يمان دونجك يردر دوزخ (يا ايها الذين امنوا) اى ايمانه كلان كمسنه لر (اذا تناجيتم) قچن
بر بريكزله كيزلى سويلشورسز (فلا تتناجوا بالاثم والعدوان ومعصيت الرسول) اهل
نفاق كبى بو نامعقول اشيا ايله كيزلى سويلشمك (وتناجوا بالبر والتقوى) واهل ايمان ايچون
خيره متضمن اولان سوزله وخدادن قورقوىى اشعار ايدن كلامله كيزلى سويلشك
(واتقوا الله) دخى امر ونهى اولنديغكز اشيانك محافظه سى خصوصنده خدادن خوف ايدك
(الذى اليه تحشرون) شول خداكه جزاسى طرفنه جمع اولنورسز (انما النجوى من الشيطان)
بوندن غيرى برشئ يوقدركيم كيزلى سويلشمك ابليس شقيدن پيدا اولدى زيرا آنى
ايشليانلره تزيين ايدن وآنك ايشلمسى اوزره انلرى حمل ايدن اول لعيندر (ليحزن الذين امنوا

تاكه اول خبيث اهل ايمانى انده وهناك قيله (وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْئًا) واهل ايمانه بر آزسنه
ضرر ايده بيجى دكلدر (اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ) مكر تكرينك فرمانيله انلره ضرر ايده بيلور (وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ) ويالكز تكرى تعالى اوزره اهل ايمان اعتماد ايدوب توكل ايتسونلر كوردكلركه اهل
بدردن بر نيچه كمسنه سرور كائناتك مجلسنه كلديلر اول اثناده صحابه نك بر مقدارى سرور كائناتك
مجلسن احاطه ايتمشلر ايدى اهل بدر مجلسك اورته سنده اياق اوزره طورمش قالديلر واستديلركه
بركيمسه كندولره يرويره بركيمسه يرويرمدى بعده حضرت صلى الله عليه وسلم بدر خلقندن
اولميانلردن قالدروب يرلرينه اياقده طورانلرى اوتورتدى بو حالت قالدريلان كمسنه لره مشقتلو
كلدى واهل نفاق مؤمنلره ديمكه باشلديلر محمد المصطفى بو خصوصده عدالت ايتمدى بركيمسه كوركه
مكانلرنده قرار طوتمشلر نيچه كندولرين قالدردى پس حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى
(يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا) اى ايمانه كلان كمسه لر (اِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِى الْمَجَالِسِ) قچن سزه دينلور
ذكر وتلاوت ونماز مجلسلرنده يير آچك (فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ) يرى آچك حق سبحانه وتعالى
بهشت جاودانده وقبرده سزكچون يرى واسع قيلار (وَاِذَا قِيلَ انْشُزُوا) دخى قچن سزه دينلور
مجلسده توسعه ايتمك ايچون سرعتله قالقك (فَانْشُزُوا) توقف ايتمدن حركت ايدك (يَرْفَعِ اللّٰهُ
الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ) تكرى تعالى سزدن ايمانه كلانلرى دنياده نصرت وكوزل آدله وآخرتده بهشت
جاودانك عالى مرتبه لرينه نائل قيلمغله قالدرر (وَالَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ) ومؤمنلردن
دانشى ويريلان كمسنه لره بر پايه قالدرركه اهل ايمانك پايه لرندن ارقادر زيرا مؤمن عالم بى
علم اولان مؤمندن افضلدر حديث شريفده وارد اولمشدركيم عالمك فضلى بى علم عابدك
اوزرينه آيك ايلدزى كيجه سنك فضلى كبى سائر يلدزلر اوزره (وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) وخداى
متعال ايشلدككز امورك حقيقتنه دانادر كورديلركيم خلق حضرته چوق تردد ايدوب كيزلى
سوز ديرلردى ودرلو درلو اشياء كندوسنه تصور ايدرلردى ايش بو مرتبه يه ايرشديكيم حضرت
صلى الله عليه وسلم صيقلور قالدى حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ
اٰمَنُوا) اى ايمانه كلانلر (اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ) قچن پيغمبرله كيزلى سوز سويلشور سز (فَقَدِّمُوا
بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَةً) كيزلى سويلشمككزك ايلروسنده بر صدقه ويرمسين ايلرو قيلك
ذٰلِكَ) بو صدقه ويرمككز (خَيْرٌ لَكُمْ) سزه يكودر زيرا طاعتكز انكله آرتر (وَاَطْهَرُ
دخى سزه پاكيزه تردر انكچونكه كناهلركز انكله محو اولنور (فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا) پس اكر نجوى محلنده صدقه

ويرمكه بر نسنه بولمزسز (فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ) بى شبهه كيم حق جل وعلا مغفرت ايدر نجوى محلنده
صدقه ويرمكه نسنه سى اولميانه (رَحِيمٌ) آنى غايتله اسركوكه بو كونه تقصيرندن عفو ايدر اخبارده
كلمشدركه بو حكم اون كون قالدى وحضرت عليدن مرويدركه بيوردى بو آيتله بندن غيرى
بركيمسه عمل ايتمدى اندن صكره حق جل وعلا اول حكمى بو آيتله منسوخ ايدوب بيوردى (ءَاَشْفَقْتُمْ
اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍ) ايا كيزلى سويلشمككزك ايلروسنده صدقه لر تقديمندن
فقرى ملاحظه ايدوب قورقدكز (فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ) پس اول وقتكه آنى ايشلمديكز
وحق جل وعلا اوزيكزه توبه ايتديكه ويرممسنه سزه رخصت ويردى (فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا
الزَّكٰوةَ) پس نمازى قيلك وزكوتك اداسنده تقصير ايتمك (وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) ومامور
اولديغكز اشياده خدايه وپيغمبرينه اطاعت ايدك (وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) وخداى عز وجل
ايشلدككز ايشلرك كيزليسنه وآشكاراسنه دانادر منقولدركيم حضرت صلى الله عليه وسلم
كندو حجره لرندن بر حجره ده اوتورر ايدى يارانى اوتورانلره ديدى شمدى اوزركزه بركشى كيرركه كوكلى
جبار كوكليدر وشيطان كوزيله نظر ايدر عقب ازرق چشم عبد الله بن نبتل منافق كيردى حضرت
آكا ديدى نيچون بنى سن ويولداشلرك سوكرسز همان خدايه آند ايچديكه هركز اويله سوز كندوسندن
صدور ايتمدى بعده واروب يولداشلرين دخى كتوردى انلر دخى اول منوال اوزره آند ايچديلر
در عقب حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
بقمزميسن شول كيمسه لره كه موالات ايتديلر بر كروهه كه حق جل وعلا اوزرلرينه غضب ايتدى
يعنى يهود طائفه سيله دوستلشديلر (مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ) انلر نه سزلردندر ونه انلردن
وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ) دخى يلان اوزره آند ايچرلر (وَهُمْ يَعْلَمُونَ) وحال بوكه كندولر بيلورلركيم
ايتدكلرى آند يلاندر (اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا) حق جل وعلا انلره بر شدتلو اشكنجه آماده
قيلدى (اِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) تحقيقا كه آنلر ايشلدكلرى ايش غايتله بر بد ايش ايدى
اِتَّخَذُوا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً) مالرين وقانلرين حفظ ايتمك ايچون آندلرين سپر ايدنديلر
فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ) پس خدانك طريقندن خلقى منع ايتديلر (فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ
پس كندولره بر خوار ايده يجى اشكنجه اولور (لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا
انلرك نه اموالرى ونه اولادلرى خدانك عذابندن بر آز نسنه كندولردن دفع ايده بيلورلر
اُولٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ) اول كروه دوزخك آيه لريدر (هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) كندولر آنك

ایچنده همیشه اقامت ایتمشلر (يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا) اول کونکه حق تعالی آنلری قبوردن
کوندرر (فَيَحْلِفُونَ لَهُ) پس خدا ایچون اند ایچرلر کیم کندولر مسلمانلردر (كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ)
نته که دنیاده سزه ایچوب اند ایچرلر (وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ) و ایتدکلری یمینده کمان ایدرلرکه
علی التحقیق کندولر بر نسنه اوزره درلر زیرا طبیعتلرنده نفاق اولدکلو تمکن ایتمشدرکیم کندولره
تخییل اولنورکه یلان یمینلری آخرتده تکری تعالی اوزره کذبلرینی ترویج ایدر (أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ)
آکاه اولک کیم علی التحقیق آنلر کندولر یلانجیلر اوزکه لر دکل (اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ) ابلیس
شقی اوزرلرینه مستولی اولدی (فَأَنْسَاهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ) پس خدانک اکسنی کندولره اونتدردی
(أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ) انلردر ابلیس شقینک کروهی (أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ) آکاه اولک کیم
علی التحقیق شیطانک کروهی (هُمُ الْخَاسِرُونَ) کندولردر اوتوزنلر (إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللّٰهَ
وَرَسُولَهُ) تحقیقا شول کیمسه لرکه خدانک فرمانته و رسولنه مخالفت ایدرلر (أُولَٰئِكَ
فِي الْأَذَلِّينَ) اولکروه قوق حقیر و خوار اولانلرک زمره سندن محسوبدرلر (كَتَبَ اللّٰهُ لَأَغْلِبَنَّ
أَنَا وَرُسُلِي) ایزد ذو الجلال لوح محفوظده یازدیکیم البته بن حجت و دلیلله غلبه ایدرم
و پیغمبرلرم دخی (إِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ) بی شبهه کیم حق جل و علا انبیالرینک نصرتنه اوزره توانادر
(عَزِيزٌ) هرکس اوزره غلبه ایدیجیدر که مراد ایتدوکی شیده برکیمسنه مغلوب اولماز (لَا تَجِدُ
قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) بولمزسن برکروهی که خدایه و صونکی کونه تصدیق کتوررلر
(يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) خدایه و پیغمبرینه مخالفت ایدنلره محبت ایدرلر یعنی لایق
دکلدرکه اهل ایمانی خدانک دشمنلرینه دوست بوله سن و بوندن مراد اهل ایمانی کفار ایله
دوستلشملرندن نهی ایتمکدر (وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ) و اکر
خدایه مخالفت ایدنلر اهل ایمانک پدرلری یا اوغوللری یا برادرلری یا خصملری ایکن انلر ایله دوستلشمسونلر
(أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ) اولکروه که اهل خلافله آشنالق ایتمزلر حق تعالی کوکللرنده ایمانی
اثبات ایتدی (وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ) و انلره کندو سندن صادر اولمش بر قوت و نصرت و هدایتله
تقویه ایتدی (وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) و انلری داخل قیلار بر باغلره کیم
اشجاری آلتندن ایرمقلر آقر (خَالِدِينَ فِيهَا) آنک ایچنده اقامت علی الدوام تقدیر ایتمشلر
(رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ) طاعتلری سببیله حق تعالی کندولردن خشنود اولدی (وَرَضُوا عَنْهُ) و کندولره
وعده اولنان ثوابک وصولندن اوتری حق تعالیدن خشنود اولدیلر (أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ) اولکروه خدانک لشکریدر

(أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) آکاه اولک کیم علی التحقیق خدانک لشکری کندولردر دولت دارینه نائل اولانلر

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) خدانک ذات پاکنه کوکلرده اولان عالم و یرده اولان
مخلوقات تنزیه کتوردیلر (وَهُوَ الْعَزِيزُ) و کندو هر کیمسه اوزره غالب اولان (الْحَكِيمُ) ایشی
صواب و درست ایشلیان کتوردیلرکه سرور کائنات هجرتک دردنجی ییلنده صحابۀ کرامک
خواصندن برکروهله بنی النضیرک منازلنه بر مصلحت ایچون کندی تجن مبارک ارقه سن انلرک
بر دیوارینه دیاتدردی یهود طامه چیقوب ایستدیلرکیم حضرتک باشی اوزره بر طاش صاله لر
علی الفور حضرت جبریل کلوب ایدجکلری ایشدن کندویی آکاه ایلدی حضرت صلی الله علیه
وسلم صحابه کزینی الوب دوندی و انلره خبر صالدیکه چون عذرکز ظاهر اولدی بنم دیارمدن طورمیوب
چیقک اقلیم آخره کیدک انلر بو خبر واصل اولیجق الات سفری مهیا ایتمکه شروع ایتدیلر ابن ابی
منافق مدینه دن کندولره خبر صالدیکه قلعه لرکزده متحصن ایدوب یریکزدن حرکت ایتمیکه
بن جماعتمله و بیک کمسنه ایله سزه مدد ایدرم انلر بو منافقک سوزیله مغرور اولوب قلعه لرنده
قپاندیلر حضرت صلی الله علیه وسلم بو خبری ایشدیجک لشکر اسلام ایله واروب کندولرینی
اون بش کون محاصره ایتدی کوکللرنده خوف دوشوب حصاردن دخی بتک اولوب وطنلرندن
جلا ایتمکه رضا ویردیلر حضرت انلره بو شرطله رضا ویردیکه سلاح مقوله سن بیله کتورمیه لر
و اموالللرندن طوارلری کوتوردکی نسنه یی کوتوره لر بو شرطی قبول ایدوب چیقدیلر بعده حق جل و علا
بو سوره نک اولندن والله علی کل شیء قدیر آیتنه دک منزل قیلدی (هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ) کندو در شول قادر ذو الجلال که توریة اهلندن نقض عهد ایدوب کفر ایدنلری
چیقردی (مِنْ دِيَارِهِمْ) کندو منزللرندن (لِأَوَّلِ الْحَشْرِ) جزیرۀ عربدن ایلک سورلملرنده و ایکنجی
سورلملری خیبردندرکه حضرت عمر رضی الله عنه کندولرینی اندن سوردی (مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا)
شدت قوتلرندن کمان ایتمدکزکیم قلعه لرندن چیقالر (وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ)
و کمان ایتدیلرکیم علی التحقیق کندولری خدانک قضاسندن قلعه لری محافظه لرین ایدیجیدر
(فَأَتَاهُمُ اللّٰهُ) پس خدانک عذابی کندولره کلدی (مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا) کمان ایتمدکلری یردن (وَقَذَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ) و قورقویی کوکللرنده ثابت قیلدی (يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ) اولورینی الرایله

بیقرلرتاکه زنادقلری آنک اغجله وطاشیله بغلیه لروتاکه کندکلرندنصکره اهل ایمانمعمور
قالمیه وتاکه انلردن پسند ایتدکلری اشیایی بیله اله لر (وَاَیْدِی الْمُؤْمِنِینَ) واهل ایمانک
اللریله که آنی خراب ایدرلردی تاکه تحصینا یتملری قالمیه وجنککیری متسع اوله وکفاره
اتجغ حاصل اوله وازبس که عهدک نقض ایتدیلر اهل ایمان ایتدوکی کندولره اسناد اولندی
اخبارده کلمشدر کیم قچن یهود بنی النضیر جلایه عزیمت ایتدیلر وبیلدیلر کیم اولری اهل
اسلامک تصرفنه داخل اولورلر اولرین ییقمغه شروع ایتدیلر واغجندن وقاپولرندن
کندولره خوش کلانی الدیلر بعده اسباب واثقالرین کوروب کیمسی شام ولایتنه کتدی
وکیمسی خیبره (فَاعْتَبِرُوا یَا اُولِی الْاَبْصَارِ) پس ای کوزلرایه لری بولحوالدن عبرت الک (وَ
لَوْلَا اَنْ کَتَبَ اللّٰهُ عَلَیْهِمُ الْجَلَاءَ) واکر تکری تعالی اوزلرینه وطندن چیقمغی یازمش اولمیسیدی
(لَعَذَّبَهُمْ فِی الدُّنْیَا) البته بوجهانده انلری معذب قیلاردی (وَلَهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ) واوبر
جهانده انلره دردوزخک اشکنجه سی (ذٰلِکَ) اول عذاب انلره اولدی (بِاَنَّهُمْ شَاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ)
اول سببله که انلر خدایه وپیغمبرینه عداوت ایتدیلر (وَمَنْ یُشَاقِّ اللّٰهَ) وهر کیم خدایه
عداوت ایدر (فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِیدُ الْعِقَابِ) بی شبهه کیم ایزد ذوالجلال قتی عقوبتلودر
(مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِینَةٍ) بخشی خرما مقوله سندن قنغیسنی که کسدکز (اَوْ تَرَکْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلٰی
اُصُولِهَا) یا آنی دیبلری اوزره براقدکز (فَبِاِذْنِ اللّٰهِ) آنک اوکونا اولمسی خدانک فرمانیله در
کوزدیلرکه قچن سرور کائنات بنی النضیر قبیله سن محاصره ایتدی فرمان ایتدیکیم خرمالر کسله
قچن آکا شروع ایتدیلر طائفه شقیه دن برقاچ کیمسه چقوب دیدیلر یا محمد سن دیرسن
بریوزنده فساد ایتمک ایو نسنه دکلدر بغچه سن انک ایشلمسنه امر ایدرسن حضرتنه بو سوز
کران کلدی وصحابه نک بعضسی کسمسنه اقدام ایتدیلر بوتاوییل ایله کیم آنک کسلمسی انلری
غمناک قیلار وکیمسی کسمسندن ممتنع اولدی بو تخیل ایله که بو اهل اسلامه دونه جکدر بعده
حق جل وعلا آنک کسمسنی تحلیل ایتمک ایچون وقطعنی معقول بیلمیانک سوزین تصدیق
ایتمک ایچون بو آیتده بیان ایتدیکیم اول ایکی ایشک وقوعی اذن شریفیله در (وَلِیُخْزِیَ الْفَاسِقِینَ)
دخی سزه بو اذنی ویردی تاکه حدودی تجاوز ایدنلری رسوا قیله (وَمَا اَفَاءَ اللّٰهُ عَلٰی رَسُولِهِ مِنْهُمْ)
دخی ایزد ذوالجلال بنی النضیر مالندن پیغمبری اوزره هرنه دوندروب کندو یه غنیمت قیلدی
(فَمَا اَوْجَفْتُمْ عَلَیْهِ مِنْ خَیْلٍ وَلَا رِکَابٍ) آنک تحصیلی اوزره هیچ آت مقوله سن ودوه قسمن

سرعتله سورمدکز یعنی بوغزاده سز بنوب کیمدیکز انکچونکه بنی النضیرک منازلی مدینه دن ایکی میللک یولده
ایدی حضرتدن ماعدا قوسی پیاده کندیلر واهل جهاد بوغزاده اصلا کلفت چکمدیلر (وَلٰکِنَّ اللّٰهَ
یُسَلِّطُ رُسُلَهُ) ولیکن حق جل وعلا پیغمبرلرین مسلط قیلار (عَلٰی مَنْ یَشَاءُ) ایستدوکی کیمسنه اوزره
(وَاللّٰهُ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ) وایزد ذوالجلال هرنسنه اوزره تواناد ر (مَا اَفَاءَ اللّٰهُ عَلٰی رَسُولِهِ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰی)
خدای متعال کویلرک خلقی مالندن پیغمبری اوزره هرنه دوندروب کندو یه غنیمت قیلدی (فَلِلّٰهِ
وَلِلرَّسُولِ وَلِذِی الْقُرْبٰی وَالْیَتَامٰی وَالْمَسَاکِینِ وَابْنِ السَّبِیلِ) اوغنیمت خدایه وپیغمبره وقرابتلرینه
واوکسزلره وبوقسللره وبی مال اولان مسافره در بیلمک کرککیم جنکسز اهل اسلامه
حاصل اولان مالک کیفیت قسمتنده اختلاف ایتدیلر بعضیسی آیتک ظاهرنه عمل ایدوب
دیدیکه التی حصه اوزره قسمت اولنور وخدانک حصه سی کعبه نک وسائر مسجدلرک تعمیرینه
صرف اولنور وبعضسی دیدیکه بش حصه قیلنوب اقسام مذکوره نک اراسنده تقسیم اولنور
وآیتده خدانک اولمسی تعظیم ایچوندر وشمدیلکده پیغمبرک حصه سی بر قولده خلیفه سنه
ویریلور وبر قولده لشکره وسرحدلرک مهماتنه صرف اولنور وبر قولده اهل اسلامک مصالحنه
معامله کتوردیکه جاهلیتده رسم بویله ایدیکیم قچن بر غنیمت الورلردی
درتدن بری بیوکلری اولان کمسنه الوردی وقلانی شیدن دخی
بر تحفه انتخاب ایدوب الوردی وقسمتده دولتمندلر فقرا اوزره تعدی ایدرلردی قچن بنی النضیرک
غنائمی اهل اسلامه حاصل اولدی صحابه اکرامک اکابری دیدیلر یا رسول الله غنیمتک ربعنی
قالدروایستدکک شیئی اندن انتخاب ایدوب قالدراندن صکره قلانی اشیایی بزه ویرا وزره
بزاره قسمت ایدرز حق سبحانه وتعالی خمسی پیغمبره مخصوص قیلوب قسمتی آیتده مذکور اولان وجه
اوزره مقرر قیلدی (کَیْ لَا یَکُونَ دُولَةً بَیْنَ الْاَغْنِیَاءِ مِنْکُمْ) تاکه اول مال فیء سزدن اولان بایلر
اراسنده الدن اله کزمش اولمیه (وَمَا اٰتٰیکُمُ الرَّسُولُ) وپیغمبر سزه هرنه ویررسه (فَخُذُوهُ) آنی
الک زیرا او سزه حلالدر (وَمَا نَهٰیکُمْ عَنْهُ) وقنغی نسنه که سزی اندن منع ایتدی (فَانْتَهُوا)
سز اندن ممتنع اولک (وَاتَّقُوا اللّٰهَ) وپیغمبرک مخالفتندن تکریدن خوف ایدک (اِنَّ اللّٰهَ شَدِیدُ
الْعِقَابِ) بی شبهه کیم خدا عز وجل پیغمبره مخالفت ایدنلره قتی عقوبتلودر (لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِینَ)
بدلدر لذی القربی دن وما بعدندن اولان اقسامدن یعنی مال فیء هجرت ایدن درویشلر ایچوندر
(الَّذِینَ اُخْرِجُوا مِنْ دِیَارِهِمْ وَاَمْوَالِهِمْ) شول هجرت ایدن درویشلر که منزللرندن وامواللرندن

چقمش قیلندیلر (يبتغون فضلا من الله ورضوانا) خدادن كرم وخشنودلغك طلب ايتدكلری حالده (وينصرون الله ورسوله) وجانلريله ومالرله خدانك دينينه وپيغمبرينه ياردم ايدرلر (اولئك هم الصادقون) آنلر كندولردر ارباب صدقا ولانلر (والذين تبوؤا الدار والايمان من قبلهم) دخی مالی شول فقرايه دركه مدينه‌يی يراید ندیلر وايمانله الفت ايتديلر اهل هجرت مدينه‌يه كلمدن اسبق (يحبون من هاجر اليهم) سورلر شول كيمسه‌كه وطنی ترك ايدوب كندولره كلدی (ولا يجدون في صدورهم حاجة) دخی سينه‌لرنده حقد وحسد ورغدغه بولمزلر (مما اوتوا) اهل هجرت ويرلدوكی نسنه‌دن (ويؤثرون على انفسهم) دخی اهل هجرتی جانلری اوزره تقديم ايدرلر (ولو كان بهم خصاصة) واكر كندولره براحتياج اولسه (ومن يوق شح نفسه) وهر كيم كندو نفسنك شدت بخلندن محفوظ قيلنور كه حب مالدن وبغض انفاقدن امتناع ايده (فاولئك هم المفلحون) اولكوره كندولردر ايكی جهانك دولتنه نائل اولوب زحمتلردن خالص اولانلر (والذين جاؤا من بعدهم) وشول كيمسه‌لر كه اولكی هجرت ايدنلردن صكره كلديلر وانلر قيامته دك اهل ايمانا ولانلردر (يقولون ربنا اغفر لنا ولاخواننا الذين سبقونا بالايمان) ديرلر ای پروردكارمز كناهلرمزی بزم ايچون يارلغه وايمانله بزه سبقت ايدن برادرلرمز ايچون دخی (ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين آمنوا) دخی ديرلر كوكللرمزده ايمانه كلانلر ايچون برعداوت قيلمه (ربنا انك رؤف رحيم) ای خداوندمز على التحقيق سن رأفت رحمتك غايتيله متصفسن (الم تر الى الذين نافقوا) بقمزميسن شول كيمسه‌لره كه نفاق ايتديلر (يقولون لاخوانهم الذين كفروا من اهل الكتاب) ديرلر اهل كتابدن كفر ايدن برادرلرينه (لئن اخرجتم) قسم اولسونكيم مكانكزدن چيقمش قيلنورسز (لنخرجن معكم) البته سزكله چيقارزدخی وسزلق يوزندن (ولا نطيع فيكم احدا ابدا) واركزده بركيمسه‌يه هرگز مطيع اولمازز (وان قوتلتم لننصرنكم) واكر مقاتله ولنورسز البته سزه ياردم ايدرز (والله يشهد انهم لكاذبون) وايزد ذوالجلال شهادت ايدركيم على التحقيق ارباب نفاق بوسوزده يلانچيلردر (لئن اخرجوا لا يخرجون معهم) بلاشبهه كه كفار چيقمش قيلنورلرسه كندولرله چيقمزلر (ولئن قوتلوا لا ينصرونهم) دخی على التحقيق اكر مقاتل اولنورلر كندولره ياردم ايتمزلر (ولئن نصروهم) واكر على سبيل الفرض والتقدير انلره ياردم ايدرلر (ليولن الادبار) البته اكسه‌لرين چويروب قچرلر (ثم لا ينصرون)

اندن صكره ياردم اولنمازلر (لانتم اشد رهبة في صدورهم) تحقيقا كه سز اهل نفاقك سينه‌لرده قورقوجهتندن اشدسز (من الله) خدای ذوالجلالدن يعنی اهل نفاق تكريدن قورقدقلرنده كه سزدن قورقرلر (ذلك بانهم قوم لا يفقهون) بو قورقو اول سببله دركيم على التحقيق آنلر بركروه‌درلركه خدانك عظمت وقهرينی بيلمزلر (لا يقاتلونكم جميعا) يهود ومنافقلر مجتمع اولدقلری حالده شدت خوفدن سزكله جنك ايتمزلر (الا في قرى محصنة) الا خندق وباروايله محصن كويلرده (او من وراء جدر) يا ديوارلرك اكسه‌سندن (باسهم بينهم شديد) جنكلری آرالرنده قتيدر يعنی انلرك ذاتنده شجاعت واردر پس سزكله اول كيفيتله جنك ايتملری نه لكه لكاترندن درونه زبونلقلرندن بلكيم تكری تعالی يوركلرنده صالدوغی قورقودندر وتری اويله جنك ايدرلر (تحسبهم جميعا) انلری يغلمش ومتفق كمان ايدرسن (وقلوبهم شتى) وحالبوكه كوكللری پراكنده‌در (ذلك بانهم قوم لا يعقلون) بو صفات انلره اول سببله دركه على التحقيق آنلر بركروه‌درلركه كندولره نفع ايدن شيئی تعقل ايده‌مزلر (كمثل الذين من قبلهم) بنی النضيرك عجيب صفتی كندولردن اسبق ولان اهل بدرك عجيب صفتی كبيدر (ذاقوا وبال امرهم) يقين زمانده ايشلرينك سوء عاقبتنی داتديلر پس بونی النضير كفار مكه كبی يقين مدتده بو جهانده ايتدكلری كفر ومعصيتك عقوبتنی سرچكديلر (ولهم عذاب اليم) واخرتده انلره بردردناك اشكنجه وار (كمثل الشيطان) منافقلر يهودی اغوا ايتملری شيطان كبيدرلر (اذ قال للانسان اكفر) قچن كافر ديكه كفرك اوزره ثابت اول كه بن سنك معينك ويولداشكم (فلما كفر) پس كافر كفر اوزره ثابت اولوب نهال كفر كوكلی زمينده استحكام بولنجق (قال انی بریء منك) ديدی على التحقيق بن سندن بيزارم (انی اخاف الله رب العالمين) بلاشبهه بن عالملرك پروردكاری الله‌دن قورقرم (فكان عاقبتهما انهما في النار) پس كافر وشيطانك نتيجه‌سی بو اولديكيم ايكيلری دوزخده اولديلر (خالدين فيها) دوزخك ايچنده ايكيلری على الدوام اقامت ايتمشلر (وذلك جزاء الظالمين) واول كونه عذاب ستم ايدنلرك سزاسيدر (يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله) ای ايمانه كلانلر خدادن خوف ايدك (ولتنظر نفس ما قدمت لغد) وهرجان يارين ايچون ايلروكوندردوكی شيئه بقسون (واتقوا الله) دخی خدادن خوف ايدك (ان الله خبير بما تعملون) بی شبهه كيم تكری تعالی ايشلدككز ايشلرك ظاهرينه وباطننه داناادر (ولا تكونوا كالذين نسوا الله) واولمك شول كيمسه‌لر كبی كه تكرينك

حقنی اونتدیلر (فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ) پس کندولره جانلرینی اونتدردیکیم اکا نفع ایدن شیئی ایشلیوب ورطهٔ هلاکه انلری دوشوردیلر (أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) اولکروه کندولردر فسقده کامل اولانلر (لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ) دوزخلکیه لری بهشتلکلر ایله برابر اولمازلر (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ) بهشت برینك اهلری کندولردر نعیم مقیمه نائل اولانلر (لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ) اکر بو قرآنی بر طاغ اوزره ایندرسیدك (لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا) البته آنی قورقش چاتلاش کوروردك (مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ) خدانك قورقوسندن (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ) وبو مثللر (نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ) آنی خلق ایچون بیان ایدرز (لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) تاکه خلق حقائق اشیایی تفکر ایدهلر (هُوَ اللَّهُ) اودر خدای متعال (الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) شول خداکه کندوسندن اوزکه بر درست معبود یوقدر (عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) پوشیده واشکارا اشیانك داناسی (هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ) کندودر بو ایکی صفتك غایتیله متصف اولان (هُوَ اللَّهُ) کندودر صفات کماله جامع اولان ذات شریف (الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) شول صفات کماله جامع که کندودن غیری حقله عبادته مستحق بر معبود یوقدر یعنی استحقاق الوهیتله کندودر یالکز متفرد اولان (الْمَلِكُ) جمیع اموره تصرف ایدن (الْقُدُّوسُ) نقصانی ایجاب ایدن اشیادن غایتیله منزه اولان (السَّلَامُ) افات ونقصدن سلامت ایهسی اولان (الْمُؤْمِنُ) خلقه امنیتی باغشلیان (الْمُهَيْمِنُ) هر شیئه حافظ ونکهبان اولان (الْعَزِيزُ) قوه اشیا اوزره غلبه ایدن (الْجَبَّارُ) عالمی استدوکی نسنه اوزره جبر ایدن (الْمُتَكَبِّرُ) نقصان وحاجتی اقتضا ایدن شیئدن تکبر ایدن (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) حق سبحانه وتعالی منزه اولدی کفارك کندویه شریك قیلدقلری اشیادن (هُوَ اللَّهُ) کندودر ایزد ذو الجلال (الْخَالِقُ) مقتضاء حکمت اوزره قو اشیایی تقدیر ایدن (الْبَارِئُ) اعیان موجوداتی عدمدن وجوده کتورن (الْمُصَوِّرُ) مخلوقاته صورت وهیئت احسان ایدن (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ) کندویه مخصوصدر شرع وعقلك پسند ایتدوکی کوزل آدلر (يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) شوائب نقصدن منزه اولدیغنی کوکلر ویرده اولان اشیا کلکله کندوبی اکرلر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) وکندودر کمال قدرتله ونهایت علمله متصف اولان

سورة الممتحنة مدنية وهي ثلاث عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

کتوردیلرکه قچن حاطب بن بلتعه بیلدیکیم حضرت صلى الله عليه وسلم مکه اهلنه غزا ایتمك

ایستر انلره بر مکتوب یازدی بو مضمونله کیم سرور کائنات سزی غزا ایتمك ایستر وفکروه حاضر اولك ومکتوبی بنی المطلبك ساره نام بر قرواشیله کوندردی حضرت جبریل علیه السلام اینوب سرور کائناته بو احوالدن خبر ویردی پس حضرت صلى الله عليه وسلم حضرت علی یی وعماری وطلحه یی وزبیری ومقدادی وابا مرثدی کوندروب دیدی روضهٔ خاخ نام موضعه ایرشدککزده آنده دوه یه بنمش بر قاری بولورسز حاطب مکه خلقنه کوندردوکی مکتوبی اندن طلب ایدوب سزه ویردیسه مکتوبی الك وکندوبی قویی ویرك واکر ویرمدیسه کردننی اورك صحابهٔ کرام فرمانه امتثال ایدوب مکان مزبورده آنی بولدیلر مکتوبی کندوسندن ایستدیلر انکار ایتدی حضرت علی رضی الله عنه قلیجین صیردی قلیجی کوریجك مکتوبی ورلمش صاچندن چیقاروب کندولره تسلیم ایتدی سرور کائناتك حضورینه کتوردیلر والحال حاطبی احضار ایدوب اکا بیوردی بو مکتوبی یازمسی اوزره قنقی نسنه سکا باعث اولدی حاطب ایتدی یا رسول الله اسلامه داخل اولدیغم کوندن بو کونه دك کفر ایتمدم وسکا اخلاص ایتدوکم وقتدن شمدی یه دك ضرر که موجب بر ایش ایشلمدم انجق بن قریشك خلیفی ایدم ارالرنده بر کیمسه م یوقدر که اولاد واسبابم اوزره محافظه ایده ایستدم که اوزرلرینه بر حق اثبات ایده یم تاکه آنك ملاحظه سیله اولادمی اینجتمیه لر وبیلورم کیم مکتوبم آنلردن بر شیئی دفع ایتمز حضرت آنك عذرینی قبول ایتدی بعده حق جل وعلا بو سورهٔ ایندردی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمانه کلان کیمسه لر (لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ) دشمنمی ودشمنکزی دوستلر ایدنمك (تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ) مکتوبلرله محبتی انلره ایصال ایدرسز (وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ) وحالبوکه علی التحقیق طوغریلقدن سزه کلان شیئه انکار کتوردیلر (يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ) پیغمبری وسزی مکه شهرندن چیقارتدردیلر (أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ) پروردکارکز خدای ذو الجلاله ایمان کتوردککز ایچون (إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي) اکر وطنکزدن چیقدککز بولمده جهاد ایتمك ایچون ورضالویمی طلب ایتمك ایچون انلرله دوستلشمك (تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ) انلره کیزلی خبر صالورسز محبت سببیله (وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ) وحالبوکه بن کیزلی قیلدیغکز نسنه واشکارا ایتدککز شیئه داناترم (وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ) وهر کیم سزدن کفارله دوستلشمق ایشنی ایشلر (فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) بی شبهه کیم معتدل یولی ایتردی (إِن يَثْقَفُوكُمْ) اکر سزه ظفر بولورلر (يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً) سزه دشمن اولورلر

واندرله دوستلشمغكز سزه فائده ويرمز (ويبسطوا اليكم ايديهم والسنتهم بالسوء)
دخى سزه الدرين ودللرين قتل وشتم كبى بدلكله آچرلر (وودوا لو تكفرون) دخى كافر اولمغكزى
سورلردى (لن تنفعكم ارحامكم) خصملركز سزه فائده ويرمز (ولا اولادكم) ونه اوشاقلركز
(يوم القيامة) روزجزاده (يفصل بينكم) حق جل وعلا اركزى ايرركه سزدن اهل ايمان اولانى
بهشت جاويدانه كوندررو كافر اولانى دوزخه (والله بما تعملون بصير) وايزد متعال ايشلركزى
بينادر پس آنك اوزره سزه مكافات ايدر (قد كانت لكم اسوة حسنة) تحقيقا كيم سزه بركوزل
اقتدا اولنه جق طريق واردى (في ابراهيم والذين معه) حضرت ابراهيمك واهل ايماندن
كندو سبيله اولان كسنه لرك سوزلرنده (اذ قالوا لقومهم) قچن كندو خصملرينه ديديلر
(انا برآء منكم) تحقيقا بز سزدن بيزار اولمشلرز (ومما تعبدون من دون الله) وتكريدن اوزكه
عبادت ايتدككز اشيادن دخى (كفرنا بكم) آيينكزه كفر ايتدك (وبدا بيننا وبينكم العداوة
والبغضاء ابدا) واراميزده واركزده دشمنلك وسوشمه مك هميشه آشكارا اولدى (حتى
تؤمنوا بالله وحده) اول وقته دك كه يالكز خداى ذو الجلاله ايمان كتوره سز (الا قول
ابراهيم لابيه) مستثنادر اسوهٔ حسنه دن يعنى حضرت ابراهيمك جميع سوزلرنده سزه كوزل
اقتدا وار انجق پدرينه سويلسنده (لاستغفرن لك) البته پروردكارمدن سكا مغفرت
طلب ايدرم (وما املك لك من الله من شيء) دخى تكريك عذابندن سندن هيچ بر نسنه دفع
ايتمكه قادر دكلم اكر ايمانه كلمزسن خلاصهٔ كلام بوكه اهل ايمان كفاردن واولان خصملرندن بيزار
اولمقلرنده كركدركيم حضرت ابراهيمه اقتدا ايدهلر اما آنلر ايچون استغفار طلب ايتمكده آكا
اقتدا ايتميه لر انكچونكه حضرت ابراهيم پدريچون استغفار طلب ايتمسى آكا ايتدوكى وعده
سببيله كندوسندن صادر اولدى والا كفار ايچون مغفرت طلب ايتمك جائز دكلدر واول وقتكم
خليل جليل واهل ايمان اولان جماعت خصملرندن متبرى اولديلر ديديلر (ربنا عليك
توكلنا) اى پروردكارمز اوزركه يالكز اعتماد ايتدك (واليك انبنا) وسنك دركاه عزتكه
رجوع ايتدك (واليك المصير) ودونمك سنك فرمانكهدر (ربنا لا تجعلنا فتنة للذين كفروا)
اى پروردكارمز كفر ايدن كسنه لره بزى فتنه قيلمه يعنى اوزريمزه آنلرى مسلط ايتمه تاكه
طاقت كتورمدككز عذابله بزى ممتحن ايتميه لر (واغفر لنا) وتقصيراتمزى بزه ايچون غفران ايت
(ربنا انك انت العزيز الحكيم) اى خداوندمز تحقيقا كه سن كندوك هركس اوزره غلبه ايدن

اشيانى كما ينبغى ايجاد ايدن وهركيم بوكونه اوصافله متصف اولدى لا بد ركيم اوزرينه
توكل ايدن كمسهٔ صيغنديده ودعا ايدنه اجابت ايده (لقد كان لكم فيهم اسوة حسنة)
تحقيقا كيم سزكچون ابراهيم وقومنك سوزلرنده بركوزل اقتدا اولنه جق خصلت وار
ايدى تكرار تاكيد ايچوندر يا اولكى اقتدا اقوالده وايكنجيسى افعالده (لمن كان يرجو الله
واليوم الآخر) بدل لدرلكم لفظندن يعنى مز بورلرك طريقنده اسوهٔ حسنه واردى شول
كروه ايچونكه خدادن وصونكى كونك زحمتندن قورقردى (ومن يتول) وهركيم فرماندن
يوز چويروب خدانك دشمنلريله دوستلق ايدى (فان الله هو الغنى الحميد) بى شبهه كيم
تكرى تعالى كندو درخلقك نصرتندن مستغنى اولان ذاتندن جميع محامده مستحق اولان
كوردلركيم قچن بو آيتلر نازل اولدى اهل ايمان دوستلغى بردن مشرك خصملرندن كسديلر
حق سبحانه وتعالى آنلره وعد ايدوب بيوردى (عسى الله ان يجعل بينكم وبين الذين عاديتم
منهم مودة) شايد حق سبحانه وتعالى اراكزده وكفار مكه دن عداوت ايتدككز كسنه لرك
اراسنده برمحبت پيدا ايده بو وعده يه حق سبحانه وتعالى ايفا ايدوب اكثر صناديد قريش
بو احوالدن صكره شرف اسلام ايله مشرف اولديلر (والله قدير) وايزد متعال دشمنلكى
دوستلغه تبديل ايتمكه توانادر (والله غفور رحيم) دخى حق جل وعلا سزدن صدور ايدن
تقصيراتى محو ايدوب قبول توبه ايله سزه اسركر كوردلركه حضرت ابى بكرك قيزى اسماخاتونك
والده سى قتيله نام قارى مشركه ايكن مكه دن برمقدار هديه ايله قيزين كورمكه كلدى
قچن حضرت اسمانك قپوسنده [illegible] حضرت اسما آنى ايچرويه كيرمكه قويمدى وهديه سين
قبول ايتمدى حق جل وعلا بو آيتى منزل ايدوب بيوردى (لا ينهيكم الله عن الذين لم يقاتلوكم
فى الدين) حق جل وعلا سزى نهى ايتمز شول كمسه لرك آشنالغندنكه دين خصوصنده
سزكله جنك ايتمديلر (ولم يخرجوكم من دياركم) دخى سزى منزللركزدن چيقارمديلر (ان تبروهم)
اندن منع ايتمزكه سز آنلره ايولك ايده سز (وتقسطوا اليهم) وانلره عدل ايصال ايده سز
(ان الله يحب المقسطين) بى شبهه كيم خداى متعال عدالت ايدنلرى سور (انما ينهيكم الله عن الذين
قاتلوكم فى الدين) تكرى تعالى سزى نهى ايتمز الا شول كمسه لردنكه دين خصوصنده سزكله
جنك ايتديلر (واخرجوكم من دياركم) ومنزللركزدن سزى چيقارتديلر (وظاهروا على
اخراجكم) وچيقمغكز اوزره ارقه لشديلر (ان تولوهم) اندن منع ايدركه سز آنلرله

دوستلشورسز (وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ) وهركيم انلرله دوستلق ايدر (فَاُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) اولكروه
كندولردرستم ايدنلركوردبلركه قچن حديبيه صلحى واقع اولدى شروطك برسى بوايديكيم
هرمسلمانكه مكه دن مدينه يه واره حضرت آنى انلره دوندره وهركيم مدينه دن مكه يه
كيدره آنى بركيمسه دوندرمزهنوز حضرت صلى الله عليه وسلم حديبيه ده ايكن سبيعه اسلميه
اسلامه كلوب حضرتك حضورينه چيقه كلدى درعقب قوجه سى مسافرمخزومى آردينه
كلوب ديدى يامحمد بزسنكله شرط ايمدكمى كه هركيم بزدن سزه كلورردايده سزهمان اولوقت
حق جل وعلا بوآيتلرى منزل ايدوب بيوردى (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمانه كلان كيمسه لر (اِذَا جَاءَكُمُ
الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ) قچن ايمانه كلمش خاتونلر سزه كلورلر وطنلرين ترك ايتدكلرى حالده (فَامْتَحِنُوهُنَّ)
انلرك صحت ايمانلرين بيلمكه سعى ايدككه كندولره آند ويره سزكيم بوچيقمارى يالكز ايمانه رغبت
ايتدكلريچون ياخود قوجه لرندن راضى اولمدقلرى اجلدن چيقديلر (اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيمَانِهِنَّ) ايزد
ذوالجلال ايمانلرينك حقيقتنه سزدن داناتردر انلرچونكيم قلبلرينه مطلع اولان اولدر (فَاِنْ
عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ) پس آند ويرمكله وغيرنشانلرله انلرى ايمانه كلمش بيلدكرسه (فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ
اِلَى الْكُفَّارِ) انلرى كافراولان قوجه لرينه دوندرمك (لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ) نه ايمانه كلمش قاريلر
قوجه لره حلال اولورلر (وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ) ونه كافر قوجه لر مؤمن قاريلره حلال اولورلر
(وَآتُوهُمْ مَا اَنْفَقُوا) دخى كشيلره ويرك قاريلره ويردكلرى شيئى بعده حضرت صلى الله عليه وسلم سبيعه
ايماننده صادق اولديغنه آند ويروب اوزرينه مسافرانفاق ايتدوكى شيئى ويردى (وَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ) واوزريكزه بركناه بوقدر آندنكه (اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ) هجرت ايتمش خاتونلرى اولنه سز (اِذَا
آتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ) قچن مهرلرين انلره ويرديسز بوكلام نازل اولدقدن صكره حضرت فاروق
رضى الله عنه سبيعه خاتونى اولندى (وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ) ويابشمك كافرقاريلرك
عصمته يعنى نكاح حكمنه التنده اولان كافره لرى طلاق ايدك عقد نكاح حكمنده انلرى قومك
(وَاسْئَلُوا مَا اَنْفَقْتُمْ) وكفاره لاحق اولان كافرقاريلركزه مهردن انفاق ايتدككز شيئى كفاردن
طلب ايدك (وَلْيَسْئَلُوا مَا اَنْفَقُوا) دخى كفار هجرت ايدن مؤمن قاريلرينه مهردن انفاق
ايتدكلرى شيئى اهل ايماندن طلب ايتسونلر (ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ) اول مذكور اولان اشيا سزه خدانك
فرمانيدر (يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ) اراكزده انكله فصل خصومت ايدر (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ) وخداعزوجل مصالحكزه
دانادر (حَكِيمٌ) حكمتى اقتضا ايتدوكى شيئله حكومت ايدر كتوردبلركه بوآيت نازل اولدقدن

صكره اهل ايمان كندولره كلان قاريلرك مهرلرين اربابنه ويرديلر اهل شرك كندولره كيدن
كافره لرك مهرين ويرمكدن ممتنع اولديلر حق جل وعلا بوآيتى منزل ايدوب بيوردى (وَاِنْ فَاتَكُمْ
شَيْءٌ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ) واكر قاريلركزك مهرلرندن سزدن برنسنه چيقوب كفاره كيديسه
(فَعَاقَبْتُمْ) پس نوبت سزه كلدى يعنى انلردن برايمانه كلمش قارى سزه كلوب مهرى ويرلمسى
اوزريكزه لازم اولنجق (فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ) ويرك شول كيمسه لره كه قاريلرى
كفاره كنديلر (مِثْلَ مَا اَنْفَقُوا) انفاق ايتدكلرى نسنه كبى وآنى كافراولان قوجه لرينه
ويرمك (وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِى اَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ) وخدادن خوف ايدك شول خداكه سز آكا ايمان كتورمشسز
بوآيتك حكمى اول عهدك وجوديله باقى ايدى قچن مكه فتح اولوب عهد قالقدى آنك حكمى منسوخ اولدى
كتورديلركه قچن سرور كائنات فتح مكه كوننده كشيلرك بيعتندن قورتلدى قاريلر دخى بيعت
ايتمكه ميل ايتديلر حق جل وعلا بوآيتى منزل ايدوب بيوردى (يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ) اى خدادن خبر كتورن
ذات پاك (اِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ) قچن ايمانه كلمش خاتونلر سكا كلورلر (يُبَايِعْنَكَ) سنكله بيعت
ايدرلر (عَلٰى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْئًا) آنك اوزره كه خدايه برنسنه اورتاق قيلميه لر (وَلَا يَسْرِقْنَ)
ونه اوغرليه لر (وَلَا يَزْنِينَ) ونه زنا ايده لر (وَلَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ) ونه اولادلرين صاغ
ايكن طپراقده دفن ايده لر (وَلَا يَاْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ) ونه بريلان كتوره لركيم آنى كندولرندن
بغلمش اولورلر (بَيْنَ اَيْدِيهِنَّ وَاَرْجُلِهِنَّ) اللرى واياقلرى اراسنده يعنى يولده دوشمش بر حرام
زاده اوغلى الوب قوجه لرى اوزره افترا ايتمسونلركيم بونى بزسندن طوغردق بوحال جاهليت
عصرنده بعض قاريلر ايدردى (وَلَا يَعْصِينَكَ فِى مَعْرُوفٍ) وايولك مقوله سندن فرمان ايتدككى
نسنه ده سكا عصيان ايتميه لر (فَبَايِعْهُنَّ) بوشرط اوزره انلرله بيعت ايله (وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ
اللّٰهَ) وانلرايچون خدادن مغفرت طلب ايت (اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) بى شبهه كيم حق جل وعلا
شرطمز بوراوزره بيعت ايدنلرك كناهن مغفرت ايدبجيدر ايمان وتوبه يه انلرى موفق قيلمغله
كندولرين چوق اسركشيدر مرويدركيم بعض فقراء صحابه جلب نفع ايچون يهودله دوستلشوردى
حق جل وعلا بوآيتى منزل ايدوب بيوردى (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى اهل ايمان اولانلر (لَا تَتَوَلَّوْا
قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ) بركروهله دوستلشمك كه حق جل وعلى آنلر اوزره غضب ايتدى
(قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ) تحقيقا كيم آنلر آخرتك ثوابندن نااميد اولديلر (كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ
اَصْحَابِ الْقُبُورِ) نته كه كفار اصحاب قبورك دونمسندن نااميد اولديلر

سورة الصف مدنية وهي اربع عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(سبح لله ما في السموات وما في الارض) كوكلرده اولان اشيا ويرده اولان عالم تنزيه وتقديسه
مشعر اولان شيئ خدانك ذات باهر الصفاتنه منسوب ايدرلر (وهو العزيز الحكيم) وكندودر كمسه
اوزره غالب اولان ايشي كما ينبغي ايشليان كوردبلوكيم اهل اسلام ديدبلو خدايه غايتله
سوكلي اولان اعمالي بيلسك د اموال وارواحمزي انده بذل ايدردك حق جل وعلا جهادك فضيلتني
بيان ايدن هل ادلكم على تجارة آيتني منزل قيلدي احد جنكي واقع اولبجق بعضيسي فرار ايتدي حق
جل وعلا بو آيتي منزل ايدوب بيوردي (يا ايها الذين آمنوا) اي ايمانه كلانلر (لم تقولون ما لا تفعلون)
نيچون ايشلمدككز شيئي لسانه كتوررسز (كبر مقتا عند الله) خشم جهتندن غايتله بيوك اولدي
خدا قتنده (ان تقولوا ما لا تفعلون) سويلمككز ايشلمدككز نسنه (ان الله يحب الذين
يقاتلون في سبيله صفا) تحقيقا كيم خداء عز وجل سور رسول كيمسه لريكه بولنده صف
باغلشلر ايكن صاوش ايدرلر (كانهم بنيان مرصوص) كويا كه آنلر بري برينه متصل مستحكم
يابيدرلر (واذ قال موسى لقومه) دخي مذكور قيل اولوقتيكه حضرت موسى كندو عشيرتنه ديدي
(يا قوم لم تؤذونني) اي بنم عشيرتم نيچون عصيانله وبد سوزله بكا ايذا ايدرسز (وقد تعلمون
اني رسول الله اليكم) وحال بوكه سزه كتوردوكم معجزات سببيله على التحقيق بيلورسزكيم بلا
شبهه بن سزه خدانك كوندرلمشي يم (فلما زاغوا) پس اولوقتكه حقدن ميل ايتديلر (ازاغ
الله قلوبهم) تكري تعالى كوكللرين حق قبول ايتمكدن دوندردي (والله لا يهدي القوم الفاسقين)
وحق سبحانه وتعالى حددن تجاوز ايدن كروهه طوغري يول كوسترمز (واذ قال عيسى ابن مريم)
دخي ياد ايت اولوقتيكه مريم اوغلي حضرت عيسى ديدي (يا بني اسرائيل اني رسول الله اليكم) اي
يعقوب اوشاقلري على التحقيق بن خدانك كوندرلمشيم سزه (مصدقا لما بين يدي من التورية)
تصديق ايديجي اولديغم ايلرومده اولان نسنه يه توراتدن (ومبشرا برسول يأتي من بعدي)
دخي مژده ويريجي اولديغم بر پيغمبرله كه بندن صكره كلور (اسمه احمد) نام مباركي احمد در
مراد خاتم النبيين وحبيب رب العالمين محمد المصطفى صلى الله عليه وسلمدر (فلما جاءهم
بالبينات) پس كلديكيم حضرت عيسى كندولره آشكارا معجزه لرله كلدي (قالوا هذا سحر مبين)
ديديلر بو كوردوكمز شي بر آشكارا جادودر (ومن اظلم ممن افترى على الله الكذب) دخي

كيمدر زياده ستمكار شول كيمسه دنكه تكري تعالى اوزره يالان باغلدي (وهو يدعى الى الاسلام)
وحال بوكه كندوسي اسلامه دعوت اولنور (والله لا يهدي القوم الظالمين) وايزد
ذو الجلال ستمكار اولان كروهي مهتدي قيلماز (يريدون ليطفؤا نور الله بافواههم) ايسترلركيم
خدانك نورين اغزلريله سوندرهلر يعني نوركبي پارلق ويرن خدانك كتابني طعنلريله محو ايتمك
ايسترلر (والله متم نوره) وحق سبحانه وتعالى كندو نورين عالم آراسنده شهرت
ويرمكله غايت يتشديريجيدر (ولو كره الكافرون) واكرچه دين اولانلر آنك مشهور اولمسين
سومزلر (هو الذي ارسل رسوله بالهدى ودين الحق) كندودرشول پروردكاركه پيغمبرين
قرآنله وملت اسلام ايله كوندردي (ليظهره على الدين كله) تاكه جمله اديان اوزره بو ديني
غالب قيله (ولو كره المشركون) واكر اهل شرك آنك غالب اولمسين ايستمزلر (يا ايها الذين
آمنوا هل ادلكم على تجارة) اي ايمانه كلانلر سزي بر تجارت اوزره دلالت ايتيمي (تنجيكم من عذاب
اليم) كه اول تجارت سزي بر دردناك اشكنجه دن قورتارر (تؤمنون بالله ورسوله) خدايه
وپيغمبرينه ايمان كتوررسز (وتجاهدون في سبيل الله باموالكم وانفسكم) وخدانك
يولنده اموالكزله وجانلركزله چالشورسز (ذلكم خير لكم) بو ايمان وجهاد ايتمككز هر نسنه دن
سزه يكركدر (ان كنتم تعلمون) اكر سز تجارت حقيقيه نك طريقين بيلوردكز پس چونكيم ايمان
كتوروب جهاده مشغول اولورسز (يغفر لكم ذنوبكم) كناهلركزي سزكچون يارلغار
(ويدخلكم جنات تجري من تحتها الانهار) دخي سزي بر باغلره داخل قيلاركه كوشكلري
آلتندن ايرمقلر آقر (ومساكن طيبة في جنات عدن) دخي سزي داخل قيلا بر پاكيزه
منزللره كه اقامت باغلرنده واقع اولمشدر (ذلك الفوز العظيم) اول غفران وجنته كيرمك
اولو قورتلمقدر (واخرى تحبونها) وبو نعمتك بشقه سنده سزكچون بر نعمت واركه سز آني
سورسز (نصر من الله) خدانك طرفندن بر ياردم (وفتح قريب) وبر يقين فتح (وبشر
المؤمنين) ويا محمد اهل ايماني دنياده نصرتله واخرتده جنتله مژده لندر (يا ايها
الذين آمنوا كونوا انصار الله) اي ايمانه كلانلر خدانك دينينه ياردمجيلر اولك (كما
قال عيسى ابن مريم للحواريين من انصاري الى الله) نته كه مريم اوغلي حضرت عيسى
حوارييّنه سويلدي خدانك دينينه ياردمجيلر اولك (قال الحواريون نحن انصار الله)
جماعت حواريون ديديلر تكرينك دينينه ياردمجيلر بيزوز (فآمنت طائفة من بني اسرائيل

(وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ) پس بنی اسرائلدن بر جماعت حضرت عیسایه ایمان كتوردیلر و بر جماعت آنك نبوتن انكار ایتدیلر (فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ) پس حضرت عیسانك رفعندن صكره ایمانه كلانلرنك ایله دشمنلری اوزره منصور و مظفر قیلدق (فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ) پس كفار اوزره غلبه ایدیجیلر اولدیلر

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ إِحْدَىٰ عَشْرَةَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

(يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) خداعز وجله كوكلرده اولان و یرده قرارطوتنلر آكه تسبیح ایدرلر (الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) بو صفات كماله متصف اولان خدای ذوالجلال (هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ) كندودر شول قادر مختار كه یازوب اوقیان جماعت اراسنده كندولردن بر پیغمبر كوندردی یعنی عرب طائفه سندن محمد المصطفایی كندولره رسل قیلدی (يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ) اوزرلرینه خدانك كتابنی اوقور باوجود كه كندوسی آنلر كبی اوقوریازار دكلدر (وَيُزَكِّيهِمْ) و انلری یمان عقیده دن و بد عملدن پاك قیلار (وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ) و قرانی و شریعتی انلره اوكرتدردر (وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) و تحقیقا كیم محمد المصطفی آنلره كلمدن اول بر آشكارا ازغونلقده ایدیلر (وَآخَرِينَ مِنْهُمْ) دخی محمد المختاری مبعوث قیلدی انلردن براوزكه جماعته كه (لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ) هنوز آنلره یتشمدیلر و آنلر جماعت تابعیندرلر و اصح اقوال اوزره انلردن مراد حضرتك موتندن صكره كلان كسنه لردر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) و كندودر عادت خارق اولان ایشه تمكین ویرن اختیار و تعلیمنده درست حكم ایدن (ذَٰلِكَ) اول موت (فَضْلُ اللَّهِ) خدانك احسان و كرمیدر (يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ) ایستدوكی كسنه یه تفضل و عطا طریقیله آنی ویرر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) و ایزد ذوالجلال اولو احسان و كرم ایه سیدر كه انك كرمی قتنده دنیانك نعمتلری و آخرتك نعیمی برامر مستحقردر (مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ) شول كیمسه لرك صفتی كه توراتی یوكلندیلر یعنی آنی بیلمكه و احكامیله عمل ایتمكه مكلف اولدیلر (ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا) صكره آنی كوتورمدیلر یعنی یالكز اوقومسیله اكتفا ایدوب موجبیله عمل ایتمدیلر (كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا) كتابلر یوكلنان اشكك صفتی كبیدر كه كوتوردوكی شیئله منتفع اولماز (بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ) غایتله بد اولدی شول كروهك صفتی كه خدانك آیاتنه تكذیب ایتدیلر (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) و ایزد متعال ستم ایدن كروهی طریق حقه ارشاد ایتمز (قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا) سویله ای

دین یهودیتله تدین ایدن كیمسه لر (إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ) اكر كمان ایدرسنز كیم علی التحقیق سز خدای ذوالجلاله دوستلرسز (مِنْ دُونِ النَّاسِ) سائر خلقدن اوزكه (فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ) پس خدادن مركی آرزو ایدك تاكه دار تكلیفدن دار كرامته انتقال ایده سز (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر زعمكزده صادقلر ایدیكز (وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا) و هركز مركی آرزو ایتمزلر (بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ) الّری ایلرو كوندردوكی یمان عمللر سببیله (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ) و ایزد ذوالجلال ستمكارلرك ایشلرینه داناردر پس اعماللری اوزره كندولره مكافات ایدر (قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ) سویله علی التحقیق مرك (الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ) شول مرك كه سز اندن قجرسز (فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ) بی شبهه كیم او سزه ملاقی اولیجقدر (ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) صكره پوشیده و آشكارا اشیانك داناسنه دوندرلمش قیلنورسز (فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) پس ایشلدككز ایشلردن سزی آكاه ایدوب آنك اوزره سزه اكزنی ویرر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمانه كلان كیمسه لر (إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ) قچن نمازایچون ندا اولنور (مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ) آدینه كوننده (فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ) پس خدانك اكسنه سعی ایدك یعنی خطبه نك استماعیچون رغبتله توجه ایدك (وَذَرُوا الْبَيْعَ) و خرید و فروختی ترك ایدك (ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ) اول سعی ایتمك سزه آلم صاتمقدن بكركدر (إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اكر حقیقی اولان خیر و شری بیلورسنز (فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ) پس قچن نماز ادا اولوب فراغت اولنور (فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ) یریوزنده یایلك (وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) و خدانك احسان و كرمندن طلب ایدك یعنی تهیهٔ اسباب معاشه سعی ایدك (وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا) و خدای ذوالجلالی چوق ذكر ایدك (لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) شاید سز زحمتلردن قورتلوب ایكی جهانك خیرینه نائل اولورسنز كتوردیلركه سرور كائنات جمعه كوننده خطبه اوقوركن شام سمتندن بر قافله طعام كتوردی و اول زمان مدینه ده قیتلق وار ایدی مدینه خلقی فرحلرندن قافله یی طاول ایله استقبال ایدیلر مسجدده خطبه استماع ایدنلر طاولك آوازینی ایشدكلرنده قافله نك كلسین بیلوب قولری قافله یی كورمكه چیقدیلر انجق خلفاء راشدین و سكز كیمسه جامعده قالدیلر حق جل و علا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا) دخی قچن بر تجارت یا براوینجق نسنه كوردیلر (انْفَضُّوا إِلَيْهَا) مجلسكدن متفرق اولوب آكا كیدرلر (وَتَرَكُوكَ قَائِمًا) و سنی منبر اوزره طورمش براقورلر (قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ) سویله خدانك قتنده اولان ثواب لهودن

وتجارتدن یکرکدر (وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) وتكرى تعالى روزى ويرنلرلك يكركيدر پس آنك اوزره توكل ايدوب رزقى اندن طلب ايدلك

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ إِحْدَى عَشَرَةَ آيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ) وقتى ارباب نفاق سكا يا محمد كلورلر (قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ) ديرلر شهادت كتورورز كيم على التحقيق سن رسالتله خدانك كوندرلمشى سن (وَاللّٰهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ) وخدا عز وجل بيلور كيم على التحقيق سن كوندرلمشى سن (وَاللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ) دخى حق جل وعلا شهادت ايدركه اهل نفاق يلانجيلردر زيرا ديدكلرى سوزه اعتقاد ايتمزلر (اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً) ارباب نفاق يلان قسملرين سپر ايدنديلر قتلدن (فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ) دخى خدانك يولندن اعراض ايتديلر (إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) تحقيقا كه انلر ايتدكلرى ايش نه يمان ايشدر (ذٰلِكَ) اول نفاق ويلانلر (بِأَنَّهُمْ آمَنُوا) اول سببله دركه انلر صورت ظاهرده ايمان كتورديلر (ثُمَّ كَفَرُوا) صكره كيزلينده كفر ايتديلر (فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ) پس كوكللرى اوزره مهر اوردلدى (فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ) اندن صكره انلر ايمانك حقيقت وصحتنى فهم ايتمزلر (وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ) وقتى كه انلرين كورسن (تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ) بدنلرى سكا خوش كلور ترونازك اولدقلرى ايچون (وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ) واكر نطقه كلورلر شيرين سوزلو اولدقلرى ايچون سوزلرين ايشيدرسن كتورديلر كه ابن ابى منافق برجسيم خوش هيكل شيرين سوزلو فصيح كسنه ايدى كند ويه ماننده بر كوره هله حضرتك مجلسنه كلوردى حضرت انلرى كوريجك هيكللرى و سوزلرى كند ويه خوش كلوب سوزلرينه قولاق طوتردى (كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ) كويا كه انلر ديواره طيانديرلمش اغچلردر يعنى وجودلرنده معارفدن اصلا بر اثر يوق اغچ بر قلقلرى وبر موه سوزلرى وار (يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ) هر چغرشى اوزرلرينه اولديغن كمان ايدرلر متهم اولدقلرى ايچون (هُمُ الْعَدُوُّ) كندولردر دشمنلكده كامل اولانلر (فَاحْذَرْهُمْ) پس انلردن حذر ايت (قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ) تكرى تعالى انلرى هلاك ايتسون (أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ) نيجه حقدن يوز دوندررلر (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللّٰهِ) دخى وقتى كندولره ديلوركه كلك خدانك رسولى سزكچون خدادن مغفرت طلب ايدر (لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ) باشلرين بورارلر (وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ) وانلرى كورورسن استغفاردن يوز چويررلر (وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ)

وحال بوكه كندولر عذر كتورمكدن تكبر ايتمشلردر (سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ) اوزلرينه برابردر (أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ) انلر ايچون مغفرت طلب ايتمكك وانلر ايچون مغفرت ايستمه مكك (لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ) تكرى تعالى آنلره مغفرت ايتمز كفرده راسخ اولدقلرى ايچون (إِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ) بى شبهه كيم حق جل وعلا اصلاحك دائره سندن چيقان كروهه طوغرى يول كوسترمز (هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ) كندولردر شول كيمسه لركه انصاره ديرلر (لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ) فقراء مهاجريندن حضرت رسول الله قتنده اولان كسنه لر اوزره انفاق ايتمك (حَتَّىٰ يَنْفَضُّوا) تاكه متفرق اوله لر هر كس برينه كيده (وَلِلّٰهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) وحال بوكه كوكلر ويرك خزينه لرى خدانك تصرفنه مخصوصدر (وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ) ولكن نفاق ايدنلر بيلمزلر كيم رزاق على الاطلاق ايزد ذوالجلالك اوزكه سى (يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ) ديرلر مدينه شهرينه دونرسك (لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ) البته اعز اولان اذل اولانى مدينه دن چيقاررذر مرويدر كه بعض غزوانده عرب بريسى انصاردن بر كيمسه ايله صو اوزره منازعه ايتدى بعده عرب انصاريى اوروب باشن ياردى انصار وارروب ابن ابى يانده شكايت ايتدى اكا ديدى صبر ايت مدينه يه رجوع ايدرسك اعز اولان اذل اولانى اندن چيقارر لفظ اعز ايله نفس خبيثه سن قصد ايتدى واوبر لفظله سيد الكونينى (وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ) وعزت خدايه وپيغمبرينه واهل ايمانه در غيرى كسنه يه دكل (وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ) ولكن اهل نفاق شدت جهل وغروردن بيلمزلر كيم عزت كيمه مخصوصدر منقولدركيم سپاه سرور كائنات بو غزاده وادى العتيق نام موضعه يتشدكلرنده ابن ابيك اوغلى حضرت عبد الله كه بر مخلص مسلمان ايدى ايلروده طوروب پدرى كليجك دوه سن چوكرتدوب ديدى والله مدينه يه سنى قومم كيرمكه حضرت صلى الله عليه وسلم سكا اذن ويرمينجه تاكه بيله سن اعز كيمدر واذل كيمدر پس سرور كائنات منور موكبيله كلوب صورت حالدن آكاه اولدى آكا كيرمكه اذن ويردى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمانه كلان كيمسه لر (لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ) اموالكزك تدبيرى سزى مشغول قيلسون (وَلَا أَوْلَادُكُمْ) دخى اولادكزك تربيه سى سزى مشغول قيلمسون (عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ) خدانك ذكرندن يعنى نماز وسائر عبادات كبى خدانك ذكرنى اوزره مشتمل اولان اشيادن سزه آنلر مانع اولمسونلر (وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ) وهر كيم انكر ايشلر يعنى آنلرله مشغول اولور (فَأُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ)

اولکوه کند ولردا ونوزنلو زیرانغیم باقی متاع فانیه دکشتردیلر (وَاَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ) دخی
سز مروزی قیلدیغمز شیدن انفاق ایدك (مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ) سزیکزه ترك نشانلری
کلمدن اول (فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا اَخَّرْتَنِي) پس دیه ای پروردکارم اجلمی تأخیر ایدوب بکا مهلت ویرسیدك
(اِلَى اَجَلٍ قَرِيبٍ) بر یقین مدته دك (فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ) که صدقه ویروب
ایولردن اوله‌یدم اولورم (وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا) وایزد ذوالجلال برجانه مهلت ویروب
تأخیر ایتمز (اِذَا جَاءَ اَجَلُهَا) یعنی آنك عمری نهایت اولوب معین وقتی کلور (وَاللّٰهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ) وایزد ذوالجلال ظاهر وباطنده ایشلدککز اشیایه دانادر والله اعلم

سورة التغابن مدنية وهي ثمان عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ) خدای ذوالجلاله کوکلرده اولان روحانیلر ویرده
اولان جسمانیلر تسبیح کتوردرلر (لَهُ الْمُلْكُ) کندویه در تصرف مطلق (وَلَهُ الْحَمْدُ) و قو
اوکلر جنابنه مخصوصدر (وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) و کندودر هرنسنه‌اوزره توانا (هُوَ الَّذِي
خَلَقَكُمْ) کندودر شول پروردکارکه سزی عدمدن وجوده کتوردی (فَمِنْكُمْ كَافِرٌ) پس سزدن برکروه
وارکه کفری مقدر اولوب کا باعث اولان اشیایه متوجه اولمشدر (وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ) و سزدن
برقسم وارکه ایمانی تقدیر اولنمش کا لائق اولان عمله موفق اولمشدر (وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ)
وایزد ذوالجلال ایشلدککز ایشلره بینادر (خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ) کوکلر و یری
کماله ایرشن حکمتله یراتدی (وَصَوَّرَكُمْ) دخی سز ای آدمیلر قیلق ویردی (فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ)
اندنصکره قیلقلرکزی کوزل قیلدی (وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ) وجمله مخلوقاتك دونمکی طرفنه‌در
(يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ) کوکلرده اولان اموری ویرده اولان اشیایی بیلور (وَيَعْلَمُ
مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) و کیزلی قیلدیغکز واشکارا ایتدککز اعمالی بیلور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ) وایزد ذوالجلال سینه‌لرایه‌سی اسرارده دانادر (اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْ قَبْلُ) ایا سزه کلمدیمی سزدن اسبق کفر ایدنلرك خبری (فَذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ) که ایشلرینك
وبالنی داتدیلر یعنی ایتدکلری کفرك عقوبتنی دنیاده داتدیلر (وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ) وآنلره
بردردناك اشکنجه وار آخرتده (ذٰلِكَ بِاَنَّهُ) اول عقاب وعذاب اول سبیله درکیم علی التحقیق
شان بویله ایدیکیم (كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) کندولره پیغمبرلری ظاهر معجزه‌لرله

کلورلرایدی (فَقَالُوا اَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا) پس دیدیلر انسان مقوله‌سی‌می بزه طوغری یول کوستریر بوغایتله
برامر عجیب ومنکردر (فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا) پس پیغمبرلره کفر ایدوب معجزاته تفکر ایتمکدن یوز چویردیلر
(وَاسْتَغْنَى اللّٰهُ) وحق سبحانه وتعالی جمیع خلقدن مستغنی اولدی (وَاللّٰهُ غَنِيٌّ) وحق سبحانه
وتعالی انلرك عبادتنه وغیری شیئه محتاج دکلدر (حَمِيدٌ) ذاتنده محموددرکه هر مخلوقاتك
حمدی اوزره دلالت ایدر (زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنْ لَنْ يُبْعَثُوا) کفر ایدنلر کمان ایتدیلرکیم علی التحقیق
حال بودرکه بعد الموت مبعوث اولمازلر (قُلْ بَلٰى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ) سویله بلی پروردکاریمه قسم که
البته مبعوث اولورسز (ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ) اندنصکره ایشلدککز ایشلردن محاسبه
ایله ومکافاتله آکاه قیلنورسز (وَذٰلِكَ) ومبعوث قیلنوب مکافات ویرلمککز (عَلَى اللّٰهِ
يَسِيرٌ) ایزد ذوالجلال اوزره برآسان ایشدر (فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي اَنْزَلْنَا)
پس خدایه وپیغمبرینه واینددکمز نوره یعنی قرآنه ایمان کتورك (وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ)
وحق سبحانه وتعالی ایشلدککز ایشه دانادر پس آنك اوزره سزه مکافات ایدر (يَوْمَ
يَجْمَعُكُمْ) یاد ایت اول کونیکه سزی قوپیغر (لِيَوْمِ الْجَمْعِ) برکون ایچونکه ایچنده اولین
وآخرین جمع اولنورلر (ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ) اول جمع کونی تغابن کونیدر یعنی اول برکوندرکه
خلق بری برین مغبون قیلار اول اعتبار له که کافرك ایمانی تقدیر اوزره بهشتده اولان
منزلی مؤمنه میراث اولور ومؤمنك کفری تقدیر اوزره دوزخده اولان منزلی کافره میراث اولور
پس کافرك مغبون اولمسی کندویه ظاهر اولور (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا) وهرکیم خدایه
ایمان کتوروب کوزل عمل ایشلر (يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ) ایزد ذوالجلال اندن یمان ایشلرین
محو قیلار (وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) وانی برباغلره داخل قیلارکه کوشکلری
التندن ایرمقلر آقر (خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا) آنك ایچنده اقامتی بی نهایت تقدیر ایتمشلر (ذٰلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) اول کناهلرك عفوی وبهشتك کیرمسی اولو قورتلمقدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا) وشول کیمسه‌لرکه وحدانیتمزی انکار ایدوب ایاتمزی تکذیب ایتدیلر (اُولٰئِكَ
اَصْحَابُ النَّارِ) انلردر دوزخك ایه‌لری (خَالِدِينَ فِيهَا) آنك ایچنده علی الدوام اقامتی تخمین
ایتمشلر (وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ویمان دونه‌جك یردر دوزخ (مَا اَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ)
برکیمسه‌یه هیچ برمصیبت دکمدی الا تکرینك تقدیر وارادتیله (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ يَهْدِ قَلْبَهُ)
وهرکیم خدایه ایمان کتوروب مصیبت آنك اذنیله اولدیغنی بیلور آنك اوزره صبر وثبات

ایتمکله کوکلنه طوغرویول کوسترر (وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) وحق جل وعلا هرنسنه یه
دانا دراسرار وعیبلری اوزرینه مخفی اولماز (وَأَطِيعُوا اللّٰهَ) دخی خدانك فرمانته اطاعت ایدك
(وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) وپیغمبرك حکمنه انقیاد ایدك (فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ) پس اکر فرمانبرلکدن یوز دوندررسن
(فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) پیغمبرمز اوزره آشکارا تبلیغدن اوزکه برنسنه یوقدر
پس اعراض ایتمککزدن اکا برضرر حاصل قیلماز (اللّٰهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) ایزد ذوالجلال کندوسندن
اوزکه بردرست معبود یوقدر (وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) ویالکز تکری تعالی اوزره اهل
ایمان توکل ایتسونلر زیرا مؤمنلرك تصدیقی که جمله امور آنك ارادتیله در اقتضا ایدرکه جمیع امورلرنده
یالکز آنك کرمی اوزره اعتماد ایتسونلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمانه کلانلر (إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ
وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ) تحقیقا کیم قاریلرکزدن واوشاقلرکزدن سزه دشمن وارکه خدانك طاعتندن
سزی الیقور (فَاحْذَرُوهُمْ) پس انلردن حذر ایدوب غائله لرندن امین اولمك (وَإِنْ تَعْفُوا
وَتَصْفَحُوا) واکر کناهلرندن عفو ایدوب انلردن اعراض ایدرسز (وَتَغْفِرُوا) وتمهید عذر ایدوب
کناهلرین پوشیده قیلارسز (فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) بی شبهه کیم خدا عز وجل غفران ورحمتله
متصف در پس ایتدککز معامله کبی سزکله معامله ایدر (إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ) بوندن
غیری برنسنه یوقدر کیم اموالکز واولادکز سزه برتجربه درلر تاکه سزدن خدانك رضاسنی
انلرك محبتی اوزره ترجیح ایدن کیمسه ظاهر اوله وبالعکس دخی (وَاللّٰهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ) وایزد
ذوالجلال کندو قتنده اولو اجرت واردر اول کیمسنه که خدانك رضاسنی اموال واولاد اوزره
ترجیح ایلدی (فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ) پس قوت وطاقتکز قدر خدانك عذابندن خوف
ایدوب آنك موجباتندن پرهیزکارلق ایدك (وَاسْمَعُوا) وخدانك پند ونصیحتلرین ایشیدك
(وَأَطِيعُوا) وفرمانلرینه اطاعت ایدك (وَأَنْفِقُوا) ومالکزی خیرلو ایشلرده خالص رضاسی
ایچون انفاق ایدك (خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ) کندو جانلکزه برایولك ایشلك (وَمَنْ يُوقَ شُحَّ
نَفْسِهِ) وهرکیم کندو نفسنك بخلندن محفوظ اولور یعنی خدانك حقنی اصدا ایتمیوب
بولنه آنی بذل ایدر (فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) اولکروه کندولردر ایکی جهانك زحمتلرندن
قورتلوب نعیم ابدیه نائل اولدیلر (إِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ) اکر حق جل وعلایه بورج ویررسز
(قَرْضًا حَسَنًا) برکوزل بورج یعنی انفاقی فرمان ایتدوکی یرده همان رضاسن تحصیل
ایتمك ایچون مالکزی صرف ایدرسز (يُضَاعِفْهُ لَكُمْ) آنك ثوابن سزه قات قات ایدر

اوندن یوزه دك (وَيَغْفِرْ لَكُمْ) وانفاقکز برکتیله کناهلرکزی سزکچون پوشیده قیلار (وَاللّٰهُ شَكُورٌ)
وایزد متعال سزاویر مجید رازشیئك مقابله سنده چوق شی ویرر (حَلِيمٌ) غایتله حلم صاحبیدرکه
بخیللرك عقوبتن تعجیل ایتمز (عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) پوشیده وآشکارا شیئلرك داناسی
(الْعَزِيزُ) قدرتی کماله ایرشوب هرنسنه اوزره توانا اولدی (الْحَكِيمُ) دانشی نهایته واصل اولانی

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اثْنَتَا عَشْرَةَ آيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

کتوردیلرکه عبد الله بن عمر رضی الله عنهما قاریسن حیضده ایکن بوشادی حضرت اکا بیوردیکیم
اکا مراجعت ایت صکره حیضدن پاك اولیجق آنی بوش ایت وبوخصوصده بو آیات نازل اولدی
(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای خدادن خبر کتورن ذات پاك (إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ) قچن قاریلری بوش ایتمك ایسترسز
(فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ) انلری بوش ایدك عدّه لرینه منتظر اولدقلری حالده یعنی حیضدن
پاك اولدقلرنده انلری برطلقه ایله بوش ایدك تاکه حیض ولان عدّه لرین استقبال
ایدلر (وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ) وسزای مؤمنلر عدّه یی ضبط ایدوب اوچ حیضه کامله ایدك
زیرا قاریلر آنك ضبطندن عاجزدرلر (وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ) وپروردکارکز خدادن خوف ایدوب
انلر اوزره عدّه یی تطویل ایتمك وانلره ضرر یتشرمك (لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ) تطلیق
ایتدککز قاریلری منزللرندن چیقرمك عدّه لری منقضی اولمینجه (وَلَا يَخْرُجْنَ) دخی انلر
چیقمسونلر عدّه لری منقضی اولمدن اول پس انلری سز اولرندن اصلا چیقرمك (إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ
بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ) مکرحاللرین بیان ایدیجی بربد ایش کتوره لرکیم اول زمان انلری سکنی ایتدککز
یردن اخراج ایتمکه سزه رخصت اوله (وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ) ومذکور اولان احکام خدانك
صنرلریدر (وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ) وهرکیم خدانك صنرلرندن تجاوز ایدر (فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) بی شبهه که
کندو نفسن عقابه تعریض ایتمکله اکا ظلم ایتمش اولدی (لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ أَمْرًا) بیلمزسن
ای عورتن طلاق ایدن کشی شاید حق سبحانه وتعالی ایتدکك تطلیقدن صکره برایش پیدا ایدکه
تطلیق ایتدکك قارینك مراجعتی قلبکده صاله (فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ) پس قچن تطلیق اولنان قاریلر
مدتلرینه ایرشورلر یعنی عدّه لرینك آخرینه یقلشورلر (فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ) کوزل عشرتله
ومناسب نفقه ایله انلره مراجعت ایدك (أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ) یا انلردن بروجه معقول ایله
آیرلك یعنی حقلرین بالتمام ویروب کندولره ضرر یتشرمك (وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ

وایکی عدلك آیه سی یردن ای اهل ایمان رجعت محلنده شاهد طوتك بو امرك ایچوندر (واقیموا الشهادة
لله) وشهادتی محلنده رضای الله ایچون ادا ایدك ای شاهدلر (ذلکم) بو آیتده مذکور
اولان احکام (یوعظ به من کان یؤمن بالله والیوم الآخر) انکله نصیحت اولنور شول کیمسه
خدانك وحدانیتنه وروز جزایه ایمان کتورر (ومن یتق الله یجعل له مخرجا) وهرکیم تکریدن
خوف ایدر اکا بر چیقمق قیلار یعنی دنیانك هموم وغمومندن اکا بر خلاص میسر ایدر (ویرزقه
من حیث لا یحتسب) وکمان ایتمدوکی یردن اکا روزی یتشدرر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه)
وهرکیم تکری تعالی اوزره اعتماد ایدر حق جل وعلا انك امورینه کافیدر غیر کیمسنه یه انی
محتاج ایتمز (ان الله بالغ امره) تحقیقا کیم خدا عز وجل کندو ایشن ایستدوکی یره یتشدرر
(قد جعل الله لکل شیء قدرا) بی شبهه کیم حق جل وعلا هر نسنه یه بر اندازه قیلمشدرکه
اول آنی تجاوز ایتمز کتوردیلرکه چون والمطلقات یتربصن بانفسهن ثلاثة قروء آیتی نازل
اولدی صحابه کرام صوردیلر کیم بر قان کورمیان قارینك عده سی نیقدردر حق جل وعلا بو آیتی منزل
ایدوب بیوردی (واللائی یئسن من المحیض من نسائکم) دخی قاریلرکزدن شول قاریلرکه بیوکلکدن
حیضدن کسلمشدر امید کسدیلر (ان ارتبتم) اکر عده لری نه اولدیغن بیلمدکز (فعدتهن ثلاثة
اشهر) انلرك عده سی اوچ آیدر (واللائی لم یحضن) وهنوز حیض کورمیان خاتونلرك عده لری
دخی اوچ آیدر (واولات الاحمال) وبوکلر ایلر یعنی کبه اولان قاریلر (اجلهن ان یضعن حملهن)
مدت عده لرینك نهایتی حملرینك وضعیدر یعنی قارنلرنده اولان اوشاغك وضع اولنمسیله
عده لری منقضی اولور بو حکم شاملدر مطلقه اولان قاریه وقوجه سی میت اولان عورته
(ومن یتق الله) وهرکیم خدادن خوف ایدوب احکامنك حقوقن کوزه در (یجعل له من امره یسرا)
حق جل وعلا ایشندن بر آسانلق قیلار (ذلك امر الله) بو سوره ده مذکور اولان احکام خدانك
فرمانیدر (انزله الیکم) آنی سزه ایندردی (ومن یتق الله) وهرکیم خدانك عقابندن خوف
ایدوب احکامنی قبول ایدر (یکفر عنه سیئاته) انك کناهلرینی اندن محو ایدر (ویعظم له اجرا) واکا
ابجری اولو قیلار (اسکنوهن من حیث سکنتم) بوش ایتدککز قاریلری سکنی ایتدککز یرده ساکن
قیلك (من وجدکم) وسعتکزده اولان یردن (ولا تضاروهن) وسکناده انلره ضرر ایصال ایتمك
(لتضیقوا علیهن) تاکه اوزرلرینه طارلق ایدوب چیقمغه مضطر اوله لر (وان کن اولات حمل) واکر بوش
ایدکلریکز یعنی حامله لر بولندیلرسه (فانفقوا علیهن) اوزرلرینه نفقه ایدك (حتی یضعن حملهن)

اول حمللرینی که بوکلرینی وضع ایدوب عده دن چیقه لر (فان ارضعن لکم) نکاحك علاقه سی
منقضی اولدقدنصکره اوشاقلریکزه سود ویرلرسه (فآتوهن اجورهن) سود ویرمسی
اوزره انلره اجرتلرین ویرك (وأتمروا بینکم بمعروف) وسود ویرمسنده واجرت خصوصنده ارکده
بری بریکزه ایولکله امر ایدك (وان تعاسرتم) واکر اجرت وارضاع خصوصنده بری بریکزه مضایقه
ایتدی (فسترضع له اخری) البته بر آخر قاری اوشاغه سود ویرر (لینفق ذو سعة من سعته)
وسعت صاحبی وسعتندن انفاق ایتسون (ومن قدر علیه رزقه) وهرکیم رزقی اوزرینه
طار قیلندی (فلینفق مما آتاه الله) تکری تعالی کندویه ویردوکی شیدن انفاق ایتسون یعنی بای
ویوقسل هر بریسی حالنه کوره اوشاغی اوزره انفاق ایلسون (لا یکلف الله نفسا الا ما آتاها)
تکری تعالی بر جانه تکلیف ایتمز الا اکا ویردوکی شیء (سیجعل الله بعد عسر یسرا) یقیندر تکری
تعالی بر دشوارلقدن صکره بر آسانلق ایدر (وکأین من قریة) ونیچه کوی خلق (عتت عن امر ربها
ورسله) پروردکارینك فرمانندن وپیغمبرلرینك سوزلرندن اعراض ایدوب تکبر ایتدیلر
(فحاسبناها حسابا شدیدا) پس اکا محاسبه ایتدك بر شدتلو محاسبه (وعذبناها عذابا نکرا)
وآنی معذب قیلدق بر زشت عذابله (فذاقت وبال امرها) پس ایشنك عقوبتنی طاندی
(وکان عاقبة امرها خسرا) وایشنك صوکی بر اوتوزمق اولدیکه هیچ ایچنده فرح یوقدر
(اعد الله لهم عذابا شدیدا) تکری تعالی انلر ایچون بر شدتلو اشکنجه آماده قیلدی (فاتقوا الله یا اولی
الالباب الذین آمنوا) پس خدادن خوف ایدك ای ایمانه کلان ارباب قلوب (قد انزل الله الیکم ذکرا)
تحقیقا که خدا عز وجل سزه بر شرف ایندردی واو قرآندر بر ایکی جهانك شرفی انکله حاصل اولور
(رسولا) سزه بر پیغمبر کوندردی واو محمد المصطفی صلی الله علیه وسلمدر (یتلو علیکم آیات الله)
خدانك آیاتنی اوزرکزه اوقور (مبینات) حق آشکارا ایدیجی اولدقلری حالده (لیخرج الذین
آمنوا وعملوا الصالحات من الظلمات الی النور) تاکه ایمانه کلوب کوزل عملر ایشلیانلری
ضلالتك قرانلقلرندن هدایتك نورینه چیقره ده (ومن یؤمن بالله ویعمل صالحا) وهرکیم خدایه
ایمان کتوروب کوزل ایش ایشلر (یدخله جنات تجری من تحتها الانهار) آنی بر باغلره
داخل قیلار که اشجاری آلتندن ایرماقلر آقر (خالدین فیها ابدا) آنلر ایچنده اقامتی همیشه تقدیر
ایتمشلر (قد احسن الله له رزقا) بی شبهه کیم حق سبحانه وتعالی عمل صالح ایشلیانه بر کوزل روزی
آماده قیلدی (الله الذی خلق سبع سماوات) بر ذو الجلال در یدی کوکی ایجاد ایدندر (ومن الارض

مثلهن) وصايى جهتندن يردن انلركبى خلق ايتدى (يتنزل الامر بينهن) كوكلر ويرلر اراسنده
خدانك فرمان وقضاسى جارى اولور (لتعلموا ان الله على كل شىء قدير) تاكه بيله سزكيم على التحقيق
ايزد ذوالجلال هر نسنه اوزره توانادر (وان الله قد احاط بكل شىء علما) دخى تاكه بيله سزكيم
بلاشبهه خداى متعال هر نسنه يه احاطه ايتمشدر دانش جهتندن ❊ والله اعلم ❊

سورة التحريم مدنية اثنا عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

كتوردیلر كيم حضرت حفصه نوبتى كوننده سرور كائناتك اجازتيله پدرى خانه سنه زيارته
كتمشدى غيبتنده حضرت صلى الله عليه وسلم ماريهٔ قبطيه يى خدمتيله سرفراز قيلدى حضرت حفصه
بو حالدن آكاه اوليجق سرور كائناته عتاب ايتدى حضرت آكا بيوردى خاطرك انكله خوش اولمازميكه
ماريه يى اوزريمه حرام قيلەيم حضرت حفصه بو سوزه راضى اولدى پس حضرت صلى الله عليه وسلم
ماريه يى اوزرينه حرام ايدوب آكا اصمارلديكيم هركز ازواج طاهراتك بريسن بو ايشدن آكاه
ايتميه سن حضرت حفصه شدت فرحدن سرى صاقلمغه طاقت كتورميوب حضرت عائشهٔ
صورت حالدن آكاه قيلدى حق جل وعلا بو سوره نك اوائلنى منزل ايدوب بيوردى (يا ايها النبى)
اى خدادن خبر كتورن وجود شريف (لم تحرم ما احل الله لك) نيچون تكرى تعالى سكا حلال
قيلديغى نسنه يى سن اوزريكه حرام قيلارسن (تبتغى مرضات ازواجك) قاريلرك حسنودلكلرن
طلب ايدرسن (والله غفور) وتكرى تعالى چوق مغفرت ايديجيدر سكا بو فعلدن معفرت
ايدر زيرا خدا حلال قيلديغى شيئك تحريمى جائز دكلدر (رحيم) سنى غايتله اسيركه ايتدككك
تقصيرله سنى مؤاخذ ايتميوب عصمتكى حفظ ايتمك ايچون سكا عتاب ايتدى (قد فرض الله لكم تحلة
ايمانكم) تحقيقا كيم حق سبحانه وتعالى اندلركزك تحليلنى سزه كفارەايله مشروع قيلدى
(والله موليكم) وايزد ذوالجلال اموركزه متوليدر (وهو العليم) وكندو درسزه نافع اولان
شيئه دانا اولان (الحكيم) افعال واحكامنى كمال اوزره ايشليان (واذ اسر النبى) ويا دايله اى
اهل ايمان اول وقتيكه حضرت پيغمبر كيزلى قيلدى (الى بعض ازواجه حديثا) قاريلرينك برينه
بر سوز يعنى حضرت حفصه ماريه قبطيه نك تحريمنه متعلق اولان سوزى كيزلى سويلدى
(فلما نبأت به) پس چون حفصه حضرت عائشه اول سوزدن خبردار قيلدى (واظهره الله
عليه) وحق سبحانه وتعالى پيغمبرينى اول سرك افشاسى اوزره مطلع قيلدى (عرف بعضه

حضرت پيغمبر حفصه افشا ايتدوكى سرك برمقدارينى بيلدردى (واعرض عن بعض) وبرمقدارينك
بيلدرمسندن آكا اكراما تغافل ايتدى (فلما نبأها به) پس اول وقتكه حضرت صلى الله عليه وسلم
آنى خبردار قيلدى ايتدوكى ايشدن (قالت من انبأك هذا) حفصه سويلدى سكا بو سرك افشاسنى
كيم بيلدردى (قال نبأنى العليم الخبير) حضرت صلى الله عليه وسلم بيوردى بو ايكى صفت كمال ايله
متصف اولان ايزد متعال آنى بكا بيلدردى (ان تتوبا الى الله) اى حفصه وعائشه اكر توبه
ايدوب خدايه رجوع ايدرسز (فقد صغت قلوبكما) بى شبهه كوكلركز مائل اولدى يعنى توبه يه
موجب نسنه سزدن صدور ايتدى واو حضرتك سرينه محافظه ايتمككزدر (وان تظاهرا عليه)
واكر خاطر شريفنه كدورت ويرن شيئله اوزرينه ارقه لشورسز (فان الله هو موليه) بى شبهه كيم
تكرى تعالى كندو سى دوست ومددكاريدر (وجبريل) وحضرت جبريل دخى (وصالح المؤمنين)
واهل ايمانك صلحاسى دخى يعنى حق جل وعلا آنك ناصر ومعينيدر وملائكهٔ كروبينك سرورى
حضرت جبريل قرينيدر وصلحاء اهل ايمان اتباع وانصاريدرلر (والملائكة بعد ذلك ظهير)
دخى فرشته لر انلردن صكره كندويه مددكار ويارد يجيلردر (عسى ربه) شايد پيغمبرك پروردكارى
(ان طلقكن) اكر پيغمبر سزى بوش ايدر (ان يبدله ازواجا خيرا منكن) كندويه بدل قيله سزدن
يكرك بر قاريلر يعنى حضرت پيغمبر سزى تطليق ايدرسه رجا اولنوركه پروردكارى بر بكره كندويه
برقاريلر احسان ايده كه صفاتلرى بو اوله كيم (مسلمات) خدانك فرماننه اطاعت ايتمشلر (مؤمنات)
ايمانلرنده اخلاص كتورمشلر (قانتات) طاعات اوزره مواظبت ايتمشلر (تائبات) كناهلردن
توبه ايتمشلر (عابدات) پيغمبرك فرماننه ذليل اولمشلر (سائحات) اورج طوتمشلر (ثيبات
وابكارا) توجه كورمشلر وباكيره قيزلر (يا ايها الذين آمنوا) اى ايمانه كلانلر كسنه لر (قوا انفسكم
واهليكم نارا) كندو جانلركزى طاعات ايشلمسيله ومعصيتلردن واز كچمكله واهلكزى
نصح وتأديبله برآتشدن صاقلك (وقودها الناس والحجارة) كه اول آتشك يانجق نسنه سى
آدميلر وطاشدر (عليها ملائكة) آنك اوزره مؤكل بر فرشته لر واركه (غلاظ) كفار اوزره
درشتلك ايدرلر (شداد) كفارك تعذيبى اوزره توانالردر (لا يعصون الله ما امرهم) خدايه
عصيان ايتمزلر اول شيئده كه كندولره ايشلمسين فرمان ايتدى (ويفعلون ما يؤمرون) دخى فرمان
اولندقلرى نسنه يى ايشلرلر واول محلكه ملائكه كفارى جهنمك كنارينه كتورورلر كفار انلردن
خلاص اولمق ايچون عذر كتورمكه باشلرلر حق سبحانه وتعالى ايدن ملائكه يه ندا كلوركه آنلره

سویلك (یا ایها الذین کفروا) ای کفر ایدنکسنه‌لر (لا تعتذروا الیوم) بوکون عذر کتورمك
(انما تجزون ما کنتم تعملون) ایشلدککز نسنه‌نك مکافاتندن اوزکه برشیئله مکافات اولنمزسز
(یا ایها الذین آمنوا) ای ایمانه کلانلر (توبوا الی الله) خدانك درکاه عزتنه اولدیغکز یمان حالدن
رجوع ایدك (توبة نصوحا) بر رجوع ایتمك که ایچنده معصیته بردخی دونمکه قصد اولنمیه
(عسی ربکم ان یکفر عنکم سیئاتکم) شاید پروردکارکز کناهلرکزی سزدن محو ایده (ویدخلکم
جنات تجری من تحتها الانهار) و سزی بر باغلره داخل قیله که قصورینك النتدن ایرمقلر اقه (یوم
لا یخزی الله النبی والذین آمنوا معه) اول کونده که حق جل وعلا پیغمبری و کنده وسیله
ایمانه کلانلری رسوا ایتمز (نورهم یسعی بین ایدیهم وبایمانهم) صراط اوزره ایلرولرنده
و صاغلر طرفنده نورلر یورر (یقولون) اهل ایمان دیرلر (ربنا اتمم لنا نورنا) ای پروردکار
نوریمزی بزیچون تمام قیل (واغفر لنا) و کناهمزی بزیچون پوشیده قیل (انك علی کل شیء قدیر)
تحقیقا که سن هر نسنه اوزره توانا سن (یا ایها النبی) ای خدادن خبر کتورن ذات پاك
(جاهد الکفار) قلیچله کفارله جهاد ایت (والمنافقین) و ارباب نفاقله دلیلله جهاد ایت (واغلظ
علیهم) و اوزرلرینه غلظت ایت یعنی بو ایکی کروهله ملایمه ایتمك فائده ویرمز درشتلکله
انلرله معامله ایت (ومأویهم جهنم) و انلرك قرارکاهی دوزخدر (وبئس المصیر) و غایتله یمان
دونه‌جك یردر دوزخ (ضرب الله مثلا للذین کفروا) حق جل وعلا کفر ایدنلر ایچون بر مثل قیلدی
(امرأت نوح وامرأت لوط) حضرت نوحك قاریسن و حضرت لوطك قاریسن (کانتا تحت
عبدین من عبادنا صالحین) بو ایکی قاری قوللریمزدن ایکی صالح قولك تحت تصرفنده ایدیلر
و انلردن مراد حضرت نوح و حضرت لوطدر (فخانتاهما) پس اول ایکی قاری اول ایکی قولمزه
خیانت ایتدیلر که نوحك قاریسی حضرت نوحدن اوتری خلقه دیردی قوجهم دیوانه‌در و حضرت
لوطك قاریسی حضرت لوطك مسافرلرندن قومنی خبردار قیلدی (فلم یغنیا عنهما من الله شیئا)
پس اول ایکی پیغمبر اول ایکی قاریدن خدانك عذابندن بر نسنه دفع ایتمدیلر (وقیل ادخلا النار)
دخی انلره دینلدی دوزخه کیرك (مع الداخلین) کفرهدن اکا کیرن کروهله پس سزی ای کفار
اول انلر پیغمبرله و اهل ایمانله اولان نسبتکز خدانك عذابندن قورترمز ایمانه کلمزسکز (وضرب
الله مثلا للذین آمنوا) دخی ایزد متعال ایمانه کلانلر ایچونکه کفارله اولان نسبتلری کندولره
ضرر ایتمدوکنه بر مثل قیلدی (امرأت فرعون) مصر حاکمنك قاریسی آسیه خاتونك

حالنی (اذ قالت رب ابن لی عندك بیتا) فی سویلدکه ای پروردکارم رحمتکدن یقین یرده بکا بر اوی یاپ
(فی الجنة) بهشت جاودانده (ونجنی من فرعون وعمله) و فرعونك نفس خبیثه‌سندن و زشت
عملندن بنی قورتر (ونجنی من القوم الظالمین) دخی بنی ستمکار کروهدن یعنی فرعونك اتباع
و انصارندن قورتر (ومریم ابنت عمران) دخی حق جل وعلا طول اولان قاریلرك تسلیه‌لری
ایچون عمران قیزی مریم خاتونی مثل قیلدی (التی احصنت فرجها) شول خاتونکه فرجنی کشیلردن
صاقلدی (فنفخنا فیه من روحنا) پس آنك ایچنده واسطه سز خلق ایتدوکمز روحدن اوفوردك
(وصدقت بکلمات ربها) و پروردکارینك سوزلرینه یعنی انبیایه وحی ایتدوکی سوزلره تصدیق
کتوردی (وکتبه) و آنك کتابلرینه دخی تصدیق کتوردی (وکانت من القانتین) و عبادت اوزره
مداوم اولانلردن ایدی ذکر اولنان صایلدی سرور کائناتدن مرویدرکیم بیوردی کشیلردن چوق کسنه
کامل اولدی و قاریلردن درت خاتوندن غیری بر کمسنه کامل اولمدی و انلر مزاحم قیزی آسیه خاتون
و عمران قیزی مریم خاتون و خویلد قیزی حضرت خدیجه و محمد المصطفی قیزی فاطمه خاتون
و حضرت عائشه‌نك فضلی سائر قاریلر اوزره ثریدك فضلی کبیدر سائر اطعمه اوزره ❁

سورة الملك مكية ثلاثون آية

بسم الله الرحمن الرحیم

(تبارك الذی بیده الملك) بو وجهله ثواب نفعی چوق اولدی شول پروردکارکیم تصرف مطلق
زیر قدرتنده‌در (وهو علی کل شیء قدیر) و کندوسی هر نسنه اوزره توانادر (الذی خلق
الموت والحیوة) شول پروردکارکه اولم و صاغلغی یراتدی (لیبلوکم) تا که تجربه ایده‌نك
معامله‌سی کبی سزکله بر معامله ایده و ظاهر اوله (ایکم احسن عملا) قنغکز یکرکدر عمل جهتندن
(وهو العزیز الغفور) و کندو هر کمسه اوزره غالب اولان عاصیلرك کناهن چوق ستر ایدن
(الذی خلق سبع سموات طباقا) شول خداکه یدی کوکی بربری اوستنده یراتدی (ما تری فی خلق الرحمن
من تفاوت) ایزد ذو الجلالك یراتمسنده اصلا بر عیب کورمزسن (فارجع البصر هل تری من فطور)
پس کوزی دوندر بق کوکلرده هیچ یاریقلر کورورمیسن یعنی انلرده اصلا بر قصور کورمزسن
(ثم ارجع البصر کرتین) صکره کوزی ایکی کز دوندر یعنی کوکلرك خلقتنده خلل بولمق ایچون
نه قدر تأمل ایدرسن ایله (ینقلب الیك البصر خاسئا) کوز خلل بولمقدن اوزاقلنمش
ایکن سنك طرفکه دونر (وهو حسیر) و حال بوکه کندوسی یورلمش و نوری ضعیف اولمشدر

اول سبیدنکه آسمانلرك خلقتنده چوق نظر ایدیکه بر قصور بوله بولمیوب خائب وخاسر دوندی (وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا) دخی تحقیقا کیم بره یقین اولان کوکی بزندلك (بِمَصَابِيحَ) چراغلره مشابه اولان یلدزلرله (وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ) واول یلدزلری دیولره اتلجق نسنه لر قیلدق فحنکیم ملائکه کرامك سوزین ایشتمك ایچون کوکه قصد ایدرلر (وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ) واول خبیثلر ایچون یانمش اتشك اشکنجه سن آماده قیلدق (وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ) دخی شول کیمسه لر ایچون که پروردکارلرینك وحدانیتنه تصدیق کتورمدیلر (عَذَابُ جَهَنَّمَ) دوزخك اشکنجه سی مقرردر (وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) وغایتله بد دونجك بردر جهنم (إِذَا أُلْقُوا فِيهَا) قچن آنك ایچنده دوزخیلر صالنور (سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا) اشك صوتی کبی اکا بر صوت ایشیدرلر (وَهِيَ تَفُورُ) وحالبوکه کندوسی شدت غیظدن کفارا اوزره قینار (تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ) یقلشورکه آجغدن چتلیوب پاره پاره اوله (كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ) هرکاه که ایچنده بر کروه آتلور (سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا) دوزخك بکجیلری انلردن صوررلر کیم (أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ) سزه بو کونك عذابندن بر قورقودیجی کلمدیمی (قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ) اهل جهنم فرشته لره جواب ویروب دیرلر بلی علی التحقیق بزه قورقودیجی کلدی (فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا) پس انلری یلانه نسبت ایدوب دیدك (مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ) ایزد ذوالجلال دیدککز اشیادن هیچ بر نسنه ایندرمدی (إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ) سز بر نسنه ده دکلسز الا بر بیوك آزغونلقده پس انکچون بز بیوك عذابله مبتلا اولدق (وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ) دخی جهنمیلر دیدیلر بز پیغمبرلرك سوزین ایشیدوب تفتیش وتفحص ایتمدن جمله آنی قبول ایتسیدك (أَوْ نَعْقِلُ) یا انلرك سوزین تعقل ایدوب حکم ومعنالرین تفکر ایتسیدك (مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ) ارباب دوزخك زمره سندن اولمزدق (فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ) پس کناهلرینه مقر ومعترف اولدیلر (فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ) بو ندنصکره اهل جهنمه خدانك رحمتندن اوزاقلق اولسون (إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ) تحقیقا شول کیمسه لرکه پروردکارلرینك عذابندن قورقرلر (بِالْغَيْبِ) کندولردن غائب ایکن (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ) انلره یارلغو وار (وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) وبر اولو اجرت دخی که دنیانك لذاتی آنك یاننده بر امر حقیردر (وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ) دخی سوزکزی کیزلی قیلك (أَوِ اجْهَرُوا بِهِ) یا آنی آشکار قیلك (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) که بی شبهه خدا جل جلاله سینه لر آیه سی اسراره دانادر پس کیزلی ایتدککز اشیایی نجشی بیلور (أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ) قو اشیایی ایجاد ایدن خدا سزی وجهری بیلمزمی (وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) وحالبوکه کندو درکیزلی اشیایی بیلوب آشکاراسنه علمی محیط اولان (هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ

ذَلُولًا) کندودر شول پروردکارکه زمینی سزه ملایم دوه کبی قیلدی (فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا) پس دوه نك اموزینه مشابه اولان طاغلرنده یوریکز (وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ) وآنك نعمتلرندن طلب ایدوب ییکك (وَإِلَيْهِ النُّشُورُ) وقبوردن زنده قیلنوب یالکز کندو فرمانه در پس اوزرکزه انعام ایتدوکی نعمتلرك شکرین سزدن صوررر (أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ) ایا کوکده قدرت وسلطنی اولان پادشاهدن ایمن اولدکزمیکیم (أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ) یری سزکله چوکتدروب ایچنده سزی غائب قیله نته که قارونی ایچنده غائب قیلدی (فَإِذَا هِيَ تَمُورُ) پس ناکهان ره چوککدن مضطرب اولور (أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ) یاخود کوکده قهر وقوتی اولان خدادن ایمن اولدکزمیکه (أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا) اوزرکزه برا وفا قطاش یوللیوب سزی انکله نابود ایده (فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ) پس بلاشبهه بیلجکسزکیم نیجه در بنم قورقتمم (وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) دخی تحقیقا بو کفاردن اسبق اولانلر پیغمبرلری تکذیب ایتدیلر (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) پس نیجه ایدی اوزرلرینه انکار ایتمکیم که کوناکون عقوبتلرله کندولرین اهلاك ایتدم (أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ) ایا غافل اولوب قوشلره بقمدیلرمیکیم اوستلرنده قنادلرین اچمشلر هواده اوچدقلری محل (وَيَقْبِضْنَ) وقنادلرین بیغرلرکن یانلرك انکله کاه اوردلر (مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ) رحیم چوق خدادن اوزکه بر کیمسه انلری هوده شمکدن طوتمز (إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ) تحقیقا که ایزد ذوالجلال هر نسنه نك کیفیت خلقت وتدبیرنده درست دانادر (أَمَّنْ هَذَا الَّذِي) یا کیمدر شول کیمسه که (هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ) کندوسی سزه لشکر اولوب تکرینك حکمندن نجات ویروب سزه یاردم ایده (إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ) نیجه بن اولانلر بر نسنه ده دکللردر الا بر الدنمقده (أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ) یاخود کیمدر اول کیمسه که سزه روزی ویرر (إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ) اکر حق تعالی رزقنی سزدن منع ایدرسه (بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ) بلکیم کفار فسق عناد وتکبرده وطوغریلقدن اوزکلکده طورلر (أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى) پس بر کیمسه که یوزی اوزره قپانمش ایکن یورر یولی کجشی بولدی (أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) یا بر کیمسه می که طوغری یول اوزره سورجمکدن قورتلوب طورمش اوله یعنی حالده یورر بو ایکی تمثیل کافر ومؤمن ایچوندر یعنی کافرك حالی شول کیمسه نك حالنه بکزرکه یوزی اوزره قپانمش کیدر ومؤمنك حالی شول کیمسه نك حالنه بکزرکه ایاقلری اوزره بر معتدل یولده کیدوب جوانب اربعه سن کوزدوب یورر (قُلْ هُوَ) سویله یا محمد عبادتنه سزی دعوت ایتدوکم خدا (الَّذِي أَنْشَأَكُمْ) اولخدادرکه سزی عدمدن ایجاد

ایدی (وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ) وسزه قولاغی قیلدی تاكه پند ونصیحتی دكلیه سز (وَالْاَبْصَارَ)
وكوزلری تاكه عجائب مصنوعاتی مشاهده ایده سز (وَالْاَفْئِدَةَ) وكوكللری تاكه تفكر ایدوب
دقائق اموری بیله سز (قَلِیلًا مَا تَشْكُرُونَ) بو نعمتلرك شكرین قتی آز ایدرسز یعنی انلری مخلوق
اولدقلری ایچون استعمال ایتمزسز (قُلْ هُوَ الَّذِی ذَرَاَكُمْ فِی الْاَرْضِ) سویله عبادت ایدوكم تكری
اول تكریدركه سزی یراتدقدنصكره روی زمینده یایدی (وَاِلَیْهِ تُحْشَرُونَ) وكندو طرفنه
جزا ایچون جمع اولنورسز (وَیَقُولُونَ مَتٰی هٰذَا الْوَعْدُ) دخی كفار دیرلر بو وعد یعنی حشر
ونشر نه زمان واقع اولور (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِینَ) اكر سوزكزده كرچك سویلیانلر ایدكز (قُلْ اِنَّمَا
الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ) سویله بوندن اوزكه برشئ یوقكیم حشر ونشر وقتنك بیلمسی خدا قتنده در
بركیمسه اكا مطلع اولماز (وَاِنَّمَا اَنَا نَذِیرٌ) وبن برنسنه دكلم الا برقورقودیجی (مُبِینٌ) بكا كلان
احكامی تبلیغ ایدیجی (فَلَمَّا رَاَوْهُ زُلْفَةً) پس اول محلكه موعود اولدقلری شیئی یقین كوردیلر
(سِیئَتْ وُجُوهُ الَّذِینَ كَفَرُوا) كفر ایدنلرك یوزی كابت بغلدی (وَقِیلَ هٰذَا الَّذِی كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ)
وكندولره دینلدی بو اول عذابدركه دنیاده آنك ولمسین ایستیوب عجله ایله طلب ایدردكز
(قُلْ اَرَاَیْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِیَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِیَ) سویله بكا اندن خبر ویركه كیم تكری تعالی بنی وبنمله
اولانلری اهلاك ایدرسه (اَوْ رَحِمَنَا) یا اجاللرمزی تأخیر ایتمكله بزی اسركرسه (فَمَنْ یُجِیرُ
الْكَافِرِینَ مِنْ عَذَابٍ اَلِیمٍ) كیمدركه كافر اولانلره بردرلو اشكنجه دن پناه اولوب كندولرین صاقلر
یعنی بنم موت وحیاتم سزدن عذاب الهی‌یی دفع ایتمز (قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ) سویله اول معبودكه
توحیدكه سبب نجات ندر قتی نعمتلری احسان ایدن خدادر (اٰمَنَّا بِهِ) انك وحدانیتنه تصدیق قلدق
(وَعَلَیْهِ تَوَكَّلْنَا) وجمیع امورمزده اوزرینه اعتماد ایتدك (فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِی ضَلَالٍ مُبِینٍ)
یقینده بیلورسز ای كفار مكه كیمدر سول كیمسه كه كندوسی آشكارا آزغونلقده در (قُلْ
اَرَاَیْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا) سویله بنی آكاه ایدك اندنكیم صویكز یره یوده‌لمش صبلحلرسه
(فَمَنْ یَاْتِیكُمْ بِمَاءٍ مَعِینٍ) كیمدركه سزه بر آقصو كتوررسز وركاسا ندن مرویدركیم بیوردی
هركیمسه هركیجه تبارك سوره سن اوقورحق جل وعلا آنك سببیله قبرك عذابندن محفوظ
قیلا وبو سببدن بو سوره یه حضرتك زمان سعادتلرنده سورة المانعه دیرلردی

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّیَّةٌ وَهِیَ ثِنْتَانِ وَخَمْسُونَ اٰیَةً
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ

(نٓ) امثالی سبقت ایتدی وبر قولده اندن مراد دوات‌در (وَالْقَلَمِ وَمَا یَسْطُرُونَ) لوح محفوظی
یازن قلمه قسم وانكله حفظۀ كرام یازدقلری اشیایه قسم كه (مَا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ)
پروردكارك نعمتیله سنده یا محمد دیوانه‌لك یوقدر اصلا منتفی اولدی (وَاِنَّ لَكَ لَاَجْرًا غَیْرَ مَمْنُونٍ)
دخی تحقیقا كیم سكا كسلمه‌مش اجرت وار (وَاِنَّكَ لَعَلٰی خُلُقٍ عَظِیمٍ) وبی شبهه سن برا ولو خوا اوزره سن
كه عشیرتكدن چكدكك زحمتی سنك كبی اولانلر آنی تحمل ایتمزلر (فَسَتُبْصِرُ وَیُبْصِرُونَ) یقینده
سن كوررسن وانلر كوررلركیم (بِاَیِّكُمُ الْمَفْتُونُ) قنقكز دیوانه‌لكله مفتون اولدی (اِنَّ رَبَّكَ
هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِیلِهِ) تحقیقا كه پروردكارك هركسدن داناتردر شول كیمسه‌نك
حالنه كه یولندن آزوب دیوانه اولدی (وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِینَ) دخی كندوسی هركیمسه‌دن اعلم‌در
طوغری یولی بولانلره (فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِینَ) پس كوچكی یالان ایتدرنلره یا محمد اویمه بو كلامدن
مقصود بوكه كفارك مخالفتی اوزره اولان حضرتك تصمیمنه تهییج ویرمكدر (وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ)
كفار سورلركه سن شركدن نهی ایتمكی براقوب كندولره مدارا ایده سن (فَیُدْهِنُونَ) كه كندولر
دخی ترك طعنله وموافقتله سكا مدارا ایده‌لر (وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ) دخی اویمه حق وباطله
هرچوق آند ایچیجیه (مَهِینٍ) رأیده حقیر اولمش (هَمَّازٍ) خلقی عیب ایدیجی (مَشَّاءٍ بِنَمِیمٍ)
چوغولق طریقیله سوزی نقل ایدیجی (مَنَّاعٍ لِلْخَیْرِ) خلقی ایماندن الیقویجی (مُعْتَدٍ) ستمده حدی
آشمش (اَثِیمٍ) چوق كناهلو (عُتُلٍّ) یرك یوزلو ویرمازخویلو (بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِیمٍ) بو عیبلردن
صكره زنادن حاصل اولمش برقولده آندن مراد اولنان ولید بن المغیره‌در زیرا اول خبیث
بو صفاته جامع ایدی واون سكز یاشنه كیرنجیه دك پدری معلوم دكلدی صكره مغیره
آنی كندویه ملحق ایدوب اوغول ایتدی (اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِینَ) سبقت ایدن نهیه علت‌در
یعنی مالدار واوغوللر ایه‌سی اولدیغیچون اكا اطاعت ایتمه (اِذَا تُتْلٰی عَلَیْهِ اٰیَاتُنَا) چن بزم
آیاتمز اوزرینه اوقونور (قَالَ اَسَاطِیرُ الْاَوَّلِینَ) دیر اوزریمه تلاوت اولنان نسنه كچمشلرك
افسانه‌سیدر (سَنَسِمُهُ عَلَی الْخُرْطُومِ) بی شبهه كیم بو صفات خبیثه‌یه جامع اولان شخصك
بورنی اوزره داغله نشانلرز (اِنَّا بَلَوْنَاهُمْ) تحقیقا كیم مكه خلقیله تجربه كبی برمعامله ایتدك كه
كندولره نعمتلر ویروب صكره عصیانلری سببیله انلری كندولردن سلب ایتدك (كَمَا
بَلَوْنَا اَصْحَابَ الْجَنَّةِ) نته كه باغ ایه‌لرینه اول معامله‌یی ایتدك منقولدركیم یمن اقلیمنده
ضروان نا حیه‌سنده بر پیر صالح مقیم ایدی آنك آنده برباغی وار ایدی هر ییل كه اول باغك

محصولن دروب بچمك ایسترده‌ی فقرایی خبردار ایدوب كلورلردی اوراقدن قلانی ویبل صالدوغی و بعضیسی متعذر اولان شیئی جمع ایدوب الورلردی اول پدردار آخرته انتقال ایتدكدنصكره اولادی دیدیلر پدرامجدك طریقنه تابع اولورسك احوالمز پریشان اولور پس قولری بوكا اتفاق ایدوب قسم ایتدیلر كیم فقرانك خبری یوغیكن صباح وقتنده باغی دروب بچه‌لم صكره حق تعالی انلری بربلایه كرفتار ایتدی نته كه بیوردی (إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ) بلونا لفظنه متعلقدر یعنی باغ ایه‌لرین مبتلا قیلدق قچن آند ایچدیلر كیم صباح وقتنده كیردكلرنده البته باغك میوه‌سن واكینك دروب بچه‌لر (وَلَا يَسْتَثْنُونَ) وفقرانك حصه‌سن اندن استثنا ایتمزلر (فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ) پس باغ اوزره بردونجی بلا دوندی (مِنْ رَبِّكَ) پروردكاركك فرمانیله (وَهُمْ نَائِمُونَ) وحالبوكه انلر یاتمشلردر (فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ) پس اشجار ومیوه‌سی یاندوغی جهتدن كیجه كبی قرارمش صباحلدی (فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ) پس صباح وقتنه داخل اولدقلرنده بری برین چیغردیكه (أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ) اكینكز اوزره صباحدن چیقك كیدك (إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ) اكر انی قطع ایدیجیلر ایدكز (فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ) پس باغ سمتنه توجه ایدوب كیتدیلر اول حالده كه كندولر آرالرنده مشاوره ایدرلركیم (أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ) البته اول باغه بوكون بر یوقسل اوزركزه كرمسون (وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ) وكوننش چیقمدن ایچمك اوزره قادر اولمقلرین تخمین ایدوب كندیلر یعنی اول قصدله عزم ایدوب كندیلركه فقرانك عیشن تنكید ایده‌لر پس عیشلری اوزره برتنكید اولدیكه اول باغك ایچنده دردوالمدن اوزكه برنسنه تحصیل ایتمكه قادر اولمدیلر (فَلَمَّا رَأَوْهَا) پس قچنكیم باغلرین اول هیئتله كوردیلر (قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ) دیدیلر علی التحقیق بز باغمزك یولن آزدرمشوز صكره اكا تأمل ایدوب بیلدیلركیم اوباغ كندو باغلریدر دیدیلر (بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ) بولی ایترمش دكلوز بلكه بو باغك نعمتلرندن بی نصیبوز یمان نیتمز سببیله (قَالَ أَوْسَطُهُمْ) عقلده یا یاشده اورتنجه‌لری اولان دیدی (أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ) سزه دیمدمی بو ایشه عزم ایتدككز محل بو یرمازنیتلكزدن رجوع ایدوب تكری یاده كتورك (قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا) دیدیلر پروردكاریمز منزهدر بزه ستم ایتمكدن (إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) كه بی شبهه بز كندو نفسمزه ستم ایتمشلر ایدك (فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ) پس برلری برلری اوزره دونوب ملامت ایتمكه باشلدیلر زیرا كیمسی بو فعله اشارت ایتمشدی وكیمسی ولمسنو

صواب كورمشدی وكیمسی راضی اولمشدی صكره كه كوردیلر پشیمان اولدیلر كندولره برنسنه حاصل اولمازكناهلرینه معترف اولوب (قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ) دیدیلر ای هلاكمز حاضر اولكیم بلاشبهه بزحددن اشمشن بركروه ایدك (عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا) شاید ربمز اندن یكرك بر باغ بزمیرینه ویره (إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ) كه بی شك بز خداوندمزه دونوب رغبت ایدیجیلرز كوردیلركه بعض روایاتده ثابت اولمشدركیم حق جل وعلا بو ایتدكلری توبه سببیله كندولره اول باغدن یك بر باغ احسان ایتدی (كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ) بوخصوصدك باغ صاحبلری چكدكلری عذاب كبیدر دنیانك عذابی (وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) والبته صوكی سرایك اشكنجه‌سی دنیانك اشكنجه‌سندن چوق بیوكدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) بیلمش اولسیدیلر البته عذابه مؤدی اولان شیئدن احتراز ایدرلردی (إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) تحقیقا كیم شركك ومعصیتدن پرهیز اولانلره آخرتده پروردكارلری قتنده وار (جَنَّاتِ النَّعِيمِ) نعمتلو باغلر (أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ) پس اهل اسلامی كنهكار كفار كبی ــــ قیلارمیوز بو كلام كفارك سوزینه انكاردر زیرا انلر دیرلردی بعث وحشر صحیح اولورسه نته كه محمد كمان ایدر اهل اسلام بزدن ایلرو اولمازلر بلكه بزم حالمز انلرك حالندن یكرك اولور نته كه دنیاده اویله یوز (مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ) سزه نه اولدی نیجه حكومت ایدرسز هیچ خدا عز وجل دشمنلری دوستلری كبی قیلارمی (أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ) یاخود سزه كوكدن اینمش بر كتابی وار (فِيهِ تَدْرُسُونَ) ایچنده اوقورسزكیم (إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ) علی التحقیق انك ایچنده بكنوب آرزو ایتدككز نسنه سزه‌در وبو كونه كتاب اصلا اینمه‌مشدر (أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ) یاخود سزه اوزریمزه تاكیدده نهایته یتشمش آندلرمی وار (إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ) قیامت كوننه دك (إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ) علی التحقیق حكومت ایتدككز نسنه سزه‌در وبویله برعهد هركز بزدن صادر اولمدی (سَلْهُمْ أَيُّهُمْ بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ) انلردن صور یا محمد قنقیلری اول باطل حكمه كفیلدر (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ) یاخود انلره اورتاقلرمی واركه بو سوزده كندولره اورتاق اولور (فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ) پس اورتاقلرین كتورسونلر (إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ) اكر دعوالرنده كرچك سویلیجیلردی (يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ) یاد ایت اول كونیكه برصعوبتلو وشدتلو ایشدن كشف اولنور لغت عربیه‌ده كشف ساق مثل طریقیله ایشك دشوارنده استعمال اولنور (وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ) دخی كفار توبیخ اولنمقلریچون سجده كتورمكه دعوت اولنورلر (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ) پس

سجده ایتمکه قدرتلری اولماز (خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ) قیامتك هیبتندن کوزلری یره بقر
(تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ) خوارلق کندولرین قبلار (وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ) دخی تحقیقا که دنیاده
سجده ایتمکه دعوت اولنورلردی (وَهُمْ سَالِمُونَ) وحالبوکی کندولر سجوددخی ادا ایتمکدن متمکنلردی
(فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ) پس بنی قوی یا محمد اول کیمسه ایله که بو سوزی تکذیب
ایدر یعنی قرآنی تکذیب ایدن کیمسه‌نك ایشنی بکا مفوض قیل بن سکا آنك ایشن کفایت ایدرم
(سَنَسْتَدْرِجُهُمْ) بلاشبهه انلری پایه پایه الوب اهلاك ایدرز (مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ) بیلمدکلری
یردن (وَأُمْلِي لَهُمْ) وانلره مهلت ویرورم (إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ) بی‌شبهه کیم بنم عقوبتم محکمدر
برنسنه ایله دفع اولنماز (أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا) یاخود رسالتك تبلیغی اوزره انلردن اجرت
طلب ایدرمیسین (فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ) که آنلر جریمه ویرمسندن آغرلنمشلردر (أَمْ عِنْدَهُمُ
الْغَيْبُ) یاخود پوشیده اولان نسنه یعنی لوح محفوظ قتلرنده وارمی (فَهُمْ يَكْتُبُونَ)
که انلر حکم ایتدکلری شیئی اندن یازوب سنك علمکدن مستغنی اولمشلردرچون خدانك
قضاء ازلیسنده حکم اولنمشدرکیم بو کفار مهل اولنورلر حبیب اکرمنه اذیتلری اوزره صبر ایتمکه
فرمان ایدوب بیوردی (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ) پس پروردکارکك فرماننه قتلان (وَلَا تَكُنْ
كَصَاحِبِ الْحُوتِ) وبالق ایسی کبی اولمه یعنی حضرت یونس علیه السلام کبی اولمه (إِذْ نَادَى
بچن بالق قارننده چیغردی (وَهُوَ مَكْظُومٌ) وحالبوکه کندوسی تضجردن آجغله طولمشیدی
(لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ) اکر پروردکاری طرفندن بر احسان یتشمسیدی کندوبی توبه‌یه
موفق قیلوب توبه‌سن قبول ایتدی (لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ) البته اشجاردن خالی صحراده قالوردی (وَهُوَ مَذْمُومٌ)
اول حالده که کندوسی خدانك رحمتندن دور قلنمشدر (فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ) پس پروردکاری آنی
برکزیده قیلدی (فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) درعقب آنی صلاحده اصحاب کمال اولانلردن قیلدی
(وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی تحقیقا یقلشدیلرکیم کفرایدن کسنه‌لر (لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ)
حسدلرندن کوزلریله برکدنسنی سورچدروب اهلاك ایده‌لر (لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ) بچن قرآنی
سندن ایشتدیلر کوردیلرکه بنی اسد قبیله‌سنده کوزله‌دیجیلر وارایدی ایستدیلرکه حضرتی
کوزله‌دکه‌لر حق جل وعلا حبیبنی انلرك شرندن حفظ ایدوب بو ایتی منزل قیلدی حدیث شریفده
وارد اولمشدرکیم علی التحقیق کوز کشی‌یی قبره کیورر ودوه‌یی قزانه (وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ)
دخی خلقی تنفیر ایتمك ایچون دیرلر علی التحقیق محمد المصطفی حاشا دیوانه‌در (وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ)

وقرآن بر نسنه دکلدر الا عالملره بر پند ونصیحت پس آنی تعاطی ایدوب اوقومز الا عقلده جمیع
خلقدن اکمل اولان و رایده جمله‌سندن بکرك اولان

سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اثْنَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَاقَّةُ) اول حالت که جمله امورك حقیقتی ایچنده بیلنور (مَا الْحَاقَّةُ) ندر اول حالت که ایچنده هیچ
برنسنه خفی اولماز (وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ) دخی قنغی شیء سکا بیلدردیکیم اول حالت ندر یعنی آنك
حقیقتن بیلمك سکا ممکن دکلدر (كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ) قبیلهٔ ثمود وقبیلهٔ عاد قیامتك
اولمسین اینانمدیلر لغتده قرع دوکمکه دیرلر پس قیامتك وقوعی خلقی قورقیله واجرام علویه‌یی پارمغله
ویلدزلری صاچمغله دوکدیکیچون قیامت قارعه ایله تسمیه اولندی (فَأَمَّا ثَمُودُ) پس اما قبیلهٔ ثمود
(فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ) حددن اشمش واقعه ایله نابود اولدیلر واو صیحه ایدی (وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ
صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ) واما قبیلهٔ عاد اوازی شدید حددن تجاوز ایتمش یل ایله یوق اولدیلر (سَخَّرَهَا
عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا) اول یلی اوزرلرینه یدی کیجه وسکز کون بلافاصله
مسلط قیلدی (فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى) پس اول جماعتی اول وقتده کوررسن دوشوب هلاك
اولمشلر (كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ) کویا که آنلر ایچی بوش خرما اغجلرینك دیبی (فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ)
پس انلره هیچ باقی قالمش برکیمسه کوررمیسن یعنی انلردن اصلا برکیمسه قالمیوب نسللری منقطع
اولدی (وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ) ومصر حاکمی وکندوسندن اسبق اولانلر
ودونمش کویلرك اهالیسی خطالر اولان افعال ایله کلدیلر (فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ) پس انلرك
هرکروهی پروردکارلرینك پیغمبرینه مطیع ومنقاد اولمدیلر (فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً) پس حق تعالی
انلری شدتده ارتمش الشلکدنسنه که اعمال لری قبحده غایتله ارتمشدی (إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ
فِي الْجَارِيَةِ) تحقیقا که بز چن صو حددن تجاوز ایتدکده پدرلرکزی حضرت نوحك کیسنده قالدردق
(لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً) تاکه اول ایشی سزکیچون بر عبرت وخدانك وحدانیتنه بر دلالت قیله‌لم
(وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ) وآنی بر واعیه اولان قولاق ازبرلیه (فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ) پس
بچن صوره بر اوفورش اوفورلور (وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ) و یر وطاغلر مکانلرندن
قالدرلور (فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً) درعقب بری برینه اوریلوب بر دوکلش دوکلورکه قولری
هبا اولورلر (فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) پس اول کونده دوشجك دوشر یعنی قیامت قالقر

وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ) كوك فرشته لرك انمسيچون ياريلور (فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ) پس كوك اولكونده
سست وزبون اولور (وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا) وفرشته جنسى كوكك اطرافى اوزره طوروب
منتظر اولمشلر (وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ) دخى پروردكارك عرشنى اولكونده
كوكك اطرافى اوزره اولان ملائكه نك اوستنده سكز ملك قالدرر (يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ) اولكونده
محاسبه ايچون خدا اوزره عرض اولنورسز (لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ) اعمالكزدن نكرى تعالى
اوزره بركيزلى نسنه پوشيده اولمازكه اعمالكزده اطلاع تحصيل ايتمك ايچون سزى اوزرينه
عرض ايدرايجق اندن مراد بوكه هركسك كيفيت حالى بيلنه وعدالله مبالغه اولنه (فَأَمَّا مَنْ
أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ) پس اما شول كيمسه كه نامهٔ اعمال صالح اليله ويرلدى (فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَؤُوا كِتَابِيَهْ)
ابتهاج وافتخار طريقيله سويلر الك نامهٔ اعمالى اوقوك (إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ) تحقيقا
بن بيلدم كه بى شبهه بن محاسبه مى كوريجى يم (فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ) پس اول كيمسه كدورتدن
صاف تعظيميله مقرون اولمش برزندكانلكده در (فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ) بر يوكسك اوجمقده در
(قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ) دريله جك ميوه لرى يقيندركه اوتورمش ولان كيمسه اندن تناول
ايدر (كُلُوا وَاشْرَبُوا) كندولره دينلور يييك وايچك (هَنِيئًا) قانمش ولسون (بِمَا أَسْلَفْتُمْ
فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ) كچمش كونلرده كوندردككز اعمال سببيله (وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ)
واما اول كيمسه كه نامهٔ اعمالى صول اليله كندويه ويرلدى (فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ)
سويلر اى همدم كاشكى نامهٔ اعمالم بكا ويرلمسيدى (وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ) وحسابمى اولديغى
بيلمسيدم (يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ) اى كاشكى موت حالتى كه انكله اولمشدم فناى ابدى يه حكم
ايتسيدم (مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيَهْ) بنم مالملكم بندن برنسنه دفع ايتمدى (هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ)
حجت وقدرتم بندن نابود اولدى بعده ملائكهٔ عذابه فرمان كلوركه (خُذُوهُ فَغُلُّوهُ) بوكافرى
الك درعقب اللرين بوينيله طوقه كچرك (ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ) صكره كندوبى جهنمه براقك
(ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ) اندنصكره برزنجيرده كه (ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا) اوجسى يتمش آرشوندر
(فَاسْلُكُوهُ) آنى كچيرك (إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ) تحقيقا كه اول كافر عظمتلو خدايه ايمان
كتورمزدى (وَلَا يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ) ويوقسلك يدرمسى اوزره قيندرمزدى
(فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ) پس اكا بوكون اصلا بريقين خصم يوقدركه كندويه حمايت ايده
(وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ) واكا بريجك نسنه بوقدرمكر اهل جهنمك ايرينندن اكا بريجك

بولنور (لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ) كنهكارلردن اوزكه بركيمسه آنى يمز (فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ
وَمَا لَا تُبْصِرُونَ) پس امر ظاهراوندبغيچون عالم شهادتدن كوردككز نسنه يه وعالم غيبدن
كورمدككز نسنه يه قسم ايتم (إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ) بى شبهه قرآن عظيم الشان خدا قتنده
براولوكوندرلمشك سوزيدركه آنى خدانك طرفندن خلقه تبليغ ايدروا ومحمد المصطفادر
(وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ) وقرآن جليل القدر شاعر سوزى دكلدر (قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ) شدت
عنادكزدن اوترى غايتله آز تصديق كتورورسز (وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ) دخى قرآن عظيم الشان
فالجى سوزى دكلدر (قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ) قتى آز نصيحت طوترسز (تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ)
كلام قديم خلقك پروردكارندن لسان جبريل ايله محمد المختار اوزره ايندرلمشدر (وَلَوْ
تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ) واكر محمد المصطفى كندو قتندن اوزريمزه برسوز يلان بغلسيدى
(لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ) البته اندن صاغ الى الوردق (ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ) صكره يورك
دمارك كسردك يعنى كندوبى شدت عقوبتله اندن اهلاك ايدردك (فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ)
پس سزدن اصلا بركيمسه يوقدركه اندن هلاكى منع ايتمكه قادر اوله (وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ
لِلْمُتَّقِينَ) دخى تحقيقا كيم قرآن عظيم الشان پرهيز ايدنلره برپنددر (وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ
مُكَذِّبِينَ) وبى شبهه بز بيلورزكيم سزدن قرآنى يلانه نسبت ايدنلر وار پس تكذيبلرى
اوزره سكا فاتلرين ايدرز (وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ) دخى تحقيقا كيم قرآن كفار اوزره
برپشيمانلق وندامت اولورقچن اهل ايمانك ثوابن مشاهده ايدرلر (وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ) دخى
على التحقيق كيم قرآن جليل القدر شكسز درستلك وطوغريلقدر (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ
الْعَظِيمِ) پس اولو پروردكارك آدين ذكر ايتمكله كندوبى تنزيه ايت

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعٌ وَأَرْبَعُونَ آيَةً
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(سَأَلَ سَائِلٌ) بر ايستيجى ايستدى (بِعَذَابٍ وَاقِعٍ) بردوشمش اشكنجه يى (لِلْكَافِرِينَ) بى دين
اولانلر ايچون بوعذابى ايستيان نضر بن الحارث ايدى زيرا اول سويلمشدى يا الهى اكر محمد
كتوردوكى شى حقدر اوزريمزه طاش ياغدر ويا بر درد ويرو ايده آنى ايستيان ابوجهل ايدى وبر
قولده ايستيجى محمد المصطفى ايدى كه كفارك عذابنه استعجال ايتدى وهر تقدير اوزره (لَيْسَ
لَهُ دَافِعٌ) اكا بردونديريجى يوقدركه آنى دوندره (مِنَ اللَّهِ) خدانك جهتندن زيرا انك وقوعنه

ارانى تعلق ايتمشدر (ذِي الْمَعَارِجِ) جلاله لفظنه صفتدر يعنى اول الله نزد بانلرا يسيله
وانلر اول پايه لردركه پاكيزه سوزو كوكچك عمل ايچنده چيقار ياموءمنلر سلوك كلرنده آنك
ايچنده ترقى ايدرلر ياخود مراد كوكلردركه ملائكه ايچنده عروج ايدرلر (تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ
إِلَيْهِ) فرشته لر وحضرت جبريل خدانك فرمانى محلنه چيقرلر (فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ
خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ) بركونده كه آنك اندازه سى اللى بيك ييلدر يعنى براسان آنك مسافه سنى
قطع ايتمك ايسترسه اللى بيك ييلده انجق آنى قطع ايدر (فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا) پس كفارك اذيتى
اوزره بركوزل قيلمق قيلانكه اكا استعجال واضطراب قارشميه (إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا)
تحقيقا كيم كفار قيامت كوننى امكاندن بعيد كوررلر (وَنَرَاهُ قَرِيبًا) وبزآنى امكانه يقين بيلورز
(يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ) اولكونده كه كوك اريمش باقر كبى اولور (وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ) وطاغلر
رنكارنك يونك كبى زيرا اوقاتوب هوايه قالقدقلرنده رنك آميز آتلمش يونكه مشابه اولورلر
(وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا) وبرخصم برخصمك حالنى سؤال ايتمز (يُبَصَّرُونَهُمْ) اول حالده كه
خصم واقربا بربرين كورمش قيلنور يعنى قيامت كوننده خلق كندو حاللرينه اوديكلو
مشغول اولورلركه اقارب بربرين كورمشلرايكن حال وخاطر صورمزلر (يَوَدُّ الْمُجْرِمُ)
كنهكار اولان كافر محبتله آرزو ايدركه (لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ) اولكوننك اشكنجه
سندن كندو نفسنى صاتون السيدى (بِبَنِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ) اوغوللريله وقارسيله و
قرنداشيله (وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ) وكندويه يېروبرن قوم قبيله سيله (وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا) ويريوزنده اولانلرله قمو (ثُمَّ يُنْجِيهِ) صكره اول فدا ويرمسى كندوبى قورترسيدى كلا
وازكچسونلر بوتمنيدن ونه ممكندر اندن فدا قبول اولنمق (إِنَّهَا لَظَىٰ) تحقيقا كه دوزخ برشعله در
(نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ) باشك دريسن سويرتلوجيكيجى (تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ) جذب ايدوب احضار
ايدر شول كيمسه كه حقدن اكسه ويروب طاعتدن يوزدوندردى (وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ) ومالى
جمع ايدوب كيسه لره طولدردى اوزرينه واجب اولان مال زكوتى اندن چيقرمدى (إِنَّ
الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا) تحقيقا كه آدم اوغلى پك حرصلو وصبرلو يارادلدى (إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا)
قچن كندويه بدلك دوكوغا يتله بى تاب اولور (وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا) واول محلكه كندويه
ايولك اصابت ايدر نفسى طاعتدن ومالنى ارباب استحقاقدن قيى اليقور وجمله آدميلر
بوطبع اوزره مجبولدرلر (إِلَّا الْمُصَلِّينَ) مكر نماز قيلانلركه اول اوصافدن منزهدرلر

(الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ) اهل نماز شول كيمسه لردركه نمازلرى اوزره مداومت ايتمشلر
برايش كندولرين اندن اليقومز (وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ) دخى شول كيمسه لردركه
مماللرنده بربلنمش حق وار زكوة وصدقه موظفه كبى (لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ) ايستيانه بوقسله
وايستميانه يوقسله محروم اولكيمسه دركه خلقك اموالندن تعفف ايدوب برنسنه ايستمز
پس خلق كندوبى دولتمند ظن ايدوب برنسنه ويرمليو محروم اولور (وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ
الدِّينِ) دخى آنلر شول كيمسه لردركه قيامت كوننك اولمسين تصديق ايدرلر (وَالَّذِينَ هُمْ
مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ) وشول كيمسه لردركه كندولر پروردكارلرينك عذابندن
نفسلرى اوزره قورقمشلردر (إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ) تحقيقا كيم پروردكارلرينك
عذابى مأمون دكلدر (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) دخى آنلر شول كيمسه لردركه
كندولر كيزلى اعضالرين هر شيدن صاقلمشلردر (إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ) انجق
منكوحه لرى اوزره (أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) يا صاغ اللرى مالك اولدقلرى
قرواشلر اوزره (فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ) كيم على التحقيق آنلر ملامت اولنمازلر
عورتلرندن وقرواشلرندن غيرىلرين حفظ ايتمدكلرندن اوترى (فَمَنِ ابْتَغَىٰ
وَرَاءَ ذَٰلِكَ) پس هر كروهكه منكوحه لرندن وقرواشلرندن اوزكه شيئه طالب
اولديلر (فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) آنلر كندولر حدود شرعيه تجاوز ايدنلر (وَالَّذِينَ هُمْ
لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) دخى مستثنى اولانلر شول كيمسه لردركه كندولر امانتلرينه ويمانلرينه
كوزديجيلردر (وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ) وشول كيمسه لردركه طانقلقلرينه طورمشلردر
يعنى حقوق الهيه دن وحقوق عباددن بيلدكلرى نسنه انكار ايتمزلر (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ) وشول كيمسه لردركه نمازلرى اوزره محافظه ايدوب شرائط وادابنه رعايت كوزدرلر
(أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ) اول اوصافله متصف اولان كروه خدانك لطف وكرمندن بهشتلرده
معزز ومكرمدرلر بلكه كيم كفره نبى اديك ذابى بوايديكيم حضرتك چوره سنده حلقه حلقه اولوب
كلامن استهزايه طوترلردى حق جل وعلا آنلرك احوالندن تعجب ايدوب بيوردر (فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
قِبَلَكَ) پس نه دين اولانلره نه اولديكه سنك چوركده (مُهْطِعِينَ) سرعتله كلمشلر (عَنِ الْيَمِينِ
وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ) صاغدن وصولدن بلوك بلوك (أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ) ايا انلردن هر
بركشى آرزو ايدركه (أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ) نعمتلى باغه كيرمش قيلنه (كَلَّا) بوايدكلرى

اردودن وازکچسونلر (انا خلقناهم) تحقیقا که بز انلری یراتدق (مما یعلمون) بیلدکلری نسنه دن
یعنی آنلر بر قوقمش نطفه دن خلق اولندیلر که هیچ عالم قدسه آنك مناسبتی یوقدر طاعات
وایمانله واخلاق پسندیده ایله مستکمل اولمینجه (فلا اقسم برب المشارق والمغارب)
پس کونشك چیقجق وباتجق یرلرینك پروردکارینه قسم کیم (انا لقادرون على ان نبدل خيرا
منهم) على التحقيق بز توانالرز آنك اوزرینه کیم کفاری اهلاك ایدوب کندولردن یکرك کمسنه لر
یرلرینه کتوررز (وما نحن بمسبوقين) وبز اهلاکلرین ایسترسك اصلا بر کیمسه مغلوب
اولوب اهلاکلردن منع اولنمزز (فذرهم يخوضوا ويلعبوا) پس انلری بوراق باطل اشیایه مباشرت
ایدوب اوینا سونلر (حتى يلاقوا يومهم) اولوقته دك كونلرینه صاتشه لر (الذي يوعدون)
شول کونکه انکله وعد اولنورلر (يوم يخرجون من الاجداث سراعا) اول کونکه کورلردن
چیقارلر تیزلنمشلر ایکن (كأنهم الى نصب يوفضون) کویا که آنلر بر دیکلمش بر قلر سمتنه
ایورلر (خاشعة ابصارهم) کوزلری اشاغه باقمش ایکن قیامتك اهوالندن (ترهقهم ذلة)
کندولرین خوارلق قبلار (ذلك اليوم) اولدر اول کون (الذي كانوا يوعدون)
شول کونکه کفار انکله دنیاده موعود اولورلر ایدی

سورة نوح مكية وهي ثمان وعشرون اية

بسم الله الرحمن الرحيم

(انا ارسلنا نوحا الى قومه) تحقیقا که بز حضرت نوحی کندو عشیرتینه رسل قیلوب دیدك (ان انذر
قومك) کندو جماعتکی قورقتدر (من قبل ان يأتيهم عذاب اليم) کندولره کلمدن اول بر دردناك
اشکنجه واوعذاب آخرتدر یا طوفان پس حضرت نوح فرمانی قبول ایدوب قومنه واروب
(قال يا قوم اني لكم نذير مبين) دیدی ای بنم عشیرتم على التحقيق بن سزه تکرینك عذابندن قورقو
ویریجی نم احکامی اشکارا ایدوجی سویلرم (ان اعبدوا الله) ایزد ذو الجلاله یالکز پرستش ایدك
(واتقوه واطيعون) واندن خوف ایدك دخی بکا اطاعت کوسترك (يغفر لكم من ذنوبكم)
کناهلرکزدن برمقداربنی سزه مغفرت ایدروا وکفر حالتنده اولان کناهلر ایدر زیرا اسلام
ما قبلنی محو ایدر (ويؤخركم الى اجل مسمى) وبر معین مدته دك تأخیر ایدوب عذابی اوزرکزه مسلط
ایتمز یعنی سزکچون مقدر اولان مدتك نهایتنه دك سزی تأخیر ایدروا ایمان وطاعت کوسترسه کز
(ان اجل الله اذا جاء لا يؤخر) تحقیقا کیم خدا عز تقدیر ایتدوکی اجل کلدکده تأخیر اولنماز

(لو كنتم تعلمون) اکر بیلور کروه اولسیدکز البته آنی بیلوردکز اخبارده بوکونا ثابت اولدیکیم حضرت
نوح علیه السلام طقوز یوز الی ییل قومنی طریق حقه دعوت ایلدی سوزینی قبول ایتمدیلر عاقبت سینه
تنك اولوب جناب رب الاربابه توجه ایدوب (قال رب اني دعوت قومي ليلا ونهارا) دیدی ای پروردکارم
بی شبهه بن کندو جماعتمی کیجه وکوندز طریق حقه دعوت ایلدم (فلم يزدهم دعائي الا فرارا) پس
بنم دعوتم کندولره برنسنه آرتمدی الا ایماندن وطاعتدن قچمق (واني كلما دعوتهم لتغفر لهم)
دخی بلاشبهه کیم بن هرکاه که کندولرینی ایمانه دعوت ایلدم تا که آنك سببیله کندولره مغفرت
ایده سن (جعلوا اصابعهم في آذانهم) سوزیمی ایشتمه مك ایچون برمقلرینی قولاقلرنده قیلدلر
(واستغشوا ثيابهم) وطونلرینی اورتنوب قبلاندیلر تاکه یوزیمی کورمیه لر (واصروا)
(واستكبروا استكبارا) وکفرلری اوزره دوروب بنم اتباعمدن سرکشلك ایتدیلر اولو سرکشلك
(ثم اني دعوتهم جهارا) صکره بلاشبهه بن کندولرینی ایمانه آشکارا دعوت ایتدم (ثم اني
اعلنت لهم) اندن صکره على التحقيق کیم بن کندولره دعوتی آچقدن ایتدم (واسررت لهم
اسرارا) دخی کندولره دعوتی غایتله کیزلی ایتدم (فقلت استغفروا ربكم) پس دیدم پروردکارکزدن
مغفرت طلب ایدك توبه ایتمکله (انه كان غفارا) بی شبهه کیم خدا عز وجل چوق مغفرت ایدیجیدر
(يرسل السماء عليكم مدرارا) اوزرکزه یغموری بوللق فروان اولدیغی حالده (ويمددكم باموال وبنين)
وانواع اموال واوغوللرله سزه امداد ایدر (ويجعل لكم جنات ويجعل لكم انهارا) وسزه
باغلر قیلار دخی سزه ایرمقلر قیلار (ما لكم لا ترجون لله وقارا) سزه نه اولدیکه خدای ذو الجلاله
اولولق وعظمت امید ایتمیوب عذابندن خوف ایتمزسز (وقد خلقكم اطوارا) وحالبوکه سزی
درلو درلو خلق ایتدی بر طور مضغه وبر طور علقه تا نهایته دك وبو خلق ایتمك کمال قدرتنه
دلیلدر (الم تروا كيف خلق الله سبع سموات طباقا) بقمزمیسز نیجه حق جل وعلا یدی
کوکلری قات قات براتدی (وجعل القمر فيهن نورا) وآیی انلرك بریسنده بر ایشغ قیلدی (وجعل
الشمس سراجا) دخی کونشی چراغ کبی قرانلغی محو ایدر برنسنه قیلدی (والله انبتكم من الارض نباتا)
وایزد متعال سزی یردن بتورشی کبی بر بتورمك بتوردی چونکه خلقك پدری آدم علیه السلام طپراقدن
خلق اولندی جمله اوغوللری اندن خلق اولنمش پایسنده قیلندیلر (ثم يعيدكم فيها) صکره
آنك ایچنده سزی دوندرر یعنی بعد الموت سزی زمینده دفن ایتدررر (ويخرجكم اخراجا) وجزا
وحساب ایچون اندن سزی چیقارندرر بر عظیم چیقارمق (والله جعل لكم الارض بساطا) دخی

خداى عز وجل سز كچون يرى دوشنمش دوشه كبى قيلدى (لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا) تاكم اندن مسع
يوللر ايده سز چون حضرت نوح عليه السلام بو دلائل قاطعه يى و براهين ساطعه يى كوروب
قومندن تمرد و عصياندن اوزكه بر نسنه حاصل ولمدى درگاه ذو الجلاله تضرع و شكايت
يوزين طوتوب ديدى كما قال تبارك وتعالى (قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي) حضرت نوح ديدى
يا الهى على التحقيق كيم بنم كروهم سوزيمى قبول ايتمديلر (وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا)
واويديلر شول كيمسه كه مال واوشاقلرى وتوزمقدن اوزكه كندويه بر نسنه آرترمدى
يعنى بنم سوزيمى قبول ايتميوب اموال واولادلرينه مغرور اولان رؤسانك سوزلرينه
تابع اولديلر (وَمَكَرُوا) وانلرك ريئسلرى حيله وخدعه ايتديلر (مَكْرًا كُبَّارًا) بر بيوك حيله
(وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ) وكندولره تابع اولانلره ديديلر معبودلركزك عبادتن بوراقمك
(وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا) وعلى الخصوص بو اسمائله مسمى
اولان بتلرك عبادتنى بوراقمك كوردىلركيم بونلر حضرت آدمله نوح اراسنده بر صالح كشيلرايدى
ادالويدر دار آخرته انتقال ايتدكلرندنصكره قيلقلرى تبرك ايچون تصوير اولندى بعده مرور
ايامله خلق كا عبادت ايتديلر (وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا) ورؤسا چوق كسنه لرى ازدرديلر
(وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا) وستمكار اولانلره حيله نك رواجنده دينوى مصلحتلرنده ازمقدن اوزكه
بر نسنه آرترمه (مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا) كناهلرندن ناوترى صوده بوغلمش قيلنديلر (فَأُدْخِلُوا
نَارًا) درعقب بر آتشه كيرمش قيلنديلر واول عذاب قبردر (فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَنْصَارًا) پس نكريدن اوزكه كندولره ياردمجيلر بولمديلر بوكلامده انلره تعريض واركه تكريدن
غيرى آنلر معبودلر ايدنديلركيم كندولره ياردم ايتمكه قدرتلرى يوقدر (وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ
عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا) دخى حضرت نوح ديدى اى خداوندم ير يوزى اوزره كافردن
بركيمسه قومه (إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ) تحقيقا كيم سن انلرى قويجق اولورسك قوللركى
ازدوررلر (وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا) وطوغرمزلر الاحقدن عدول ايتمش نعمتى چوق انكار
ايديجى كسنه (رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ) اى پروردكارم بكا وپدرمه وانامه مغفرت ايت
(وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا) دخى اويمه كيرن كيمسه مؤمن اولديغى حالده (وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ)
دخى اهل ايمان كشيلره واهل ايمان عورتلره (وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا) وستمكار
اولانلره هلاكدن اوزكه برشى آرترمه

سورة الجن مكية وهى ثمان وعشرون اية

بسم الله الرحمن الرحيم

(قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ) سويله يا محمد بكا فرشته ايله خبر كلديكيم (أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ) على التحقيق شان
بودركه پريلردن بركروه قرآنى استماع ايلدى كتب سيرده منقولدركيم ايمان جن محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم
نبوتنك اونبجى سنه سنده واقع اولدى وآنى بوكونا تحرير ايتديلركيم محمد المجتبى صلوات الله وسلامه
عليه صحابۀ كرامله بطن النخله نام مكانده صباح نمازين قيلارايكن اجنه دن بركروه يدى يا طقوز
اول مكانه اوغرايوب قرآن عظيم الشانك تلاوتن سرور كائناتدن ايشتديلر اندن بر رقت
ووجد كوكللرنده پيدا اولمغين ايمانه كلوب طائفه لرينه رجوع ايتدكلرنده بعض كلمات حكمت آميز
كندولردن صدور ايدوب حق جل وعلا حبيبا كرمنه اندن خبر ويروب بيوردى (فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا
قُرْآنًا عَجَبًا) پس جماعتلرينه دونوب كلدكلرنده ديديلر بلاشبهه بز بر بديع وغريب خلقك سوزينه مباين
اوقنور سوز ايشتدك (يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ) حق وصوابه يول كوسترر (فَآمَنَّا بِهِ) درعقب آكا بز تصديق كوردك
(وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا) وپروردكاريمزه هركز بركيمسه اورتاق قيلمزز (وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا) دخى تصديق
كوردككيم على التحقيق شان بودركه پروردكاريمزك اولوغى بوجه لندى (مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا)
هركز نه زوجه ونه اوغول ايدندى (وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا) دخى على التحقيق كيم ايش
بودركه بزه منسوب اولان بيخرد تكرى تعالى اوزره حددن تجاوز ايتمش سوز سويلردى (وَأَنَّا ظَنَنَّا
أَنْ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) دخى بلاشبهه بز كمان ايتدككيم بشر وپرى مقوله سى
ايزد ذو الجلال اوزره اصلا يالان سويلمزلر (وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ)
دخى بلاشبهه كيم انسان مقوله سندن كشيلر پرى مقوله سندن كشيلره صيغنورلردى كه
بر موحش مكانه قوندقلرنده ديرلردى بومكانده ساكن اولان اجنه نك سفهاسى شرندن بيوكلرينه
صيغنورز (فَزَادُوهُمْ رَهَقًا) پس بوصيغنمق سببيله انس پريلره سركشلك وطغيان آرترديلر
(وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ) دخى على التحقيق كيم آدميلر كمان ايتديلر نته كه سز اى اجنه كمان ايتدكزكيم
(أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا) بلاشبهه شان بوكه تكرى تعالى هركز بركيمسه كوندرمز (وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ)
دخى على التحقيق كيم بز كوكك خبرينى طلب ايتدك (فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا) پس
انى بولدقكيم شدتلو پاسبانلرله ويلدزلردن آيرلمش آتش پاره لريله طولدرلدى (وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا
مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ) دخى على التحقيق كيم بز كوكدن اوتوره جق يرلرده ايشتمك ايچون اوتوررديق يعنى بونك

اشبق ملائكه نك سوزين ايشتمك ايچون آسمانه صعود ايدوب پاسبان وشهابدن خالی اولان مكانلرده اوتورردق (فمن يستمع الآن) پس شمدی اجنه دن هر كيم آسمانچيقوب دكلمك ايستر (يجد له شهابا رصدا) كندويه بر آتش شعله سی پاسبان بولور (وانا لا ندری اشر اريد بمن فی الارض) دخی بلا شبهه بيلمزكيم آسمانك محروس ولمسی سببيله يرده ساكن اولانلره بريدلكمی ايستنلدی (ام اراد بهم ربهم رشدا) ياخود پروردكارلری كندولره بر يولك ايستدی (وانا منا الصالحون) دخی بی كمان كيم بزدن كوزل عملو مؤمنلر وار (ومنا دون ذلك) وبزده اول صلحادن اچق كيمسه وار (كنا طرائق قددا) متفرق مذاهب ايه لوبدك (وانا ظننا ان لن نعجز الله فی الارض) دخی بلا شبهه كيم بز بيلدك كه هركز تكری تعالايی يرده عاجز اتمكه قدرتمز يوقدر (ولن نعجزه هربا) وهركز قچوق جهتندن آنی عاجز اتمزبزه براپش اتمك ايسترسه (وانا لما سمعنا الهدی آمنا به) دخی علی التحقيق كيم قجن قرآنی ايشتدك آكا ايمان كتوردك (فمن يؤمن بربه فلا يخاف بخسا) پس هر كيم ربنه ايمان كتوردی نه جزانك نقصانندن قورقر (ولا رهقا) ونه ذلت وخوارلقدن خوف ايدر (وانا منا المسلمون ومنا القاسطون) دخی بلا شك كيم ايمانه كلانلر بزدندرلر وطريق حقدن عدول ايدنلر بزدندرلر (فمن اسلم) پس هر كيم اسلامه كلدی (فاولئك تحروا رشدا) اولكروه طوغری يوله قصد ايتديلر (واما القاسطون) واما حقدن عدول ايدن كيمسه لر (فكانوا لجهنم حطبا) انلر دوزخه اودن اولديلر (وان لو استقاموا علی الطريقة) دخی بكا وحی اولنديكيم علی التحقيق شان بودركه اجنه طوغری يول اوزره استقامت بولسيديلر (لاسقيناهم ماء غدقا) البته انلره فراوان صو ايچوردك يعنی توسعهٔ رزقك سببی اولان چوق صويی كندولره ويرردك (لنفتنهم فيه) تاكه اول وسعت عيشده انلره تجربه كبی برمعامله ايدردك كه نعمتك شكرينه قيام ايدن ايتميانندن ممتاز اوله (ومن يعرض عن ذكر ربه) وهر كيم پروردكارينك نعمتنی اكمكدن يوز چويره (يسلكه عذابا صعدا) آنی بر راحتسز چوق زحمتلو اشكنجه ده كيوررر (وان المساجد لله) دخی بكا وحی اولنديكيم تحقيقا مسجدلر خدای ذو الجلاله مخصوصدر (فلا تدعوا مع الله احدا) پس انلرده تكريله بر كيمسهٔ چغروب عبادت اتمك يعنی خدايه اخلاص ايله عبادت ايدك (وانه لما قام عبد الله يدعوه) دخی بكا وحی اولنديكيم علی التحقيق شان بودركه قجن تكرينك قولی كندويه عبادت اتمك ايچون قالقدی يعنی اول وقتكه محمد المصطفی بطن النخله ده نماز قيلمغه شروع ايتدی (كادوا يكونون عليه لبدا) يقلشديكيم اجنه قرآنك استماعی ايچون كيجه كبی اوزرينه قات قات

اوله لر (قل انما ادعو ربی) سويله بوندن اوزكه برنسنه يوقدركيم بن پروردكاريمه عبادت ايدرم (ولا اشرك به احدا) وآكا بركيمسه اورتاق قيلمم (قل انی لا املك لكم ضرا ولا رشدا) سويله علی التحقيق بن سزه نه بدلك يتشترمكه قادرم ونه طوغری يوله ايصال اتمكه قادرم (قل انی لن يجيرنی من الله احد) سويله بی شبهه كيم بن تكرينك عذابندن بركيمسه بنی صيغندرمز حق تعالی بكا حقارت اتمك ايسترسه (ولن اجد من دونه ملتحدا) وانك لطفندن اوزكه بر التجا ايده جك نسنه بولمم (الا بلاغا من الله ورسالاته) انجق تكرينك طرفندن خلقه شريعتی يتشترمك وخبرلرين بيان اتمك بكا پناه اولور (ومن يعص الله ورسوله) وهر كيم تكريه وپيغمبرينه عصيان ايدر (فان له نار جهنم) بی شك كيم دوزخك آتشی آكا اولور (خالدين فيها) آنك ايچنده استمرار اقامتی تقدير ايتمشلردر (ابدا) هميشه (حتی اذا راوا ما يوعدون) دلالت حالحسبيله كلام مقدره غايتدر يعنی كفار محمد المصطفايی ذبون كوروب عصيان ايدرلر اولحله دككه موعود اولدقلری عذابی كوره جك (فسيعلمون من اضعف ناصرا واقل عددا) پس اول وقت علی التحقيق بيلورلركه كيمك ياردمجيسی ذبونركدر وكيمك لشكری آزركدر (قل ان ادری اقريب ما توعدون) سويله يا محمد بيلم وعد اولنديغكز نيقميدر (ام يجعل له ربی امدا) ياخود آكا بنم ربم برمدت تعيين قيلارمی يعنی آنك اولمسی محققدر انجق نه زمان واقع اولديغنی بيلم (عالم الغيب) ايزد ذو الجلال پوشيده اولان اشيايی بيلور (فلا يظهر علی غيبه احدا) پس مخفی اولان شيئه بركيمسهٔ مطلع قيلماز (الا من ارتضی من رسول) مكر رسول قسمندن بكندوكی كمسنه كه آنی بعض امورينه مطلع قيلار تاكه آكا معجزه اوله (فانه يسلك من بين يديه ومن خلفه رصدا) كيم علی التحقيق خدا عز وجل اول بكندوكی كمسنه نك اوكندن وارد ندن ملائكه دن پاسبانلر تعيين ايدرتاكه شياطينك قاپمسندن وسوزی اوزرينه قارشترمقدن آنی حفظ ايدرلر (ليعلم ان قد ابلغوا رسالات ربهم) تاكه موحی له اولان پيغمبر بيله كيم وحی ايله كلان فرشته لر پروردكارلرينك فرمانلرين تغير وتحريفدن محفوظ يتشترديلر (واحاط بما لديهم) وحالبوكه حق جل وعلا رسللك قتنده اولان اشيايه علی احاطه ايتدی (واحصی كل شیء عددا) وهر نسنه نك صايسنی ضبط وحصر ايتمشدر يغمورك قطراتنه دك وقومك ذراتنه دك والله اعلم

سورة المزمل مكية وهی عشرون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ) اى طونلريله بورنلش اولان ذات پاك كه كوردكلريكيم سرور كائنات مبدء حالنده
كندوسن بر چارشفله اورتوب نماز قيلاردى حضرت خديجه رضى الله عنهادن منقولدركيم
اول چارشف اون درت آرشون اوزونلقده چارشف ايدى يارسيله بن اورتونمش ايدم و يارسيله كندو
وبو اثناده اوزرينه بو سوره نك صدرى نازل اولدى بيلنمك كركدركيم ابتداء اسلامده قيام ليل فرض
ايدى واهل اسلام قيامنده اوچ مقدار ارسنده مخير ايديلر يارسنده وايكى اولشندنه كه
حق تعالى بيوردى (قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا) كيجه ده نماز قيلمق ايچون قالق مكر براز (نِصْفَهُ) كه اول
از كيجه نك يارسيدر (أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا) ياخود يارسيندن براز اكسك ايت تا كه ايكى اولشند
قالمش اوله سن (أَوْ زِدْ عَلَيْهِ) ياخود يارى اوزره آرتر تا كه بر اولشنده قالمش اوله سن و بوندن
اكسك اولورسه قيام ليل صايلمز (وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا) دخى قرآنى اوقوديغكده قتى تأنيله
اوقى يعنى حروفنى بر مرتبه ده تبيين ايت كه سامع اولان حروفك صايمسندن متمكن اوله
(إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا) تحقيقا كه بز اوزريكه بر اغر سوز براقورز يعنى فرشته ايله
سكا بر كلام ارسال ايدرز كه تكاليف شاقه يه مشتمل اولديغيچون مكلف اولان جماعت اوزره
اغردر خصوصا اوزريكه زيرا سنك اوزركه كتورمسى وامته بيشدرمسى لازمدر (إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ
تحقيقا كيم كيجه ده پيدا اولان عبادت (هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا) كندوسى مشقت جهتندن زياده قيدر
(وَأَقْوَمُ قِيلًا) وغايتله مستقيمدر سوز جهتندن يعنى كيجه نك عبادتنده حضور قلب
سببيله واصواتك خاموشلغندن اوتورى قرآنك اوقومسى صوابه اقربدر (إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا
طَوِيلًا) تحقيقا كيم سكا يا محمد كوندزده چوق اشتغال واردر پس تهجده ملازم اول كه خدانك
مناجاتى فراغت خاطر ايستر (وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ) دخى پروردكاركك آدين ذكر ايتمده كيجه
و كوندز مداومت ايت مخفى بيورلمية كيم ذكر الله بر امر عامدر تحميده و تحليله و تسبيحه و قرائت
قرآنه و مدارسه علمه و نمازه و بو مقوله لردن اولان اشيايه شاملدر (وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ) دخى
خلقدن كسل حقك عبادتنه توجه ايت (تَبْتِيلًا) بر بوكسلمك كه نفسكى بالكليه الايش
دنيادن كسوب مقام عبوديتده اقامت ايده سن (رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ) كندو دركونش
جيقجق و باتجق يرلك پروردكارى (لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) اندن اوزكه بر درست معبود يوقدر (فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا)

پس آنى كندوكه معتمد ايدنوب جمله اموركى آكا اصمرله (وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ) دخى كفارك حقكده
ديدكلرى سوزلر اوزره صبر ايت (وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا) وانلردن آيرل بر كوزل آيرلمقله كه كندولرندن
بانجيروب مدارا ايده سن وكندولردن انتقام صددنده اولميه سن (وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ
أُولِي النَّعْمَةِ) دخى بنى قوى اربابى نعمت اولان يالانجيلر كه بن انلرك حقندن كلوب سزا لرين
ويرورم (وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا) وانلره آز مدت مهلت وير يعنى آز زمانكچدن سزالرين ويرورم
(إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا) تحقيقا كه قتمزده كفار ايچون آغر بوقاغولر و يانمش آتش وار
(وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا) و بوغازده طوروب كچمز ييجك و دردلو اشكنجه دخى وار (يَوْمَ
تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ) اول كونده كه زمين وطاغلر دترر (وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا) و
طاغلر صاچلمش قوم تپه سى اولدى يعنى طاغلر بوصلابتله صاچلوب قوم كبى اولورلر
(إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا) بى شبهه كيم بز سزه اى اهل مكه بر پيغمبر كوندردك (شَاهِدًا عَلَيْكُمْ)
اوزركزه طانق كه قيامت كوننده دعوتنه اجابت ايدننه شهادت ايدر و ايتميانلك اوزرينه دخى شهادت
ايدر (كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا) نته كه مصر حاكمنه بر پيغمبر كوندردك (فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ)
پس فرعون بى عون اول پيغمبره اطاعت ايتمدى (فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا) درعقب كندوبى بر محكم الش
الدقكه كندوسين ولشكرين بر لحظه ده صوده بوغدق (فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ) پس نيجه
نفسكزى اى مشركلر صاقندررسز كفر اوزره قالورسه كز (يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا)
بر كونك عذابندنكه شدت هيبتى اوشاقلرى آق صاچلى قيلار (السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ) كوك
اول كونك اهوالى سببيله يارلور (كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا) خدانك وعده سى ايشلنمليدى
تخلفى قبول ايتمز (إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ) تحقيقا كه بو وعيد بيان آيات بر پنددر (فَمَنْ شَاءَ) پس هر كيم پند
المسين ايستدى (اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) پروردكارى طرفنه بر يول ايدندى كنوردى كيم قسم الليل
آيتى نازل اولدقدنصكره حضرت صلى الله عليه وسلم وصحابه كرين رضوان الله عليهم اجمعين قيام ليله
مباشرت ايتديلر كندولره معين اولان وقتلر مشتبه اولديغيچون بتون كيجه يى نماز ايله احيا
ايدرلر ايدى بوندن كندولره خيلى مشقت حاصل اولمشدى بر مرتبه ده كه سيد الكونينك مبارك
دبانلرى شيشدى حق جل و على لطف وكرمندن بر ييل نصكره اول باركرانى مؤمنلردن قالدروب
بو آيت كريمه منزل ايدوب بيوردى (إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ) تحقيقا پروردكارك بيلور كيم (أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ
مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ) على التحقيق سن قالقرسن كيجه نك ايكى اولشندن آزراك

وكیجه نك یاریسن وبر اولشن (وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِینَ مَعَكَ) وسنكله اولانلردن بر كروه دخی
اول منوال اوزره نمازایچون كیجه قالقارلر (وَاللّٰهُ یُقَدِّرُ اللَّیْلَ وَالنَّهَارَ) وایزد ذوالجلال
كیجه یی وكوندزی تقدیر ایدر یعنی كندوسندن غیری بركیمسه كیجه وكوندزك ساعتلرین
كما هو حقه بیلمز (عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ) حق جل وعلا بیلدیكیم علی التحقیق سز اوقاتك حسابنی
ضبط ایده مزسز (فَتَابَ عَلَیْكُمْ) پس عفو ورحمتله اوزركزه دوندیكه قیام مقدرلك
تركنه سزه رخصت ویردی (فَاقْرَؤُا مَا تَیَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ) پس كلام قدیمدن اوزركزه آسان
اولان شیئی اوقك یعنی كیجه نمازنده اوزركزه آسان اولانی قیلك چونكه اوقوق نمازك بركندر
انكله اندن تعبیر ایتدی نته كه اندن سجود وركوع كبی سائر اركانیله غیر محللرده تعبیر اولندی
بعده بو عفو وتخفیفك حكمتنی بیان ایدوب بیوردی (عَلِمَ اَنْ سَیَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٰی) خداء عز
وجلك علم ازلیسی اكا تعلق ایتدیكیم بلاشبهه شان بودركه سزدن خسته لر اولور
(وَاٰخَرُونَ یَضْرِبُونَ فِی الْاَرْضِ یَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ) دخی سزدن بربلوك یربوزنده سفر ایدوب
خدانك احسان وكرمندن معیشت پیدا ایتمكه طالب اولورلر (وَاٰخَرُونَ یُقَاتِلُونَ
فِی سَبِیلِ اللّٰهِ) دخی سزدن بر آخر كروه خدانك یولنده جنك ایدر اولورلر (فَاقْرَؤُا مَا تَیَسَّرَ مِنْهُ)
پس آندن سزه قولای كلانی اوقك (وَاَقِیمُوا الصَّلٰوةَ) وفرض اولان نمازی قیلك (وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ)
وواجب اولان زكوتی ارباب استحقاقه ادا ایدك (وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا) وایزد ذوالجلاله
بو نوع ویرك بركوزل بورج یعنی اخلاصله وكوكل خوشلغیله صدقه ویرك بیلمك كركدركیم قول
صدقه ویرمسنه حریص اولوب دركاه فیاضدن عوض بولمسنه امیدوار اولمق ایچون
حق جل وعلا صدقه یی قرض عنوانیله مذكور قیلدی (وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَیْرٍ)
وای اهل ایمان ایولك مقوله سندن صحت حالتنده هرنه ایلرو كوندررسز (تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ) انكری
تعالی قتنده آنی بولورسز (هُوَ خَیْرًا) كندوسی یكركدر موت محلنه تأخیر اولنان وصیتدن
(وَاَعْظَمَ اَجْرًا) دخی اندن اولور قدر ثواب جهتندن (وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ) دخی جمیع احوالكزده
ایزد ذوالجلالدن مغفرت طلب ایدك زیرا انسان تقصیردن خالی اولماز (اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِیمٌ) بلاشبهه كیم
حق جل وعلا بو ایكی عظیم القدر صفتله متصفا ولمشدر پس مغفرت ایستیانی كناهن عفو ایدوب كندو یه اسركر

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ مَكِّیَّةٌ وَهِیَ سِتٌّ وَخَمْسُونَ اٰیَةً
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ

(یَا اَیُّهَا الْمُدَّثِّرُ) ای اورتلمش اولان وجود شریف مرویدركیم حضرت صلی الله علیه وسلم خلعت
رسالتله مشرف اولمدن اول ذات شریفی بو ایدیكیم حراطاغنه كیدوب برمغاره سنده عبادت ایچون
قیا نوردی جناب شریفندن بویله نقل اولندیكیم بیوردی حراطاغنده خلوتم تمام اولدقدنصكره خانه مه
توجه ایتدم اثناء طریقده بنی چیغوربرصدا ایشتدم صاغمه صولمه یقدم بر نسنه كورمدم بعده
یوقارو باقدم هواده قورلمش برتخت اوستنده برشخص اوتورر كوردم اندن بكا برخوف عظیم حاصل
اولوب خدیجه یه كلوب دیدم بنی اسبابله اورتك اورتكلركدنصكره حضرت جبریل علیه السلام
بكا بو آیتلرله كلدی وبو روایته بناء بعض مفسرین دیدیلر اول اینان سوره قراندن بودر وبعضسی
اكا ذاهب اولدیكیم یا ایها المدثرك معناسی بوكه ای نبوت وكمالات نفسانیه ایله اورتلمش اولان
ذات پاك (قُمْ فَاَنْذِرْ) یركدن قالق خلقه عذابدن قورقو ویر (وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ) دخی پروردكارككی
اولولغله مخصوص قیل (وَثِیَابَكَ فَطَهِّرْ) وطونلركی نجاساتدن پاك قیل زیرا طونلری تطهیر
ایتمك نمازده واجبدر وغیریسنده مستحبدر وآنك پاك اولمسی یومغله ونجاستدن حفظ
ایتمكله اولور (وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ) وعذابی ترك ایت یعنی عذابه مؤدی اولان ایشی ایشلمه (وَلَا تَمْنُنْ
تَسْتَكْثِرُ) وبرشیئی باغشلمه اول حالده كه سن چوقلغنه طالب سن یعنی برشیئی باغشلمه اول
امیدله كه ویردككدن ارتق برعوض سكا كله وبو حكم حضرته مخصوصدر اما سائر امت بو كونا
بر ایش ایتسه لر اوزرلرینه برنسنه لازم كلمز (وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ) دخی پروردكارككی فرماننه
صبر ایت (فَاِذَا نُقِرَ فِی النَّاقُورِ) پس اول كونده كه صوره اوفورلور (فَذٰلِكَ یَوْمَئِذٍ یَوْمٌ عَسِیرٌ)
اول اوفورمك اوكونده برشدتلو كونك نشانه سیدر (عَلَی الْكَافِرِینَ غَیْرُ یَسِیرٍ) یعنی اولانلر
اوزره آسان دكلدر (ذَرْنِی وَمَنْ خَلَقْتُ) قوی بنی یا محمد شول كیمسه ایله كه بن آنی خلق ایتدم
(وَحِیدًا) یالكز اولدیعنی حالده كه نه مالی ونه اوغولی وار ایدی واندن مراد ولید بن المغیره در زیرا
بو آیتلر آنك حقنده نازل اولدی (وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا) واكا برچكلمش مال قیلدم یعنی اكا
مواشیدن واكیندن وتجارت مقوله سندن چوق مال ویردم (وَبَنِینَ شُهُودًا) وكندو سیله
مكه ده حاضر اوغللر ویردم یعنی اكا بویله اوغوللر ویردم كه كندوسیله محافلده بولنوب تحصیل
معاش ایچون سفره چیقوب كیتمزلر كوردیلركه آنك اون ایكی اوغلی وار ایدی اوچی ایمانه كلدیلر خالد وعمار
وهشام وقلانلری پدرلری آیینی اوزره اولدیلر (وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِیدًا) وجاه وریاستی تحصیل
ایتمسیچون اكا ایو اسباب والات قیلدم (ثُمَّ یَطْمَعُ اَنْ اَزِیدَ) بو نعمتلردنصكره آرزو ایدركه كندو یه

ویردوکم شیئ اوزره ارتره نم (کلا) ویله دکلدر کیم امید طوته که بن اکا برنسنه آرتورورم بلکه اکسك
قیلارم (انه کان لایاتنا عنیدا) تحقیقا که اول بدذات بزم آیاتمزه معاند ایدی مروی در کیم بو آیت
نازل اولدقدنصکره مالی نقصانه یوز طوتدی هلاك اولدیغی کونه دك (سارهقه صعودا)
یقینده آنی صعوده یتشدرورم واول جهنمده برطاغدر که نهایتنه یتمش ییلده چیقلور کافر چیقسه
تکلیفا ولنور چیقوب تپه سنه ایرشدکنده اشاغه صالنور ینه چیقسنه تکلیفا ولنور ینه
بومنوال اوزره ابدالاباد معذب اولور نعوذ بالله السمیع العلیم مروی در کیم بو آیتلرك سبب نزولی
بو ایدیکه سرور کائنات حم السجده سوره سن اوقور ایکن ولید حضرتك اوقومسنی ایشتدی قومنه
دوندکده دیدی بو کون محمددن برسوز ایشتدم اصلا انس وجنك سوزینه مشابه دکلدر زیرا آنده
برحلاوت واوزرینه برطلاوت بولدم که هرگز برسوزده آنی حس ایتمدم وفی شبهه کیم اول سوز
غالب کلور مغلوب اولماز وبلندلکدن دوشوب پست اولماز جماعت قریش بوسوزلری ایشیدیجك دیدیلر
ولید محمدك دیننه مائل اولدی بوحالده طبعلرینه برخیلی انزعاج حاصل اولدی ابوجهل علیه ما یستحق
دیدی بن سزی بوقیغودن قورترورم پس یاننه کلوب حمیة جاهلیه یه متعلق سوزلر کندویه ایراد
ایلدی اول خبیث غیرته بنوب دیدی سز ای قریش زعم ایدرسز کیم محمد مجنوندر بو کلام سزه مسلم
دکلدر زیرا کمال عقل انده موجوددر وآنك انکاری مکابره در وخیال ایدرسز که کاهندر بوسوز
دخی خلاف واقعدر زیرا کهانت ایتدوکنی هیچ برفرد کورمدی و دیرسزکه شاعردر بو دخی یعنی
سوزدر انکچونکه هرگز شعر کفت وکوسی اندن صادر اولمدی محمد هیچ برشیء دکلدر الا ساحر
کورمزمیسز کیم کشینی قاریسندن واوغولی باباسندن آیرر وبالعکس کفار بو کلامله خوش
حال اولوب آیرلدیلر بعده حق جل وعلا حبیبنه بجمش آیتلرله تسلیه ویردی واول اثناده اول
شقیدن صادر اولان احوالی بو آیتلرده بیان ایدوب بیوردی (انه فکر وقدر) تحقیقا کیم اول
خبیث کندو نفسنده فکر ایدوب ولچدیکه قرآن عظیم الشان حقنده نه کونه طعن ایده یم
(فقتل کیف قدر) پس هلاك اولسون نیجه اولچدی (ثم قتل کیف قدر) بو جمله مبالغه ایچون مکرر اولدی ولفظ
ثم ایله تصدیر اولنمسی دلالت ایتمك ایچونکیم ایکنجی جمله اولکیدن ابلغدر (ثم نظر) صکره قرآنك شاننده
تفکر ایتدی (ثم عبس) پس قرآنه موجب برطعن بولمدیغندن اوتری یوزینی اکشتدی (وبسر)
لفظ عبسه تاکیددر (ثم ادبر) صکره حقدن یوز دوندردی (واستکبر) وآنك اتباعندن سرکشلك
ایتدی (فقال ان هذا الا سحر یؤثر) پس دیدی محمد اوقودیغی نسنه برشیء دکلدر الا برجادولق که

اوقونلو یعنی محمد المصطفی حاشا آنی سحره دن اوکرنور (ان هذا الا قول البشر) بو قرآن برنسنه دکلدر
الا انسانك سوزی (ساصلیه سقر) یقینده اولیکه جهنمك بشنجی طبقه سنده بودا قورم
(وما ادریك ما سقر) وقنی نسنه سنی بیلدیردی قیلدیکیم سقرندر (لا تبقی ولا تذر) ایچنده صالنانلرك
کسنه اعضاسندن برعضو قومزکه یاندرمیه وآنی هلاك ایتمینجه وازکچمز (لواحة للبشر) برانسنده که
خلقه کورنور (علیها تسعة عشر) اون طقوز فرشته اوزرینه تعیین اولنمشدر بو عددك
سبب تخصیصنه چوق وجوه ذکر ایدیلر بریسی بوکه طقوز اکثر احاددر واون اقل عشراتدر
پس عدد مذکور اکثر اقله واقل اکثره جامع اولدیغیچون مذکور اولدی اخبارده کلمشدر که بو آیت
نازل اولدقده ابوجهل دیدی ای معشر قریش زبانیه اون طقوزدرلر ارتق دکل بزدن هر اون
نفر برلرینه کفایت ایتمزمی ابو الاشد بن کلدة اللخمی ایتدی کیم بن یالکز اونن آرقم ایله ویدیسن
قارنمله کفایت ایدرم وسز قوایکیسنه کفایت ایدك حق جل وعلی بو آیتی منزل ایدوب بیوردی
(وما جعلنا اصحاب النار الا ملائکة) وبز جهنم اهلی لرین قیلمدق الا فرشته لر که آنلر جمله مخلوقادن
کوجلودرلر معالم التنزیلده کتوردیکم جهنم خزنه سنك رئیسی مالکدر انکله اون سکز نفر وار
کوزلری برق خاطف کبیدر دیشلری قله لر کبی آغزلرندن آتش یالنی چیقار اموزلرینك ارسی
یتمش ییللق یولدر هر بریسی بردفعه ده یتمش بیك کافری جهنمه بوراقور پس بیچاره انسان
بو قیلقله اولان مخلوقه نیجه طاقت کتوره بیلور وبونلرك اون طقوز اولملرینك حکمتنی حق تعالی
بیان ایدوب بیوردی (وما جعلنا عدتهم الا فتنة للذین کفروا) وبز بو ملائکه نك صاییسن
برشیء ایتمدك الا کافرلر ایدنلرك فتنه سنی اقتضا ایدن صایی یعنی بز بو ملائکه نك عددینی بویله
آز قیلدق تاکه کفار آنی استبعاد ایتمکله استهزا ایدوب فتنه یه دوشه لر وبونلرك بو عدد له مذکور
اولملرینك بر حکمت سببنی دخی بیان ایدوب بیوردی (لیستیقن الذین اوتوا الکتاب) تاکه کتاب ویریلن
کسنه لر علم یقین تحصیل ایده لر کیم محمدك نبوتی حقدر انکچونکه ملائکه عذابك عددی
خصوصنده اوزرینه اینان کتابك سوزی کتابلرینك سوزینه موافقدر (ویزداد الذین آمنوا ایمانا)
وتاکه اهل کتابك یقینی سببیله ایمانه کلانلری ایمان آرتدررلر (ولا یرتاب الذین اوتوا الکتاب
والمؤمنون) وتاکه کتاب ویریلن کسنه لر واهل ایمان انلرك عدد خصوصنده شك ایتمیه لر
(ولیقول الذین کفروا فی قلوبهم مرض والکافرون) وتاکه کوکلرنده شك خسته لکی اولانلر وبیدین
اولانلر دیه لر (ماذا اراد الله بهذا مثلا) ایزد ذو الجلال استغراب مثل کبی بو مستغرب عدد له

نه قصد ایتدیکی (كذلك) نته کیم عدد مذکور باعث ضلال وهدی اولدی (يضل الله من يشاء و يهدي من يشاء) تکری تعالی ایستدوکنی آزغون قیلار وایستدوکنه هدایت ایدر (وما يعلم جنود ربك الا هو) وپروردکارکك لشکرلرین کندوسندن غیری برکیمسه بیلمز (وما هي الا ذكرى للبشر) دخی سقرك احوالنه ناطق ولان آیات برنسنه دکلدر الا آدمیلره بربند ونصیحت (كلا) ایش اویله دکلدر نته کم کفار دیرلر قیامت وجهنم یوقدر (والقمر والليل اذ ادبر) یه قسم وکیجه یه دخی کوندزك عقبنجه کلدکده (والصبح اذا اسفر) وصباح وقته دخی عالمی روشن قیلدقده کیم (انها لاحدى الكبر) على التحقيق سقر بیوك بلالرك بریسیدر یعنی دوزخك یدی طبقه سنك بریسی سقردر (نذيرا للبشر) آدمیلره قورقو ویریجی اولدقده (لمن شاء منكم ان يتقدم او يتاخر) سزدن شول کیمسنه که خیر وطاعتده ایلرو وارمق ایسته یا شرك ومعاصیده کیرو قالمق ایستیه (كل نفس بما كسبت رهينة) هرجان قزاندیغی نسنه سببیله کیرودر (الا اصحاب اليمين) انجق صاغ الك ایه لری یعنی نامۀ اعماللرین صاغ الله الانلر ایتدکلری کوزل اعمال سببیله کردنلرین قید رهینتدن خلاص ایتدیلر (في جنات يتساءلون عن المجرمين) باغلرده اقامت ایدوب بری برندن مشرکلرك احوالن صوروشوب آنلره توبیخ یوزندن دیرلر (ما سلككم في سقر) قنغی عملکز دوزخك ابوابیله سزی دوزدی (قالوا) دوزخیلر جواب ویروب دیدیلر (لم نك من المصلين) نماز قیلانلردن دکل ایدك (ولم نك نطعم المسكين) ویوقسله ییجك ویرمز ایدك (وكنا نخوض مع الخائضين) وباطل سوزه داخل ولانلرله داخل اولوردق (وكنا نكذب بيوم الدين) دخی روز جزانك وقوعنه تصدیق کتورمزدك (حتى اتانا اليقين) اول ایشلودن منفك اولمدق موت بزه کلنجه (فما تنفعهم شفاعة الشافعين) پس دیلکجیلرك دیلکی کندولره فائده ویرمز دیلك اولنسه قلوی صورتك منقولدرکیم مشرکلر دیدیلر یا محمد ما دامکه تکرکدن هر بریمزك آدینه برنامه کتورمزسن که ایچنده یازلمش اوله ای فلان محمده متابعت ایت برسکا ایمان کتورمزز حق جل وعلی انلردن بوسوزی استبعاد ایلدوب بوآیت کریمه منزل ایتدی (فما لهم عن التذكرة معرضين) پس بوکفاره نه اولدیکه پند ونصیحتدن یوز چویرمشلر (كانهم حمر مستنفرة) کویاکه آنلر برار وکمش اشکلردرکه (فرت من قسورة) ارسلاندن قچدیلر (بل يريد كل امرئ منهم) بلکه انلردن هر برکشی ایستر کیم (ان يؤتى صحفا منشرة) برآچلمش او قنور نامه لر ویریلوده (كلا) ایستدکلری شیء کندولره ویرلمز واکر ویریلور ایمانه کلمزلر

وآنلر ایمانه کلمدکلری نه آنکه ایستدکلری نسنه کندولره ویرلمدوکندندر (بل لا يخافون الاخرة) بلکه آخرتدن قورقمزلر (كلا) حقا کیم (انه تذكرة) بلا شبهه قرآن عظیم الشان بر پند ونصیحتدر (فمن شاء ذكره) پس هر کیم ایسترکه پندی الله آنی خاطره کتوروب ایچنده تفکر ایتمکدن آیرلمز (وما يذكرون الا ان يشاء الله) واصلا آنلر پند المزلر مکر تکری تعالی نصیحت پذیر اولدقلرین ایستیه (هو اهل التقوى واهل المغفرة) کندودر لائق وسزا اولرکه کندوسندن خوف اولنه وکندودر لائق که کنهکارلره مغفرت ایلیه

سورة القيمة مكية وهي اربعون آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

(لا اقسم بيوم القيمة) کلام عربده لا نافیه تأکید ایچون فعل قسم اوزره ادخال اولنمسی شایع ومستعملدر پس معنای نظم کریم بو اولورکیم على التحقيق روز قیامته قسم (ولا اقسم بالنفس اللوامة) دخی طاعتده تقصیر اوزره ملامت ایدنجانه قسم که سزای انسان مقوله سی جزا وسزا ایچون مبعوث اولورسز کوردیکرکه عدی بن ربیعه حضرت محمد المصطفادن قیامتك احوالن سؤال ایتدی حضرت صلى الله عليه وسلم کا آندن خبر ویردی پس دونوب دیدی کوزمله بن بونی مشاهده ایدرسم ایناتم نه ممکندرکه بو طاغلمش کوکلر بر یرده بیغلوب کله حق جل وعلا بو آیتی منزل ایدوب بیوردی (ايحسب الانسان ان لن نجمع عظامه) اما عدی بن ربیعه کمان ایدرکه بز کوکلرین پراکنده لکدنصکره بیغمزز (بلى قادرين على ان نسوي بنانه) بلی آنك کوکلرین بیغرز اول حالده کیم قادرلرز آنك اوزره کیم برمقلرینك باشن باپرز (بل يريد الانسان ليفجر امامه) بلکیم عدی بن ربیعه ایسترکه ایلروسنده فسق ایده (يسئل ايان يوم القيمة) استبعاد واستهزا طریقیله صورر کیم روز قیامت نه زمان اولور (فاذا برق البصر) پس قچنکیم کوز حیرتدن قامشور (وخسف القمر) وآی بی نور اولور (وجمع الشمس والقمر) وکونش وآی بریرده جمع اولنورکه ایکیسی مغرب سمتندن طلوع ایدر (يقول الانسان يومئذ اين المفر) اولکونده قیامتی تکذیب ایدن کافر بر کزکاه قنده بولنور (كلا لا وزر) حقا کیم کفاره اولکونده ملجا ومنجا یوقدر (الى ربك يومئذ المستقر) پروردکارکك فرماننه در اولکونده قوللرك ایشی (ينبؤا الانسان يومئذ) آدم اوغلی اولکونده خبردار قیلنور (بما قدم واخر) ایلرو کوندردوکی وکیرو قودیغی شیئلر (بل الانسان على نفسه بصيرة) بلکه

آدمی کندوجانی اوزره براشکار دلیل ایله سیددر ایچونکه ایتدوکی اعماله کندوسی شاهددر
پس اخبار اولنمغه محتاج دکلدر (ولو ألقى معاذيره) واکرهر عذر اوله جق نسنه‌یی پیدا ایدوب
القا ایدرسه حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهمادن مرویدرکیم بیوردی جبریل علیه السلام
حضرته وحی ایله کلوب قرآنی اوقوردی حضرت صلی الله علیه وسلم قرآنی اونتمامق ایچون لسانیله
جبریل ایله اوقوردی حق جل وعلا بو آیت کریمه‌یی منزل ایدوب بیوردی (لا تحرك به لسانك
قرآنك اوقومسیله دیلکی یا محمد برنه وحی اتمام اولمدن (لتعجل به) تاکه تیز کلکه آنی الهسن (ان
علينا جمعه) تحقیقا که سینکده آنك یغمسی اوزریمزه‌در (وقرآنه) دخی لسانکده اوقومسنك
اثبات ایتمسی (فاذا قرأناه) پس قچن لسان جبریل ایله آنی اوزریکا اوقورز (فاتبع قرآنه) انك
اوقومسنه تابع اول (ثم ان علينا بيانه) صکره علی التحقیق کیم معنالرندن اوزریکه مشکل
اولان اشیانك بیانی اوزریمزه‌در (كلا) اویله دکلدر ای آدم اوغوللری که عقباده شك
ایتمش اوله‌سز (بل تحبون العاجلة) بلکه دنیانی سوب امورینه مشغول اولمشسز (وتذرون
الآخرة) واخرتی بوراقوب لوازمندن اعراض ایدرسز یا وجودکه امر بالعکس اولمق کرکدر
(وجوه يومئذ ناضرة) اول کونده یوزلر تازه وترا اولورلر (الى ربها ناظرة) پروردکارینه مشاهده
ایدیجیلردر (ووجوه يومئذ باسرة) واول کونده بو یوزلر غایتله عبوس اولمشلردر (تظن ان يفعل
بها فاقرة) اول یوزلرك اصحابی کمان ایدرلرکه ارقه کوکلرین قیرن عذاب کندولره ایشلنور
(كلا) کرکمزکه دنیای دنیه آخرت اوزره ترجیح اولنه (اذا بلغت التراقي) قچن روح کوکس
وبویون کوکلرینه واصل اولور (وقيل من راق) ودینلور یعنی ونه جك کیمسه‌نك اصحابی دیرلر
بو خسته‌یه کیم برافسون اوقور (وظن انه الفراق) دخی محتضر اولان شخص بیلدیکیم علی التحقیق
اوزرینه حلول ایدن بلادن بلاد دنیادن آیرلمسی سببیدر (والتفت الساق بالساق) وبالدر
بالدره صارلدیکه انلری تحریك ایتمکه قدرتی قالمدی (الى ربك يومئذ المساق) اول کونده
مرجع ومآل پروردکارکك سزاسی سمتنه‌در (فلا صدق ولا صلى) پس نه تصدیقی واجب
اولان شیئی تصدیق ایتدی ونه اوزرینه فرض اولان نمازی قیلدی (ولكن كذب وتولى) ولکن
حقی تصدیقدن یوز چویروب طاعتدن یوز چوردی (ثم ذهب الى اهله يتمطى) صکره کندو مخصوص
اولان کروهك سمتنه کندی وحالده که ایتدوکی ایشله افتخار ایدوب صالنور (اولى لك)
سکا هلاك اولسون ای عنادکار اولان کافر (فاولى) بنه هلاك اولسون (ثم اولى لك فاولى)

پس بری برینك عقبنجه هلاك سکا اولسون (ايحسب الانسان ان يترك سدى) آیا آدم اوغلی
کمان ایدرکه مهمل ترك اولنوب نه طاعتله تکلیف اولنور ونه مکافات ویریلور (الم يك نطفة
من منى يمنى) آیا رحمده دوکلمش منیدن برصو قطره‌سی دکلمیدی (ثم كان علقة) صکره براویوشمش
قان ایدی (فخلق فسوى) اندن صکره حق تعالی آنك قوا واعضاسن ایجاد ایدوب صورتنی معتدل
قیلدی (فجعل منه الزوجين) پس اندن ایکی صنف خلق ایتدی (الذكر والانثى) ارکك ودیشی‌یی
(اليس ذلك بقادر على ان يحيي الموتى) انسان کبی مخلوقی عدمدن وجوده کتورن پروردکار
قادر دکلمیدرکه اولمشلری زنده قیله اخبارده کلمشدرکه قچن بو سوره‌یی اوقورکدرکه اوقیانی
کیمسه تمامنده صکره سویلیه بلى انه على كل شئ قدير

سورة الدهر مكية احدى وثلاثون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(هل اتى) آیا کلدیمی یعنی علی التحقیق کلوب کچدی (على الانسان حين من الدهر) حضرت
آدم اوزره زماندن برمدت که (لم يكن شيئا مذكورا) براکلور نسنه دکلدی یعنی حضرت
آدم علیه السلام ابتدا خلقتنده قالب وجودی مکه ایله طائف آراسنده قرق ییل صالنمش
قالوب برکیمسه آنی انسانیت عنوانیله مذکور قیلمدی (انا خلقنا الانسان من نطفة) تحقیقا
بز آدم اوغلنی براتدق برصو طامله‌سندن (امشاج) قریشمشلر یعنی ارکك ودیشینك قریشق
منیلرندن آنی خلق ایتدك (نبتليه) مبتلا اولان شخص کبی کندونی حالدن حاله نقل ایدرز
(فجعلناه سميعا بصيرا) پس آنی ایشدیجی کوریجی خلق ایتدك تاکه دلائلك مشاهده‌سندن
وآیاتك ایشتمسندن متمکن اوله (انا هديناه السبيل) تحقیقا که بز دلائل قدرتی بیان ایتمکله
آکا طوغری یولی کوستردك (اما شاكرا واما كفورا) حق تعالانك نعمتلرینه یا شکر ایدیجی
یا انکار ایدیجی اولدیغی حالده (انا اعتدنا للكافرين) تحقیقا که بز حاضر ایتدك کافرلر ایچون اماده
قیلدق (سلاسل واغلالا) زنجیرلر وطوقلر که انلرله بغلنورلر (وسعيرا) وبر علولو آتش انکله
یانرلر (ان الابرار يشربون من كأس) تحقیقا که کوزل عمل ایدن کسنه‌لر برسیجیدن ایچرلرکه (كان
مزاجها كافورا) انکله قاتلجق نسنه کافور ایدی یعنی جنتك باده‌سی کندولر ایچون کافور ایله مزج
اولنور تاکه خوشبو وصغوق ولذیذ اوله (عينا) بدلدر کافوردن یعنی کافور برچشمه‌درکه
(يشرب بها عباد الله) خدانك قوللری اندن ایچر (يفجرونها تفجيرا) ایستدکلری یره آقیدررلر

برلسان اقتدرموحضرت عبدالله بن عباسدن مرویدرکه بیوردی سبطین اکرمین حضرت امام
حسن وحسین رضی الله عنهما خسته لیوب سرورکائنات علیه افضل الصلوات عاده لرینه
کلدی پس بیوردی یا ابا الحسن وغوللرك شفاسیچون خدایه برنذر ایتسیدك حضرت علی رضی الله
عنه حضرتك سوزین امتثال ایدوب اوچکون صیامنك ایجابنی سبطین اکرمینك شفاسنه
تعلیق ایدوب حضرت فاطمه وقرواشی فضه دخی اکا متابعت ایتدیلر شفاخانهٔ الهیدن سبطین
اکرمین اوزره نسیم صحت اسدکده پس اداء ما لزمه شروع ایدوب قلورنده برزاد اولمامغله افطار
ایچون حضرت علی رضی الله عنه شمعون خیبریدن اوچ صاع آرپه الوب برین اون ایدوب بش
اتمك یاپدیلر افطار ایده جكلری محل قپولرینه برکدا کلوب دیدیکه یا اهل بیت النبوة اهل
اسلامدن بریوقسل کیمسه یم بکا برشیء احسان ایدك بلا توقف آنی جانلری اوزره ایثار
ایدوب اول اتمكلری بالکلیه ویروب اول کیجه قورصاقلرینه صودن غیری برنسنه کیرمدی
ایکنجی کیجه برصاع دخی یاپدیلر محل معهودده قپولرینه براوکسز کلوب ینه منوال سابق
اوزره حرکت ایتدیلر اوچنجی کیجه باقی قلان صاعی یاپدیلر آنی تناول ایده جكلری محل سعادتخانه لری
قپوسنه براسیر کلدی ینه رسم کذشته یی نفسلری اوزره اجرا ایتدیلر بعده حق جل وعلا
بو اوصافلری مدح ایچون بو سوره منزل ایدوب (يُوفُونَ بِالنَّذْرِ) خدانك قوللری اوزرلرینه ایجاب
ایتدکلری شیئه طورورلر (وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا) وبرکونك شدتندن قورقرلرکه
آنك بدلکی فاش اولوب منتشر ایدی (وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا) و
ییدیررلر حقك محبتی اوزره یوقسله واوکسزه وتساغه ییدیروب لسان حاللری دیر (إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ
لِوَجْهِ اللَّهِ) یالکز رضای الله ایچون سزه ییدیررز (لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا) ❊
سزدن نه مکافات ایسترز ونه مدح وثنا (إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا) تحقیقا که بز پروردکارمزدن قورقرز
يَوْمًا عَبُوسًا) برکونك عذابندن که یوزلر ایچنده اکشی اولور (قَمْطَرِيرًا) کنهکار اوزره غایتله شدتلودر
(فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ) پس حق جل وعلا آنلری اول کونك یمانلغندن محفوظ قیلدی
(وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا) وتازه لك وکوزل صورت وشادلق اوکلرینه کوستردی (وَجَزَاهُمْ
بِمَا صَبَرُوا) وایتدکلری صبر سببیله آنلره سزاوار ویردی (جَنَّةً) برباغ که آنك میوه سندن ییرلر
(وَحَرِيرًا) وبرابریشم طونلر که آندن کیوب تنعم ایدرلر اخبارده کلمشدرکه اهل جنتك ادناسو
یتمش حله کیرکه جسمنی کل یپراغندن نازکدر (مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ) بهشتده ایچنده بزنمش

تختلر اوزره اوتوروب یصدنمشلر (لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا) ایچنده نه کونش ونه قتی
صغوق کورورلر زیرا بو که جنتك هواسی کمال اعتدالده در ابدی همیشه خوش حال ومعتدل
المزاجدرلر (وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا) دخی اغجلرینك سایه سی اوزرلرینه یقلشمش (وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا
ومیوه سنك درلمسی کندولره رام قیلندی (تَذْلِيلًا) برعجب رام اولمق که قنی حالده ایسترلر آنی درولر (وَيُطَافُ
عَلَيْهِمْ) واوزرلرینه طولاندیرلور (بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ) کومشدن قابلرله (وَأَكْوَابٍ) ودسته سز
بردقلرله (كَانَتْ قَوَارِيرَا) که آنلر شیشه لر ایدی (قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ) کومشدن شیشه لر یعنی اول
بردقلر کومشك بیاضلغنه وشیشه نك شفافلغنه جامعدرلر (قَدَّرُوهَا) آنلری اولچدیلر
تَقْدِيرًا) ایو اولچمك یعنی ملائکهٔ کرام اول بردقلرده جنت شرابنی ویله اولچدیلرکه هرکیمسه نك
حوصله سنه کوره بربردق مهیا ایتدیلر ینه که اهل دنیا مشغولری تکمیل لذت ایچون شربت وصوی
یکردی کاسه وشربه ایله استعمال ایدرلر (وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا) دخی
اهل ایمان بهشتده ایچمش قیلنورلر بوشرابکه قارشیق نسنه سی زنجفیله مشابه برشیء ایدی
(عَيْنًا فِيهَا) اول زنجفیل بهشتده برکوزدر (تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا) ایچمسی قولای اولدیغیچون بو لفظله
تسمیه اولندی چونکه خدا عز وجل بهشتیلرك ایچملرین وکیملرین وصف ایتدی خدامارینك
دخی وصفنی بیان ایدوب بیوردی (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ) واوزرلرینه کوپه لی اوشاقلر
طولانور (إِذَا رَأَيْتَهُمْ) قچن آنلری کوررسن (حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا) دنکلری صاف اولدیغی
جهتدن کندولرین صدفدن تازه چیقوب صاچلمش اینجو صانورسن (وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ
دخی قچن بهشتده بقرسن (رَأَيْتَ نَعِيمًا) قابل وصف اولمیان نعمت کوررسن (وَمُلْكًا كَبِيرًا
وبراولو مملکت کوررسن که هرکز زوالی قبول ایتمز (عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ) اهل بهشتك
اوست طونلری اینجه طوقلمش یاشل طونلر حریردن (وَإِسْتَبْرَقٌ) ومحکم طوقلمش اسبابلر حریردن
امانه انکه دنیانك نافه واطلسنه بکزرلر بلکه هربری برمعنای لطیف پاینده درکه بهشتیلرك
هربری آندن یتمش حله کیر ویدنی کورنور (وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ) دخی کومشدن بلازکلرله
بزنمش قیلندیلر چون ملوك واشراف عرب تفاخر ایچون کومش بلازکلر کیمسین شعار ایتمشلردی حق
سبحانه وتعالی اهل بهشتی آنك کیمسیله موصوف قیلدی وغیر آیتده یحلون فیها من اساور من ذهب کلمشدر
وبوکا مخالف دکلدر ایکیسنه جمع ممکندر علی التعاقب آنلری کیرلر (وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا) واهل جنتك
پروردکاری کندولره برپاك شربت ایچروب سویلر (إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً) تحقیقا که بو مذکور اولان

نعمتلر سزکچون بر مکافات ایدی (وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا) وچالشمغکز پسندیده و مقبول اولوب
مقابله سنده سزا اولدیکز (اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ تَنْزِيلًا) تحقیقا که بز کندومز قرآن عظیم
الشانی اوزریکه متعددا وقائده مصالح حسبیله بر ومقدار ایندردك (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ)
پس پروردکارکك فرمانته قتلان (وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُورًا) دخی کفاردن کنهکار قسمنه یا کفرده
مبالغه ایدیجیه اطاعت ایتمه یعنی هرکز اثمله متصف اولان عتبه کبی برشخصه اطاعت ایتمه که
سکا دیدیکی کل بو دعوتدن واز کچ قیزیمی سکا اولندررم و ولید کبی کفوره دخی طاعت ایتمه کم سکا
دیدیکی کل پدرلرکك آیینه رجوع ایت سنی دولتمند ایده یم (وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَاَصِيلًا) دخی پروردکارک
آدینی صباح واخشام آك یعنی صباح واویله وایکندی نمازینی قیل (وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ) وکیجهنك
بر مقدارنده اکا سجود دکتور یعنی مغرب و یاتسو نمازینی قیل (وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا) واوزن کیجه آنی
منزه قیل یعنی کیجهنك برخیلی مقدارنده تهجد له مشغول اول (اِنَّ هٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ)
تحقیقا که بو مکه خلقی دنیانك لذاتنی سورلر (وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا) واردلرینده
برشدتلو کون براقورلر واو روز جزادر (نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ) بز آنلری یراندق (وَشَدَدْنَا اَسْرَهُمْ)
وسکرلرله مفاصللرین بغلدق (وَاِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا اَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا) واول محلکه دکشترملرینی
ایسترز کندولرین نابود ایدوب یرلرینه برغیری کسنهلر وجودده برنجشی ایجاد ایتمك ایجاد ایدرز
(اِنَّ هٰذِهِ تَذْكِرَةٌ) تحقیقا که بو سوره بر پنددر (فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهِ سَبِيلًا) پس هر کیم
ایستر پروردکاری طرفنه بریول ایدنور (وَمَا تَشَاؤُنَ اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ) وآنی سز بر وقتده
ایستمزسز الا اول وقتده که حق تعالی مشیئتکزی ایستر (اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) بی شبهه کیم
خدا عز وجل ارباب استحقاقه دانا حکمتی اقتضا ایتدوکی نسنهیی ایشلر (يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ
فِي رَحْمَتِهِ) ایستدوکی کسنهیی هدایت وتوفیقیله رحمتنه داخل قیلار (وَالظَّالِمِينَ اَعَدَّ
لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا) وستمکار اولان مشرکلره بر دردناك اشکنجه اماده قیلدی ❊

سورة المرسلات مكية وهي خمسون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا) ایولك ایچون کوندریلان فرشتهلره قسم (فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا) پس امر
الهی امتثالنده یل کبی عاتیله سرعت ایدن ملائکهیه قسم (وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا) دخی اطراف عالمه
شرائع واحکامی بخشی اظهار وایصال ایدن فرشتهلره قسم (فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا) پس حقی باطلدن ایو

ایرسق آیرن فرشتهلره قسم (فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا) پس آیات قرآنیهیی پیغمبرلره القا ایدن فرشتهلره
سوکند و بو ذکری القا ایدرلر (عُذْرًا اَوْ نُذْرًا) محق اولانلره عذر اولمق ایچون یا مبطل اولانلری
قورقتمق ایچون (اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ) قسملرك جوابیدر یعنی بو مذکور اولان فرشتهلره
قسم کیم علی التحقیق حشر ونشردن وحساب وعقابدن موعود اولدیغکز شی البته دوشیجیدر
هرکز تخلف ایتمز (فَاِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ) پس قچنکیم یلدزلرك نوری محو اولنور (وَاِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ)
واول محلکه کوك یاریلور (وَاِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ) واول وقتکه طاغلر یرلرندن قوپوب هواده صاورلور
(وَاِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْ) وقچن پیغمبرلر امم اوزره شهادت ایتمك ایچون کندولره معین وقته احضار
اولنوب دیرلر (لِاَيِّ يَوْمٍ اُجِّلَتْ) قنغی کون ایچون طمس نجوم وشق سما وقلع جبال تأخیر اولندی
کندولره جواب ویریلور (لِيَوْمِ الْفَصْلِ) حقی باطلدن آیرن کون ایچون تأخیر اولندی (وَمَا اَدْرٰيكَ مَا
يَوْمُ الْفَصْلِ) وقنغی نسنه سکا بیلدردیکه فصل کونی ندر یعنی نیجه سن بیلمکه قادر اولورسن کیم
او کون نه اصل کوندر زیرا آنك حقیقتنی بیلمز (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) قیامت کوننده هلاك اولسون آنلرکه
او کونك وقوعن تکذیب ایدیلر (اَلَمْ نُهْلِكِ الْاَوَّلِينَ) قوم نوح وعاد کبی کچمشلری نابود قیلمدیمی (ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْاٰخِرِينَ)
اندنصکره کفار مکه کبی کیرو قلانلری هلاکده انلره تابع قیلارز (كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ) اول ایش کبی
برایش مجرم اولانلره ایشلرز (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) اول کونده وای اولسون آیات قرآنیهیه و پیغمبرلره
تصدیق کتورمیانلره (اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ) آیا سزی بر الچق صودن خلق ایتمدوکمی (فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ
مَكِينٍ) پس آنی بر محکم قرارکاهده قیلدق (اِلٰى قَدَرٍ مَعْلُومٍ) بر بیلنمش مقداره دك واو وقت ولادتدر
(فَقَدَرْنَا) پس انك اوزره توانا اولدق (فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ) پس غایتله کوزل توانا اولانلر بزوز (وَيْلٌ
يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) روز جزاده بلا انك بوکی قدرتمزه تکذیب ایدنلره اولسون (اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ كِفَاتًا اَحْيَاءً
وَاَمْوَاتًا) آیا زمینی اولمشلره و زندهلره بیغجی قیلمدقمی (وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ) وانك ایچنده
مرتفع محکم طاغلر قیلدق (وَاَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا) دخی سزه برشیرین صو ایچردك بیرك ایچنده پکارلر
خلق ایتمکز سببیله (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) اشکنجهنك شدتی قیامت کوننده بو کونا نعمتلره اعتراف
ایتمیانلره اولسون واولکونده تکذیب ایدنلره دینلور (اِنْطَلِقُوا اِلٰى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) وارك کیدك اول
شیئه که سمنه که آنك وقوعن تصدیق ایتمزدکز (اِنْطَلِقُوا اِلٰى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ) اوچ بوداقلو
کولکهیه کیدك یعنی جهنمك توتونی کولکهسنه طرف کیدك (لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ) نه برصغوق کولکهدر
ایچنده راحت حاصل اوله ونه جهنمك شعلهسندن صاقلر نوار النزیله کنوردیکه بو توتون اوچ شعبه

عدديله مخصوص اولمسنك حكمتي بودركه نفسك حجابي انوار قدسدن حس وخيال ووهمدر پس بركيمسهنك
نفسي كه آندن آنلرله محجوب اولدي اول اوچ شعبهنك عذابيله مكافات اولنور ياخود بو عذابه مؤدي اولان
دماغده حلول ايدن قوت واهمهدر وقلبك صاغ طرفنده اولان قوت غضبيهدر وصولنده مستقر
اولان قوت شهويهدر بو اجلدن ديدلديكيم شعبهنك بري كافرك دماغي اوزره طورر وبري صاغنده وبري
صولنده (إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ) تحقيقا كه جهنم بيوك كوشك كبي شرارهلر صالور (كَأَنَّهُ جِمَالَةٌ صُفْرٌ) كويا كه
اول شرارهلر صاري دوهلردر (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) اولكونده كونا كون عذابلر ودخي اولمسنه اينانميانلره
اولسون (هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ) بوكون بركوندر كه شدت دهشتلدن ايچنده كفار آغز آچوب سويلمزلر
(وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ) ونه كندولره دستور ويريلور كه عذركتوره لر (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ)
اولكونده حسرت واندوه بو خبرلري تكذيب ايدنلره اولسون (هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ) بوكون حق باطلدن
ايرمق كونيدر (جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ) سزي وسزدن اسبق اولانلري بيغدق (فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ)
پس سزه برمكر وحيله وار ايسه (فَكِيدُونِ) اني بكا اجرا ايدك شايد بو عذابدن خلاص بوله
(وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) اولكونده غم وغصه اخبار اخرتي تكذيب ايدنلره اولسون (إِنَّ الْمُتَّقِينَ
فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ) تحقيقا كيم پرهيز ايدنلر نازنين كولكهلر آلتنده ولطيف پكارلرك كنارنده عيش
وعشرت ايدرلر (وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ) وآرزو ايدكلري ميوهلرك يمسنده مشغول اولورلر
وملائكهٔ كرام كندولره ديرلر (كُلُوا وَاشْرَبُوا) ييك واچك (هَنِيئًا) ييدككز واچدككز شيء
قانمش اولسون (بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) ايتدككز اعمال مقابلهسنده (إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) تحقيقا كه بز
ايولك ايدنلره انجلين احسانلرمكافات ايدرز (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) اولكونده اشكنجهنك اشدي
انواع نعيم آخرويه تصديق كتورميانلره اولسون (كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا) اي مكذبلر دنياده ييك
وبرخوردار اولك براز مدت (إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ) زيرا على التحقيق سز كنهكارلرسز (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ)
اولكونده هلاك ايمان كتورميوب بوكونا عذابه كندولرين تعريض ايدنلره اولسون (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا
لَا يَرْكَعُونَ) ده نجين كندولره دينلور نماز قيلك وايچنده ركوع ايدك ركوع ايتمزلر مرويدركيم حضرت
صلى الله عليه وسلم ثقيف طائفهسنه نماز قيلمسين فرمان ايتدي ديديلر بز نمازه اكلمزز كه اكلمك برمسبة
(وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) اولكونده هلاك وتدمير شرفا سلامله مشرف اولميانلره اولسون
(فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ) پس قرآندن صكره قنقي سوزه تصديق كتوررلركه ايمان كتورميجك باوجود كيم
اولحد ذاتنده برمعجز سوزدر نيجه آشكارا دليل اوزره ونيجه شريف معني اوزره مشتملدر

سُورَةُ النَّبَإِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) اهل مكه قنقي نسنهدن صوروشورلر (عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ) اولو خبردن يعني حشر
ونشر احوالندن بريبرندن صورورلر (الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ) شول اولو خبركه كندولر آنك ايچنده اختلاف
ايتمشلردر كه كيمسي دير بو خبرك اصلي يوقدر وكيمسي ايچنده شك ايدر (كَلَّا سَيَعْلَمُونَ) حقا كه تيز
محلنده بلا شبهه بيلورلركيم ايچنده اختلاف ايتدكلري شيء حقدر (ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ) پس حقا كيم
قيامت كوننده ديدكلري سوزين بطلانن وعقيدهلرينك فسادين البته بيلورلر (أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ
مِهَادًا) يا زميني دوشنمش دوشك كبي قيلمدقمي تاكه اوزرينه قرار طوتهسز (وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا) وطاغلري
زمين ايچون ميخلر قيلمدقمي تاكه مضطرب اولميه (وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا) وسزي چفتلر اركك ودشي
يراتدق تاكه سزدن نسل پيدا اوله (وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا) واويقوكزي حس وحركتدن كسلمك
قيلدق تاكه بدنلركز راحت بوله (وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا) وكيجهيي اورتي كبي برنسنه قيلدق تاكه
قرنلغيله كيزلنمك ايستيانكسه كيزلنه يعني كيجهيي قرنلق قيلدق تاكه بركيمسه افعالني اكر خير اكر شر كيزلمك
ايستراسه كيزلي ايده (وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا) وكوندزي معيشت تحصيل ايدهجك وقت قيلدق تاكه
ايچنده جست وجو ايدوب معيشتكزي پيدا ايدهسز (وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا) واوستكزده يدي
محكم كوك يابدق (وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا) وكوكده ايشقلي چراغ كبي بر كونش قيلدق (وَأَنزَلْنَا مِنَ
الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا) وصيقيجي بولوتلردن قتي دوكلمش صو ايندردك (لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا) تاكه
انكله دانه واوتلق چيقارهيدرز (وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا) واغچلري بربرينه چاتلمش باغلر دخي (إِنَّ يَوْمَ
الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا) تحقيقا كه خصومتي فصل ايدن كون برمعين وقت ايدي انكله دنيا موقت
اولوب پايانه منتهي اولور (يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ) اولكونده كه صوره ايكنجي اوفورلش اوفورلور (فَتَأْتُونَ
أَفْوَاجًا) پس بلوك بلوك كلورسز كه كوررديلركه سرور كائناتدن افواجك كيفيتي سؤال ولندي بيوردديلركيم
امتمدن اون صنف حشر اولنور برصنفلري ميمون صورتنده محشره كلورلر وآنلر خلق اراسنده سوز
كتوروب كوتورنلردر وبركروه باشلري اشاغه اياقلري يوقارو يورورلر آغزلرندن نجاست قوقوسي
كلور اهل محشردن هركيم آنلري كوردي آنلره لعنت وقور وآنلر رباخورلردر وبرطائفه كوزلري كور
عرصهٔ محشره وارورلر وآنلر حقدن عدول ايدوب باطل ايله حكم ايدن قاضيلردر وبرقسم دللري
كوكسلري اوزره دوشمش آني چينيوب كلورلر وآنلر علمنه عامل اولميان علمادر وبرجماعت الري

ايا قورى كسك قشره كلورلر وانلر همسايه لرينه ايذا ايدنلردر وبر قسم اتش قازقلرله اصلمش كلورلر
وانلر حكام يانده خلقى غمازلق ايدنلردر وبر كروه جميع اعضالرى قوقمش كلورلر وانلر دنيا لذاتنى حرام
اقچه ايله آلانلردر وبر كروه يدنلرينه ياپشمش قطراندن طونلر كيمش كلورلر وآنلر جاه ومال ايله تكبر
وفخر ايدنلردر وبر كروه خنزير قلغنده حشر اولنورلر وآنلر شراب خورلردر اللهم احرسنا وعافنا
ولا تبتلنا يا كريم واجعلنا ممن حشر ووجهه كالقمر ليلة بدره (وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا)
واولكونده كوك ياريلوب يارقلرك كثرتندن قپولر كبى اولدى (وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا)
وطاغلر يير يوزندن قالقوب سراب كبى اولديلر (إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا) تحقيقا كه دوزخ بر كمينگاه
ايديكه ملائكه عذاب كفره تعذيب ايتمك ايچون آنده ترصد ايتمشلردر (لِلطَّاغِينَ مَآبًا) حدودى
تجاوز ايدنلره بردونه جك يير يعنى جهنم كفار ايچون قرارگاه اولدى (لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا) اراسى
كسلمه مش ييللر ايچنده اقامت ايتمشلر يعنى على الدوام آنك ايچنده مقيمدرلر (لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا)
دوزخ ايچنده نه بر صغوق هوا ونه بر ايچجك صو دادرلر (إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا) مكر براسى صو وجهنميلرك
آقن ايرين (جَزَاءً وِفَاقًا) ايتدكلرى عمالة كوره بر مكافات سزالريجه اولدى (إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا)
تحقيقا كه انلر دنياده حساب اخروى يى توقيع ايتمزلردى (وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا) وآيتلريمزه تكذيب ايتديلر بر تكذيب كه
اصلا طرف تصديقه توجه ايتمديلر (وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا) وهر نسنه يى ضبط ايتدك لوح محفوظده
يازلمش اولديغى حالده (فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا) پس عذابك غصه سنى دادك كه اشكنجه دن
غيرى بر نسنه سزه ارتورمز (إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا) بى شبهه كيم پرهيزكارلره بر قورتلق مكانى وار
(حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا) ميوه لى باغلر واوزملر (وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا) واناره مه لى همسن قيزلر (وَكَأْسًا دِهَاقًا)
وشراب ايله طولمش پياله لر (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا) پرهيزكارلر اول باغلرده نه بيهوده سوز
ونه يالان ايشيدرلر (جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ) ارباب تقوايه بو نعمتلر پروردكاركدن بر مكافات (عَطَاءً
حِسَابًا) فضل وكرمندن كفايت ايديجى بر ويركى نه وجوب طريقيله در زيرا فاعل مختار اوزره بر نسنه
واجب اولماز (رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) بدلدر ربك كلمه سندن يعنى پرهيزكارلره اولنان
احسانلر كوكلر ويرك واراولنده اولان اشيانك پروردكارندن بر مكافاتدر (الرَّحْمَٰنِ) قوللرينه
غايتله مرحمت ايدن (لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا) كوكلر ويرده اولان كمسنه لر خدادن سوز سويلمسين
مالك اولمازلر يعنى قادر دكلردر كه انكله سوز سويلشوب ايده وكى ثواب وعقابنده اوزرينه اعتراض
ايده لر (يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا) اولكونده كه حضرت جبريل وفرشته لر صف بغلمشلر ايكن

طوردلر (لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ) شفاعت خصوصنده بر سوز سويلمزلر مكر
شول كمسنه ايزد جل جلاله اكا دستور ويره (وَقَالَ صَوَابًا) دخى واقعه مطابق سوز
سويلديكه اول خدانك پسنديده سنه شفاعت ايده بيلور (ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ) اولكون البته
اوله جقدر تخلفى قبول ايتمز (فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا) پس هر كيم ايستر پروردكارينك ثوابنه
ايمان وطاعتله بردونه جك يير ايدينور (إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا) تحقيقا بز بر يقين اشكنجه دن سزى
قورقتدردق (يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ) اولكونده كه انسانلر كوندردوكى عماله بقر (وَيَقُولُ الْكَافِرُ
يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا) وتوحيدى ايمان سويلر اى قوم كاشكى بن بر طپراق اولوب مبعوث اولمسيدم

سورة النازعات مكية وهى ست واربعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا) قوت وشدتله كفارك جانلرين بدنلرندن چكوب چيقاران فرشته لره قسم (وَالنَّاشِطَاتِ
نَشْطًا) وسهولت ورفقله مؤمنلرك جانلرين اخراج ايدن ملائكه يه سوكند (وَالسَّابِحَاتِ
سَبْحًا) وغايتله عجله ايدوب فرماناله كيدن فرشته لره قسم (فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا) پس طاعات وخيراته
ايلرو كيتمكه چوق سعى ايدن ملكلره سوكند (فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا) صكره عالملك ايشن تدبير ايدن
ملائكه يه قسم كه بعد الموت قوبوب حساب وجزا ايچون احيا اولنورسز (يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ) اول
كونده كه دتره يجى تتره يعنى طاغلر ويركبى ساكن اولان اجرام اولكونك هيبتندن دتره (تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ)
تابع اولان نسنه آنك اكسه سنده واقع اولور واو كوكك يارلمسيدر وييلدزلرك صاچلمسى
(قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ) كوكلر اولكونده اضطراب ايديجيدر (أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ) ايه لرينك كوزلرى
اشاغه بقوب خوار وذليلردر (يَقُولُونَ أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ) ديرلر على التحقيق بز حالت
اولامزه دوندرلمش اولورز يعنى دنياده حياتمز منقضى اولوب قبرده وضع اولندقمزدن صكره بردخى
احيا اولنورميوز (أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً) ايا چوريمش كوكلر اولدقمزده مبعوث اولورز (قَالُوا تِلْكَ
إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ) ديديلر اول ايكنجى دونش اول وقتده اوتورمق ايسه دونشيدر يعنى بو دونش صحيح
اولورسه بز اول وقتده بر خسران ايتمش كروه اولورز انكچونكه بز هميشه آنك اولمسين تكذيب ايدردك
بو كلام استهزا طريقيله انلردن صادر اولدى پس حق جل وعلا آنلرك انكارلرين رد ايدوب بيوردى
(فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ) پس بوندن غيرى بر نسنه يوقدر كه قيامت قالقسى بر چيغرمقدر يعنى قدرتمز
قتنده آنك وقوعى بر مشكل ايش كمانا يتمسونلر كيم او بر چيغرمقدن اوزكه بر شئ دكلدر (فَإِذَا هُمْ

بالساهرة) پس همان كندولر بر بیاض هموار یرده درلر یعنی یرك ایچنده اولسلر ایكن بلا توقف یرك
اوزرنده اولورلر (هل اتیك حدیث موسی) حضرت موسانك خبری سكا كلدیمی كه قومكدن چكدككك
زحمتلردن سكا بر تسلیه ویره و انلره بر تهدید اولیه كیم تكذیبلری اوزره اصرار ایدرلرسه قوم فرعونه
دكن عقوبت كبی كندولره بر عقوبت دكر (اذ ناداه ربه بالواد المقدس طوی) چون موسانك پروردكاری
طوی نام پاك اولان دره ده كندوینی چیغروب دیدیكه (اذهب الی فرعون) مصر حاكمنه كیت (انه طغی)
كیم علی التحقیق اول خبیث حددن تجاوز ایتدی (فقل هل لك الی ان تزكی) پس اكا سویله كفر و معصیتدن
پاك اولمغه سكا میل و رغبت وارمی (واهدیك الی ربك) دخی ایسترمیسن كیم پروردكارككك
معرفتنه سنی ارشاد ایده یم (فتخشی) كه اداء واجباتله و ترك محرماتله آنك عقابندن خوف
ایده سن پس حضرت موسی خدانك فرماننه امتثال ایدوب فرعونه واروب رساله یی اكا
تبلیغ ایتدی (فاریه الایة الكبری) درعقب اكا بیوك اولان معجزه كوستردی واودكنكك ایلان اولمسی
(فكذب وعصی) پس فرعون حضرت موسایی یالانه نسبت ایدوب خدانك فرماننه اطاعت ایتمدی
(ثم ادبر یسعی) اندن صكره اطاعتدن یوز دوندروب حضرت موسانك ایشنی ابطال ایتمكه
چالشدوغی حالده (فحشر فنادی) پس لشكرین جمع ایدوب كندوسی جمعیت اراسنده چیغردی (فقال
انا ربكم الاعلی) اندن صكره دیدیكه بنم بیوجه رك پروردكاركز (فاخذه الله) درعقب خدا عز و جل آنی
آلدی (نكال الاخرة والاولی) صوكی جهانك عذابیله كه احراقدر و بو جهانك عذابیله كه اغراقدر
(ان فی ذلك لعبرة) تحقیقا كه فرعونك احوالنده بر پند و اعتبار وار (لمن یخشی) شول كیمسنه كه
همیشه ذات بی چندن خوف ایتمكدر (ءانتم اشد خلقا) ایا سزك مخلوقیتكز چوق صعوبتلودر
(ام السماء) یا كوكك مخلوقیتی صكره كوكك كیفیت خلقتنی بیان ایدوب بیوردیكه (بناها) انی یاپدی (رفع
سمكها) یرندن بر مقدار ارتفاعی بو وجهله قیلدیكه (فسویها) پس آنی درست بی قصور و بی فطور قیلدی
(واغطش لیلها) و آنك كیجه سن قرانلق قیلدی (واخرج ضحیها) و كونشنك ایشغنی چیقردی
(والارض بعد ذلك دحیها) و زمینی كوكك یاپمسندن صكره دوشدوب سكنی ایچون اماده
قیلدی (اخرج منها ماءها ومرعیها) صوینی و اوتلغنی كندوسندن چیقردی (والجبال ارسیها)
دخی طاغلری محكم قیلدی (متاعا لكم ولانعامكم) سزك ایچون و طوارلركز ایچون كچنجك نسنه حاصل
اولمق ایچون (فاذا جاءت الطامة الكبری) پس اولوقتكه جمیع اشیایی كومتو نابود ایدن بیوك
داهیه كلور واو قیامت كونیدر (یوم یتذكر الانسان ما سعی) و اول كونكه انسان چالشدوغی

اشیایی خاطرینه كتورور (وبرزت الجحیم لمن یری) و دوزخ هر كورنه اشكار قیلنسه (فاما من طغی)
پس اما شول كیمسه كه كفر ایله طغیان ایتدی (واثر الحیوة الدنیا) و یقین اولان صاغلغی آخرت اوزره
ترجیح ایدوب آنك لذاتیله مستغرق اولدی (فان الجحیم هی المأوی) بی شبهه كه دوزخ كندودر آنك
قرارگاهی (واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی) و اما شول كیمسه كه پروردكارنك اوكنده
طورمغی ملاحظه ایدوب خوف ایتدی و نفسنی باطل آرزولردن منع ایتدی (فان الجنة هی المأوی)
بی شبهه كه بهشت برین كندودر آنك آرامكاهی اندن اوزكا بر مكان اولماز (یسئلونك عن الساعة)
قیامتك احوالنی سندن تصور درلر (ایان مرسیها) نه زمانده انتهاسی اولوب مستقر اولور (فیم انت من ذكریها)
نه نسنه ده سن آنك اكسندنه یعنی كفار ایچون قیامتی اكقدن و وقتنی انلره ایچون بیان ایتمكدن سن قنده سن
اوزرده كلسن زیرا آنك اكسی انلره فائده ویرمز بلكه عنادلرین ارتورر و هم آنك وقتنك بیلمسی خدای
ذوالجلاله مخصوصدر نته كه بیوردی (الی ربك منتهیها) آنك علمنك نهایتی ربكه راجعدر (انما انت
منذر من یخشیها) بوندن غیری بر شیء یوقدر كه سن قورقوتیجی سن شول كیمسه كه آنك كلسندن
خوف ایدر (كانهم یوم یرونها) كویا كه انلر اول كونده آنی كوردكلر (لم یلبثوا الا عشیة او ضحیها)
دنیاده قامت ایتمدیلر الا بر كونك اخشامی وقتی یا قوشلغی وقتی یعنی اول كونك هولندن دنیاده
مدت حیاتلرین اونودوب كمان ایدرلر كه مدت قامتلری یا بر اخشام وقتی یا بر صباح وقتی ایدی

سورة عبس مكیة اثنتان واربعون آیة
بسم الله الرحمن الرحیم

كتوردیلر كه عبدالله بن ام مكتوم سرور كائناتك مجلس پر نورینه بر محلده كلدیكه صنادید قریش حضرتك
مجلسنده ایدی و نوروب حضرت كندولرین اسلامه دعوت ایتمكه مشغول ایدی ابن ام مكتوم عماسی سببیله
حضرتك مشاغلندن بی خبر اولوب كندوینه دیدیكه یا رسول الله خدا سكا تعلیم ایتدوكی اشیادن بكا تعلیم
ایت بو سوزی بر قاچ كز سویلدی چون بو سوزی حضرتك سوزین قطع ایتمكه مؤدی اولدی حضرت
صلی الله علیه وسلم بو وضعدن اغزلنوب یوزین اكشدوب اندن اعراض ایتدی حق جل و علا حبیبنه عتاب
طریقیله بو آیتلری منزل ایدوب بیوردیكه (عبس وتولی) محمد المختار یوزین اكشدوب اعراض ایتدی (ان
جاءه الاعمی) كندوینه كور كلدیكی ایچون آنك عذری بیان اولنمق ایچون اعمی وصفیله ذكر اولندی (وما یدریك)
آنك وقتی نسنه حالنه سنی بیلیجی قیلدی (لعله یزكی) شاید اول شخص كناهلردن پاك و پاكیزه اوله
(او یذكر فتنفعه الذكری) یا خود نصیحتكله متعظ اولوب كندوینه نصیحت فائده ویره (اما من استغنی)

اما شول کیمسه ایمانه کلمکدن استغنا ایتدک (فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰى) سن اکا توجه ایدوب اقبال ایدرسن (وَمَا
عَلَیْكَ اَلَّا یَزَّكّٰى) وحالبوکه اسلامله آنك پاك اولمدیغندن اوزریکه بر وبال یوقدر زیرا انجق سنکه احکامی
تبلیغ ایتمکدن غیری اوزریکه برشئ یوقدر (وَاَمَّا مَنْ جَاۤءَكَ یَسْعٰى) واما شول کیمسه که خیری طلب
ایتمك ایچون شتاب ایدرك سکا کلدی (وَهُوَ یَخْشٰى) وحالبوکه کندوسی تکریدن خوف
ایدر (فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى) سن آندن کفارله مشغول اولورسن منقولدرکیم سید عالم صلی الله علیه وسلم
بو آیاتله جناب رب الاربابدن معاتب اولیجق ابن ام مکتومك عقبنجه واروب کندوسنی مسجده
دوندروب کندویه ردای شریفلرینی دوشدوب اوزرینه اوتوردی واندنصکره کندوسنی هر کوردکده اکرام
ایدوب مرحبا بمن عاتبنی فیه ربی دیردی وایکی کره مدینه ده یرینه قائم مقام دکدی بیلنمك کرکدر بو ایشر
حضرتدن خطادکل انکچونکه اجتهادحکمیله صدور ایتدی وبو معاتبه اکا ترك افضل ایچون واقع اولدی
(كَلَّاۤ اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ) حقا که بی شبهه آیات قرآنیه خلقه برپنددر (فَمَنْ شَاۤءَ ذَكَرَهُ) پس هر کیم ایسترایسه آنی
حفظ ایدوب نصیحت پذیر اولور (فِیْ صُحُفٍ) اول آیات قرآنیه بر صحیفه لرده مثبتدر
(مُكَرَّمَةٍ) خدانك قتنده مکرم مدرلر (مَرْفُوْعَةٍ) قدرلری یوجه لنمش (مُطَهَّرَةٍ) دیولرك
دست تعرضندن پاك قیلنمشلر (بِاَیْدِیْ سَفَرَةٍ) ملائکه دن برپازیجیلرالنده درکه (كِرَامٍ) حق
تعالی انك قتنده معززدرلر (بَرَرَةٍ) اهل تقوادرلر (قُتِلَ الْاِنْسَانُ) آدم اوغلی هلاك اولسون
(مَاۤ اَكْفَرَهُ) نه عجب بی دیندر هیچ فکر ایتمز (مِنْ اَیِّ شَیْءٍ خَلَقَهُ) حق تعالی کندوسنی قنقی نسنه دن
یاراتدی (مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ) آنی بر طامله صودن یاراتدی (فَقَدَّرَهُ) پس اشکال واعضادن
کندویه لازم اوله جق شیئه کندوسنی مستعد قیلدی (ثُمَّ السَّبِیْلَ یَسَّرَهُ) صکره والده نك قارندن
چیقمغی اکا آسان قیلدیکه رحمك اغزینی موسع قیلوب باشن آشاغه ایمکی کندویه الهام ایتدی (ثُمَّ اَمَاتَهُ)
صکره آنی میت قیلدی (فَاَقْبَرَهُ) درعقب آنی قبره قیلدی (ثُمَّ اِذَا شَاۤءَ اَنْشَرَهُ) اندنصکره حد
ایستیجك آنی زنده قیلار (كَلَّا) آدم اوغلی بدفعلدن منتهی اولمق کرك (لَمَّا یَقْضِ مَاۤ اَمَرَهُ) حضرت
آدم زمانندن بوکونه دك آدمی مقوله سی مأمور اولدیغی نسنه یی جمله ادا ایتمدی (فَلْیَنْظُرِ الْاِنْسَانُ
اِلٰى طَعَامِهٖۤ) پس آدم اوغلی کندو یمکنه نظر اعتبارله باقسونکه آنك حصولیچون نیجه ایشلر خلق
اولنمشدر (اَنَّا صَبَبْنَا الْمَاۤءَ صَبًّا) تحقیقا که بز صوبی بر عظیم دوکمك دوکدك (ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ
شَقًّا) اندنصکره زمینی بریوبارمق یاردق (فَاَنْۢبَتْنَا فِیْهَا حَبًّا) پس آنك ایچنده اربه وبغدای کبی
دانه بتردك (وَعِنَبًا وَقَضْبًا) واوزم ویونجه دخی (وَزَیْتُوْنًا وَنَخْلًا) وبو ایکی جلیل القدر

اغجی دخی (وَحَدَاۤئِقَ غُلْبًا) وعظیم باغلر دخی (وَفَاكِهَةً وَاَبًّا) ومیوه واوتلیجق نسنه دخی (مَتَاعًا لَكُمْ
وَلِاَنْعَامِكُمْ) سزك کچنمککز ایچون وطوارلرکزك کچنمسی ایچون اشیای مزبوره یی یردن بیدا ایتدی
(فَاِذَا جَاۤءَتِ الصَّاۤخَّةُ) پس اولوقتکه خلقی صاغر ایدن نصدا کلور برامر عجیب کوررسن اندن مراد نفخه
ثانیه در (یَوْمَ یَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخِیْهِ) اولکونده که کشی قچر برادرندن (وَاُمِّهٖ وَاَبِیْهِ) واناسندن
واتاسندن (وَصَاحِبَتِهٖ وَبَنِیْهِ) وقاریسندن واوغوللرندن (لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ یَوْمَىِٕذٍ
انلردن هر برکشیه اولکونده اولور (شَاْنٌ یُّغْنِیْهِ) برحال که اوزکه نك مهمندن کندوبی مشغول
قیلار (وُجُوْهٌ یَّوْمَىِٕذٍ) اولکونده یوزلر وارکه (مُّسْفِرَةٌ) ضیالوا ولمش (ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ)
نعیمنی کوردوکی اشیا سببیله کولمش مژده لنمش (وَوُجُوْهٌ یَّوْمَىِٕذٍ) ویوزلر اولکونده وارکه
(عَلَیْهَا غَبَرَةٌ) اوزرینه غبار وکدورت اولمش (تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ) برسیاهلق وظلمت کندوبی
قبلار (اُولٰۤىِٕكَ هُمُ الْكَفَرَةُ) انلرکندولردر دینی اولانلر (الْفَجَرَةُ) یلانجی نابکار اولانلر

سُوْرَةُ كُوِّرَتْ مَكِّیَّةٌ وَهِیَ تِسْعَ عَشْرَةَ اٰیَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ) اولوقتکه کونش بورلور یعنی انبساطا نوری بساطا فاقدن زائل اولوب بی نور
اولور (وَاِذَا النُّجُوْمُ انْكَدَرَتْ) واولحلکه یلدزلر قرانلق اولور (وَاِذَا الْجِبَالُ سُیِّرَتْ) واولزمانکه
طاغلر مکانلرندن قالقوب هواده غبار کبی کیتمش قیلنور (وَاِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ) واولوقتکه
اون آیلق کبه دوه لر مهمل ترك اولنور (وَاِذَا الْوُحُوْشُ حُشِرَتْ) واولحلکه انسیت ایتمیان حیوانلر
قصاص ایچون جمع اولنور (وَاِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ) وقچن دریالر قیزمش قیلنور (وَاِذَا النُّفُوْسُ زُوِّجَتْ)
واولوقتکه جانلر عمللریله جفت قیلنور (وَاِذَا الْمَوْءٗدَةُ سُىِٕلَتْ) دخی قچن زنده دفن اولنان قیز
صورلورکیم (بِاَیِّ ذَنْۢبٍ قُتِلَتْ) قنقی کناهله قتل اولندی بوسؤالدن مراد آنی اولدیره نك تبکیت
وتعنیفیدر (وَاِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ) واولحلکه صحائف اعمال یایلور (وَاِذَا السَّمَاۤءُ كُشِطَتْ) واول
محلکه کوك دری صویلسی کبی صویلوب زائل قیلنور (وَاِذَا الْجَحِیْمُ سُعِّرَتْ) واولدمکه دوزخ شدتلو
یاندرلور (وَاِذَا الْجَنَّةُ اُزْلِفَتْ) واولزمانکه جنت اهل ایمانه یقین قیلنور (عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّاۤ اَحْضَرَتْ)
هرجان آماده ایتدوکی شیئك نتیجه سن بیلور (فَلَاۤ اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ) پس قسم اولسونکه کیرویه
دونن یلدزلره (الْجَوَارِ الْكُنَّسِ) کیم سیر ایدوب کونشك ایشغی التنده مخفی اولورلر وآنلردن
مراد خمسهٔ متحیره درزحل ومشتری ومریخ وعطارد وزهره (وَالَّیْلِ اِذَا عَسْعَسَ) دخی کیجه یه

قسم ایچون قوللنمغی اولدقده (والصبح اذا تنفس) دخی صباح وقتنه قسم ایچون تنفس ایدر وانک تنفسی
طلوعی محلیدر جواب قسملر بودرکه (انه لقول رسول کریم) علی التحقیق قرآن عظیم الشان بر رسولک
اوقومه سیدرکه خدانک قتنده مکرمدر (ذی قوة) کوچ ایه سی که مؤتفکات کویلرین قالدیردی
اوزره قالدروب یره اوردی (عند ذی العرش مکین) عرش اعلانک ایه سی قتنده جاه و منزلت
صاحبیدر (مطاع ثم) فرشته لر اراسنده مسموع الکلمه در (امین) وحیک تبلیغی اوزره
امانت صاحبیدر (وما صاحبکم بمجنون) دخی یارکز یعنی محمد المختار اصلا دیوانه دکلدر (ولقد
رآه) و بی شبهه کیم حضرت جبریلی خلقت اصلیه سی اوزره کوردی (بالافق المبین) کونشک یوجه رك
مطلعنده (وما هو علی الغیب بضنین) دخی محمد المصطفی پوشیده اولان شیئی اوزره بخیل دکلدر
یعنی رسالتی اداسنده و خلقی تعلیم ایتمده بخل ایتمز (وما هو بقول شیطان رجیم) و قرآن عظیم
الشان کوکدن شهابله اتلمش شیطانک سوزی دکلدر بو کلام قرآنک حقنده کهانت و سحر دیدیانلرک
سوزین رد ایتمک ایچوندر (فاین تذهبون) پس قنغی مکانه کیدرسز یعنی سز قرآنک خصوصنده سلوک
ایده جککز طریقده آزغونسز (ان هو الا ذکر للعالمین) قرآن بر نسنه دکلدر الا عالملر ایچون بر پند و نصیحت
(لمن شاء منکم ان یستقیم) سزدن شول کیمسنه که استقامت ایتمک ایستر (وما تشاؤن الا ان یشاء الله
رب العالمین) و سز هدایت و استقامتی بر وقتده ایستمزسز الا اول وقتکه عالملرك پروردکاری
خدا عز و جل مشیتکزی ایستر حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنهما روایت ایدیکه سرور کائنات
بیوردی هر کیم مجتبله آرزو ایدیکیم قیامت کوننی عیانا کوره اذا الشمس کورت سوره سن اوقسون

سورة الانفطار مکیة وهی سبع عشرة ایة
بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا السماء انفطرت) اول وقتکه کوك یاریلور (واذا الکواکب انتثرت) وقچن یلدزلر صاچلور
(واذا البحار فجرت) و اول محل که دریالر بری برینه آقوب قوللری بر دریا اولور (واذا القبور بعثرت)
وقچن کورلرك طپراغی زیر زبر قیلنوب ایچنده اموات اخراج اولنور (علمت نفس ما قدمت واخرت)
هر جان عمل مقوله سندن نه ایلرو کوندردوکی نسنه یی و کیرو قودیغی شیئی بیلور (یا ایها الانسان
ما غرك بربك الکریم) ای آدم اوغلی قنغی شیئ سنی کریم اولان پروردکارکله الدادوب معصیت اوزره سکا
جرات ویردی بو مقامده لفظ کریمک ایرادندن بر قاچ فائده فهم اولنور برنجی بوکه محض کرم آنی اقتضا ایتمزکه
ظالم اهمال اولنوب معذب اولمیه دوست و دشمن و مطیع و عاصی بر درجه ده طوتله پس ایکنجیه

اکر صفت کرمه صفت قهر و انتقام ضم اولنورسه بر فائده سی بوکه اشعار ایدرکیم شیطان انسانی
خدانک قنغی صفتیله الدادر زیرا اول خبیث سویلر انسانه ایستدیککی ایشله خدا کریمدر کیمسه یی
معذب ایتمز و عقوبتی تعجیل ایتمز و بر فائده سی بوکه خدانک کثرت کرمی استدعا ایدرکه زیاده
اطاعت اولنه نه کرمنه مغرور اولوب معصیتنه مداومت اولنه (الذی خلقك) شول کریم
پروردکارکه سنی ای آدم اوغلی عدمدن وجوده کتوردی (فسویك فعدلك) درعقب جمیع
اعضاکی صاغ و سالم قیلوب خلقتکی دوزوب سائر مخلوقاتک خلقتندن سنی بر خلقت ایله ممیز
قیلدی (فی ای صورة ما شاء رکبك) قنغی صورتله که ایستدی انکله سکا ترکیب ویردی (کلا)
خدانک کرمنه مغرور دکلسز (بل تکذبون بالدین) بلکه روز جزاده اولان مکافاته تصدیق
کتورمزسز (وان علیکم لحافظین) و حالبوکه علی التحقیق اوزرکزده بر نکهبان وارکه (کراما کاتبین)
حق تعالی قتنده مکرملردر اعمالکزی ضبط ایدوب یازرلر (یعلمون ما تفعلون) ایشلدککز
نسنه یی بیلورلر (ان الابرار لفی نعیم) تحقیقا که ایولر عیش و عشرتده اولورلر (وان الفجار لفی جحیم)
دخی بی شبهه کیم حشر و نشری انکار ایدنلر دوزخده اولورلر (یصلونها یوم الدین) اکا روز جزاده
کیررلر (وما هم عنها بغائبین) و آنلر اندن اصلا غائب اولمازلر یعنی ایچنده مخلد اولوب اندن
هیچ صاپمازلر (وما ادریك ما یوم الدین) و قنغی نسنه سکا بیلدردی یکه روز جزا ندر (ثم
ما ادریك ما یوم الدین) بو تکرار اول کونک شاننه تعجیب و تفخیم ایچون پس حاصل معنی بو اولورکیم
اول کونک کنهنه و حقیقتنه تکرار ایدن اوزکه بر کیمسه واقف اولماز (یوم لا تملك نفس لنفس شیئا)
بر کونکه بر جان بر جان ایچون بر آز نسنه یه مالك اولماز یعنی قیامت کونی بر کوندرکه بر کیمسه کندو
قوت و قدرتیله بر آز نسنه ایله بر کیمسه یه منفعت ایتمز (والامر یومئذ لله) و اول کونده ایش خدای عز و جله

سورة المطففین — مخصوصدر بر کیمسه نك دخلی اولماز — مدنیة ست و ثلاثون
بسم الله الرحمن الرحیم

کوردیلرکه مدینه خلقی اولچك خصوصنده غایتله خیانتلری وار ایدی ایچون بو سوره نازل اولدی و اولچکلرین
معتدل قیلدیلر (ویل للمطففین) وای اولسون اکسك اولچوب و اولچانلره (الذین اذا اکتالوا
علی الناس یستوفون) شول اکسك اولچوب و اولچانلرکه ایچون خلقدن اوزره کیلدولر اولچولر بالتمام
آلورلر (واذا کالوهم او وزنوهم یخسرون) و اول وقتکه خلقه بر نسنه صاتوب و اولچرلر یا آنلره
وزن ایدرلر اوتوزد ویررلر (الا یظن اولئك انهم مبعوثون) ایا آنلر کمان ایتمزلرمیکه علی التحقیق

كيدوب مبعوث اولورلر (لِيَوْمٍ عَظِيمٍ) بر اولو كون ايچون چونكه اول كونده اولان امور غايتله عظيمدر
واول كونك انكله موصوف قيلندى (يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) اول كونده كه خلق عالملرك
پروردكارى حكمنه اياق اوزره طورورلر (كَلَّا) كركدر كه خلق تطفيفدن منع اولنوب حشر
ونشردن غفلت ايتميه لر (إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ) بى شبهه كيم كفارك نامهٔ اعمالى سجينده در
(وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ) دخى سكا نه بيلدردى كه سجين نه در (كِتَابٌ مَرْقُومٌ) اول بر نشانلنمش
كتابدر كيم آنى هر كورن بيلور كه آنده خير يوقدر (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) هلاك اولسون اول كونده
طوغريلغى تكذيب ايدنلره (الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ) شول اهل تكذيب كه روز جزانك
اولمسنه تصديق كتورمزلر (وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ) دخى آنى تكذيب ايتمز الا هر حددن
تجاوز ايتمش كنهكار كسنه (إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا) قچن اوزرينه آيتمز اوقنور (قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ)
ديركه ميشلرك افسانه لريدر (كَلَّا) ديدكلرى كبى دكلدر (بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ)
بلكه كوكللرى اوزره قزاندقلرى نسنه پرده بغلدى (كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ) حقا كه
بى شبهه انلر اول كونده پروردكارلرينك مشاهده سندن محروم وممنوعدرلر (ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ)
صكره على التحقيق آنلر دوزخه كيريجيلردر (ثُمَّ يُقَالُ) صكره كندولره دينلور (هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ
بِهِ تُكَذِّبُونَ) بو عذاب شول عذابدر كه آنك وقوعنه ايمان كتورمزدكز (كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي
عِلِّيِّينَ) حقا كيم بلا شبهه ايولرك نامهٔ اعمالى عليينده در (وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ) وقنى نسنه سنى
بلمجى قيلدى كه عليون نه كونه نسنه در (كِتَابٌ مَرْقُومٌ) اول بر كوزل علامتله نشانلنمش بر كتابدر
هر كورن بيلوركه اوبر خيردر (يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ) حضور عزته مقرب اولان فرشته لر آنك محلنده
حاضر اولوب آنى صاقلرلر (إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ) بى شبهه كيم ايولر تنعم ايتمده درلر (عَلَى الْأَرَائِكِ
يَنْظُرُونَ) بزنمش تختلر اوزره اوتوروب موجب سرور اولان اشيايه بقرلر (تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ
نَضْرَةَ النَّعِيمِ) يوزلرنده بهشت نعمتلرينك آثار طراوتنى كوروب بيلورسن (يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ)
بر مهرلنمش شراب خالصدن ايچرلر قيلنورلر (خِتَامُهُ مِسْكٌ) آنك مهرلنجك نسنه سى مسكدر يعنى
اول شرابك قابلرى چامور وموم يرينه مسكله اغزى بغلنوب مهرلنور (وَفِي ذَلِكَ) واول
شرابده (فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ) رغبت ايدنلر رغبت ايتسونلر (وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ) وآنك
قارشجق نسنه سى تسنيم پكارينك صويندندر (عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ) مدح اولسون
بر پكاره كه اندن ارباب قرب ايچرلر (إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا) تحقيقا كيم شركله كنهكار اولانلر

(كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ) ايمان كتورنلردن كولرلردى يعنى رؤساء قريش فقراء مؤمنيندن
كولرلردى (وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ) دخى قچن اهل ايمانك يانلرندن كچرلر آنلره استهزا
ايتمك ايچون بربرينه كوز قيررلر (وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمُ) دخى قچن كندولره مخصوص اولانلره
دونرلر (انْقَلَبُوا فَكِهِينَ) آنلره استهزا ايتدكلرندن تر وخرم وشادمان دونرلر (وَإِذَا رَأَوْهُمْ)
واول وقتكه اهل ايمانى كوردلر (قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ) ديرلر على التحقيق كيم بو كروه آزغوندرلر
(وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ) وحالبو كه آنلر اهل ايمان اوزره نكهبان كوندرلمديلر كه آنلرك اعمالن ضبط
ايدوب رشد وضلاللرينه شهادت ايدرلر (فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا) پس بو كون يعنى قيامت كونى
ايمان كلانلر (مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ) كفاردن كولرلر (عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ) تختلر اوزره اوتوروب
كفارك احوالنه نظر ايتدكلرندن زنجيرله بغلنمشلر ودوزخده خوار وحقير تعذيب اولنورلر (هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ)
آيا كفاره سزا ويرلديمى (مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ) دنياده ايتدكلرى اعمالك سزاسى يعنى آنك سزاسيله مكافات اولنديلر

سُورَةُ انْشَقَّتْ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ آيَةً

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ) قچن كوك بولتله يارلور حضرت عليدن مرويدر كه كوك صيانندن اوغرسندن يارلور
(وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ) دخى قچن يارلمسن ايستيجك پروردكارينك تأثير قدرتنه قولاق طوتوب
منقاد اولور (وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ) دخى قچن ير دوشنوب طاغ وتپه لرى زائل اولوب هموار اولور
(وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا) وايچنده اولان كنوز واموانى طشره يه صالور (وَتَخَلَّتْ) وكمال سعى ايدوب ايچنده
اولان اشيادن بوشانور (وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ) والقا وتخليه ده پروردكارينك فرماننه
قولاق طوتوب فرمانك استماعنه سزاوار قيلندى بو اشيا واقع اولنجق آدم اوغلى تحصيل ايتدوكى
اشيانك سزاسنى كورور (يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا) اى آدم اوغلى على التحقيق
سن پروردكارك مجازاتى سمتنه كمال جد وجهد ايديجى سن (فَمُلَاقِيهِ) پس سن اول جزايى كوريجى سن (فَأَمَّا مَنْ
أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ) پس اما شول كيمسه كه نامهٔ اعمالى صاغ اليله ال‍ ‍د‍ ‍ى (فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا)
بى شبهه كيم قولاى محاسبه محاسب اولور كه ايچنده مناقشه ومضايقه يوقدر (وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ
مَسْرُورًا) وكندو اهلنه سوينمش دونر (وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ) واما شول كيمسه كه نامهٔ
اعمالى آركه سندن صول اليله ويريلور واول بوكونا اولوركه صاغ الى كردننه بغلنوب صول الى
آرديه قيلنور پس كتابى كندويه آندن ويريلور (فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا) اندن صكره هلاكى چاغروب

انی تمنا ایدر (وَيَصْلىٰ سَعِيرًا) و بر علولی اتشه کیرر (اِنَّهُ كَانَ فِى اَهْلِهِ مَسْرُورًا) تحقیقا که اوکونه
شخص دنیاده قوم و عشیرتی اراسنده سونمش ایدی (اِنَّهُ ظَنَّ اَنْ لَنْ يَحُورَ) بی شبهه کیم اول کسه
کمان ایتدیکیم علی التحقیق کندوسی بر دخی زنده اولوب رجوع ایتمز (بَلىٰ) بی شك و شبهه کیم زنده
اولوب رجوع ایدر (اِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا) بلا شك کیم پروردکاری آنك اعمالنه دانا ایدی پس
آنی اهمال ایتمز البته ارجاع ایدوب مکافاتی کندویه ایصال ایدر (فَلَا اُقْسِمُ بِالشَّفَقِ) پس کونشك
غروبندنصکره کورینن بیاضلغه قسم (وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ) دخی کیجه یه و حیوانا تدن واوزکه لرندن
بیغوب صاقلدیغی اشیایه قسم (وَالْقَمَرِ اِذَا اتَّسَقَ) دخی ایه قسم قچن نوری جمع اولوب بدر تام اولدیغی
قسم بوکه (لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ) البته ای آدم اوغوللری بر حالتدنصکره بر حالته ایرشوب
ملاقی اولورسز مراد موتك و قیامتك شدائد و اهوالی که انسانلری واحدة بعد واحدة کورر
(فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) پس انلره نه اولدیکه خدانك وحدانیتنه و روز جزانك وقوعنه تصدیق کتورمزلر
(وَاِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ) دخی قچن اوزرلرینه قرآن اوقنور (لَا يَسْجُدُونَ) سجوده وارمزلر مرویدرکه
حضرت صلی الله علیه وسلم واسجد واقترب آیتن اوقیوب کندو و سیله اولان اهل ایمان سجده یه
واردیلر واول حالده کفرهٔ قریش انلرك باشلری اوزره طوروب چیقون چالرلردی پس حق جل وعلا اول
آیتی منزل قیلدی و اهل شرك سجده کتورمدکلری نه انکه قرآنده بر قصور اولدیغیچون (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُكَذِّبُونَ) بلکه کفر ایدنلر عناد و تکبر جهتندن قرآنی یلانه نسبت ایدرلر (وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ)
و حق جل وعلا انلرك سینه لرنده اولان کفر و عداوته هرکسدن دانا تردر (فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ)
پس انلری بردردناك اشکنجه ایله مژده لندر (اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) لیکن ایمانه کلوب
کوزل اعمال ایشلیانلر (لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) کسلمش اجرت کندولره مقرر و ثابتدر والله اعلم

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ اثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ) ظهورده کوشکلره ماننداولان یلدزلر آیه سی کوکه قسم (وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ)
دخی وعد اولنمش کونه یعنی قیامت کوننه قسم (وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ) دخی اولکونده شهادت ایدن
پیغمبره و مشهود علیه اولان امته قسم کیم (قُتِلَ اَصْحَابُ الْاُخْدُودِ) علی التحقیق زمینده یارقلر
ایله لری هلاك اولندیلر اصحاب اخدود و نواس یمنك جماعتیدر آیینلری بت پرستلك ایدی منقولدرکیم
عصرلرنده بر شعبه ده بر ساحر وار ایدی بر کون پادشاهك سمعنه بونی عرض ایتدیکیم

بن برناتوان پیر اولدم مصلحت بودرکه بیك اجل بکا ایرشمدن بنم ایله بر ذهین اوغلان قوشه سن کیم
بنده اولان اسرار باطله یی اکا تعلیم ایده یم تاکه امور مملکت آنك رای سدیدیله انتظام بوله
پادشاه آنك سوزین قبول ایدوب بر زیرك اوغلان اکا قوشدی پس
هر کون اوغلان واروب بعض شعبه ده اندن اکتساب ایدردی اوغلانك یولنده بر خدا پرست
راهبك صومعه سی اولمغین اکا هیچ اوغراردی آنك سیرهٔ حسنه سی مستحسنی اولوب آنك دیننه تابع
اولدی بر کون یولنده بر ایلانه صاتشدیکه یولی طوتوب خلقی مروردن منع ایتمشدی النه بر طاش
الوب دیدی یا الهی اگر راهب ساحردن سکا سوکلیدر بونك هلاکنی بو طاش ایله آسان ایت
پس طاشی اتنجه اول ایلان هلاك اولدی بو حالتدنصکره خلق آنك خیر دعاسنه رغبت ایتدیلر
بر مرتبه یه ایرشدیکه انواع مرضلو آنك دعاسیله زائل اولوردی اول اثناده پادشاهك بر همنشینی
کور اولدی اول جوانك یاننه واروب خیر دعاسن التماس ایتدی اول عزیز اکا بیوردی اگر بکا متابعت
ایدوب سری افشا ایتمزسن کوزلرك روشن اولمق ایچون سکا بر خیر دعا ایده یم مزبور اکا عهد ویروب
شهادت کلمه سن کتوردی همان درکاه ذو الجلالدن انك کوزلری آچلمق ایچون نیاز ایتدی دعاسی حیز
قبوله یتوب آنك کوزلری کالاول اولدی اندنصکره پادشاهك حضورینه کلدی پادشاه
آنی کوریجك حالندن تعجب ایدوب صوردیکیم کوزلرکی کیم صاغلتدردی بلا توقف جواب ویردیکیم
تکریم کوزلریمه صحت احسان ایتدی پادشاه ایتدیکیم قنی تکری بو غریب ایشی ایشلدی همنشین
جواب ایتدیکیم الله الذی لا اله الا هو ملك بو کلام خوش نظامدن غایتله مضطرب اولوب
شایع اولمیه دیو فکره دوشوب حیله طریقیله اکا دیدی بو تلقینی بلدیغی آندن الوب ایمانه کلوردم
همنشین ایمانه کال محبتی اولدیغی اجلدن بلا توقف سرکذشتنی ملکه نقل ایتدی ملك فی الحال
اوغلانی احضار ایتدی آنك دیدوکی کلامك وقوعنی صوردی غلام آنی تصدیق ایتدی پادشاه
اندن ایستدیکیم بو عقیده دن فراغت ایده قبول ایتمدی بعده بر بلوکه فرمان ایتدیکیم آنی صوده بوغه لر
الوب آنی بر کیده قویوب فرمانی یرینه کتورمکه شروع ایتدیلر همان جناب رب العزته دعا ایلدی
کمی انلر اوزره منقلب اولوب قولری هلاك اولدیلر لجه اراسندن کندوسی ساحل سلامته
چیقدی صورت حالی ملکه عرض ایتدیلر بر آخر بلوکه فرمان ایتدیکیم آنی بر طاغ تپه سندن القا ایدهلر
قچن انلر طاغك باشنه بولنوب فرمانی پادشاهی یی اجرا ایتمك ایستدیلر غلام مرقوم ایزد ذو الجلال
درکاهنه نیاز ایتدی علی الفور مزبورلر هلاك اولوب کندوسی صحتله طاغدن ایندی بعده

ملك فرمان ایتدیکیم آتشه صالنه اندن دخی حق جل وعلا کندو بی خلاص ایتدی اندن صکره اول
عزیز الوجود پادشاهه دیدی سن بنی اولدره مزسن تا که خلق یعقوب بنی داره چکوب براوق بنم
ترکشمدن الوب بسم رب الغلام دیوب بکا طوغری آتمیجه پس ملك بو ترتیبله اول ذات شریفی شهید
ایتدی خلق بو حالی مشاهده ایدیجك ایمانه کلدیلر ملك بو وضعدن غضبه کلوب اعوان و
انصارینه فرمان ایتدیکیم زمینده خندقلر قازوب ایچنده عظیم آتشلر یاقه لر یاندقدن صکره
فرمان ایتدیکیم هر کیم آیین قدیمه دونر بر کیمسه اکا تعرض ایتمسنلر و هر کیم ایمانی اوزره ثابت اولور
آتشه صورلسون پس سعادت ازلیه یه مظهر اولانلر آتشه کیردیلر بر غایته دکین که بر قاری قوجاغنده
اوغلی وار ایکن آتشه کیرمکه کلدی آنك اوزره شفقت ایدوب کیرو دونمك ایستدی همان اوشاق
نطقه کلوب دیدی یا اماه صبر ایله کیم سن حق اوزره سن اودخی بلا توقف آکا کیردی (النار) بدلدر
اخدوددن یعنی اول اخدود آتش اوزره مشتملدر (ذات الوقود) اول آتش یانمق مایه سیدر (اذ هم
علیها قعود) اول وقتکه اصحاب اخدود آتش اوزره اوتورمشلردر (وهم علی ما یفعلون بالمؤمنین
شهود) و حالبوکه کندولر اهل ایمانه ایتدکلری ایش اوزره بری برینه شهادت ایدرکه پادشاه
فرمان ایتدوکی نسنه ده تقصیر ایتمدیلر (وما نقموا منهم) واهل ایماندن بر نسنه عیب
بیلمدیلر (الا ان یؤمنوا بالله العزیز الحمید) مگر هر نسنه اوزره غلبه ایدوب ذاتیله حمده
مستحق اولان خدایه ایمان کتورمشلر و عیب دکلدر بلکه عین کمالدر (الذی له ملك
السموات والارض) شول خداکه کندویه مخصوصدر کوکلر ویرك پادشاهلغی (والله علی
کل شیء شهید) وایزد متعال هر نسنه اوزره مطلعدر (ان الذین فتنوا المؤمنین والمؤمنات)
تحقیقا شول کیمسه لرکه ایمانه کلان کشیلری و ایمانه کلان خاتونلری ایذا ایله امتحان ایتدیلر
(ثم لم یتوبوا) صکره کناهلرین بیلوب ایتدکلری ایشدن پشیمان اولمدیلر (فلهم عذاب جهنم)
انلره دردوزخك اشکنجه سی (ولهم عذاب الحریق) و انلره دریانمغك اشکنجه سی (ان الذین آمنوا
وعملوا الصالحات) تحقیقا کیم ایمانه کلوب کوزل عمللر ایشلیانلر (لهم جنات) انلره بر باغلر وارکه
(تجری من تحتها الانهار) آنك اشجاری آلتندن ایرمقلر اقر (ذلك الفوز الکبیر) اول جنتلره
نائل اولمق بیوك قورتلمقدر انکچونکه دنیا و ما فیها اکا نسبت بر امر حقیردر (ان بطش ربك
لشدید) بی شبهه کیم پروردکارکك عنفله المسی غایتله قتیدر (انه هو یبدئ ویعید)
بی شبهه کیم کندوسی کفار اوزره دنیاده عذابی مسلط ایدر و آخرتده آنی اوزرلرینه اعاده ایدر

(وهو الغفور الودود) و کندو در توبه ایدنه چوق مغفرت ایدن مطیع اولانه زیاده محبت ایدن
(ذو العرش) عرش اعلانك صاحبی اولان (المجید) ذات و صفاتنده اولو اولان (فعال لما یرید)
اراده علیه سی تعلق ایتدوکی نسنه غایتله ایشلیجی که اکا بر کیمسه مانع اولماز (هل اتیك حدیث الجنود)
سکا لشکرلرك خبری کلدیمی (فرعون وثمود) بدلدر جنوددن یعنی اول لشکرلر فرعون و اتباعی
و قبیله ثموددر بو کلام سرور کائناته تسلیه در بو وجهله آنلر پیغمبرلره ایتدکلری و باشلرینه کلان
عقوبتك خبری سنده کمال مرتبه ده محقق اولدی پس سن دخی جماعتك تکذیبی اوزره صبر
ایدوب متسلی اول و انلری تحذیر ایت که انلره دخی عذاب کبی کندولره بر عذاب دکمیه (بل الذین
کفروا فی تکذیب) بلکه ایمانه کلمیانلر مقام تکذیبده طورمشلردر اندن رجوع ایتمزلر (والله من
ورائهم محیط) و ایزد ذو الجلالك قدرتی انلرك اکسه لرینه احاطه ایتمشدر بر فردلری آندن
قورتلمز و قرآن حقنده دیدکلری سوزکیم سحر و کهانتدر اول سوزلری خلاف واقعدر (بل هو قرآن مجید)
بلکه قرآن عظیم الشان نظم و معناده متفرد بر شریف کتابدر (فی لوح محفوظ) تغییر و تحریفدن صاقلنمش بولوحده مثبتدر

سورة الطارق مکیة وهی سبع عشرة آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

کوردیلرکه بر کیجه محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم عمجه سی ابو طالب ایله اوتورمشدی ناکاه
کوکدن بر یلدز اقوب اندن بر عظیم شعله پیدا اولدی ابو طالبه اندن بر قورقو عارض اولوب حضرتدن
استفسار ایلدیکه بو نه اصلی شیدر حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیوردیکه بو بر یلدزدرکه انکله
شیطان رجم اولنمشدر ایزد ذو الجلالك قدرتندن بر نشانه در اول حالتده حضرت جبرائیل بو سوره
ایله نازل اولدی (والسماء والطارق) آسمانه و کیجه ده ظهور ایدن کوکبه قسم (وما ادریك ما الطارق)
دخی سکا نه بیلدردیکه طارق ندر (النجم الثاقب) اول طارق ضیالو یلدزدر چون یلدز قسمی
ایشغیله قرنلغی دلوب ایچنده نفوذ ایدر ثاقب ایله وصف اولندی جواب قسم بودرکه (ان کل نفس
لما علیها حافظ) کائناتدن هیچ بر جان یوقدر الا آنك اوزره بر نکهبان وار (فلینظر الانسان مم خلق) پس
آدم اوغلی بقسونکیم نه دن یارادلدی (خلق من ماء دافق) بر قوتله دوکلمش صودن یارادلدی و اندن
مراد رحمده ارکك و دیشینك قارشمش صویی و بو کا مذکور اوله جق جمله دلالت ایدر (یخرج
من بین الصلب والترائب) اول صو کیشینك ارقه سی آراسندن و دیشینك سینه سی کوکلری
آراسندن چیقار (انه علی رجعه لقادر) تحقیقا که حق سبحانه و تعالی انسانك دوندرمسی اوزره

توانادر (يوم تبلى السرائر) اولكوندكه جمله صاقليلر اشكار اقيلنور يعنى ضمائرده مخفى اولان اشيانك كوزه‌لى يمانسدن اولكونده تميز اولنور (فما له من قوة ولا ناصر) پس اول آدم انسانك كندو نفسنده هيچ قوت اولمازكه عذابدن ممتنع اوله واصلا كندويه بر ياردمجى اولمازكه آنى كندوسندن دفع ايده (والسماء ذات الرجع) يغمورايسى كوكه قسم (والارض ذات الصدع) دخى يارلمقايه‌سى يرده قسم (انه لقول فصل) كه بى‌شبهه قرآن عظيم الشان حق باطلدن آيريجى سوزدر (وما هو بالهزل) واو بيهوده سوز دكلدر (انهم يكيدون كيدا) تحقيقا كه كفار مكه محمد المصطفى‌نك حقنده بر عظيم حيله تدبير ايديلر (واكيد كيدا) وايتدكلرى حيله‌نك مقابله‌سنده ايشلرينه مناسب اولان استدراجله كندولرين انورم (فمهل الكافرين) پس كفاره مهلت وير هلاك‌لرينه عجله ايتمه (امهلهم رويدا) براز مدت انلره مهلت وير كه هلاككلرى يقيندر ۞

سورة الاعلى وهى تسع عشرة آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(سبح اسم ربك الاعلى) يوجه ربك پروردكارك آديني پاك طوت وآنك پاك طوتلمسى بويله اولوركه اسماء مقدسه‌سى حقه مخالفت ولان معنا يله تأويل اولنميه مثلا لفظا على علو مكانله تأويل اولنميه دخى بويله اولوركه ماعداسنه اطلاق اولنميه اولظن ايله كه حق سبحانه وتعالى واوزكه‌سى تسميه‌ده برابر دلر دخى اسم شريف بويله تنزيه اولوركه اكلمسى مراد اولندقده تعظيمسز اكلميه (الذى خلق فسوى) شول پروردكاركه هر شيء خلق ايدوب آنك قيلغنى معتدل قيلدى (والذى قدر فهدى) وشول پروردكاركه جمله ارزاقى تقدير ايدوب اربابنه انتفاع سمتن بيلدردى (والذى اخرج المرعى) وشول قادر مختاركه طوارلر ايچون اوتلنجق نسنه‌ چيقارتدى (فجعله غثاء احوى) صكره اول اوتلغى بر قورى سياه شيء قيلدى (سنقرئك فلا تنسى) تحقيقا كه لسان جبريل ايله سنى اوقودرزكه هيچ برشيء اونتمزسن باوجودكه سن آدمى سن وبو دخى سكا بر معجزه اولسنى (الا ما شاء الله) مكر اول نسنه اونودرسن كه پروردكارك آنك اونودلمش اولديغن ايستركه آنى منسوخ التلاوه قيلدى (انه يعلم الجهر وما يخفى) بى‌شبهه كيم حق جل وعلا حوالكرندن ظاهر اولان اشيابى وكيزلى اولانى مو بيلور (ونيسرك لليسرى) دخى وحيك وقرآنك حفظنده قولايى طريقه سنى موفق قيلارز (فذكر ان نفعت الذكرى) پس ارديرن سكا مستقيم اولدقده بصكره پند ونصيحت قات قات اولوب وكيمسنك ايمانه كلمسندن اميد قطع اولندى حق جل وعلا حبيبى نعمت

چكمه‌مك ايچون پند ونصيحت ايتمسين نفعله مفيد قيلدى (سيذكر من يخشى) بى‌شبهه كه پند ونصيحتى قبول ايدر تكريدن خوف ايدنكسنه (ويتجنبها الاشقى) وغايتله شقى اولان پند ونصيحتدن يانجيرور (الذى يصلى النار الكبرى) شول شقاوت صاحبى كه بيوك آتشه كيرر (ثم لا يموت فيها ولا يحيى) صكره اول اتشده نه ميت اولوركه قورتلوره ونه بر نافع صاغلق صاغلور (قد افلح من تزكى) تحقيقا كيم قورتولدى شول كيمسه كه شرك ومعصيتدن پاك اولدى (وذكر اسم ربه فصلى) دخى پروردكارينك آدين قلبله ولسانله اكوب نماز قيلدى (بل تؤثرون الحيوة الدنيا) بلكه سز اى اهل شقاوت يقين اولان زنده‌لكى آخرتدن اوزره ترجيح ايدرسز (والآخرة خير وابقى) وحالبوكه صونكى سرايك حوبى بو جهانك متاعندن يكرك وپاينده‌ تردر (ان هذا لفى الصحف الاولى) تحقيقا كه بو مذكور اولان آخرتك خيريت وبقاسى كچمش صحيفه‌لرده مثبتدر (صحف ابراهيم وموسى) حضرت خليل الله وحضرت كليم الله صحيفه‌لرنده

سورة الغاشية مكية وهى ست وعشرون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

(هل اتيك حديث الغاشية) ايا قيليانك خبرى سكا كلديمى يعنى شدائد ومحنتلرله خلقى قبليان ساعتك خبرى سكا كلدى (وجوه يومئذ خاشعة) اولكونده يوزلر واركه اربابى خوار وذليل اولمشلر (عاملة ناصبة) ايشليجى تعب چكيجى يعنى اولكونده خوار وذليل ولانلر موجب تعب اولان ايشلرى ايشلرلر زنجيرلرك چكمسى كبى وجهنمك تپه‌لرينه چيقوب اينمك كبى وبونلر كبى ايشلر (تصلى نارا حامية) بر قيزمش اتشه كيرر (تسقى من عين آنية) حرارتده نهايته يتمش بر چشمه صوين ايچمش قيلنور (ليس لهم طعام الا من ضريع) آنلره اصلا بر نسنه‌دن ييجك يوقدر الا ضريعدن واو شبرق نام بر دكندر اوتلغك قوريسيدر او دكنلر بدنزه اولوركه دوه مقوله‌سى يمسنه يقلشمز (لا يسمن ولا يغنى من جوع) نه سميز ايدر ونه اجلغى دفع ايدر با وجود اكه طعامدن مقصود بو ايكى شيئك بريسيدر (وجوه يومئذ ناعمة) اولكونده يوزلر واركه متنعم ورونوايه‌سى اولمشلر (لسعيها راضية) چالشمقلرينه خشنوددرلر يعنى ايتدكلرى اعمالك مكافاتنى كوردكلرنده عمللريله خشنود اولديلر (فى جنة عالية) بر بلند مرتبه‌لى باغده اولورلر (لا تسمع فيها لاغية) ايچنده بر بيهوده سوز ايشتمزسن اى ايشديجى (فيها عين جارية) ايچنده صوبى كسلمز بر آقر كوز وار (فيها سرر مرفوعة) ايچنده بوجه قالدرلمش تختلر وار (واكواب موضوعة)

واهل بهشت اوکرنده قویلمش دسته سزبارد قلردخی ایچنده وار (ونمارق مصفوفة) وچاتمشر
یصدقلردخی (وزرابی مبثوثة) ودوشنمش خالیلردخی (افلا ینظرون الی الابل) پس نیچون دوه لره
نظر اعتبار ایله بقمزلرکیم (کیف خلقت) نیجه یارادلدی بر باردلمقکه خدانک قدرتنه وحسن تدبیرینه
دلالت ایدر که انلری بر قلقده وبر طبیعتده خلق ایتدیکیم اوزاقده شهرلره اغر یوکلر چکمکه
لیاقتلری اوله (والی السماء کیف رفعت) دخی نیچون کوکه بر خوش نظر ایتمزلر که نیجه درکسنر
قالدردی (والی الجبال کیف نصبت) وطاغلره نیجه دکلدی (والی الارض کیف سطحت) ویره نیجه
دوشنمش قیلندی (فذکر) پس سن پند ونصیحت ویر (انما انت مذکر) بوندن غیری بر نسنه
یوقدر که سن پند ویریجی سن اوزرلرینه بر بأس مترتب اولماز نظر اعتبار ایله بقمزلرسه یا نصیحت پذیر
اولمازلرسه (لست علیهم بمصیطر) اوزرلرینه مسلط دکلسن که کندولرین ایمانه اوزره
جبر ایده سن (الا من تولی وکفر) لیکن حقدن یوز چویروب کفر ایدن کسنه (فیعذبه الله
العذاب الاکبر) ایزد ذوالجلال آنی بیوک اشکنجه ایله معذب قیلور (ان الینا ایابهم) تحقیقا
دونملری بزم طرفمزه در (ثم ان علینا حسابهم) صکره محشر کوننده حسابلری اوزریمزه در اعمالرینه کوره سزا ویرورز

سورة الفجر مکیة وهی ثلاثون آیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والفجر) صباح وقتنه قسم که احبه‌نک مناجاتی وقتیدر (ولیال عشر) واون کیجه‌یه قسم وآندن
مراد ذی الحجه ماهنک اولکی اون کیجه‌سیدر ایچنده اغلب افعال حج ادا اولنور (والشفع والوتر)
وچفته وتکه قسم وانلردن مقصود خلق وخالقدر زیرا خلق چفت خلق اولنمشدر وخالق تعالی
متوحددر (واللیل اذا یسر) دخی کیجه‌یه قسم کچنکیم یوردر (هل فی ذلک قسم) مذکور اولان قسملر
ومقسم به اشیاده آندوارمی یعنی واردر (لذی حجر) بر عقل صاحبنه که انلره اعتبار ایدوب
مقصدینی انلرله تاکید وتحقیق ایلیه وبو قسملرک جوابی محذوفدر تقدیری البته کفار معذب
اولورلر (الم تر کیف فعل ربک بعاد) بقمزمیسن کیم پروردکارک قبیلهٔ عاده نه ایشلدی (ارم ذات
العماد) مرتفع قالقمش بنالو شهرک خلقنه (التی لم یخلق مثلها فی البلاد) شول شهرکه ماندی
شهرلرده یارادلمدی وآنک قصه‌سی علی سبیل الاجمال بوکونادرکه عبدالله بن قلابه نام شخصک
دوه‌سی ضایع اولوب عدن صحرالرنده آنی اردکن کوزینه بر عمارت اثاری کورندی اکا توجه ایتدی
یقین اولیجق بر محکم بنالو اطرافنده مرتفع بر حصار بر عظیم شهر کوردی آنک قپوسنه طوغری یوردی

اول امید ایله که شایدانده بر کیمسه بولوب دوه‌سندن بر خبر اله قچن آستانه‌سنه قدم بصدی دربانلردن
خالی انواع جواهرله مرصع بر قاپو مشاهده ایتدی اندن کندویه بر حیرت حاصل اولدی بعده ایچرویه
کیردکنده حیرتی قات قات اولدی انکچونکه یاقوت وزبرجد درکلر اوزره آلتون وکومشله بالا
خانه‌لر یاپلمش وبو منوال اوزره انکلر بر دوشمه ایله دوشنمش کوردی وهر کوشکک اطرافنک اینجو
ومرجان اوستنه صولر آقیور واندە بوکونه اشجار کوردیکه بدنلری آلتوندن ویپراقلری زبرجددن
وشکوفه‌سی کومشدندر مزبور بونلرک مشاهده‌سنه تحقیق ایدوکنده دیدی هذه الجنة التی وعد
المتقون پس اول جواهردن بر مقدار الوب یمن دیارینه دوندکده خلق اول جواهری النده کوریجک بو سکا
نیردن حاصل اولدی دیو سؤال ایتدیلر ماجرایی کندولره سویلدی اول سوزه اینانمیوب آنی دفینه بولمش
دیو حمل ایتدیلر اخباری خلقک اغزینه دوشدی بر حده دککه حضرت معاویه رضی الله عنه آنی شام
شریفده ایشتدی پس عبدالله بن قلابه‌یی شام شریفه احضار ایدوب کیفیت احوالی کندوسندن
استفسار ایلدی کوردوکی شیئی کندویه نقل ایتدی بعده آنی یاننده اوتوردوب کعب الاحباری چیغردی اندن
سؤال ایتدیکیم دنیاده هیچ بر شهر وارمیکه بناسی آلتون وکومش واغجلری جواهرله مکلل در کعب
الاحبار بیوردی بلی واردر اول شهردرکه حق تعالی آنی قرآننده ذکر ایدوب بیوردی التی لم یخلق مثلها فی البلاد

بیت
شهری چو بهشت دلنکوی
چون قصر فلک بتازه روی

دنیایه مالک اولوب طقوز یوز ییل عمری اولان شداد عادی اول شهری یاپدی ودنیاده نه دکلو آلتون
وجواهر وار ایدی طوعا وکرها خلقدن ییغوب آنک بناسنه صرف قیلدی اتمامی خبری کندویه کلیجک
دار الملکدن امراء واعیان دولتله آنک سیرینه توجه ایتدکچن مکان معهوده بر قوناق قالدی
حق سبحانه وتعالی بر ملک کوندردی اول جم غفیر اوستنه بر چیغرش چیغردی قولری اقلیم عدمه
مسافر اولدیلر واول شهری خلقک نظرلرندن مخفی قیلدی وکتابلرده اوقومشم که زمان حکومتکده
بر ایچی بویلو قزل رنکلو کوک کوزلو کیمسه دوه‌سن آرارکن اکا داخل اولور بعده کعب الاحبار صاغ
وصوله بقدی عبدالله بن قلابه‌یی کوردی هو والله ذلک الرجل دیدی (وثمود) دخی کورمدکمی
حق سبحانه وتعالی ثمود قبیله‌سنه نه یاپدی (الذین جابوا الصخر بالواد) شول ثمود قبیله‌سیکه
طاشی طاغدن کسوب وادی القری نام مکانده خانه‌لر تعمیر ایتدیلر (وفرعون ذی الاوتاد) دخی
کورمدکمی میخلوایه‌سی فرعونه یعنی کورمدکمی خلقی چار میخله تعذیب ایدن مصر حاکمنه تکری تعالی
نه ایشلدی (الذین طغوا فی البلاد) انلر شول کیمسه‌لردرکیم شهرلرده حددن تجاوز ایتدیلر

(فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ) پس شهرلرده کفر وظلمله فسادی چوق ایتدیلر (فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ) در عقب پروردکارك اوزلرینه اشکنجه نك بر نوعنی دوکدی چونکه عرب تازیانه ایله اولان اشکنجه یی اشکنجه نك اشدّی صایرلردی مزبورلره اولان عذاب اکا مضاف قیلندی.

(إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ) تحقیقا که پروردکارك کذرکاهده در یعنی نته که کذرکاهی بکلیان کسنه کلانلردن کیدنلردن خبردار در پروردکارك خلقك افعال واطوارندن اکاهدر (فَأَمَّا الْإِنْسَانُ) پس اما ادم اوغلی (إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ) پس فچنکیم پروردکاری کیفیت حالنی ظاهر ایتمك ایچون کندوینی صنایوب جاه ومال ایله معزز قیلا (وَنَعَّمَهُ) وانواع نعمله کندوینی غرقه ایدر (فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ) سویلر پروردکارم بکا اکرام ایتدی (وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ) واما فچنکیم فقر وفاقه ایله کندوینی ممتحن ایدوب رزقنی اوزرینه طار قیلا (فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ) دیر پروردکارم بکا اهانت ایلدی بو سوزلری انسان سویلر نظری قاصر اولدیغیچون والا اکاه اولورکه قلت رزق سعادت دارینه باعث اولور وکاه اولورکه سعت رزق قصدا عدایه ودنیانك لذاتنه منهمك اولوب اخرتك خسرانه موجب اولور (كَلَّا) کمان ایتدککز کبی دکلدر ای کافراولانلر بلکه کرامت طاعتله ومذلت معصیتله در وبیلك کیم اهانتکز فقرله دکلدر (بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ) بلکه اهانتکز انکله درکه اوکسز مقوله سنه اکرام ایتمزسز (وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ) وبری بریکزی بو قسلك بیدرمسی اوزره قندرمزسز (وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا) ومیراثی ییرسز بریمك که یمکك ایله ییدیکی یعنی یمسنده حلال وحرامی جمع ایدرسز (وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا) ومالی حرص وشرهله چوق سومك سورسز (كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا) حقا کیم فچن یر یرده کلمکدن صکره بردو کلش دوکلورکه طاغلر وتپه لر ایچنده پست اولور (وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا) دخی پروردکارك اثار قدرتی ظاهر اولور وفرشته مقوله سی منازل ومرتبه لری حسبیله صف صف کلورلر (وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ) واولکونده جهنمله کلنور حدیث شریفده وارد اولمشدرکه قیامت کونده جهنمله کلنور بو کیفیتله که آنك یتمش بیك یولاری واهر یولاره یتمش بیك ملك یاپشوب انی عرصه محشره چکرلر (يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ) اولکونده ادم اوغلی قباحتلرندن اکاه اولوب پند الور (وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى) کوپند المغین نفعی کندویه قندن حاصل اولور (يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي) دیر ای قوم کاشکی دنیاده حیاتم زماننده اعمال الصالحه ایلرو قیلسیدم (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ) پس اولکونده حق تعالی ایتدوکی اشکنجه یی بر کیمسه ایتمز (وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ) وآنك

بغلمسنی بر کیمسه بغلمز یعنی قیامت کونده بر فرد بر شخصی تعذیب وتقیید ایتمکه تمادر اولماز انکیچونکه اول کونده امر ونهی ظاهرا وباطنا خدایه مخصوصدر واهل ایمانه اولان کسنه یه موت محلنده دینلور (يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ) ای خدانك یاد ایتمسیله ارام ایدن جان (ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ) پروردکارك فرمانه دون (رَاضِيَةً) سکا ویریلن شیئله خشنود اولدیغك حالده (مَرْضِيَّةً) خدانك قتنده پسندیده قلنمشی (فَادْخُلِي فِي عِبَادِي) ایمدی خاص قوللریمك زمره سنده داخل اول (وَادْخُلِي جَنَّتِي) دخی بنم بهشتمه فضل وکرمله کیر

سُورَةُ الْبَلَدِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ عِشْرُونَ آيَاتٍ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(لَا أُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ) بو شهره یعنی مکه یه قسم (وَأَنْتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِ) وحالبوکه سن بو شهرده مقیم سن حق سبحانه وتعالی حضرتك کمال شرفنی اظهار ایتمك ایچون واشعار ایتمك ایچونکه مکانك شرفی اربابیله در مکه یه قسم ایدوب حضرتك ایچنده حلول ایتمسیله آنی مقید قیلدی (وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ) دخی پدره وطوغردیغی نسنه یه یعنی حضرت ابراهیم ومحمد المصطفایه قسم که (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ) ادمی مقوله سن بر تعب ومشقتده خلق ایتدك یعنی انسانك قوا وقاتی تعب ومشقتله کچر انکیچونکه ابتداء خلقتنده ظلمت رحمك زحمتنه کرفتار بعده فطامك غصه سنه مبتلا صکره معاشك تحصیلنه ممتحن بعده موتك فرقتنه اوغرایوب اعمالیله مرتهن قالور بو کلام وما بعدی سرور کائناته قریش کفره لرندن چکدوکی زحمتلردن تسلیه در وانلرك بریسی ابو الاسد بن کلده که غایتله برزورلی کسنه ایدی آنك شدت زورندن منقولدرکه ایاغی التنده بر بر ك دری قورلردی اکا اوندلا وریکیت یاپشوب چکرلردی دری پاره پاره اولوب دباغلر مکاننده بر قیل قدر حرکت ایتمزدی وآنك همیشه ذات حضرته اذیت ایتمك ایدی پس حق جل وعلا آنك اوزره ایدوکی عداوتی انکار ایدوب بیوردی (أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ) ایا ابن کلده کمان ایدر کیم علی التحقیق شان بودرکه اوزرینه بر کیمسه کوجی اولمیه که کندوسندن انتقام اله (يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا) دیر محمد المصطفانك عداوتیچون چوق مال تلف ایتدم (أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ) کمان ایدرمیکیم بلا شبهه ایش اویله درکه اوکونه ایش ایچون مالی تلف ایتدکده بر کیمسه کندوینی کورمدی یعنی حق تعالی آنك ایشی اوزره مطلعدر سزاسنی کندویه ویرر (أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ) ایا اکا ایکی کوز قیلمدقمی که انلرله بقر (وَلِسَانًا) وبر دیل که انکله خاطرنده اولان شیئی تعبیر ایدر (وَشَفَتَيْنِ) وایکی دوداقکه اغزین انلرله اورتوب نطق ویمك وایچمك اوزره انلرله استعانه ایدر (وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ) وایکی طریقی خیری وشری کندویه کوسترداك (فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ) پس اول نعمتلره

شکر ایتمیوب صعوبتده طاغك صرپ بوقشنه ماننده اولان خیرلو ایشلری ایشلمدی (وَمَا اَدْرٰیكَ

مَا الْعَقَبَةُ) دخی سکا نه بیلدردیکه عقبه ندر یعنی انك کنه مشقتنی و اولو ثوابنی ادراك ایده مزسن

(فَكُّ رَقَبَةٍ) بر بیوك چیز مکدر یعنی عقبه بودرکه بر قولك بوینی رقیتك بندندن خلاص ایتمکدر

(اَوْ اِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ) یا بر آجلق ایه سی کونده بیجك بیدرمکدر (يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ) قرابت

صاحبی او کسنه (اَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ) یا بر طپراقلق ایسی یوقسله یعنی بر فقیره که اولقدر اوزرینه

فقر مستولی اولمشدرکه بردوشجك نسنه سی یوقدر طپراق وزره قالمشدر (ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا)

صکره اول ایشلری ایشلیان اوله شول کیمسه لردنکه ایمانه کلدیلر (وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ) وبری

برینه صبرله وصیت ایتدی (وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ) وبر برینه عباد اللهه اسرککله اصمرلدی

(اُولٰٓئِكَ) اول کروه که بو اوصافله متصفدرلر (اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) یمن و برکت ایه لویدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بِاٰيَاتِنَا) وشول کیمسه لرکه آیاتمزه کفر ایتدیلر (هُمْ اَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ) کندولردر

شئامتك ایه لری (عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ) اوزرلرینه قپوسی بغلو بر آتش اولسون

سورة الليل مكية وهي احدى وعشرون اية

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى) ...

(وَالشَّمْسِ وَضُحٰيهَا) کونشه وآنك ایشغنه قسم (وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰيهَا) وآیه قسم چون طلوعی کونشك

چیقمسنه ییرولك ایدر و اوآیك ابتداکیجه سنده اولور (وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰيهَا) دخی کونده قسم

چون کونشك نورین روشنلکی قیلار (وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰيهَا) دخی کیجه یه قسم چون قرنلغی کونشك

ایشغنی قیلار (وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰيهَا) وکوکه وآنی یارده نه قسم (وَالْاَرْضِ وَمَا طَحٰيهَا) ویره وآنی

دوشیدن حکیمه قسم (وَنَفْسٍ وَمَا سَوّٰيهَا) وجان معقوله سنه وآنی عدمدن وجوده کتوردن

پروردکاره قسم (فَاَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰيهَا) پس اول جانه معصیتنی وطاعتنی افهام ایتدی

قسملرك جوابی بودرکه (قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا) تحقیقا که قورتولدی شول کیمسه که کندو نفسنی

یمان اشیادن پاك قیلدی (وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰيهَا) دخی بی شبهه کیم بی بهره اولدی شول کیمسه که

نفسنی جهل وفسقله الوده قیلدی (كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰيهَا) قبیلهٔ ثمود طغیانلری سببیله حضرت

صالحی پیلانه نسبت ایتدیلر (اِذِ انْبَعَثَ اَشْقٰيهَا) اولوقتکه قبیلهٔ مزبوره نك اشقاسی ناقة اللهك

اهلاکنه قصدا یدوب کندی (فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ) پس خدانك رسولی حضرت صالح کندولره دیدیکه

(نَاقَةَ اللّٰهِ) خدانك دوه سن قویك آنك قتلندن حذر ایلك (وَسُقْيٰهَا) وایچه سن دخی قویك یعنی آنك

ایچه سنك نوبتی کلدکده سزدن آکا برکیمسه تعرض ایتمسون (فَكَذَّبُوهُ) پس حضرت صالحی کندولره ایدوکی

نصیحتده تکذیب ایتدیلر (فَعَقَرُوهَا) پس آنی سکرلدیلر (فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ) درعقب پروردکارلری

عذابی بردنا وزرلرینه کوندردی (بِذَنْبِهِمْ) کناهلری سببیله (فَسَوّٰيهَا) اندنصکره کوندردوکی عذابی

اوزرلرینه یکسان قیلدیکه اصلا بر فردلری اندن خلاص اولمدی (وَلَا يَخَافُ عُقْبٰيهَا) وپروردکار

اول اهلاککك عاقبتندن قورقمز یعنی حق تعالی چون بر قومی هلاك ایدر آنك صوکندن خوف ایتمزکه

انساندن بوکونا برایش صادر اولیجق عاقبتندن اندیشه لك ایدوب خوف ایدر

سورة الليل مكية وهي احدى وعشرون اية

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى) کیجه یه قسم چون قرنلغی قواشیابی قیلار (وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى) دخی کونده قسم

چون کونشك طلوعیله ظاهر اولور (وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى) وارکك ودیشی یی ایجاد ایدن خالق

ذو الجلاله قسم که (اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰى) على التحقیق چالشمغکز انواع مختلفه دہ در (فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى)

پس اما شول کیمسه که طاعتی ادا ایتدی (وَاتَّقٰى) ومعصیتدن پرهیز اولدی (وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى)

وکلمهٔ توحید کبی کوزل سوزه تصدیق کتوردی (فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰى) بی شبهه که آنی یسر وراحته

مؤدی اولان خصلته مهیا قیلارز (وَاَمَّا مَنْ بَخِلَ) واما شول کیمسه که مأمور اولدیغی شیئك

ویرمسندن ممتنع اولدی (وَاسْتَغْنٰى) ودنیانك لذتیله عقبانك نعیمندن مستغنی اولدی (وَكَذَّبَ

بِالْحُسْنٰى) وکلمهٔ توحید کبی بر کوزل سوزك مضمونتی تکذیب ایتدی (فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرٰى) على التحقیق

عسر وشدته مؤدی اولان طریقه آنی آماده قیلارز (وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُٓ اِذَا تَرَدّٰى) ومال کندوسندن

بر آز شیئ دفع ایتمز چون قبرك حفره سنه دوشوب هلاك اولور (اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى) تحقیقا که

حکمتمزك مقتضاسیله طریق حقه ارشاد ایتمك اوزریمزه در (وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُولٰى) وبی

شبهه او برجهانك وبو جهانك امور واحوالی بزم تصرفمزده در پس ایکی جهانده ایستدوکمزکسنه

ایستدوکمزکسنه یه ویرورز (فَاَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظّٰى) پس سزی بر علولنور آتشدن قورقتدردم

(لَا يَصْلٰيهَآ اِلَّا الْاَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلّٰى) اکا کیرمز الا حقی تکذیب ایدوب طاعتدن یوز چویرن زیاده

شقاوتلو کیمسه (وَسَيُجَنَّبُهَا الْاَتْقٰى) وبی شبهه کیم اول آتشدن ایراق اولورز یاده تقوی ایه سی

اولان (اَلَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ) شول تقوی صاحبی که مالنی خیرلو ایشلرده صرف ایدر (يَتَزَكّٰى) پاکلکله

طالب اولدیغی حالده کتوردیلرکیم بو سوره حضرت صدیقك شاننده نازل اولدی اولوقتکه بلالی

حبشی یی امیه بن خلفدن صاتون الوب ون بیك التونه مالك اولان كوله سی نسطاس رومی یی
آنك مقابله سنده ویردی وانكچون بعض مفسرین دیدیلر آیت كریمه ده مذكور اولان اشقادن مراد
امیه بن خلفدر (وما لاحد عنده من نعمة تجزى) وبركمسنه یه كند وقتنده سزاسی ویریلور هیچ
برایولك یوقدر یعنی بركیمسنه برشیء ویریجك آنك سبقت ایدن ایولكی مقتضاسیله ویرمز
(الا ابتغاء وجه ربه الاعلى) لیكن بوجهتله پروردكارینك رضاسنی تحصیل اتمك ایچون
ویرر (ولسوف يرضى) والبته موعود اولدیغی ثوابه نائل اولوب خشنود اولور

سورة الضحى مكية احدى عشرة آية
بسم الله الرحمن الرحيم

كوردیلر كه سرور كائناتدن وحی تأخیر ایدوب كلمه استثنایی ترك ایدوكیچون نته كه سورة كهفده
بیان اولندی كفار وحیك انقطاعندن آگاه اولیجق دیدیلر محمد المختاری تكریسی هجر ایدوب كندویه
بغض ایتدی حق جل وعلا انلرك مقاله سن رد ایدوب بو سورهٔ منزل قیلوب بیوردی (والضحى)
كوندزك نوری ایچنده قوتنی بولن قوشلق وقتنه قسم (والليل اذا سجى) دخی كیجه یه قسم كه اهلی
ساكن اولوب قرارلانغی برقرار اولور (ما ودعك ربك) پروردكارك وداع ایدیجی كسمسی كبی سنی
كسمدی (وما قلى) ونه سنی بغض ایتدی (وللآخرة خير لك من الاولى) دخی تحقیقا كه صوڭكی
سرایك ثوابی شمدیلكده اولان بلادك فتحی مژده سندن سكا ایكركدر (ولسوف يعطيك ربك
فترضى) والبته پروردكارك كمالاتدن سكا اشیا احسان ایدر كه خشنود اولورسن (الم يجدك
يتيما فآوى) سنی وكسز بیلوب جدكك وعمكك كنف كفایتلرنده سكا یر ویرمدیمی (ووجدك
ضالا فهدى) دخی سنی حكم واحكام دانشندن بیخبر بولوب وحی والهام ملهم انلرك معرفتنه سكا
یول كوستردی (ووجدك عائلا فاغنى) دخی سنی عیال صاحبی بیلوب تجارتدن قزاندیغك ماله
سنی بای قیلدی (فاما اليتيم فلا تقهر) پس اما وكسز مقوله سنی زبون اولدیغیچون مالی اوزره
غلبه ایتمه (واما السائل فلا تنهر) واما دیلنجی قسمی عنف ایله منع ایتمه (واما بنعمة ربك فحدث) واما
پروردكارك نعمتیله سویلش یعنی خدا سكا ویردوكی نعمتلرك شكرین ادا ایت

سورة الانشراح مكية وهي ثمان آيات
بسم الله الرحمن الرحيم

(الم نشرح لك صدرك) آیا سینه كی سكا كشاده قیلمدقمی یعنی آنی كشاده قیلدق كه حقك مناجاتنی

وخلقك دعوتنی صیغدی (ووضعنا عنك وزرك) دخی سندن آغر یوككی صالدق (الذي انقض
ظهرك) شول آغر یوك كه آرقه كی آغرلتمشدی یعنی كفارك كفر اوزره اصرارلرندن وایذالرندن سكا
حاصل اولان مشقت وغمكینلكی اسلامك علو شانیله نابود قیلدق (ورفعنا لك ذكرك)
دخی نبوتله نامكی بلند قیلدق كه شهادت كلمه سنده اسمنی اسمكه قرین قیلدی (فان مع العسر
يسرا) پس على التحقيق سینه طارلغی وارقه یی آغرلتدرن یوك وكفارك اصرار وایذاسی كبی عسرله
شرح صدر ووضع وزر وبلند صیت كبی یسر وار (ان مع العسر يسرا) تأكید ایچون مكرر اولدی
(فاذا فرغت فانصب) پس فارغ اولدقده رسالتك تبلیغندن قورتلورسن سكا احسان اولنان نعمتلرك
شكرین ادا ایتمكه تعب چك (والى ربك فارغب) دخی پروردكاركه رغبت ایت سؤال الله اندن
اوزكه بركیمسه دن سؤال ایتمه زیرا مقصدلری اسعاف ایدن كندودر اوزكه سی دكل

سورة التين مكية وهي ثمان آيات
بسم الله الرحمن الرحيم

(والتين والزيتون) انجیر وزیتونه قسم بو ایكی میوه یی سائر میوه لردن مخصوص ایدوب ذكر ایتدی
انكچونكه انجیر برفضله سز پاك فاكهه در وبر سریع الهضم لطیف غدادر وبرچوق منفعتلو
دوادر زیرا طبیعتی تلیین وبلغمی تحلیل ایدر وبوكركلری پاك قیلار ومثانه ده اولان قومی
ازاله ایدر وجكر وطلاغك سده لرین آچر وبدنی فربه ایدر حدیث شریفده وارد اولمشدركم
انجیر بواصیری كسر وداء نقرسدن نفع ایدر وزیتون برفاكهه دركه میوه وقتق ودوا اولور
وبرچوق منفعتلو یاغی وار باوجود كه طاغلر كبی دهنیتسز یرلرده بتر (وطور سينين) و
سینین نام مكانده دوشن طاغه قسم واو اول طاغدر كه حضرت موسى خدا ایله اوزرینه
مناجات ایتدی (وهذا البلد الامين) وبو امینتلو شهره قسم واندن مراد مكهٔ مكرمه در
قسملرك جوابی بودر كه (لقد خلقنا الانسان) تحقیقا كه ادم اوغلنی یاراتدق (في احسن تقويم)
قیلغك غایتله كوزلنده یعنی آنی حیوانات ارسندن استقامت قامتله واعتدال مزاجله وكوزل
صورتله مخصوص قیلدق (ثم رددناه اسفل سافلين) صكره آنی چلرك ایچقركنه دوندردك یعنی
اسفل السافلین اولان دوزخه آنی داخل قیلدق (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات) آنجق
ایمانه كلوب كوزل عمللر ایشلیانلر (فلهم اجر غير ممنون) كیم آنلره كسلمش اجرت وار (فما
يكذبك بعد بالدين) پس بو دلائل ظهور ایتدكدنصكره جزانك وقوعنه قنی نسنه سنی

یا محمد تکذیب ایدر (أَلَيْسَ اللّٰهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ) بو کلام سبقتا ایدن کلامه تحقیقدر یعنی
انسانی ابتدا بو صورتله ایجاد ایدوب صکره اسفل السافلینه آنی دوندرن قادر دکلمیدر که
بردخی آنی اعاده ایده اخبارده کلمشدر که هر کیم الیس الله باحکم الحاکمین آیتنی اوقور کیدرکه سویلیه وانا علی

سورة العلق ذلك من الشاهدین مكیة وهی تسع آیات

بسم الله الرحمن الرحیم

جمهور علما بونکا اوزره درلر که اول اینان شیء قرآن عظیم الشاندن بو سورهٔ مبارکه دن بش آیتدر
(اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ) پروردکارکک آدیله استعانت ایدوب قرائت اوقی (الَّذِي خَلَقَ) شول
پروردکار که قواشیایی عدمدن وجوده کتوردی (خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ) آدم اوغلی بر اویوشمش
قاندن یراتدی (اِقْرَأْ) مبالغه ایچون مکرر اولدی (وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ) و کرم صفتنده هر کریمدن زیاده
کرملو اولان پروردکارک (الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ) شول پروردکار که قلمله یازمغی اوکرندی تا که
علوم انکله مقید اوله و تا که اوراق نسنه انکله بیلنه (عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ) آدم اوغلنه بیلمدوکی
نسنه‌یی بیلدردی وجودنده قوای خلق ایتمکله و نصب دلائل ایله و انزال آیاتله پس سکا یا محمد قرائتی
اوکرندر واکرسن و قومشیدکلسن (كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَىٰ) حقا بی شبهه کیم آدم اوغلی حدودینی
تجاوز ایدر (أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَىٰ) کندو نفسنی استغنا ایتمش بیلدوکده (إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ) تحقیقا
دونمك پروردکارکك سمتنه در ای آدم اوغلی پس نیجه تعیین ایدوکی حدودی تجاوز ایدرسن ونش
محلندهٔ شدت عقابدن قورقمسن کتوردیلر کیم ابوجهل شقی دیدی محمدی سجود ایتمش ایکن
کورسیدم کردنی اوزره بصدم برکون حضرت صلی الله علیه وسلم مسجد الحرامده نماز قیلارکن
شقی مزبور کلوب برایش ایتمدن دوندی اندن صوردیلرکه دونمککه باعث نه ایدی ایدی کیم ارامده
واراسنده برخندق و قنادلر کوردم بعده حق سبحانه و تعالی بو آیاتی منزل ایدوب بیوردی
(أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ) بکا خبر ویر شول کیمسه دن که بر بنده‌یی نهی ایدر قچن اول
بنده نماز قیلار (أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ) بکا خبر ویر اول نهی ایدندن طوغرو
یول اوزره اولسیدی یا تقوی ایله فرمان ایتسیدی نه که زعم ایدر بیلمزمیکه حق تعالی احوالنه
مطلعدر (أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ) اندن بکا خبر ویرا کر اول شقی تکذیب ایدوب یوز دوندرسه
(أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللّٰهَ يَرَىٰ) بیلمزمیکه حق جل وعلا احوالنی بیلوب جزاسنی ویرر کتوردیلر که ابوجهل
خبیث سرور کائناتی نماز قیلارکن کوردی دیدی یا محمد سکا نماز قیلمقدن نهی ایتمدیمی حضرت

صلی الله علیه وسلم اکا وعیده متعلق سوزلرله چوق تهدید ویردی ابوجهل ایدی بکیم بنی
تخویف ایدرسن و حال بو که جمیع مکه خلقنك مجالسنده بنم بیوکدر و اکا کلان کیدنلر
غیریسنه تردد ایدنلردن چوقدر حق جل وعلا بو آیت کریمه‌یی منزل ایدوب بیوردی (كَلَّا
لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ) حقا که بی شبهه ابوجهل محمد المصطفانك ایذاسندن فراغت ایتمزسه (لَنَسْفَعًا
بِالنَّاصِيَةِ) البته الن صاچنه یاپشورز یعنی ملائکهٔ عذابه فرمان ایدرز که آنك صاچنه
یاپشوب کندو بی جهنمه چکرلر (نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ) بدلدر ما قبلنده که مذکور اولان
ناصیه‌دن یعنی اول ناصیه‌یه یلانجی خطاکار ناصیه‌ایدر (فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ) پس ارباب مجلسنی چیغرسون
تا که کندویه معاونت ایده‌لر (سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ) بلا شبهه ملائکه‌یی چیغرورز تا که کندویی جهنمه صالەلر
(كَلَّا) ایش آنك دیدوکی کبی دکلدر (لَا تُطِعْهُ) اکا سن طاعت ایتمه یعنی عبادتك اوزره ثابت
اول (وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ) و سجود اوزره مداومت ایت دخی پروردکارکه طاعتله تقرب ایله

سورة القدر بسم الله الرحمن الرحیم مدنیة وهی خمس آیة

اخبارده کلمشدرکه حضرت صلی الله علیه وسلم صحابهٔ کرامه خبر ویردی بکیم بنی اسرائیلده بر کیمسه وار
ایدی بیك آی سلاح پوشیده اولوب حق یولنده جهاد ایتدی اصحاب کرام بو خبردن متعجب و متحسر
اولوب دیدیلر بو کونده دولتە نیجه واصل اوله بیلورز حق سبحانه و تعالی بو سورهٔ مبارکه‌یی
منزل ایدوب بیوردی (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ) تحقیقا که بز قرآنی قدر کیجه‌سنده ایندردك
یعنی قدر کیجه‌سنده قرآن عظیم الشان لوح محفوظدن سماء دنیایه منزل اولوب بیت العزه‌ده
سفرهٔ کرامه تسلیم اولندی اندنصکره حضرت جبریل امین خدانك فرمانیله یکرمی اوچ بیلده مصالح
حسبیله بر بر مقتدای سرور انبیایه تلقین ایتدی (وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ) دخی سکا نه
بیلدردی کیم قدر کیجه‌سی ندر (لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ) قدر کیجه‌سی بیك آیدن یکرکدر
یعنی بر کیمسه که قدر کیجه‌سن عبادتله احیا ایدرکندو یه بیك آیك عبادتی ثوابندن یکرك ثواب
یازیلور و اوقنغی کیجه اولدیغنده اختلاف واقع اولمشدر اشهر اقوال بو که ماه رمضانك یکرمی
یدنجی کیجه‌سیدر (تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا) فرشته‌لر و حضرت جبریل اول کیجه‌ده زمینه
اینرلر (بِإِذْنِ رَبِّهِمْ) پروردکارلرینك دستوریله (مِنْ كُلِّ أَمْرٍ) هر ایشدن که حق
سبحانه و تعالی اول سنه‌ده آنك وقوعنی مقضی قیلدی (سَلَامٌ هِيَ) اول کیجه سلامدر
یعنی سلامتدر تا وزکه بر شیء ایچنده مقضی اولماز (حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) دان وقتی ظهور ایدنجه‌دك

سورة البينة مدنية وهي ثمان آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

(لم يكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين منفكين) اهل كتابدن كفر ايدنلر وبت پرستلر
ايمانلرندن ايرلمشلر اولماذلردى (حتى تأتيهم البينة) كندولره معجزه كلنجه (رسول من الله
حضرتنك طرفندن بر پيغمبر كه (يتلوا صحفا مطهرة) كذب وباطلدن پاك اولمش صحيفه لر اوقور
(فيها كتب قيمة) اول صحيفه لرده حقله ناطق واستقامتى بولمش يازلمش حسنه لر وار (وما تفرق
الذين اوتوا الكتاب) وكتاب سماوى ويرلمش كسنه لر محمد المصطفانك شاننده ايرلمديلر كه كيمسى
اكا تصديق كتوروب كيمسى صد قلمه تردد ايتدى (الا من بعد ما جاءتهم البينة) الا كندولره پيغمبر
كلدكدنصكره والا حضرت محمد المصطفى مبعوث اولمدن اول قوللرى آنك حق اولديغنه اتفاق
ايتمشلردى (وما امروا الا ليعبدوا الله) وكتابلرنده برنسنه ايله امر اولنمديلر الا خدانك عبادتيله
(مخلصين له الدين) شرك والحاددن دينى اكا پاك قيلدقلرى حالده (حنفاء) بدعقيده لردن مائل
اولدقلرنده (ويقيموا الصلوة ويؤتوا الزكوة) دخى نماز قيلوب زكوة ويرمسيله مأمور اولديلر
(وذلك دين القيمة) واول مأمور اولدقلرى اشيا معتدل ومستقيم ملتك دينيدر (ان الذين كفروا
من اهل الكتاب والمشركين فى نار جهنم) تحقيقا كيم اهل كتابدن كفر ايدنلر ومشرك اولانلر دوزخك
آتشنده درلر (خالدين فيها) ايچنده اقامتى على الدوام تقدير ايتمشلر (اولئك هم شر البرية) آنلر
كندولردر خلقك يمانركى (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات) تحقيقا شول كيمسه لر كه ايمانه
كلوب كوزل عملر ايشلديلر (اولئك هم خير البرية) آنلر كندولردر خلقك يكركى (جزاؤهم عند ربهم
سزالرى پروردكارلرى قتنده در (جنات عدن تجرى من تحتها الانهار) بر اقامت باغلريكه اشجارى
آلتندن ايرمقلر اقر (خالدين فيها ابدا) ايچنده هميشه على الدوام اقامتى تخمين ايتمشلر (رضى الله
عنهم) تكرى تعالى كندولردن خشنود اولديكه سزالرندن زياده كندولره مكافات ايتدى
(ورضوا عنه) وانلر تكرينك عطاسندن خشنود اولديلر زيرا نهايت امنيتلرينه يتشديلر
(ذلك) بو جزا ورضا (لمن خشى ربه) شول كسنه يه كه پروردكارندن خوف ايدوب كفر وعصيان ايتمدى

سورة الزلزال مدنية وهي ثمان آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

(اذا زلزلت الارض زلزالها) قچن بر نفخه اولى وقتنده كندويه مقدر اولان دپرمكى دپرمش قيلنور

(واخرجت الارض اثقالها) دخى قچن زمين اغرلقلرين چيقارر يعنى ايچنده اولان دفائن وكنوزى
واموالى طشره يه اخراج ايدوب انلرى ظاهر قيلار (وقال الانسان مالها) وآدم اوغلى حيرت
وتعجبدن دير زمينه نه اولديكه جميع اثقالنى طشره ايتدى (يومئذ تحدث اخبارها) اول كونده
بيرلسان حال الله خلقه خبرلرين سويلر (بان ربك اوحى لها) اول سببله كه پروردكارك
اكا وحى ايتديكيم اخبارلرين خلقه سويليه (يومئذ يصدر الناس اشتاتا) اول كونده خلق
قبورلردن دونوب عرصه محشره كروه كروه كيدرلر (ليروا اعمالهم) تاكه ايتدكلرى ايشلرك سزاسن
كورمش قيلنه لر (فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره) پس هر كيم بر كوچك قرنجه وزنى قدر ايولك
ايشلر آنك سزاسنى كورر (ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره) وهر كيم بر كوچك
قرنجه وزنى قدر بدلك ايشلر آنك سزاسن كورر

سورة العاديات مكية وهي احدى عشرة آية

بسم الله الرحمن الرحيم

مرويدر كه سرور كائنات منذر بن عمرو الانصارى بربلوك صحابه ايله قبيله كنانه يه يوللدى
وانلره بو كونه سپارش ايتديكيم فلان كون صباح وقتنده انلرى غارت ايتمكه سعى ايدك تاكه
فلان كون دونه سز انلر دخى حضرتك سپارشنه كوره حركت ايدوب غنيمه حائز اولديلر دونشده
برصودن كچمك اقتضا ايتمكله وعده اولنديغى كونده كلملرى متأخر اولدى منافقلر لسان طعنى
اوزادوب برى برينه سويلمكه باشلديكيم غزايه كيدن صحابه قوللرى باديه بليه ده هلاك
اولديلر انلردن بر شخص قالديكه خبرلرين كتوره اهل اسلام بو اراجيف سوزندن غمناك
اولديلر حق جل وعلا كوكللرين خوش ايتمك ايچون بو سوره منزل قيلدى (والعاديات ضبحا
غازيلرك سكرن آتلرينه قسم كه اول آتلر سكردكلرنده بورنلرى ونفسلرى ايتمك اوترو (فالموريات
قدحا) پس سكردكلرنده نعللريله طاشدن آتش چيقرن آتلره قسم (فالمغيرات صبحا) پس صباح
وقتنده اربابنى دشمنلر اوزره غارت ايتدرن آتلره قسم (فأثرن به نقعا) اندنصكره صباح وقتنده
اول آتلر طوز قوپارديلر (فوسطن به جمعا) درعقب اول طوزله دشمنلرك كروهندن بر كروهك
اورته لرنده بولنديلر قسملرك جوابى بودركه (ان الانسان لربه لكنود) بلاشبهه كيم آدم اوغلى
پروردكارينك نعمتنه انكار ايدجيدر (وانه على ذلك لشهيد) وبى شبهه اول نعمتا وزرينه
كندو كواهدر يعنى منكر اولديغنه كندو جانى اوزره شهادت ايدركه اوز ايله ظاهر اولديغيچون

وَاِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ) دخی تحقیقا مال ومنال طلبنده قتیدر (اَفَلَا يَعْلَمُ اِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ)
پس بیلزمی قچن قبورده اولان دیرلنور (وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ) وسینه لرده اولان امور تحصیل وتمیز
اولنور (اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ) بی شبهه کیم پروردکارلری اولکونده انلرك کیزلی
وآشکارا اولان امورینه داناد رپس انلره کوره مکافاتلرین ویرر ❊ والله اعلم

سُورَةُ الْقَارِعَةِ وَهِيَ اِحْدَى عَشْرَةَ آيَة

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْقَارِعَةُ مَا الْقَارِعَةُ) دوکیجی اولان نسنه نه کونه دردوکیجی اولان شیٔ (وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْقَارِعَةُ)
وقنی نسنه سکا بیلدردیکه دوکیجی نسنه ندر مراد قیامتدرکه کوکلری هول
وهیبتله دوکر (يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ) اولکونده که خلق کثرتده وذلیللك واضطراب
وپراکنده لکده صاچلمش پروانه لرکبی اولورلر (وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ) دخی طاغلر
حلاجلنمش یونك کبی اولورلر یعنی طاغلرك اجزاسی متفرق اولدیغیچون وهواده نطایرلیکلریچون
ندفا ولنمش رنك آمیز یونکه مشابه اولورلر (فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) پس اما شول کیمسه که
ترازولری اغر اولدی یعنی مقادیر حسناتی راجح اولدی (فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ) اول کمسنه بر پسند
اولمش زندکانلکده در (وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) واما شول کیمسه که ترازولری یونکل اولدی یعنی
سیئاتی حسناتی اوزره راجح اولدی (فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ) انك مأواسی وقرارکاهی هاویه در (وَمَا اَدْرٰيكَ
مَا هِيَهْ) وقنی نسنه بیلیجی قیلدیکه هاویه ندر (نَارٌ حَامِيَةٌ) اوبر قزمش آتشدر

سُورَةُ التَّكَاثُرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

کوردیلرکه بنی عبد مناف وبنی سهم بری بریله قبیله لرینك کثرت رجالیله تفاخر ایدوب کثیلر
صایشدیلر بنی عبد مناف بنی سهمدن ارتق کلمکله بنی سهم ایدیلرکه کثیلرمزك چوغنی جاهلیه
عصرنده قیرلدی کالك سزکله احیا واموا تله صایشه لم صایشد قلرنده بنی سهم ارتدیلر
پس حق جل وعلا بوسورهٔ منزل ایدوب بیوردی (اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُ) چوقلغله افتخار ایتمك سزی
مشغول قیلدی (حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ) برحده دك که کورلره کلوب اولمشلری صایشدکز بعض
مفسرین معناسی بویله ویردیکه امور اخرویه ایچون سعی ایتمکدن کثرت اموال واولاد سزی
مشغول قیلدی برحده دك که میتا ولوب قبوره کلدیکز (كَلَّا) بویله دکلدر یعنی آخرتی ترك ایدوب

دنیانك آلایشنه مشغول اوله (سَوْفَ تَعْلَمُونَ) علی التحقیق بیله جکسز (ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ)
تاکید ایچون مکرر اولدی لفظ ثم دلالت ایتمك ایچونکیم ایکنجی جمله دن مستفاد اولان معنی
اولکیدن ابلغدر (كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ) حقا کیم ایلروکزده قنقی شیٔ اولدیغنی بیلسیدکز (عِلْمَ الْيَقِينِ)
درست وبی کمان بیلمك البته بیهوده ایشلره مباشرت ایتمزدکز (لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ) قسم اولسونکه
علی التحقیق دوزخی کوررسز (ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا) صکره علی التحقیق اول جحیمی کوررسز (عَيْنَ الْيَقِينِ)
بر کورمك که کندوسی نفس ورستلکدر اصلا ایچنده شك وشبهه یوقدر (ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ
يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ) اندن صکره اولکونده یعنی محاسبه محلنده عبادتدن سزی مشغول
ایدن لذات دنیویه دن صوریلورسیز والله اعلم واحکم

سُورَةُ الْعَصْرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ایکندی نمازینه قسم (اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ) بلا شبهه آدمی مقوله سی سعینده
ومطالبنی تحصیل ایتمك ایچون عمرنی صرف ایتمسنده براوتوز مقده در (اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ) مکر شول کیمسه لرکه ایمانه کلوب کوزل عملر ایشلدیلر (وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ) وبربرینه
ایمان وتوحیدله اصمرلدی (وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ) ومعاصیدن اجتناب ایتمکه بربرینه سپارش ایتدی

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ تِسْعُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ) وای اولسون هر کیمسنه یه که خلقی غیبت وعیب ایدراندن ولید بن مغیره
اولسون زیرا اول خبیث حضرتی چوق غیبت ایدردی وبو سوزه آنك حرصی وارایدی (اَلَّذِي جَمَعَ مَالًا
وَعَدَّدَهُ) اول خبیث شول کیمسه درکه مال ییغوب بلالری انکله دفع ایدرم دیو مهیا قیلدی
يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ) کمان ایدرکه مالی آنی دنیاده مخلد قیلار (كَلَّا) ایش اویله دکلدرکه
اول کمان ایدر (لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ) البته اتلور شول نارهکه داخل اولانی کسر ایدر (وَمَا اَدْرٰيكَ
مَا الْحُطَمَةُ) وقنی شیٔ سکا بیلدردیکه حطمه ندر (نَارُ اللّٰهِ الْمُوقَدَةُ) خدانك یاندرلمش
آتشیدر یعنی خدا عز وجل آنی قدرتیله یاندرمشدر برکیمسه آنی سوندرمکه قادر دکلدر
(اَلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْئِدَةِ) شول آتش که کوکللرك اوستنه چیقوب انلری قبلار چون قلوب
جهنمك دخولنه موجب اولان اشیانك محل ومنشائیدر آتشله قبلنمغه مستحق اولدیلر (اِنَّهَا

عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ) تحقيقا كه اول آتش كفارا وزره بغلنلمشدر (فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ) اوزاتلمش دركلرده
يعنى كفار قسمى اوزاتلمش دركلرده محكم بغلنمشلرا وعزيلر ايچنده بغلنور طوم غلر كبى طوم غلر

سُورَةُ الْفِيلِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ خَمْسُ آيَاتٍ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

كتب تفاسيرده معتبر نقللرله مذكوردركه حبشه پادشاهى اضحمه النجاشى طرفندن
ابرهه بن الصباح يمنده حاكم ايدى كورديكه خلق اطراف واكنافدن حج ايچون موسمنده مكه يه
توجه ايدرلركند ويه معلوم اولديكه مقصدلرى كعبهٔ مكرمه نك زيارتيدر پس هواء نفسى
آنى اقتضا ايلديكه كعبه يه ماند برمكان بنا ايده تاكه خلق آنك زيارتنه يوزطوته لر پس صنعا
شهرنده رنكارنك مرمرله بركنيسا ياپوب آنك درو ديوارين طلا وجواهرله مزين قيلوب قليس نام
اكا وضع ايدوب يمن اقليمنده اولان طوائف وقبائلى آنك زيارتنه دعوت ايلدى بوحال مكهٔ مكرمه نك
ساكنلرى اولان سادات قريشه خوش كلمدى لكن اللرندن برزاد كلمكله اول باركرانك تحملنه صبر ايتديلر

ناچار چكر خلق بو محنتلرى بوقسه	بيت	آدم قره طاغ اولسه كتورمز بوكا طاقت

بنى كنانه دن برمرد اول كنيسانك خدامى سلكنه منسلك اولوب مرورايامله اول مكانك خدمت
خاصه سنه حائز اولدى بركيجه اول بيت محدثك ايچ واطرافنى دركلو حدث ايله ملوث ايدوب قرارى
فراره تبديل ايلدى بوخبرا فاخرمينك معلومى اولديغى خلقك طباعى ملوث اولان زينتلو بيتك
طوافندن نفرت ايتدى وابرهه بوخبردن متأثر اولوب حرم محترمى ويرانه ايتمك قصديله لشكر
جمع صددنده اولدى بعده قوى پيكر مهيب منظر متعدد فيللرله لشكرين چكوب مكهٔ مكرمه
جانبنه توجه ايتدى دخى محمود نام اولان فيلن كه آنك جثه نظيرى يوق ايدى
برطاغ كبى ايدى بيلسنجه مصحوب قيلدى اول محلكه مكهٔ محدثك داخلى ايدى اهل مكه كوردى
وطاغلرده متحصن اولديلر لشكر منكوب جميع طوارلرين حاطه ايلدى وبوبيكادن پيغمبرك
جدى عبد المطلبك برمقدار دوه سى او محلده اوتلاردى غارات ايلديلر قورترمق ايچون ابرهه
قتنه كتدى ابرهه آنى كوريجك وجودنده برهيبت ووقار مشاهده ايدوب ديدى اى عزيز بر مصلحتك
وار ايسه سويله تاكه يتره لم عبد المطلب ايتديكيم بنم دوه لريمى لشكرك نهب وغارات
ايدوب آنك خلاصنى سندن ايسترم ابرهه ديدى اى عزيز بو برامر حقيردر بو لشكرك دوتمسين
وبنم اولديغم نيتك تبديلن ايستسيدك على التحقيق كيم مطلبكى امضا ايدردم عبد المطلب ديدى

دوه بنم ملكمدر وآنك استخلاصى بكا دوشر وبيتك صاحبى وار آنى حمايت ايدر پس عبد المطلب مطلوبن
تحصيل ايتدكدنصكره كعبهٔ مكرمه يه دونوب بيت شريفك قپوسنه ياپشوب جناب رب العزته
بو كلمات ايله مناجات ايلدى ∴ لاهم ان المرء يمنع رحله ورحاله فامنع رحالك ∴ جاؤا بجمع جيوشهم
والفيل كى يسبوا عيالك ∴ ان كنت تاركهم وكعبتنا فافعل ما بالك بعده ابرهه صباح وقتنده
لشكرين آماده قيلوب فيللرى عسكرك ايلروسنده سوردى فيللرك شهبازى محمود مزبوردى مقدمهٔ
لشكر ايدوب كعبهٔ مكرمه سمتنه موجه قيلدى فيل مزبور مقصدلرينك عكسن ايدوب سائر
فيللر دخى اكا متابعت ايتديلر هرچندكه فيلبانلر جد وجهد ايدوب كعبهٔ محروسه سمتنه سورمكه
قبول ايتمدى ابرهه بوحالدن برحيرتده قالدى قريش طاغلر باشنده انتظار ايدوب كه عجبا حال نيه
وارر ناكهان دريا سمتندن سياه كوده لو ياشل كردنلو قوشلر فوج فوج كلوب اول لشكر اوستنه
طاش ياغدرديلر برلحظه ايچنده جمله هلاك اولديلر كما قال الله تعالى (أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ
بِأَصْحَابِ الْفِيلِ) اى مخاطبون بيلمزميسن كيم پروردكارك فيل ايه لرينه نيجه ايشلدى بومقامده خطاب
حضرت پيغمبره وعصرنده اولاننه در واكرچه او فيل وقعه سنى مشاهده ايتمدى لكن آثارينى
مشاهده ايلدى وتواترله استماع ايتمكله كورمش پايه سنده قيلندى (أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ)
آنلرك مكر تدبيرلرين كرا هلقده قيلمديمى يعنى ايشلرين باطل قيلدى (وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ)
واوزرلرينه بلوك بلوك قوشلر يوللدى (تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ) جهنم اودندن برآتشلنمش
طاشله آنلرى اتارلر (فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ) قورد ايله هلاك اولمش اكين ييراغى كبى قيلدى

سُورَةُ قُرَيْشٍ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ أَرْبَعُ آيَاتٍ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

كوردبلركه طائفهٔ قريشك يلده ايكى سفرلرى واردى برى ياز فصلنده شام زمينه وبرى
قيش فصلنده يمن اقليمنه وآندن آنلره برخيلى مال اولوردى وازبسكه كندولر حرم محترم ملك
خدامى ايديكيد شلرنده وكلشلرنده باديه نشينلردن كندولره اعزازدن غيرى برشى كورمزلردى
پس حق جل وعلا آنلرا اوزره بو نعمتلرله امتنان ايدوب بيوردى (لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ) قبيلهٔ قريش برى
بريله اتفاق ايتدكلرى ايچون تعجب ايدك (إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ) قيشك سفرنده
وياز سفرنده الفت ايتدكلرى ايچون (فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ) پس بوخانه نك يعنى كعبهٔ
مكرمه نك خداوندنه عبادت ايتسونلر (الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ) شول خداوندكه آجلقلرنده

كندولره طعام ويردى (وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ) وقورقولرى نسنه دن كندولرين امين قيلدى يعنى ايكى سفرلرنده امين كيدوب كلورلرايدى اصلا برفرد كندولره تعرض ايتمز

سُورَةُ الْمَاعُونِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سَبْعُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ) كوردكمى شول كيمسه‌ئى كه روز جزانك اولمسين تكذيب ايدر (فَذَلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ) پس اولدر اول كيمسه كه اوكسزى عنف وقهرله دفع ايدر واول ابوجهل خبيث ايديكه بر اوكسزه وصى اولمشدى اوكسز كلوب كندو مالندن برنسنه ايستدكده آنى قوودى (وَلَا يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ) دخى بوقسالك بيدرمسى اوزره قندرمزنه اهلنى ونه اوزكه‌لرين انكچونكه روز جزانك اولمسين اعتقاد ايتمزلر (فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ) پس واى اولسون نماز قيلانلره شول وجهدن كه كندولر نمازلرندن غافل اولوب آكا اعتنا ايتمزلر (الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُونَ) شول نماز قيلانلركه كندولر عمللرنده ريا ايدرلر تا كه خلق حسن حاللرينه شهادت ايده‌لر (وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ) دخى بحسب العاده عاريت طريقيله طلب اولنان قزغان وكاسه وامثالى شيئلرى ايستيان كيمسنه‌دن منع ايدوب ويرمزلر

سُورَةُ الْكَوْثَرِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

معالم‌التنزيلده كتوردكلركه عاص بن وائل سرور كائنات ايله حرمك بر قپوسنده بولوشوب بعض كفت كوارلرنده واقع اولدى عاص حرمه كيرجك آنده حاضر اولان كفار قريش آكا ديديلر كيميله سويلشوردك عاص ايتدى شول ابترله سويلشوردم مقصودى حبيب اكرمدر زيرا عربك اصطلاحى اويله جارى اولمشديكه بر كيمسنه‌نك اولادى كه بوقدر آكا ابتر ديرلردى بو سوز رسول اكرمه نقل اولنمغله آندن غمناك اولدى حضرت بارى جل جلاله حبيبنه تسليه ويرمك ايچون

بو سورهٔ منزل ايدوب بيوردى

(إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ) تحقيقا كه بز سكا علم وعملدن وشرفدارينلدن غايتله چوق خيرى ويردك وحضرتدن مرويدركه كوثر جنتده بر ايرمقدر حق تعالى آنى بكا وعد ايتدى آنك ايچنده چوق خير واردر اول غايتله كر بالدن شيرين وسودن بياض وقاردن صغوق كوده باغندن نرم ايكى طرفى

زبرجددندر وكاسه‌لرى كومشدندر هر كيم اندن ايچرسه اصلا صوصمز (فَصَلِّ لِرَبِّكَ) پس پروردكارك ايچون يا محمد نماز قيل (وَانْحَرْ) وعربك كوزل اموالى اولان دوه‌لرى حاجى قوربان ايتمك ايچون بوغزله (إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) تحقيقا كه سكا دشمنلك ايدوب سندن اوترى ابتردر سويلين كندودر قوربوغى كسك اولان كه اولادندن اصلا بركسه قالميوب نسلى منقطع اولورسنك ذريتك قيامته دك باقى قالورلر

سُورَةُ الْكَافِرُونَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ سِتُّ آيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

كتورديلركه قريشدن برقاچ كسنه حضرت عباسله سيد الكونينه خبر صالديلركه سن بريل بتلريمزه عبادت ايله وبز تكركه بر يل عبادت ايدرز خبر سرور كائنات ايرشنجه حق سبحانه وتعالى بو سورهٔ منزل ايدوب بيوردى (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) سويله اى كافرلر (لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ) پرستش ايتديككز اشيايه پرستش ايتمم (وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) وسز پرستش ايديجيلر دكلسز بن پرستش ايتديكم نسنه‌يه (وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) وبن شمديكه حالده سزك پوتكره طاپيجى دكلم سز دخى شمديكه حالده عبادت ايديجى دكلسز بنم ربمه (لَكُمْ دِينُكُمْ) اينكز سزه در بن سزه تعرض ايتمم تحقيق سزه حجت تام ايرشدردم بنم اوزريمه لازم دكلدر البته سيزه جبر ايدوب اسلامه كتورم (وَلِيَ دِينِ) وبكا دردين دخى ثابت اولوب ديتم اوزره طوررمكه حق تعالى اول دينله بكا اكرام قيلدى ومعتقدم اندن يوزدوندروب غيرى نسنه‌يه عبادت ايتمم بو سوره‌نك حكمى آيت السيفله منسوخ اولدى

سُورَةُ النَّصْرِ مَدَنِيَّةٌ وَهِيَ ثَلَاثُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ) قچن تكرى تعالينك ياردمى كلوب سكا (وَالْفَتْحُ) ومكهٔ مكرمه‌نك فتحى دخى كلور (وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللّٰهِ أَفْوَاجًا) وخلقى كوررسن تكرينك دييننه يعنى دين اسلامه بلوك بلوك كيررلر (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) پس پروردكارك حمدنه مقارن نماز قيل مرويدركيم فتح كوننده سيد الكونين مكه‌يه كيرجك ابتدا بيت الحرامه واروب بيت شريفه كيردى وايچنده سكز ركعت نماز قيلدى (وَاسْتَغْفِرْهُ) ونفسكى هضم ايتمك ايچون وعملكى استصغار ايتمك ايچون خدادن مغفرت طلب ايله (إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) بى شبهه كه

حق جل وعلا استغفار ایدنلردن توبه‌یی غایتله قبول ایدیجیدر

سورة اللهب مكية وهي خمس آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

کتوردیلر که وانذر عشیرتك الاقربین آیتی اینجه سرور کائنات یقین خصملرین چیغروب خدانك عذابندن وروز جزانك زحمتندن تکندولرین قورقتدی عجه سی ابولهب اکا دونوب دیدی تبالك بونك ایچون بزی دعوت ایتدك والنه بر طاش الوب سید الکونینی اورموق استدی حق جل وعلا بو سوره‌یی منزل قیلوب بیوردی (تبت یدا ابي لهب) ابولهبك ایکی الی هلاك ونابود اولدی ابی لهبك ادی عبد العزی ایدی پوت قولی دیمك حق تعالی ادیله اکمدی ابولهب دیو کنیتله اکدی زیرا اهلی واولادیله واره جق یری اول اودر اولیسیدر که لهب دیو اول اشیه دیرلر یعنی بالکلی دیمك حق تعالی آنك عاقبت بریله اکا کنیت قیلدی تکیم شرلولره ابو الشرور دیرلر (وتب) کندو دخی هلاك اولدی (ما اغنى عنه ماله وما كسب) کندو سندن مالی وانکله قزاندیغی نسنه یعنی اول مال ایله قزاندیغی اوغلی وقری عذابدن بر نسنه دفع ایتمدی (سيصلى نارا ذات لهب) البته علوایه‌سی بر آتشه کیره در که ابدی چقمق اکا واقع اولمیه (وامرأته) دخی قاریسی اکا کیره (حمالة الحطب) اودنی کتورن قاریه ذم اولسون بلمك کرك حمالة الحطب ابولهبك قاریسیدر بو وصفله مذموم اولمسنك سببی بودر که کیجه دکنی کتوروب سرور کائناتك یولنه صاچوردی (في جيدها حبل من مسد) کردننده خرما لیفندن برایب واریعنی معهود اودونی کورسنده براودیجی قاریه بکزرکه کردننده اودونك ایپنی قومشدر کتوروب کوکسنده برکیدوب برکون کلورکن یورلدی آرقسنده که یوکی دیوار اوزره قودیکی برزدکلنه جبرائل علیه السلام کلوب دیوار اردندن اول یوکی چکی ویردی اول ایپ بوغازنه کچوب آنده بوغولدی وبوندن مرادانك شانی تحقیر ایتمکدر

سورة الاخلاص مكية وهي اربع آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

کتوردیلر که قریشدن برکروه سرور کائناته دیدیلر یا محمد بزی عبادتنه دعوت ایتدوکك پروردکارك بزه وصفایت حق جل وعلا سورهٔ اخلاصی منزل ایدوب بیوردی (قل هو الله) کفار قریشه سویله یا محمد وصفك ایستدیککز پروردکار صفات کماله جامع اولان ذات پاکدر (احد

صفات جلاله ایله متوحد اولان واجب الوجوددر (الله الصمد) خدای ذوالجلالکه جمیع ارباب حاجاتك توجهی اکادر (لم يلد) هیچ بر نسنه‌یی طوغرمدی (ولم يولد) وطوغمش قلمدی (ولم يكن له كفوا احد) وبرکمسه اکا قرین ومانند اولمدی کندو ذاتنده متفرد جمیع اشیادن مستغنی جل جلاله حدیث شریفده کلمشدر که سورهٔ اخلاصك اوقومسی قرآنك بر ثلثنی اوقومسنه برابردر

سورة الفلق مكية وهي خمس آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

کتوردیلر که یهوددن بر کوچك وشاق حضرتك خدمتنده اولوردی لبید بن اعظم یهودی قزلری اندن التماس ایدرکه حضرتك مبارك صقالندن دره‌مق محلندن دوشن قیللرندن وشانه‌سنك دندانه‌لرندن برقاج دندانه کتوره لر کتوره پس یهودی اوغلانکه اکا مقید اولوب آنی کتوره لر کتوردی انلری الوب حضرتك نامنه برایپه اون بر دوکم بغلیوب آنی برقیوده بر طاشك النته قودیلر سرور کائنات آندن خسته لندی حضرت جبرائل علیه السلام کلوب سید الانامه آندن خبر ویردی پس حضرت صلی الله علیه وسلم اوایپك استخراجنه حضرت علی‌یی کوندردی حضرت علی واروب مکان معهوددن آنی چیقروب حضرتك حضورنه کلنجه حق جل وعلا معوذتین سوره لرین منزل قیلدی پس حضرت جبریل آنی اقومغه باشلدی هر آیتی اوقودقده بر عقده حل اولنوردی معوذتینك اون بر آیتی بالتمام اوقوندقده حضرت صلی الله علیه وسلم صاغ وسلیم قالقدی (قل اعوذ برب الفلق) سویله یا محمد بن صیغینورم صباح وقتنك پروردکارنه (من شر ما خلق) یارتدوغی نسنه نك شرندن انسانك شرلیسی کبی ویرتیجی حیوان کبی وصویه غرق واتشه یانمق کبی شیلردن خالقه صیغینورم (ومن شر غاسق) وکیجه نك قرانلغندن دخی (اذا وقب) قچن قرانلغی هر نسنه‌یه داخل اولور (ومن شر النفاثات في العقد) وسحر ایچون دوکملره اوفورنلرك برمازلغندن دخی (ومن شر حاسد) دخی حسودك بدلکندن (اذا حسد) قچن حسدنی اظهار ایدوب آنك مقتضاسیله عمل ایدر ❀

سورة الناس مكية وهي ست آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

(قل اعوذ برب الناس) سویله یا محمد خلقك پروردکارنه صیغینورم (ملك الناس) آدمیلرك پادشاهی (اله الناس) انسانك مقوله سنك درستلکده معبودی (من شر الوسواس

وسوسه ایدیجی شیطانك شرندن كه (اَلْخَنَّاسِ) انسان پروردكاری مذكور قیلدقده
وسوسه اتمكدن سكوت ایدر (اَلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ النَّاسِ) شول وسوسه
ایدیجی كه خلقك سینه لرنده وسوسه ایدر (مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) وسواسی بیاندر
یعنی وسوسه ایدن پریلردندر وآدمیلردندر سرور كائناتدن مرویدركه اوزریمه
ایكی سوره ایندیرلدی انلركبی سوره لر ایمندی
وعلى التحقیق سنا ی اوقیجی اوقومدین ایكی سوره انلردن
زیاده سوكلی وزیاده پسندا ولنمش خدانك قتنده
وانلردن مراد معوذتیندر تمت

الحمد لله على التمام والصلوة على محمد وآله السلام اشبو تفسیر زبدة الآثار بلاغت شعار
السلطان بن السلطان السلطان عبد الحمید خان افندمز حضرتلرینك
ایام یمن سلطنت سنیه لرینك بیك ایكیوز طقسان درت سنه‌سی
شهر جماذی الآخرك عشر آخرنده خرپوتی الحاج سلیمان
وعلى افندیلرك معرفت عاجزانه لریله رضا افندینك
طاشدستكاهنده تصحیحنه غایت
دقتله خورشید افندینك
خطیله طبع وتمثیل
اولنمشدر